

34

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ 34 (1998)

Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΕΠΕΤΗΡΙΣ
ΑΡΙΘ. ΕΞΑΓ. 8778
ΕΠ. ΑΠ. Ο. 248 47

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΕΤΗΡΙΣ
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑ 1998

ΠΕΡ.
43

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
8278
TLP. 47

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΕΤΗΡΙΣ
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑ 1998

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- © Ακαδημία Αθηνών
Κέντρον Ερεύνης της Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου
Αναγνωστοπούλου 14, 10673 Αθήνα, τηλ. / fax (01) 3623565
- © Academy of Athens
Research Centre in the History of the Greek Law
14, Anagnostopoulou Street, 10673 Athens / Greece, tel. /fax (01) 3623565

ISSN 1105-0055

Διόρθωση δοκιμίων με την ευθύνη των συγγραφέων κάθε συμβολής

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντί προλόγου 7

ΔΗΜΗΤΡΑΣ Π. ΚΑΡΑΜΠΟΥΛΑ - ΛΥΔΙΑΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΑ-ΑΡΤΕΜΙΑΔΗ:
Οι πράξεις του νοτάριου Δουκάδων Κέρκυρας Αρσένιου Αλεξάκη
(1513-1616) 9

ΛΥΔΙΑΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΑ-ΑΡΤΕΜΙΑΔΗ: Η αναγκαστική εκτέλεση για την
ικανοποίηση ιδιωτικών χρηματικών απαιτήσεων. Περιπτώσεις από
τα μεταβυζαντινά έγγραφα του νησιωτικού χώρου του Αιγαίου
(1600-1821) 127

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ Α. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗ: Οι ποσότητες ηετεβαναστατικές αποφάσεις
του Ειρηνοδικείου Σκύρου 179

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Και ο τριακοστός τέταρτος τόμος της Επετηρίδος του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου της Ακαδημίας Αθηνών συνδυάζει την έκδοση πηγών με την ερμηνεία τους.

Στην πρώτη συμβολή του μετά χείρας τόμου εκδίδεται από τις ερευνήτριες του Κέντρου **Δήμητρα Καραμυτάλα** και **Λυδία Παπαρρήγα - Αρτεμιάδη** το σωζόμενο τμήμα του καταστίχου ενός ακόμη νοταρίου της Κέρκυρας, του νοταρίου Λοιμάδων **Αρσένιου Αλεξάκη**. Συνολικώς εκδίδονται 104 πράξεις των ετών 1513-1516 με ποικίλες σχέσεις εμπράγματων και ενοχικού δικαίου. Από την τυπολογία των δικαιοπρακτικών σχέσεων που περιέχονται στα εκδιδόμενα έγγραφα όχι μόνον προκύπτει με σαφήνεια το καθεστώς κυριότητας στην Κέρκυρα, αλλά στοιχειοθετείται και η υπόθεση για τήση εδραιώσεως ιδιωτικών δικαιωμάτων των καλλιεργητών στις φεουδαλικές αυτές γαίες ήδη από τις αρχές του 16ου αιώνα. Της εκδόσεως προηγείται εκτενής εισαγωγή, στην οποία περιλαμβάνονται ενδιαφέροντα στοιχεία για το κατάστιχο, τις πράξεις και τις γλωσσικές ιδιομορφίες της εποχής, έπονται δε τέσσερα ευρετήρια, εκείνα των πράξεων κατά τον χαρακτηρισμό τους από τους εκδότες, των νομικών όρων, λέξεων και πραγμάτων, των κύριων ονομάτων και των τοπωνυμίων.

Ακολουθεί η μελέτη της **Λυδίας Παπαρρήγα - Αρτεμιάδη** με αντικείμενο την διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως για την είσπραξη των ιδιωτικών χρηματικών απαιτήσεων στον νησιωτικό χώρο του Αιγαίου κατά την μεταβυζαντινή περίοδο και ειδικότερα κατά το διάστημα μεταξύ 1600 και 1821. Στα χρονικά δε και τοπικά αυτά πλαίσια εξετάζονται, μεταξύ άλλων, οι προϋποθέσεις του επιτρεπτού της αναγκαστικής εκτελέσεως, η κατάσχεση ως μέσο αναγκαστικής εκτελέσεως και η διαδικασία εκποιήσεως των κατασχεθεισών περιουσιών των οφειλετών με δημόσιο αναγκαστικό πλειστηριασμό. Η μελέτη καταδεικνύει ότι, παρά την πλήρη έλλειψη κωδικοποιημένων διατάξεων δικονομικού δικαίου, η δι-

καιοδοτική λειτουργία των κοινοτικών κριτηρίων ολοκληρώνεται με την εκτέλεση των αποφάσεων μέσω ιδίως της αναγκαστικής κατασχέσεως. Η εφαρμοζόμενη διαδικασία, αν και πρωτόγονη σε σχέση με τα ισχύοντα στο σύγχρονο δικονομικό δίκαιο, αποκαλύπτει πάντως την ύπαρξη και λειτουργία του δημόσιου αναγκαστικού πλειστηριασμού, την βαρύνουσα σημασία των κοινοτικών κριτηρίων και κατά την διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως και τον διευρυμένο ρόλο των δανειστών στα πλαίσια της διαδικασίας αυτής.

Τον τόμο κατακλείει μελέτη του παλαιού συνεργάτη της Επετηρίδος Ξενοφώντος Α. Αντωνιάδη, η οποία αναφέρεται στην σύσταση και λειτουργία των πρώτων επίσημων δικαστικών οργάνων στην Σκύρο μετά την απελευθέρωσή της από τον τουρκικό ζυγό. Στο πρώτο μέρος της μελέτης περιγράφονται οι φάσεις που γνώρισε το νεοσύστατο Ειρηνοδικείο της Σκύρου κατά τις περιόδους του Καταδίστρια, της Αντιβασιλείας και του Όθωνα και δημοσιεύεται για πρώτη φορά ένας κατάλογος των ειρηνοδικών και γραμματέων της εποχής εκείνης. Στο δεύτερο μέρος δημοσιεύονται και σχολιάζονται οι σημαντικότερες αποφάσεις των πρώτων Ειρηνοδικών, από το 1830 έως το 1845, οι οποίες παρουσιάζουν την προσπάθεια των ολιγογράμματων αστυνομικών και προεστών που επωμίσθηκαν δικαστικά καθήκοντα να προσαρμοστούν στο νέο δικαιοκратικό καθεστώς. Η χρήση της Εξαβίβλου και του Γεωργίου Νόμου, η προτίμηση των τοπικών εθίμων, η εφαρμογή των νεοπαγών δικονομικών κανόνων και η συστηματοποίηση της διεξαγωγής των δικών αποτελούν χαρακτηριστικά στοιχεία αυτής της προσπάθειας και μαρτυρίες μιας εξελικτικής πορείας.

Ο Διευθυντής του Κέντρου

I. M. ΚΟΝΙΔΑΡΗΣ

Καθηγητής Νομικής Σχολής

Πανεπιστημίου Αθηνών

ΟΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΤΑΡΙΟΥ ΔΟΥΚΑΔΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΑΛΕΞΑΚΗ (1513–1516)

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΑΣ Π. ΚΑΡΑΜΠΟΥΛΑ – ΛΥΔΙΑΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΑ-ΑΡΤΕΜΙΑΔΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Ο νοτάριος

Ο νοτάριος Αρσένιος Αλεξάκης έχει έδρα το χωριό Δουκάδες. Οι πράξεις του αφορούν εναλλακτικές σχέσεις στη βόρεια Κερκύρα. Προκειται για πρόσωπο επί-
σήμως επιφορτισμένο με τη σύνταξη δικαιοπρακτικών εγγράφων καθώς προκύπτει τόσο από τον χαρακτηρισμό των εγγράφων που συντάσσει ως «νομικάτων-νοταρι-
κῶν ἐγγράφων»¹ όσο και από την ιδιαίτερως τεχνική νομική γλώσσα που χρησιμο-
ποιεί για τη σύνταξη των εγγράφων αυτών. Αρκετά από τα έγγραφα συντάσσονται
"ἐντὸς οἰκίας" του νοτάριου², χώρος της οποίας χρησιμοποιείται από τον νοτάριο
και ως "ἐργαστήριον", δηλαδή συμβολαιογραφείο³.

1. Πράξεις αριθ. 5, 42, 44. Επίσης πράξεις αριθ. 64, 66, 67, 68, 71, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 89, 95, 96, 97.

2. Πράξεις αριθ. 40, 42, 43, 44, 48, 50, 66, 68, 69, 74, 79, 83, 84, 85, 88, 93, 99, 101, 104.

3. Πράξη αριθ. 13. Ο όρος "ἐργαστήριον" συνήθως αναφέρεται σε καταστήματα γενικού εμπορίου, ενίοτε όμως υποδηλώνει και το συμβολαιογραφείο. Βλ. Β. 2. 2. 179· Β. 18. 2. 5. παρ. 11–17· Β. Κ ρ ε μ μ υ δ ά, Αρχείο Χατζηπαναγιώτη, Α', Αθήνα 1961, σ. 103 σημ. 1· Επίσης, Γ. Α. Π ε τ ρ ο π ο ύ λ ο υ, Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου των ετών 1663–1779, Μνημεία του Μεταβυζαντινού Δικαίου 3, Αθήνα, 1960, έγγο. αριθ. 1123· Ιακ. Β ι σ β ί ζ η, Ναξιακά Νοταριακά έγγραφα των τελευταίων χρόνων του Δουκάτου του Αιγαίου 1538–1577, Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ., τ. 4 (1951), έγγραφα αριθ. 74, 75, 83, 88· Γ. Ε. Ρ ο δ ο λ ά κ η, Συντροφίες στη Νάξο (τέλη του 17ου αιώνα), Ανάτυπο από τα πρακτικά του Α' Πανελλήνιου Συνεδρίου με θέμα "Η Νάξος δια μέσου των αιώνων" (Φιλώτι, 3–6 Σεπτεμβρίου 1992), Αθήνα 1994, έγγο. αριθ. 7, σ. 572 και σημ. 4, σ. 585.

Η δραστηριότητα του Αρσένιου Αλεξάκη, όπως προκύπτει από το κατάστιχο των πράξεών του που εκδίδεται για πρώτη φορά, καλύπτει το χρονικό διάστημα από τον Μάρτιο του 1513 έως τον Αύγουστο του 1516. Τα όρια αυτά θα πρέπει να εκτείνονταν και σε προγενέστερες και σε μεταγενέστερες χρονολογίες επειδή το κατάστιχο είναι ακέφαλο και κολοβό.

Περισσότερα στοιχεία για τη ζωή και τη δράση του Αρσένιου Αλεξάκη δεν κατέστη δυνατό να ευρεθούν καθώς ελάχιστα στοιχεία για το ευρύτερο οικογενειακό του περιβάλλον προκύπτουν από τις πράξεις του⁴.

II. Το κατάστιχο

Κατά τη διάρκεια επιστημονικών αποστολών, που πραγματοποιήθηκαν από το ερευνητικό προσωπικό του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου στο Ιστορικό Αρχείο της Κέρκυρας, επισημάνθηκε και φωτογραφήθηκε μαζί με άλλα και το κατάστιχο του Αλεξάκη.

Το κατάστιχο⁵ έχει 26 φύλλα και, όπως ήδη σημειώθηκε, είναι ακέφαλο και κολοβό.

Η αρίθμηση των φύλλων παρουσιάζει μια αναστολή καθώς το φ. 10α' το διαδέχεται το φ. 11β'. Η εσφαλμένη αυτή αρίθμηση οφείλεται μάλλον σε αβλεψία του γραφέως χωρίς περαιτέρω επιπτώσεις ως προς την αρίθμηση των φύλλων του καταστίχου.

Υπάρχει μία αρίθμηση στο επάνω περιθώριο (στη μέση), που φέρει τους αριθμούς 1-26 verso, η οποία και ακολουθείται στην έκδοση του καταστίχου.

Μία δεύτερη αρίθμηση με ελληνικούς αριθμούς ευρίσκεται στην εμπρόσθια όψη των φύλλων (στο πάνω δεξιό περιθώριο). Η αρίθμηση αυτή δεν αντιστοιχεί με την πρώτη καθώς αρχίζει από ιγ' στο φ. 10α' μέχρι κη' στο φ. 26α'. Πιθανόν η αρίθμηση αυτή να υπάρχει και σε προηγούμενα φύλλα, αλλά λόγω φθοράς της δεξιάς γωνίας των φύλλων του καταστίχου να μη διακρίνεται.

Για την απουσία φύλλων του καταστίχου υπάρχουν οι παρακάτω ενδείξεις: α') από τη δεύτερη αρίθμηση (η οποία όπως σημειώθηκε παραπάνω αριθμεί το φ. 10α' ως ιγ') συμπεραίνεται ότι λείπουν τρία φύλλα από την αρχή, β') στην πράξη αριθ. 14 αναφέρεται ότι *“ὁ εὐγενὴς Βενετιῶν μισὴρ Τζίλιος Μαλιπιέρας καὶ ὁ κυρὴ*

4. Βλ. πράξεις αριθ. 48 (διαθήκη Καλῆς Αλεξάκαινας, συζύγου Βασίλη Αλεξάκη) καθώς και πράξεις αριθ. 3, 10, 20, 27, 47, 40, 44, 48, 50, 55, 59, 68, 69, 70, 73, 76, 83, 84, 85, 88, 90, 94, 101, 103, 104.

5. Στην παρούσα έκδοση ονομάζεται “κατάστιχο” το σύνολο των πράξεων του νοτάριου οι οποίες είναι καταχωρημένες σε φύλλα (συρραμμένα ή όχι), που φέρουν συνεχή αρίθμηση και εμφανίζονται έτσι ως ενιαίο σώμα, ανεξάρτητα από την υποδιαίρεση σε “φυλλάδια”.

Ἀντρίας Μένγγουλας" ακυρώνουν ένα συμβόλαιο το οποίο είχε καταχωρηθεί στο κατάστιχο στις 21 Αυγούστου 1512, γ) στην πράξη αριθ. 24 αναφέρεται ότι ο "εὐγενῆς Βενετιῶν μισήρ Τζίλιος Μαλιπιέρας" και ο "κυρὴ Ἀρσένης Μιχαλᾶς" ακυρώνουν ένα συμβόλαιο το οποίο είχε καταχωρηθεί στο κατάστιχο στις 24 Σεπτεμβρίου 1512. Η αναφορά συνεπώς σε νοταριακές πράξεις του Αλεξάκη που έχουν συνταχθεί και καταχωρηθεί στο κατάστίχό του πριν από τον Μάρτιο του 1513 (ημέρα συντάξεως της αριθ. 2 πράξεως του καταστίχου) μαρτυρεί την απουσία φύλλων από την αρχή του ανά χείρας καταστίχου. Το γεγονός εξ άλλου ότι το κατάστιχο σταματά με την πράξη αριθ. 104 της 31ης Αυγούστου 1516, χωρίς κάποια νοταριακή ένδειξη του τέλους του, μας επιτρέπει να υποθέσουμε πως θα συνεχιζόταν, συμπεριλαμβάνοντας και άλλες πράξεις, ανεξάρτητα από την τυχόν ύπαρξη και άλλων καταστίχων ή φυλλαδίων. Συνεπώς το κατάστιχο είναι κολοβό και έχουν χαθεί φύλλα από το τέλος του.

III. Οι πράξεις

Οι εκατό τέσσερις (104) νοταριακές πράξεις του καταστίχου του Αλεξάκη παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για το καθεστώς γαιοκτησίας της αγροτικής βόρειας Κέρκυρας κατά τον 16ο αιώνα. Και τούτο διότι ο συντριπτικός αριθμός των συμβολαίων που συνέταξε ο νοτάριος αναφέρεται σε σχέσεις εμπράγματος και ενοχικού δικαίου που συνομολογούνται ανάμεσα στους κυρίους των φεουδαλικών γαιών και στους άμεσους καλλιεργητές (ενδεικτικά απαριθμούνται 38 πωλήσεις ακινήτων, 24 συγκράτειες, 8 συστάσεις σολιάτικου και ένας μικρός αριθμός άλλων αγροτικών συμβάσεων, όπως ανταλλαγές και διανομές). Οι νομικές μορφές που προσλαμβάνουν τα συστήματα αγροληψίας στην περιοχή, όπου έδρασε ο νοτάριος, χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερη τυπικότητα⁶, στοιχείο που βοηθά στη συναγωγή συμπερασμάτων κατά είδος συμβάσεως σχετικά με το χρονικό διάστημα παραχώρησης της γης, τη φεουδαλική και έγγειο πρόσοδο των γαιών και γενικότερα τις αμοιβαίες υποχρεώσεις και δικαιώματα των συμβαλλομένων κατά είδος συμβάσεως⁷.

6. Για τα κύρια νομικά χαρακτηριστικά των συμβατικών σχέσεων που συνομολογούνταν ανάμεσα στους ιδιοκτήτες της γης με τους καλλιεργητές στην Κέρκυρα κατά τον 15ο και 16ο αιώνα και την τυπολογία των σχετικών νομικών πράξεων βλ. Γ. Ε. Ροδόλακη, *Αγροτικές συμβάσεις στην Κέρκυρα (15ος-16ος αιώνας)*, *Επετηρίς ΚΕΙΕΑ*, τ. 33 (1997), σ. 436 επ.

7. Για παράδειγμα στα σχετικά συμβόλαια συγκράτειας παρατηρούμε ότι:

α) η καλλιέργεια της γης δεν αποτελεί αναγκαία συνάρτηση της εκχώρησης (πρβλ. πράξη αριθ. 7, στιχ. 12-13: "...καὶ ἂν οὐδὲν / 13 τὸ ἤθελαν σπέρνει νὰ πλερώνουν τὸ γήμουρον").

β) το είδος της καλλιέργειας συνήθως δεν καθορίζεται (πρβλ. κατ' εξαίρεση πράξη

Από την τυπολογία των δικαιопρακτικών σχέσεων που συνάπτονται μεταξύ ιδιοκτητών γης και καλλιεργητών προκύπτει με σαφήνεια ότι το καθεστώς γαιοκτησίας του νησιού ως την εποχή αυτή εξακολουθεί να είναι το φεουδαλικό. Παράλληλα ωστόσο ανευρίσκουμε στα σχετικά συμβόλαια αρκετές πληροφορίες που οδηγούν στην υπόθεση για τάση εδραίωσης ιδιωτικών δικαιωμάτων στις φεουδαλικές γαίες της Κέρκυρας ήδη από τις αρχές του 16ου αιώνα⁸.

Προς την κατεύθυνση αυτή, όπως προκύπτει από το διηγηματικό μέρος των σχετικών εγγράφων, χαρακτηριστικό είναι ότι συνηθίζονται οι εκμισθώσεις φεουδαλικών γαιών σε "πακτωναραίους"⁹, οι οποίοι, προκειμένου να καθοριστεί η σχετική πρόσδοδος της φεουδαλικής γης που παραχωρείται σε σολιάτικο ή συγκράτεια αναλαμβάνουν, δια του σχετικού συμβολαίου από κοινού με τον κύριο της γης το διορισμό εκτιμητών για τον επακριβή προσδιορισμό της εκτάσεως των παραχωρουμένων γαιών καθώς και την τελική διαμόρφωση του ύψους της φεουδαλικής προσόδου ή γαιοπροσόδου¹⁰, διαχειριζόμενοι επομένως ευρύτερα τη φεουδαλική γη. Εξ άλλου, αν και σε μεγάλο αριθμό των πράξεων του Αλεξάνδρου με τις οποίες παραχωρείται γη (πωλήσεις, σολιάτικα, συγκράτειες κ.ά.) ως άμεσα συμβαλλόμενοι εμφανίζονται ευγενείς¹¹ ως πιθανότατα κάτοχοι φεουδών στην περιοχή όπου έδρασε ο νοτάριος,

αριθ. 7, στιχ. 11-12: "... ὅτι νὰ τὸ σπέρνουν...")

γ) παράλληλα με το "φεουδαλικό" δόγμα προς τον ιδιοκτήτη γης (π.χ. πράξη αριθ. 8, στιχ. 15: "σιτάρι δεκάλιτρον α'") αναγράφεται επίσης αφενός μεν το ποσό που δικαιούται να εισπράττει από την παραγωγή—ως γαιοπρόσοδο—ο κύριος της γης και το οποίο συνήθως ανέρχεται στο "δέκατον" της παραγωγής (σπανιότερα, εάν ορίζεται ότι στο χωράφι θα φυτευτεί αμπέλι, η γαιοπρόσοδος καθορίζεται στο τέταρτο της παραγωγής. Βλ. πράξη αριθ. 28, στιχ. 20) αφετέρου δε η φορολογική πρόσδοδος προς τον κύριο της γης (π.χ. πράξη αριθ. 8, στιχ. 16: "πᾶσα χρέος ..") "κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων" (βλ. πράξεις αριθ. 7, 8, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23 κ. ά).

8. Για το ζήτημα βλ. επίσης Σ. Α σ δ ρ α χ ᾶ, Φεουδαλική πρόσδοδος και γαιοπρόσοδος στην Κέρκυρα την εποχή της βενετικής κυριαρχίας, *Οικονομία και Νοοτροπίες*, Αθήνα (ΕΡΜΗΣ), 1988, σ. 66-67

9. Βλ. πράξεις αριθ. 17, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 65

10. Πρβλ. πράξη αριθ. 19 στιχ. 22-25 :". / 22 ..καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἀφεντότοπος ἱπακτωνάρης τοῦ ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ / 23 {καὶ} τῆς κληρονομίας αὐτοῦ νὰ παίρνη {νὰ παίρνη} γέροντες νὰ χωρίζουν τὰ ἀναγεγραμμένα χω / 24 ράφια καὶ ἂν ἡύρισκωνται πλεότερα παρὰ ὅπου διαλαμβάνει τὸ ἱστρουμόντο ..."

11. Οι ὅροι "ἐνμπαρουνία", "μπαρουῖνος Κορυφῶν", "προνάριος Κορυφῶν" εμφανίζονται αρκετά σπάνια (πρβλ. πράξεις αριθ. 6, 29, 34, 96). Απαντώνται πάντως και περιπτώσεις όπου ως ιδιοκτήτης γης εμφανίζεται η κερκυραϊκή εκκλησία ως νομιμοποιούμενη στη διακατοχή γης και στην άσκηση φεουδαλικών δικαιωμάτων. Για το ζήτημα βλ. αναλυτικότερα Γ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

κυρίως δε ο "ευγενής Βενετιῶν μισήρ Τζίλιος Μαλιπιέρας"¹², είναι πολλές οι περιπτώσεις στις οποίες και απλοί αγρότες (μη φέροντες δηλαδή τον τίτλο του "εὐγενοῦς" ή "μισήρ" ή "σήρ") ή ιερείς μεταβιβάζουν, διαθέτουν ή ποικιλοτρόπως παραχωρούν εκτάσεις γης για καλλιέργεια ενεργούντες ως έχοντες την πλήρη κυριότητα των εκτάσεων αυτών¹³. Στις περιπτώσεις μάλιστα πωλήσεων ή ανταλλαγών οι συμβαλλόμενοι αγρότες μεταβιβάζουν ακίνητη περιουσία "σὺν μπάσαν νομὴν αὐτοῦ προσνομὴν περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντός βάρους καὶ τέλους", εγκαθιστούν στη νομή του πράγματος τον αγοραστή "διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν" δίδοντάς του "ἀπλὴν ἄδειαν, ἰσχύν, κυριότητα καὶ τελείαν δεσποτείαν"¹⁴, τον εξασφαλίζουν με την ρήτρα "τοῦ διαφεντίζου τὴν ρηθεῖσαν πούλησιν ἀπὸ παντός ἀνθρωπίνου σώματος τοῦ εἰς ἐναντιότητα ἐλθεῖν"¹⁵, εκείνος δε ως νέος ιδιοκτήτης δικαιούται πλέον "πουλεῖν, χαρίνσαι, ἀνταλλάττειν, προιξίν διδόναι καὶ τὰ ἐξῆς"¹⁶. Αντιθέτως, όπου το μεταβιβαζόμενο κτήμα βαρύνεται με κάποια υποχρέωση φεουδαλικού ή φοροδοτικού τύπου, τούτο αναγράφεται ρητῶς στο σχετικό πωλητήριο συμβόλαιο και βαρύνει πλέον τον αγοραστή¹⁷. Απα-

Ε. Ρ ο δ ο λ ά κ η, Αγροτικές συμβάσεις, ό.π., σ. 441 όπου και σχετικές βιβλιογραφικές αναφορές.

12. Κατὰ κανόνα οι πράξεις αυτές συντάσσονται από τον νοτάριο "ἐντὸς τῆς οἰκίας" του ευγενή Τζίλιου Μαλιπιέρα και όχι στην οικία του νοτάριου.

13. Βλ. πράξεις αριθ. 5, 10, 13, 20, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52 κ.ά. Για το ζήτημα βλ. επίσης Γ. Ε. Ρ ο δ ο λ ά κ η, Αγροτικές συμβάσεις, ό.π., σ. 442-443 και τα εκεί αναφερόμενα έγγραφα.

14. Βλ. πράξη αριθ. 71, στιχ. 11.

15. Π.χ. πράξη αριθ. 42, 44, 51, 52 κ.ά. Σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα ο πωλητής υπόσχεται όχι μόνον να υποστηρίξει τον αγοραστή έναντι παντός τρίτου διεκδικητού του πράγματος αλλά σε ενδεχομένη περίπτωση εκνικήσεως του πράγματος λόγω νομικού ελαττώματος να τον ικανοποιήσει στο ακέραιο ευθυνόμενος με όλη του την περιουσία του παρούσα και μέλλουσα. Πρβλ. πράξη αριθ. 53, στιχ. 14, 15: "...καὶ ὑπόσχεται ὁ ἀναγεγραμμένος Ἀναστάσιος καὶ τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα..". Επίσης βλ. πράξη αριθ. 64, στιχ. 19-21, πράξη αριθ. 77, στιχ. 14-16, πράξη αριθ. 94, στιχ. 14 πράξη αριθ. 98, στιχ. 9. Απαντάται ακόμη και περίπτωση πωλητηρίου συμβολαίου όπου οι συμβαλλόμενοι συνομολογούν ότι σε περίπτωση αθετήσεως της συμβάσεως (υπαναχωρήσεως) θα καταπίπτει σε βάρος του υπαναχωρούντος ποινική ρήτρα είκοσι πέντε υπερπύρων. Βλ. σχετικά πράξη αριθ. 68, στιχ. 14-15: "Καὶ ἀλληλογία ἔβαλαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη ὑτέρπυρα κε', ἡγοῦν εἴκοσι πέντε, νὰ τὰ δίδῃ / 15 εἰς τοῦ ἐτέρου").

16. Π.χ. πράξη αριθ. 40, στιχ. 10. Επίσης, πράξεις αριθ. 46, στιχ. 10, 49, στιχ. 14 κ.ά.

17. Βλ. πράξη αριθ. 41, στιχ. 10 επ.: "...μέ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν ...καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν κυρὴ Ἀντρίαν τὸν Κλήμη καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ...σολδία ιε' ...τὰ ὁποῖα ἐπλέρωνε ὁ ἄνωθεν κύρ

ντάται πάντως και η ιδιόμορφη περίπτωση με το ίδιο συμβόλαιο με το οποίο μεταβιβάζεται η πλήρης κυριότητα ακινήτου¹⁸ να γίνεται συγχρόνως και σύσταση σολιάτικου υπέρ του πωλητού δηλαδή τόσο ο ίδιος ο αγοραστής όσο και οι κληρονόμοι του βαρύνονται στο εξής με το φεουδαλικό αυτό δόσιμο προς τον πρώην ιδιοκτήτη του ακινήτου¹⁹. Για τον λόγο αυτό η συμβατική αυτή σχέση χαρακτηρίζεται από τον νοτάριο ταυτοχρόνως ως "πούλησις καὶ σολιάτικον"²⁰.

Συγκρινόμενες από άποψη περιεχομένου με τις πράξεις που απαντώνται στα αντίστοιχα κατάστιχα των Χοντρομάτη²¹, Βαραγκά²² και Κατωϊμέρη²³ οι πράξεις του Αλεξάκη δεν εμφανίζουν την ποικιλία των συναλλακτικών σχέσεων που διαπραγματεύονται οι άλλοι νοτάριοι καθώς απουσιάζουν πλήρως τόσο οι σχέσεις εμπορικού και ναυτικού δικαίου που απαντώνται στο Χοντρομάτη, όσο και οι ποικίλου περιεχομένου συναλλακτικές σχέσεις που ανευρίσκονται στους Βαραγκά και Κατωϊμέρη (συνυποσχετικά, διαιτητικές αποφάσεις, δάνεια). Εξ άλλου και οι σχέσεις οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου είναι λιγοστές σε σχέση με εκείνες που απαντώνται στο κατάστιχο του Κατωϊμέρη (απαντώνται 2 μόνον αρραβωνητικά συναλλάγματα και 13 διαθήκες).

Οι πληροφορίες που παρέχει το κατάστιχο του Αλεξάκη για άλλους Κερκυραίους νοτάριους και ειδικότερα για την ύπαρξη συμβολαίων που έχουν συνταχθεί από αυτούς και τα οποία βρίσκονται σε άμεσο συσχετισμό με τη συγκεκριμένη πράξη του νοτάριου, όπου αναφέρονται, είναι ελάχιστες²⁴. Το ίδιο ισχύει εξ άλλου

Θεοδωρῆς ὁ Κένταρχος...". Επίσης πράξη αριθ. 69, στιχ. 9, 14, πράξη αριθ. 96, στιχ. 8, 9. Είναι αμφίβολο πάντως αν σε αυτές τις περιπτώσεις έχουμε πώληση δηλαδή μεταβίβαση της πλήρους κυριότητας του ακινήτου ή πώληση του εμπράγματος δικαιώματος του σολιάτικου και μόνον.

18. Πράξη αριθ. 67, στιχ. 20: "ὥσπερ ἀληθῆς ἀφέντης".

19. Πράξη αριθ. 67.

20. Πράξη αριθ. 67, στιχ. 18.

21. Βλ. Ι. Μ. Κ ο ν ι δ ά ρ η - Γ. Ε. Ρ ο δ ο λ ά κ η, Οι πράξεις του νοτάριου Κέρκυρας Ιωάννη Χοντρομάτη (1472-1473), *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.*, τ. 32 (1996), σ. 139- 205.

22. Βλ. Γ. Ε. Ρ ο δ ο λ ά κ η - Λ. Π α π α ρ ρ ή γ α - Α ρ τ ε μ ι ά δ η, Οι πράξεις του νοτάριου Αγ. Ματθαίου Κέρκυρας Πέτρου Βαραγκά (1541-1545), *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.*, τ. 32 (1996), σ. 207-339.

23. Βλ. Λ. Π α π α ρ ρ ή γ α - Α ρ τ ε μ ι ά δ η - Γ. Ε. Ρ ο δ ο λ ά κ η - Δ. Π. Κ α ρ α μ π ο ύ λ α, Οι πράξεις του νοτάριου Καρουσάδων Κερκύρας πρωτοπαπά Φιλίππου Κατωϊμέρη (1503-1507), *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.*, τ. 33 (1997), σ. 9-436.

24. Συγκεκριμένα γίνεται αναφορά μόνο σε πράξεις του νοτάριου Σταμάτη Γουλή (πράξεις αριθ. 44, 86, 97). Ο νοτάριος Σταμάτης Γουλής δεν αναφέρεται ούτε στο Νοταριακό Αρχείο της Κέρκυρας (Γ. Ε. Ρ ο δ ο λ ά κ η - Γ. Ι. Γ κ ρ ι ν ι ά τ σ ο υ, Το Νοταριακό

και με τις αναφορές του καταστίχου σε Κερκυραίους πρωτοπαπάδες της εποχής²⁵.

Ο Αλεξάκης καταχωρεί τις πράξεις του σύμφωνα με την πρακτική της εποχής του. Οι πράξεις αναγράφονται χωρίς να τηρείται η απόλυτη χρονολογική σειρά²⁶. Μεταξύ των πράξεων ο νοτάριος αφήνει κενό διάστημα δύο περίπου στίχων, το οποίο και διαγράφει με μια οριζόντια γραμμή.

Οι πράξεις συνεχίζονται και στην επόμενη σελίδα. Κάθε πράξη αρχίζει με το έτος, ακολουθεί η ημερομηνία, το όνομα του μήνα και ο αριθμός της ινδικτιώνος (όλα με ελληνικούς αριθμούς). Το έτος δεν υπερβαίνει την αριστερή στοίχιση του κειμένου και σχεδόν πάντοτε σημειώνεται μπροστά απ' αυτό το σημείο του σταυρού²⁷, ενίοτε δε και ένα κυκλικό σημάδι²⁸. Το σημείο του σταυρού προηγείται επίσης της τυχόν πράξεως αποπληρωμής του πιστωθέντος τιμήματος²⁹ ή παραιτήσεως από

Αρχείο της Κέρκυρας, *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.*, τ. 32 (1996), σ. 13) αλλά ούτε και στον κατάλογο νοταρίων του Σ. Ασωνίτη (Σ. Ν. 'Α σ ω ν ί τ η', *Τρία Κερκυραϊκά νοταριακά έγγραφα των ετών 1398–1458, Εώα και Εσπέρια*, τ. 1 (1993), σ. 1–43).

25. Συγκεκριμένα γίνεται αναφορά μόνο στον πρωτοπαπά Ελευθεριώτη ή αλλιώς Νικόλαο Γουλή (πράξεις αριθ. 59, 62, 70). Το όνομα Ελευθεριώτης πιθανόν να έχει την καταγωγή του από τους τριανταπενθίς ιερείς των χωριών της Κέρκυρας ή άλλως τους Ελευθεριώτες, οι οποίοι με χρυσόβουλλο του Δεσπότη της Ηπείρου Μιχαήλ Β' του έτους 1246, απαλλάσσονταν από πολλές φορολογικές υποχρεώσεις και μπορούσαν να μεταβιβάσουν το προνόμιο αυτό στους απογόνους τους, εφόσον βέβαια γίνονταν και αυτοί ιερείς. Στη συγκεκριμένη περίπτωση πρόκειται πιθανότατα για άλλη διατήρηση του ονόματος η οποία δεν σχετίζεται με τυχόν απολαβή προνομίων (φορολογικές απαλλαγές). Για το ζήτημα των Ελευθεριωτών βλ. Α. Τ σ ε λ ί κ α, Νικολάου Σπαρμιώτη, Νομικού Κορυφών, "Έγγραφον ελευθερίας" (1391), *Δελτίον της Ιονίου Ακαδημίας*, τ. Β', Κέρκυρα 1986, σ. 172.

26. Αναφέρονται οι ακόλουθες παρεκκλίσεις: Την πράξη αριθ. 5 (8 Μαΐου 1513) διαδέχεται η πράξη αριθ. 6 (1 Απριλίου 1513). Την πράξη 7 (Σεπτέμβριος 1513) διαδέχεται η πράξη 8 (19 Ιανουαρίου 1513) ενώ την πράξη 10 (10 Ιουλίου 1513) η πράξη 11 (6 Ιουλίου 1513). Κατά τον ίδιο τρόπο την πράξη 23 (18 Σεπτεμβρίου 1513) διαδέχονται οι πράξεις 24 (10 Νοεμβρίου 1513) και 25 (18 Σεπτεμβρίου 1513), την πράξη 43 (23 Νοεμβρίου 1513) η πράξη 44 (8 Ιανουαρίου 1513), την πράξη 45 (15 Ιανουαρίου 1513) η πράξη 46 (1 Ιανουαρίου 1514), την πράξη 53 (7 Μαΐου 1514) η πράξη 54 (4 Μαΐου 1514), την πράξη 56 (10 Μαΐου 1514) οι πράξεις 57 (30 Οκτωβρίου 1514) και 58 (7 Ιουνίου 1514), την πράξη 66 (14 Ιανουαρίου 1515) οι πράξεις 67 (Δεκέμβριος) και 68 (24 Μαρτίου 1515), ενώ την πράξη αριθ. 76 (16 Δεκεμβρίου 1515) ακολουθούν οι πράξεις 77 (25 Δεκεμβρίου 1516) και 78 (6 Ιανουαρίου 1516).

27. Το σημάδι του σταυρού ενίοτε είναι ακτινωτό (πράξεις αριθ. 6, 8, 14). Ευρίσκεται επίσης σε πράξεις ακυρώσεως του αρχικού συμβολαίου (π.χ. πράξεις αριθ. 14, 24, 57).

28. Πράξεις αριθ. 30, 31, 38, 65.

29. Πράξη αριθ. 51, στ. 14 επ., 52, στ. 15 επ.

δικαίωμα³⁰ ή παροχής πληρεξουσιότητας³¹ ή οποιασδήποτε άλλης πρόσθετης συμφωνίας³² που έχει συνταχθεί την ίδια ημέρα με τη νοταριακή πράξη στην οποία αναφέρεται. Το σημείο του σταυρού αναγράφεται κατά κανόνα και στο τέλος της πράξεως μετά τη μνεία των ονομάτων των μαρτύρων, ενίοτε δε επαναλαμβανόμενο δύο ή τρεις φορές³³.

Το αριστερό περιθώριο είναι συνηθισμένο στα νοταριακά κατάστιχα. Σ' αυτό το περιθώριο σημειώνονται οι παραπομπές και άλλες ενδείξεις. Η έκδοση αντιγράφου από τον Αλεξάκη δεν είναι συχνή, σημειώνεται δε είτε στο αριστερό περιθώριο της πράξεως είτε στο κάτω δεξιό μέρος του φύλλου με την ένδειξη "νά τὰ σηκώσω" ή "νά σηκωθῇ"³⁴.

Σχεδόν όλες οι πράξεις τελειώνουν με την αναφορά των ονομάτων των μαρτύρων σε γενική πτώση, μετά από τη φράση "ὑπὸ μαρτυρίας"³⁵.

Το όνομα και τον τίτλο του νοτάριου ευρίσκουμε μόνο στο αριστερό περιθώριο της πράξεως αριθ. 2³⁶ καθώς και στο τέλος της πράξεως αριθ. 8.

Μία μόνο φορά γίνεται μνεία ότι ο νοτάριος έθεσε την πράξη "εἰς τύπον δημοσιακόν"³⁷. Παρατηρούμε συνεπώς ότι όπως ακριβώς ο Κατωϊμέρης έτσι και ο Αλεξάκης δεν τηρεί ως νοτάριος αυστηρά την επιβεβλημένη από τη βενετική διοίκηση του νησιού διαδικασία της δημοσιοποίησης των νοταριακών πράξεων³⁸. Άλλωστε και εδώ, όπως και στον Κατωϊμέρη, οι περισσότερες από τις πράξεις τελειώνουν κατά κανόνα με την υπογραφή των μαρτύρων, στοιχεία που στο παρελθόν σημειώνονταν μόνον όταν δεν είχε ακολουθηθεί η τυπική διαδικασία της δημοσιοποίησης της πράξεως³⁹. Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε καμία από τις συμ-

30. Πράξεις αριθ. 5, στ. 22 επ., 64, στ. 23 επ.

31. Πράξεις αριθ. 6, στ. 25 επ.

32. Πράξη αριθ. 33, 34, 37, 40, 41, 46, 49, 78, 103.

33. Πράξη αριθ. 5.

34. Πράξεις αριθ. 15 (φ. 4α'), 18 (φ. 5α'), 19 (φ. 5α').

35. Υπάρχουν σπάνια οι εκφράσεις "κατ' ἐνώπιον" (πράξεις αριθ. 52) και "μάρτυρες" ή "μάρτυρας" (πράξεις αριθ. 52, 61, 71, 73, 79, 80, 91).

36. "Argenio Alexachi nod. / Ducades". Η υπογραφή του νοτάριου είναι αυτόγραφη.

37. Πράξη αριθ. 9. Πάντως και εδώ η βεβαίωση ότι ακολουθήθηκε η διαδικασία της δημοσιοποίησης της πράξεως συντάσσεται από τον ίδιο τον νοτάριο στα ελληνικά. Πρβλ. Σ. Ασωνίτη, ό.π., σ. 16 σημ. 49.

38. Για την πρακτική της δημοσιοποίησης των πράξεων των Κερκυραίων νοταρίων (stridatio) βλ. αναλυτικότερα Σ. Ασωνίτη, ό.π., σ. 12-16. Επίσης για το ζήτημα όπως εμφανίζεται στο Κατωϊμέρη βλ. Λ. Παπαρρήγα - Αρτεμιάδη - Γ. Ε. Ροδόλακη - Δ. Π. Καραμπούλα, ό.π., σ. 16.

39. Βλ. σχετικά Σ. Ασωνίτη, ό.π., σ. 16· Λ. Παπαρρήγα - Αρτεμιάδη - Γ. Ε. Ροδόλακη - Δ. Π. Καραμπούλα, ό.π., σ. 16.

βάσεις με τις οποίες συνίσταται σολιάτικο ή συγκράτεια δεν γίνεται μνεία συστάσεώς τους μετά από ειδική άδεια της Βενετικής Αρχής⁴⁰.

IV. Γλώσσα και ορθογραφία του κατάστιχου

Το κατάστιχο, ως νοταριακό κείμενο, έχει γραφτεί στην ιδιότυπη νομική γλώσσα και εμφανίζει επιπλέον ενδιαφέροντες αρχαϊσμούς στις διαθήκες. Σε γενικές γραμμές φέρει τα χαρακτηριστικά του Κερκυραϊκού γλωσσικού ιδιώματος⁴¹. Είναι αξιοπαρατήρητο ότι σπανίζουν οι ιταλικής προελεύσεως λέξεις που αφορούν ιδίως τη νομική ορολογία.

Το κείμενο του καταστίχου του Αλεξάκη είναι πολύ ανορθόγραφο⁴². Αρκετές ανορθογραφίες είναι συχνότατες⁴³ ενώ πολλές λέξεις απαντώνται με διαφορετική ορθογραφία ακόμα και στην ίδια πράξη⁴⁴. Ο γραφέας γνωρίζει όλα τα φωνήεντα και διφθόγγους που αποδίδουν τους φθόγγους "ι", "ε", καθώς και το "ο", αλλά τα μεταχειρίζεται χωρίς να τηρεί κανένα κανόνα⁴⁵. Η ανορθογραφία περιλαμβάνει και τον τονισμό. Συχνά οι λέξεις δεν τονίζονται ή παρατονίζονται, οξύνονται ή περισπώνται λανθασμένα και τονίζονται με ψήλη οξεία ή οξεία οξεία τα φωνήεντα και οι δίφθογγοι, ακόμα και όταν βρίσκονται στη μέση της λέξεως⁴⁶.

40. Για το ζήτημα βλ. Ν.Ι. Παυταζόπουλον, Τιμαριωτισμός και επίμορτος αγροληψία εν Επτανήσῳ ἐπὶ βενετοκρατίας, Πρακτικά Τρίτου Πανιονίου Συνεδρίου 23-29 Σεπτεμβρίου 1965, τ. 2, Αθήναι 1969, σ. 175.

41. Π.χ. συχνή προθετική προσθήκη του "ι" στο ἰμοιραῖω, ἰμοιρασιά, ἰπίτροπος. Πρβλ. Γ. Χυτήρη, Κερκυραϊκό Γλωσσάρι. Επίμετρο: Γραμματικά στοιχεία του γλωσσικού ιδιώματος της Κέρκυρας, Κέρκυρα² 1992.

42. Στα παραδείγματα που ακολουθούν καθώς και στις επόμενες σημειώσεις ο πρώτος αριθμός παραπέμπει στο έγγραφο και ο δεύτερος στο στίχο.

43. Π.χ. νμέρα 2.1, 3.1, ὕγοῦν 1. 1, 3. 14, 8.12, ὕπαν 3. 9, ὕ κληρονόμοι 3.15, 26.14, ὕ πακτοναρέῦ 26.14, 27.13 ὁμολόγησαν 1. 2, ὁμολώγησεν 4. 12, ὁμολώγησ(αν), 3. 20, ἐφνίδιος 2.3, στρόμα 2.9 ἄμπέλθα 2.10, βωήθηα 1.1 43, περιβώλην 2.8, ἐν ἀσθενήα δηνί 2. 2, ἐσιμφώνησαν 25.17, ὕρημένον 26. 15.

44. Π.χ. αφίνο 2.4 αλλά και αφήνω 2.8, χοράφην 2.6 αλλά και χωράφη 2. 7, ἐκτητόρη 3.3 αλλά και ἐκτητώρη 3.8.

45. Π.χ. εντοσ ὕκον 2.1 (ἐντὸς οἴκον), ης το περιβώλιν 2. 7 (εἰς τὸ περιβόλιν), ἐν ασθενήα δηνί περιπεσ(ών) 2.2 (ἐν ἀσθενεία δεινῇ περιπεσών), εφνίδιος ἐπλέθη μι θάνατος 2.3 (αἰφνίδιος ἐπέλθῃ ἐμοὶ θάνατος), ὁμολόγησεν και ὕπεν 4.4 (ὁμολόγησεν καὶ εἶπεν), οτη ὕχεν 4. 8 (ὅτι εἶχεν), ἀπο χηρος 4.9 (ἀπὸ χειρὸς), το ωπήων δουκατων 4. 7 (τὸ ὁποῖον δουκάτον), την ὕρημένην χάρην 4. 11 (τὴν εἰρημένην χάριν) καληεργήν, ψάλην 6.18 (καλλιεργεῖν, ψάλλειν).

46. Π.χ. Μαλληπιῆρας 4.5, ἄμπέλθα 2.10, φωβηθῆς 2.2, απο χηρῶς 4.9, τους δύο μου ὕοῦς 11.4, μέ τειοῦτον τρόπον 28.9.

Γνωρίζει τη σωστή γραφή των διφθόγγων⁴⁷ ενίοτε όμως αντικαθιστά στο "αυ", "ευ" ή "ηυ" το ύψιλον με ένα βήτα⁴⁸, ενώ στους φθόγγους "εβ" και "εφ" σε ορισμένες περιπτώσεις υποκαθιστά το ύψιλον με βήτα⁴⁹ εμπλέκει όμοια τελικά και αρχικά σύμφωνα⁵⁰ και τέλος αποδίδει λέξεις με ακουστική εκφορά φθόγγων τους⁵¹.

V. Αρχές της έκδοσης

Το κατάστιχο εκδίδεται για πρώτη φορά. Οι πράξεις αριθμούνται σύμφωνα με τη σειρά που έχουν στο κατάστιχο και ακολουθούν την αρίθμηση των φύλλων του (φ.1-26β').

Η παρούσα έκδοση έγινε με βάση τις αρχές που τέθηκαν και εφαρμόστηκαν στην έκδοση του κατάστιχου του νοτάριου της Κέρκυρας Ιωάννη Χοντρομάτη, όπου και εκτίθενται αναλυτικότερα⁵². Συνοπτικά οι αρχές αυτές είναι οι ακόλουθες: Διορθώνονται μόνο τα ορθογραφικά σφάλματα. Διατηρείται ανέπαφος ο γραμματικός και συντακτικός τύπος του κειμένου. Οι ιδιωματικές λέξεις και τα δάνεια από την ιταλική παραμένουν όπως εκφέρονται. Προστίθενται σημεία στίξης με φειδώ. Χρησιμοποιούνται όπου είναι απαραίτητο διαλυτικά και απόστροφος. Γίνεται χωρισμός λέξεων ενωμένων πέρα από κάθε κανόνα. Κεφαλαία τίθενται στην αρχή της φράσης, στα αρχικά των κύριων ονομάτων, των προσώπων και στα τοπωνύμια. Ορθογραφούνται τα ονόματα των μαρτύρων, εκτός από τις - κατά την κρίση των εκδοτών - αυτόγραφες υπογραφές. Χρησιμοποιούνται τα συνηθισμένα κριτικά σημεία, όπως παρακάτω αναγράφονται στον σχετικό πίνακα. Ειδικότερα το κριτικό σημείο που δηλώνει την ανάλυση βραχυγραφίας τοποθετείται μόνο όπου είναι απαραίτητο, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις αμφισβητούμενης ερμηνείας, στα βαφτιστικά ονόματα⁵³.

47. αυτοκήνητα 2.7, υπανδρευθη 2. 13, αναθρευθή 2.18.

48. Π.χ. ὑβρίσχετε αντί ηύρίσκεται 49. 18, υβρίσκοντας 58.7, 58. 10, γηρέβουν 6. 27, αναπάβεται 7. 12 εὐγάτησις αντί ἐβγάτησις 45. 14, 56. 16.

49. αναθρευθή 2.7 αντί αναθρεφθή, εὐγάτησις αντί ἐβγάτησις 45.14, 56.16, νοευρίου αντί νοεμβρίου 42.1, 43.1, ευτίαση αντί ἐφτίασις 6.20, 48.14

50. ης τους σκρισήλα 2.6, αδελφους στους και κληρονόμους στους 3. 17.

51. Π.χ. αρεστίσα 42. 9, ἀρεστίσα 90.9 αλλά και αρεσθήσα 10. 8, αρεσθίσα 40. 11 αρεσθήσα 94. 9; σύν μπασών: 55.9, 60.7 σύν μπᾶσαν 5. 28; ἐσηνμφώνισαν 6. 16 αλλά και ἐσιφονισαν 6. 23, ἐσιμφώνισαν 7.13; εμπούλισεν 40.4 αλλά και ἐπούλισεν 40.5.

52. Προβλ. I. M. Κ ο ν ι δ ᾶ ρ η - Γ. Ε. Ρ ο δ ο λ ᾶ κ η, ὁ.π., σ. 145-146.

53. Στα βαφτιστικά ονόματα που έχουν δύο τύπους π.χ. Νικόλ(αος) και Νικόλ(ας), Γεώργ(ιος) και Γεώργ(ης), ο γραφέας συνήθως χρησιμοποιεί για την κατάληξη την ίδια συντομογραφία έτσι που είναι αδύνατο να γίνει αντιληπτό ποιόν τύπο εννοούσε στη συγκεκριμένη περίπτωση αφού γνωρίζει και χρησιμοποιεί και τους δύο. Στην περίπτωση αυτή αναλύονται τα ονόματα με τον γνωστότερο τύπο τους π.χ. Γεώργιος, Νικόλαος.

και στις καταλήξεις που είναι αμφίβολο αν κρατούν το τελικό "ν"⁵⁴, ενώ δεν σημειώνεται στα ονόματα μηνών, σε λέξεις σχετικές με τη χρονολογία, στα μέτρα, στα σταθμά, στα νομίσματα και στις λέξεις "μαρτυρία, μάρτυρες", "παπάς" και άλλες παρόμοιες.

VI. Τα ευρετήρια

Η έκδοση ακολουθείται από τα παρακάτω αλφαβητικά ευρετήρια:

α) *Ευρετήριο πράξεων*. Ο ευρετηριασμός των πράξεων γίνεται σύμφωνα με τον νομικό χαρακτηρισμό που τους δόθηκε από τους εκδότες. Έτσι παρουσιάζεται μία συνοπτική εικόνα των πράξεων του Αλεξάκη. Η χρησιμότητα ενός παρόμοιου ευρετηρίου έχει ήδη τονιστεί στις εκδόσεις των νοτάριων Χοντρομάτη, Βαραγκά και Κατωϊμέρη⁵⁵. Ο επακριβής χαρακτηρισμός των πράξεων προϋποθέτει την πλήρη νομική μελέτη τους. Ως εκ τούτου και ελλείψει ειδικότερων μελετών οι πράξεις εντάσσονται σε ευρύτερες ομάδες.

β) *Ευρετήριο νομικών όρων, λέξεων και πραγμάτων*. Λημματογραφούνται νομικοί όροι, λέξεις και πράγματα, αποφεύγονται όμως οι πολύ κοινότυπες λέξεις. Καταβλήθηκε προσπάθεια το ευρετήριο να περιλάβει όσον το δυνατόν περισσότερα λήμματα.

γ) *Ευρετήριο ονομάτων*. Περιλαμβάνονται όλα τα οικογενειακά ονόματα, στα οποία εντάσσονται αλφαβητικά τα πρόσωπα, άντρες και γυναίκες. Οι γυναίκες παραπέμπονται και στο επώνυμο του συζύγου και στο πατρικό τους. Περιλαμβάνονται επίσης οικογενειακά ονόματα στην ονομαστική πτώση του πληθυντικού αριθμού όταν δεν είναι βέβαιο ότι έχουν μετατραπεί σε τοπωνύμια.

δ) *Ευρετήριο τοπωνυμίων*. Περιλαμβάνονται όλα τα ονόματα τόπων, χωριών κ.λπ. Στο λήμμα "ἅγιος, ἁγία, ἅγιοι" εντάσσονται όλες οι ονομασίες ναών, μονών, χωριών, περιοχών κ.λπ. που το περιέχουν. Ως τοπωνύμια λημματογραφούνται και ορισμένες ονομασίες που απαντώνται στη γενική πτώση του ενικού ή πληθυντικού αριθμού, μολονότι μπορεί να αμφισβητηθεί αν είναι τοπωνύμια ή ονόματα ιδιοκτητών μίας τοποθεσίας.

54. Π.χ. ἄμπέλι ή ἄμπέλιον ή ἄμπέλιν, κρασί ή κρασίν. Τότε αναλύεται η συντομογραφία με τον τύπο της καθαρεύουσας δηλ. ἄμπέλ(ιον), κρασ(ίν).

55. Βλ. Ι. Μ. Κονιδάκη – Γ. Ε. Ροδολάκη, ό.π., σ. 147 · Γ. Ε. Ροδολάκη – Λ. Παπαρρήγα – Αρτεμιάδη, ό.π., σ. 212 · Λ. Παπαρρήγα – Αρτεμιάδη – Γ. Ε. Ροδολάκη – Δ. Π. Καραμπούλα, ό.π., σ. 19.

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

()	= αναλύσεις συντομογραφιών
[]	= γράμματα ή λέξεις που λείπουν από φθορά
[αβγδ]	= γράμματα ή λέξεις που λείπουν από φθορά και συμπληρώνονται
[.....]	= γράμματα ή λέξεις που λείπουν από φθορά και μπορούν να υπολογισθούν
[[]]	= γράμματα ή λέξεις που διαγράφει ο γραφέας
{ }	= γράμματα ή λέξεις που διαγράφουν οι εκδότες
<αβγδ>	= γράμματα ή λέξεις που παραλείπει ο γραφέας και προστίθενται
< >	= χάσματα
	= γράμματα ή λέξεις που προσθέτει ο γραφέας στο περιθώριο
	= γράμματα ή λέξεις που προσθέτει ο γραφέας στο διάστιχο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΟΙ ΠΡΑΞΕΙΣ

(Ιστορικό Αρχείο Κέρκυρας
Διάφοροι Συμβολαιογράφοι, Δεσμίδα 1, αριθμός 6)

1

φ. 1α' *

[] ἡγοῦν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Σκληπεροῦ με τὴν βοήθεια τῶν ἄνωθεν γεγραμμένων. / ² Καὶ οὕτως ὁμολόγησαν. Ὑπο μαρτυρίας κυρ Βασίλη Καριανίτη καὶ Πιέρο Μωραῖτη / ³ καὶ Πέτρο Τζιλημπάρη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

24 Μαρτίου 1513

† αφιγ' ἡμέρα κδ' τοῦ Μαρτίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος Ιτῆς| α'. Ἐντὸς οἴκ(ον) τοῦ Ἰωάνν(η) Ἀρβανίτη. Ἐγὼ Ἰωάννης Ἀρβανίτης ἐκ τοῦ χωρίου / ² τῶν Δουκάδων

* Παραθέτουμε το κείμενο των δύο πρώτων πράξεων του Αλεξάκη μεταγραφόμενο όπως ακριβῶς ἔχει στο χειρόγραφο. Η δεύτερη πράξη παρατίθεται μέχρι το στίχο 10:

1

[] ὑγοῦν τῆς ὑπεραγίας θαιοτόκου τοῦ σκληπεροῦ με τὴν βοήθεια τῶν ἄνωθεν γεγραμμένων / ² καί) οὕτως ὁμολόγησαν. ὑπο μαρτηριασ κηρ βασίλη καρηανήτη καί) πιερω μοραητη / ³ καί) πέτρο τζιλημπάρη: †

2

† αφιγ υμέρα κδ' τοῦ μαρτήου μινός Ἰν(δικτιῶνος) α'. Ἐντοσ ὕκ(ον) τοῦ Ιω(άννη) αρβανήτη | ἐγὼ Ἰω(άνν)ης αρβανήτης εκ τοο χωρήο / ² τ(ῶν) δουκάδων ἐν ασθενήα δηνί περηπεσ(ών) καί) φωβηθῆς την του θανατου ἄωρων τέλοσ μι Ιπ(ώς)| / ³ εφνίδιοσ επλεθη μι θάνατοσ καί) τα ἐμά πράγματα αδιορθωτα μῖνουσιν ὅσ καί) ἀλλης / ⁴ πολλῆς τούτων συνέβηκεν θέλο καί) πιο διάταξην ης τα ἅπαντα μου πραγματα αφί Ινοι / ⁵ σιχώρησιν πάσην χρηστιανῆς

ἐν ἀσθενείᾳ δεινῇ περιπεσὼν καὶ φοβηθεὶς τὴν τοῦ θανάτου ἄωρον τέλος μηπὼς / ³ αἰφνίδιος ἐπλέθῃ μοι θάνατος καὶ τὰ ἐμὰ πράγματα ἀδιόρθωτα μείνουσιν ὥς καὶ ἄλλοις / ⁴ πολλοῖς τοῦτον συνέβηκεν θέλω καὶ ποιῶ διάταξιν εἰς τὰ ἅπαντά μου πράγματα ἀφήνω / ⁵ συγχώρησιν πᾶσιν χριστιανοῖς. Ἐν πρώτοις ἀφήνω ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ᾗ μέλλω θαφῆναι τὸ / ⁶ μερτικόν μου ἀπὸ τῆς ἐλῆς ὅπερ ἔχω εἰς τοὺς Σκρισήλα, ἀφήνω καὶ τὸ χωράφιν εἰς τὰ Βρωμό / ⁷ νερα τὸ μερτικόν μου, ἀφήνω τῆς ἀναθρεφθῆς μου τῆς Νικολοῦς τὸ χωράφι μου εἰς τὸ / ⁸ περιβόλιν ὅσον καὶ οἶον ἐστὶ σὺν τὰ μέ τῆς δύο ἐλῆς ὅπερ ἔχω μέσα. Ἀφήνω τῆς καὶ μία δα / ⁹ μάλα χρονῶν β', στρώμα πηχῶν ιβ', κακάβι μαρτζελῶν β', καρατέλον α' μετρῶν / ¹⁰ γ', ταυρί α' χρονῶν β', ἀμπέλια ὅπου μοῦ ῥθαν ἀπὸ τοῦ ποτὲ ἀδελφοῦ μου τοῦ Φιλίππου. Ἠ ἔλαθέ μοι καὶ γύρισε ἐν φύ(λλον) ἡγοῦν εἰς τὰς ξήφυ | λλας | νὰ ἡύρῃς τὴν περίληψιν τῆς ρηθείσας διαθήκηςἨ.

* / ¹¹ τὸ μερτικόν σεντόνι πηχῶν ιβ' συνμπάτων ὅλων καὶ τὴν εὐχὴν μου. Ἀφήνω τὴν συνβίον μου / ¹² τὴν Κωσταντίνα καὶ τὴν ἀναθρεφθῆ μου τὴν Νικολοῦ εἰς τὸ σπίτι μου καὶ εἰς τὰ πράγματά μου ἕως οὗ / ¹³ νὰ ῥθῇ καιρὸς νὰ ὑπαντρευθῇ ἡ Νικολοῦ νὰ μὴ τὴν διασεῖση κανεὶς καὶ τὴν συνβίον μου τὴν ἀφήνω / ¹⁴ κυρὰ καὶ νοικοκυρὰ ἕως τέλους ζωῆς θῆς νὰ κυβερνᾷ καὶ ζωοτροφῇ τὰ παιδιά μου τόσον τὸ παιδί ὃ / ¹⁵ ποὺ ἔχω μετ' αὐτὴν καὶ εἴ τι ποιήσῃ εἰς αὐτὰ νὰ τὸ βλέπῃ ὁ Θεὸς / ¹⁶ καὶ ἡ ψυχὴ τῆς καὶ ἂν αὕτη ἠθελήσῃ νὰ ὑπανδρευθῇ νὰ ᾗ τὸ προικίον τῆς καὶ οὐχὶ ἄλλον. Εἰς < > δὲ τὰ ἅπαντά / ¹⁷ μου πράγματα, κινητά, ἀκίνητα καὶ αὐτοκίνητα, παρέξι ἐκεῖνα ὅπου ἀφῆκα τῆς ἀναθρεφ / ¹⁸ θῆς μου τῆς Νικολοῦς, ἀφήνω ἑσθάτους κληρονόμους τὰ δύο μου παιδιά τὴν Εὐφροσύνην / ¹⁹ καὶ τὴν Σοφίαν, ἀφήνω τῆς συνβίος μου τῆς Κωσταντίνας ἐλαϊκὸν ριζάριν α' ὅπερ ἔχω εἰς / ²⁰ τῆς Στοῦρνες, ἀφήνω τὸν ἀνηψίον μου τὸν Γεώργη ἱπίτροπον εἰς τὰ ἅπαντά μου πράγματα / ²¹ καὶ εἰς τὰ παιδιά μου ἕως οὗ νὰ ῥθῇ εἰς νόμου λικίας καὶ ἀναθετῶ τὴν ψυχὴν μου εἰς τὴν ψυχὴν τους / ²² εἴ τι ποιήσῃ εἰς αὐτὰ νὰ τὸ ἰβλέπῃ ὁ Θεὸς καὶ ἡ ψυχὴ του. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν Ἰωάννης. / ²³ Ὑπὸ μαρτυρίας παπα-Καλοῦ Ἰωάννη Μουμούρη καὶ κὺρ Νικόλα Πρετοῦ καὶ Βασίλη Πρετοῦ.†

ἐν πρώτης αφινω εν τη εκκλησία ἐν ο μελο θαφίνε το / ⁶ μερτηκῶν μου απο τες ελῆς οπερ ἔχω ης τους σκρισήλα αφινω κ(αί) το χοράφην ης τα βρωμο / ⁷ νερα το μερτικῶν μου αφίνω της αναθρευθῆς μου της νικολους τό χωράφη μου ης το / ⁸ περιβώλην ὅσων κ(αί) ὕως ἐστὶ σὺν τα με τες δύο ἐλῆς ὅπερ εχω μέσα αφίνω της κ(αί) μία δα / ⁹ μαλλα χρονῶν β στρωμα πιχῶν ιβ κακάβη μαρτζελῶν β' καρατέλων α' μετρόν / ¹⁰ γ' ταυρή α' χρονῶν β' ἄμπέλια ὅπου μούρ-θαν ἀπο του ποτε αδελφου μου του φιλίπου ...

* Το παρακάτω κείμενο που αποτελεί συνέχεια της πράξεως έχει γραφεί στο φύλλο 3α' ανάμεσα στις πράξεις αριθ. 9 και 10 και περικλείεται μέσα σε ορθογώνιο πλαίσιο.

3

Σολδιάτικο

3 Απριλίου 1513

† ,αφιγ' ἡμέρα γ' τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος Ιτῆς| α'. | Εἰς τὴν Ὑπερα-
 γίαν Θεοτόκον τῶν Δουκάδων| παπὰ κύρ Θεωμᾶς Ἀλεξάκης, παπα-Καλοῦϊωάννης
 /² ὁ Μουμούρης, Καλοῦϊωάννης Ἀλεξάκης, κύρ Νικολὸς ὁ Ροῦσσοι, κύρ Ἀντώνης
 ὁ Καλυβᾶς, Ἀναστάσης /³ Ἀλεξάκης, Πέτρος Ἀλεξάκης, κύρ Ἀναστάσης Καλυ-
 βᾶς καὶ διὰ καταδοχῆς τῶν ἐτέρων ἐκτη /⁴ τῶν τῆς μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτό-
 κου τῆς Δουκαδίτισσας ἣν ἔχουν παρὰ αὐτῶν ὡς /⁵ καθὼς αὐτοὶ λέγουν. Τῇ αὐτῇ
 ἡμέρᾳ οἱ ἄνωθεν ἐκτητόροι γεγραμμένοι ἐσυνμφώνησαν /⁶ μετὸν κύρ Δημήτρη
 τὸν Ἀράθυμον καὶ μετὸν ἀδελφόν του τὸν κύρ Μιχάλην καὶ διὰ κατα /⁷ δοχῆς τῶν
 ἐτέρων τοὺς ἀδελφῶν, ἡγοῦν Σταμάτη καὶ Γεώργη, ἣν ἔχουν παρὰ αὐτῶν, /⁸ ὡς
 καθὼς αὐτοὶ λέγουν, οἱ ἄνωθεν παπάδες καὶ ἐκτητόροι τῆς αὐτῆς μονῆς ὡμολό /⁹
 γησαν καὶ εἶπαν ὅτι δίδουν καὶ παραδίδουν ἕνα κοινὸν χωράφιν, λεγόμενον /
¹⁰ εἰς τὸ Ρόμπα, εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίων τῶν Πλαταράδων. Ἀρ-
 χεται /¹¹ ὁ πλησιασμός τοῦ αὐτοῦ χωραφίου πλησίον καὶ συνεγγὺς ἀμπελίου τῶν
 Δοσ /¹² τῶν αὐτῶν καὶ πλησίον τὸ ἀμπελοπεριβόλον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν
 /¹³ Πλαταράδων καὶ πλησίον καὶ συνεγγὺς χωραφίον τοῦ Τριγώνη καὶ ἐτέρων
 ἀλλ /¹⁴ θεστάτων πλησιαστάδων ἐὰν εἰσιν, ἡγοῦν τοὺς τὸ δίδουν σολιάτικον καὶ /
¹⁵ ὑπὸ σολιάτικου ὀνόματος νὰ τὸ ἔχουν αὐτοὶ καὶ οἱ κληρονόμοι καὶ διαδόχοι αὐ-
 τῶν /¹⁶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, μετὰ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ
 χρεωστοῦν /¹⁷ ὁ ἄνωθεν κύρ Δημήτρης καὶ Μιχάλης μετὰ τοὺς ἀδελφούς στους | καὶ
 κληρονόμους τους | νὰ δίδουν καὶ πλερώνουν /¹⁸ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐνπροσθε εἰς πᾶ-
 σαν ἐσχάτην μέρα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς διὰ σολι /¹⁹ άτικον καὶ ὑπὸ σολιάτικου
 ὀνόματος ἄσπρα τέσσερα ἡγοῦν δ', ἡγοῦν πρὸς /²⁰ τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκον τῶν
 Δουκάδων. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. /²¹ Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ
 Κωνσταντῆ Λίβερη καὶ κύρ Μιχάλη Κυριακάτου καὶ παπὰ κύρ Γεωρ /²² γίου
 Μιχαήλ.†

4

Δωρεά καὶ Πώληση

φ. 1β'

26 Απριλίου 1513

† ,αφιγ' ἡμέρα κατ' τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος Ιτῆς| α'. | Ἐντὸς οἰκίας
 τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν /² μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρου, κύρ Βασίλης ὁ Λίβερης ἀπὸ χω-

ρίον τῶν Δουκάδων παρὼν σωματικῶς / ³ οὐ φόβου, οὐ δόλου, ἀπάτης, οὐ κανενοῦ κακοῦ τρόπου, ἀλλὰ διὰ τοῦ καθολικοῦ αὐτοῦ θελήματος / ⁴ ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι διὰ πολλῶν χαρῶν ἀντιμοιβὴν ὅπερ ἔχει ἀπὸ τὸν ἄνωθεν εὐγενῇ μισῇ / ⁵ Τζίλιον Μαλιπιέρα δίδει καὶ χαρίζει του ἑναν κομμάτιν χωράφιν τὸ ἥμισον ἐξ αὐτὸν ὅπερ ἔχει / ⁶ εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίον τῶν Δουκάδων, λεγαμένον εἰς τὴν Λόντζα, καὶ τὸ ἕτερον ἥμισο / ⁷ ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι τοῦ τὸ πούλησεν διὰ δουκάτον ἕνα, ἤγουνε α', τὸ ὁποῖον δουκάτον, / ⁸ ἤγουν ὑπέρπυρα ι' τῶν Κορυφῶν, ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Βασίλης Λίβερης ὅτι εἶχεν / ⁹ καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν εὐγενῇ σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν / ¹⁰ διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν καὶ ὑπόσχεται ὁ ρηθεὶς κύρ Βασίλης τοῦ διαφεντίζει / ¹¹ τὴν εἰρημένην χάριν καὶ πούλησιν ἀπὸ παντὸς ἀνθρωπίνου σώματος. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν. / ¹² Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Μιχάλη Κυριακάτου καὶ Ἰωάνν(η) Ἀρβανίτη καὶ Ἀντρία Παλούμπη.†

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

† ,αφίγ' ἡμέρᾳ η' τοῦ Μαΐου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος Ιτῆς! α'. Ἐντὸς περιούλιον κύρ Μάρκου / ² Βλάχου ἀπὸ χωρίον τοῦ Σκριπεροῦ, κύρ Γεώργης Βλάχος καὶ ἡ ἀδελφή του / ³ ἡ κυρα-Λουκία ἀπὸ χωρίον τοῦ Σκριπεροῦ παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν / ⁴ ὅτι ἐμπούλησαν, ἔδωσαν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νομικάτου ἐπαράδωσαν πρὸς / ⁵ τὸν Καλοῦϊώαννη τὸν Παπαδόπουλον ἀπὸ χωρίον τοῦ Σκριπεροῦ, γὰρ πρὸς τοῦ ἄνωθεν κύρ Μάρκου / ⁶ Βλάχου, ἕναν κομμάτιν χωράφιν σὺν τὰ μὲ τές ἐλές καὶ πᾶν ἐτέρων κάρπιμαν τε καὶ ἀκάρπων, / ⁷ ἤγουν τὸ μερτικὸν ὅπερ ἔχει ὁ ἄνωθεν κύρ Γεώργης καὶ ἡ ἀδελφή του ἡ Λουκία, ἄρχεται / ⁸ ὁ πλησιασμός τοῦ αὐτοῦ χωραφίου πλησίον καὶ συνεγγὺς τόπον τῶν Κλημάδων / ⁹ καὶ πλησίον καὶ συνεγγὺς τοῦ εὐγενῇ μισῇ Δημήτρῃ Ἀρδαβάνῃ καὶ πλησίον καὶ συνε / ¹⁰ γγὺς τόπον τὸν Κορωνάκην καὶ ἐτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων ἐὰν εἰσὶν σὺν / ¹¹ πᾶσαν νομὴν, προσνομὴν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ χωραφίου νὰ / ¹² τὸ ἔχη ὁ ἄνωθεν Καλοῦϊώαννης Παπαδόπουλος καὶ οἱ αὐτοῦ κληρονόμοι καὶ διαδόχοι ἀπὸ τοῦ νῦν / ¹³ καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα πουλεῖν, χαρεῖν, ἀνταλλάττειν, προῖξιν διδόναι καὶ τὰ ἐξῆς, μὲ τοιοῦ / ¹⁴ τον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ δίδῃ καὶ νὰ πληρῶνῃ τὸ βάρος τοῦ αὐτοῦ χωραφίου / ¹⁵ σολδία ι', ἤγουν δέκα τὸν κάθεν ἔτος, ἔναι δὲ ἡ πρᾶσις τοῦ αὐτοῦ χωραφίου ὑπέρπυρα κ', / ¹⁶ ἤγουν εἴκοσι τῶν Κορυφῶν, ἅτινα ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Γεώργης Βλάχος καὶ ἡ ἀδελφή του / ¹⁷ Λουκία ὅτι εἶχαν καὶ ἔλαβαν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ Καλοῦϊώαννη

Παπαδόπουλου σῶα / ¹⁸ καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσαν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπὸς / ¹⁹ χονται τὰ ἄνωθεν αὐταδέλφια κύρ Γεώργης καὶ κυρα-Λουκία τοῦ διαφεντίζου τὴν ρηθεῖσαν / ²⁰ πούλησιν ἀπὸ παντὸς ἀνθρωπίνου σώματος τοῦ εἰς ἐναντιότητα ἐλθεῖν. Καὶ οὕτως ὡμολό / ²¹ γησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Βασίλη Κλήμη καὶ κύρ Φράκο Κορωνάκη / ²² καὶ Καλοῦϊωάννη Βλάχου καὶ κύρ Ἀντρία Κλήμη.

† Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὡμολόγησεν ὁ κύρ Γεώργης Βλάχος καὶ Καλοῦ / ²³ ἰωάννης Βλάχος ὅτι δίδουν πρὸς τὸν Καλοῦ / ²⁴ ἰωάννη Παπαδόπουλον πᾶσα τοὺς δικαιώματα ὅπου τοὺς ἀκαρτεροῦν / ²⁵ εἰς αὐτὸν τὸν τόπον εἰς τὴν εἰρημένην πούλησιν. Ὑπὸ μαρτυρίας τῶν ἄνωθεν μαρτύρων † // φ.2α / ²⁶ καὶ πλησίον τὰ ἕτερα χωράφια τοῦ μισῆρ Μάρκου Μάρπου τὰ ὅποια εἶναι μοιράτο / ²⁷ καὶ πλησίον ἐκ τὴν ἀπάνω μερία τὰ ἕτερα χωράφια του τοῦ ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ πλη / ²⁸ σίον τὰ Στραβοραβδάτικα εἰς τοὺς Ἁγίους Σαράκοντα καὶ κλεῖ ὅθεν ἤρξατο σὺν μπᾶσαν / ²⁸ νομὴν, προσνομὴν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων. Καὶ εἰς νομὴν τοὺς ἔθεσεν διὰ κονδυλίου / ²⁹ ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Σταμάτη Σταυράτου, καὶ Καλοκυριάκη Μιχάλη / ³⁰ καὶ Γιάκουμου Καλοῦϊου. † † †

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Σύμβαση κτητόρων μονῆς με τερῆα

ΑΘΗΝΩΝ

1 Απριλίου 1513

† ,αφίγ' ἡμέρᾳ α' τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος | τῆς | α'. Ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Σκριπεροῦ / ² μισῆρ Γιάκουμος ὁ Φιομάχος μπαροῦνος τῶν Κορυφῶν, κύρ Μᾶρκος ὁ Λοῦβρος / ³ καὶ κύρ Σεβαστὸς ὁ Λοῦβρος, Καλοῦϊωάννης ὁ Ράφτης, καὶ κύρ Μανοήλης ὁ Μαυρομμάτης καὶ Φράκος / ⁴ Χλακίας, Σταμάτης Χλακίας καὶ Γεώργης Μακελλάρης Σταμάτης Μακελλάρης καὶ Ἰωάννης / ⁵ Τζουκαλᾶς καὶ Γεώργης Τζουκαλᾶς, Νικόλα Μακελλαρόπουλο, Σταμάτη Μαυρομμάτη / ⁶ καὶ Ἰωάννη Μαυρομμάτη, Γεώργη Μαυρομμάτη, Ἰωάννη Μαυρομμάτη Νικόλα Ράφτη, Στάθη Ράφτη, / ⁷ Καλοῦϊωάννη Κορωνάκη, Σταμάτη Κορωνάκη, Γεώργη Βλάχο, Ἰωάννη Βλάχο, Νικόλα Κλήμη, / ⁸ Ἰωάννης ὁ γαβπρὸς τῆς Πρωτογέραινας, Καλοῦϊωάννης ὁ Κρουτίκης, Ἀντρίας Βλάση, Μοστρογεώργη / ⁹ Φωτεῖνη, κύρ Μᾶρκο Στίνη καὶ κύρ Γεώργη Στίνη, κυρα-Φράκω τοῦ Στίνη, Ἰωάννη Μαστρονικόλα / ¹⁰ καὶ Βασίλη Μαστρονικόλα, Ἀντρέα Μαστρονικόλα, κυρὴ Ἀντώνη Τζουκαλᾶ καὶ κύρ Στα / ¹¹ μάτη Σαλουβᾶνο, ἡ κυρ-Ἀντωνία τοῦ Σαλουβάνου καὶ Γεώργη Βλάχο, Κωστῇ Καρέρα Ἀντρέ / ¹² τοῦ ποτὲ κύρ Ἀναστάση Κλήμη, κύρ Δημήτρη Μακελλαρόπουλο καὶ Στέφανο Μακελλαρόπουλο, / ¹³ κύρ Γεώργη Ροφέα, παπὰ κυρὴ Ἀναστάση Ρομφέα, Ἰωάννη Ροφία, Φράγγος Ροφία, Ἰωάννη Ροφία / ¹⁴ Δῆμο Ρο-

φία, ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς καὶ οἱ ἕτεροι γεγραμμένοι παρῶν ὠμολόγησαν μέρος / 15 ἐξ αὐτῶν καὶ οἱ ἕτεροι ἔδωσαν τὴν καταδοχὴν τοὺς εἰς τοὺς ἄνω γεγραμμένους, ὡς καθὼς αὐτοὶ λέγουν, / 16 τὴν σήμερον ἐσυνφώνησαν μὲ τὸν παρόντα παπὰ κυρὴ Ἀντώνιον τὸν Ροφία / 17 καὶ ἔδωσαν πρὸς αὐτὸν τὴν μονὴν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου το<ῦ> Σκριπεροῦ διὰ χρόνους / 18 δ', ἡγοῦν τέσσερους ἐρχαμένους τελείους, νὰ ἱερουργῇ καὶ καλλιεργεῖν καὶ ψάλλειν αὐτήν / 19 εἰς αὕξησιν καὶ οὐχὶ εἰς ἐλάττωσιν, μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι ὁ ρηθεὶς / 20 παπὰς κυρὴ Ἀντώνης νὰ ἔναι χρεώστης νὰ δώσῃ εἰς πᾶσαν χρεῖαν καὶ ἐφτίασιν τῆς / 21 αὐτῆς μονῆς ὑπέρπυρα ν', ἡγοῦν πενήτα, καὶ ἂν πολλάκις οὐδὲν τὰ δώσῃ εἰς κάθεν ἀναζήτησιν / 22 καὶ ἐφτίασιν τῆς αὐτῆς μονῆς νὰ ἔναι τὸ ἱστρουμέντο ἡλλοιωμένο καὶ ἀφανισμένον / 23 καὶ νὰ μὴδὲν ἔχῃ τὸ στέργος. Καὶ οὕτως ἐσυνφώνησαν. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρ Βασίλη Καριανίτη / 24 καὶ κυρ Βασίλη Τζαγκαράκη καὶ κυρὴ Ἀρσένη Χλακία. †

/ 25 † Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι ὠμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι βάνουν κουμέσιον καὶ ἐπίτροπον τὸν μισῆρ / 26 Γιακουμον Φιομάχον προνάριος Κορυφῶν καὶ κυρ Μάρκον Λοῦβρον καὶ κυρ Δημήτρη Μακελαρόπουλον / 27 καὶ Καλοῖωάννη Ράφτη νὰ ἀναζητοῦν καὶ γυρεύουν πᾶσα δικαιώματα καὶ σύμφερα τῆς αὐτῆς μονῆς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

φ. 2β'

[Σεπτέμβριος] 1513

† ,αφιγ' ἡμέρᾳ [] τοῦ Σεν [] ρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος Ιτῆς| α'. Εἰς τὸ περιούλιον τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν / 2 μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρου ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς παρῶν σωματικῶς ὠμολόγησεν καὶ εἶπεν τι / 3 ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν πρὸς τὸν Ἀντρίαν τὸν Μιχάλαν καὶ πρὸς τὸν Σταμάτην τὸν Μιχάλαν / 4 ὡς καθὼς ὁ ἄνωθεν κυρ Ἀντρίας λέγει ὅτι ἔχουν συμφωνία νὰ τῶχουν οἱ δύο ἰσόλιτου / 5 τοὺς δίδει ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς ἓναν κομμάτι χωράφιν, λεγόμενον τὸ Παραπήδημα, ἄχρις / 6 μοδίου ἑνὸς καὶ οὐχὶ πλέον διὰ συνκράτεια καὶ ὄνομα συνκράτειας νὰ τὸ [] εἶν οἱ δύο καὶ οἱ / 7 κληρονόμοι αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας νὰ δίδουν καὶ / 8 νὰ πλερώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ / 9 πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα σιτάρι / 10 δεκάλιτρον α', ἡγοῦν ἓνα, καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρεὸς κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χω / 11 ραφίων τῶν δεκατάρικων, μὲ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ τὸ σπέρνουν / 12 τοὺς δύο χρόνους καὶ τὸν τρίτον νὰ ἀναπαύεται κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ νησίου

καὶ ἂν οὐδέν / ¹³ τὸ ἤθελαν σπέρνει νὰ πλερώνουν τὸ γήμουρον. Καὶ οὕτως ἐσυμφώνησαν ὁ ἄνωθεν εὐ/ ¹⁴ γενὴς μὲ τοὺς ἄνωθεν γεγραμμένους. Ὑπὸ μαρτυρίας παπὰ κυρὴ Ἀντώνη Μιχαλᾶ / ¹⁵ καὶ κύρ Θεοδωρίου Κοντογεώργη καὶ κύρ Γεωργίου Κρητικοῦ.†

8

Σολιάτικο καὶ Συγκράτεια

19 [Ιανουαρίου] 1513

† ,αφίγ' ἡμέρα ιθ' τοῦ Ἰουναρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος Ιτῆς| α'. Ἐντὸς οἰκίας μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρου ὁ ἄνωθεν / ² εὐγενὴς Βενετιῶν ἐσυμφώνησεν μὲ τὸν κύρ Δημήτρην Στραβοράβδη καὶ μὲ τοὺς / ³ ἀδελφούς αὐτοῦ, ἡγοῦν Γιάκουμον Στραβοράβδη καὶ Μιχάλην Στραβοράβδη, καὶ ὡς καθὼς / ⁴ αὐτοὶ λέγουν καὶ μὲ τὸν ἀδελφόν τους κύρ Γεώργη ἰσόλιτου καὶ ἔδωκεν πρὸς αὐτοὺς ἕναν κομμάτι / ⁵ πλησίον τοῦ ἀμπελίου τους ἐκ τὴν ἀπάνω μερία τὸ ὅποιον χωράφιν ἔναι τὸ μερτικὸν / ⁶ τοῦ ἄνωθεν εὐγενὴ μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρου τὸ ὅποιον διακράτεια Γεώργης ὁ Μιχαλᾶς / ⁷ ὡς καθὼς τὸ εἶχαν ἀλλαγιασμένον μὲ τὰ χωράφια μισῆρ Μάρκου Μπάροπου τὰ ὅποια ἔχουν / ⁸ ἐφ' ἡμισείας ἔναι τὸ χωράφιν ἄλλοις δεκαλίτρων γ', ἡγοῦν τοῖς καὶ πινακίου ἑνὸς / ⁹ καὶ συχνὸν πλέον καὶ ἂν ἐσνεύει πλέοντερον νὰ ἔναι τοῦ ἄνωθεν εὐγενὴ καὶ ἂν ἐνὶ λιγώτερον νὰ τοὺς / ¹⁰ τὸ ἀνασύνῃ τὸ ὅποιον χωράφιν δίδει πρὸς αὐτοὺς δεκαλίτρου ἑνὸς σολιατικὸν καὶ ὑπὸ / ¹¹ σολιατικὸν ὀνόματος νὰ χρεωστοῦν δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρα τοῦ / ¹² Αὐγούστου μηνὸς ὑπέρπυρα β', ἡγοῦν δύο, τὸ καθέν ὑπέρπυρον ἄσπρα ε' καὶ τὸ καθέν ἄσπρο / ¹³ τρονήσια εἴκοσι τέσσερα καὶ τὸ ἕτερον χωράφιν, ἡγοῦν τῶν δεκαλίτρων δύο καὶ πινακίου ἑνὸς, / ¹⁴ δίδει πρὸς αὐτοὺς συγκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συγκράτειας νὰ δίδουν καὶ τελοῦν πρὸς αὐτὸν εἰς τὸν / ¹⁵ καθέν χρόνον εἰς τὴν ἐσχάτην μέρα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς σιτάρι δεκάλιτρον α', ἡγουν ἕνα, / ¹⁶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων τὰ ὅποια χωράφια δίδει ὁ ἄ / ¹⁷ νωθεν εὐγενὴς πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸς τοὺς αὐτῶν κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ / ¹⁸ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἦν δὲ τὰ αὐτὰ χωράφια πλησίον τὰ ἀμπέλια τῶν Στραβοραβδίων.

9

Διανομή

φ. 3α'

13 Μαρτίου 1513

† ,αφίγ' ἡμέρα ιγ' τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος τῆς α' | ὡμολόγη[] ἡμεῖς

[] / ² καὶ Σταμάτης Χλακίας αὐταδέλφοι ὅτι τὴν σήμερον ἐσυμφών[] / ³ κάμαμε ἰμοιρασία εἰς τὰ ἀμπέλια καὶ τόπους τινούς ὅπου ἐ[ἐ]χομεν [] / ⁴ τὸ ἀμπέλι εἰς τὸ Λειβαδάκι καὶ εἰς τὸν Ἰσόκαπον τὸ παλεάμπελο λεύθερον καὶ ὁ Στα / ⁵ μάτης ἠπῆρε τὰ φυτέματα εἰς τοῦ Βουδία σὺν τὰ μέ ὅλα τὰ χωράφια με τὸ τέλος / ⁶ στους καὶ δύο κεντρωμάδες ὅπου εὐρίσκονται νὰ τὲς ἔχουν ἐφ' ἡμισείας. Ὑπὸ μαρτυρίας / ⁷ Καλοῦϊάννη Ράφτη, Ἰωάννη Τζουκαλᾶ καὶ Γεώργη Μακελλάρη.

Τὴν αὐτὴν γραφὴν ὡμολόγησεν / ⁸ ὁ Σταμάτης Χλακίας, αὐτάδελφος τοῦ ἄνωθεν Φράγγου, με τοὺς ἄνωθεν γεγραμμένους μαρτύρους / ⁹ ὅτι ἔμενε εὐχαριστημένος καὶ ὁ ἄνωθεν Φράγγος, ὡς καθὼς αὐτοὶ λέγουν, καὶ με τὴν γραφὴν ὁ / ¹⁰ πού μῶδειξαν ἐβάλθη εἰς τύπον δημοσιακὸν ὡμολόγησαν οἱ ἄνωθεν μαρτύροι κατ' ἐ / ¹¹ προσθεν. Ὑπὸ μαρτυρίας Ἀντωνίου Λίβερη καὶ Στέφανου Ἀντραβηδινου. †

† Ἐβάλθη εἰς τύπον δημοσιακὸν εἰς τοὺς † ,αφίγ' Ἰνδικτιῶνος α' ἡμέρα θ' τοῦ Μαΐου μηνὸς † / ¹² ἡ ἄνωθεν γραφή.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

† ,αφίγ' ἡμέρα ι' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος Ιτ΄ α'. Ἐντὸς οἰκίας Ἀντωνίου Ἀλεξάκη, κύρ Ἀντώνιος ὁ Ἀλεξάκης, / ² υἱὸς τοῦ ποτὲ κύρ Θεοδώρου Ἀλεξάκη ἀπὸ χωρίον τῶν Δουκάδων, παρὸν σωματικῶς, οὐ βίας, οὐ φόβου, / ³ οὐ δόλου, ἀπάτης, οὐ κανενοῦ κακοῦ τρόπου, ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου του καὶ καθολικοῦ αὐτοῦ θελήματος ὦμο / ⁴ λόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἐγράφου ἐλευθέρωσεν / ⁵ πρὸς τὸν κύρ Στέφανον τὸν Μακρῆν ἀπὸ χωρίον τῶν Δουκάδων ἕναν ὁσπίτιν ὁποῖον σπίτιν, ἡγοῦν / ⁶ τὸ μερτικόν του καὶ ἀπὸ τὸν κῆπον τὸ μερτικόν του τὸ ποῖον ἔχει προικίον, πλησίον τὸ ὁσπίτιον τοῦ ἄνωθεν / ⁷ κύρ Στεφάνου Μακρῆ καὶ πλησίον τῶν Λιβεράτων ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους. / ⁸ Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτὸν συμφωνησθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσα, ἦτοι εἰς δηνερικῶς / ⁹ πέρπυρα κβ', ἡγουν εἴκοσι δύο τῶν Κορυφῶν, τὰ ὅποια ὡμολόγησαν τὰ δύο μέρη / ¹⁰ ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τὸν ἐρχάμενον Αὐγουστον εἰς τὲς ιε' τοῦ Αὐγούστου νὰ δώσῃ ὁ κύρ Στέφανος / ¹¹ ὁ Μακρῆς τοῦ ἄνωθεν Ἀντωνίου ὑπέρπυρα κβ' καὶ ὁ Στέφανος νὰ λαβάνῃ τὸ μερτικόν του / ¹² ἀπὸ τὸ ἄνωθεν ὁσπίτιν καὶ κῆπον ὁπλιγεύει ὁ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντώνης ἂν ποτὲ τὸν καιρὸν γυρέψῃ / ¹³ ἡνοχλήσῃ τὸν εἰρημένον Στεφάν ἢ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ νὰ παίρνῃ ἀντ' αὐτοῦ ἀπὸ τὸ σπίτιν / ¹⁴ τὸ πατρικόν του ἄλλον τόσον κῆπον καὶ ἄλλον τόσον σπίτιν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη / ¹⁵. Ὑπὸ μαρτυρίας Καλοῦϊάννη Δευτερεῦου καὶ Γεώργη Κρητικοῦ. †

11

Διαθήκη

φ. 3β'

6 Ιουλίου []

[στ'] τοῦ Ἰουλίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος Ιτῆσι α'. | Εἰς τὸν οἶκον κύρ Νικολά
 Ριμπουλιού εἰς τὸ χωρίον τῶν Λιαπάδων | ἐγὼ Νικολό Ρεπουλιὸς ἐν ἀσθενείᾳ / ² []
 καὶ φοβηθεὶς τὴν τοῦ θανάτου ἄωρον τέλος μηπῶς αἰφνίδιος ἐπλέ / ³ [] καὶ τὰ ἐμὰ
 ἀδιόρθωτα μείνουσιν ὥς καὶ ἄλλοις πολλοῖς τοῦτον συνέβηκεν / ⁴ θέλω καὶ ὀρίζω
 ποιῶ ὑστάτους μου κληρονόμους τοὺς δύο μου υἱοὺς τὸν Μάρκον καὶ τὸν Θεό / ⁵
 δωρον ἀφήνω τῆς ἐγγονίας μου τῆς Κατερίνης τὸ χωράφι μου εἰς τὸ Λειβάδι καὶ
 τὰ ἀμπέλια / ⁶ εἰς τοὺς Κάμπους τὰ δύο μερτικὰ καὶ τρεῖς ἐλές ἀπὸ τῆς ἐλές μου.
 Ἀφίω διὰ τὴν ψυχὴν μου / ⁷ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ᾗ μέλλω θαφῆναι ἐλαία μία εἰς τὰ
 Κεντρώματα. Ἀφίω τοῦ υἱοῦ μου / ⁸ τοῦ Μάρκου διὰ τὴν ψυχὴν μου τὸ σπίτι μου
 τὸ κάτω. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν ἀσθενής / ⁹ Ὑπὸ μαρτυρίας Λάζαρη
 Σταυράτου, Βασίλη Μαυρουδῆ.†

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

22 Αυγούστου 1513

† .αφίγ' ἡμέρᾳ κβ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος Ιτῆσι α'. Ἐσωθεν τὸ
 περιούλιον τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν / ² ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς μισήρ Τζίλιος Μαλιπιέρας
 καὶ κύρ Δημήτρης Στερεμένος ἀπὸ χωρίον τῶν Κα / ³ βαδάτων παρὼν σωματικῶς
 τὰ δύο μέρη ἐσυμφώνησαν ἀνφότεροι καὶ δίδει ὁ ἄνωθεν εὐ / ⁴ γενῆς πρὸς τὸν κύρ
 Δημήτρην τὸν Στερεμένον τὸν ἄνωθεν γεγραμμένον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ / ⁵ κληρο-
 νόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα χω-
 ράφια / ⁶ εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίον τῶν Καβαδάτων τὰ ὅποια χω-
 ράφια ἄρχονται ὁ πλη / ⁷ σιασμός τους πλησίον τὰ ἕτερα χωράφια τοῦ ἄνωθεν
 εὐγενῆ τὰ Πολύκηνα καὶ πλησίον χωρά / ⁸ φι τοῦ ποτέ μισήρ Λουρέτζου Δαρμέρη
 καὶ πλησίον τὸ ποτάμι καὶ ἐτέρων ἀληθεστάτων / ⁹ πλησιαστάδων ἐὰν εἰσὶν, σὺν
 μπασῶν νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τῶν αὐτῶν / ¹⁰ χωραφίων
 τὰ ὅποια χωράφια πόροι νὰ εἶναι δεκαλίτρων ι', ἡγοῦν δέκα, καὶ οὐχὶ πλέον / ¹¹
 νὰ τὰ ἔχη ὁ ἄνωθεν κύρ Δημήτρης καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν
 αἰῶνα τὸν ἅπαντα διὰ / ¹² συγκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συγκράτειας, μέ τοιοῦτον
 τρόπον καὶ συμφωνίας νὰ τελεῖ, δίδη / ¹³ καὶ πλερώνη τὸ καθὲν ἔτος πρὸς τὸν
 ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους / ¹⁴ ἀπὸ τοῦ νῦν
 καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα διὰ συγκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συγκράτειας σιτάρι

δεκάλι / ¹⁵ τρα β', ἤγουν δύο, καὶ χοιρομέρι λίτρες ε', ἤγουν πέντε, καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ / ¹³ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ / ¹⁴ μαρτυρίας κυρ Μιχάλη Κυριακάτου καὶ κυρ Βασίλη Πρεντοῦ καὶ κυρ Γεώργη Κυριακάτου.†

13

Πώληση

28 Αυγούστου 1513

† ,αφίγ' ἡμέρα κη' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος α'. Ἐντὸς ἐργαστηρίου ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη κυρ Νικόλας ὁ Πρεντοῆς ἀπὸ χωρίον τῶν Δουκάδων / ² καὶ κυρ Θεόδωρος ὁ Γουλῆς ἀπὸ χωρίον τῶν Γαρδαλάδων παρὼν σωματικῶς τὰ δύο μέρη οὐ / ³ βίας, οὐ φόβου, οὐ δόλου, οὐ κανενοῦ κακοῦ τρόπου, ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου του καὶ καθολικοῦ αὐτοῦ / ⁴ θελήματος ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κυρ Νικόλας ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόν / ⁵ τος ἐγγράφου ἐλευθέρωσεν πρὸς τὸν παρόντα ἤγουν τὸν ἄνωθεν γεγραμμένον κυρ Θεόδωρον τὸν Γουλῆν / ⁶ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕνα κομμάτι ἀμπέλι, / ⁷ λεγόμενον εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίον τῶν Γαρδαλάδων, πλησίον καὶ συνεγγὺς ἀμ / ⁸ πέλιον τοῦ Γεώργη Κρητικοῦ καὶ πλησίον χωραφίον Θεοδώρου τοῦ Λευτεριώτη καὶ πλησίον ἀμπέλι / ⁹ τοῦ Νικόλα Λευτεριώτη καὶ ἑτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων ἔαν εἰσίν, σὺν μπασῶν νομῶν, / ¹⁰ προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων, ἐλεύθερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους // φ. 4α' / ¹¹ ἐπούλησεν, ἤγουν τὸ μερτικόν του τὸ τρίτον ὁ ἄνωθεν κυρ Νικόλας ἐξ αὐτὸν τὸ ἀμπέλιον, ἐν / ¹² δὲ ἡ πρᾶσις αὐτοῦ ὑπέρπυρα λ', ἤγουν τριάκοντα, τὰ ὅποια τριάκοντα ὑπέρπυρα ὡμολόγησεν / ¹³ ὁ ἄνωθεν κυρ Νικόλας ὅτι εἶχον καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς κυρ Θεοδώρου τοῦ Γουλῆ τοῦ / ¹⁴ ἄνωθεν γεγραμμένου σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες / ¹⁵ Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχεται ὁ ἄνωθεν κυρ Νικόλας τοῦ διαφεντίζει τὴν ρηθεῖσα πούλησιν / ¹⁶ ἀπὸ παντὸς ἀθροπίνου σώματος. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας / ¹⁷ κυρ Βασίλη Καριανίτη καὶ κυρ Χρυσὸ Λευτεριώτη καὶ κυρῇ Ἀναστάση Καλυβᾶ.†

14

Ακύρωση συμβολαίου

29 Αυγούστου 1513

† ,αφίγ' ἡμέρα κθ' τοῦ Αὐγούστου μηνός. Ἐσῶθεν οἰκίας τοῦ εὐγενῆ Βενε-

τιῶν μισήρ Τζίλιου / ² Μαλιπιέρα ὁ ἄνωθεν εὐγενής καὶ κυρὴ Ἀντρίας ὁ Μένγγουλας ἀπὸ χωρίον Γαρουνάδων τὰ / ³ δυὸ μέρη παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησαν ὅτι θεληματικῶς κόφθουν καὶ ἡλλοιώνουν / ⁴ ἓναν στρουμέντο τὸ ὁποῖον στρουμέντο ἔναι καμωμένον εἰς τὸ παρὸν βιβλί|λί|ον εἰς τοὺς / ⁵ ἀφιβ' εἰς τὴν ἡμέρα κα' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἰν [ἰν]δικτιῶνος ιε' νὰ μηδὲν ἔχη τὸ στρέγος. Καὶ οὕτως ὡμολό / ⁴ γησαν ὁ ἄνωθεν εὐγενής καὶ ὁ κυρὴ Ἀντρίας Μένγγουλας. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Στεφάνου / ⁵ Ἀντραβηδινου καὶ κύρ Βασίλη Λίβερη.†

15

Συγκράτεια

29 Αυγούστου 1513

† ἀφιβ' ἡμέρα κθ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἰνδικτιῶνος Ιτῆς| α'. Ἐσωθεν οἰκίας τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν μισήρ / ² Τζίλιου Μαλιπιέρα ὁ ἄνωθεν εὐγενής καὶ κύρ Νικόλας Κεφαλληνὸς ἀπὸ χωρίον / ³ τῶν Γαρουνάδων παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησαν ὅτι ἐσυμφώνησαν ἀνφότεροι καὶ εἰς / ⁴ τὰς καταθέσιν συμφωνίας ἡλθασιν δηλαδὴ καὶ δίδει ὁ ἄνωθεν εὐγενής πρὸς τὸν ἄνωθεν / ⁵ κύρ Νικόλαν Κεφαλληνὸν καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἓναν κομμάτιν / ⁶ χωράφιον διὰ συγκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συγκράτειας τὸ ὁποῖον χωράφιον ἔναι εἰς τὴν περὶ / ⁷ ὁχὴν καὶ διακράτησιν χωρίον τῶν Γαρουνάδων τὸ ὁποῖον χωράφιον ἔναι δεκαλίτρων / ⁸ γ', ἥγουν τριῶν, καὶ οὐχὶ πλέον ἔναι δὲ ὁ πλησιασμός τοῦ αὐτοῦ χωραφίου πλησίον / ⁹ τοῦ Ἀγίου Σιδέρου καὶ ἔρχονται τὸν τράφον καὶ ἀπαδίδει εἰς τὸ χωράφιον τοῦ Σγούρου καὶ ἔρχονται / ¹⁰ εἰς τὸν Κατεβατὸν καὶ σώνει ὅθεν ἤρξατο σὺν μπασῶν νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν καὶ / ¹¹ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ χωραφίου, μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν / ¹² κύρ Νικόλας Κεφαλληνὸς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ διαδόχοι νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πλρώνουν / ¹³ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν / ¹⁴ ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους διὰ συγκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συν / ¹⁵ κράτειας σιτᾶρι πινάκια γ' ἥμισυ, ἥγουν τρία ἥμισυ, καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶ<σα> χρέος / ¹⁶ κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. / ¹⁷ Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Στεφάνου Ἀντραβηδινου καὶ κύρ Βασίλη Λίβερη.†

16

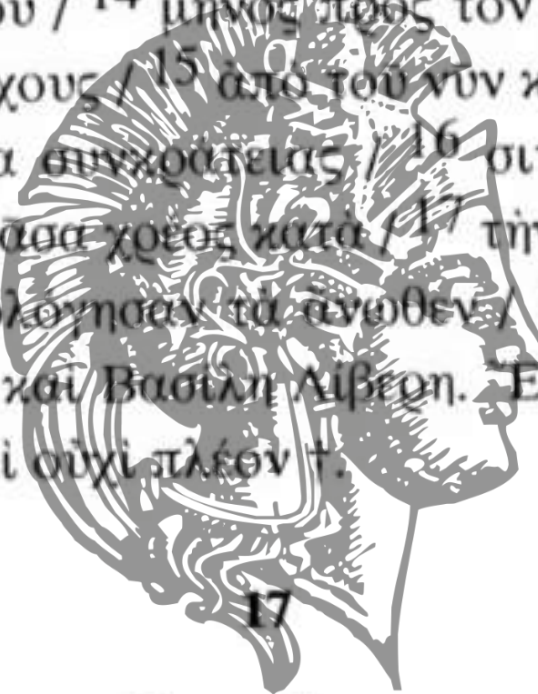
Συγκράτεια

29 Αυγούστου 1513

† ἀφιβ' ἡμέρα κθ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἰνδικτιῶνος Ιτῆς| α'. Ὁ εὐγενής

Βενετιῶν μισήρ Τζίλιος Μαλι / ² πέρασ ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς ἔσωθεν οἰκίας αὐτοῦ καὶ
κυρὴ Ἀντρίας Μένγγουλας ἀπὸ χωρίον τῶν / ³ {τῶν} Γαρουνάδων // φ. 4 β' / ⁴ τὰ
δύο μέρη παρῶν σωματικῶς ὡμολόγησαν ὅτι θεληματικῶς ἐσυμφώνησαν καὶ δίδει ὁ
ἄνωθεν / ⁵ εὐγενῆς πρὸς τὸν ἄνωθεν κυρὴ Ἀντρίαν Μένγγουλαν καὶ πρὸς τοὺς
αὐτοῦ κληρονόμους καὶ δια / ⁶ {α}δόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν
ἅπαντα ἓναν κομμάτιν χωράφιν διὰ συνκρά / ⁷ τειαν καὶ εἰς ὄνομα συνκράτειας τὸ
ὅποῖον χωράφιν ἓναι εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν / ⁸ χωρίον τῶν Γαρουνάδων
πλησίον τὸν γγατεβατὸν τὴν συνκράτειαν τοῦ κύρ Νικόλα Κε / ⁹ φαλληνοῦ καὶ πλη-
σίον τὸ χωράφιον τοὺς Σγούρου καὶ πλησίον τὴν δημοσίαν τῶν Γαρου / ¹⁰ νάδων καὶ
ἀπαδίδει εἰς τὸ χωράφιν τοῦ Βλάντου καὶ σώνει ὅθεν ἤρξατο σὺν μπασῶν νομῶν, /
¹¹ προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ χωραφίου, μὲ τοιοῦτον τρό-
πον καὶ συνμ / ¹² φωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ Ἀντρίας Μένγγουλας καὶ
οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ / ¹³ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πλερώνουν τὸ καθὲν ἔτος εἰς τὴν
ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Αὐγούστου / ¹⁴ μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ πρὸς τοὺς
αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους / ¹⁵ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα
διὰ συνκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συνκράτειας / ¹⁶ σιτάρι πινάκια γ' ἡμισυ, ἤγουν
τριήμισυ, καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χορὸς κατὰ / ¹⁷ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῷ
δεκατάριον. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν / ¹⁸ δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας
κύρ Στεφάνου Ἀντισφιδινοῦ καὶ Βασίλη Αἰβέρη. Ἐναι τὸ αὐτὸ χω[χω]ράφιν δε-
κάλιτρω γ', ἤγουν τριῶν, † καὶ οὐχὶ πλέον †.

Συνκράτεια

12 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφιν γ' ἡμέρα ιβ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος Ιηϛ' β'. Εἰς τὸν οἶκον
κύρ Νίκου Καρυδάκη / ² ὁ εὐγενῆς Βενετιῶν μισήρ Τζίλιος Μαλιπέρασ καὶ κύρ
Μέξας Ἀλειτούργης τὰ δύο μέρη / ³ παρῶν σωματικῶς ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν καὶ
εἰς τὰς κάτωθεν συμφωνίας ἤλθασιν δηλαδὴ / ⁴ καὶ δίδει ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς
τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Μέξαν ἀπὸ χωρίον τῶν Ἐξε / ⁵ καστρινῶν καὶ πρὸς τοὺς
αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαν / ⁶ τα
ἓναν κομμάτιν χωράφιν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀναγεγραμμένου χωρίου πλησίον / ⁷
τοῦ Καβάσιλα καὶ πλησίον τῆς Παναγίας καὶ πλησίον τοῦ μισήρ Νικολὸ Δαρμέρη
καὶ ὕ / ⁸ πάγει τὴν στράταν τὴν βασιλικὴν καὶ ἀπαδίδει εἰς τοῦ Καρναβάρη καὶ
πλησίον τοῦ Φωτεινόπουλου / ⁹ καὶ σώνει ὅθεν ἤρξατο ἓναι δὲ τὸ αὐτὸ χωράφιν δε-
κάλιτρω στ', ἤγουν ἑξι, καὶ οὐχὶ πλέον. / ¹⁰ Ἀκομὴ δίδει ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς
τὸν ἄνωθεν κύρ Μέξαν καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους / ¹¹ ἕτερον κομμάτιν χω-

ράφιν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Γαρουνάδων, λεγόμενον εἰς τὰς Πέτζες, ἦγουν / 12 τὸ μερτικὸν ὅπου ἔχει ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς εἶναι τὸ αὐτὸ χωράφιν δεκαλίτρω στ', ἦγουν ἔξι, καὶ οὐχὶ / 13 πλέον πλησίον τοῦ Καβάσιλα καὶ πλησίον τοῦ Ἀγαπητοῦ καὶ πλησίον τοῦ Σουριανοῦ καὶ / 14 ἐτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων ἐὰν εἰσὶν σὺν μπασῶν νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαίω / 15 μάτων τῶν αὐτῶν χωραφίων νὰ τὰ ἔχη ὁ ἄνωθεν κύρ Μέξας καὶ οἱ αὐτοῦ κληρονόμοι καὶ διαδόχοι / 16 εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα διὰ συνκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συνγκράτειας, μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ / 17 συμφωνίας νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ Μέξας καὶ οἱ αὐτοῦ κληρονόμοι νὰ δίδουν, τελοῦν // φ. 5α' / 18 καὶ πλερώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐνπροσθε / 19 διὰ συνκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συνγκράτειας πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ / 20 κληρονόμους καὶ διαδόχους σιτάρι δεκάλιτρα β' ἥμισυ ἦγουν δύο ἥμισυ ἦγουν / 21 πέντε πινάκια καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνθήειαν τῶν χωραφίων τῶν / 22 δεκατάρικων καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἀφεντότοπος ἱπακτωνάσης τοῦ ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ / 23 {καὶ} τῆς κληρονομίας αὐτοῦ νὰ παίρῃ {νὰ παίρῃ} γέροντες νὰ χωρίζουν τὰ ἀναγεγραμμένα χω / 24 ράφια καὶ ἂν ἡγρίσκηται πλεῖον παρὰ ὅπου διαλαμβάνει τὸ ἱστρουμόντο / 25 καὶ νὰ πλερώνῃ καὶ τοὺς χρόνους ὅπου θέλει τὸ κάμει τὸ ἀνάλογον ἦγουν ἀπὸ τὸν καιρὸν / 26 ὅπου τὸ ἦπται καὶ νὰ παίρῃ εἰς τὸ δόσιμον κατὰ τὸ ἀνάλογον τοῦ ὡς τὸ ἄνωθεν καὶ νὰ μένῃ / 27 εἰς τὰ χεῖρα τοῦ ἄνωθεν κύρ Μέξας καὶ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ / 28 ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας παπὰ κύρ Γεωργίου Καρυδάκη καὶ παπὰ Καλοῦϊώαννη / 29 Κουλουρίδη καὶ κύρ Σταμάτη Σγουράκη. † Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύ / 30 νηθες Κορυφῶν.†

18

Συνγκράτεια

13 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφιγ' ἡμέρα ιγ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος | τῆς | β'. Εἰς τὸ περιούλιον τοῦ εὐγενῆ / 2 Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρα ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ / 3 κύρ Στέφανος Μένγγουλας ἀπὸ χωρίον τῶν Μουζακάδων ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτοῦ / 4 τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησαν καὶ {καὶ} εἶπαν καὶ εἰς τὰ κάτω / 5 θεν συμφωνίας ἦλθασιν δηλαδὴ καὶ δίδει ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς πρὸς τὸν ἀνα/ 6 γεγραμμένον κύρ Στέφανον Μένγγουλαν καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους / 7 κατόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐνπροσθεν διὰ συνκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συνκρατείας, / 8 ἦγουν ἕναν καμμάτιν χωράφιν ἄχρις δεκαλίτρου ἐνὸς μὲ εἴ τι ἡγρίσκεται μέσα, / 9 παρέξι ἂν εἶναι ἐλαϊκὰ δένδρη, / 10 εἶναι τὸ αὐτὸν χωράφιν πλησίον τὸ σολιάτικον / 11 τοῦ ἀναγεγραμμένου κύρ

Στεφάν και πλησίον τὴν Λεύκαν καὶ πλησίον ἕτερον / ¹² ἀμπέλ(ιν) τὸ Ἀρκαδίτικον καὶ ἑτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων ἐὰν εἰσὶν σὺν / ¹³ μπασῶν νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ χωραφίου με τοιοῦτον τρόπον / ¹⁴ καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ Στέφανος καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ / ¹⁵ νὰ τελοῦν δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Αὐγούστου μηνὸς / ¹⁶ πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῇ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους διὰ σὺν / ¹⁷ κράτεια καὶ εἰς ὄνομα συνκράτειας σιτάρι δεκάλιτρον α΄, ἥγουν ἓνα, καὶ ἓναν / ¹⁸ ὀρνιθόπουλον καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωρᾶ / ¹⁹ φίων τῶν δεκατάρικων. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας / ²⁰ μισῇ Βιένιου Ξενοδόχου τὴν σήμερον Καστελάνος τοῦ Σανταγγέλου καὶ κύρ Μιχάλη / ²¹ Κυριακάτου καὶ κύρ Στεφάνου Δονάτου. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν.†

19

Συνκράτεια

13 Σεπτεμβρίου 1513

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

† ἀφ' ἡμέρᾳ γ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος Ιτ' ἡ β'. Εἰς τὸ περι-
ύλιον τοῦ εὐγενῇ Βενετιῶν // φ. 5 β' / ² μισῇ Τζίλιου Μαλιπιέρου ὁ ἄνωθεν
εὐγενῆς ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ Καλοῦϊάνας Σκριβος / ³ ἀπὸ χωρίον τῶν
Σκριβάδων ἀπὸ ἑτέρου μέρους αὐτοῦ τὰ ῥηθέντα δύο μέρη παρὼν σωματι / ⁴ κῶς
ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν καὶ εἰς τὰς κάτωθεν συμφωνίας ἤλθασιν δηλαδὴ καὶ δίδει
ὁ / ⁵ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον Καλοῦϊάννη καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ
κληρονόμους / ⁶ καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔμπροσθεν διὰ συνκράτεια καὶ εἰς
ὄνομα συνκράτειας ἓναν / ⁷ κουμμάτιν χωράφιν Ιμοδίου α' | εἰς τὴν περιοχὴν καὶ
διακράτησιν χωρίον τῶν Γαρουνάδων πλησίον / ⁸ Σταμάτην τοῦ Κοντάλουπου ἓνα
στράτα εἰς τὴν μέσην καὶ πλησίον ἀμπέλι τοῦ Κακοαπίρη / ⁹ καὶ πλησίον τοῦ
Ἀγαπητοῦ καὶ ἑτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων ἐὰν εἰσὶν σὺν μπασῶν / ¹⁰
νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ χωραφίου νὰ τῶχη ὁ
ἄνωθεν Καλοῦϊάνας καὶ / ¹¹ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν
αἰῶνα τὸν ἅπαντα, με τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας / ¹² ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ
ἄνωθεν Καλοῦϊάνας καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ διαδόχοι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ
ἔμπροσθεν / ¹³ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρα τοῦ
Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν / ¹⁴ εὐγενῇ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους
καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔμπροσθεν διὰ συνκρά / ¹⁵ τεια καὶ εἰς ὄνομα συν-
κράτειας, ἥγουν σιτάρι δεκάλιτρο α' (ἥμισυ), ἓναν ἥμισυ, καὶ τὸ δέκατον / ¹⁶ καὶ

πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων καὶ ἂν ἤθελε ἡ /
 17 ὕρεθεῖ ὅτι κρατεῖ πλεώτερον εἰς αὐτὸν τὸν τόπον παρὰ ὅπου διαλαμβάνει τὸ
 ἱστρουμέντο / 18 νὰ πληρώνη τὸ ἀνάλογον ὡς καθὼς καὶ τὸ ἄνωθεν μοδίου καὶ νὰ
 μένη τὸ χωράφιν εἰς τὸν ἄνω / 19 θεν Καλοῦϊωάννη καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους
 αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ / 20 μαρτυρίας μισῆρ
 Βιένιου Ξενοδόχου τὴν σήμερον Καστελάνος τοῦ Σανταγγέλου καὶ κυρὴ / 21 Ἀντρία
 Κανταρέλη. Καὶ τοῦτον νᾶναι εἰς ἐξουσία τῶν πακτωναραίων καὶ τοῦ ἄνωθεν εὐγε
 / 22 νῆ ὁπότε τὸν καιρὸν ἠθελήσουν νὰ τὸ μετρήσουν. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ
 κονδυλίου ὡς τὸ / 23 σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο
 μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας / 24 τῶν ἄνωθεν μαρτύρων.†

20

Ανταλλαγή

18 Σεπτεμβρίου 1513

† .αφίγ' ἡμέρα ιη' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς Ἰνδικτιωνος Ιηϛ' β'. Εἰς τὸ μουρσο-
 τόπιον κυρὴ Ἀντῶ / 2 νιὸς ὁ Ἀλεξάκης ἀπὸ χωρίον τῶν Δουκάδων ἀπὸ ἑνὸς μέρους
 αὐτοῦ καὶ παπα Καλοῦϊωάννη ὁ Μουμούρης / 3 ἡρώσκομενος παπᾶς εἰς τὴν
 Ὑπεραγίαν Θεοτόκον τῶν Δουκάδων μετὰ τὴν ἐνορίαν αὐτοῦ, ἡγουν Κα / 4 λοῦϊωάννη
 Ροῦσσο καὶ κύρ Νικόλα Κουρτελέση καὶ Λινάρδο Ἀλεξάκη, Καλοῦϊωάννη Ἀλεξάκη,
 Γεώργη / 5 Κρητικὸ καὶ Ἰωάννη Μαθούλη, ὁ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντώνης ὡμολόγησεν
 καὶ εἶπεν ὅτι διὰ τινὰ χωρά / 6 φιν ὅπερ {ὅπερ} ἔδωσεν τῆς θυγατερός θου, ἡγουν
 τῆς Ματούλας, τὸ ὁποῖον χωράφιν ἔναι / 7 καὶ ἡύρίσκεται λεγόμενον εἰς τοὺς
 Λάκκους τὸ ὁποῖον χωράφιν ἔναι εἰς διαφορὰ μετὰ τὴν ἐκκλησίαν / 8 καὶ μετὰ ἑτέρους
 καὶ δὲν {ν} εἶναι τοῦ ἄνωθεν Ἀντωνίου. Οἱ ἄνωθεν ἐκτητόροι μετὰ τὸν ἄνωθεν ἱερέαν
 δι / 9 ἄ μέρος τῆς ἐκκλησίας ἰσιάσθησαν μετὰ τὸν ἄνωθεν κυρὴ Ἀντώνη καὶ δίδει ὁ
 ἄνωθεν κυρὴ Ἀντώνης / 10 ἄλλον κομμάτιν χωράφιν ἀντ' αὐτοῦ εἰς ἀνταλλαγὴν
 καὶ εἰς ὄνομα ἀνταλλαγῆς ἀπὸ τὰ χωρά / 11 φια ὅπερ ἔχει πατρικὰ ἐκ τὸν πατέραν
 του καὶ ἐκ τὴν μάναν του ὅπου θέλουν ὁ ἱερῆς / 12 καὶ οἱ ἄνωθεν ἐκτητόροι τῆς
 ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Δουκαδίτισσας ἡγουν τοὺς δίδει δεκαλίτρων / 13 γ', ἡγουν
 τριῶν, // φ. 6 α' / 14 νὰ τὸχη ἡ ἐκκλησία ἀντ' αὐτοῦ ἡγουν διὰ τὸ χωράφιν ὅπερ
 ἔδωσεν τῆς θυγατερός του / 15 τῆς ἄνωθεν Ματούλας ὡσὰν οἱ ἄνωθεν ἐκτητόροι
 παρὼν σωματικῶς ἔδωσαν τὴν / 16 καταδοχὴν τοὺς οὕτως καὶ Ἀναστάσης Καλυ-
 βᾶς καὶ κύρ Μάρκος Καλυβᾶς καὶ Κυριάκης Κα / 17 λυβᾶς καὶ κυρὴ Ἀντώνης
 Ἀλεξάκης, υἱὸς τοῦ ποτὲ Θεοδώρου Ἀλεξάκη. Καὶ οὕτως ὡμο / 18 λόγησαν τὰ
 ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Μάρκου Μαστρονικόλα / 19 καὶ κυρὴ Ἀνα-
 στάση τοῦ Στήλια καὶ κυρὴ Ἀντώνη Λίβερη.

Συγκράτεια

18 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφιγ' ημέρα ιη' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Εἰς τὸ περιαύλιον τοῦ εὐγενῆ / ² Βενετιῶν μισήρ Τζίλιου Μαλιπιέρα ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ / ³ Καλοῦϊωάννης ὁ Σκριβᾶς ἀπὸ χωρίον τῶν Σκριβάδων ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτοῦ τὰ ρηθέντα δύο / ⁴ μέρη παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν καὶ εἰς τὰς κάτωθεν συμφωνίας / ⁵ ἦλθασιν δηλαδὴ καὶ δίδει ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς τὸν ἄνωθεν Καλοῦϊωάννη Σκριβο καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ / ⁶ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν διὰ συγκράτεια καὶ εἰς ὄνομα / ⁷ συγκράτειας ἕναν κομμάτιν χωράφιν δεκαλίτρων ι', ἦγουν δέκα, λεγόμενον εἰς τοῦ Κοκκαλάρη / ⁸ πλησίον {πλησίον} τοῦ Χειμαρρείου τὰ ἀμπέλια καὶ πλησίον τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τὰ χωράφια / ⁹ καὶ πλησίον τῶν Ρωμανάτων καὶ πλησίον τὸ χωράφιν τῶν Σκριβάδων καὶ ἐτέρων ἀληθεστάτων / ¹⁰ πλησιαστάδων ἔαν εἰσὶν σὺν μπασῶν νομῶν, προσνομῶν, περὶ τῶν καὶ δικαιομάτων τοῦ αὐτοῦ / ¹¹ χωραφίου νὰ τὰ γῆ ὁ ἄνωθεν Καλοῦϊωάννης καὶ οἱ αὐτοῦ κληρονόμοι, με τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας / ¹² ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν Καλοῦϊωάννης καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶ / ¹³ σιν ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρο / ¹⁴ νόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν διὰ συγκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συγκράτειας / ¹⁵ σιτάρι μόδι α', ἦγουν μόδι ἕνα, καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωρα / ¹⁶ φίων τῶν δεκατάρικων καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ οἱ πακτωναραῖοι / ¹⁷ νὰ βάνουν γέροντες νὰ χωρίζουν τὸν ἄνωθεν ι' δεκαλίτρων καὶ ἂν ἤθελε πλεώτερον / ¹⁸ νὰ πλερώνῃ τὸ ἀνάλογον ὡς καθὼς καὶ τὸν ἄνωθεν ι' δεκαλίτρων ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν / ¹⁹ καὶ νὰ μένουν τὰ χωράφια εἰς τὸν ἄνωθεν Καλοῦϊωάννη καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ. Καὶ οὕτως / ²⁰ ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσαν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κο / ²¹ ρυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρὴ Ἀρσένη Ρούσσου καὶ κυρὴ Ἀντώνη Βαρθαλαμίου καὶ κυρὸ Νι / ²² κόλα Ἐξάρχου.

Συγκράτεια

18 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφιγ' ημέρα ιη' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Εἰς τὸ περιαύλιον

μισήρ Τζίλιου Μαλιπιέραι ὁ εὐγενὴς Βενετιῶν μισήρ Τζί / ² λιος Μαλιπιέρας ἀπὸ
 ἑνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ κύρ Κωστῆς Κεφαλληνὸς ἀπὸ χωρίον τῶν Γαρου / ³ νάδων
 ἀπὸ ἑτέρου μέρους αὐτοῦ τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρὼν σωματικῶς ἐκουσίᾳ τους
 βουλῇ καὶ / ⁴ θελήσει ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν καὶ {καὶ} εἰς τὰς κάτωθεν συμφω-
 νίας ἤλθασιν δηλαδή καὶ δίδει / ⁵ ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς πρὸς τὸν ἄνωθεν κύρ Κωστῇ
 Κεφαλληνὸν καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους / ⁶ καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ
 ἔνπροσθεν χωράφιν μοδίων β', ἥγουν δύο, διὰ συνκράτειαν καὶ εἰς / ⁷ ὄνομα συν-
 κράτειας // φ. 6 β' / ⁸ τὸ ὁποῖον χωράφιν ἔναι εἰς τὴν περιοχὴν χωρίον τῶν
 Περουλάδων πλησίον τῶν Κουφαλάδων / ⁹ καὶ πλησίον τῶν Γαρναβάτων, μέ-
 τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ / ¹⁰ Κωστῆς καὶ οἱ
 κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέραν / ¹¹
 τοῦ Αὐγούστου μηνὸς διὰ συνκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συνκράτειας σιτάρι δεκάλιτρα
 γ', / ¹² ἥγουν τρία, πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῇ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ
 διαδόχους καὶ τὸ / ¹³ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων
 τῶν δεκατάρικων καὶ νᾶχη / ¹⁴ ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ
 καὶ οἱ πακτωναραῖοι νὰ παίρνουν γέρον / ¹⁵ τες νὰ χωρίζουν τῶν μοδίων δύο καὶ
 ἂν ἡύρεθουν πλεώτερα νὰ πληρῶνῃ τὸ ἀνάλογον / ¹⁶ ὡς καθὼς καὶ τὰ ἄνωθεν.
 Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθε / ¹⁷ σεν διὰ
 κοινοῦ ὡς τὸ συνήθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρ Μιχάλη Κυριακάτου / ¹⁸
 καὶ κύρ Θεοδώρου Κοντογεώργη.

23

Συνκράτεια

18 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφίγ' ἡμέρα ιη' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος Ιη΄ β'. Ἐντὸς περια-
 ῦλιον μισήρ Τζίλιου Μαλιπιέραι ὁ εὐγενὴς Βενετιῶν μισήρ Τζίλιος / ² Μαλιπιέρας
 ἀπὸ ἑνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ κύρ Θεόδωρος ὁ Ρωμάνης ἀπὸ χωρίον τῶν
 Γαρουνάδων ἀπὸ / ³ ἑτέρου μέρους αὐτοῦ τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρὼν σωματικῶς
 ἐσυμφώνησαν καὶ δίδει ὁ ἄνω / ⁴ θεν εὐγενὴς πρὸς τὸν ἄνωθεν κύρ Θεόδωρον
 τὸν Ρωμάνην καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ δι / ⁵ αδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ
 ἔνπροσθεν ἕναν κομμάτιν χωράφιν, λεγόμενον εἰς τὸ / ⁶ Κουλουμάκι πόροι νᾶναι
 δεκαλίτρων β' ἥγουν δύο. Ἀκομὴ δίδει τοῦ ἄλλον ἕναν κομμάτιν χωρά / ⁷ φιν λε-
 γόμενον εἰς τὸ Μεσοράχιν, πόροι νᾶναι δεκαλίτρων γ', ἥγουν τριῶν, πλησίον τῶν /
⁸ Κρουσαράτων καὶ πλησίον τῶ Ρωμανάτων νὰ πληρῶνῃ εἰς τὸ Κουλουμάκι σιτάρι
 πινάκια / ⁹ γ', ἥγουν τρία, καὶ ἕναν ὀρνιθόπουλον καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος
 κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν / ¹⁰ χωραφίων τῶν δεκατάρικων καὶ εἰς τὸ Μεσοράχι νὰ

πληρώνη σιτάρι δεκάλιτρον α' καὶ τὸ δέκατον / ¹¹ καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων νὰ τᾶχη ὁ ἄνωθεν κύρ / ¹² Θεόδωρος καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ διὰ συνκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συνκράτειας, μὲ τοιοῦτον τρόπον / ¹³ καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ κληρονόμοι καὶ διαδόχοι νὰ τελοῦν, δίδουν / ¹⁴ καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῇ / ¹⁵ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους σιτάρι σούμα πινάκια ε' καὶ ἕναν ὀρνιθόπουλον καὶ τὸ / ¹⁶ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων καὶ νᾶχη / ¹⁷ ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ οἱ πακωναραιῖοι νὰ παίρνουν γέροντες νὰ / ¹⁸ χωρίζουν ὡς καθὼς διαλαμβάνει τὸ ἱστρουμέντο καὶ ἂν ἡύροῦν πλεώτερον νὰ πλη / ¹⁹ ρώνη τὸ ἀνάλογον ὡς καθὼς καὶ τὰ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔμπροσθεν. Καὶ εἰς νομὴν τὸν / ²⁰ ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν / ²¹ δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Μιχάλη Κυριακάτου καὶ Καλοῦϊάννη Δευτερεύου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10 Νοεμβρίου 1513

† ,αφιγ' ἡμέρα ι' τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος Ιτῆσι β'. Εἰς τὸ περιαύλιον τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιου / ¹ Μαλιπιέρα ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς καὶ κυρὴ Ἀρσένης Μιχαλᾶς ἀπὸ χωρίον τῶν Λακώνων τὰ ρηθέντα δύο μέρη // φ. 7α' / ³ παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι κόφθουν καὶ ἡλλοιώνουν θεληματικῶς ἕναν ἱστρουμόντο / ⁴ ὅπερ ἔχουν εἰς τὸ παρὸν βιβλίον εἰς τοὺς 'αφιβ' ἡμέρα κδ' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος α' νὰ μηδέν ⁵ ἔχη τὸ στέργος. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας Καλοῦϊάννη Ρούσσου καὶ κύρ Μι / ⁶ χάλη Κυριακάτου.

25

Συγκράτεια

18 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφιγ' ἡμέρα ιη' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος β'. Ἰ' Εντὸς περιαύλιον μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρα ὁ εὐγενῆς Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιος Μαλιπιέρας ἀπὸ / ² ἐνὸς μέρος αὐτοῦ καὶ κύρ Δημήτρης Μένγγουλας ἀπὸ χωρίον τῶν Γαρουνάδων ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτοῦ τὰ ρηθέντα / ³ δύο μέρη παρὼν σωματικῶς ἐσυνμφώ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νησαν ἀνφότεροι καὶ δίδει ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς τὸν ἄνωθεν κύρ / ⁴ Δημήτρη Μένγγουλαν καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν ἓναν κο / ⁵ μμάτιν χωράφιν λεγόμενον εἰς τὴν Κυδωνίαν πόροι νὰ ἔναι ση μοδίου ἑνὸς πλησίον τοῦ Λυκουδόπουλου / ⁶ καὶ πλησίον τὴν συνκράτειαν τοῦ Θεοδώρου τοῦ Ρωμάνη. Ἀκομή δίδει του ἕτερον κομμάτιν, λεγόμενον εἰς τὸ Στρα / ⁷ βολαγκιόλον ἔναι καὶ αὐτὸ μοδίου α' πλησίον τοῦ ἄνωθεν εὐγενῆ τὰ χωράφια καὶ ἑτέρων ἀληθεστάτων / ⁸ πλησιαστάδων ἔάν εἰσὶν σὺν μπασῶν νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων, τοῦ αὐτοῦ χωραφίου, / ⁹ μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ Δημήτρη καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ / ¹⁰ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῆ / ¹¹ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν σιτάρι διὰ τὸ χωράφιν τῆς Κυδωνίας / ¹² δεκάλιτρον α' καὶ μισοπίνακον καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων / ¹³ καὶ εἰς τὸ χωράφιν εἰς τὸ Στραβολαγκιόλον σιτάρι πινάκια γ', ἥγουν τρία, καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ / ¹⁴ τὴν συνήθειαν καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ οἱ πακτωναραῖοι νὰ παίρουν γέροντες / ¹⁵ νὰ χωρίζουν ὡς καθὼς διαλαμβάνει τὸ ἱστρουμέντο καὶ ἂν ἡρέθοῦν πλεώτερα νὰ πληρῶνῃ τὸ ἀνάλογον ὡς καθὼς / ¹⁶ καὶ τὰ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν καὶ νὰ μένουν τὰ χωράφια εἰς τὸν ἄνωθεν κύρ Δημήτρη καὶ εἰς τοὺς κληρο / ¹⁷ νόμους αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐσυμφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας παπὰ κυρῇ Ἀντορία Μιχαλᾶ / ¹⁸ καὶ κυρ Θεοδώρου Κοντογεώργη. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ συνήθες Κορυφῶν. † διὰ συνκράτεια †

† ,αφίγ' ἡμέρα ιη' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Ἐντὸς περιούλιον μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρας ὁ εὐγενῆς Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιος Μαλιπιέρας ἀπὸ / ² ἑνὸς μέρος αὐτοῦ καὶ κύρ Φίλιππος Κοσμᾶς καὶ Θεόδωρος Κοσμᾶς ἀνταδελφοὶ ἀπὸ χωρίον τῶν Μαγουλάδων / ³ ἀπὸ ἑτέρου μέρους αὐτῶν τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρῶν σωματικῶς ἐσυμφώνησαν ἀνφότεροι καὶ δίδει ὁ ἄνωθεν / ⁴ εὐγενῆς πρὸς τοὺς ἄνωθεν ἀνταδέλφους καὶ πρὸς τοὺς αὐτῶν κληρονόμους καὶ διαδόχους διὰ συν / ⁵ κράτεια καὶ εἰς ὄνομα συνκράτειας ἓναν κομμάτιν χωράφιν λεγόμενον εἰς τὴν Πηγαδίνα εἰς τὸ Βαρικόν, / ⁶ πόροι νᾶναι πινακίων θ', ἥγουν ἑννέα, πλησίον τὸν Καβαλάρη καὶ πλησίον τοῦ μισῆρ Λουρέντζου, ἥγουν / ⁷ νὰ πληρῶνῃ εἰς αὐτὸ τὸ χωράφιν σιτάρι πινάκια γ' καὶ μία κότα καὶ τὸ δέκατον πᾶσα χρέος κατὰ τὴν

συνή / ⁸ θειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων. Ἀκομή τοῦ ἔδωσεν ἄλλον ἕναν κομμάτιν χωράφιν, λεγόμενον εἰς τὸν Ἀγρόν, / ⁹ πόροι νᾶναι καὶ αὐτὸν σημοδίου ἑνὸς νὰ πληρώνουν καὶ εἰς αὐτὸν σιτάρι δεκάλιτρον α΄, ἤγουν ἕναν, καὶ τὸ δέκατον / ¹⁰ καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων, με τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ / ¹¹ χρεωστοῦν οἱ ἄνωθεν αὐταδέλφοι καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτῶν νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην / ¹² ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῇ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν / ¹³ σούμα σιτάρι πινάκια ε΄ καὶ μία κότα καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων / ¹⁴ τῶν δεκατάρικων καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοὶ καὶ οἱ πακτωναραῖοι νὰ παίρνουν γέροντες / ¹⁵ νὰ χωρίζουν καθὼς διαλαβάνει τὸ εἰρημένον στρουμέντον καὶ ἂν ἠύρεθοῦν πλεώτερα νὰ πληρώνη τὸ ἀνάλογον // φ. 7β΄ / ¹⁶ ὡς καθὼς καὶ τὰ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας / ¹⁷ πατὴρ κυρὴ Ἀντρία Μιχαλᾶ καὶ κύρ Χρυσὸ Λευτεριώτη. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἐθέσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν.†

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

18 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφιγ΄ ἡμέρα ιη΄ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος β΄. Ἐντὸς περιούλιον μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρας ὁ εὐγενῆς Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιος Μαλιπιέρας / ² διὰ μέρος αὐτοῦ καὶ κύρ Γεώργης Λυκουδόπουλος ἀπὸ χωρίον τῶν Αὐλιωτῶν ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτοῦ / ³ τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρὼν σωματικῶς ἐσυνμφώνησαν ἀμφότεροι καὶ δίδει ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς τὸν εἰ / ⁴ ρημένον κύρ Γεώργην Λυκουδόπουλον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν / ⁵ αἰῶναν τὸν ἅπαντα διὰ συγκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συγκράτειας ἕναν κομμάτιν χωράφιν, λεγόμενον / ⁶ εἰς τοῦ Μαρνάκουτου, πόροι νὰ ἔναι μοδίου ἑνὸς καὶ οὐχὶ πλέον πλησίον τοῦ Καβάσιλα καὶ πλησίον τοῦ / ⁷ Ἀρκαδινοῦ καὶ πλησίον τοῦ Κοκικόρη καὶ ἀκουμπίζει εἰς τοὺς Σγουράκη καὶ ἐτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων / ⁸ ἂν εἰσὶν, σὺν μπασῶν νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων, με τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας / ⁹ ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ Γεώργης καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πλερώνουν εἰς πᾶσαν ἐς / ¹⁰ {ἐς}χάτην ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῇ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ δια / ¹¹ δόχους διὰ συγκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συγκράτειας σιτάρι πινάκια γ΄, ἤγουν τρί<α>, καὶ ἕναν ὀρνιθόπουλον καὶ τὸ δέκατο / ¹² καὶ πᾶσα χρέος

κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς καὶ οἱ κληρο / ¹³ νόμοι αὐτοῦ καὶ οἱ πακτωναραῖοι νὰ παίρνουν γέροντες νὰ χωρίζουν, ὡς καθὼς διαλαβάνει τὸ ἱστρουμέντο, καὶ ἂν η / ¹⁴ ὕρεθοῦν πλεώτερα, / ¹⁵ παρὰ ὅπου διαλαβάνει τὸ ἱστρουμέντο, νὰ πληρώνη τὸ ἀνάλογον ὡς τὰ ἄνωθεν / ¹⁶ ἀπὲ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν καὶ νὰ μένουν τὰ χωράφια εἰς τὸν ἄνωθεν κύρ Γεώργην καὶ τ(ῶν) κληρονόμ(ων) αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐστὶν / ¹⁷ μφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας / ¹⁸ παπὰ κύρ Θεωμᾶ Ἀλεξάκη καὶ κύρ Μιχάλη Κυριακάτου καὶ κυρὴ Ἀντώνη Δετερεύου.†

28

Συνκράτεια

19 Σεπτεμβρίου 1513

† .αφίγ' ἡμέρα ιθ' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς Ἰνδιπίωνος Ιτῆσι β'. Ἐντὸς περι-
ύλιον τοῦ εὐγενῆ μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρας ὁ εὐγενὴς Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιος
Μαλιπιέρας / ² ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ κύρ Νικόλας Κεφαλληνὸς ἀπὸ χωρίον
τῶν Γαρουναδῶν ἀπὸ ἑτέρου μέρους αὐτοῦ / ³ τὰ σπῆντα δύο μέρη παθὼν σωπα-
τικῶς ἀπολογήσαν καὶ εἶπαν καὶ εἰς τὰς κατωθεν συμφωνίας ἦλθασιν / ⁴ δηλαδὴ
δίδει ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς πρὸς τὸν ἄνωθεν κύρ Νικόλαν καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρο-
νόμους καὶ διαδόχους / ⁵ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν ἕναν κομμάτιν χωράφιν διὰ
συνκράτειαν καὶ εἰς ὄνομαν συνκράτειας / ⁶ τὸ ὁποῖον χωράφιν ἔναι τὸ μερτικὸν
τοῦ ἄνωθεν εὐγενῆ δεκαλίτρων στ', ἥγουν ἔξι, πλησίον τοῦ Καρ / ⁷ ναβάρη τὸ
ἀμπέλιον καὶ τὴν ἐλαίαν τοῦ Μουλαντώνη καὶ κατεβαίνει τὸν κατεβατὸν καὶ
ἔρχεται εἰς τὴν Κοκκικία / ⁸ εἰς τὰ Ἀρκαδίτικα ἀμπέλια καὶ ὑπάγει τὸν ἀνήμφορον
καὶ πλησίον τοῦ παπα -{τοῦ παπα -} Δημήτρη τὰ ἀμ / ⁹ πέλια, λεγόμενον εἰς τὴν
Λεύκαν, μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄ / ¹⁰ νωθεν κύρ
Νικόλας καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν
ἐσχάτην ἡμέρα / ¹¹ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ πρὸς τοὺς
αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους δι / ¹² ἃ συνκράτειαν καὶ εἰς ὄνομα συνκράτειας
σιτάρι δεκάλιτρα τρία, ἥγουν γ', καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα / ¹³ χρέος κατὰ τὴν συν-
ήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς / ¹⁴
καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ οἱ πακτωναραῖοι νὰ παίρνουν γέροντες νὰ χωρίζουν
τὸ χωράφιν ὡς καθὼς / ¹⁵ διαλαβάνει τὸ εἰρημένον στρουμέντον καὶ ἂν ἠύρεθοῦν
πλεώτερα νὰ πληρώνη τὸ ἀνάλογον ὡς / ¹⁶ καθὼς καὶ τὰ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ
ἔνπροσθεν καὶ νὰ μένουν τὸ χωράφιν εἰς τὸν ἄνωθεν κύρ Νικόλαν / ¹⁷ καὶ εἰς τοὺς
κληρονόμους αὐτοῦ. Ἀκομὴ ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς δίδει πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ
Νικόλαν / ¹⁸ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους ἕναν κομμάτιν χωράφιν σημοδίου

ένος νὰ τὸ φυτεύσῃ ἀμπέλιν // φ. 8 α' / ¹⁹ καὶ νὰ πληρώνη τὸν καθέν χρόνον σιτά-
ρι δεκάλιτρον α', ἥγουν ἓνα, ἕως νὰ καρπίσῃ καὶ ὦ / ²⁰ σὰν καρπίσῃ νὰ πληρώνη
τὴν τεταρτίαν κατὰ τὴν συνήθειαν. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν τὰ ἄνωθεν / ²¹ δύο
μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας παπὰ κύρ Νικόλα Βοϊβόντα καὶ κύρ Πέτρου Κτενᾶ καὶ ὡσάν
καρπίσῃ / ²² νὰ {νὰ} μηδέν πληρώνη τὸ σιτάριν. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ
κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυ / ²³ ρίας τῶν ἄνωθεν μαρτύρων.†

Συγκράτεια

19 Σεπτεμβρίου 1513

† .αφίγ' ἡμέρα ιθ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Ἐντὸς περιούλιον
τῷ εὐγενῇ μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρα ὁ εὐγενὴς Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιος Μαλιπιέρας
/ ² ἀπὸ ἑνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ παπὰ κύρ Νικόλα Βοϊβόντα ἀπὸ χωρίον τῶν
Ἀρμενάδων καὶ κύρ Πέτρος / ³ Κτενᾶς ἀπὸ χωρίον τῶν Χουναβάδων ἀπὸ ἑτέρου
μέρους αὐτῶν τὰ ρ<η>θέντα δύο μέρη παρὼν / ⁴ ἀσπαστικῶς ἐσυνμφώνησαν καὶ δι-
δει ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς πρὸς τοὺς ἀναγκασμένους / ⁵ ἥγουν παπὰ κύρ Νικόλαν
καὶ κύρ Πέτρον καὶ πρὸς τοὺς αὐτῶν κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ / ⁶ τοῦ νῦν
καὶ ἔμπροσθεν ἓναν κομμάτιν χωράφιν λεγόμενον εἰς τὸ Χουναβάτικον Λειβάδι, / ⁷
ἥγουν μοδίων τεσσάρων, ἥγουν δ' πλησίον τοῦ παπὰ κύρ Κώστα τοῦ Βρανᾶ τὴν
συνκράτειαν / ⁸ καὶ ἀνηβαίνει τὸν τράφον ἕως τὸν Παλιόμυλον καὶ κατηφορίζει τὸ
ρυάκιν καὶ ἀπαδίδει / ⁹ τὴν χώρισιν τοῦ μπαρούνου σὺν μπασῶν νομῶν, προσ-
νομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων / ¹⁰ τῶν αὐτῶν χωραφίων, μὲ τοιοῦτον τρόπον
καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστοῦν οἱ ἄνωθεν / ¹¹ γεγραμμένοι παπὰ κύρ Νικόλας
καὶ κύρ Πέτρος καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτῶν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔν / ¹² προσθεν νὰ
τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου / ¹³ μηνὸς
πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῇ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους διὰ συν-
κρά / ¹⁴ τεια καὶ εἰς ὄνομα συνκράτειας σιτάρι δεκάλιτρα ζ', ἥγουν ἑπτὰ, καὶ τὸ
δέκατον καὶ / ¹⁵ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων
καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνω / ¹⁶θεν εὐγενὴς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ οἱ πακτω-
ναραῖοι νὰ παίρνουν γέροντες νὰ χωρίζουν, καθὼς / ¹⁷ διαλαμβάνουν τὸ εἰρημένον
στρουμέντον, καὶ ἂν ἤθελαν ἡύρεθῇ πλεώτερα νὰ πληρῶ / ¹⁸ νουν τὸ ἀνάλογον ἀπὸ
τοῦ νῦν καὶ ἔμπροσθεν καὶ νὰ μένουν τὰ χωράφια εἰς τοὺς ἄνωθεν γε / ¹⁹ γραμμέ-
νους παπὰ κύρ Νικόλαν καὶ κύρ Πέτρον καὶ τῶν κληρονόμων αὐτῶν. Καὶ οὕτως
ἐσυνμφῶ / ²⁰ νησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Καὶ εἰς νομὴν τοὺς ἔθεσεν διὰ κονδυλίου
ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν / ²¹. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Νικόλα Κεφαλληνοῦ καὶ κυρῇ
Ἀντρία Μένγγουλα.†

30

Σολιάτικο

19 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφιγ' ἡμέρα ιθ' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Ἐντὸς περιούλιον τοῦ εὐγενῆ μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέραι ὁ εὐγενῆς Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιος / ² Μαλιπιέρας ἀπὸ ἑνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ κύρ Πέτρος Κτενᾶς ἀπὸ χωρίον τῶν Χουναβάδων ἀπὸ / ³ ἑτερος μέρους αὐτοῦ τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρῶν σωματικῶς ἐσυνμφώνησαν καὶ δίδει / ⁴ ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Πέτρον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ / ⁵ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔμπροσθεν ἕναν κομμάτιν χωράφιν δεκαλίτρων β', ἥγουν δύο, / ⁶ ἥγουν διὰ σολιάτικον καὶ ὑπὸ σολιάτικου ὀνόματος, λεγόμενον εἰς τὴν Πλαγίαν, πλησίον τοῦ / ⁷ Βασίλη τοῦ Κανταρέλη τὸ χωράφιν πλησίον τοῦ Τόγια τοῦ Χούναβη καὶ πλησίον Γεώργη τοῦ Καντα / ⁸ ρέλη τὸ χωράφιν καθὼς ὑπάγει ὁ χωρισιμὸς ἀπὸ κάτω καὶ ὑπάγει εἰς τὸ ἁλώνι, σὺν μπασῶν νομῶν, / ⁹ προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ χωραφίου, μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας // ρ' β' / ¹⁰ ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ Πέτρος καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔμπροσθεν νὰ τελοῦν, / ¹¹ δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρα τοῦ Αὐγουστοῦ μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῆ / ¹² καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους διὰ σολιάτικον καὶ ὑπὸ σολιάτικου ὀνόματος αὐτὰ / ¹³ οἱ πινακία ε', ἥγουν πέντε, καὶ μία κότα. / ¹⁴ Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Καὶ εἰς νομὴν / ¹⁵ τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Νικόλα Κεφαλληνοῦ καὶ κυρὴ Ἀντρία Μένγγουλα καὶ κυρὴ Ἀντρία Κλήμη.†

31

Συγκράτεια

19 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφιγ' ἡμέρα ιθ' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Ἐντὸς περιούλιον μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέραι ὁ εὐγενῆς Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιος Μα / ² λιπιέρας ἀπὸ ἑνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ κύρ Πέτρος Κτενᾶς ἀπὸ χωρίον τῶν Χουναβάτων ἀπὸ ἑτέρου / ³ μέρους αὐτοῦ τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρῶν σωματικῶς ἐσυνμφώνησαν καὶ δίδει ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς / ⁴ πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Πέτρον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔμπροσ / ⁵ {σ}θεν διὰ συγκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συγκράτειας ἕναν κομμάτιν χωράφιν μοδίου ἑνός, λεγόμενον / ⁶ εἰς τὴν Δακτυλωτήν, πλησίον τῆς Μητροπόλεως τὰ χωράφια τὸ ὁποῖον διακρατεῖ ὁ ἄνωθεν

κύρ / ⁷ Πέτρος, με τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ Πέτρος καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ / ⁸ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄ / ⁹ νωθεν εὐγενῇ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους σιτάρι μισοπίνακα ζ', ἤγουν / ¹⁰ ἑπτὰ, καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος καὶ κα<τά> τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων / ¹¹ καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ οἱ πακτωναραῖοι τοῦ νὰ παίρνουν γέροντες / ¹² νὰ χωρίζουν, καθὼς διαλαμβάνει τὸ εἰρημένον στρουμέντο, καὶ ἂν ἡύρεθουν πλεώτερα νὰ πλη / ¹³ ρώνη τὸ ἀνάλογον ὡς τὰ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν καὶ νὰ μένουν τὰ χωράφια εἰς τὸν ἄνωθεν / ¹⁴ κύρ Πέτρον καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐσυμφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Καὶ εἰς / ¹⁵ νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Νικόλα Κεφα / ¹⁶ λληνοῦ καὶ κυρὴ Ἀντρία Μένγγουλα καὶ κυρὴ Ἀντρία Κλήμη.†

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

19 Σεπτεμβρίου 1513
ΑΘΗΝΩΝ

† ἀφ' ἡμέρᾳ ιθ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος Ιτ' β'. Ὁ εὐγενῆς Βενετιῶν μισὴρ Τζίλιος Μαλιπιέρος / ¹ ἀπὸ ἑνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ κυρὴ Ἀντρίας Μένγγουλας ἀπὸ χωρίον τῶν Γαρουναδῶν ἀπὸ ἑτέρου μέρους αὐτοῦ / ² τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρὼν σωματικῶς εἰς τὸ περιαύλιον τοῦ ἄνωθεν εὐγενῆ ἐσυμφώνησαν τὰ / ³ δύο μέρη καὶ ἔδωσεν ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον κυρὴ Ἀντρίαν καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κλη / ⁴ ρονόμους καὶ διαδόχους αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν ἕναν κομμάτιν χωράφιν μοδίου ἑνὸς διὰ / ⁵ συνκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συνκράτειας, λεγόμενον εἰς τοὺς Μαγγούνους, πλησίον τοῦ Κουφυρᾶ καὶ ἀνηβαίν<ει> / ⁶ τὴν σούδαν καὶ ὑπάγει εἰς τὴν στράταν εἰς τὴν χώρησιν τῶν Σγουράτων σὺν πᾶσαν νομὴν, προσνομὴν, / ⁷ περιοχῶν, καὶ δικαιωμάτων, με τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντρίας καὶ / ⁸ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς / ⁹ τὸν ἄνωθεν εὐγενῇ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν διὰ συνκράτεια καὶ εἰς / ¹⁰ ὄνομα συνκράτειας σιτάρι μισοπίνακα (ε) ζ', ἤγουν ἑπτὰ, καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συ / ¹¹ νήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ οἱ πακτω / ¹² ναραῖοι νὰ παίρνουν γέροντες νὰ χωρίζουν καθὼς διαλαμβάνει τὸ εἰρημένον στρουμέντο καὶ ἂν ἤθελε ἡύρηθεῖ / ¹³ πλεώτερον νὰ πληρῶνῃ τὸ ἀνάλογον ὡς τὰ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ

ἐνπροσθεν καὶ νὰ μένουν τὰ χωράμφια εἰς τὸν / ¹⁵ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντροίαν καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Καὶ εἰς νο / ¹⁶ μὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Μιχάλη Κυριακάτου καὶ κυ / ¹⁷ ρὴ Ἀντροία Κλήμη.

33

Συγκράτεια

φ. 9α'

20 Σεπτεμβρίου 1513

† .αφίγ' ἡμέρα κ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Ὁ εὐγενὴς Βενετιῶν μισὴρ Τζίλιος Μαλιπιέρας / ² ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ κύρ Παῦλος Λευκιμιώτης ἀπὸ χωρίον τῶν Καβαδάτων, λεγόμενος Ποντίκης, / ³ ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτοῦ, τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρῶ<ν> σωματικῶς ἐσυνμφώνησαν ἀνφότεροι εἰς τὸ περι / ⁴ αὐλίον τοῦ ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ ἔδωσεν ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Παῦλον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ / ⁵ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐνπροσθεν ἕναν κομμάτιν χωράφιν μοδίων γ' / ⁶ ἤγουν τριῶν, λεγόμενον κατηφορικὸν εἰς τὴν Βουβάλαν ὡς καθὼς τὰ κράτει οἱ Σκαλαβάτες καὶ / ⁷ (καὶ) Κομνηνᾶτες καὶ ὡς καθὼς τὰ κράτει ὁ ἄνωθεν κύρ Παῦλος τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐβλάματά του νὰ τᾶχη / ⁸ ὁ ἄνωθεν κύρ Παῦλος καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ διὰ συνκράτειαν καὶ εἰς ὄνομα συνκράτειας ἀπὸ τοῦ νῦν / ⁹ καὶ ἐνπροσθεν, μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ Παῦλος καὶ οἱ κλη / ¹⁰ ρονόμοι αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐνπροσθεν νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ / ¹¹ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους σιτᾶρι / ¹² δεκάλιτρα ε', ἤγουν πέντε, καὶ μισοπίνακον ἕνα καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν / ¹³ τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων καὶ νᾶχη ἐξουσίαν ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ οἱ πακτω / ¹⁴ ναραιῖοι νὰ παίρνουν γέροντες νὰ χωρίζουν καθὼς διαλαμβάνει τὸ εἰρημένον στρουμέντο καὶ ἂν ἡ / ¹⁵ ὑρεθοῦν πλεώτερα νὰ πληρώνουν † τὸ ἀνάλογον ὡς τὰ ἄνωθεν † καὶ νὰ μένουν τὰ χωράμφια εἰς τὸν / ¹⁶ ἄνωθεν κύρ Παῦλον καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ † ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐνπροσθεν †. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνη / ¹⁷ σαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Μιχάλη Κυριακάτου καὶ κύρ Δημήτρη Κυρίλλου / ¹⁸ καὶ Ἀρσένη Κυρίλλο. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν † τὰ ὁποῖα / ¹⁹ χωράμφια ἔναι τέταρτον μερτικὸν ἀπὸ ιβ' μοδίων χωράμφια ἢ πλεώτερα ὅσα ἠύρεθοῦν / ²⁰ τὰ ὁποῖα ἔναι ἀνιμοίραγα μὲ τὴν κληρονομίαν / ²¹ τοῦ ποτὲ μισὴρ Λουρέντζου Δαρμέρη καὶ μὲ τὴν / ²¹ ἐνπαρουσία τοῦ μισὴρ Γιάκουμου Ράλλη. †

Συγκράτεια

20 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφιγ' ημέρα κ' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος Ιτῆς| β'. Ὁ εὐγενὴς Βενετιῶν μισὴρ Τζίλιος Μαλιπιέρας / ² ἀπὸ ἐνὸς μέρος αὐτοῦ καὶ κυρὴ Ἀρσένης ὁ Κυρίλλος ἀπὸ χωρίον τῶν Χουναβάδων ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτοῦ, / ³ τὰ ρηθέντα β' μέρη παρὼν σωματικῶς Ιεῖς τὸ περιούλιον τοῦ ἄνωθεν εὐγενῆ| ἐσυνμφώνησαν καὶ ἔδωσαν ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς πρὸς τὸν ἄ / ⁴ ναγεγραμμένον κύρ Ἀρσένιον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν / ⁵ διὰ συγκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συγκράτειας ἓναν κοιμάτιν χωράφιν, λεγόμενον εἰς τὸν Κοκκικύλλαν, ἓναι / ⁶ τὸ αὐτὸν χωράφιν δεκαλίτρων ι', ἥγουν δέκα, νὰ πλερώνη τὸν καθὲν χρόνον σιτάρι μόδι α' ἥγουν ἓνα καὶ πι / ⁷ νάκιν α' διὰ συγκράτεια καὶ τὸ δέκατον ἀκομή δίδει πρὸς αὐτὸν ἕτερον κοιμάτιν χωράφιν, λεγόμενον / ⁸ εἰς τὴν Δακτυλωτὴν, ἓναι καὶ αὐτὸν χωράφιν μοδίου ἑνὸς νὰ πλερώνη τὸ καθὲν χρόνον διὰ συγκράτεια / ⁹ σιτάρι δεκάλιτρα β' καὶ ἕτερον κοιμάτιν χωράφιν, λεγόμενον εἰς τὸ Βρωμοπήγαδον, ἓναι καὶ αὐτὸν πινα / ¹⁰ κίων γ' νὰ πλερώνη καὶ εἰς αὐτὸν τὸν καθὲν χρόνον πρὸς τὸν ἄνωθεν <εὐ>γενῆ καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ / ¹¹ διὰ συγκράτεια σιτάριν πινάκιν α' καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων / ¹² τῶν δεκατάρικων καὶ νάχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ οἱ πακτωναραῖοι νὰ πατρουν / ¹³ {χ}γέροντες νὰ χωρίζουν, καθὼς διαλαμβάνει τὸ εἰρημένον στρουμέντο, καὶ ἂν ἡύρεθουν πλεώτερα / ¹⁴ νὰ πλερώνουν τὸ ἀνάλογον ὡς τ' ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν καὶ νὰ μένουν τὰ χωράμφια εἰς τὸν ἄνωθεν / ¹⁵ κύρ Ἀρσένη καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη καὶ εἰς νομὴν / ¹⁶ τὸν ἔθεσαν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας {ὑπὸ} κύρ Παύλου τοῦ Ποντίκη / ¹⁷ καὶ κύρ Μιχάλη Κυριακάτου καὶ κύρ Γεώργη Κορακιανίτη † καὶ ὑπόσχεται ὁ ἄνωθεν εὐγενὴς καὶ τοὺς αὐτοῦ / ¹⁸ κληρονόμους τοῦ διαφεντίζουν τὴν ἀναγεγραμμένην συγκράτεια ἀπὸ παντὸς ἀνθρωπίνου σώματο{το}ς.

Συγκράτεια

φ. 9β'

20 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφιγ' ημέρα κ' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος Ιτῆς| β'. Ὁ εὐγενὴς Βενετιῶν μισὴρ Τζίλιος / ² Μαλιπιέρας ἀπὸ ἐνὸς μέρος αὐτοῦ καὶ κύρ Δημήτρης

Κυρίλλος ἀπὸ χωρίον τῶν Χουναβάτων ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτοῦ / ³ τὰ ρηθέντα δύο μέρη ἐντὸς περιούλιον τοῦ ἄνωθεν εὐγενῆ τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρὼν σωματικῶς ἐσυνμφώνησαν / ⁴ καὶ ἔδωσεν ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Δημήτρην καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν / ⁵ καὶ ἔμπροσθεν διὰ συνκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συνκράτειας ἕναν κομμάτιν χωράφιν δεκαλίτρων στ', ἡγοῦν ὄξι, λεγόμενον εἰς / ⁶ τὸν Κοκκικύλλαν πλησίον τοῦ Ἀγίου Προφήτου Ἡλία καὶ πλησίον τῶν Ἑμνοστάτων καὶ πλησίον τὴν συνκράτειαν τοῦ Ἀρσένη Κυρίλλου / ⁷ καὶ ὑπάγει ἀπὸ ἀλώνι εἰς τὸ ἀλώνι καὶ σώνει ὅθεν ἤρξατο σὺν μπᾶσαν νομήν, προσνομήν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων, μὲ τοιοῦτον τρόπον / ⁸ καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ Δημήτρης καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην / ⁹ ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔμπροσθεν / ¹⁰ σιτάρι δέκα<λι>τρα γ', ἡγοῦν τρία, καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων καὶ νᾶχη / ¹¹ ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ οἱ πακωναραιῖοι νὰ παίρνουν γέροντες νὰ χωρίζουν, ὡς καθὼς διαλαμβάνει τὸ / ¹² εἰρημένον στρουμέντον, καὶ ἂν ἤυρεθοῦν πλεώτερα χωράμια νὰ πληρῶνουν τὸ ἀνάλογον ὡς τὰ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔμπροσθε / ¹³ καὶ νὰ μένουν τὰ χωράμια εἰς τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Δημήτρην καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνη / ¹⁴ σαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Καὶ εἰς νομήν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Παύλου / ¹⁵ Ποντίκη καὶ κύρ Μιχάλη Κυριακάτου.†

36

Συνκράτεια

20 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφίγ' ἡμέρα κ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος Ιτῆς| β'. Ὁ εὐγενῆς Βενετιῶν μισὴρ Τζίλιος Μαλιπιέρας ἀπὸ ἐνὸς / ² μέρος αὐτοῦ καὶ κύρ Ἀρσένης Κυρίλλος καὶ κύρ Δημήτρης Κυρίλλος, ἀδελφοί, ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτῶν τὰ ρηθέντα δύο / ³ μέρη παρὼν σωματικῶς ἐντὸς περιούλιον τοῦ ἄνωθεν εὐγενῆ ἐσυνμφώνησαν καὶ ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν ὁ ἄνωθεν / ⁴ εὐγενῆς πρὸς τοὺς ἄνωθεν δύο ἀδελφούς ἀπὸ χωρίον τῶν Χουναβάτων καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ / ⁵ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔμπροσθεν ἕναν κομμάτιν χωράφιν μοδίων δύο, ἡγοῦν β', λεγόμενον εἰς τὸν Πα / ⁶ λιόμυλον, πλησίον τοῦ Πέτρου τοῦ Κτενᾶ τὰ [[ἀμπέλια, συν]] συνκράτειαν καὶ πλησίον τοῦ Βασίλη τοῦ Κανταρέλη τὸ χωράφιν / ⁷ ὅπου κρατεῖ ἀπὸ τὸν ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ πλησίον τὸν τράφον καὶ ὡς τὸ ρί-

ζωμα σὺν μπᾶσαν νομήν, προσνομήν, περι / ⁸ οχῶν καὶ δικαιωμάτων νὰ τᾶχουν τὰ αὐτὰ χωράμφια οἱ ἄνωθεν δύο αὐταδέλφοι καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτῶν διὰ συνκράτεια καὶ / ⁹ εἰς ὄνομα συνκράτειας, μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστοῦν οἱ ἄνωθεν δύο αὐταδέλφοι καὶ οἱ κληρονόμοι / ¹⁰ αὐτῶν νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῇ καὶ πρὸς / ¹¹ τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους σιτάρη πινάκια ζ', ἡγοῦν ἑπτὰ, καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ / ¹² τὴν συνήθειαν τῶν χωραμφίων τῶν δεκατάρικων καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ οἱ πακτω / ¹³ ναραιὶ νὰ παίρνουν γέροντες νὰ χωρίζουν, καθὼς διαλαμβάνει τὸ εἰρημένον στρουμέντο, καὶ ἂν ἡύρεθοῦν πλεώτε / ¹⁴ ρα νὰ πλερώνη τὸ ἀνάλογον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν ὡς τὰ ἄνωθεν καὶ νὰ μένουν τὰ χωράμφια εἰς τοὺς ἄνωθεν αὐταδέλφους / ¹⁵ καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Καὶ εἰς νομήν τοὺς ἔθεσεν διὰ κονδυλίου / ¹⁶ ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρ Παύλου Ποντίκη καὶ κυρ Μιχάλη Κυριακάτου.†

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

21 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφίγ' ἡμέρα κα' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος Ιτῆς| β'. † Ἐντὸς περιαύλιον τοῦ εἰρημένου εὐγενῇ † ὁ εὐγενῆς Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιος Μαλιπιέρας ἀπὸ / ² ἐνὸς μέρος αὐτοῦ καὶ κυρ Θεοδωρῆς Χούναβης ἀπὸ χωρίον τῶν Χουναβάτων καὶ κυρ Τόγιας Χούναβης ἐκ τὸ χωρίον τῶν Χου / ³ ναβάτων ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτῶν, τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρὼν σωματικῶς ἐσυνμφώνησαν ἀνφότεροι / ⁴ καὶ ἔδωσεν ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς τοὺς ἀναγεγραμμένους κυρ Θεοδωρῆν καὶ κυρ Τόγια καὶ πρὸς τοὺς αὐτῶν κληρονόμους / ⁵ καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν ἕναν κομμάτιν χωράφιν μοδίων β', ἡγοῦν δύο, διὰ σολιάτικον καὶ εἰς ὄνομα σο / ⁶ † {σο}λι(ατίκου) † // φ. 10 α' / ⁷ τὸ ὅποιον διακρατοῦν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι, λεγόμενον Βαφότοπον, πλησίον τοῦ Μεγάλου Ταξιάρχου τὰ χωράνμφια καὶ πλησίον τὸ νερὸ τοῦ / ⁸ Κηπούριου καὶ ὑπάγει τὴν στράταν εἰς τὸν πλησιασμόν Σταμάτη τοῦ Χούναβη καὶ ἀπαδίδει εἰς τὸν κῆπον τοῦ ἀναγεγραμμένου κυρ Θεοδωρῆ / ⁹ σὺν μπασῶν νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων. Ἀκομή τοὺς δίδει ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς ἕτερον κομμάτιν χωράφιν δεκάλιτρον / ¹⁰ α', ἡγουν δεκαλίτρον ἐνός, πλησίον τοῦ Κτενᾶ τὸ σολιάτικον μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστοῦν οἱ ἄνωθεν γεγρα / ¹¹ μμένοι κυρ Θεοδωρῆς καὶ κυρ Τόγιας καὶ οἱ αὐτῶν κληρονόμοι καὶ διαδόχοι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν / ¹² εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Αὐγούστου μηνὸς

πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῇ καὶ πρὸς τοὺς αὐτῶν κληρονόμους καὶ διαδόχους διὰ
 σολιά / ¹³ τικον καὶ εἰς ὄνομα σολιατίκου σιτάρι δεκάλιτρα ι', ἡγοῦν δέκα, καὶ
 κότες γ', ἡγοῦν τρεῖς, καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς / ¹⁴ καὶ οἱ κληρονόμοι
 αὐτοῦ καὶ οἱ πακτωναραῖοι νὰ παίρνουν γέροντες νὰ χωρίζουν, καθὼς διαλαβάνει
 τὸ εἰρημένον στρουμέντο, καὶ ἂν η / ¹⁵ ὕρεθουν πλεώτερα νὰ πληρώνη τὸ ἀνάλογον
 ὡς τὰ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν καὶ νὰ μένουν τὰ χωράμφια εἰς τοὺς ἂ /
¹⁶ ναγεγραμμένους κύρ Θεοδωρῆν καὶ κύρ Τόγιαν καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους
 αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Καὶ εἰς / ¹⁷ νομὴν τοὺς
 ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Βασίλη Κα-
 νταρέλη καὶ κύρ Σταμάτη Χούναβη / ¹⁸ καὶ κύρ Μιχάλη Κυριακάτου.†

38

Σολδιάτικο

21 Σεπτεμβρίου 1513

† ,αφιγ' ἡμέρα κα' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς ἐνδοκτιῶνος Ιτῆσι β'. Εἰς τὸ περια-
 ὦλιον μισὴρ Τζίλιου Μαλιπιέρα ὁ εὐγενῆς Βενετιῶν / ² μισὴρ Τζίλιος Μαλιπιέρας
 ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ κύρ Βασίλης Κανταρέλης ἀπὸ χωρίον τῶν Χούναβάτων
 ἀπὸ ἐτέρου αὐτοῦ μέρους, / ³ τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρὼν σωματικῶς ἐσυνμφώ-
 νησαν ἀνμφότεροι καὶ ἔδωσεν ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον / ⁴ κύρ
 Βασίλην καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν
 αἰῶναν τὸν ἅπαντα διὰ σολιάτικον καὶ / ⁵ ὑπὸ σολιατίκου ὀνόματος χωράφιν δε-
 καλίτρων γ', ἡγουν τριῶν, λεγάμενον [λεγάμενον] εἰς τὴν Βρίνγκα, πλησίον τὴν /
⁶ στράταν καὶ ἀνηβαίνει τὸ σολιάτικον τοῦ κύρ Τόγια τοῦ Χούναβη καὶ ὑπάγει εἰς
 τὸ αὐλότοπον καὶ κατηβαίνει [καὶ κατηβαίνει] / ⁷ εἰς τοῦ Σταμάτη τοῦ Χούναβη τὸ
 χωράφιν ὅπου κρατεῖ καὶ ὑπάγει εἰς τὴν στράταν σὺν μπασῶν νομῶν, προσνομῶν,
 περι / ⁸ οχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ χωραφίου, μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ
 συνμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ / ⁹ Βασίλης καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ
 ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέραν / ¹⁰ τοῦ
 Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῇ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ
 διαδόχους σιτάρι πι / ¹¹ νάκια ζ', ἡγοῦν ἑπτὰ, καὶ μισοπίνακον καὶ μία κότα καὶ
 νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ / ¹² καὶ οἱ πακτωναραῖοι
 νὰ παίρνουν γέροντες, νὰ χωρίζουν, καθὼς διαλαβάνει τὸ εἰρημένον στρουμέντο
 καὶ ἂν ἠύρεθουν / ¹³ πλεώτερα νὰ πληρώνουν τὸ ἀνάλογον τὰ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ νῦν
 καὶ ἔνπροσθεν καὶ νὰ μένουν τὰ χωράμφια / ¹⁴ εἰς τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Βα-
 σίλην καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο /
¹⁵ μέρη καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ
 μαρτυρίας κύρ Μιχάλη Κυριακάτου / ¹⁶ καὶ κύρ Τόγια Χούναβη.†

Συγκράτεια

21 Σεπτεμβρίου 1513

† .αφιγ' ἡμέρα κα' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος τῆς β'. Εἰς τὸ περιαύ-
λιον μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρα ὁ εὐ / ² γενῆς Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιος Μαλιπιέρας
ἀπὸ ἑνὸς μέρος αὐτοῦ καὶ κύρ Σταμάτης Χούναβης ἀπὸ χωρίον / ³ τῶν Χουνα-
βάτων ἀπὸ ἑτέρου μέρους αὐτοῦ τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρῶν σωματικῶς ἐσυνμφώ-
νησαν ἀμφοτέρω / ⁴ καὶ ἔδωκεν ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς {πρὸς} τὸν ἀναγεγραμ-
μένον κύρ Σταμάτην καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους / ⁵ καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ
νῦν καὶ ἔνπροσθεν ἕναν κομμάτιν χωράφιν σημοδίου ἑνός, λεγόμενον / ⁶ πλησίον
τὸ σολιάτικον τοῦ Θεοδωρῆ τοῦ Χούναβη καὶ πλησίον τοῦ Βασίλη τοῦ Κανταρέλη,
σὺν μπασῶν / ⁷ νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων, μὲ τοιοῦτον τρό-
πον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστοῦν ὁ ἄνωθεν κύρ |Σταμάτης| / ⁸ καὶ οἱ κλη-
ρονόμοι αὐτοῦ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην μέραν τοῦ Αὐ-
γούστου μηνὸς †| διὰ σολιάτικον | ἀπὸ / ⁹ τοῦ νῦν σιτᾶρι πινάκια ε', ἡγοῦν πέντε,
καὶ μία κότα καὶ νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς καὶ οἱ κληρονόμοι // φ. 11 β' / ¹⁰
αὐτοῦ καὶ οἱ παιτωναραῖοι νὰ παίρνουν γεροντες, νὰ χωρίζουν, καθὼς διαλαβάνει
τὸ εἰρημένον στρουμέντο, καὶ ἂν πύρεθουν / ¹¹ πλεώτερα νὰ πληρώνουν τὸ ἀνάλο-
γον ἀπὸ τοῦ νῦν ὡς τὰ ἄνωθεν καὶ νὰ μένουν τὰ χωράνφια εἰς τὸν ἀνα / ¹² γε-
γραμμένον κύρ Σταμάτην καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνη-
σαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη / ¹³ καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες
Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Μιχάλη Κυριακάτου / ¹⁴ καὶ κύρ Τόγια Χούναβη. †

Πώληση

16 Οκτωβρίου 1513

† .αφιγ' ἡμέρα ιστ' τοῦ Ὀκτουβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Ἐντὸς οἰκίας
ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη κύρ Πέτρος / ² Τζαγκάρης ἀπὸ χωρίον τῶν Γαρ-
δαλάδων ἀπὸ ἑνὸς μέρος αὐτοῦ καὶ ἀδελφός του ὁ κύρ Σταμάτης, ὡς καθὼς / ³ λέ-
γει ὁ ἄνωθεν κύρ Πέτρος ὅτι ἔχει τὴν καταδοχὴν του, ὁ ἄνωθεν κύρ Πέτρος παρῶν
σωματικῶς / ⁴ ἐσυνμφώνησεν μὲ τὸν παρόντα κυρὴ Ἀντώνη τὸν Ἀλεξάκη, λεγά-
μενον Μαθούλη, καὶ ἐμπούλησεν ὁ ἄνωθεν / ⁵ κύρ Πέτρος μὲ τὴν καταδοχὴν τοῦ
ἀδελφοῦ του κύρ Σταμάτη, ὡς καθὼς αὐτὸς λέγει, ἐπούλησεν ὅσπιν ἕνα κτιστὸν / ⁶
μὲ πηλὸν κεραμωμένο ὁποῖον σπίνιν ὅπερ ἰμοίρασεν μὲ τὸν Μιχάλην Κυριακάτον

ἀπὸ χωρίον τῶν Δουκάδων. Ἀκομή / ⁷ σπιτοκαθέδρα μία μὲ τὸ λιθάριν τῆς καὶ κήπους καὶ περιαύλια καὶ πᾶν ἕτερον ὅπερ ἀκαρτερεῖ τὴν κληρον / ⁸ νομίαν τῆς ποτὲ Μαρίας τῆς Τσαγκάραινας, ἡγοῦν τοῦ ἄνωθεν κύρ Πέτρου καὶ Σταμάτη, ἡγοῦν τὰ ἐπούλησαν πρὸς τὸν / ⁹ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντώνη καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶναν τὸν ᾧ / ¹⁰ παντα πουλεῖν, χαρῖνσαι, ἀνταλλάττειν, προῖξιν διδόναι καὶ τὰ ἐξῆς. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν / ¹¹ συμφωνηθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσαν ἦτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα ν', ἡγοῦν πεντήκοντα τῶν Κορυφῶν, ἅτινα / ¹² ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Πέτρος ὅτι εἶχεν καὶ ἔλακεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν Ἀντωνίου σῶα καὶ / ¹³ <ἀ>νελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσαν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν νὰ τᾶχη μὲ τὸ τέλος τῶν αὐτῶν πραγμάτων. / ¹⁴ Καὶ ὑπόσχονται οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι κύρ Πέτρος καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτῶν τοῦ διαφεντίζου τὴν ρηθεῖσα πούλη / ¹⁵ σιν ἀπὸ παντὸς ἀνθρωπίνου σώματος. Εἰν[ν]αι δὲ τὰ ἀναγεγραμμένα πράγματα εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτη / ¹⁶ σιν χωρίου τῶν Δουκάδων πλησίον τοῦ κύρ Μιχάλη Κυριακάτου τὰ ὀσπίτιά του καὶ συνεγγὺς του. Καὶ εἰς νομὴν / ¹⁷ τὸν ἔθεσαν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη οἱ ᾧ / ¹⁸ νωθεν γεγραμμένοι. Ὑπὸ μαρτυρίας παπα - Καλοῖωάννη Μουμούρη καὶ κύρ Νικολό Κατσαρό καὶ κύρ Βασίλη Καριανίτη.†

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

41

Πώληση

ΑΘΗΝΩΝ

26 Οκτωβρίου 1513

† ,αφηγ' ἡμέρα κατ' τοῦ Ὀκτουβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Εἰς τὸ περιαύλιον παπα - Καλοῖωάννη Μουμούρη κύρ Θεοδωρῆς / ² ὁ Κένταρχος ἀπὸ χωρίον τῆς Κορακιάνας παρὼν σωματικῶς οὐ βίας, οὐ φόβου, ο<ὐ> δούλου, ἀπάτης οὐ κανενοῦ / ³ κακοῦ τρόπου ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου του καὶ καθολικοῦ αὐτοῦ θελήματος ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἔδωσεν, / ⁴ ἐπαρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἐγράφου ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν κύρ Στέφανον τὸν Λευτεριώτην ἀπὸ / ⁵ χωρίον τῆς Κορακιάνας καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶναν τὸν / ⁶ ἅπαντα ἓναν κομμάτιν ἀμπέλιν, λεγόμενα εἰς τοῦ Ὑδρῆ, ὀρδίνια ιβ', ἡγουν δώδεκα, τὰ ὅποια εἶναι εἰς / ⁷ τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίου τῆς Κορακιάνας πλησίον τὰ ἀμπέλια τοῦ ἀναγεγραμμένου / ⁸ κύρ Στεφάνου τοῦ Λευτεριώτη καὶ πλησίον τὰ Μαρκάτικα καὶ τὴν στράταν καὶ πλησίον κύρ Δημήτρη Κένταρχου / ⁹ εἰς τοῦ Ὑδρῆ τὰ ἀμπέλια, μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ Στέφανος καὶ οἱ κλη / ¹⁰ ρονόμοι αὐτοῦ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν κυρὴ

/ 11 Ἀντρίαν τὸν Κλήμην καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους τὸν καθὲν χρόνον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔν / 12 προσθεν σολδία ιε', ἡγοῦν δεκαπέντε, τὰ ὅποια ἐπλέρωνε ὁ ἄνωθεν κύρ Θεοδωρῆς ὁ Κένταρχος / 13 καὶ ὅποντες δὲ τὰ πλερώσει ὁ εἰρημένος κύρ Στέφανος νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν κύρ Θεοδωρῆς / 14 ὁ Κένταρχος καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ τὸν ἐνοχεριάζουν χωρὶς καμμίαν ἐναντιότητα καὶ ὄπλι / 15 γεύεται ὁ ἄνωθεν κύρ Θεοδωρῆς τοῦ διαφεντίζειν τὸν εἰρημένον κύρ Στέφανον καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ἀπὸ παντὸς ἄν / 15 {άν}θρωπίνου σώματος τοῦ εἰς ἐναντιότητα ἐλθεῖ. Καὶ οὕτως ἐσυφώνησαν καὶ ὠμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας παπα - Καλοῖωάννη Μουμούρη καὶ κυρῆ Ἀρσένη Ρούσσου καὶ Βασίλη Μουμούρη.†

42

Πώληση

φ. 12 α'

1 Νοεμβρίου 1513

† .αφίγ' ἡμέρα α' τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς Ἰνδοκτιῶνος ἰτῆς β'. Ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ γοταρίου Ἀρσένιου Ἀλεξάκη κυρῆ Ἀντρίας ὁ Λίβερος / 2 ἀπὸ χωρίον τῶν Δουκάδων παρὰν σωματικῶς σφίβας, αἰφύβου, ὁ δόλου, ἐν ἀνάγκῃ, οὐ κατενόησεν κακοῦ τρόπου / 3 ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου του καὶ καθολικοῦ αὐτοῦ θελήματος ὠμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωκεν, ἔπαρε / 4 δωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νομικάτου ἐγράφου ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν παρόντα παπὰ κύρ Θεωμᾶ τὸν Ἀλεξάκη / 5 ἀπὸ χωρίον τῶν Δουκάδων καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα / 6 ἓναν κομμάτιν ἀμπέλιν, λεγόμενον εἰς τὰ Μεγάλα Ἀμπέλια, μὲ εἴ τι ἡύρίσκονται μέσα σὺν τὰ καὶ τὴν χερσαίαν γῆν / 7 ὅπερ ἡύρίσκεται μέσα καὶ ὅξω, ἡγοῦν τὸ μερτικὸν τοῦ ἄνωθεν κυρῆ Ἀντρία σὺν μπᾶσαν νομὴν αὐτοῦ, προσ / 8 νομὴν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων ἐλεύτερον πάντη ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους. Διὰ τιμὴν δικαίαν / 9 τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνησθεῖσα καὶ ἀρεστεῖσα, ἥτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα κ', ἡγοῦν εἴκοσι τῶν Κο / 9 ρυφῶν, ἅτινα ὠμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κυρῆ Ἀντρίας ὅτι εἶχεν καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν / 10 παπὰ κύρ Θεωμᾶ Ἀλεξάκη σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σῦνηθες Κορυφῶν. / 11 Καὶ ὑπόσχεται ὁ ἄνωθεν κυρῆ Ἀντρίας καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ τοῦ διαφεντίζουν τὴν ρηθεῖσαν πούλησιν ἀπὸ παντὸς / 12 ἀνθρωπίνου σώματος. Ἔναι δὲ ὁ πλησιασμός τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου καὶ χωραφίου πλησίον καὶ συνεγγὺς ἀμπέλια καὶ χωράφια / 13 τοῦ ἄνωθεν παπὰ κύρ Θεωμᾶ Ἀλεξάκη καὶ τῆς ἀδελφοσύνης του πλησίον καὶ συνεγγὺς ἀπέλια Βασίλη τοῦ Λίβερεν. / 14 Καὶ οὕτως ὠμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Νικολὸ Καλικᾶ καὶ κυρῆ Ἀναστάση Μακρῆ.†

43

Διανομή και Προτίμηση

23 Νοεμβρίου 1513

† .αφίγ' ἡμέρα κγ' τοῦ Νοεβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Κύρ Σταμάτης Μακελλάρης ἀπὸ χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ ἀπὸ ἐνὸς αὐτοῦ μέρους / ² καὶ κύρ Στέφανος Μακελλάρης ἀπὸ τὸ αὐτὸ χωρίον ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτοῦ, αὐταδέλφοι νόμιμοι, τὰ ρηθέντα δύο / ³ μέρη παρὼν σωματικῶς ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη καὶ θεληματικῶς ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι / ⁴ ἰμοιράζουν ἰμοιράσα τὰ ὀσπίτιά τους καὶ τὰ ἀμπέλια τους καὶ ἠπῆρε ὁ Σταμάτης τὸ ὀσπίτιον τὸ ὄξω μὲ τὸ / ⁵ ἐνμπασοβγασίδιν του καὶ ὁ Στέφανος ἠπῆρε τὸ ὀσπίτιον, ἡγοῦν τὸ κελάριν, καὶ νὰ μηδὲν ἔχη ἐξουσία νὰ τὸ / ⁶ νοικιάζη ξένου ἀνθρώπου μόνε νᾶναι προτιμητίος ὁ εἰρημένος Σταμάτης ὁ ἀδελφός του ἡγοῦν μὲ τὸ ἐμπασο / ⁷ βγασίδιν του, καὶ νᾶναι χρεώστης ὁ ἄνωθεν Σταμάτης καὶ ὁ ἀδελφός του ὁ Στέφανος νὰ κάμουν τὸν ὀφαῖτην / ⁸ τοῦ κηλαρίου ὅπερ ἐνὶ σιμᾷ εἰς τῆς Κοιτίτης. Ἀκομὴ ἰμοιράσαν καὶ τὰ ἀμπέλια τους καὶ ἠπῆρε ὁ Σταμάτης / ⁹ τὸ ἀμπέλιον εἰς τὸ Λειβαδάκιν πλησίον τῶν Κλημάδων καὶ τὸν Σταυρόν καὶ τοῦ Καλιακουδὶ καὶ ὁ Στέφανος / ¹⁰ ἠπῆρε τὸ ἀμπέλι τὴν μεγάλην φυτεῖαν πλησίον τοῦ Καρέου καὶ τοῦ μισοῦ Δημήτριου Αἰδοβα- νη. Καὶ ὑπόσχονται τὰ δύο μέρη, / ¹¹ ἡγοῦν οἱ ἀναγεγραμμένοι αὐταδέλφοι Σταμάτης καὶ Στέφανος, ἀπὸ πᾶσα χρέος ὅπερ ἔχουν νὰ τὸ πλερώσουν ἐκ τὴν / ¹² μέσσην τους. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν οἱ δύο αὐταδέλφοι καὶ ἔμειναν εὐχαριστημένοι. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Μιχάλη Κυ / ¹³ ριακάτου καὶ κυρῆ Ἀναστάση Καλυβᾶ. †

44

Πώληση

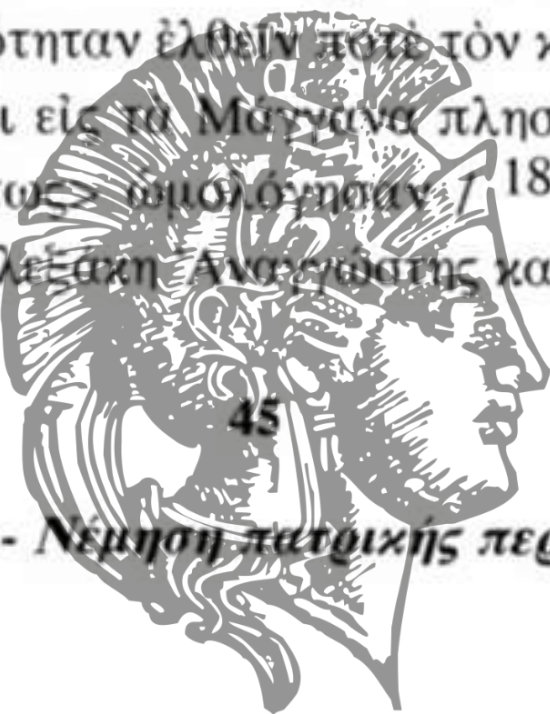
8 Ιανουαρίου 1513

† .αφίγ' ἡμέρα η' τοῦ Ἰουναρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Ἐντὸς ὀσπιτίου ἐμοῦ νοταρί<ου> Ἀρσένη Ἀλεξάκη| Σύμων ἱεροδιάκων ὁ Γουλῆς ἀπὸ χωρίου τῶν Γαρδαλάδων / ² ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ παπὰ κύρ Θεόδωρος ὁ Τζαγκάρης ἀπὸ τὸ αὐτὸ χωρίον. Τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρὼν / ³ σωματικῶς ὡμολόγησαν ὅτι ἐσυνμφώνησαν ἀνφότεροι ὅτι ὁ ἄνωθεν ἱεροδιάκων ὁ Γουλῆς οὐ βίας, / ⁴ οὐ φόβου, ὁ δόλου, ἀπάτης, οὐ κανενοῦ κακοῦ τρόπου ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου του καὶ καθολικοῦ αὐτοῦ θελή / ⁵ ματος ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐμπούλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νομικάτου / ⁶ ἐγράφου ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν παρόντα ἱερέαν τὸν ἄνωθεν γεγραμμένον, ἡγοῦν παπὰ κύρ Θεό / ⁷ δωρον τὸν Τζαγκάρεν, τὸν θέλοντα

καὶ ἀγοράζοντα καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους / 8 ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἓναν κομμάτιν ἀμπέλιον εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίου / 9 τῶν Γαρδαλάδων, λεγόμενον εἰς τὴν Πορδούλαν, ὅπερ ἔχει ὁ ἄ<νω>θεν ἱεροδιάκος ὁ Γουλῆς προικίον // φ. 12 β' / 10 ἀπὸ τὸν ποτὲ Ἀντώνη Γλυκαιώτην ἀπὸ χωρίον τῶν Δουκάδων ἐνὶ δὲ ὁ πλησιασμός τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου πλησίον / 11 καὶ συννεγγὺς τοῦ ἄνωθεν Παπαὶ κύρ Θεοδώρου Τζαγκάρη εἶναι δὲ ἡ πρᾶσις αὐτοῦ ὑπέρπυρα τριάκον / 12 τα, ἡγοῦν λ' τῶν Κορυφῶν, τὰ ὅποια λ' ὑπέρπυρα ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν ἱεροδιάκων ὁ Γουλῆς ὅτι εἶχεν καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν παπαὶ κύρ Νικολάου τοῦ Τζαγγάρη σῶα καὶ ἄ / 13 νελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύννηθες Κορυφῶν καὶ ὑπόσχεται ὁ ρηθεὶς ἱερο / 14 διάκων ὁ Γουλῆς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ τοῦ διαφε- ντίζου τὴν ρηθεῖσαν πούλησιν ἀπὸ παντός ἀνθρωπίνου / 15 σώματος καὶ τὰ ἐξῆς. Ὅπλιγεύει δὲ ὁ ἄνωθεν ἱεροδιάκων ὁ Γουλῆς διὰ τὸ εἰρημένον ἀμπέλιον / 16 ὅπερ ἐπούλησεν τοῦ εἰς ἐν {ἐν}αντιότηταν ἐλθεῖν ποτὲ τὸν καιρὸν ἄλλον τόσον ἀμπέλιον ἀπὸ τὰ ἄμ / 17 πέλια ὅπερ ἔχει εἰς τὰ Μάγγανα πλησίον τοῦ παπα - Σταμάτη τοῦ Γουλῆ τὰ ἀμπέλια. Καὶ οὐ<τως> ὡμολόγησαν / 18 τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρῆ Ἀλεξαντρῇ Ἀλεξάνδρῃ Ἀναγεωγράφῃ καὶ κύρ Νικόλα Καλυβᾷ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Διαθήκη - Νέμηση πατρικῆς περιουσίας

15 Ιανουαρίου 1513

† .αφίγ' ἡμέρα ιε' τοῦ Ἰουναρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος β'. Ἐἰς τὸν οἶκοι κύρ Μάρκου Γουλῆ ἐγὼ Μάρκος ὁ Γουλῆς ζιώντας μου καὶ φρονώντας μου ἔχον / 2 τας τὸν νοῦν σῶον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς ἀκοὰς καὶ τ' ἄλλα πάντας αἰσθήσεις θέλω καὶ ὀρίζω καὶ ποιῶ / 3 ἰμοιρασίᾳ εἰς τὰ παιδιά μου τὰ ἅπαντά μου πράγματα κινητά, ἀκίνητα καὶ αὐτοκίνητα, εἰς τὰ / 4 ἐκ Θεοῦ δοθέντα με. Ἐν πρώ- τοις ἀφίημι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ᾧ μέλλω θαφῆναι ἐλαϊκὰ ριζάρια γ' / 5 ἡγοῦν τρία, ἅπερ εἶναι εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίου τῶν Γαρδαλάδων, λεγόμενον εἰς τὰ Μά / 6 γγανα, πλησίον τὸ περιβόλιν ἡγοῦν μοναχικῆς. Ὅμοίως ἀφίημι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τὴν Ὑπεραγί<αν> Θεοτόκον / 7 τῶν Γαρδαλάδων καὶ τὲς ἐλές τὸ μερ- τικό μου ὅπερ ἔχω εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Δουκάδων λεγόμενον / 8 εἰς τὸ Βουνάκιν. Ἔτι δὲ ἀφίημι καὶ ἰμοιράζω τὰ τέκνα μου ἀφήνω Ἰοῦ υἱοῦ μου τοῦ Θεοδώρου τὸ σπίτιον ὅπερ / 9 κατοικεῖ τὴν σήμερον ἀνωγοκάτωγον με πᾶσα κουμεσαρίαν αὐτοῦ καὶ με πᾶσα ἐβγατίσεων τοῦ αὐτοῦ / 10 ὀσπιτίου. Ὅμοίως ἀφήνω τοῦ υἱοῦ μου Διάκου τὸ ὀσπίτιον ὅπερ κατοικεῖ καὶ αὐτὸς τὴν σήμερον σὺν / 11 τὰ τὴν κουμεσα- ρίαν αὐτοῦ καὶ με πᾶσαν νομὴν καὶ ἐβγατίσεων τοῦ αὐτοῦ ὀσπιτίου ὁμοίως ἀφήνω

τοῦ υἱοῦ μου / ¹² τοῦ Δημήτρη τὸ ὀσπίτιον ὅπερ κατοικεῖ καὶ αὐτὸς τὴν σήμερον σὺν τὰ τὸ ἐμπασοβγασίδιον καὶ κουμεσαρίαν / ¹³ ὅπερ ἔχει τὸ αὐτὸν ὀσπίτιον. Ἔτι δὲ ἀφὴνω τοῦ υἱοῦ μου τοῦ Γεώργη τὸ ὀσπίτιον ὅπερ κατοικεῖ καὶ αὐτὸς / ¹⁴ τὴν σήμερον σὺν τὰ τὴν κουμεσαρίαν τοῦ αὐτοῦ ὀσπιτίου καὶ ἐβγατίσεων παρέξι τὰ βαρέλια ὅπως / ¹⁵ εἶναι εἰς τὸ αὐτὸ ὀσπίτιν, ἡγοῦν ἀνωγοκάτωγον, νὰ εἶναι εἰς ἐξουσίαν μου ἕως τέλους ζωῆς μου καὶ ἀποτύχοντάς μου / ¹⁶ νὰ μένουν εἰς τὴν κληρονομίαν μου. Ἀφὴνω τῆς νύφης μου τῆς Ζαμπέτας διὰ ψυχικὴ μου σωτηρίας τὸ ἀμπέλιόν μου / ¹⁷ ὅπερ ἔχω, λεγόμενον εἰς τὰ Μάγγανα, πλησίον τῶν Τζαγκαράτων τὸ χωράφιν ἀπὸ τὸν τίλλον καὶ ἀπάνω ζευγιά μία, / ¹⁸ ἀφὴνω τῆς καί'να βαρέλι μετρῶν ἡ' διὰ νὰ μὲ κυβερνάη, νὰ τᾶχη ἕως τέλος ζωῆς τῆς καὶ ἀποτυχόντας αὐτῆς / ²⁰ νὰ μένουν εἰς τὴν κληρονομίαν μου. Καὶ οὕτως ὀρίζω καὶ ποιῶ κωνδίκηλλον ἐγὼ ὁ ἄνωθεν Μάρκος ὁ Γουλῆς / ²¹ καὶ ὅσες γραφεὲς ἐπροεποίησα ἡγοῦν διαθήκες, ἰμοιρασίες εἰς τὰ τέκνα μου θέλω καὶ ὀρίζω νὰ μηδὲν / ²² ἔχουν τὸ στέργο οὔτε ἄλλη ἂν ποιήσω μόνη ἢ παροῦσα μου οὔτε γράφῃ νάχη τὸ στέ<ρ>γος. Καὶ οὕτως ὡμολό / ²³ γησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Μάρκος ὁ Γουλῆς. Ὑπὸ μαρτυρίας παπὰ κύρ Θεοδώρου τοῦ Μεσάζου καὶ κύρ Χρυσὸ Λευτεριότη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

46

Ἀρραβωνητικὸ συναλλάγμα

ΑΘΗΝΩΝ

φ. 13 α'

1 Ιανουαρίου 1514

† .αφιδ' ἡμέρα α' τοῦ Ἰουναρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος β'. Κυρὴ Ἀντρίας ὁ Λίμβερης ἀπὸ χωρίον τῶν Δουκάδων καὶ ἡ σύνμβιό του / ² Ἀρετὴ ἐντὸς οἰκίας τοῦ κύρ Βασῆ Πρετοῦ ἀπὸ χωρίον τῶν Δουκάδων παρὼν σωματικῶς ἐσυνμφώνησαν μὲ / ³ τὸν παρόντα κύρ Στέφανον Μακελλάρη τὸν ἀπὸ χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ περὶ ἄρραβωνητικοῦ συναλλαγμάτου / ⁴ καὶ ἐπαίρνουν γαπρόν, ἡγοῦν σῶγαπρον, εἰς τὴν θυγατέραν τοῦ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντρίας, λεγόμενὴν Μαργαρίτα, / ⁵ καὶ ἐπιδίδουν πρὸς αὐτὴν τὴν εὐχὴν αὐτῶν. Ἐν πρώτοις στρῶμα α' γόματον, μαξιλάρια β' μὲ τὰ τύματά τους, / ⁶ πάπλωμα α', σεντόνια β' τὸ καθὲν σεντόνι πηχῶν ιβ' καὶ ἀπὸ τὰ παντοῖα τοὺς πράγματα ὅπερ ἔχουν, / ⁷ κινητὰ, ἀκίνητα καὶ αὐτοκίνητα, τῆς δίδομεν μέρος ἡμισον μὲ τὸ τέλος τῶν αὐτῶν πραγμάτων. Ἀκο / ⁸ μὴ δίδομεν πρὸς τὸν εἰρημένον γαπρό μας τὸν ἄνωθεν γεγραμμένον ἡγουν κύρ Στέφανον Μακελλάρη / ⁹ ἓναν κομμάτιν χωράφιν δεκάλιτρον α', ἡγοῦν δεκαλίτρον ἑνός, νὰ τὸ ἐξουσιάζῃ ὁ ἄνωθεν κύρ Στέφανος / ¹⁰ πουλήσει, χαρίσει, ψυχοδοτήσῃ εἴ τι θέλῃ καὶ βούλεται. Ἀκομὴ ἐσυνμφώνησαν τὰ δύο μέρη ὅτι νὰ ὑπαν / ¹¹ τρέψουν ἐκ τὴν μέσην τοὺς τὰ ἕτερα παιδιά τὰ θηλυκά, λεγόμενα τὸ ἐν Τζουάνα καὶ τὸ ἕτερον Σταματού, / ¹² ἡγουν ἐξώπροικα κατὰ τὴν δύναμιν αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν ὁ

ἄνωθεν κυρὴ Ἀντρίας καὶ ὁ γαπρός / ¹³ του ὁ Στέφανος Μακελλάρης. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρὸ Δημήτρη Μακρῇ καὶ Βασίλῃ Καριανίτῃ καὶ Δημήτρη Ρούπα, κατζίκανος. † Τὸ ἄνωθεν χωράφιν τοῦ δεκαλίτρου ὁποῦ δίδουν τοῦ γαπροῦ τους ἔνι εἰς τὰ ἀμπέλια μέσα, λεγόμενα Τζου / ¹⁴ καλόπηλος. Μάρτυρες οἱ ἄνωθεν μαρτύροι.†

47

Διαθήκη

17 Ιανουαρίου 1514

† ,αφιδ' ἡμέρα ιζ' τοῦ Ἰουναρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος β'. Ἐντὸς ὀσπιτίου Κυριάκη Καλυβαῖ ἐγὼ Καλὴ ἡ πρωτόγεννα συνμβία τοῦ Καλοκυριάκη Καλυβα / ² ἐν ἀσθενείᾳ δεινῇ περιπεσὼν καὶ φοβηθεὶς τὴν τοῦ θανάτου ἄωρον τέλος μηπὼς αἰφνίδιος ἐπέλθῃ μοι / ³ θάνατος καὶ τὰ ἐμὰ ἀγαθὰ ἀδιόρθωτα μένουσιν, ὥς καὶ ἄλλοις πολλοῖς τοῦτον συνέβηκεν, ἔχοντας μοι / ⁴ τὸ νοῦν σῶον καὶ τὰς ἀκοὰς καὶ τ' ἄλλας πάτας αἰσθήσεις θέλω καὶ οὐδαμῶς ποιεῖν διαθήκην εἰς τὰ ἅπαντά μου / ⁵ πράγματα, κινητὰ, ἀκίνητα καὶ ἀπεκίνητα. Ἐν πρώτοις ἀφήμι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἰδιὰ τὴν ψυχὴν μου ἐν ᾧ μέλλω θαφῆναι, ἵνα / ⁶ εἰς τὴν Ὑπεραγίαν τὴν Θεοτόκον εἰς τοὺς Δουκάδες, ὅπερ ἔλεξ β' τὸ μερτικὸν μου ὅπερ ἔχω μὲ τὰ ἐξαδέλφια μου, / ⁷ ὅποῖες εἶναι εἰς τὸν κήπον. Ἐτι ἀφήμι διὰ τὴν ψυχὴν μου τοῦ ἀντρός μου τοῦ Κυριάκη τὸ κρεβατο / ⁸ στρώσι μου, καθὼς προσκεταὶ τὴν σήμερον, καὶ τὸ βόϊδι μου. Ἐτι ἀφήμι τοῦ ἀντρός μου τοῦ Καλο / ⁹ κυριάκη διὰ νὰ μὲ μνημονεύσῃ τοῦ ἀφῆνω γίδια κεφάλια θ' μικρὰ καὶ μεγάλα καὶ τὸ χωράφι μου / ¹⁰ ὅπερ ἔχω προικίον, λεγόμενον εἰς τὸ Ἰζώμενον, ἡγουν διὰ νὰ μὲ μνημονήσῃ καὶ ἂν αὐτὸς δέ μὲ μνημονεύσῃ νὰ τᾶχουν οἱ / ¹¹ ἀδελφοί μου καὶ νὰ μὲ μνημονεύσουν καὶ ἂν οἱ ἀδελφοί μου δὲν μὲ μνημονεύσουν νὰ τᾶχῃ ἡ ἐκκλησία, ἡγουν / ¹² {ἡγουν} Ὑπεραγία Θεοτόκον εἰς τοὺς Δουκάδες, ὅπερ θέλω θαφεῖν. Ἐτι ἀφῆνω διὰ τὴν ψυχὴν μου τὸ ἄ / ¹³ {τὸ ἄ}μπέλιόν μου ὅπερ ἔχω προικίον, λεγόμενον εἰς τὸ Μεσολόγγι, τὸ ἀφῆνω τῷ δύο μου ἀδελφῶν / ¹⁴ καὶ τοῦ ἀνηψίου μου τοῦ Ἰωάννη νὰ τᾶχουν οἱ τρεῖς ἀπὸ τρίτου. Ἀφῆνω τοῦ πνευματικοῦ μου ἐμπόλια α'. / ¹⁵ Ἀφῆνω διὰ τὴν ψυχὴν μου τῆς Οὔρσας τοῦ παιδίου ἐμπόλια α' καὶ φακεόλιν α'. Ἀφῆνω τῆς ἀνῆ / ¹⁶ ψιᾶς μου τῆς Μπέλας βελέσιν α' διὰ τὴν ψυχὴν μου. Ἀφῆνω τὴν τζούκνα μου τῆς Οὔρσας διὰ τὴν ψυχὴν μου. / ¹⁷ Ἀφῆνω διὰ τὴν ψυχὴν μου τῆς Ἑλένης τῆς Κουρτελέσαινας ποκάμισον α'. Ἀφῆνω τῆς Καλῆς τῆς Σκιάδαινας φακεό<λιν>. / ¹⁸ Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν ἡ ἄνωθεν ἀσθενής. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρὴ Ἀντώνη Λίβερε καὶ κυρὸ Ἀναστάση Ἀλεξάκη καὶ κυρὰ-Μνοστία Κολομόδαινα. †

48

Διαθήκη

φ. 13 β'

29 Μαρτίου 1514

† ,αφιδ' ἡμέρα κθ' τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Εἰς τὸν οἶκον Κολοῦιῶάννη Ἀλεξάκη ἰαπό χωρίον τῶν Δουκάδων κυρα-Καλή Ἀλεξάκαινα ἀπὸ / ² χωρίον τῶν Δουκάδων συμβία τοῦ ποτέ Βασίλη Ἀλεξάκη ἐν ἀσθενείᾳ δεινῇ περιπεσὼν καὶ φοβηθεὶς τὴν τοῦ / ³ θανάτου ἄωρον τέλος μηπὼς αἰφνίδιος ἐπέλθῃ αὐτῇ θάνατος καὶ τὰ αὐτῆς ἀγαθὰ ἀδιόρθωτα / ⁴ μείνουσιν ὥς καὶ ἄλλοις πολλοῖς τοῦτον συνέμβηκεν θέλει καὶ ὀρίζει καὶ ἐποίησεν διαθήκην εἰς ἅπαντά της πράγματα, / ⁵ κινητά, ἀκίνητα καὶ αὐτοκίνητα. Ἐν πρώτοις ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἀφήνω τοῖς πᾶσιν χριστιανοῖς τὴν ὀφειλομένην / ⁶ συχώρησιν. Ἀφήμιν διὰ τὴν ψυχὴ μου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ᾧ μέλλω θαφῆναι ἐλαϊκὸν ριζάριν α', τὸ ὅποιον ἔχω εἰς / ⁷ {εἰς} προῖκα μου, ἔναι εἰς τῶν Λιβεράτων τὰ ὀσπίτια πλησίον, ἔχω βελέσια δ' τὸ ἐν μούστλινον, πρᾶσιν ἔχω μούστλιν / ⁸ πῆχες κστ', ἔχω πονὶ πῆχες σθ', σεντόνια δ' τὸ καθὲν σεντόνι πῆχες ιστ', τὸ ἓνα ἀφήνω τοῦ πατρὸς μου, / ⁹ δακτυλίδια δ' τὰ δύο προηγουσμένα καὶ τὰ β' ἀογυρά, μανίκια προηγουσμένα ζυγὲς β', μαξιλάρια δ' / ¹⁰ πεντηκτὰ, βίντες ζ', μαντιφόπουλα στ', ἐμμάκας ιβ'. Ἀφήνω τῇ Λουκίᾳ τῇ συγάμπρισσάς μου ἐμπόλια α' / ¹¹ καὶ ὅτις τὴν κηδεύσῃ νὰ πάρῃ ἐμπόλια μία ταφτάνες ζυγὴ μία καὶ σκέπη μία. Ἀφήνω διὰ πανημοσύνῃ μου / ¹² τὴν ἀγελάδα μου νὰ τὴν σφάξῃ ὁ πεθερός μου καὶ τὰ παιδιά μου καὶ νὰ μὲ μνημονεύσουν εἰς τέρμονα / ¹³ χρόνον ἓνα καὶ ἂν αὐτοὶ δὲν μὲ μνημονεύσουν νὰ τὴν παίρνουν οἱ πιτρόποι τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ Ὑπερα / ¹⁴ γίας Θεοτόκου τῶν Δουκάδων νὰ τὴν πουλήσουν νὰ κάμνουν ἐφτίασιν εἰς τὴν αὐτὴν μονὴν. Ἐχω στάμενα ὑπέρπυρα κδ' ι. / ¹⁵ Ἀφήνω τὰ ἅπαντά μου πράγματα τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα ὅπερ ἠγωνίστηκα ὁμοίως καὶ τὸ προικίον μου / ¹⁶ καὶ πᾶν ἕτερον κινητά, ἀκίνητα καὶ αὐτοκίνητα, ποιῶ κληρονόμους τοὺς δύο μου υἱοὺς τὸν Γεώργη καὶ τὸν / ¹⁷ Ἀποστόλῃν νὰ τὰ ἔχουν καὶ τὴν εὐχὴν μου. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν ἡ ἄνωθεν ἀσθενής. Ὑπὸ μαρτυρίας παπα-Καλο / ¹⁸ ἰωάννη Μουμούρη καὶ καὶ κυρ Βασίλη Καρανίτη καὶ Στεφάνου Δονάτου.†

49

Διαθήκη

13 Ἀπριλίου 1514

† ,αφιδ' ἡμέρα ιγ' τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Ἐντὸς οἰκίας τοῦ

ποτέ Γεωργίου τοῦ Μουμούρη κυρα-Ναστασία ἡ Μουμού / ² ραινα, συνβίας τοῦ κύρ Νικολό Ρούσσου, ἐν ἀσθενείᾳ δεινῇ περιπεσὼν καὶ φοβηθεὶς τὴν τοῦ θανάτου ἄωρον / ³ τέλος μηπὼς αἰφνίδιος ἐπέλθῃ αὐτῇ θάνατος, ὥς καὶ ἄλλοις πολλοῖς τοῦτον συνέβηκε, θήλει καὶ / ⁴ ὀρίζει καὶ ποιεῖ διαθήκη κωνδίκηλλον εἰς τὰ ἐκ Θεοῦ δοθέντα αὐτῆς ἀγαθὰ κινητά, ἀκίνητα καὶ αὐτο / ⁵ κίνητα. Ἀφίημι τοῖς πᾶσιν χριστιανοῖς τὴν ὀφειλόμενην συχώρησιν. Ἐν πρώτοις ἀφίημι διὰ / ⁶ τὴν ψυχὴν μου εἰς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκον τῶν Δουκάδων ἐλαϊκά ριζάρια β' ἰσπερ εἶναι εἰς τὴν λίμνη † | † τὸ μετικό μου, ἡγουν τὸ / ⁷ ἡμισον, καὶ ἡ ἀδελφή μου ἡ Ἀντωνία νὰ παίρνῃ ἀντ' αὐτὲς τὸ μερτικόν μου ἀπὸ τὲς ἐλὲς ὅπερ ἔχει εἰς τὸ / ⁸ αὐλότοπον. Ἀκομὴ ἀφίημι εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησία τὸ ἀμπέλιον μου ὅπερ ἔχω, λεγάμενα εἰς τὸν Ἅγιον Κωσταντῖνον, / ⁹ ἡγουν τὸ μερτικόν μου σὺν τὰ τὴν χερσαίαν γῆν. Ἔτι ἀφίημι διὰ τὴν ψυχὴν μου τοῦ ἀντρός μου / ¹⁰ τοῦ κύρ Νικολό Ρούσσου στρώμα ἓν, ὑφάπλωμα α', μαξιλαρία α', μαξιλάρι β' μὲ τὰ ἐντύμα / ¹¹ τὰ τους, σεντόνια β', πανὶ βελέσι πῆχες ιβ', πανὶ πῆχες ιδ', ἀρκλι α', ἐνπιάτες β' καὶ πλατά / ¹² ριν α'. Τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα τοῦ ἀφίνω διὰ τὴν ψυχὴν μου πούλῃσει, χαρίσει, ψυχοδοτήσει. Ἀκομὴ / ¹³ σκαφόνι α' καὶ βαρέλιν α' μετῶν ἡ κρεμαστάλυσῃ μία. Τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα τοῦ ἀφίνω / ¹⁴ τοῦ ἀντρός μου τοῦ κύρ Νικολό Ρούσσου πούλῃσει, χαρίσει, ψυχοδοτήσει εἴ τι γὰρ θέλῃ καὶ βούλῃται. / ¹⁵ Ἀκομὴ ἀφίημι διὰ τὴν ψυχὴν μου τοῦ ἀντρός μου τοῦ κύρ Νικολό Ρούσσου τὰ ἅπαντά μου πρὸς / ¹⁶ ματα, ὁσπίτια ἀμπέλια χωράφια, ἐλὲς, κήπους καὶ πάν ἑτέρα νὰ τᾶχη ἕως τέλους ζωῆς του // φ. 14 α' / ¹⁷ καὶ ἀποτύχοντάς τιν' ἀμείνουν εἰς τὴν ἐγγυτότερή μου κληρονομία. Ἀκομὴ ἀφίημι τοῦ ἐξαδέλφου μου / ¹⁸ τοῦ παπα-Καλοῦϊώαννη τοῦ Μουμούρη τὸ σαγὶ μου καθὼς ἡύρίσκεται. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν ἡ ἄνωθεν κυρα- / ¹⁹ Ναστασία ἡ Μουμούραινα. Ὑπὸ μαρτυρίας τῶν ἐκεῖσε εὔρεθέντων κυρὴ Ἀναστάση Καλυβᾶς καὶ Καλοῦϊώανν(η) Καλυβᾶ.†

† ,αφιδ' ἡμέρα ιη' τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Κύρ Σταμάτης ὁ Μακελλαρόπουλος υἱὸς τοῦ ποτέ Νικόλα / ² Μακελλαρόπουλου ἀπὸ χωρίον τοῦ Σκριπεροῦ ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου τοῦ Ἀλεξάκη παρὼν σωματικῶς / ³ ὁ ἄνωθεν κύρ Σταμάτης οὐ βίας οὐ φόβου, ὁ δόλου, ἀπάτης, οὐ κανενοῦ κακοῦ τρόπου, ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου του / ⁴ καὶ καθολικοῦ αὐτοῦ θελήματος ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι διὰ πολλῶν χαρίτων ἀντιμοιβὴ ἦν ἔχει / ⁵ ἀπὸ τὸν πάρμπα του, ἡγουν τὸ θεῖον του, τὸν κύρ Δημήτρη τὸν Μακελλάρη ἀπὸ χωρίον τοῦ Σκριπεροῦ, ὁ

ἄνωθεν / ⁶ κύρ Σταμάτης δίδει καὶ χαρίζει πρὸς τὸν ἄνωθεν κύρ Δημήτρη τὸν θεῖον του καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους / ⁷ καὶ διαδόχους ἡγοῦν τοῦ χαρίζει ἓναν κομμάτιν ἀμπέλι, λεγόμενον εἰς τοῦ Πρίνπα, σὺν τὰ μέ τὸ τέλος του, / ⁸ με τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας νὰ τὰ ὀρίζω τὸν καρπὸν τος νὰ ζωοτροφοῦμαι ἕως τέλους ζωῆς μου καὶ ἀπο / ⁹ τύχοντας τοῦ ἄνωθεν κύρ Σταμάτη νὰ μένουν εἰς τὸν κύρ Δημήτρη καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν / ¹⁰ ὁ ἄνωθεν κύρ Σταμάτης. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρὴ Ἀντώνη Ἀλεξάκη, υἱὸς τοῦ Θεοδώρου Ἀλεξάκη, καὶ Πέτρου Χαλκιόπουλου / ¹¹ καὶ Σταμάτη Ἀλεξάκη.†

51

Πώληση

27 Απριλίου 1514

† ,αφιδ' ἡμέρα κζ' τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου Ἰνδικτιώνος β'. Ἐσωθεν μονῆς τοῦ Ἀγίου Στεφάνου εἰς τὸ χωρίον τοῦ Σκαίπερου / ² καὶ Μιχαὴλ ὁ Κλήμης καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Στέφανος παρόντες σωματικῶς ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι ἐπούλησαν, / ³ ἔδωσαν, ἐπαρέδωσαν καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἐγράψαν σωματικῶς ἐλευτέρωσαν πρὸς τὸ παρὸντα μισήρ Τζουάνη / ⁴ τὸν Καρτάνον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἀμπέλι / ⁵ τὸ μερτικόν του ὅπερ ἔχει εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ρηθέντος χωρίου, λεγόμενα εἰς τὸν Σταυρόν, ἡγοῦν ἐκεῖνα ὅπερ / ⁶ ἔχει εἰς τὸ ἅπαντα κομμάτι πλησίον ἀπὸ ἑνὸς μέρους ἀμπελίου τοῦ ποτὲ κύρ Στεφάνου τοῦ Κλήμη αὐταδέλφου αὐτοῦ / ⁷ καὶ ἀπὸ τὴν κάτω μερία πλησίον καὶ συνεγγὺς ἑνὸς κομματίου ἀμπελίου Γεωργίου τοῦ Βλάχου, ὅπερ ἔχει χάρισμα ἀπὸ / ⁸ τὸν ἄνωθεν Στέφανον, καὶ πλησίον καὶ συνεγγὺς τοῦ ἀμπελίου τοῦ ἄνωθεν μισήρ Τζουάνη καὶ ἐκ τὴν ἄλλην μερίαν πλησίον / ⁹ καὶ συνεγγὺς τῆς ὁδοῦ δεμοσίας, ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ πατὸς βάρους καὶ τέλους, σὺν μπασῶν αὐτοῦ / ¹⁰ νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων εἰσόδων τε καὶ ἐξόδων. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν / ¹¹ συμφωνηθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσα, ἥτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα ι' τῶν Κορυφῶν, ἡγοῦν δέκα. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν / ¹² διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχονται τοῦ διαφεντίζου τὸν εἰρημένον μισήρ Τζουάνη καὶ τοὺς / ¹³ κληρονόμους καὶ διαδόχους αὐτοῦ αὐτοὶ καὶ οἱ κληρονόμοι καὶ διαδόχοι καὶ ὑπόσχοται καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν ἀπὸ παντὸς / ¹⁴ ἀνθρωπίνου σώματος τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἐλθεῖν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν. Ὑπὸ μαρτυρίας παπὰ κύρ Φιλίππου Κλήμη, κύρ / ¹⁵ Γεωργίου τοῦ Βλάχου καὶ κύρ Φράγγγου Χλακία.

† Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Μιχαὴλης καὶ ὁ υἱ / ¹⁶ ὅς του ὅτι ἔλαβαν τὰ ἄνωθεν ὑπέρπυρα ι' ἀπὸ τὸν ἀναγεγραμμένον μισήρ Τζουάνη σῶα καὶ

ἀνελλιπές / ¹⁷ ἐνώπιον ἱεροῦ καὶ τῶν ἀναγεγραμμένων μαρτύρων. Μάρτυρες οἱ ἄνωθεν.†

Πώληση

27 Απριλίου 1514

† ,αφιδ' ἡμέρα κζ' τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Ἐσωθεν τοῦ ἀναγεγραμμένου ναοῦ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου εἰς τὸ Σκρι / ² περοῦ κὺρ Γεώργιος ὁ Βλάχος ἀπὸ χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐμπούλησεν / ³ καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἐγράφου ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν μισὴρ Τζουάνη τὸν Καρτάνον ἀπὸ Κορυφῶν καὶ πρὸς // φ. 14 β' / ⁴ τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕνα κομμάτιν ἀμπέλι, / ⁵ ὅπερ ἔχει ψυχικὸν εἶτε χάρισμα ἀπὸ τὸν πατέρα κὺρ Στέφανον τὸν Κλήμην διὰ χάριν τοῦ στεφανώματος, / ⁶ τὸ διακείμενον εἰς τὸ χωρίον τοῦ Σκριπεροῦ, λεγόμενον εἰς τὸν Στρώνον πλησίον καὶ συνεγγὺς ἀμπελίου / ⁷ τοῦ ἄνωθεν μισὴρ Τζουάνη ὅπερ ἀγόρασεν ἀπὸ τὸν κὺρ Μιχαὴλ τὸν Κλήμην καὶ πλησίον καὶ συνεγγὺς / ⁸ τῶν Βουραράτων καὶ τῆς ἐκείνου δημοσίας καὶ ἑτέροις ἀληθεστάτων πλησιαστάτων ἐάν εἰσίν. Διὰ τιμὴν δι / ⁹ {δι}καίαν τὴν μεσοθεν αὐτῶν συμφωνηθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσα, ἦτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα ζ', ἡγοῦν / ¹⁰ ἑπτὰ τῶν Κορυφῶν, ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύθερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους, μετὰ πασῶν νομιῶν, / ¹¹ προσνομιῶν, εἰσόδων τε καὶ ἐξόδων. Καὶ ὑπόσ[καί] ὑπόσ[καί] γεται ὁ ρηθεὶς Γεώργιος καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας καὶ κλη / ¹² ρονόμους διαδόχους διὰ δυνάμεως τῆς πατρικῆς ἐξουσίας καὶ τὰ παντοῖα αὐτοῦ ἀγαθὰ νὰ διαφεντεύουν / ¹³ τὸ ἀναγεγραμμένον μισὴρ Τζουάνην καὶ τοὺς κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ παντὸς ἀνθρωπίνου σώματος τοῦ / ¹⁴ εἰς ἐναντιότηταν ἐρθεῖ. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν. Ὑπὸ μαρτυρίας πατὰ κὺρ Φιλίππου Κλήμη καὶ κὺρ Μιχαὴλ / ¹⁵ Κλήμη καὶ κὺρ Φράγγου Χαλκία.

† Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ ἀναγεγραμμένος Γεώργιος ὡμολόγησεν ὅτι ἔλα / ¹⁶ βεν τὰ ἄνωθεν ὑπέρπυρα ἑπτὰ μετρητὰ ἐνώπιον ἡμῶν ἀπὸ τὸν ἀναγεγραμμένον μισὴρ Τζουάνη. / ¹⁷ Μάρτυρες οἱ ἄνωθεν καὶ κατ' ἐπροσθέ τους τῶν ἄνωθεν μαρτύρων. †

Πώληση

7 Μαΐου 1514

† ,αφιδ' ἡμέρα ζ' τοῦ Μαΐου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Εἰς τὸ περιαύλιον κὺρ

Φράγγου Χαλκία κυρὴ Ἀναστάσης ὁ Βούργαρης τοῦ ποτὲ κυρ Νικολάου ἰαπό χω-
ρίου τοῦ Σκριπεροῦ / ² παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν,
ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἐγράφου / ³ σωματικῶς ἐλευτέρωσεν
πρὸς τὸν παρόντα μισὴρ Τζουάνην τὸν Καρτᾶνο ἀπὸ Κορυφούς καὶ πρὸς τοὺς / ⁴
αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα
τὸ ἀμπέλιον αὐτοῦ / ⁵ τὸ μερτικόν του ὅσον καὶ οἶον ἐστὶν διακείμενον τοῦ ρηθέντος
χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ, λεγόμενον εἰς τὸν / ⁶ Στρῶνον, πλησίον καὶ συνεγγὺς ἀμπε-
λίου τοῦ ρηθέντος μισὴρ Τζουάνη καὶ πλησίον καὶ συνεγγὺς Ἰωάννη τοῦ / ⁷
Βούργαρη αὐταδέλφου αὐτοῦ καὶ πλησίον καὶ συνεγγὺς Σταμάτη τοῦ Βούργαρη καὶ
τῆς ὁδοῦ δεμοσίας / ⁸ σὺν μπασῶν νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων,
εἰσόδων τε καὶ ἐξόδων, ἐλεύτερον / ⁹ πάντα ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέ-
λους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνη / ¹⁰ σθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσα,
ἥτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα κ' τῶν Κορυφῶν, ἥγουν εἴκοσι, ἅτινα ὡ / ¹¹ μολόγη-
σεν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ ἀναγεγραμμένος κυρὴ Ἀναστάσης ὅτι ἔλαβεν τὰ ἄνωθεν
ὑπέρπυρα / ¹² κ', ἥγουν εἴκοσι, μετρητὰ ἐνώπιον ἡμῶν καὶ τῶν μαρτύρων σῶα καὶ
ἀνελλιπές. Μάρτυρας κυρ Σεβασ / ¹³ [α]τὸς ὁ Λούθρας καὶ κυρ Γεωργίου Βλάχου
καὶ Φράκου Χαλκία καὶ κυρ Σταμάτη Μακελλάση. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθε / ¹⁴ σεν
διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνθηες Κορυφῶν. Καὶ ὑποσχεταὶ ὁ ἀναγεγραμμένος Ἀνα-
στάσιος καὶ τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ / ¹⁵ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα τοῦ οφείλει διαφε-
ντίζουν τὸν εἰρημένον μισὴρ Τζουάνη καὶ τοὺς αὐτοῦ κλη / ¹⁶ ρονόμους καὶ δια-
δόχους ἀπὸ παντὸς ἀνθρωπίνου σώματος καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν.
Ὑπὸ / ¹⁷ μαρτυρίας τῶν ἄνωθεν μαρτύρων γεγραμμένων.†

† .αφιδ' ἡμέρᾳ δ' τοῦ Μαΐου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Ἐσωθεν οἰκίας κυρ
Θεοδωρῇ Τυροφᾷ ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων / ² ὁ ἄνωθεν κυρ Θεοδωρῆς ἐν ἀστε-
νεῖα δεινῇ περιπεσὼν καὶ φοβηθεὶς τὴν τοῦ θανάτου ἄωρον τέλος / ³ μηπὼς αἰφνί-
διος ἐπέλθῃ αὐτῷ θάνατος καὶ τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ ἀδιόρθωτα μείνουσιν ὡς καὶ ἄλλοις
// φ. 15 α' / ⁴ πολλοῖς τοῦτον συνέβηκεν θέλει καὶ ποιεῖ διαθήκη εἰς τὰ παντοῖα αὐ-
τοῦ ἀγαθὰ. Ἐν πρώτοις ἀφίει τοῖς πᾶσιν / ⁵ χριστιανοῖς τὴν ὀφειλομένην συχώ-
ρησιν. Ἀφίημι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ᾧ μέλλω θαφῆναι κερί λίτρα α'. Ἀφί / ⁶ ημι τῆς
σύμβιός μου τῆς Καλῆς ἀπὸ τὸ σπίτι μου ὅπερ κατοικῶ ἀπὸ τὴν ὀγνίστα καὶ εἰς τὸν
ὀφαῖτην, / ⁷ ἥγουν κατὰ τοὺς Λιβεράτους. Ἀφήνω τῆς καὶ τὸν κῆπον ὅπερ ἔναι
ἄνωθεν τὸ ὀσπίτιό μου. Ἀφήνω τῆς καὶ / ⁸ εἰς τοῦ Κουτρουβᾶ τὰ ἀμπέλιά μου ὅπου

μου ἤρθανε εἰς τὸ μερτικόν μου ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς μου σὺν τὰ / ⁹ μὲ τὲς ἐλές τὸ τρίτο μου ὅπερ εἶναι μέσα εἰς τὰ αὐτὰ ἀμπέλια. Ἀφήνω της καὶ ἵνα βαρέλι μετρῶν ε'. / ¹⁰ Ἦγοῦν τῆς τὰ ἀφήνω τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα στέκοντας εἰς τὸν οἶκον μου νὰ ζωοτροφῇται οὔτε νὰ πουλήσῃ / ¹¹ οὔτε νὰ χαρίσῃ οὔτε νὰ ψυχοδοτήσῃ μόνα τᾶ-
χη ἕως τέλους ζωῆς της στέκοντας εἰς τὸν οἶκον μου καὶ ἂν αὕτῃ / ¹² ἠθελήσῃ νὰ ὑπαντρευτῇ νὰ πάρῃ τὸ προικίον της καὶ οὐχὶ ἄλλον. Ἀφήνω τὰ παιδιά μου τὰ ἀρσενικά / ¹³ ὑστάτους μου κληρονόμους εἰς τὰ παντοῖα μου ἀγαθὰ καὶ τὰ παιδιά μου τὰ θηλυκὰ νὰ τὰ ὑπανδρεύουν / ¹⁴ ἐξώπροικα κατὰ τὴν δύναμιν αὐτῶν. Χρεω-
στῶ τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρα μαρ / ¹⁵ τζέλους β'. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Θεοδωρῆς ἀσθενής. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρῆ Ἀντρία / ¹⁶ Λίμβερη καὶ κύρ Στεφάνου Δονάτου.†

Δωρεά

10 Μαΐου 1514

† ἀφ' ἡμέρη ι' τοῦ Μαΐου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος β'. Ἐσώθεν ὁσιπτίου λιτομι-
βείου τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιου / ² Μαλιπιέρα κύρ Σταμάτης ὁ Μακελ-
λαρόπουλος, υἱὸς τοῦ ποτὲ Νικολάου Μακελλαρόπουλου ἀπὸ / ³ χωρίου τοῦ Σκρι-
περοῦ παρῶν σωματικῶς οὐ βίας, οὐ φόβου, ὁ δόλου ἀπάτης, οὐ κανενοῦ κακοῦ
τρόπου, / ⁴ ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου οὔτου καὶ καθολικοῦ αὐτοῦ θελήματος, ὡμο-
λόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι διὰ πολλῶν χαρίτων / ⁵ ἀντιμοιβῇ ἦν ἔχει ἀπὸ τὸν ἐξαδελφόν
του τὸν Γεώργη Μακελλαρόπουλον ἀπὸ τὸ αὐτὸν χωρίον τοῦ Σκριπεροῦ ὁ ἅ / ⁶
νωθεν κύρ Σταμάτης δίδει καὶ χαρίζει πρὸς τὸν εἰρημένον Γεώργην καὶ πρὸς τοὺς
αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἅ / ⁷ πὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν
ἅπαντα ἓναν κομμάτι ἀμπέλια ὅπερ ἔχει εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακρά / ⁸ τῆσιν
χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ, λεγόμενα εἰς τῆς Ἀντρίχας, πλησίον τοῦ Κουρτίκη ἐλεύ-
τερον πάντῃ ἐλεύτερον / ⁹ ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους, σὺν μπασῶν νομῶν,
προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου, / ¹⁰ μὲ τοιοῦτον τρό-
πον ὅτι νὰ τᾶχη ὁ ἄνωθεν κύρ Σταμάτης νὰ ζωοτροφῇται ἕως τέλους ζωῆς του καὶ
ἀποτύχοντάς του / ¹¹ νὰ μένουν εἰς τὸν εἰρημένον Γεώργην καὶ εἰς τοὺς κληρονό-
μους αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Σταμάτης. / ¹² Ὑπὸ μαρτυρίας
κυρῆ Ἀλεξαντρῇ Ἀλεξάκη ἀναγνώστης καὶ κύρ Βασίλῃ Καριανίτῃ καὶ κυρῇ Ἀντρία
Λίμβερη.

Συμφωνητικό κτητόρων μονής με ιερείς

10 Μαΐου 1514

† αφιδ' ἡμέρη ι' τοῦ Μαΐου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Εἰς τὸ Χορευτάριον τοῦ χωρίου τῶν Λιαπάδων οἱ ἐκτητόροι / ² τῆς μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τοὺς Λιαπάδες καὶ τῆς Ἀγίας πρωτομάρτυρας Θέκλας οἱ εἰρη / ³ μένοι ἐκτητόροι τῶν αὐτῶν ἐκκλησιῶν παρόντες σωματικῶς, ἡγοῦν κύρ Δημήτρης Παπαδόπουλος καὶ Θε / ⁴ δωρος Ρεμπούλιος, Μάρκος Καβάσιλας, Κυριάκη Μαυρουδῆ, Στέφανος Νίνος, Γεώργη Γουλάκης, / ⁵ Δημήτρη Σταυράτος, Στέφανο Μάζη, Γεώργη Μάζη, Νικόλα Νεράντζη, Γιάκουμο Ἀγάθο, Μάρκο Νίνο, Πέτρο Νίνο, Ἰωάννη / ⁶ Ἀγάθο, Κώστα Νίνο, Ἰωάννη Μάζη, Γεώργη Μάζη, Γεώργη Ἀγάθο, Νικόλα Ἀγάθο, Βασίλη Πρωτογερόπουλο, / ⁷ Δημήτρη Κονταράτο, Ἀντώνη Ἀγάθο, Νικόλα Παπαδόπουλο, Βασίλη Ἀγάθο, Ἀλέξη Καβάσιλα οἱ ἄνωθεν γε / ⁸ γραμμένοι παρὼν σωματικῶς καὶ ὡς αὐτοὶ λέγουν ὅτι ἔχουν τὴν καταδοχὴν τῶν ἐτέρων ἐκτητόρων, ἡγοῦν Θε / ⁹όδωρος Κονταράτος, Ἀντοῖας Κονταράτος, Σταμάτης [.]ράτος, Σταμάτης Μπέλεσης, Δημήτρης Ἀγάθος // α. 15 β. / ¹⁰ οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι καὶ οἱ προαναγεγραμμένοι καὶ διὰ καταδοχῆς τῶν ἐτέρων γεγραμμένων ὁμολόγησαν καὶ εἶπαν / ¹¹ ὅτι βάνουν εἰς τὰς ἀναγεγραμμένες ἐκκλησίες ἡγοῦν βάνουν ἱερεῖς τὸν παπὰ κύρ Γεώργη Μιχαήλ καὶ παπὰ / ¹² {παπὰ} κρητὴ Ἀντώνη Λευτεριώτην καὶ παπὰ Καλοῖωάννην τὸν Μάζη νὰ ἱεουργοῦν καὶ καλλιεργοῦν καὶ ψάλλουν εἰς τὰς αὐ / ¹³ τὰς ἐκκλησίες εἰς ὕμνον καὶ εἰς αἶνον τῆς ὀρθοδόξου πίστε<ως> τῶν ἐκτητόρων καὶ πάντων τῶν ὀρθοδόξων / ¹⁴ χριστιανῶν καὶ τὰ πράγματα τῶν αὐτῶν ἐκκλησιῶν νὰ τὰ ἱμοιράζουν οἱ τρεῖς ἱερεῖς ἀπὸ τρίτου καὶ ἂν γίνῃ ἀπὸ / ¹⁵ {ἀπὸ} τοὺς ἀναγεγραμμένους ἐκτητόρους καὶ ἄλλος παπὰς νᾶχη καὶ αὐτὸς τὸ μετικόν του, με τοιοῦτον τρόπον ὅτι κάμνον / ¹⁶ τας καλὰ ἐβγάτησιν καὶ οὐχὶ ἐλάττωσιν καὶ ὅστις ποιήσει ἐλάττωσιν εἰς τὰς ἀναγεγραμμένες ἐκκλησίες / ¹⁷ ἢ εἰς τὰ πράγματα αὐτῶν ἀπὸ τοὺς ἀναγεγραμμένους παπάδες νᾶχουν ἐξουσία οἱ ἄνωθεν ἐκτητόροι νὰ τὸν / ¹⁸ ἐβγάνουν ἀπὸ τὰς ἀναγεγραμμένες ἐκκλησίες καὶ ἀπὸ τὰ πράγματα αὐτῶν τόσον τοὺς παρόντας ἱερεῖς ὅσον / ¹⁹ καὶ τοὺς μέλλοντας. Ἀκομὴ με τοιοῦτον τρόπον ὅτι νᾶχουν ἐξουσία οἱ ἀναγεγραμμένοι ἐκτητόροι τῶν αὐτῶν ἐκκλη / ²⁰σιῶν νὰ τοὺς ἱμοιράζουν τὰ πράγματα τῶν ἐκκλησιῶν νὰ παραδίδουν τοῦ καθενὸς τὸ μερίδιόν του / ²¹ διὰ νὰ τὸ κρατῇ καὶ καλλιεργῇ εἰς αὕξησιν καὶ οὐχὶ εἰς ἐλάττωσιν καὶ ὅσες γραφεῖς ἱστρουμέντα ἐπροεποι / ²² ἤσαμε εἰς τὰς αὐτὰς ἐκκλησίες τῶν εἰρημένων παπάδων θέλομε καὶ λέγομεν νὰ εἶν' ἡλλοιωμένες καὶ ἀφη / ²³ νισμένες μόνε ἡ παροῦσα γραφὴ νᾶχη τὸ στέργος. Ἀκομὴ Ἀντώνης Μιχαήλ, Ἀναστάση Νίνο, Κυριάκη / ²⁴ Σταυράτο καὶ αὐτοὶ παρόντες σωματικῶς ὁμολόγησαν καὶ

εἶπαν ὅτι μένουν εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν ἄνωθεν γραφὴ / ²⁵ καὶ στερεώνουν τη. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν οἱ ἀναγεγραμμένοι. Ὑπὸ μαρτυρίας κὺρ Σταμάτη Μαζαράκη, κὺρ Κώστα / ²⁶ Καίσαρη καὶ Γεώργη Βρανᾶ.†

57

Αχύρωση συμβολαίου

30 Οκτωβρίου 1514

† ,αφιδ' ἡμέρα λ' τοῦ Ὀκτουβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνι γ'. Εἰς τὸ περιαύλιον τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιου / ² Μαλιπιέρα ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ παπὰ κὺρ Νικόλας Βοϊβόντας ἀπὸ χωρίου / ³ τῶν Ἀρμενάδων ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτοῦ τὰ ρηθέντα δύο μέρη θεληματικῶς καὶ κὺρ Πέτρος / ⁴ Κτενᾶς ἀπὸ χωρίου τῶν Χουναβάδων θεληματικῶς {κῶς} καὶ αὐτὸς ὡμολόγησαν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι / ⁵ ὅτι κόπτου καὶ ἡλωτώνον ἕναν ἰστρουμέντο ὅπερ ἔχουν καμωμένον εἰς τὸ παρὸν βιβλίον / ⁶ εἰς τοὺς ἀφ' εἰς τὴν ἡμέρα ιθ' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνι β' τὸ πο<ι>ον στρουμέντο ἔνα δι / ⁷ ἃ τὰ χωράφι εἰς τὸ Χουναβαδίτικον λειβάδι. / ⁸ Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κὺρ Δημήτρη Κυοῦλλου καὶ Λία Προθητοῦ.†

58

Συμφωνητικὸ ἱεροουργίας μονῆς

7 Ιουνίου 1514

† ,αφιδ' ἡμέρα ζ' τοῦ <Ι>ουνίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος β'. Εἰς τὸ περιαύλιον τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρου / ² ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ καλόγηρος ὁ Νικόδημος ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτοῦ τὰ ρηθέντα δύο μέρη / ³ παρὼν σωματικῶς ἐσυνμφώνησαν καὶ ἔδωσεν ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς τὸν εἰρημένον καλόγηρον τὴν ἐκκλησίαν, τὸν / ⁴ ναὸν τοῦ Μεγάλου Νικολάου τὸν Σταύλια, ἡγουν τὸ μερτικόν του νὰ ἔναι καὶ στέκεται ὁ εἰρημένος καλόγηρος / ⁵ εἰς τὴν ἄνωθεν μονὴν ἕως τέλους ζωῆς του καὶ νὰ μηδὲν ἡπορῇ ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς μήτε οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ οἱ τε διάδοχοι / ⁶ νὰ διασείσουν τὸν εἰρημένον καλόγηρον κάμνοντας καλὰ ὁ ἄνωθεν καλόγηρος καὶ νᾶχη τὴν ἄνωθεν μονὴν / ⁷ ἕως τέλους ζωῆς του εἰς αὕξησιν καὶ οὐχὶ εἰς ἐλάττωσιν, μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι βρίσκοντας κανέναν / ⁸ καλὸν ἄνθρωπον λειτουργόν, παπὰ ἢ καλόγηρον νᾶχη ἐξουσία ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς νὰ τὸν βάνη νὰ ἱεουργῇ καὶ καλλι / ⁹ εργῇ καὶ ψάλλη εἰς τὴν ρηθεῖσα μονὴν εἰς ὕμνον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ἐκτητόρων καὶ πάντων

τῶν ὀρθοδόξων / ¹⁰ χριστιανῶν νὰ ἔναι καὶ τὸ θέλημα τοῦ γέροντος τοῦ ἄνωθεν καλογήρου καὶ νὰ βάνεται ὁ ἡύρισκόμενος ἱερῆς ἱε / ¹¹ ρομόναχος διὰ χρόνους. Ἀκομὴ ἕτερη συμφωνία ὅτι ἂν ἠθελήσῃ ἡ καλόγρια λεγόμενη Εὐγενία νὰ ὑπᾶν / ¹² νὰ κατοικήσῃ εἰς τὸ ἄνωθεν μοναστήριν νὰ ἔναι μία ἀδελφὴ μὲ τὸν ἄνωθεν καλόγηρον εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς / ¹³ παντοῖα τῆς ἐσοδήματα // φ. 16 α' / ¹⁴ καὶ πράγματα καὶ νᾶχη καὶ μία ἢ δύο καλόγριες μὲ τ' αὐτὴν διὰ συντροφίαν τῆς καὶ νᾶναι καὶ ἡ ἄνωθεν / ¹⁵ καλόγρια εἰς τὴν συμφωνίαν ὅπερ ἔνι καὶ ὁ ἄνωθεν καλόγηρος. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν. Ὑπὸ / ¹⁵ μαρτυρίας παπα-Καλοῖωάννη Μουμούρη καὶ κὺρ Νικολὸ Ρούσσου καὶ κὺρ Μιχάλη Κυριακάτου. †

59

Συμβιβασμός

30 Ιουνίου 1514

† .αφιδ' ἡμέρα ἐσχάτη τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος Ιτῆς β'. Εἰς τὸ περιάλιον τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν μισῆρ / ² Τζίλλιου Μαλιπιέρα κὺρ Μάρκος Μαστρονικόλας ἀπὸ χωρίου τοῦ Στρηνίλος ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ / ³ ὡς κουμέσιος τῆς κυρα - Μάρως συνιβίας τοῦ ποτέ Κυριάκη Πρίζου καὶ κὺρ Βρετὸς Πρίζος ἀπὸ χωρίου / ⁴ τῶν Δουκαδῶν ὡς κουμέσιος τῆς ἀδελφῆς τοῦ τῆς Μάρως, θυγατρὸς τοῦ ποτέ Κυριάκη Πρίζου, τὰ ρη / ⁵ θέντα δύο μέρη παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι διὰ τινὰ διαφορὰ ὅπερ εἶχαν εἰς / ⁶ τὴν πρῶτην τοὺς ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι ἔδωκαν παντοῖαν ἐξουσίαν εἰς ἐόλην τὴν διαφορὰν ὅπου εἶχαν / ⁷ πρὸς τὸν τιμιώτατον πρωτοπαπὰ τὸν Ἐλευτεριώτην ἀπὸ χωρίου τῶν Γαρδαλάδων καὶ τιμιωτάτου εὐγενῆ / ⁸ Βενετιῶν μισῆρ Τζίλλιου Μαλιπιέρα νὰ ἠκούσουν τὴν ἄνωθεν διαφορὰν καὶ ὡς μεσίτες / ⁹ ἰσύβασαν αὐτοὺς καὶ ἔμεναν εὐχαριστημένοι καὶ τὰ δύο μέρη, ἡγοῦν νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κὺρ / ¹⁰ Βρετὸς ὡς κουμέσιος τῆς ἀδελφῆς τοῦ νὰ δίδῃ ἀπὸ τὰ καλὰ πράγματα τῆς κληρονομίας τοῦ ποτέ / ¹¹ πατρὸς αὐτοῦ τῆς ἄνωθεν κυρα - Μάρως εἴτε τοῦ κουμεσίου αὐτῆς διὰ ἐξαγορὰ ἐνὸς ζωναρίου ὅπερ εἶχεν / ¹² σημάδι ὁ ποτέ Καλοκυριάκης ὁ ἀνὴρ αὐτῆς εἰς τὸν Ἰουδαῖον τὸν Γιάκον τὸν Μουστάκη διὰ δουκάτα β', / ¹³ ἡγοῦν δύο, καὶ διὰ τὴν ὀζούρα δουκάτον α', ἡγοῦν ἓνα, τὰ ὅποια γ' δουκάτα νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν / ¹⁴ Βρετὸς νὰ τὰ δίδῃ κατέπροσθεν τὴν ἄνωθεν κυρα - Μάρω καὶ τοῦ <κου> μέσιου αὐτῆς πεφυλαγμένα τὰ δι / ¹⁵ καιολογήματα τοῦ ἄνωθεν κὺρ Βρετοῦ ὅτι ἡ ἄνωθεν κυρὰ Μάρω νὰ ἔναι ὀπλιγάδα νὰ δείχνῃ λογα / ¹⁶ ριασμὸν τοῦ ἄνωθεν Εὐρετοῦ ὡς κουμέσιος τῆς ἀδελφῆς τοῦ εἰς ἐπᾶσα πρᾶγμα ὅπου τὴν ἠθέλεν / ¹⁷ ἀναγυρέψῃ ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ κατζίμβελα τοῦ ποτέ πατρὸς αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν τὰ / ¹⁸ ἄνωθεν δύο μέρη καὶ ἔμειναν εὐχαριστημένοι. Ὑπὸ μαρτυρίας κὺρ Νικολοῦ Ρο<ύ>σσου καὶ κὺρ Λινάρδου Ἀλεξάκη / ¹⁹ καὶ Βαστλῆ Μουμούρη.

Συγκράτεια

27 Ιουλίου 1514

† ,αφιδ' ημέρα κζ' του Ιουλίου μηνός Ινδικτιώνος Ιτῆς| β'. Εἰς τὸ περιαύλιον τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρα / ² ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ κυρὴ Ἀντώνης ὁ Ποντίκης ἀπὸ χωρίου τῶν Καβαδάτων ἀπὸ / ³ ἑτέρου μέρους αὐτοῦ τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρῶν σωματικῶς ἐσυνμφώνησαν καὶ ἔδωσαν ὁ ἄνωθεν / ⁴ εὐγενῆς πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Ἀντώνιον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ / ⁵ νῦν καὶ ἐνπροσθεν τὰ χωράμφια ἅπερ ἔχει εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίου τῶν Καβαδάτων, / ⁶ λεγόμενα εἰς τὸν Ἀρίλα τὰ Γαρουναδίτικα, τὰ ὅποια χωράμφια τοῦ ἔδωσεν τὸ μερτικόν του πλησίον τὰ / ⁷ Καβασιλάτικα καὶ πλησίον τὰ Ρφαναδίτικα καὶ ἑτέρων πολλῶν πλησιαστάδων ἐὰν εἰσὶν, σὺν μπασῶν / ⁸ νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τῶν αὐτῶν χωραφίων μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ / ⁹ ὁ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντώνης καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐνπροσθεν εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα νὰ τελοῦν, δίδουν / ¹⁰ καὶ πληροῦν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου μηνός πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους / ¹¹ καὶ διαδόχους διὰ συγκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συγκράτειας εἰς τοῦ καθὲν μοδίου τόπου σιτάρι δεκάλιτρο α' / ¹² καὶ πινάρι α' καὶ μεσοπίνακον εἰς ὅσον ἤθελεν ἡρεθεῖ κατὰ τὸ ἀνάλογον καὶ πᾶσα χρεὸς κατὰ τὴν συνήθειαν // φ. 16 β' / ¹³ τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων. Καὶ οὕτως ἐσυνμφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη καὶ ὡμολόγησαν. Ὑπὸ μαρτυρίας / ¹⁴ Νικολ(οῦ) Παλούμπη καὶ κύρ Μιχάλη Κυριακάτου καὶ Πέτρου Σπίγγου. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου / ¹⁵ ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. †

Διαθήκη

6 Αυγούστου 1514

† ,αφιδ' ημέρα στ' τοῦ Αὐγούστου μηνός Ινδικτιώνος τῆς β'. Ἐντὸς οἰκίας τοῦ κύρ Δημήτρη Μακρῆ ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων / ² ὁ ἄνωθεν κύρ Δημήτρης ἐν ἀστενεΐα δεινῇ περιπεσὼν καὶ φοβηθεὶς τὴν τοῦ θανάτου ἄωρον τέλος μηπῶς αἰφνίδιος / ³ ἐπέλθῃ αὐτ(ῇ) θάνατος καὶ τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ ἀδιόρθωτα μένουσιν, ὡς καὶ ἄλλοις πολλοῖς τοῦτον συνέμβηκεν, θέλει / ⁴ καὶ ὀρίζει καὶ ποιεῖ διαθήκην εἰς τὰ ἅπαντα αὐτοῦ πράγματα, κινητὰ, ἀκίνητα καὶ αὐτοκίνητα. Ἐν πρώτοις ἀφήνει / ⁵

τοῖς πᾶσιν χριστιανοῖς τὴν ὀφειλομένην συχώρησιν. Ἀφίημι διὰ τὴν ψυχὴν μου εἰς τὴν Ὁσιοκαλιομάρτυ / ⁶ ρα τοῦ Χριστοῦ Παρασκευὴ ἐλαϊκὸν ριζάριον α' τὸ μερτικὸν μου ἡγοῦν τὸ ἡμισόν, τὸ ὁποῖον ἔναι εἰς τῆς ξενοδόχαινας / ⁷ τὸ ὀσπίτιον. Ἀφίημι τῆς ἐγγονίας μου τῆς Ζιώνας τὸ ὀσπίτιον μου ὅπερ κατοικῶ τὴν σήμερον μετὰ τὸ ἔμπα / ⁸ σοβγασίδιον του. Εἰς δὲ τὰ ἅπαντά μου πράγματα, κινητά, ἀκίνητα καὶ αὐτοκίνητα θέλω καὶ ὀρίζω / ⁹ καὶ ποιῶ ὑστάτους μου κληρονόμους τὰ δύο μου ἐγγόνια ἡγοῦν τὴν Ζιώνα καὶ τὸν Νικολόν, ὁμολογῶ ὅτι / ¹⁰ ἡ ἀπονύφη μου ἡπῆρε ἀπὸ ἐμένα μετὰ τὸν ἀδελφόν της βελέσια β' καὶ ἐνμπόλιες β' καὶ μαγνάδι α' / ¹¹ καὶ δακτυλίδι α' καὶ μαξιλαροντύματα β' καὶ σεντόνι α' καὶ ποκάμισα γ' καὶ μανίκι α' ζυγὴ μία ρούχινα / ¹² ἄσπρων ιδ'. Χρεωστῶ τῆς ἀπονύφης μου ὑπέρπυρα ιε' τὰ ὁποῖα ὑπέρπυρα μὸδωσε ἡ ποτὲ συμπε / ¹³ θέρα μου Σταματοῦ καὶ ὁ υἱὸς της ὁ Ἰωάννης διὰ τὰ εἰρημένα ὑπέρπυρα δαμάλα μία καὶ ἐγὼ ἐπλέρωνα καὶ μου / ¹⁴ τὴν ἐφύλαγαν αὐτὴν ἡγοῦν οἱ συμπεθέροι μου ἕως τὴν σήμερον καὶ ἔναι εἰς τὰ χέρια τους. Μάρτυρας ὄντα τὴν / ¹⁵ ἐπαράδωσαν αὐτὴν τοῦ ποτὲ υἱοῦ μου τοῦ Νικολό μάρτυρας Νικόλας Πρεντοῦ καὶ ἡ γυναῖκα του καὶ ἡ νύμφη του / ¹⁶ τοῦ κυρ Δημήτρη τοῦ συμπεθέρου μου καὶ ὄντα ἡπῆρε καὶ τὸ βόσκηθρο μάρτυρας παπὰ κυρὴ Ἀντώνης Ροφέας / ¹⁷ καὶ ἡ νύφη τοῦ κυρ Δημήτρη τοῦ συμπεθέρου μου. Ἀφίημι τὸν γαμπρό μου τὸν κυρ Χριστόφορον κοιμῆσιον / ¹⁸ εἰς τὰ ἅπαντά μου πράγματα καὶ εἰς τὰ ἐγγόνια μου καὶ ἡπῆρε καὶ ἄσπρα διὰ τὸ βαρέλι τῆς ἀπονύφης μου / ¹⁹ καὶ διὰ τὸ ἀρκλί ἄσπρα ιε' καὶ στρωμά πῆχυ ιε' καὶ σαγὶν α' μεσότριβον καὶ τζούκνα μία παλιά ἄσπρη κουσινά / ²⁰ νικη μαξιλάρια β' διπλαρέϊνα, ἡπῆρε καὶ τὸ γόμοσμα τοῦ στρωμάτου ἡ ἀπονύφη μου τὸ ὁποῖον δὲ γράφει / ²¹ εἰς τὸ προικοσύμφωνό της. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν ἀσθενὴς κυρ Δημήτρης. Ὑπὸ μαρτυρίας κυ / ²² ρῆ Ἀναστάση Καλυβᾶ καὶ Νικολὸ Κυριακάτου καὶ κυρα - Στεφανία, συνμβία τοῦ ποτὲ Θεοδώρου Μακρῆ.†

62

Διαθήκη

26 Αυγούστου 1514

† ,αφιδ' ἡμέρα κατ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος β'. Εἰς τὸν οἶκον τοῦ ποτὲ Θεοδώρου τοῦ Λευτεριώτη ἀπὸ χωρίου τῶν Γαρδαλάδων / ² κυρ - Ἀντωνία, συνμβία τοῦ ποτὲ ἀναγεγραμμένου Θεοδώρου τοῦ Λευτεριώτη, ἀπὸ χωρίον τῶν Γαρδαλάδων ἐν ἄστε / ³ νεῖα δεινῇ περιπεσὼν καὶ φοβηθεὶς τὴν τοῦ θανάτου ἄωρον τέλος μηπὼς αἰφνίδιος ἐπλέθη αὐτῇ θάνατος / ⁴ καὶ τὰ αὐτῆς ἀγαθὰ ἀδιόρθωτα μείνουσιν, ὥς καὶ ἄλλοις πολλοῖς τοῦτο συνέβηκε ὥς καθὼς ἡβουλήθη εἶπεν καὶ τοῦτο / ⁵ ὅτι ἀφίημι διὰ τὴν ψυχὴν μου καὶ διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ποτὲ ἀνῆρ μου εἰς

τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον εἰς τοὺς Γαρδαλάδες / ⁶ ἐν ᾧ μέλλω θαφεῖν νὰ στορίσουν
τὸν Μέγαν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν τὰ παιδιά μου ἀπὸ τὰ καλά μου πράγματα. / ⁷
Ἀφήνω το<ῦ> πνευματικοῦ μου τοῦ πρωτοπαπὰ τοῦ Λευτεριώτη ἀπὸ χωρίου τῶν
Γαρδαλάδων τοῦ ἀφήνω ἀμνάδα α' καὶ / ⁸ ταβλομέσαλον α' βουλωτόν. Ἀφήνω
τοῦ υἱοῦ μου τοῦ Ἰωάννη ἀρκλιν α' καὶ ταβλομέσαλον α' καὶ καναβά / ⁹ τζες β'.
Ἀφήνω τῶν παιδίων τοῦ ποτὲ υἱοῦ μου τοῦ Μάρκου τὰ ἀμπέλια μου σὺν τὰ τὸ χω-
ράφιν τὸ προί / ¹⁰ κίον μου, λεγάμενα εἰς τὸν Βοῦνο, πλησίον τὸν ἀνηψιόν μου τοῦ
Ἰωάννη τὰ ἀμπέλια καὶ στρώμα α' // φ. 17 α' / ¹¹ πῆχ(ες) ιη' καὶ σεντόνι α'
πηχῶν ιγ', ἐνμπόλια α' τοῦ θηλυκοῦ, μεσάλιν α' πηχῶν δ', τζούκνα / ¹² πῆχες ε'
(ἥμισυ) καὶ τῆς μάνας τους τῶν αὐτῶν παιδίων τζούκνα α' ραμμένη, μαξιλάριν α'
τῆς ἐγγονίας μου / ¹³ τῆς Ἀναστασίας. Ἀφήνω τοῦ υἱοῦ μου τοῦ Φιλίππου τὲς ἐλές
μου, ὅπερ ἡύρισκοται τὴν σήμερον, ἡγοῦν / ¹⁴ τὸ προικίον μου ὅπερ ἔναι εἰς τοῦ
Λαγόρχη εἰς τὸ χωρίον τῶν Παγῶν εἰς τὰ ἀμπέλια τῶν ἀνηψίων μου. Ἀκομή / ¹⁵
καὶ τὴν ἐλαίαν μου ὅπερ ἔχω εἰς τὸ περιβόλι τῆς Μηστρίτσαινας καὶ πάπλωμαν α'
καὶ μαξιλαρία μία γομάτην, / ¹⁶ κακάβιν α', κρεμαστάλυσση α', ἄδρακτον α' καὶ
βαρέλιν α' μετρῶ η'. Ἀφήνω τοῦ υἱοῦ μου τοῦ Βασίλη τοῦ / ¹⁷ Ἀναγνώστη τὸ σκα-
φόνι μου ἡγοῦν τὸ προικίον μου καὶ σάβιν α'. Ἀφήνω τοῦ υἱοῦ μου τοῦ Φιλίππου
ταβ / ¹⁸ λομέσαλα β' ἡγοῦν β'. Ἀφήνω τῆς θυγατερός μου τῆς Εὐδοκίας τὸ ρούχο
μου καθὼς ἡύρισκεται. Τὰ ἄνωθεν / ¹⁹ γεγραμμένα τὰ ἀφήνω ἡγοῦν διὰ τὰ ἴφερα
ἡγοῦν διὰ τὴν ψυχὴν μου. Ἀκομή ἀφήνω τὸ βόδι μου / ²⁰ τῶν δυῶν μου υἱῶν τοῦ
Βασίλη καὶ τοῦ Φιλίππου. Ἀφήνω τὰ πρόβατα ὅπερ ἤφερα κεφάλια ζ' νὰ τᾶχουν /
²¹ τὰ παιδιά μου τὰ ἀρσενικά. Καὶ οὕτως ὁμολόγησεν ἡ ἄνωθεν ἀσθενής. Ὑπὸ
μαρτυρίας ἱεροδιάκου / ²² Δημητρίου γαμπρὸς τοῦ παπὰ κὺρ Νικολάου Γουλῆ καὶ
κὺρ Ἰωάννη Κρινιάτη καὶ κὺρ Φιλίππου Λουρᾶ.†

63

Διαθήκη

18 Σεπτεμβρίου 1514

† ,αφιδ' ἡμέρα ιη' τοῦ Σεπτεβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος γ'. Ἐντὸς οἰκίας Κα-
λοῦϊάνη Παπαδόπουλου ἐν χωρίον τῶν Λιαπάδων / ² κυρα - Μαρία, συνμβία τοῦ
ποτὲ Ἀντωνίου Παπαδόπουλου, ἐν ἀστενεῖα δεινῇ περιπεσὼν καὶ φοβηθεὶς τὴν τοῦ
θανάτου / ³ ἄωρον τέλος μηπὼς αἰφνίδιος ἐπλέθη αὐτῇ θάνατος καὶ τὰ αὐτῆς ἀγα-
θὰ ἀδιόρθωτα μένουσιν, / ⁴ ὥς καὶ ἄλλοις πολλοῖς τοῦτον συνέβηκεν, θέλει καὶ
ὀρίζει καὶ ἐποίησεν διαθήκην εἰς τὰ αὐτῆς ἀγαθὰ / ⁵ πράγματα ὥς καθὼς ἡβουλήθη
εἶπε καὶ τοῦτο ὅτι ἀφίει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ᾧ μέλλει θαφεῖν ἄσπρα ε'. / ⁶ Ἀφήνω
τῆς θυγατερός μου τῆς Μπέλας τὸ κρεβατοστρώσι μου στρώμα α' γομάτον, προσ-

κεφαλάδια / ⁷ β' καὶ σεντόνι α', σαγὶν α', φουστάνιν α' καὶ τζούκνα α' καὶ ἤμισον ἀπὸ τὴν φοράδαν. Ἐτι ἀφήνω / ⁸ τοῦ υἱοῦ μου τοῦ Ἰωάννη τὰ ἀμπέλια εἰς τὸν Τρόχαλον τὰ ὅποια τοῦ τᾶχω δομένα καὶ τὰ κρατεῖ ἕως τὴν σή / ⁹ μερον διὰ τὸ προικίον μου ἡγοῦν νὰ τᾶχουν οἱ τρεῖς μου υἱοὶ τὰ παιδιά μου. Εἰ<ς> δὲ τὰ ἑτερά μου πράγματα, / ¹⁰ κινητά, ἀκίνητα καὶ αὐτοκίνητα νὰ τᾶχη ὁ υἱός μου ὁ Ἰωάννης, ἡγοῦν ὅπου ἤφερα εἰς προῖκα μου, βόϊδι α' / ¹¹ φοράδα μία τὸ ἥμισο, σκουῶρες β', ἀρκλὶν α', βαρέλιν α' κρεμαστάλυσση α', τζεκουρόπουλον α', / ¹² ἄδρακτον α', σιδεροφωτιά α', χειρόκτενα ζυγὴ μία, γίδια β', τὰ χειρόκτενα νὰ τᾶχη ἡ θυγατέρα μου / ¹³ ἡ Μπέλα. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν ἡ ἄνωθεν κυρα - Μαρία ἀστενής. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρ Βασίλῃ Πρωτογερόπουλου / ¹⁴ καὶ Φράγγου Πρίμπα.†

64

Πώληση

20 Οκτωβρίου 1514

† ,αφιδ' ἡμέρα κ' τοῦ Ὀκτουβρίου μηνὸς ἐνδοχθιῶνος Ἰησι' γ'. Εἰς τὸ περιούλιον τοῦ Γεώργη Παπαδόπουλου / ² εἰς τὸ χωρίον τῶν Λιαπάδων κυρ Γεώργης Ἀγάθος ἀπὸ χωρίου τῶν Λιαπάδων, υἱὸς τοῦ ποτῆ Ἰωάννη Ἀγάθου, παρὼν / ³ σωματικῶς ὁ βίας, ὁ φόβου, ὁ δούλου, ἀπάτης, οὐκ ἀνενοῦ κακοῦ τρόπου ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου του καὶ καθολικοῦ / ⁴ αὐτοῦ θελήματος, ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νο / ⁵ ταρικοῦ ἐγράφου ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν Ἰπαρόντα Καλοῖωάννη τὸν Παπαδόπουλον ἀπὸ χωρίου τῶν Λιαπάδων υἱὸν / ⁶ τοῦ ποτῆ Ἀντώνιου Παπαδόπουλου καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς Ἰτὸν // φ. 17 β' / ⁷ αἰῶναν τὸν ἅπαντα ἓναν κομμάτιν χωράφιν λεγόμενον εἰς τὰ Στρέμματα, εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ / ⁸ ἀναγεγραμμένου χωρίου πλησίον {πλησίον} τοῦ Γεώργη τοῦ Γουλᾶκη τὰ ἀμπέλια καὶ πλησίον τοῦ εὐγενῆ / ⁹ μισῆρ Ἀντρίαν Πετριτῇ τὰ χωράνμφια καὶ πλησίον χωράφια τῆς ἀδελφοσύνης τοῦ ἀναγε / ¹⁰ γραμμένου κυρ Γεωργίου καὶ ἀκουμπίζει ὅθεν ἤρξατο, σὺν μπασῶν νομῶν, προσνομῶν, περιοχῶν / ¹¹ καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ χωραμφίου, ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλος. Δι / ¹² ἂ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνησθεῖσαν καὶ ἀρεσθεῖσα, ἦτοι εἰς δηνερικῶς δουκάτα / ¹³ ζ', ἡγοῦν ἑπτὰ τῶν Κορυφῶν, τὸ καθὲν δουκάτο ὑπέρπυρα ι' τῶν Κορυφῶν, τὰ ὅποια δουκάτα / ¹⁴ ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κυρ Γεώργης Ἀγάθος ὅτι εἶχεν καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν / ¹⁵ Καλοῖωάννη Παπαδόπουλου σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες / ¹⁶ Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχεται ὁ ἄνωθεν κυρ Γεώργης καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ τοῦ διαφεντίζου τὴν / ¹⁷ ρηθεῖσαν πούλησιν τοῦ εἰς ἓνα-

ντιότηταν ἔλθειν ποτὲ τὸν καιρὸν ἀπὸ παντός ἀνθρωπίνου σώματος καὶ / 18 ἂν ποτὲ τὸν καιρὸν ἤθελε ἔλθει ἐναντιότηταν εἰς τὴν αὐτὴν πούλησιν καὶ χάσει ὁ ἄνωθεν Καλοῦϊωάννης / 19 τὸ αὐτὸ χωράφιν ὀπλιγεῦειν δὲ ὁ ἄνωθεν κύρ Γεώργης διὰ τὴν ρηθεῖσαν αὐτοῦ πούλησιν / 20 τὰ ἀμπέλιά του ἅπερ ἔχει λεγόμενα εἰς τὸν Τρόχαλον σὺν τὰ μέ τὰ ἐλαϊκὰ δένδρη κάρ / 21 πιμά τε καὶ ἄκαρπα. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ / 22 οὕτως ὠμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Μάρκου Καβάσιλα καὶ κύρ / 23 Στεφάνου Πρίμπα καὶ κύρ Μάρκου Ράφτη.

† Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ἔτει τῷ ἀναγεγραμμένῳ / 24 ὠμολόγησεν κύρ Μάρκος Ἀγάθος καὶ Ἀντώνης Ἀγάθος, υἱὸς τοῦ Πιέρου Ἀγάθου, καὶ Στέφανος / 25 Ἀγάθος, υἱὸς τοῦ ἀναγεγραμμένου κύρ Γεώργη Ἀγάθου, ὅτι δίδουν καὶ παραδίδουν / 26 πρὸς τὸν ἄνωθεν Καλοῦϊωάννη Παπαδόπουλον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους πᾶσα / 27 δικαίωματα ὅπερ τοὺς ἀκαρτεροῦν ἀπὸ τὴν ἄνωθεν πούλησιν. Καὶ οὕτως ὠμολόγησεν / 28 ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Μάρκου Καβάσιλα καὶ Γεώργη Καβάσιλα.†

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

30 Οκτωβρίου 1514

† ,αφιδ' ἡμέρᾳ λ' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος γ'. Εἰς τὸ περιαύλιον τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν μισῆρ Τζί / 2 λίου Μαλιπιέρα ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ κύρ Πέτρος Κτενᾶς ἀπὸ χωρίου τῶν Χου / 3 ναβάδων ἀπὸ ἐτέρου μέρους αὐτοῦ τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρὼν σωματικῶς ἐσυνμφώνησαν καὶ / 4 {καὶ} ἔδωσεν ὁ ἄνωθεν εὐγενῆς πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Πέτρον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρο / 5 νόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν διὰ συνκράτειας καὶ ὄνομα συνκράτειας ἕναν / 6 κομμάτιν χωράφιν, λεγόμενα εἰς τὸ Χουναβαδίτικον λειβάδιν, ὡς καθὼς τὸ ἐχώρισεν ὁ κύρ Μι / 7 χάλης ὁ Κυριακάτος ὁ πρωτόγερος τοῦ ἄνωθεν εὐγενῆ ἡγοῦν μοδίων δ', ἡγοῦν τεσσάρων, καὶ ἂν ἦν / 8 πλεώτερα νὰ πληρῶνῃ τὸ ἀνάλογον ὡς τὰ ἄνωθεν καὶ ἂν ἦν ὀλιγώτερα νὰ τοῦ τὰ ἀνασώνῃ ὁ ἄ / 9 νωθεν εὐγενῆς καὶ νὰ εἶναι εἰς ἐξουσία νὰ τὰ χωρίζουν οἱ πακτωναραῖοι ὡς ὁ πρωτόγερος τοῦ ἄ / 10 νωθεν εὐγενῆ μέ τοὺς γέροντες, μέ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν / 11 κύρ Πέτρος καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρῶνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρᾳ / 12 τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν εὐγενῆ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ // φ. 18 α' / 13 τοῦ νῦν καὶ ἔνπροσθεν διὰ συνκράτεια καὶ εἰς ὄνομα συνκράτειας [], / 14 ἡγοῦν ἐπτὰ, καὶ τὸ δέκατον καὶ πᾶσα χρέος κατὰ τὴν συνήθειαν

τῶν χωραφίων τῶν δεκατ(άριων). / ¹⁵ Καὶ οὕτως ὁμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο
μέρη. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες τῶν / ¹⁶ Κορυφῶν.
Ὑπὸ μαρτυρίας παπὰ κύρ Κόλλα Βοϊβόντα καὶ κύρ Δημήτρη Κυρίλλου καὶ κύρ
Μιχάλη / ¹⁷ Κυριακάτου.†

66

Σολιάτικο

14 Ιανουαρίου 1515

† ,αφιε' ἡμέρα ιδ' τοῦ Ἰουναρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος γ'. Ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ
νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη κυρὴ Ἀντώνης / ² ὁ Λουῖβρος ἀπὸ χωρίου τοῦ Σκρι-
περοῦ καὶ ἀδελφός του νόμιμος, λεγόμενος Ἀληβίζης, ὡς καθὼς λέγει ὁ ἄνωθεν κυ
/ ³ ρὴ Ἀντώνης ὅτι ἔχει τὴν καταδοχὴν τοῦ ὁ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντώνης παρὼν
σωματικῶς ἐκουσία του βουλῇ καὶ θελήσει / ⁴ ὁμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἔδωσεν,
ἐπαρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρίου ἐποίησεν ἐσολιάσ(εν) / ⁵ πρὸς τὸν
παρόντα κύρ Θεόδωρον τὸν Λευτεριώτην ἀπὸ χωρίου τῆς Κορακιάνας καὶ πρὸς
τοὺς αὐτοῦ κληρο / ⁶ νόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν
αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕνα κομμάτιν χωρὰ / ⁷ φιν τὸ ὅτι διακείμενον εἰς τὴν πε-
ριοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίου τῆς Κορακιάνας, λεγόμενον / ⁸ εἰς τὰ Γύψια, ἡγοῦν
τὸ μερτικὸν τοῦ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντῶν καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ ἀναγεγραμμένου,
ὅπερ λέ / ⁹ γουν ὅτι ἔχουν ἡμισὸν ἐξ αὐτὸ τοῦ χωραφίου, ἡγοῦν τὸ δίδουν τοῦ ἄνωθεν
κύρ Θεοδώρου Λευτερι / ¹⁰ ῶτη ἀπὸ χωρίου τῆς Κορακιάνας καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ
κληρονόμους καὶ διαδόχους διὰ σολιάτικον καὶ / ¹¹ ὑπὸ σολιατίκου ὀνόματος, με-
τοιούτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ / ¹² Θεόδωρος καὶ
οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ διαδόχοι ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα
νὰ τελοῦν, / ¹³ δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου μη-
νὸς πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον / ¹⁴ κυρὴ Ἀντώνιον Λουῖβρον καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν
του τὸν Ἀληβίζην καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ / ¹⁵ διαδόχους κατόχους
ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα διὰ σολιάτικον καὶ ὑπὸ σολι / ¹⁶
ατίκου ὀνόματος τὸ καθὲν ἔτος ἄσπρα ε', ἡγοῦν πέντε, καὶ οὐχὶ ἄλλον. Ἔναι δὲ τὸ
αὐτὸν χωρὰ / ¹⁷ φιν πλησίον καὶ συνεγγὺς τὸ χωράφιον τοῦ ναοῦ τοῦ Μεγάλου
Ταξιάρχου καὶ πλησίον καὶ συνεγγὺς / ¹⁸ τὰ χωράφια τῶν Ἐλευτεριωτάδων καὶ
πλησίον τῷ εὐγενῇ μισῇ Ἀντρία Πετριτῇ τὰ χωράφια καὶ / ¹⁹ σώνει ὅθεν ἤρξατο,
σὺν μπασῶν νομῶν, προσνομὴν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ / ²⁰ χωρα-
φίου, εἰσόδων καὶ ἐξόδων. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες
Κορυφῶν. / ²¹ Καὶ ὑπόσχεται ὁ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντώνης καὶ ὁ ἀδελφός του Ἀλημ-
βίζης, ὡς καθὼς λέγει ὅτι ἔχει τὴν καταδοχὴν / ²² τοῦ ὁ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντώνης, τοῦ

διαφεντίζουν τὸν ἄνωθεν κύρ Θεόδωρον καὶ τοὺς αὐτοῦ |(τούτους)| κληρονόμους /
23 καὶ διαδόχους κατόχους διὰ τὸ εἰρημένον χωράφιον. Καὶ οὕτως ὠμολόγησαν τὰ
ἄνωθεν δύο μέ(ρη). / 24 Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Γεωργίου Κλήμη καὶ κυρὴ Ἀναστάση
Καλυβᾶ καὶ Ἀντώνη Καλυβᾶ. †

Πώληση

φ. 18 β'

[Δεκεμβρίου]

[] τοῦ Δικεβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος τῆς γ' ι. Εἰς τὸ περιαύλιον τοῦ κύρ
Δημήτρη Κένταρχου ἀπὸ χωρίου τῆς Κορακιάνας ὁ ἄνωθεν / 2 (Δημή)τρης Κένταρ-
χος παρὼν σωματικῶς ἐκουσία του βουλῇ καὶ θελήσει ὠμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι
ἐπούλησεν, ἔδωσεν, / 3 ἐπαρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ ἐγράφου ἐπα-
ρέδωσεν πρὸς τὸν παρόντα κύρ Στέφανον Ματαράγγα / 4 ἀπὸ τὸ αὐτὸ χωρίον καὶ
πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους, κατόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς
τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἦγουν / 5 τοῦ ἐπούλησεν, ὅσπιν ἓνα κτιστὸ μέ πληὸν σὺν
τὰ τὸ ἐπασοβγασίδιν του καθὼς τὸ ἐχώρισαν μετὰ λίθων τερμόνων / 6 τὸ ὅποιον
σπίτιν ἓνα εἰς τὸ χωρίον τῆς Κορακιάνας πλησίον καὶ συνέγγυς τὸ ἀνωγοκατωγόν
σπίτιον τοῦ ἄνωθεν κύρ Δημήτρη / 7 Κένταρχου καὶ ἀκουμπίζει ὁ καβαλλάρης τοῦ
αὐτοῦ ὀσπιτίου εἰς τὸν ὀφαιήτην τοῦ ἀτακασίου τοῦ ἄνωθεν κύρ Δημήτρη πλησίον / 8
τοῦ κυρὴ Ἀντώνη Κένταρχου καὶ ἐρχεται εἰς τὴν στράταν καὶ σώνει εἰς τὸ
ἐπασοβγασίδιν τοῦ αὐτοῦ ὀσπιτίου ὡς καθὼς / 9 τὸ ἐχώρισαν μετὰ λίθων τερμόνων
ἓνα δὲ ἡ πάρασις τοῦ αὐτοῦ ὀσπιτίου ὑπέρπυρα μγ', ἦγουν σαράντα / 10 τρία, τὰ
ὅποια σαρατατρία ὑπέρπυρα ἅτινα ὠμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Δημήτρης Κένταρχος
ὅτι εἶχεν / 11 καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν κύρ Στεφάνου Ματαράγγα
σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κον / 12 δυλίου ὡς τὸ σύνηθες
Κορυφῶν. Ἀκομή μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν
κύρ Στέφανος Ματα / 13 ράνγγας αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ κληρονόμοι καὶ διάδοχοι κα-
τόχοι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα νὰ τελοῦν, δίδουν / 14 καὶ πλη-
ρώνουν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Αὐγούστου μηνὸς διὰ σολιάτικον τοῦ αὐτοῦ
ὀσπιτίου πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον / 15 κύρ Δημήτρη Κένταρχον καὶ πρὸς τοὺς αὐ-
τοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους τὸ καθὲν ἔτος σολδία ε', ἦγουν πέντε, /
16 τὸ καθὲν σολδί τορνήσια ὄξι, ἦγουν στ', καὶ οὐχὶ ἄλλον. Καὶ ὑπόσχηται ὁ ἄνω-
θεν κύρ Δημήτρης καὶ τοὺς αὐτοῦ / 17 παῖδας τοῦ διαφεντίζουν τὸν ἄνωθεν κύρ
Στέφανον Ματαράγγα καὶ τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους / 18 τοῦ εἰς
ἐναντιότητα ἐλθεῖ ποτὲ τὸν καιρὸν εἰς τὴν αὐτὴν πούλησιν καὶ σολιάτικον μόνον νὰ
τῶχη ὁ ἄνωθεν κύρ / 19 Στέφανος Ματαράγγας μετὰ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ

πουλήσει, χαρίσει, ψυχοδοτήσει, ανταλλάττει καὶ τ' ἄλλα πάντα / ²⁰ ποιήσει ὅσπερ ἀληθῆς ἀφέντης τοῦ αὐτοῦ ὀσπιτίου. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν {καὶ οὕτως ὡμολόγησαν} τὰ ἄνωθεν / ²¹ δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρ Στεφάνου Μουμούρη ἀπὸ χωρίου τῆς Κορακιάνας καὶ κυρῆ Ἀντωνίου Κοντοστάνου / ²² καὶ κυρῆ Ἀναστάση Λευτεριώτη.†

68

Πώληση

24 Μαρτίου 1515

† ,αφιε' ἡμέρα κδ' τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος γ'. Ἐσωθεν οἰκίας ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη κυρ Γεώργιος Κρητικός ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων, / ² λεγόμενος Μαθούλης, παρὼν σωματικῶς ἐκουσία του βουλῇ καὶ θελήσει ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρεδίδωκεν καὶ διὰ τοῦ / ³ παρόντος νοταρικοῦ ἐγγράφου ἐνλευτέρωσεν πρὸς τὸν παρόντα, τὸν θέλοντα καὶ ἀγοράζοντα κυρ Πέτρον τὸν Τζακάρη ἀπὸ χωρίου τῶν / ⁴ Γαρδαλάδων καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἔγαν κομμάτιν χωράφιν / ⁵ τὸ ὁποῖον χωράφιν ἐστὶ εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακρίτησιν χωρίου τῶν Γαρδαλάδων πλησίον καὶ συνέγγυς τοῦ ἄνωθεν κυρ Πέτρου τοῦ Τζαγγάρη / ⁶ τὸ φύτεμα καὶ πλησίον καὶ συνέγγυς τοῦ Μαθούλη τὸ χωράφιν τὸ ὁποῖον ἐνὶ τερμόνα διαχωρισμένον καὶ ἀκουμπιέται εἰς τοῦ Καλοῦϊάννην τοῦ Λευ / ⁷ τεριώτη τὸ ἀμπέλιον τὸ ὁποῖον λέγεται εἰς τὴν Ζερβαινα, σὺν μπασῶν νομῶν προσνομήν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων αὐτοῦ, ἐλεύτερον / ⁸ πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνηθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσα, ἥτοι διὰ πρᾶσις / ⁹ τοῦ αὐτοῦ χωραφίου σιτάρι μὸδιν ἓνα καὶ ἄσπρα δέκα, ἡγοῦν μὸδιν α' καὶ ἄσπρα ι', τὸ ὁποῖον{ον} μὸδι καὶ ἄσπρα ὡμολόγησεν / ¹⁰ ὁ ἄνωθεν κυρ Γεώργης ὅτι εἶχεν καὶ ἔλαβεν ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν κυρ Πέτρου σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου / ¹¹ ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχεται τοῦ διαφεντίζειν τὴν ρηθεῖσαν αὐτοῦ πούλησιν ὁ ἄνωθεν κυρ Γεώργης καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἀπὸ παντὸς / ¹² ἀνθρωπίνου σώματος τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἔλθει ποτὲ τὸν καιρόν, ἥγουν νὰ ἐγνοῇται πουλημένον τὸ ἀναγεγραμμένον χωράφιν σὺν τὰ μὲ τὲς περγουλίες / ¹³ ὅπερ εἶναι μέσα εἰς αὐτὸν τὸ χωράφιν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρ Βασίλη Καριανίτη καὶ κυρ / ¹⁴ Νικόλα Δοριανοῦ καὶ Σταμάτη Ἀλεξάκη, λεγόμενος Κουρτελέσης. Καὶ ἀλληλογία ἔβαλαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη ὑπέρπυρα κε', ἡγοῦν εἰκοσιπέντε, νὰ τὰ δίδῃ / ¹⁵ εἰς) τοῦ ἑτέρου. †

Ανταλλαγή

φ. 19α'

31 Μαρτίου 1515

† ,αφιε' ημέρα λα' τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος γ'. Ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη κυρὴ Ἀντρίας ὁ Μανταράνγγας ἀπὸ χωρίου / ² τῆς Κορακιάνας ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ κυρὴ Ἀναστάσης Σπρουγίτας ἀπὸ τὸ αὐτὸν χωρίου τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρῶν / ³ σωματικῶς ἐκουσία τους βουλῇ καὶ θελήσει ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι κάμνουν ἀνταλλαγὴν καὶ εἰς ὄνομα ἀνταλλαγῆς καὶ ἔδωσαν ὁ ἄνωθεν / ⁴ κυρὴ Ἀντρίας ὁ Μανταράγγας ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐνπροσθεν πρὸς τὸν ἄνωθεν κυρὴ Ἀναστάση Σπρουγίταν καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους / ⁵ καὶ διαδόχους, κατόχους δι' ἀνταλλαγὴν καὶ εἰς ὄνομα ἀνταλλαγῆς ὁσπίτιν ἓναν κτιστὸν μὲ πηλὸν ἦγουν τὸ ἥμισον ἐξ αὐτὸν τὸ ὁσπίτιον / ⁶ τὸ ὁποῖον ἔναι προικίον τῆς μητρὸς τοῦ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντρία τὸ ὁποῖον σπίτιον ἔναι καὶ στέκεται εἰς τὴν χώρα τῶν Κορυφῶν εἰς τὴν κουν / ⁷ τοῦδα τῆς Ἀντιβουνιώτισσας πλησίον καὶ συνεγγὺς ὁσπιτίου τοῦ ποτὲ Στεφάνου Ποτινοῦ καὶ ἑτέρων ἀληθεστάτων / ⁸ πλησιαστάδων ἔαν εἰσὶν, σὺν μπᾶσαν νομῇ, προσνομῇ, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων / ⁹ τοῦ αὐτοῦ ὁσπιτίου, σὺν τὰ τὸ βάρος τοῦ αὐτοῦ ὁσπιτίου ἄσπρα γ' καὶ τορνήσια ιη', ἦγουν ἄσπρα τρία καὶ τορνήσια δεκάθια. Ἐπεὶ δίδει καὶ ὁ ἄνωθεν κυρὴ Ἀναστάσης / ¹⁰ ἀντ' αὐτοῦ διὰ τὸ ἄνωθεν ὁσπίτιον εἰς ἀνταλλαγὴν πρὸς τὸν ἄνωθεν κυρὴ Ἀντρία καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν / ¹¹ σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἀμπέλιον κομματὶν ἓνα τὸ ὁποῖον στέκεται εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίου τῆς Κορακιάνας / ¹² πλησίον καὶ συνεγγὺς ἀμπέλιον Γεωργίου Ἀλιακάρη, ὁποῖον ἀμπέλι λέγεται εἰς τὴν Συριανάτα, ἦγουν τὸ ἥμισον ἐξ αὐτόν, τὸ ὁποῖον τοῦ ἦρθε / ¹³ εἰς τὸ μερτικόν του καὶ ἀληθεστάτων πλησιαστάδων ἔαν εἰσὶν σὺν μπᾶσαν νομῇ προσνομῇ, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ / ¹⁴ ἀμπελίου σὺν τὰ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου, ἦγουν τὴν τεταρτίαν του. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Καὶ εἰς νομῇ / ¹⁵ ἔθεσεν εἰς τὸν ἕτερον καὶ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχονται τοῦ διαφεντίζει εἰς τὸν ἕτερον καὶ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον / ¹⁶ τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἔλθει ποτὲ τὸν καιρὸν εἰς τὲς ἄνωθεν ἀνταλλαγές. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρ Βασίλη / ¹⁷ Σαβανῇ καὶ Σταμάτη Ἀλεξάκη καὶ Γεώργη Κρητικό.

Σολιάτικο

3 Απριλίου 1515

† ,αφιε' ημέρα γ' τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος γ'. Ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ

νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη ὁ τιμιώτατος παπὰ κύρ Νικόλαος ὁ Γουλῆς τὸ ἐπὶ κληνὸν Ἐλευτ<ε>/² ριώτης ἀπὸ χωρίου τῶν Γαρδαλάδων ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ παρῶν σωματικῶς καὶ κύρ Λινάρδος Ἀλεξάκης ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων καὶ αὐτὸς παρῶν /³ σωματικῶς τὰ δύο μέρη ἐσυνμφώνησαν ἀνφότεροι καὶ ἔδωσαν ὁ ἄνωθεν ἱερεὺς πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Λινάρδον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ /⁴ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἓναν κομμάτιν χωράφιν, λεγόμενον εἰς τὸν Κούκουτζον, /⁵ πλησίον καὶ συνεγγὺς τῆς καθολικῆς δημοσίας καὶ ἀνηθαίνει τὸ ἀμπελοχώραφον τοῦ κύρ Μιχάλη Κυριακάτου καὶ ὑπάγει /⁶ εἰς τὰ χωράφια τῶν Ἀλεξάδων καὶ ἐτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων ἐὰν εἰσὶν σὺν μπᾶσαν νομὴν προσνομήν, περιοχῶν /⁷ καὶ δικαιοματίων τοῦ αὐτοῦ χωραφίου, τὸ ὁποῖον χωράφιν ἔχει τὸ ἥμισον ἐξ αὐτὸν μὲ τοὺς συγγενάδες του ὁ ἄνωθεν ἱερεὺς καὶ /⁸ {καὶ} ὡσαύτως λέγει ὅτι ἔχει τὴν καταδοχὴν τοὺς καὶ σολιάζει το πρὸς τὸν ἄνωθεν κύρ Λινάρδον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους, /⁹ μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ Λινάρδος καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νὰ τελοῦν, δίδουν καὶ πληρώνουν εἰς πᾶσαν /¹⁰ ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Αἰγιοῦ μηνὸς πρὸς τὸν ἄνωθεν ἱερέα καὶ συγγενάδες αὐτοῦ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ /¹¹ ἐνπροσθεν εἰς πᾶσαν ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Αἰγιοῦ μηνὸς ἄσπρα γ' ἡγοῦν τρία, καὶ οὐχὶ ἄλλον. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν /¹² δύο μέρη. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνθηδες Κρουφῶν. Καὶ ἀπόσχεται ὁ ἄνωθεν ἱερεὺς μὲ τοὺς συγγενάδες /¹³ αὐτοῦ ὡς λέγει τοῦ διαφεντίζου τὸ ἀναγεγραμμένον σολιάτικον τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἐλθεῖ ποτὲ τὸν καιρὸν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνω /¹⁴ θεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Βασίλη Πρετόη καὶ κύρ Ἀναστάση Καλυβᾶ.†

71

Πώληση

27 Απριλίου 1515

† ,αφιε' ἡμέρα κζ' τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος γ'. Εἰς τὸ περιαύλιον τῶν Ἀντραβηδινάτων εἰς τὸ χωρίου τῶν Δουκάδων κύρ Φίλιππος Ἀντρα /² βηδινός, υἱὸς τοῦ ποτὲ Θεοδώρου Ἀντραβηδινοῦ, ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων παρῶν σωματικῶς οὐ βίας, οὐ φόβου, ὁ δόλου, ἀπάτης, // φ. 19 β' /³ οὐ κανενοῦ κακοῦ τρόπου, ἀλλὰ διὰ τοῦ καθολικοῦ αὐτοῦ θελήματος ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐμπούλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν /⁴ καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ ἐγράφου ἐπούλησεν τὰ παντοῖα αὐτοῦ πράγματα ἅπερ ἔχει εἰς τὸ χωρίου τῶν Δουκάδων τὰ /⁵ ἦρθαν εἰς τὴν μοῖραν του ὅπερ ἰμοίρασαν μὲ τοὺς ποτὲ ἀδελφοὺς αὐτοῦ, λεγάμε-

νους Νικόλα και Ἀρσένη, τὰ ὅποια πράγματα / ⁶ ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Φίλιππος ὅτι τὰ ἐπούλησεν πρὸς τοὺς ἀνηψίους αὐτοῦ, λεγόμενον Στέφανον, Κυριάκην / ⁷ καὶ Ἰωάννην, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἡγοῦν τὰ / ⁸ ἡμισὰ του πράγματα τόσον ὁσπίτια, ἀμπέλια, χωράφια, ἐλέες, δένδρη καὶ πᾶν ἕτερον μὲ τὸ τέλος τῶν αὐτῶν πρα / ⁹ γμάτων. Ἀκομὴ τὰ ἕτερα ἡμισα ὡμολόγησεν ὅτι τὰ ἐπούλησεν πρὸς τοὺς ἕτερους ἀνηψίους αὐτοῦ Κωσταντῇ, Γεώργη / ¹⁰ καὶ Ἰωάννη καὶ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ καὶ διαδόχων ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα σὺν τὰ τὸ τέλος τῶν αὐτῶν / ¹¹ πραγμάτων καὶ ἔδωσεν ἀπλὴν ἄδειαν, ἰσχύν, κυριότητα καὶ τελείαν δεσποτείαν εἰς τὰ προγραφέντα πράγματα / ¹² ὅπως τὸ ποιῶν εἰς αὐτὰ εἴ τι γὰρ θέλουν καὶ βούλονται, πουλήσουν, χαρίσουν, ψυχοδοτήσουν καὶ ἀπλῶς τ' ἅπαντα ποιεῖν / ¹³ ὥσπερ ἀληθὲς ἀφέντες τῶν αὐτῶν πραγμάτων. Καὶ εἰς νομὴν τοὺς ἔθεσεν διὰ κοδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχε<ται> / ¹⁴ ὁ ρηθεὶς Φίλιππος τοῦ διαφεντίζειν τὴν ἄνωθεν πουλήσιν ἀπὸ παντὸς ἀνθρωπίνου σώματος τοῦ εἰς ἐναντιότητα ἐλθεῖ πο<τέ> / ¹⁵ [ποτε] τὸν καιρόν. Ἔναι δὲ ἡ προῆσις τῶν αὐτῶν πραγμάτων ὑπέρπυρα ν', ἡγοῦν πενήτα, τὰ ὅποια πενήτα ὑπέρπυρα τὰ ἔλαβεν ὁ ἄνωθεν<εν> / ¹⁶ κύρ Φίλιππος μετὰ τὰ αὐτὰ καὶ ἀνελλιπὲς ἀπὸ τοὺς ἄνωθεν γεγραμμένους ἀνηψίους αὐτοῦ κατεπροσέθεν ἐπὶ τὸ νῶ<στα> / ¹⁷ οῖον Ἀρσενίου Ἀλεξάνδρη καὶ τῶν κάτωθεν μαρτύρων, Μαστούρας καὶ Μιχάλης Κυριακάτος καὶ κύρ Θεόδωρος Λίμβερης / ¹⁸ καὶ κύρ καλόγηρος Ἰανθίμος ὁ Λειβαδιώτης.

72

Πώληση

1 Αυγούστου 1515

† ,αφιε' ἡμέρα α' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἰνδικτιῶνος γ'. Εἰς τὸ περιαύλιον κύρ Δημήτρη Τζαραπέλη ὁ προγεγραμμένος κύρ Δημήτρης ὁ / ² Τζαραπέλης ἀπὸ χωρίου τῶν Γαρδαλάδων ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ καὶ κύρ Ἀντρώνης Ἀγάθος ἀπὸ χωρίου τῶν Λιαπάδων τὰ ρηθ<έντα> / ³ δύο μέρη παρὼν σωματικῶς ἐσυνμφώνησαν καὶ ἐπούλησεν ὁ ἀναγεγραμμένος κύρ Δημήτρης πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον κυρὴ Ἀν / ⁴ τρώνιον Ἀγάθον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕναν κομμάτιν ἃ / ⁵ μπέλι, λεγόμενον εἰς τὴν Ἀγίαν πρωτομάρτυραν Θέκλα, τὸ ἐπονομαζόμενον εἰς τὴν περιοχὴν χωρίου τῶν Λιαπάδων, ἄρχεται / ⁶ ὁ πλησιασμός τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου πλησίον τοῦ ἀναγεγραμμένου κυρὴ Ἀντρώνη Ἀγάθου τὰ ἀμπέλια καὶ πλησίον {καὶ πλησίον} τ<ὸ> / ⁷ ἀμπελοχώραφον τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος καὶ πλησίον τὰ ἀμπελότοπα τῶν Ἀγαθάτων καὶ ἐτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων ἐὰν εἰ<σιν> / ⁸ σὺν τὰ καὶ τὴν

χερσαίαν αὐτοῦ γῆν σὺν μπᾶσαν αὐτοῦ νομήν, προσνομήν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου, ἐλεύτερον πάντη / ⁹ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους, ἡγοῦν νὰ τῶχη ὁ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντρώνης καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ διάδοχοι πουλήσουν, χαρίσουν, / ¹⁰ ψυχοδοτήσουν καὶ ἀπλῶς τὰ πάντα ποιήσουν ὁ ἀληθῶς κύριος καὶ ἀφέντης τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ἔτος τὸ ἀνα / ¹¹ γεγραμμένον ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Δημήτρης ὅτι ἔλαβεν ἀπὸ τὸν ἄνωθεν κυρὴ Ἀντρώνη διὰ τὴν πρᾶσιν τοῦ αὐτοῦ ἀμ / ¹² πελίου ὑπέρπυρα ν', ἡγοῦν πενήντα τῶν Κορυφῶν, σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομήν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ / ¹³ ὑπόσχεται ὁ ἄνωθεν γεγραμμένος κύρ Δημήτρης καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ τοῦ διαφεντίζου τὴν ρηθεῖσαν αὐτῶν πούλησιν ἀπὸ παντὸς / ¹⁴ ἀνθρωπίνου σώματος τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἐλθεῖ ποτέ τὸν καιρόν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας ἄξιων καὶ πιστῶν μαρτύρων κύρ Πέτρου τοῦ Λευτεριώτη καὶ κύρ Πέτρου Τζακάρη καὶ διάκον Βασίλη τὸν Γουλῆ.†

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

φ. 20 α

ΑΘΗΝΩΝ

1 Αυγούστου 1515

† ,αφιε' ἡμέρᾳ α' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς Ἰνδικτιωνος γ'. Ἐντὸς οἰκίας κύρ Νικολῆ Σκιαδᾶ ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων κυρᾶ Καλῆ ἢ Σκιάδαινα, γυνὴ / ² τοῦ ἀναγεγραμμένου Νικολάου, ἐν ἀσθενείᾳ δεινῇ περιπεσὼν καὶ φοβηθεὶς τὴν τοῦ θανάτου ἄωρον τέλος μήπως αἰφνίδιος / ³ ἐπέλθῃ αὐτῇ θάνατος καὶ τὰ αὐτῆς ἀγαθὰ ἀδιόρθωτα μείνουσιν ὡς καὶ ἄλλοις πολλοῖς τοῦτον συνέβηκεν θέλει καὶ ὀρίζει καὶ ποιεῖ / ⁴ διαθήκην εἰς τὸ προικίον της. Ἐν πρώτοις ἀφήμιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκον εἰς τοὺς Δουκάδες τὸ καρατέλο μου ὅπερ ἢ / ⁵ φερα προικίον μου μετρῶν γ'. Ἀφήμιν τοῦ ἀντρὸς μου τοῦ κύρ Νικόλα Σκιαδᾶ διὰ τὴν ψυχὴν μου τές ἐλές μου τές δύο / ⁶ ὅπερ ἔχω εἰς προῖκα μου ἢ μία ἔναι εἰς τὴν φράκτην τοῦ παπᾶ κύρ Θεωμᾶ Ἀλεξάκη τὸν κῆπον καὶ ἢ ἕτερεν ἔναι εἰς τοῦ ποτέ μισῆρ Τζίλιου Μαλιπιέρα τὸ / ⁷ ἀμπέλι. Ἀφήνω τοῦ ἀντρὸς μου τοῦ κύρ Νικόλα Σκιαδᾶ τὸ σκαφόνι μου καὶ τὸ βαρέλι μου, τὸ στρῶμα μου καὶ βελέσια β' καὶ ὅλα μου / ⁸ τὰ σκουτία. Ἀφήνω του καὶ τὸ σαγὶ μου καὶ τὸ σεντόνι μου ὅπερ μοῦ χρεωστοῦν ἢ ἀδενφή μου καὶ μαξιλάρια β' καὶ τὸ ἕτερό μου / ⁹ προικίον τὸ κακάβι, κρεμαστάλυσιν, λανάρια, τζεκουρόπουλον τὰ ἀφήνω τῶν ἀδελφῶν μου Βασίλῃ καὶ Ἀναστάσῃ καὶ / ¹⁰ νὰ μηδὲν ἔχουν καμμίαν ἐξουσίαν νὰ γυρέψουν τοῦ ἀντρὸς μου τοῦ κύρ Νικόλα Σκιαδᾶ ἀπὸ τὰ κατζίβελα ὅπου τοῦ ἄφηκα διὰ τὴν / ¹¹ ψυχὴν μου καὶ νὰ χρεωστῇ ὁ ἄνωθεν κύρ Νικόλας ὁ ἀντρας μου νὰ μοῦ ποιήσῃ πᾶσαν ἐξοδὸν τῆς

θανῆς μου. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν / ¹² ἡ ἄνωθεν κυρὰ-Καλὴ ἀσθενοῦσα κοιμουμένη εἰς τὸ κλινάρι. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρὸ Κωσταντῇ Ἀντραβηδινοῦ καὶ Δήμου Μούρη / ¹³ Γραμματικῇ καὶ γινωσκόμενοι τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα. Μάρτυρας ἡ κυρὰ Αὐδοκία Μουμούραινα τὸ πῶς ἐποίησαν τὸ ὄνομά τους / ¹⁴ ἰδιόχερον εἰς τὸ τζουρνάλι μου.†

Πώληση

21 Οκτωβρίου 1515

† ,αφιε' ἡμέρα κα' τοῦ Ὀκτουβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος γ'. Ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη κυρὸ Γεώργιος ὁ Μιχαλᾶς ἀπὸ χωρίου τῶν Λακώνων / ² παρὼν σωματικῶς οὐ βίας, οὐ φόβου, ὁ δόλου, ἀπάτης, οὐ κανενοῦ κακοῦ τρόπου, ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου τοῦ καὶ καθολικοῦ αὐτοῦ θελήματος, / ³ ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωκεν, ἐπαρτίδωκεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ ἐγράφου ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν παρόντα τὸν / ⁴ θέλοντα καὶ ἀγοράζοντα κυρὸ Κωσταντῇ τὸν Τυροφᾶν καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατέχους ἀπὸ τοῦ νῦν / ⁵ καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν αἰῶνα ἕνα κομμάτιν ἀμπέλιον σὺν τὰ καὶ τὴν χερσαίαν γῆν τὸ ποῖον ἀμπέλιον τὸ ἔχει ὁ ἄνωθεν κυρὸ Γεώργης / ⁶ προικίον καὶ ὀπλιγάρει ἀντ' αὐτοῦ ἂν ἔλθῃ ποτὲ τὸν καιρὸν σκάδαλον εἰς τὸ αὐτὸν ἀμπέλιον καὶ γῆν ὀπλιγεύει ἀντ' αὐτοῦ τὰ καλά του / ⁷ πράγματα νὰ παίρῃ ὁ ἄνωθεν κυρὸ Κωσταντῆς ὅσον ἀξιάζουν τὰ ἀμπέλια ὅπερ τοῦ πούλησεν, τὰ ὅποια ἀμπέλια ὅπερ ἐπού / ⁸ λησεν ὁ ἄνωθεν κυρὸ Γεώργης εἶναι εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίου τῶν Δουκάδων, λεγόμενα εἰς τὸν Πίτρα. Ἀρχεται / ⁹ ὁ πλησιασμός τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου πλησίον καὶ συνεγγὺς ἀμπελίου τοῦ ἄνωθεν κυρὸ Κωσταντῇ Τυροφᾶ, πλησίον τὸ ἀμπέλι Νικόλα Καλυβᾶ / ¹⁰ καὶ ἐτέρων ἀληθεστάντων πλησιαστάδων ἂν εἰσὶν σὺν μπάσαν αὐτοῦ νομήν, προσνομήν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων, ἐλεύ / ¹¹ τερ(α) πάντῃ ἐλεύτερα ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνηθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσαν, / ¹² ἦτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα κγ', ἡγοῦν εἴκοσι τρία, τὰ ὅποια ὑπέρπυρα ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κυρὸ Γεώργης ὁ Μιχαλᾶς ὅτι / ¹³ εἶχεν καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν κυρὸ Κωσταντῇ ἸΤυροφᾶ σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομήν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες / ¹⁴ Κορυφῶνο. Καὶ ὑπόσχεται ὁ ἀναγεγραμμένος κυρὸ Γεώργης καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ τοῦ διαφεντίζου τὴν ρηθεῖσαν αὐτοῦ πούλησιν / ¹⁵ ἀπὸ παντὸς ἀθροπίνου σώματος τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἔλθῃ ποτὲ τὸν καιρὸν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας / ¹⁶ κυρὸ Νικόλα Ἀντραβηδινοῦ καὶ Γιακουμῇ Παξινοῦ καὶ Βασίλῃ Καριανίτη.†

75

Ανταλλαγή

26 Οκτωβρίου 1515

† ,αφιε' ημέρα κατ' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Ἐντὸς οἰκίας τοῦ κυρ Στεφάνου Ἀντραβηδινοῦ ὁ εἰρημένος κυρ Στέφανος Ἀντρα / ² βηδινὸς ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων ἀπὸ ἐνὸς μέρους αὐτοῦ παρὼν σωματικῶς καὶ Καλοῦϊώαννης Παπαδόπουλος ἀπὸ ἐτέρου / ³ μέρους αὐτοῦ ἀπὸ χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ καὶ αὐτὸς παρὼν σωματικῶς τὰ δύο μέρη ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι ἐσυνμφώνησαν / ⁴ ἀφότεροι καὶ ἐποίησαν ἀνταλλαγὴν καὶ εἰς ὄνομα ἀνταλλαγῆς καὶ ἔδωκεν ὁ ἀναγεγραμμένος κυρ Στέφανος Ἀντραβηδινὸς / ⁵ πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον ἸΚαλοῦϊῶαννην τὸν Παπαδόπουλον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν σήμερον // φ. 20 β' / ⁶ καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἓναν κομμάτιν ἀμπέλιον ὅπερ ἔχει εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ τὸ ὁποῖον ἀμπέλιον / ⁷ τὸ ἔχει προικίον μὲ τὴν συνεισφοράν τῆς θυγάτηρ τοῦ κυρ Μάρκου Βλάχου, ἀπὸ χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ καὶ ὁ ἄνωθεν Καλοῦϊῶαννης ὁ Παπαδόπουλος / ⁸ ἀπὸ χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ ὡμολόγησεν ὅτι ἔδωκεν δίδει ἀνταλλαγὴν καὶ εἰς ὄνομα ἀνταλλαγῆς διὰ τὰ ἀναγεγραμμένα ἀμπέλια δίδει / ⁹ πρὸς τὸν εἰρημένον κυρ Στέφανον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους πρόβατα θηλυκὰ κεφάλια ια', ἡγοῦν ἑντεκα, / ¹⁰ διαλεκτὰ ἀπὸ τοῦ κομμάτι τοῦ μεγάλα καὶ ἀρνὶ α' χρονιάρικον. Ὁ[ο]πλιγεύει δὲ ὁ ἄνωθεν κυρ Στέφανος Ἀντραβηδινὸς διὰ τὰ ἀμπέλια / ¹¹ ὅπερ ἔδωκεν ἀνταλλαγὴν διὰ τὰ ἀναγεγραμμένα πρόβατα ὀπλιγεύει τὰ ἀμπέλια τὸ μερτικόν του ὅπερ ἔχει εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν / ¹² χωρίου τῶν Δουκάδων, λεγόμενα εἰς τὰ Μνήματα, εἰς τὰ Παλιομαντριά, τὰ ὀπλιγάρει διὰ τὰ ἀμπέλια τῆς γυναικὸς του ὅπερ δίδει διὰ τὰ / ¹³ ἀναγεγραμμένα πρόβα<τα> κεφάλια ιβ', ἡγοῦν δώδεκα, τὰ ὅποια ἀμπέλια τῆς γυναικὸς του τὸ προικίον τῆς εἶναι εἰς τὴν περιοχὴν χωρίου / ¹⁴ τοῦ Σκριπεροῦ, λεγόμενα εἰς τὸ Πλησιτίρι, ἐλεύτερα πάντη ἐλεύτερα ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους νὰ τὰχη ὁ ἄνωθεν Καλοῦϊῶαννης καὶ οἱ α<υτοῦ> / ¹⁵ κληρονόμοι πουλήσουν, χαρίσουν, ψυχοδοτήσουν καὶ ἀπλῶς τὰ πάντα ποιήσουν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Καὶ εἰς νομὴν τὸ ἔθεσ<εν> / ¹⁶ διὰ κονδυλίου εἰς τὸν ἕτερον καὶ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρ Σεβαστοῦ Λούβρου καὶ Καλοῦϊῶαννη Κυριακάτου καὶ κυρ Νικολὸ Ἀντρα / ¹⁷ βηδινοῦ.†

76

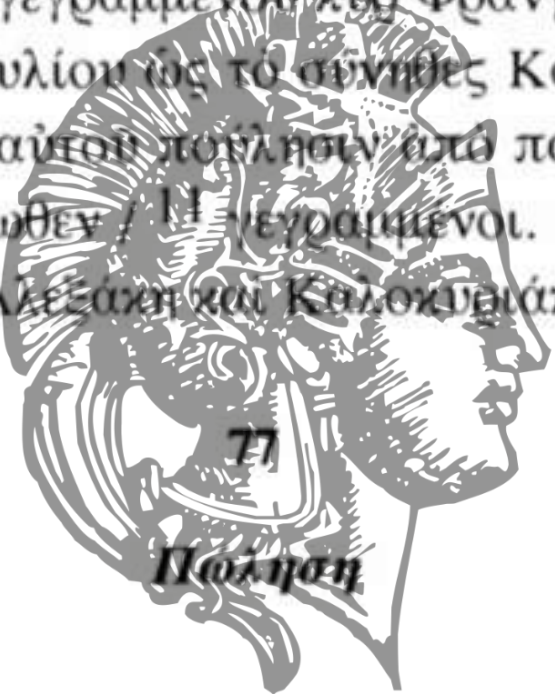
Πώληση

16 Δεκεμβρίου 1515

† ,αφιε' ημέρα ιστ' τοῦ Δικεβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος τῆς δ'. Εἰς τὸ περιαιύ-

λιον τῶν Ἀλεξιάδων καὶ μουρσοτόπι τοῦ εὐγενῆ Βενετιῶν μισῆρ Γερολύμου / ² Μαλιπιέρου κυρὴ Ἀντρώνης ὁ Χαλκιόπουλος ἀπὸ χωρίου τοῦ Βίστωνος παρὼν σωματικῶς ἐκουσία του βουλῇ καὶ θελήσει ὡμολόγησεν / ³ καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ ἐγράφου ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν παρόντα ἀδελφὸν αὐτοῦ / ⁴ τὸν θέλοντα καὶ ἀγοράζοντα κύρ Φράκον Χαλκιόπουλον, ἡγοῦν τοῦ ἐπούλησεν ἕναν κομμάτιν κῆπον, ἡγοῦν τὸ μερτικόν του, ἐπονομαζό / ⁵ μενον εἰς τὰ Παλιάμπελα, πλησίον τὰ σπίτια τους ἡγοῦν τὸ ἐπούλησεν πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Φράγκον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονό / ⁶ μους καὶ διαδόχους κατόχους αὐτοῦ ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα νὰ τῷχη ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους, / ⁷ πουλήσει, χαρίσει, ψυχοδοτήσῃ, ἀνταλλάττειν, προἰξὴν διδόναι καὶ τὰ ἐξῆς. Ἔναι δὲ ἡ πρᾶσις τῆς ἄνωθεν πούλησης ὑπέρπυρα θ', / ⁸ ἡγοῦν ἐννιά τῶν Κορυφῶν, ἅτινα ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντρώνης ὅτι εἶχεν καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ αὐταδέλφου / ⁹ αὐτοῦ τοῦ ἀναγεγραμμένου κύρ Φράνγκου σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σὺνηθές Κορυφῶν. Καὶ / ¹⁰ ὑπόσχεται τοῦ διαφεντίζει τὴν ρηθεῖσαν αὐτοῦ πούλησιν ἀπὸ παντὸς ἀνθρωπίνου σώματος. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν οἱ ἄνωθεν / ¹¹ γεγραμμένοι. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Βασίλη Καριανίτη καὶ κυρὴ Ἀντῶνῃ Ἀλεξάνδρῃ καὶ Καλοκυριάκῃ Καλυβᾷ.

25 Δεκεμβρίου 1516

† .αφιστ' ἡμέρα κε' τοῦ Δικεβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος δ'. Ἐντὸς οἰκίας τοῦ κύρ Στεφάνου Μακρῇ ὁ εἰρημένος Στέφανος Μακρῆς ἀπὸ χωρίου / ² τῶν Δουκάδων παρὼν σωματικῶς οὐ βίας, ὁ φόβου, οὐ δό[ο]λου, ἀπάτης, οὐ κανενοῦ κακοῦ τρόπου, ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου του καὶ καθολικοῦ αὐτοῦ / ³ θελήματος, ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐμπούλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ ἐγράφου ἐλευτέρωσεν / ⁴ πρὸς τὸν παρόντα ἱεροδιάκον κύρ Δημήτρην Μωραΐτην, γαπρόν τοῦ παπᾶ κύρ Νικολάου τοῦ Γουλῆ, ἀπὸ χωρίου τῶν Γαρδαλάδων καὶ πρὸς / ⁵ τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἡγοῦν τοῦ ἐπούλησεν ἕναν κομμάτιν / ⁶ χωράφιν, λεγόμενον Καναλάκιν, εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίου τῶν Γαρδαλάδων πλησίον καὶ σύνεγγυς ἀμπελίου / ⁷ χωραφίου τοῦ ἀναγεγραμμένου ἱεροδιάκου καὶ πλησίον χωραφίου παπᾶ κύρ Θεοδώρου τοῦ Μεσάζου καὶ ἐτέρων ἀληθεστάτων πλη / ⁸ σιαστάδων ἐὰν εἰσὶν, σὺν μπᾶσαν αὐτοῦ νομὴν προσνομήν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ χωραφίου ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ / ⁹ παντὸς βάρους καὶ

τέλους. Ἔναι δὲ ἡ προῶσις τοῦ αὐτοῦ χωραφίου διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐ-
τῶν συμφωνησθεῖσαν καὶ ἀρεσθεῖσα, / ¹⁰ ἥτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα ι', ἡγοῦν
δέκα τῶν Κορυφῶν, ἅτινα ὡμολόγησεν ὁ ἀναγεγραμμένος κύρ Στέφανος ὁ Μακρῆς
ὅτι εἶχεν / ¹¹ καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἀναγεγραμμένου ἱεροδιάκου τοῦ Μω-
ραῖτη σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες /
¹² Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχεται ὁ ἀναγεγραμμένος κύρ Στέφανος ὁ Μακρῆς αὐτὸς καὶ
τὰ τέκνα αὐτοῦ τοῦ διαφεντίζου τὴν ἄνωθεν πούλησιν / ¹³ τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἐλ-
θεῖ ποτὲ τὸν καιρὸν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας
παπα-Καλοῖωάννη Μουμούρη καὶ Καλοῖωάννη / ¹⁴ Δευτερεύου καὶ Καλοῖωάννη
Κυριακάτου. Ἀκομὴ ὡμολόγησεν ὁ ἀναγεγραμμένος κύρ Στέφανος ὁ Μακρῆς ὅτι
ἐπλιγάρει τὰ ἑτερά / ¹⁵ του κατζίβελα, ἡγοῦν τὰ χωράφια, ὅπερ ἔχει μὲ τὴν ἀδελφο-
σύνην αὐτοῦ ἂν ποτὲ τὸν καιρὸν ἐλθῇ ἐναντιότηταν νὰ παίρνουν ἀντ' αὐ / ¹⁶ τῶν
τῆς ἄνωθεν πούλησης. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν. Ὑπὸ μαρτυρίας τῶν ἄνωθεν γε-
γραμμένων μαρτύρων.†

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

6 Ιανουαρίου 1516

† ,αφιστ' ἡμέρα στ' τοῦ Γεναρίου μηνὸς Ἰναικτιῶνος δ'. Εἰς τὸ περιαύλιον
τῶν υἱῶν τοῦ Μάρκου Λίβερη ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων κύρ Βασίλης ὁ Λίμβερης
ἀπὸ χωρίου / ² τῶν Δουκάδων, υἱὸς τοῦ ποτὲ Νικολάου τοῦ Λίμβερη, παρὼν σωμα-
τικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐποίησεν ἀνταλλαγὴν καὶ εἰς ὄνομα / ³ ἀνταλ-
λαγῆς καὶ ἔδωσεν πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ ποτὲ Μάρκου Λίμβερη Βασίλη καὶ Νικολό
αὐταδέλφους καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κλη / ⁴ ρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ
τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕνα ὁσπίτιον σὺν τὰ τὸν κῆπον καὶ
περιαύλιον / ⁵ ὅπερ στέκει ὁπρὸς εἰς τὸ ὁσπίτιον αὐτοῦ σὺν τὰ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ
ὁσπιτίου, ἡγοῦν νὰ δίδουν καὶ πληρώνουν πρὸς τὸν ναὸν / ⁶ τοῦ Μεγάλου Ταξιάρ-
χου εἰς τὸν Ἀσώματον εἰς τὸ χωρίου τῶν Δουκάδων τὸν καθὲν χρόνον, ἡγοῦν τὴν
Μεγάλην Σαρακοστή, λίτρα κερὶ / ⁷ μία ἡγοῦν α', καὶ τὰ βάγι. Ὡσαύτως δίδουν καὶ
οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι αὐταδέλφοι Βασίλης καὶ Νικολὸς πρὸς τὸν ἀναγεγρα / ⁸
μμένον Βασίλη τὸν Λίμβερη, υἱὸν τοῦ ποτὲ Νικολάου Λίμβερη, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ
κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν / ⁹ αἰῶνα τὸν ἅπαντα διὰ τὴν
ἄνωθεν ἀνταλλαγὴν ὁσπίτιν α', ἡγοῦν ἕνα, σὺν τὰ τὸν κῆπον ὅπερ ἔχει πλησίον τοῦ
αὐτοῦ ὁσπιτίου / ¹⁰ ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους, σὺν
τὰ τὰ ἐπασοβγασίδια τῶν αὐτῶν ὁσπιτίου ἡγοῦν νὰ τᾶχη ἐξουσία / ¹¹ ἀπὸ τοὺς
ἀναγεγραμμένους τὲς ἄνωθεν ἀνταλλαγῆς ὁ κάθε εἰς πουλήσουν, χαρίσουν,

ψυχοδοτήσουν ανταλλάττουν, εἴ τι / ¹² γὰρ θέλουν καὶ βούλωνται. Καὶ οὕτως ὠμολόγησαν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρ Νικολὸ Παλούμπη καὶ Κα / ¹³ λοῖωάννη Κυριακάτου καὶ Γιακουμῇ Καλοδίκη † ἡγοῦν ὁ κυρ Βασίλης ὁ Λίμβερης υἱὸς τοῦ ποτὲ Νικολάου ἔχει τὸ ὀσπίτιον / ¹⁴ ὅπερ ἔδωκεν εἰς ἀνταλλαγὴν πλησίον καὶ συνεγγυς τὰ ὀσπίτια τῶν ἄνωθεν γεγραμμένων Βασίλη καὶ Νικολὸ καὶ / ¹⁵ ὁ Βασίλης ὁ Λίμβερης καὶ Νικολὸς οἱ δύο αὐταδέλφοι ἔχουν τὸ ὀσπίτιον πλησίον καὶ συνεγγυς ὀσπίτιον / ¹⁶ τοῦ κυρῇ Ἀντρία τοῦ Λίβερη ἔχει πρότα διπλῇ. Ὑπὸ μαρτυρίας τῶν ἄνωθεν μαρτύρων.†

Πώληση

7 Ιανουαρίου 1516

† ,αφιστ' ἡμέρα ζ' τοῦ Γεναρίου μηνὸς Ἰανουαρίου δ'. Ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη κυρ Γεωργίου Χοχλίου / ² τοῦ ποτὲ Μιχάλη Βουτουλαδίτη υἱὸς ἀπὸ χωρίου τῶν Βουτουλάδων παρὰν σωματικῶς οὐ βίας, ὁ φόβου, οὐ δόλου, / ³ ἀπάτης, οὐ κανενοῦ κακοῦ τρόπου, ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου καὶ καθολικοῦ αὐτοῦ θελήματος ὠμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι / ⁴ ἐπούλησεν, ἔδωκεν, ἐπαρέδωκεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ ἐγγράφου ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν παρόντα / ⁵ τὸν θέλοντα καὶ ἀγοράζοντα κυρ Φράνγκον τὸν Χλακιόπουλον ἀπὸ χωρίου τοῦ Βίστωνος καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους / ⁶ καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἡγοῦν τοῦ ἐπούλησεν κῆπον ἓνα εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Βουτουλάδων, / ⁷ λεγόμενον εἰς τὸν Λειβάδι, εἰς τὸν Κόλιπον, ἐλευτερον πλησίον τοῦ Κορακιανίτη ἀπὸ χωρίου τῆς Κρήνης καὶ πλησίον καὶ συνεγγυς τοῦ Στεφάνου / ⁸ τοῦ Χοχλίου καὶ πλησίον τὸν κῆπον τοῦ ναοῦ τοῦ Προφήτου Ἡλία. Ἀκομὴ τοῦ ἐπούλησεν ἓναν κομμάτιν χωράφιν λεγόμενον εἰς τὴν Ἀγρα / ⁹ πιδίαν, εἰς τὸν Κόλιπον, τὸ μερτικόν του, ἡγοῦν τὸ πέντατον. Ἀκομὴ τοῦ ἐπούλησεν καὶ ἕτερον κομμάτιν χωράφιν, λεγόμενον καὶ αὐτὸν εἰς τὸ Βουνάκι, / ¹⁰ πλησίον τῶν Πλαταρινῶν καὶ τὴν καθολικὴν ὁδόν. Ὡσαύτως καὶ ἕτερον κομμάτιν χωράφιν, λεγόμενον εἰς τῆς Κεφαλοῦς τὴν δραγασία, / ¹¹ πλησίον τὰ χωράφια τῆς ἀδελφοσύνης τοῦ ἄνωθεν κυρ Γεωργίου καὶ ἕτερα χωράφια τὸ ἀδελφομοίρι τοῦ ἄνωθεν κυρ Γεωργίου, / ¹² λεγόμενα εἰς τὸ Κουβάρι, καὶ ἕτερον χωράφιν λεγόμενον εἰς τὰ Μάσματα καὶ ἕτερον χωράφιν λεγόμενον εἰς τὸ Βάθρο καὶ ἕτερον χωράφιν / ¹³ εἰς τὸ Κλῆμα // φ. 21 β' / ¹⁴ καὶ ἕτερον χωράφιν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Κολομόδι καὶ εἰς τὰς Πλαγίες τὸ μερτικόν του. Ἀκομὴ ὅθεν ἡγρίσκονται τὰ ἄνωθεν / ¹⁵ γεγραμμένα τὸ μερτικόν του νὰ τᾶχη ὁ ἄνωθεν κυρ Φράνγκος ὁ Χλακιόπουλος καὶ οἱ αὐτοῦ κληρονόμοι καὶ διαδόχοι εἰς τὸν / ¹⁶ αἰῶνα τὸν ἅπαντα πουλήσουν, χαρίσουν,

ψυχοδοτήσουν, ανταλλάττουν, προίξιν διδόναι καὶ τὰ ἐξῆς, ὥσπερ ἀληθ(εῖς) / ¹⁷ ἀφέντες τῶν ἄνωθεν πραγμάτων ἐλεύτερα πάντα ἐλεύτερα ἀπὸ παντός βάρους καὶ τέλους. Καὶ ὑπόσχεται ὁ ἄνωθεν / ¹⁸ κύρ Γεώργης καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ τοῦ διαφεντίζου τὴν ἄνωθεν πούλησιν τοῦ εἰς ἐναντιότητα ἐλθεῖ ποτὲ τὸν καιρόν. Ἔναι δὲ / ¹⁹ ἡ πρᾶσις τῶν ἄνωθεν γεγραμμένων πραγμάτων ὑπέρπυρα ν', ἡγοῦν πενήντα τῶν Κορυφῶν, τὰ ὅποια πενήντα ὑπέρπυρα / ²⁰ ὠμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Γεώργης Χοχλῖος ὅτι εἶχεν καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἀναγεγραμμένου κύρ Φράκου / ²¹ Χαλκιόπουλου σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ ἀξιοπίστων μαρτύρων / ²² τῶν ἐκεῖσε εὐρεθέντων. Μάρτυρας κύρ Νικόλας Ροῦσσος καὶ κύρ Γεώργη Κρητικὸ καὶ κύρ Δήμου Καλυβᾶς, λεγόμενος / ²³ Τετράδης.

80

Πώλησις

8 Ιανουαρίου 1516

† αἱσιτῇ ἡμέρᾳ τῇ τοῦ Γεναρίου μηνὸς Ἰνδικτιωνοῦς α'. Εἰς τὰ ἀμπέλια τοῦ πατὸς μιστῆ Φρατζίσκου Καβουδίστρια κύρ (κύρ) Κωσταντῆς ὁ Τυροφᾶς ἀπὸ / ² χωρίου τῶν Δουκάδων παρὼν σωματικῶς οὐ βίας, οὐ φόβου, οὐ δούλου, ἀπάτης, οὐ κανενοῦ κακοῦ τρόπου, ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου τοῦ καὶ καθολικοῦ / ³ αὐτοῦ θελήματος ὠμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωκεν, ἐπαρέδωκεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ ἐγγράφου ἐλευτέ / ⁴ ρωσεν πρὸς τὸν παρόντα τιμιώτατον ἱερέαν τὸν θέλοντα καὶ ἀγοράζοντα παπὰ κύρ Κώσταν τὸν Γληκαιώτην καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ / ⁵ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἡγοῦν τοῦ ἐπούλησεν ἕναν κομμάτιν / ⁶ ἀμπέλιον, λεγόμενον εἰς τὲς Χῶρες, ἡγοῦν τὸ μερτικὸν τοῦ ἄνωθεν κύρ Κωσταντῆ πλησίον καὶ συνεγγὺς τὰ ἀμπέλια τοῦ ἄνωθεν / ⁷ παπὰ κύρ Κώστα ἀπὸ τὴν μίαν μερία καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην, τὸ ὅποῖον τὸ ἔχει μισοφυτευσία ἀπὸ τοὺς γεννητόρους τοῦ ἄνωθεν ἱερέως, / ⁸ ἐλεύτερον πάντα ἐλεύτερον ἀπὸ παντός βάρους καὶ τέλους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνηθεῖσα / ⁹ καὶ ἀρεσθεῖσα, ἥτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα κε', ἡγοῦν εἴκοσι πέντε τῶν Κορυφῶν, τὰ ὅποια εἴκοσι πέντε πέρπυρα ὠμολόγησεν ὁ <ἄνω> / ¹⁹ θεν κύρ Κωσταντῆς ὁ Τυροφᾶς ὅτι εἶχεν καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἀναγεγραμμένου ἱερέως σῶα καὶ ἀνελλιπές. / ²⁰ Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ οὕτως ὠμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας τῶν ἐκεῖσε εὐρεθέντων. Μάρτυρας κύρ Βασίλης Πρεντόης καὶ Νικόλας Παλούπης καὶ Ἀντρία Παλούμπης.†

Πώληση

11 Ιανουαρίου 1516

† ,αφιστ' ημέρα ια' τοῦ Γεναρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Εἰς τὰ ἀμπέλια τοῦ ποτέ μιστῆρ Φρατζίσκου Καβουδίστρια εἰς τὸ χωρίον τῶν Δουκάδων κύρ Γεώργης / ² Ζῶρκος ἀπὸ χωρίου τοῦ Βίστωνος καὶ ἀδελφός του νόμιμος, λεγάμενος Μᾶρκος, ἀπὸ τὸ αὐτὸ χωρίου οἱ δύο αὐταδέλφοι παρὼν / ³ σωματικῶς ἐκουσία τους βουλῇ καὶ θελήσει ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι ἐπούλησαν, ἔδωσαν, ἐπαρέδωσαν καὶ διὰ τοῦ παρὸν / ⁴ τος νοταρικοῦ ἐγράφου ἐλευτέρωσαν πρὸς τὸν παρόντα Καλοῦϊωάννη τὸν Ἄνθη καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν του τὸν Ἀναστάσην τὸν / ⁵ Ἄνθη ὡς καθὼς αὐτοὶ λέγουν ὅτι ἔχουν τὴν καταδοχὴν του καὶ πρὸς τοὺς αὐτῶν κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν / ⁶ σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἓνα κομμάτιν χωράφιν, λεγάμενον εἰς τὸ Βροῦλον, εἰς τὴν περιοχὴν χωρίου τοῦ Βίστωνος, πλησίον / ⁷ καὶ σύνεγγυς χωραφίου τοῦ Νικολᾶ Ἀνθῆ ὅπερ ἔχει ἀγορασμένον ἀπὸ τὸν Λουρέντζον Ζῶρκον καὶ ἐτέρων ἀληθευτάτων / ⁸ πλησιαστάδων ἐὰν εἰσίν, ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντός βαρὸς καὶ τέκους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν / ⁹ συμφωνηθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσα, ἦτοι εἰς δηνερικῶς ὑπερπυρα ¹, ἦσαν δέκα τῶν Κορυφῶν, τὰ ὅποια ὑπερπυρα ¹ ὡμοκόρησεν / ¹⁰ ὁ ἄνωθεν κύρ Γεώργης ὁ Ζῶρκος καὶ ἀδελφός του ὁ Μᾶρκος ὅτι εἶχαν καὶ ἔλαβαν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τῶν ἄνωθεν γεγραμμένων αὐταδέλφων / ¹¹ Ἰωάννη καὶ Ἀναστάση σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τοὺς ἔθεσαν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχοντ^{αι} οἱ ἄνωθεν αὐτὰ / ¹² δέλφοι κύρ Γεώργης καὶ Μᾶρκος τοῦ διαφεντίζουν τὴν ἄνωθεν πούλησιν ἀπὸ παντός ἀνθρωπίνου σώματος τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἐλθεῖ ποτέ / ¹³ τὸν καιρόν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Βασίλη Πρετοῦ καὶ Νικόλα Μπαλούπη καὶ Ἰωάννη Πρεντοῦ.†

Πώληση

φ. 22α'

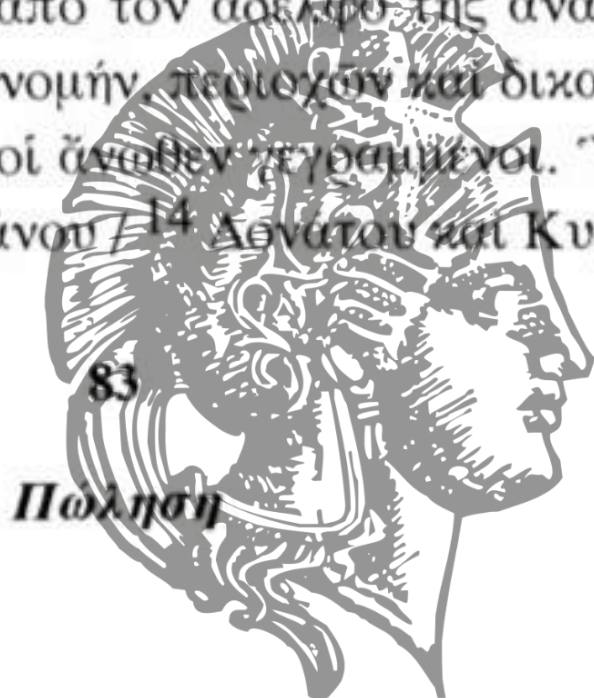
21 Ιανουαρίου 1516

† ,αφιστ' ημέρα κα' τοῦ Ἰουναρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Εἰς τὸν οἶκον τοῦ Νικολ(ῆ) Ἀντραβηδινουῦ κυρα-Θεοδωροῦ Ἀντραβηδινουῦ ἀπὸ χωρίου / ² τῶν Δουκάδων, θυγάτηρ τοῦ ποτέ Ἀντρίαν Ἀντραβηδινουῦ, παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωσεν, ἐ / ³ παρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ ἐγράφου ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν παρόντα κύρ Νικόλα Ἀντραβηδινόν τὸν ἑξά / ⁴

δελφόν της ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕναν / ⁵ κομμάτι κῆπον καθὼς κλεῖ γύρωθεν σὺν τὰ καὶ τῷ ἐλαϊκῶν δένδρων καὶ κλήματα καὶ ἕτερα ἐλαϊκὰ δένδρη, ὅπερ ἡγύρι / ⁶ σκονταὶ εἰς τὸ αὐτὸν κῆπον, ἐλεύτερον πάντη ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους καὶ ἔδωκεν αὐτοῦ ἀπλὴν ἄδειαν, ἰσχύν, κυρι / ⁷ ὄτηταν καὶ τελείαν δεσποτείαν τοῦ ποιεῖν εἰς αὐτὸν εἴ τι γὰρ θέλῃ καὶ βούλεται εἰς τὸν ἀναγεγραμμένον κῆπον καὶ δέδρο(ων). Ἔναι δὲ / ⁸ ἡ πρᾶσις τῆς ἀναγεγραμμένης πούλησης ὑπέρπυρα ιστ', ἡγοῦν δεκάξ, τὰ ὅποια ὑπέρπυρα ιστ' ὠμολόγησεν ἡ ἄ / ⁹ νωθεν Θεοδώρα ὅτι εἶχεν καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἀναγεγραμμένου Νικολ(ῆ) σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν / ¹⁰ ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὥς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ἔναι δὲ ὁ πλησιασμός τοῦ αὐτοῦ κήπου πλησίον καὶ ἰσυνεγγύς τὸν κῆπον τοῦ ἄνωθεν Νικολάου / ¹¹ καὶ πλησίον καὶ συνεγγύς τὸν κῆπον τοῦ κύρ Μιχάλη Κυριακάτου καὶ γυρίζει ὅθεν ἤρξατο. Ἀκομὴ πλησίον τὸν κῆπον τοῦ τὸν ἕτερον ὅπερ ἔχει / ¹² ἀγορασμένον ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τῆς ἀναγεγραμμένης Θεοδωροῦς σὺν μπᾶσαν αὐτοῦ νομὴν, προσνομὴν, περιοχὴν καὶ δικαιωμάτων / ¹³ τοῦ αὐτοῦ κήπου. Καὶ οὕτως ὠμολόγησαν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι. Ὑπὸ μαρτυρίας παπὰ κύρ Κώστα τοῦ Γληκaiώτη καὶ Στεφάνου / ¹⁴ Δονάτου καὶ Κυριάκη Καλυβᾶ.†

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

22 Ιανουαρίου 1516

† ,αφιστ' ἡμέρα κβ' τοῦ Γεναρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη κύρ Νικόλας Ἄνθης ἀπὸ χωρίου τοῦ Βίστωνος / ² παρὼν σωματικῶς ὠμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωκεν, ἐπαρέδωκεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ ἐγγράφου ἐλευτέρωσεν / ³ πρὸς τὸν παρόντα Ἰωάννη Χοχλίον ἀπὸ χωρίου τῶν Βουτουλάδων καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν / ⁴ σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕναν κομμάτιν ἀμπέλιον ἡγοῦν τὸ τρίτον τοῦ ἄνωθεν κύρ Νικόλα ὅπερ ἔχει μὲ τοὺς ἀδελφούς του, / ⁵ λεγόμενον εἰς τὸν Κόλιπον εἰς τὰ Κάτω Βάρια, πλησίον καὶ σύνεγγυς ἀμπέλια τοῦ ἄνωθεν Γιαννούλη καὶ πλησίον καὶ σύνεγγυς χωράφια / ⁶ τοῦ Προφήτου Ἡλίας σὺν τὰ καὶ τὴν χερσαίαν αὐτοῦ γῆν καὶ πλησίον τὸν κῆπον τοῦ ἄνωθεν κύρ Νικολῆ καὶ Φίλιππον, τὸν ὅποιον κῆπον ἔχει / ⁷ τὸν ἥμισον ἢ θυγάτηρ τοῦ ποτὲ Φιλίππου ἡγοῦν προικίον καὶ ἐτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων ἐὰν εἰσὶν ἐλεύτερον πάντη / ⁸ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνησθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσα, ἥτοι εἰς δηνερικῶς / ⁹ ὑπέρπυρα ἡ', γοῦν ὀκτώ, τὰ ὅποια ὑπέρπυρα ἐσυμφώνησαν ὅτι νὰ τὰ δώσῃ ὁ ἄνωθεν Γιαν-

νούλης τοῦ α / ¹⁰ {α}ναγεγραμμένου κύρ Νικόλα ἕως τὴν ἐρχαμένην Κυριακὴ τῆς Τυρηνῆς ἄσπρα κ' , ἡγοῦν εἴκοσι, καὶ τὰ ἕτερα / ¹¹ εἴκοσι νὰ τὰ δώσῃ ἕως τὲς ὀκτῶ τοῦ ἐρχαμένου Ἀπριλίου. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι. Ὑπὸ / ¹² μαρτυρίας Δημήτρη Καλυβᾶ καὶ παπὰ κύρ Θεωμᾶ Ἀλεξάκη καὶ Ἰωάννη Ἀλεξάκη, λεγόμενος Κουρτελέσης, καὶ ᾱ<ν> / ¹³ δὲν δώσῃ τὰ εἴκοσι ἄσπρα ἕως τὲς η' τοῦ Ἀπριλίου νὰ δώσῃ ἄσπρα λ' . Ὑπὸ μαρτυρίας τῶν ἄνωθεν μαρτύρων. †

Πώληση

23 Ιανουαρίου 1516

† ,αφιστ' ἡμέρα κγ' τοῦ Γεναρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ' . Ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη κύρ Δημήτρη Ἀθῆς ἀπὸ χωρίου τοῦ / ² Βίστωνος παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐποιύλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ / ³ ἐγράψαν ἐλευτέροισιν πρὸς τὸν παρόντα Γιαννούλη Χοχλίον ἀπὸ χωρίου τῶν Βουτουλάδων καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ / ⁴ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕνα κοινάτιν ἀμπέλιον καὶ φύτεμα σὺν τὰ καὶ τὴν / ⁵ χρυσίαν αὐτοῦ γῆν ὅπερ ἔχει ὁ ἄνωθεν κύρ Δημήτρη ἰμοιρασμένον μὲ τοὺς ἀδελφούς του τὸ μερτικόν του καθὼς καὶ ἀδελφόν / ⁶ του ὁ Νικόλας // φ. 22 β' / ⁷ πλησίον τὸ ἀμπέλιον τοῦ ἄνωθεν Γιαννούλη ὅπερ ἔχει προικίον ἀπὸ τὸν θεῖον τοὺς Φίλιππον τὸν Ἀθῆ σὺν τὰ τὴν βρύσιν ὅπερ ἐνὶ μέσα / ⁸ ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βαρὺς καὶ τέλους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνηθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσα, ἦτοι / ⁹ εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα ιστ' , ἡγουν δεκάξι, τὰ ὅποια ὑπέρπυρα ιστ' ἐσυμφώνησαν οἱ ἄνωθεν ὅτι νὰ δώσῃ / ¹⁰ ὁ ἄνωθεν Γιαννούλης ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς ἡμέρες ιε' τὰ ὀκτῶ ὑπέρπυρα καὶ τ' ἄλλα ὀκτῶ ὑπέρπυρα νὰ τὰ δώσῃ ἕως τὸν / ¹¹ ἐρχάμενον Αὔγουστον. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι τὰ δύο μέρη. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν / ¹² διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Γεώργη Βρανᾶ καὶ Γεώργη Ἀλεξάκη καὶ Ἰωάννη Ἀλεξάκη, λεγόμενος Κουρ / ¹³ τελέσης. †

Σολιάτιχο καὶ Ψυχικό

25 Ιανουαρίου 1516

† ,αφιστ' ἡμέρα κε' τοῦ Γεναρίου μηνὸς. Ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη κύρ Ἀθανάσιος ὁ Χιώτης ἀπὸ χωρίου τῆς Κορακιάνας / ² παρὼν

σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι δίδει καὶ παραδίδει τὸ χωράφιον ὅπερ ἔχει εἰς τὴν περιοχὴν χωρίου / ³ τῆς Κορακιάνας, λεγόμενον εἰς τῆς Ἑμνοστίας, ὅπερ ἔχει ἰμοιρασμένον μὲ τὸ θεῖον τοῦ Ἰωάννην Χιώτην ἡγοῦν τὸ μερ / ⁴ τικόν του, δίδει το τοῦ κυρ Φράγκου Μάρκου τοῦ παιδίου του τῆς Ἀντωνίας ἀναδεκτῆς τοῦ ἄνωθεν κυρ Ἀθανασίου, / ⁵ ἡγοῦν τῆς δίδει τὸ τρίτον ἐξ αὐτὸν τὸ χωράφιον διὰ ψυχικὴν του σωτηρίᾳ ἡγουν διὰ χάρις τῆς ἀναδεκτῆς του καὶ τὰ / ⁶ ἕτερα δύο μερτικὰ ἐξ αὐτὸν τὸ χωράφιν ὡμολόγησεν ὅτι δίδει καὶ παρ<α>δίδει τοῦ ἄνωθεν κυρ Φράγκου Μάρκου / ⁷ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα νὰ τῷ χη ἐξουσία πουλήσει, / ⁸ χαρίσει, ψυχοδοτήσῃ εἴ τι γὰρ θέλει καὶ βούλεται ὥσπερ τὸ εἶχεν καὶ ὁ ἄνωθεν Ἀθανάσιος μὲ τοιοῦτον τρόπον / ⁹ καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ δίδῃ καὶ τελῇ ὁ ἄνωθεν κυρ Φράγκος Μάρκος καὶ οἱ αὐτοῦ κληρονόμοι ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν / ¹⁰ αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὸν καθὲν ἔτος πρὸς τὸν ἄνωθεν Ἀθανάσιον καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους διὰ σο / ¹¹ λιάτικον καὶ ὑπὸ σολιατίκου ὀνόματος τὸν καθὲν χρόνον σολδία στ', ἡγοῦν ἕξι, καὶ οὐχὶ ἄλλον. Καὶ οὕτως ὡμολό / ¹² γησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ συνήθες Κόρυμφων τὸ ὁποῖον χωράφιν / ¹³ ἐκεῖ στέκεται πλησίον τὸ ἀμπέλιον τοῦ ἀναγεγραμμένου κυρ Φράγκου ἐκ τὴν μία μερίᾳ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην πλησίον / ¹⁴ τὸ χωράφιον τοῦ ἀναγεγραμμένου Φράγκου. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας / ¹⁵ κυρ Στεφάνου Δονάτου καὶ Ἀλεξανδρῇ Ἀλεξάκη ἀναγνώστῃς καὶ Νικολὸ Ἀλεξάκη.†

† ,αφιστ' ἡμέρα κζ' τοῦ Γεναρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος δ'. Εἰς τὸ περιαύλιον Καλοῦϊωάννη Μουμούρη παπὰ κυρ Σταμάτης ὁ Γουλῆς ἀπὸ / ² χωρίου τῶν Γαρδαλάδων παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐποίησεν συμφωνίας μὲ τὸν παρόντα κυρ Στέφανον / ³ τὸν Μουμούρη καὶ δίδει ὁ ἄνωθεν ἱερεὺς πρὸς τὸν ἀναγεγραμμένον κυρ Στέφανον ἐν κομμάτιν χωράφιν, λε / ⁴ γάμενον εἰς τὸ Λειβάδι, εἰς τὴν περιοχὴν χωρίου τῶν Γαρδαλάδων, πλησίον τὴν ἀμπελοφυτεῖαν τοῦ ἄνωθεν ἱερέως / ⁵ καὶ πλησίον τοῦ ποτὲ Ἀρσένη τοῦ Λευτεριώτη καὶ πλησίον τοῦ ποτὲ διακουσίμου του καὶ τῶν ἐτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων / ⁶ ἐὰν εἰσὶν δίδει τοῦτο [καὶ []] μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας [] ὅπως ὁ ἀναγεγραμμένος κυρ Στέφανος ἀπὸ / ⁷ ἰδίου κόπου καὶ μόχθου αὐτοῦ νὰ ὀφείλῃ ποιήσῃ αὐτὸν ἀμπέλι πληρέστατον ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω δίδοντος / ⁸ τοῦ εἰρημένου ἱερέως στράταν νὰ μπαίνει εἰς τὴν ἀμπελοφυτεῖαν αὐτοῦ καὶ νὰ τὸ ποιήσῃ μέσα εἰς πέντε χρόνους /

⁹ καὶ εἴ τι ποιήσῃ νὰ τὸ ἱμοιράζου·ν ἐφ' ἡμισείας τόσον ἡμερὰ δένδρῃ καὶ τὸ ἀμπέλι, μὲ τοιοῦτον τρόπον ὅτι νὰ δώσῃ στράτα / ¹⁰ ἐκ τὴν ἀπάνω μερία ἐκ τὶς ἀγραπιδίες. Καὶ ὑπόσχε·ται ὁ ἄνωθεν ἱερεὺς τοῦ διαφεντίζει τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ / ¹¹ Στέφανον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Καὶ οὕτως ὠμολόγησαν καὶ εἰς τοὺς πέντε χρό·νους νὰ ἱμοιράζου·ν τὸν καρπὸν νὰ παίρῃ / ¹² ὁ ἄνωθεν ἱερεὺς τετάρτι καὶ ἀπὸ κεῖ νὰ τὸ ἱμοιράζου·ν ἐφ' ἡμισείας ὡς ἄνωθεν δηλοῖ. Καὶ οὕτως ὠμολόγησαν τὰ ἄνωθεν / ¹³ δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Βασίλῃ Λίμβερῃ καὶ Δημήτρῃ Δωρια·νοῦ. †

Πώληση

φ. 23 α'

29 Ιανουαρίου 1516

† ,αφιστ' ἡμέρᾳ κθ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἰδικτιῶνος δ'. Ἐντὸς οἰκίας Νικολῇ Ἀντραβηδινοῦ κύρ Σταμάτης ὁ Κλήμης καὶ κυρᾶ-Καλὴ ἡ μάνα του ἀπὸ χωρίου / ² τοῦ Σκριπεροῦ παρὼν ση·ματικὸς ὠμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι ἐπούλησαν, ἔδωσαν, ἐπαρέδωσαν πρὸς τὸν παρόντα ἱερεῖν πατῆ / ³ κύρ Φίλιππον τὸν Κλήμην ἀπὸ χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν / ⁴ ἅπαντα ἕνα κομμάτιν φύτεμα σὺν τὰ καὶ τὴν χερσαίαν αὐτοῦ γῆν καὶ κεντρώματα καὶ εἴ τι περικλῇ μέσα ἢ ὅποια φυτεία ἔ·ναι / ⁵ καὶ στέκεται εἰς τὴν περιοχὴν χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ, λεγόμενον εἰς τὸν Φρία, πλησίον καὶ συνεγγὺς τὰ ἀμπέλια Ἰωάννη τοῦ Ράφτη καὶ πλησίον / ⁶ καὶ συνεγγὺς τὸ παλιάμπελον τοῦ ποτὲ σῆρ Φράκου Φιομάχου τὸ ὅποῖον ἔχει προικίον τῆς θυγα·τερός του καὶ ἐτέρων ἀληθεστάτων / ⁷ πλησιαστάδων ἂν εἰσὶν, μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ δίδῃ καὶ τελῇ ὁ ἄνωθεν ἱερεὺς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ τὸ σολιάτικον / ⁸ ὅπερ ἐπλέρωνε ὁ ἄνωθεν κύρ Σταμάτης πρὸς τὸν εὐγενῆ μισῆρ Γιάκουμον Φιομάχον ἡγοῦν ἄσπρα γ', ἡγοῦν τρία, καὶ οὐ·χι / ⁹ ἄλλον. Ἐ·ναι δὲ ἡ πρᾶσις τῆς ἄνωθεν πούλησης ὑ·πέρ·πυρα κ', ἡγοῦν εἴκοσι, καὶ σιτάρι πίνακιν α', τὰ ὅποια ὑ·πέρ·πυρα / ¹⁰ καὶ σιτάρι ὠμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Σταμάτης ὅτι εἶ·χεν καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρός τοῦ ἀναγεγραμμένου ἱερέως σῶα / ¹¹ καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχονται οἱ ἄνωθεν κύρ Σταμάτης αὐτοὶ καὶ τὰ / ¹² παντοῖα τοὺς πράγματα ὀπλιγάδα τοῦ δια·φεντίζουν τὴν ἄνωθεν πούλησιν τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἔλθ·εἰν ποτὲ τὸν καιρόν. / ¹² Καὶ οὕτως ὠμολόγησάν τα οἱ |{οἱ}| ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Δημήτρῃ Τζιλιμπάρῃ καὶ κύρ Νικολῇ Ἀντραβηδινοῦ καὶ Μανοήλῃ Τζιλιμπάρῃ.

Πώληση

10 Φεβρουαρίου 1516

† ,αφιστ' ημέρα ι' τοῦ Φλεβαρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη κύρ Μιχάλης ὁ Κλήμης ἀπὸ χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ / ² καὶ υἱὸς του ὁ Στέφανος οἱ δύο παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι ἐμπούλησαν, ἔδωσαν, ἐπαρέδωσαν καὶ διὰ τοῦ παρόντος / ³ ἐγράφου ἐλευτέρωσαν πρὸς τὸν παρόντα ἱερέαν παπὰ κύρ Φίλιππον τὸν Κλήμην ἀπὸ χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους / ⁴ καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἓνα κομμάτιν τόπον ἰγῆνι ὅπερ ἔναι καὶ στέκεται μέσα εἰς τὸ χωρίου τοῦ / ⁵ Σκριπεροῦ πλησίον καὶ συνεγγὺς τόπον τοῦ Ἀντρία Κορωνάκη καὶ μὲ τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ πλησίον καὶ συνεγγὺς τὴν ἄπερ / ⁶ χομένην ὁδὸν τοῦ χωρίου καὶ ἀκουμπίζει εἰς τὸν τέρμονα ὅπερ ἔβαλαν τὴν ἄνωθεν δύο μέρη καὶ μὲ τὸν Σεβαστὸν τὸν Λουῖβρον / ⁷ καὶ Γεώργης Κλήμης διὰ μαρτυρῶν καὶ γυρίζει δυσικὰ ἀπὸ τέρμονα εἰς τέρμονα καὶ νὰ κατηβαίνει εἰς τὸν τέρμονα μὲ τὸ ἄγκω / ⁸ νάρι καὶ κατηβαίνει εἰς τοῦ Ἀντρία τοῦ Κορωνάκη καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του ὅθεν ἤρξατο σὺν πᾶσιν αὐτοῦ νομὴν, προσνομὴν, περιοχὴν / ⁹ καὶ οἰκισμάτων ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνη / ¹⁰ σθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσα, ἥτοι εἰς ἀνεροικῶς ὑπέρπυρα κατ', ἡγοῦν εἰκοσι ἕξι τῶν Κορυφῶν, τὰ ὅποια ὑπέρπυρα ὡμολόγησαν οἱ ἄνωθεν / ¹¹ γεγραμμένοι κύρ Μιχάλης Κλήμης καὶ ὁ υἱὸς του ὁ Στέφανος ὅτι εἶχαν καὶ ἔλαβαν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἀναγεγραμμένου / ¹² ἱερέως παπὰ κύρ Φιλίππου σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσαν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνθητες Κορυφῶν. Καὶ ὑπὸς / ¹³ χονται τοῦ διαφεντίζου τὴν ἄνωθεν πούλησιν τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἐλθεῖ ποτὲ τὸν καιρόν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν οἱ ἄνωθεν / ¹⁴ γεγραμμένοι. Ὑπὸ μαρτυρίας Ἀλεξαντρῇ Ἀλεξάκη ἀναγνώστης καὶ Καλοκυριάκη Καλυβᾶ καὶ Σταμάτη Μακρῇ.

Πώληση

21 Φεβρουαρίου 1516

† ,αφιστ' ημέρα κα' τοῦ Φλεβαρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Ἐντὸς οἰκίας τοῦ Δήμου Μουμούρη / ² παπὰς Καλοῦϊάνης ὁ Μουμούρης ἀπὸ χωρίου / ² τῶν Δουκάδων παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος / ³ νοταρικοῦ ἐγράφου ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν παρόντα

κύρ Μιχάλην Καναλιώτην ἀπὸ χωρίου τοῦ Ποταμοῦ καὶ δι' αὐτὸν πρὸς / ⁴ τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἓναν κομμάτιν χωράφιν, / ⁵ λεγόμενον εἰς τὴν Λίμνην, εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίου τῶν Δουκάδων πλησίον καὶ συνεγγὺς τὸ χωράφιον τῆς ἐκκλη / ⁶ σίας τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τοὺς Δουκάδες καὶ πλησίον καὶ συνεγγὺς χωράφιν τῶν Ρουσάτων καὶ πλησίον καὶ συνεγγὺς χωρά / ⁷ φια τῶν Καλυβάτων καὶ ἐτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων ἔαν εἰσὶν σὺν μπάσαν αὐτοῦ νομὴν προσνομὴν, περιοχῶν / ⁸ καὶ δικαιωμάτων // φ. 23 β' / ⁹ τοῦ αὐτοῦ χωραφίου ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνη / ¹⁰ σθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσα, ἥτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα ιβ', ἡγοῦν δώδεκα τῶν τῶν Κορυφῶν, τὰ ὅποια ὑπέρπυρα ὡμολόγησεν / ¹¹ ὁ ἀναγεγραμμένος παπᾶς Καλοῦϊωάννης ὁ Μουμούρης ὅτι εἶχεν καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν γεγραμμένου / ¹² κύρ Μιχάλη Καναλιώτη σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσ / ¹³ χεται ὁ ἄνωθεν ἱερεὺς καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ τοῦ διαφεντίζου τὴν ρηθεῖσαν αὐτοῦ πούλησιν τοῦ εἰς ἐναντιότη / ¹⁴ ταν ἔλθει ποτὲ τὸν καιρόν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Βασίλη Καριανίτη καὶ Καλοῦ / ¹⁵ Ἰωάννη Κυριακάτο καὶ Νικολό Κρατάτο ὡς τὴν ἄνωθεν πούλησιν. Καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Δήμου Μουμούρη ὁ εἰρημένος / ¹⁶ Δήμος Μουμούρης παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐποίησεν πρὸς τὸν ἄνωθεν κύρ Μιχάλην / ¹⁷ Καναλιώτην τὸν γαπρόν του ἓναν κομμάτιν ὁσιτίον τὸ χαμόγιον ὅπερ ἔχει εἰς τὸ χωρίου τῶν Δουκάδων πλησίον τὴν καθ' / ¹⁸ ἑαυτὴν ὁδὸν τοῦ χωρίου τῶν Δουκάδων σὺν τὰ τὴν ἐβγάτησιν τοῦ αὐτοῦ ὁσιτίου ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς / ¹⁹ βάρους καὶ τέλους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνησθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσαν, ἥτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα / ²⁰ λστ', ἡγοῦν τριάντα ἔξι, τὰ ὅποια ὑπέρπυρα ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Δημήτρης ὁ Μουμούρης ὅτι εἶχεν καὶ / ²¹ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἀναγεγραμμένου κύρ Μιχάλη σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς / ²² τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπόσχεται τοῦ διαφεντίζει τὴν ρηθεῖσαν αὐτοῦ πούλησιν τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἔλθει ποτὲ / ²³ τὸν καιρόν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι εἰς τὸ ἀναγεγραμμένο ἔτος καὶ ἡμέρα. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Βασίλη / ²⁴ Καριανίτη καὶ Βασίλη Λίμβερη καὶ Νικολό Ροῦσσο.†

Δήμου Μου<μού>ρη κύρ Βασίλης ὁ Λίβερης ἀπὸ χωρίου / ² τῶν Δουκάδων καὶ Γιακουμῆς ὁ ἀδελφός του οἱ δυ<ὸ> αὐταδέλφοι παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι ἐμπούλησαν, / ³ ἔδωσαν, ἐπαρέδωσαν καὶ σωματικῶς ἐλευτέρωσαν πρὸς τὸν παρόντα ἱερέαν παπὰ κύρ Θεωμᾶ Ἀλεξάκη / ⁴ ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕναν / ⁵ κομμάτι ἀμπέλιον καὶ γῆν σὺν τὰ τὴν χερσαίαν αὐτοῦ γῆν τὸ μερτικόν τους ὅσον καὶ οἶον ἐστίν, τὸ ἐπονομαζόμενον εἰς τὰ / ⁶ Μεγάλα Ἀμπέλια, πλησίον καὶ συνεγγὺς ἀμπέλιον τοῦ ἄνωθεν ἱερέως παπὰ κύρ Θεωμᾶ Ἀλεξάκη καὶ πλησίον ἀμπέλι Θε / ⁷ οδώρου τοῦ Κονταράτου καὶ ἐτέρων ἀλη<θε>στάτων πλησιαστάδων ἐὰν εἰσὶν σὺν μπᾶσαν αὐτοῦ νομὴν, προσνομὴν, πε / ⁸ ριοχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου, ἐλεύτερον, πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν / ⁹ αὐτῶν συμφωνηθεῖσα καὶ ἀρεστεῖσα, ἥτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα η΄, ἡγοῦν ὀκτώ, τὰ ὅποια ὡμολόγησαν / ¹⁰ οἱ ἄνωθεν δύο αὐταδέλφοι Βασίλης καὶ Γιακουμῆς ὅτι εἶχαν καὶ ἔλαβαν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν ἱερέως παπὰ / ¹¹ κύρ Θεωμᾶ Ἀλεξάκη οὕτω καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσαν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ἀπόσχονται οἱ ἄ<νω> ¹² / ¹³ ἄνωθεν αὐταδέλφοι Βασίλης καὶ Γιακουμῆς τοῦ διαφεντίζον τὴν ρηθεῖσαν αὐτὴν πούλησιν τοῦ εἰς ἐναντιότητάν ἐλθεῖ ποτὲ / ¹⁴ τὸν χωρὸν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Βασίλη Κασιανίτη καὶ Καλοῦϊωάννη Κυριακάτου καὶ / ¹⁵ κύρ Νικολῆ Ρούσσου.†

91

Πώληση

25 Φεβρουαρίου 1516

† ,αφιστ΄ ἡμέρα κε΄ τοῦ Φλεβαρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ΄. Εἰς τὸ μурсοτόπι τῶν Δουκάδων κύρ Θεοδωρῆς ὁ Γλυκαιώτης ἀπὸ χωρίου / ² τῶν Δουκάδων παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐμπούλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ σωματικῶς / ³ ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν παρόντα Καλοῦϊωάννη τὸν Γλυκαιώτην ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ δι / ⁴ αδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕναν κομμάτιν ἀμπέλιον, λεγόμενον εἰς τὰς Χῶρες, // φ. 24 α΄ / ⁵ πλησίον καὶ συνεγγὺς ἀμπέλια τοῦ θείου τους παπὰ κύρ Κώστα Γλυκαιώτη τὰ ὅποια ἀμπέλια τᾶχουν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι αὐταδέλφοι / ⁶ ἐπικοίνως καὶ ἐφ' ἡμισείας οἱ δύο τους καὶ ἔδωσαν πρὸς αὐτὸν ἀπλὴν ἄδειαν, ἰσχύν, κυριότητα καὶ τελείαν δεσποτεία τοῦ ποιεῖν / ⁷ εἰς αὐτὰ εἴ τι γὰρ θέλῃ καὶ βούλεται, πουλεῖν, χαρεῖν, ἀντιλλάττειν, προῖξιν διδόναι καὶ τὰ ἑξῆς. Ἐν<αι> δὲ ἡ πρᾶσις τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου ὑπέρπυρα ιε΄, / ⁸ ἡγοῦν δεκαπέντε τῶν Κορυφῶν, τὰ

ὅποια ὑπέρπυρα ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν γεγραμμένος κύρ Θεοδωρῆς ὅτι εἶχεν καὶ ἔλαβεν αὐτὰ / ⁹ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἀναγεγραμμένου Γιωάννη ἀνταδέλφου αὐτοῦ σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες / ¹⁰ Κορυφῶν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν οἱ ἀναγεγραμμένοι. Ὑπὸ μαρτυρίας ἀξιόπιστων μαρτύρων τῶν ἐκεῖσε εὐρεθέντων μάρτυρας / ¹¹ παπᾶς κύρ Κώστας ὁ Γλυκαιώτης καὶ κύρ Μιχάλης Πρωτογερόπουλος καὶ κύρ Στέφανος Γκίνης.†

Πώληση

27 Φεβρουαρίου 1516

† ,αφιστ' ἡμέρα κζ' τοῦ Φλεβαρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Εἰς τὴν Ὅσιο καλιομάρτυραν τοῦ Χριστοῦ Παρασκευὴν κυρῆ Ἀντώνης ὁ Κοσμᾶς / ² ἀπὸ χωρίου τοῦ Μαρμάρου παρὼν σωματικῶς καὶ ἡ συντροφία αὐτοῦ Ματούλα καὶ αὐτὴ παρὼν σωματικῶς οἱ δύο τοὺς ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν / ³ ὅτι ἐμπούλησαν, ἔδωσαν, ἐπαρέδωσαν καὶ σωματικῶς ἐλευτέρωσαν πρὸς τὸν παρόντα παπᾶ κύρ Κώστα Γλυκαιώτην καὶ πρὸς τοὺς / ⁴ αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν αἰῶνα ἕνα ἑκατόν δηνάριον σὺν τὰ τα κεντράματα / ⁵ ὅπως εἶναι εἰς τὴν ρίζαν τῆς τὰ ὅποια ἐκέντρωσεν ὁ ἀναγεγραμμένος παπᾶς κύρ Κώστας. Ἔναι δὲ ἡ πρᾶσις τῆς ἄνωθεν πούλης / ⁶ ὑπέρπυρα ε', ἡγοῦν πέντε τῶν Κορυφῶν, καὶ σολδία δ', ἡγοῦν τέσσαρα, τὰ καθὲν σολδί τορνήσια στ', τὰ ὅποια ὡμολόγησαν οἱ ἄνω / ⁷θεν γεγραμμένοι ὅτι εἶχεν αὐτὸν καὶ ἔλαβαν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν ἱερέως παπᾶ κύρ Κώστα σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς / ⁸ νομὴν τὸν ἔθεσαν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχονται τοῦ διαφεντίζου τὴν αὐτὴν πούλησιν τοῦ εἰς ἑναντι / ⁹ ὅτην ἐλθεῖ ποτὲ τὸν καιρόν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι. Ὑπὸ μαρτυρίας παπᾶ κύρ Θεοδώρου Τζακάρη / ¹⁰ καὶ κύρ Βασίλη Περτοῦ καὶ γέροντος Ἀναστασίου Τετράδη.†

Ανταλλαγή

8 Μαρτίου 1516

† ,αφιστ' ἡμέρα η' τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Εἰς τὸν οἶκον τοῦ κυρῆ Ἀντρία Λίμβερη κύρ Βασίλης ὁ Λίμβερης ἀπὸ χωρίου / ² τῶν Δουκάδων παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐποίησεν ἀνταλλαγὴν καὶ εἰς ὄνομα ἀνταλλαγῆς / ³ καὶ ἔδωκεν πρὸς τὸν παρόντα κύρ Ἀντρία τὸν Λίμβερην ἀπὸ χω-

ρίου τῶν Δουκάδων καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους / ⁴ καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕναν ὁσπίτιον κτιστὸν μὲ πηλὸν τὸ ὅποιον ὁσπίτιον τὸ ἦπηρε / ⁵ ὁ ἄνωθεν κύρ Βασίλης ἐκ τὸν κύρ Βασίλη τὸν Λίμβερην καὶ ἐκ τὸν ἀδελφόν του τὸν Νικολόν, ἡγοῦν ἀνταλλαγὴν, ὡς καθὼς φαίνεται / ⁶ εἰς τὰς πράξεις ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη σὺν τὰ τὸν κῆπον καὶ περιαυλὸν τοῦ αὐτοῦ ὁσπιτίου ἐλευτέρον, πάντῃ ἐλεύ / ⁷ τερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους, νὰ τὸ ἐξουσιάζῃ ὁ ἄνωθεν κυρὴ Ἀντρία καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ τοῦ ποιήσουν εἰς τὴν αὐτὴν / ⁸ ἀνταλλαγὴν εἴ τι γὰρ θέλουν καὶ βούλωνται, πουλεῖν, χαρεῖν, ἀνταλλάττειν, προῖξιν διδόναι καὶ τὰ ἐξῆς. Ὡσαύτως καὶ ὁ ἄνωθεν / ⁹ κύρ Ἀντρία παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν ὅτι ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ σωματικῶς ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν ἄνωθεν / ¹⁰ κύρ Βασίλη καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα διὰ τὴν ἄνωθεν / ¹¹ ἀνταλλαγὴν καὶ εἰς ὄνομα ἀνταλλαγῆς, ἡγοῦν τοῦ ἔδωσεν ἕναν κομμάτιν τόπον, λεγόμενον εἰς τὸν Ἀμην, σὺν τὰ μὲ / ¹² {μὲ} τὲς ἀπιδίες ὅπερ εἶναι μέσα εἰς τὸν αὐτὸν τόπον καὶ ἐλαίαν μία ὅπερ εἶναι μέσα εἰς τὸν αὐτὸν τόπον σὺν τὰ καὶ τὰ βαλα / ¹³ νημόρα δένδρη Ἀρχετ<αι> πλησίον καὶ συνεγγὺς τὸ χωράφιον τῶν Ρουσάτων καὶ πλησίον καὶ συνεγγὺς τὰ ἀμπέλια / ¹⁴ Κωνσταντῆ τοῦ Ἀντραβηδινου καὶ πλησίον τὴν καθολικὴν ὁδόν. Ἀκομὴ τοῦ ἔδωσεν καὶ ἕτερον χωράφιν λεγόμενον εἰς τὰ / ¹⁵ Βρουλτα πλησίον τὴν ἀμπελοφυτεῖαν τῶν Παλαιματάων καὶ πλησίον καὶ συνεγγὺς τὰ ἀμπέλια τῶν Τυροφάδων καὶ πλησίον / ¹⁶ τὰ ἀμπέλια τῶν Γληκαιωτάδων καὶ ἕτερον χωράφιν εἰς τὸν Ζώμενον, ἡγοῦν τὰ μερικόν του, ἐλευτέρα, πάντῃ ἐλευτέρα / ¹⁷ ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους καὶ ἔδωσεν πρὸς αὐτὸν ἀπλὴν ἄδειαν ἰσχὺν κυριότητα τοῦ ποιεῖν καὶ πράττειν εἴ τι γὰρ θέλῃ καὶ / ¹⁸ βούλεται, πουλεῖν, χαρεῖν, ἀνταλλάττειν, προῖξιν διδόναι καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Καὶ εἰς νομὴν ἔθεσαν // φ. 24 β' / ¹⁹ εἰς τὸν ἕτερον καὶ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Βασίλη Καριανίτη καὶ κύρ Νικολῆ / ²⁰ Κυριακάτου καὶ κύρ Βασίλη Λίμβερη, υἱὸς τοῦ ποτέ Μάρκου Λίμβερη. Ὁμοίως ὑποσχέθη ὁ ἀναγεγραμμένος κύρ Βασίλης / ²¹ ὅτι νὰ δώσῃ τοῦ κυρὴ Ἀντρία ἀσβέστι πινάκια li' i, ἡγοῦν δέκα, ἡγοῦν δεκάλιτρα ε' τοῦ σιταρίου. †

† ,αφιστ' ἡμέρα ι' τοῦ Μαρτίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος δ'. Εἰς τὸν οἶκον κύρ Κωνσταντῆ Τυροφᾶ κύρ Νικολὸς ὁ Κατσαρὸς ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων / ² παρὼν

σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ σωματικῶς ἐλευτέρωσεν πρὸς / ³ τὸν παρόντα ἀναγεγραμμένον κύρ Κωσταντῇ Τυροφᾷ ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων καὶ δι' αὐτὸν πρὸς τοὺς αὐτοῦ / ⁴ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕνα κομμάτιν ἀμπέλιν / ⁵ σὺν τὰ τὴν χερσαίαν αὐτοῦ γῆν καθὼς κλεῖ γύρωθεν, ἡγοῦν τὸ μερτικόν του, ἐπονομαζόμενον εἰς τοῦ Μπίτρα, / ⁶ πλησίον καὶ συνεγγυς ἀμπέλια τοῦ ἀναγεγραμμένου κύρ Κωσταντῇ καὶ πλησίον καὶ συνεγγυς τὰ ἀμπέλια Ἰωάννη τοῦ Ἀλεξάκη / ⁷ καὶ ἐτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων ἐὰν εἰσὶν σὺν μπασῶν αὐτῶν νομήν, προσνομήν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων / ⁸ τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου, ἐλεύτερον πάντῃ ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν / ⁹ συμφωνησθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσα, ἥτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα ἰς', ἡγοῦν δεκαπτὰ τῶν Κορυφῶν, τὰ ὅποια / ¹⁰ πέρπυρα ἰς' ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν κύρ Νικολός ὁ Κατζαρὸς ὅτι εἶχεν καὶ ἔλαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἀναγεγραμ / ¹¹ μένου κύρ Κωσταντῇ σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὴν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχεται ὅτι ὁ ἄ / ¹² νωθεν κύρ Νικολός καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν τοῦ διαφεντίσου τὴν ἄνωθεν αὐτοῦ πούλησιν τοῦ εἰς ἐναντιότη / ¹³ ταν ἐλθεῖ ποτὲ τὸν καιρὸν, Δίω τῆς) τὰ ἀναγεγραμμένα ἀμπέλια τὰ ἔχει ὁ ἀναγεγραμμένος κύρ Νικολός ὁ Κατζαρὸς πρὸς / ¹⁴ κλον καὶ δι' αὐτὰ ὅπλι- γαρὲι τὰ παντοῖα τῶν ἀγαθὰ πράγματα ἂν ἔλθῃ ποτὲ τὸν καιρὸν ἐναντιότητα εἰς τὴν αὐτὴν / ¹⁵ πούλησιν νὰ παίρῃ ὁ ἀναγεγραμμένος κύρ Κωσταντῆς ὁ Τυροφᾶς ἀπὸ τὰ καλὰ τῶν πραγμάτων ἄλλον τόσον ὅσον ἂ / ¹⁶ ξιάζει τὸ ἀναγεγραμμένον ἀμπέλι ὅπου τοῦ ἐμπούλησεν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἀναγεγραμμένα δύο μέρη. Ὑπὸ / ¹⁷ μαρτυρίας Καλοῦϊωάννη Κυριακάτου καὶ κύρ Μάρκου Βλάχου καὶ Καλοῦϊωάννη Μουμούρη.

Πώληση

26 Μαρτίου 1516

† ,αφιστ' ἡμέρα κατ' τοῦ Μαρτίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος δ'. Εἰς τὸ περιαύλιον τῶν Ἀντραβηδινάτων κύρ Νικολός ὁ Τυροφᾶς μετὰ τὴν ἀδελ / ² φουσύνην του παρὼν σωματικῶς οὐ βίας, οὐ φόβου, οὐ δόλου, ἀπάτης, ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου τους καὶ καθολικοῦ αὐτοῦ θελήματος / ³ ὡμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι ἐμπούλησαν, ἔδωσαν, ἐπαρέδωσαν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ ἐγγράφου ἐλευτέρωσαν πρὸς / ⁴ τὸν παρόντα τιμιώτατον ἱερέαν παπὰ κύρ Κώστα τὸν Γλυκαιώτην ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων καὶ δι' αὐτὸν πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ δια / ⁵ δόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸ αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἕνα κομμάτιν ἀμπέλι σὺν τῇ γῇ αὐτῶν

ὅπερ ἔχουν εἰς τὴν περιοχὴν / ⁶ χωρίου τῶν Δουκάδων, ἐπονομαζόμενον εἰς τὰς Χῶρες, πλησίον καὶ συνεγγὺς ἀμπέλια τοῦ ἄνωθεν ἱερέως παπὰ κύρ Κωστῇ Γλυκαιώτῃ γύρωθεν / ⁷ ἐλεύτερα, πάντῃ ἐλεύθερα ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνηθεῖσα καὶ ἄρε / ⁸ σθεῖσα, ἥτοι εἰς δηνε-
ρικῶς ὑπέρπυρα ιε', ἡγοῦν δεκαπέντε, τὰ ὅποια τὰ ἔλαβεν ὁ ἀναγεγραμμένος κύρ Νικολὸς ὁ Τυ / ⁹ ροφᾶς μὲ τοὺς ἀδελφούς του μετρητὰ κατέπροσθεν ἐμοῦ νοταρίου καὶ τῶν γεγραμμένων μαρτύρων ἀπὸ χειρὸς παπὰ κύρ / ¹⁰ Κώστα Γλυκαιώτῃ τοῦ ἀναγεγραμμένου σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπὸς / ¹¹ χονται τοῦ διαφεντίζου τὴν αὐτῶν πούλησιν. Καὶ οὕτως ὠμολόγησαν τὰ ἄνωθε δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας Καλοῦϊάννη Κυρι / ¹² ἀκάτου καὶ Στεφάνου Μακρῇ καὶ κύρ Θεοδούρου Λίμβερ<η>.†

96

Πώλησις

φ. 25α'

1 Απριλίου 1516

† αφιστ' ἡμέρα α' τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος δ'. Εἰς τὸ ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τοὺς Δουκάδια πρὸς Ἀντώνιος ὁ Τεῦσας καὶ Δημήτριος / ² ὁ ἀδελφός του ἀπὸ χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ οἱ δύο ἀνταδελφοὶ παρὼν σωματικῶς ἔκουσῖα τους βουλῇ καὶ θελήσει ὠμολόγησαν καὶ εἰ / ³ παν ὅτι ἐπούλησαν, ἔδωσαν, ἐπαρέδωσαν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ ἔγραφοι ἐλευτέρωσαν πρὸς τὸν παρόν-
τα / ⁴ τιμιώτατον ἱερέαν παπὰ κύρ Φίλιππον τὸν Κλήμην ἀπὸ χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ καὶ δι' αὐτὸν πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ δι' / ⁵ αδόχους κατόχους ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἓναν κομμάτιν ἀμπελοπεριμβόλακκον κα-
θὼς κλεῖ γύρωθεν / ⁶ μὲ εἴ τι ἡῦρίσκεται μέσα εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, πάρεξι δύο ἐλές ὅπερ εἶναι προῖκα τῆς ἀδελφῆς τους καὶ μία τοῦ Ἀγίου Πρωτομάρτυρος Στεφάνου, / ⁷ μὲ τοιοῦτον τρόπον καὶ συμφωνίας ὅτι νὰ δίδῃ καὶ τελεῇ ὁ ἄνωθεν ἱερεὺς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα / ⁸ τὸν ἅπαντα τὸ σολιάτικον τοῦ αὐτοῦ τόπου ὅπερ ἐπλέρωνεν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι ἀνταδελφοὶ πρὸς τὴν ἐνμπα / ⁹ ρουνία τοῦ εὐγενῆ μισῆρ Γιάκουμου Φιομάχου τὸ καθὲν ἔτος λινάρι λίτρες ε', ἡγοῦν πέντε, καὶ μία κότα τὸ ὅποῖον ἀμ / ¹⁰ πελοπερίμβολον εἶναι καὶ στέκεται εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ, ἐπονομαζόμενον εἰς τὸ Καμίνι, / ¹¹ πλησίον καὶ συνεγγὺς χωράφιν καὶ ἀμπέλιον τοῦ ἀναγεγραμμένου ἱερέως παπὰ κύρ Φιλίππου Κλήμη καὶ ἀνηβαίνει εἰς τὴν / ¹² ἀπερχομένην ὁδὸν τοῦ χωρίου τοῦ Σκριπεροῦ καὶ γυρίζει δυσικὰ τὴν στράταν στράταν καὶ ἐτέρων ἀληθε-
στάτων πλησια / ¹³ στάδων ἔαν εἰσὶν σὺν μπασῶν αὐτοῦ νομῶν, προσνομιῶν, πε-
ριοχῶν καὶ δικαιωμάτων τῆς αὐτοῦ πούλησης. Διὰ τιμὴν δικαίαν / ¹⁴ τὴν μέσοθεν

αὐτῶν συμφωνηθεῖσα καὶ ἀρεσθεῖσα, ἥτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα ν', ἡγοῦν πενήντα, / ¹⁵ καὶ κριθάρι μόδι α' τὰ ὅποια ὑπέρπυρα ν' καὶ κριθάρι μόδι α' ὡμολόγησαν οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι αὐταδέλφοι / ¹⁶ Ἀντώνης καὶ Δημήτρης ὅτι εἶχαν καὶ ἔλαβαν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν ἱερέως παπὰ κύρ Φιλίππου Κλήμη σῶα καὶ / ¹⁷ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσαν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχονται αὐτοὶ καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν / ¹⁸ τοῦ διαφεντίζου τὴν ἄνωθεν αὐτὴν πούλησιν τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἔλθει ποτὲ τὸν καιρόν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνω / ¹⁹ θεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας παπὰ Καλοῦϊωάννη Μουμούρη καὶ Βασίλη Καριανίτη καὶ Στεφάνου Μακροῦ.†

Διαθήκη

8 Απριλίου 1516

† ,αφιστ' ἡμέρα η' τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος δ'. Εἰς τὸν οἶκον τοῦ Λουκᾶ Λουρᾶ ὁ ἀναγεγραμμένος καὶ Λουκᾶς Λουρᾶς ἀπὸ χωρίον τῶν / ² Γαρδαλάδων ἐν ἀσθενείᾳ δεινῇ περὶ [πει] [πει] καὶ προβηθεὶς τὴν τοῦ θανάτου ἄωρον τέλος μὴπως αἰσινίσις ἐπλέθη αὐτῷ / ³ θάνατος καὶ τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ ἀδιόρθωτα μένουσιν ὡς καὶ ἄλλοις πολλοῖς τοῦτον συνέμβηκεν, θέλει καὶ ὀρίζει καὶ ποιεῖ διαθήκη / ⁴ εἰς τὰ ἅπαντα ἀγαθὰ πράγματα. Ἐν πρώτοις ἀφήνω τοῖς πᾶσιν χριστιανοῖς τὴν ὀφειλομένην συχώρησιν. Αἰφίμιν / ⁵ διὰ τὴν ψυχὴν μου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκον εἰς τοὺς Γαρδαλάδες τὲς ἐλὲς ὅπερ ἔχω εἰς τὴν περιοχὴν χωρίου τῶν Γαρ / ⁶ δαλάδων μὲ τοὺς Τζαγκαράτες καὶ μὲ τοὺς Μαμαλάτους, ἡγοῦν τὸ μερτικόν μου. Ἔτι ἀφήνω τῶν τεσσάρων μου υἱῶν Σταμάτη, Γεώργη, / ⁷ Λινάρδο, καὶ Ἀναστάση τὰ ἅπαντά μου πράγματα, κινητὰ, ἀκίνητα καὶ αὐτοκίνητα, ὀσπίτια, ἀμπέλια, χωράφια, ἐλὲς καὶ πᾶν / ⁸ ἕτερον νὰ τᾶχουν οἱ τέσσαροί μου υἱοὶ ὁ κάθε εἰς τὸ μερίδιόν του μὲ τοιοῦτον ὅτι ἀφήνω τῆς συνμβίας μου τῆς Μαρίας τὸ σπίτι / ⁹ ὃν μου ὅπερ κατοικῶ καὶ βαρέλι μετρῶν ζ', ἡγοῦν ἑπτὰ, καὶ τὸ ἀμπέλι μου εἰς τοῦ Λαύκη νὰ τᾶχη ἐξουσία νὰ ζωοτροφηται ἕως / ¹⁰ τέλους ζωῆς αὐτῆς καὶ τριῶν δεκαλίτρων χωράφιν εἰς τὸν Βεργόν καὶ ἀποτύχοντάς της νὰ μένουν εἰς τὴν κληρονομία μου εἰς τοὺς ἄνω / ¹¹ θεν γεγραμμένους. Ἔτι ἀφίμιν διὰ τὴν ψυχὴν μου τῆς θυγατερός μου τῆς Πάντως διὰ προικίον της τὸ ἀμπέλιόν μου, λε / ¹² γάμενον εἰς τὴν Ἀγορία, πλησίον τὸ ἀμπέλιον τὸ ἀμπέλι τῆς θυγατερός μου τῆς Σοφίας καὶ πλησίον τοῦ Ἀποστόλη τοῦ Μεσάζου νὰ πληρώνη / ¹³ τὸν καθὲν χρόνον ἄσπρα β', ἡγοῦν δύο, εἰς τὸ αὐτὸν ἀμπέλι διὰ βάρος τοῦ αὐτοῦ ἀμπελίου. Ἀφήνω της καὶ 'να ταυρὶ χρονῶν β' νὰ τὸ δώσ(ουν) / ¹⁴ οἱ τέσσαροί της οἱ ἀδελφοὶ οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι. Ἀφήνω της καὶ τὸ ἀμπέλι μου λεγόμενον

εἰς τὸν Ἅγιον Βασίλη, ὅπερ ἔχω μὲ τὴν // φ. 25 β' / ¹⁵ {μὲ τὴν } ἑξαδέλφη μου τὴν Ζαμπέτα, ἡγοῦν τὸ μερτικόν μου, καὶ τὸ χωράφιόν μου ὅπερ ἔναι μέσα εἰς τὸ αὐτὸ ἀμπέλι καὶ ἐλὲς β' ὅπερ εἶναι μέσα / ¹⁶ εἰς τὸ αὐτὸ ἀμπέλι. Δίδω της τα διὰ σκαφόνι δεύτερον καὶ διὰ βαρέλι μετρῶν ε' καὶ δι' ἀρχλί ἄσπρων ιε' καὶ διὰ κακάβι ἄσπρων ι' / ¹⁷ καὶ τὸ κρεβατοστρωσιν της νὰ τῆς τὸ κάμουν οἱ τέσσαροί μου υἱοὶ ἀντάμα οἱ ἄνωθεν γεγραμμένοι. Ἀφήνω τῆς θυγατερός μου / ¹⁸ τῆς Σοφίας τὴν ἐλαίαν εἰς τὴν Πλάκα εἰς τὴν Συκία τὸ μερτικό μου. Ἀφήνω καὶ τῆς ἐγγονίας μου τῆς Θεοδώρας τὰ ἀμπέλιά μου / ¹⁹ ὅπερ ἔχω προικίον ἀπὸ τὴν πρώτη μου συνμβία εἰς τὴν περιοχὴν χωρίου τοῦ Πέλεκως καὶ ἐλαί<αν> καὶ τὸ ὀσπιτότοπον καὶ κῆπον εἰς τὸ αὐτὸ / ²⁰ χωρίον μὲ τὸ δόσιμά τους. Καὶ θέλω καὶ ὀρίζω ὅτι ἐποίησα διαθήκη προσλαβὼν καιρὸν εἰς τὰς πράξεις νοταρίου / ²¹ παπὰ κύρ Σταμάτη Γουλῆ καὶ θέλει ὅτι νὰ ἔναι ἡλλοιωμένη καὶ ἀφανισμένη καὶ νὰ μὴδὲν ἔχη τὸ στέργος μόνη ἢ παροῦσα / ²² τοῦ ὑστερινῆ διαθήκη νᾶχη τὸ ἰσχυρὸν καὶ βέβαιον στερεὸν καὶ ἀπαρσάλευτον εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα καὶ ἀπὸ τοὺς υἱούς μου / ²³ τοὺς ἀναγεγραμμένους ὅμοιος διασεῖσει τὴν σύνμβιόν μου ἀπὸ εἴ τι τῆς ἀφήνω νᾶχη πέντε σολδία καὶ οὐχὶ ἄλλον. Ὅμοίως καὶ / ²⁴ τῶν θυγατέρων μου νὰ μὴδὲν γυρέψουν πλέον πάρεξ τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα καὶ ἂν γυρέψουν νᾶχουν πέντε σολδία καὶ οὐχὶ ἄλλον / ²⁵ καὶ ὁ ἐγγονάς μου ἂν γυρέψῃ νὰ πάσῃ τὰ ἀμπέλια μου εἰς τὸ Κροῦπὶ νὰ μὴδὲν ἔχη ἀπὸ τὰ παντοῖα μου πράγματα τίποτας. / ²⁶ Καὶ οὕτως ὁμολόγησεν ὁ ἄνωθεν ἀσθενής καὶ κλινήριος κοιτόμενος ἐν τῇ κλίνῃ αὐτοῦ κατέπροσθε ἀξιοπίστων / ²⁷ μαρτύρων. Μάρτυρας ἱεροδιακόν Λημητρίου γαβρός τοῦ παπὰ κύρ Νικολάου Γουλῆ καὶ Σταμάτη Λουρᾶ υἱὸς τοῦ ποτὲ Ἀντρώνη Λουρᾶ καὶ Ἀναστάση τοῦ Μαμάλου.†

† ,αφιστ' ἡμέρα β' τοῦ Μαΐου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Εἰς τὸ μουρσοτόπι χωρίου τῶν Δουκάδων κύρ Μιχάλης ὁ Χοχλῖος ἀπὸ χωρίου / ² τῶν Βουτουλάδων καὶ Σταμάτης ὁ ἀδελφός του νόμιμος οἱ δύο αὐταδέλφοι παρὼν σωματικῶς ὁμολόγησαν καὶ εἶπαν ὅτι / ³ ἐπούλησαν, ἔδωσαν, ἐπαρέδωσαν καὶ σωματικῶς ἐλευτέρωσαν πρὸς τὸν παρόντα κύρ Μᾶρκον τὸν Χοχλίον ἀπὸ τὸ αὐτὸν χωρίον / ⁴ καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα δύο κομμάτια ἀμπέλια ὃ / ⁵ περ ἔχουν εἰς τὴν περιοχὴν χωρίου τῶν Βουτουλάδων, ἐπονομαζόμενον εἰς τοῦ Ὑδρῆ τὰ ἀμπέλια, πλησίον καὶ σύνεγγυς τὰ ἀμπέλια / ⁶ τοῦ ἀναγεγραμμένου κύρ Μάρκου Χοχλίου γύρωθεν ἐλεύτερα,

πάντη ἐλεύτερα ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλος. Διὰ τιμὴν δικαίαν / ⁷ τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνηθεῖσαν καὶ ἀρεσθεῖσαν, ἥτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα ι', ἡγοῦν δέκα τῶν Κορυφῶν, ὅποια ὑπέρπυρα / ⁸ ὡμολόγησεν ο<ί> ἀναγεγραμμένοι αὐταδέλφοι κύρ Μιχάλης καὶ Σταμάτης ὅτι εἶχαν καὶ ἔλαβαν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἀναγεγραμμένου / ⁹ κύρ Μάρκου σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσαν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. Καὶ ὑπόσχονται αὐτοὶ καὶ τὰ ἀγαθὰ / ¹⁰ αὐτῶν τοῦ διαφεντίζου τὴν ἄνωθεν αὐτῶν πούλησιν τοῦ εἰς ἐναντιότηταν ἔλθει ποτὲ τὸν καιρόν. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν / ¹¹ δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Νικολὸ Ρούσσου καὶ κυρὶ Ἀντώνη Λίμβερη καὶ Δημήτρῃ Τετράδῃ.†

Πώληση

4 Μαΐου 1516

† ,αφιστ' ἡμέρα δ' τοῦ Μαΐου μηνὸς Ἰουλιανῶνος δ'. Ἐσωθεν οἰκίας ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη Καλοῦϊωάννης ὁ Πρετόης ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων / ² παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωκεν, ἐταφέναι καὶ σωματικῶς ἐλευτέρωσεν πρὸς τὸν / ³ παρόντα κύρ Βασίλην τὸν Πρεντόην τὸν θεῖον τοῦ ἀπὸ τὸ αὐτὸν χωρίου καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ παῖδας καὶ κληρονόμους, διαδόχους κα / ⁴ τόχους ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν πᾶντα τὸν ἅπαντα ἕναν κομμάτιν χωράφιν ὅπερ ἔχει εἰς τὴν περιοχὴν καὶ διακράτησιν χωρίου / ⁵ τῶν Δουκάδων, ἐπονομαζόμενον εἰς τὴν Σγούρνα, ἄρχεται ὁ πλησιασμός τοῦ αὐτοῦ χωραφίου πλησίον καὶ συνεγγὺς χω / ⁶ ράφιον τοῦ ἄνωθεν κύρ Βασίλῃ τὸ ὅποῖον χωράφιν τὸ ἔχουν ἀνιμοίραγον μὲ τοὺς θεῖους τοῦ Βασίλῃ καὶ Νικολῇ πλησίον καὶ συνεγγὺς χωράφιον / ⁷ Ἰωάννῃ τοῦ Δευτερεῦου καὶ πλησίον τοῦ παπὰ Θεωμᾶ Ἀλεξάκη καὶ ἐτέρων ἀληθεστάτων πλησιαστάδων ἐὰν εἰσὶν σὺν μπάσαν αὐτοῦ / ⁸ νομῶν, προσνομιῶν, περιοχῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ αὐτοῦ χωραφίου σὺν τὰ τὸ τέλος αὐτοῦ. Διὰ τιμὴν δικαίαν τὴν μέσοθεν αὐτῶν συμφωνηθεῖσα / ⁹ καὶ ἀρεσθεῖσα, ἥτοι εἰς δηνερικῶς ὑπέρπυρα θ', ἡγοῦν ἐννιά τῶν Κορυφῶν, ἅτινα ὡμολόγησεν ὁ ἄνωθεν Καλοῦϊωάννης ὁ Πρετόης ὅτι εἶχεν καὶ ἔ / ¹⁰ [ἐ]λαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἀναγεγραμμένου κύρ Βασίλῃ σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ [εἰς] νομὴν τὸν ἔθεσαν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. † Ὑπὸ μαρτυρίας παπὰ Καλο / ¹¹ Ἰωάννῃ Μουμούρη καὶ κύρ Βασίλῃ Καριανίτῃ καὶ Νικολῇ [[Μ]]παλούμπῃ. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. †

Πώληση

φ. 26α'

20 Μαΐου 1516

† αφιστ' ἡμέρα κ' τοῦ Μαΐου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Εἰς τὸ μουρσοτόπι τοῦ χωρίου τῶν Δουκάδων κυρὴ Ἀντρίας ὁ Μιχαλᾶς, υἱὸς τοῦ Καλοκυριάκη / 2 Μιχαλᾶ, ἀπὸ χωρίου τῶν Λακῶνων παρὼν σωματικῶς οὐ βίας, οὐ φόβου, οὐ δόλου, ἀπάτης, οὐ κανενοῦ κακοῦ τρόπου, ἀλλὰ διὰ τοῦ οἰκείου του / 3 καὶ καθολικοῦ αὐτοῦ θελήματος ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἐπούλησεν, ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ σωματικῶς ἐλευτέρωσεν / 4 πρὸς τὸν παρόντα κύρ Νικολῆ τὸν Μιχαλᾶν ἀπὸ τὸ αὐτὸν χωρίου τῶν Λακῶνων καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους κατόχους / 5 ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἓναν ὀσπίτιον ὅπερ τοῦ ἔχει δομένον ὁ πατήρ αὐτοῦ διὰ μερτικόν του τὸ ὁ / 6 ποῖον τοῦ ἐπούλησεν τὸ ἥμισον ἐξ αὐτὸν καὶ τὸ ἕτερον ἥμισον τοῦτο δίδει καὶ χαρίζει διὰ ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρία καὶ διὰ πολλῶν / 7 χαρίτων ἀντιμοιβὴν ἣν ἔχει ἀπὸ τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Νικόλαον. Ἔναι δὲ ἡ πρᾶσις αὐτοῦ τοῦ σπιτίου τοῦ ἡμίσου / 8 ὑπέρπυρα λ', ἡγοῦν τριάκοντα τῶν Κορυφῶν, τὰ ὅποια ὡμολόγησεν ὁ ἀναγεγραμμένος κυρὴ Ἀντρίας ὅτι εἶχεν καὶ ἔ / 9 λαβεν αὐτὰ ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἄνωθεν κύρ Νικολῶ σῶα καὶ ἀνελλιπές. Καὶ εἰς νομὴν τὸν ἔθεσεν διὰ κονδυλίου ὡς τὸ σύνηθες Κορυφῶν. / 10 Καὶ ὑπόσχονται ὁ ἀναγεγραμμένος κυρὴ Ἀντρίας αὐτὸς καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας καὶ τὰ παντοῖα ἀγαθὰ αὐτοῦ διὰ δυνάμεως / 11 τῆς πατρικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα τοῦ διαφεντίζου τὸν ἀναγεγραμμένον κύρ Νικολὸν Μιχαλᾶν αὐτὸν / 12 καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας καὶ κληρονόμους τοῦ εἰς ἐναντιότητα ἐλθεῖ ποτὲ τὸν καιρὸν εἰς τὴν ἄνωθεν πούλησιν καὶ χάριν. Τὸ / 13 ὅποῖον σπίτιον ἔναι καὶ στέκεται εἰς τὸ χωρίου τῶν Λακῶνων πλησίον καὶ συνεγγὺς τοῦ Καλοκυριάκη τοῦ Μιχαλᾶ καὶ τὴν ἀπερχομένην / 14 ὁδὸν τοῦ χωρίου ἐλεύτερον καὶ ἀκαταδούλωτον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους. Καὶ ἔδωκεν πρὸς αὐτὸν ἀπλὴν ἄδειαν, ἰσχύν, / 15 κυριότητα καὶ παντοίαν ἐξουσία εἰς τὴν αὐτὴν πούλησιν καὶ χάριν τοῦ ποιεῖν καὶ πράττειν εἴ τι γὰρ θέλῃ καὶ βούλεται, πουλεῖν, / 16 χαρεῖν, ἀνταλλάττειν, προῖξιν δίδοναι καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρτυρίας / 17 τῶν ἐκεῖσε εὐρεθέντων. Μάρτυρας παπα - Καλοῖωάννης ὁ Μουμούρης καὶ κύρ Στεφάνου Δονάτου καὶ Βασίλη Καριανίτης. / 18 Εἰς τὸ ἀναγεγραμμένο ἔτος καὶ ἡμέρα Καλοκυριάκης ὁ Μιχαλᾶς, πατήρ τοῦ ἀναγεγραμμένου Ἀντρία, παρὼν σωματικῶς / 19 ὡμολόγησεν ὅτι μένει εὐχαριστημένος εἰς τὴν ἄνωθεν πούλησιν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ ἀναγεγραμμένου Ἀντρία καὶ στερεώνει τὴν / 20 ἄνωθεν πούλησιν. Ὑπὸ μαρτυρίας τῶν ἀναγεγραμμένων μαρτύρων.†

Πώληση

22 Ιουνίου 1516

† ,αφιστ' ημέρα κβ' τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη ἱερομόναχος Ἰωακείμ ὁ Τυ / ² ροφᾶς ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι ἔδωσεν, ἐπαρέδωσεν καὶ σωματικῶς ἐλευτέ / ³ ρωσεν πρὸς τὸν παρόντα ἱερέαν παπὰ κὺρ Κώστα τὸν Γλυκαιώτην ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων καὶ πρὸς τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους / ⁴ καὶ διαδόχους ἕναν κομμάτιν ἀμπέλιον, ὅπερ ἔχει λεγόμενον εἰς τὰς Χῶρες, ἡγοῦν δι' ἀνταλλαγὴν καὶ εἰς ὄνομα / ⁵ ἀνταλλαγῆς ἐλεύτερον καὶ ἀκαταδούλωτον. Ὡσαύτως καὶ ὁ ἄνωθεν ἱερεὺς παπὰ κὺρ Κώστας ὁ Γλυκαιώτης καὶ αὐτὸς / ⁶ παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν καὶ εἶπεν ὅτι δίδει ἔδωσεν ἱπρὸς τὸν ἄνωθεν ἱερομόναχον καὶ πρὸς τοὺς / ⁷ αὐτοῦ κληρονόμους καὶ διαδόχους τὸ χωράφιν τοῦ ὅπερ ἔχει πλησίον καὶ συνεγγὺς ἀμπέλια τοῦ ἄνωθεν ἱερομόναχου, / ⁸ λεγόμενον εἰς τὸ Καλάμι, ἐλεύτερον πάντῃ ἐλεύτερον ἀπὸ παντὸς βάρους καὶ τέλους. Ὁμοίως ὑπόσχεται / ⁹ παπὰ κὺρ Κώστας ὁ Γλυκαιώτης νὰ δώσῃ τοῦ ἄνωθεν ἱερομόναχου ὑπέροπτα στ'. Καὶ οὕτως ὡμολόγησαν / ¹⁰ τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Καὶ εἰς κοινὴν ἔθεσεν ὁ εἰς τὸν ἕτερον καὶ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον διὰ κονδυλίου / ¹¹ ὡς τὸ σύνθηδες Κορυφῶν. Ὑπὸ μαρτυρίας κυρῆ Ἀντωνίου Ἀλεξάκη, λεγόμενου Μαθούλη, καὶ κὺρ Κωσταντῆ / ¹² Τυροφᾶ.†

Διαθήκη

10 Αυγούστου 1516

† ,αφιστ' ημέρα ι' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Εἰς τὸ περιούλιον τοῦ κὺρ Δημήτρη Μακρῆ ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων Φιλίππα / ² ἡ Μάκραινα ἀπὸ τὸ αὐτὸν χωρίον, θυγάτηρ τοῦ ποτὲ Ἰωάννη τοῦ Μακρῆ, ἐν ἀσθενείᾳ δεινῇ περιπεσὼν καὶ φοβηθεὶς τὴν τοῦ // φ. 26 β' / ³ θανάτου ἄωρον τέλος μηπὼς αἰφνίδιος ἐπλέθη αὐτῇ θάνατος καὶ τὰ αὐτῆς ἀγαθὰ ἀδιόρθωτα μένουσιν, ὡς καὶ ἄλλοις / ⁴ πολλοῖς τοῦτο συνέμβηκεν θέλει καὶ ὀρίζει καὶ ποιεῖ διαθήκη εἰς τὰ ἅπαντα αὐτῆς ἀγαθὰ. Ἐν πρώτοις ἀφήνει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τὴν Ἀγίαν Παρα / ⁵ σκευὴ εἰς τοὺς Δουκάδες ἐν ᾧ μέλλω θαφῆναι μία ἐλαία ὅπερ ἔχει πλησίον εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν ἡγοῦν τὸ μερτικόν της. / ⁶ Ἀφήνω εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τῶν Γλυκαιωτάδων βαρέλι α' μετρῶν ε'. Ἀφήνω τῆς ἀδελφῆς μου τῆς Καλῆς / ⁷ τὰ ἀμπέλια

μου εἰς τὰ Χειμαδιὰ τὸ μερτικόν μου. Ἀφήνω τοῦ Μιχάλη τοῦ Κυριακάτου τὰ ἀμπέλια μου, / ⁸ λεγόμενα εἰς τοῦ Τριχᾶ, τὸ μερτικόν της ἱμου. Ἀφήνω τοῦ Νικολὸ Κυριακάτου / ⁹ τὸ χωράφι μου εἰς τὰ Πλάγια τὸ μερτικόν μου. / ¹⁰ Εἰ<ς> δὲ τὰ ἅπαντά μου πράγματα, κινητὰ, ἀκίνητα καὶ αὐτοκίνητα, ἔξωθεν τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα καὶ ψυχο / ¹¹ δοτηθέντα μοι τὰ ἀφήνω τοῦ θείου μου τοῦ κῦρ Δημήτρη Μακρῇ τοῦ ποιήσει εἰς ἐμὲν ἐξόδιον λειτουργίης / ¹² μνημόσυνον τῆς θανῆς μου, καθοὺ ὁρίζει ἡ Θεία Ἐκκλησία καὶ πληρώνοντας τὸ βάρος τῶν πραγμάτων τὸ μερτικόν / ¹³ μου. Καὶ οὕτως ὡμολόγησεν ἡ ἄνωθεν Φιλίππα ἀσθενούσα καὶ κληνήρη ἡ κοιτομένη ἐν τῇ κλίνῃ της. Ὑπὸ μαρτυρίας / ¹⁴ παπὰ κῦρ Κώστα Γλυκαιώτῃ παρὼν σωματικῶς καὶ παπὰ κῦρ Νικολάου τοῦ Γλυκαιώτῃ καὶ αὐτὸς παρὼν σωματικῶς καὶ Μι / ¹⁵ χάλῃ Γλυκαιώτῃ καὶ αὐτὸς παρὼν σωματικῶς καὶ Νικολὸς ὁ Τυροφᾶς ἀναγνώστης καὶ αὐτὸς παρὼν σωματικῶς.†

103

Ἀρραβωνητικο συναλλαγμα

16 Αυγούστου 1516

Ἐφ' ἧς ἡμέρᾳ ἰστ' τοῦ Αυγούστου μηνὸς Ἰνδιτιῶνος δ'. Εἰς τὸν οἶκον τοῦ ποτὲ Ἀρσένῃ Ράφτῃ ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων κῦρ Στέφανος / ² ὁ Γκίνης ἀπὸ χωρίου τῶν Μαμάλων παρὼν σωματικῶς ἐπινυμφόνησεν μὲ τὸν παρόντα Καλοκυριάκη τὸν / ³ Καλυβᾶν ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων διὰ ὄνομα καὶ τρόπου περὶ ἀρραβωνητικοῦ συναλλαγμάτων καὶ ἐπαίρνει ὁ ἄ / ⁴ ναγεγραμμένος κῦρ Στέφανος ὁ Γκίνης τὸν ἀναγεγραμμένον Καλοκυριάκη τὸν Καλυβᾶν ἐσώγαπρον, ἥγουν / ⁵ εἰς τὴν θυγατέραν του ὀνόματι Σοφία, καὶ ἐπέδωκεν πρὸς αὐτὴν τὸν τοῦ Θεοῦ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος καὶ τὴν εὐχὴν / ⁶ αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἔδωκεν καὶ διὰ προῖκαν αὐτῆς ἀπὸ εἴ τι ἔχη καὶ ἐξουσιάζῃ ὁ ἀναγεγραμμένος κῦρ Στέφανος τόσον / ⁷ ὑποστατικά ὅσον κινητὰ καὶ αὐτοκίνητα τῆς δίδει μέρος (ἥμισυ), ἥγουν ἥμισον, καὶ ἀπὸ ζῶα ὁμοίως καὶ πᾶν ἕτερον. / ⁸ Καὶ τάξει ὁ ἀναγεγραμμένος κῦρ Στέφανος πρὸς τὸν γαπρὸν αὐτοῦ τὸν Καλοκυριάκη ἕναν σαγὶν ἥγουν τζέργα νὰ τὸ ἐβ / ⁹ γάνῃ προτίμησιν καὶ εἴ τι ἤθελαν ὑποχθῇσι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐνπροσθεν νὰ ἔχη ὁ ἄνωθεν Καλοκυριάκης / ¹⁰ ὁ γαπρός του τὸ ἥμισον ἐὰν τραβηνίρῃ εἰς ἐναντιότητα καὶ ἀνάγκης καὶ θάνατος ἐνθύμησις † διὰ τὰ κα / ¹¹ τζίμβελα τοῦ ἀναγεγραμμένου Καλοκυριάκη τοῦ γαπροῦ τοῦ ἀναγεγραμμένου κῦρ Στεφάνου. Ἐν πρώτοις στρώμα / ¹² α' πηχῶν ἰστ', πᾶπλωμα α' ἄσπρο καινούριον, σεντόνι α' πηχῶν ἰβ', πανὶ μουστλὶ πῆχες ἰστ', μαξιλάρια / ¹³ γ', ἐνμπόλιες β' καὶ ποδιές β', μεσάλι α' πηχῶν ε' καινούριον, ἄξινάρι α' καὶ δραπάνι α', ποκάμισα / ¹⁴ γ', γαμπὰ α' καινούριον, κοντοσεγγούνα μία, σκαλίτζες ζυγὴ μία ρούχινες καὶ πάννες ζυγές β', τουλάμιν / ¹⁵ α' βαμπακε-

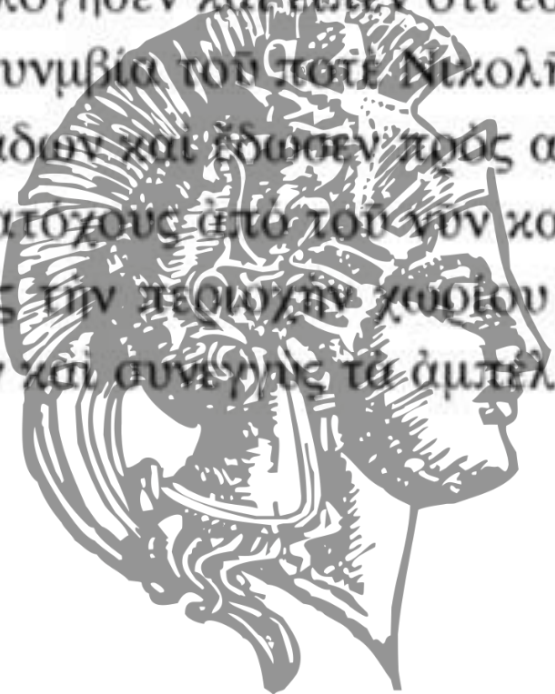

ρινό, κότες β', βόϊδι α', νέον ζῶα πρόβατα β' και αἶγα μία, ἀρκλιν α' μεσότρι-
 βον, / ¹⁶ κριθάρι μόδι α', κεχρί πινάκια ε', σιτάρι σημόδι α', λινάρι δεκάρι α'.
 Και οὕτως ὡμολόγησαν και ἐ / ¹⁷ συμφώνησαν τὰ ἄνωθεν δύο μέρη. Ὑπὸ μαρ-
 τυρίας κυρ Στεφάνου Δονάτου και Σταμάτη Ἀλεξάκη, λεγάμενος / ¹⁸ Κουρτελέσης,
 και κυρ Πέτρου Λίμβερη ὡς μεσίτης.†

Αγροτική σύμβαση

31 Αυγούστου 1516

† ,αφιστ' ἡμέρα λα' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἰνδικτιῶνος δ'. Ἐντὸς οἰκίας ἐμοῦ
 νοταρίου Ἀρσενίου Ἀλεξάκη κυρ Βασίλης ὁ Καριανίτης / ² ἀπὸ χωρίου τῶν Δου-
 κάδων παρὼν σωματικῶς ὡμολόγησεν και εἶπεν ὅτι ἐσυνμφώνησεν μὲ τὴν παρόντα
 κυρα - Λένα / ³ Ἀλεξάκαινα, συνμβία τοῦ ποτὶ Νικολῆ Ἀλεξάκη, λεγάμενου Κουρ-
 τελέση, ἀπὸ χωρίου τῶν Δουκάδων και ἔδωσεν πρὸς αὐτὴν / ⁴ και πρὸς τοὺς αὐτῆς
 κληρονόμους και διαδόχους κατόχους ἀπὸ τοῦ νῦν και εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα
 ἔγαν ποιμπάτιν / ⁵ χωράφιν εἰς τὴν περὶ τὴν χωρίου τῶν Δουκάδων, ἐπονομαζό-
 μενον εἰς τὸν Τράφον, πλησίον και συνήρως τὰ ἀμπέλια []

I. ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΡΑΞΕΩΝ*

αγροτική σύμβαση 86, 104
 ανταλλαγή 20, 69, 75, 78, 93
 ακύρωση συμβολαίου 14, 24, 57
 διαθήκη 2, 11, 45, 47, 48, 49, 54, 61,
 62, 63, 73, 97, 102
 διανομή 9, 43, 45
 δωρεά 4, 55
 δωρεά αιτία θανάτου 50
 παραίτηση από δικαίωμα 5, 64
 πληρεξούσιο 6
 προτίμηση 43
 πώληση 4, 5, 10, 13, 40, 41, 42, 44, 51,
 52, 53, 64, 67, 68, 71, 72, 74, 76,
 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 87, 88,
 89, 90, 91, 92, 94, 95, 96, 98, 99,
 100, 101

πράξη εξοφλήσεως τιμήματος πώλησης
 51, 52
 σολ(δ)ιάτικο 3, 30, 37, 38, 39, 66, 70,
 85 βλ. και πώληση
 συγκράτεια 7, 8, 12, 15, 16, 17, 18, 19,
 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31,
 32, 33, 34, 35, 36, 60, 65
 σύμβαση, συμφωνία, συμφωνητικό,
 αίτημα, συνάλλαγμα
 αμοιβαίο συνάλλαγμα 46,
 103
 συμφωνητικό κτητόρων μονής με
 ιερέα 6, 56
 συμφωνητικό ιεροδογίας μονής 58
 συμβιβασμός 59
 υπεύθυνο 85

* Στα ευρετήρια που ακολουθούν οι αριθμοί παραπέμπουν στις πράξεις.

II. ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΩΝ, ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

- ἀγαθά, τά 47, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 61, 62, 63, 73, 94, 96, 97, 98, 100, 102 βλ. και πράγματα
- ἀγαθά
- ἀγελάδα, ἡ 48
- ἀγοράζω 44, 52, 68, 74, 79, 80, 81, 82
- ἀγωνίζομαι 48
- ἄδεια (ἀπλῇ), ἡ 71, 82, 91, 93, 100
- ἀδελφομοίρην, τό 79
- ἀδελφός, ὁ, ἀδελφή, ἡ 2, 3, 5, 8, 40, 43, 47, 49, 54, 58, 59, 61, 71, 73, 76, 82, 83, 84, 88, 90, 93, 95, 96, 97, 102
- νόμιμος 66, 81, 98 βλ. και νόμιμος
- ἀδελφосύνη, ἡ 42, 64, 77, 79, 95
- ἀδιόρθωτος 2, 11, 47, 48, 54, 61, 62, 63, 73, 99, 102
- ἄδρακτον, τό 62, 63
- αἶξ, ἡ 103
- αἰστήσεις, οἱ 45, 47
- αἰφνίδιος 21, 11, 47, 48, 49, 61, 62, 63, 73, 97, 102
- ἄκαρπος 5, 64
- ἀκαρτερῶ 5, 40, 64
- ἀκαταδούλωτος 100, 101
- ἀκίνητα, τά βλ. κινητά
- ἀκοή, ἡ 45
- ἀκουμπίζω 27, 64, 67, 68, 88
- ἀλλαγιασμένος 8
- ἀλληλογία, ἡ 68
- ἀλλοιώνω, ἡλλοιωμένος 6, 14, 24, 56, 57, 97
- ἄλῳνι, τό 30, 35
- ἄμνάδα, ἡ 62
- ἀμπέλι(ον), τό 2, 8, 9, 11, 13, 18, 19, 21, 28, 41, 42, 43, 44, 47, 49, 450, 51, 52, 53, 54, 55, 62, 63, 64, 69, 71, 72, 74, 75, 80, 81, 83, 84, 90, 91, 93, 94, 95, 97, 98, 101, 102, 104
- ἀμπελοπεριμβόλακκον, τό 96
- ἀμπελοπερί(μ)βολον, τό 3, 96
- ἀμπελότοπα, τά 72
- ἀμπελοφυτεία, ἡ 86, 93
- ἀμπελοχώραφον, τό 70, 72
- ἀνάγκη, ἡ 42, 103
- ἀναγνώστης, ὁ 85
- ἀναγιγνωσκῶ 59
- ἀναδεκτη, ἡ 85
- ἀναζητήσις, ἡ 6
- ἀναζητῶ 6
- ἀναθρεφθή, ἡ 2
- ἀνάλογον, τό 17, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 60, 65
- ἀναπαύομαι 7
- ἀνασώνω 8, 65
- ἀνελλιπής, ἀνελλιπές 4, 5, 13, 40, 42, 44, 51, 52, 64, 67, 68, 71, 72, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 95, 96, 98, 99, 100
- ἀνηβαίνω 38, 70, 96
- ἀνήμφορος, ὁ 28
- ἀνήρ, ὁ 47, 49, 62, 73
- ἀνηψίος, ὁ 2, 47, 62, 71
- ἄνθρωπος, ὁ 43, 58 βλ. και ξένος
- ἀνιμοίραγα, τά 33, 99
- ἀνκωνάρι, τό 88
- ἀνταλλαγή, ἡ 20, 69, 75, 77, 78, 93, 101

ἀνταλλάττω 5, 40, 67, 76, 78, 79, 91, 93, 100
 ἀντιμιοιβή 4, 50, 55, 100
 ἀνωγοκάτωγον, τό 45, 67
 ἀξιάζω 74, 94
 ἀξινάρι, τό 103
 ἀξιόπιστος 79, 91, 97
 ἄξιος (μάρτυρας), ὁ 72
 ἀπαδίδω 15, 16, 17, 29, 37
 ἀπαλάτιον, τό 67
 ἀπαρασάλευτος 97
 ἀπάτη, ἡ 4, 10, 41, 42, 44, 50, 55, 64, 71, 74, 77, 79, 80, 95, 100
 ἀπιδιά, ἡ 93
 ἀπλῶς 75
 ἀπονύφη, ἡ 62
 ἀποτυχαίνω 45, 49, 50, 55, 97
 ἀρέσκομαι 10, 40, 42, 51, 52, 64, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 88, 89, 90, 94, 95, 96, 98, 99
 ἀρχκλίν, τό 49, 61, 62, 63, 97, 103
 ἀρνί, τό 75
 ἀρραβωνητικό συνάλλαγμα, τό 46, 103
 ἀρσενικός 54, 62
 ἄρχομαι 5, 12, 15, 16, 17, 64, 66, 74, 82, 88
 ἀσβέστης, ὁ 93
 ἀσθένεια (ἀστένεια), ἡ 2, 11, 47, 48, 49, 54, 55, 61, 62, 63, 73, 97, 102
 ἀσθενής, ἀστενής, ἀσθενοῦσα 11, 47, 48, 54, 61, 62, 63, 73, 97, 102
 ἄσπρα, τά 3, 8, 61, 63, 66, 68, 69, 70, 83, 87, 97
 αὐλότοπος, ὁ 38, 49
 αὔξεις, ἡ 6, 56, 58
 αὐτάδελφος, ὁ, αὐταδέλφη, ἡ 5, 9, 26, 36, 51, 53, 76, 78, 81, 89, 90, 91, 96, 98
 νόμιμος 43
 αὐτόγραφη (διαθήκη) 45
 ἀφανίζω 6, 56, 97

ἀφέντης, ὁ 67, 71, 72, 79
 ἀφήνω, ἀφίημι 11, 45, 47, 48, 49, 54, 61, 62, 63, 73, 97, 102
 ἄωρον τέλος τοῦ θανάτου, τό 2, 11, 47, 48, 49, 54, 61, 62, 63, 73, 97, 102
 βάγι, τά 78
 βαλανιμόρα δένδρη, τά 93
 βαμπακερινός 103
 βάνω 56, 58
 βαρέλι, τό 45, 49, 54, 61, 62, 63, 73, 97, 102
 βάρος, τό 5, 10, 13, 42, 51, 52, 53, 55, 64, 68, 69, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 88, 89, 90, 93, 94, 95, 97, 98, 100, 101, 102
 βέλτοι, τό 47, 48, 49, 61, 73
 βία, ἡ 10, 43, 41, 42, 44, 50, 55, 64, 71, 74, 77, 79, 80, 95, 100
 βηλαίον, τό 14, 24, 57
 βίντα, ἡ 48
 βοήθεια, ἡ 1
 βοιβόντας, ὁ 28, 57
 βο(ύ)δι, τό 47, 62, 63, 103
 βόσκηθρον, τό 61
 βουλή ἐκουσία, ἡ 22, 66, 67, 68, 69, 76, 81, 96 βλ. καί ἐκούσιος
 βούλομαι 46, 49, 62, 63, 71, 78, 82, 85, 91, 93, 100
 βουλωτός 62
 βρύσις, ἡ 84
 γα(ν)πρός, ὁ 5, 46, 61, 77, 97, 103
 γγατεβατός, ὁ 16
 γεννήτορας, ὁ 80
 γέρων, ὁ 17, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 58, 65
 γῆ, ἡ βλ. χερσαία 74, 88, 90, 95
 γήμουρον, τό 7
 γίδι, τό 47, 63

- γόμοσμα, τό (τοῦ στρωμάτου) 61
 γραφή, ἡ 9, 45, 56
 γράφω 61
 γυναίκα, ἡ 61, 75
 γυνή, ἡ 73
 γυρεύω 6, 10, 73, 97
- δακτυλίδι, τό 48, 61
 δαμάλα, ἡ 2, 61
 δείχνω 9
 δεκάλιτρον, τό 7, 8, 12, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 26, 28, 29, 30, 33, 34, 35, 37, 38, 46, 93, 97
 δεκάρι, τό 103
 δέκατον, τό 7, 12, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 60
 δένδρη, τά 71, 86
 βαλανινοφόρα 93
 δεσποτεία (τελεία), ἡ 71, 82, 91
 δημοσία καθολική, ἡ 70
 δημοσιακός 9 βλ. καί τύπος
 δηνερικῶς 10, 40, 42, 51, 52, 53, 64, 74, 77, 80, 81, 84, 88, 89, 90, 94, 95, 96, 98, 99
 διάδοχος, ὁ 3, 5, 7, 8, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 44, 50, 51, 52, 53, 55, 58, 60, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 88, 90, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 100, 101, 104
 διαθήκη, ἡ 2, 45, 47, 48, 49, 54, 61, 63, 73, 97, 102, ὑστερινή 97
 διακούσιμος, ὁ 86
 διακράτησις, ἡ 3, 4, 12, 13, 15, 16, 19, 41, 44, 45, 55, 60, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 89, 96, 99
 διακρατῶ 8, 31, 37
 διαλα(μ)βάνω 17, 19, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39
 διαλεκτός 75 δ 58, 97
 διασεῖω 58, 97
 διάταξις, ἡ 2
 διαφεντίζω, διαφεντεύω 4, 5, 13, 34, 41, 42, 51, 52, 53, 64, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 76, 77, 79, 81, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 94, 95, 96, 98, 100
 διαφορά, ἡ 20, 59
 διαχωρίζω 68
 δίδω 3, 4, 5, 6, 7, 7, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 44, 46, 51, 53, 55, 58, 59, 60, 63, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 100, 101, 103, 104
 δικαιολόγημα, τό 59
 δικαίωμα, τό 5. 6. 12. 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 25, 27, 29, 30, 32, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 51, 52, 53, 55, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 72, 77, 82, 88, 89, 90, 94, 96, 99
 διπλάρε, τό 61
 δόλος, ὁ 13
 δόσιμον, τό 97
 δουκάτον, τό 4, 59, 64
 δραγασία, ἡ 79
 δραπάνι, τό 103
 δύναμις, ἡ κατὰ δύναμιν 46, 54
 διὰ δυνάμεως τῆς πατρικῆς περιουσίας 52, 100
 δυσικά 88, 96

ἐβάλθη 9
 ἐβγάλματα, τά 32
 ἐβγάνω 56, 103
 ἐ(γ)γονία, ἡ 11, 61, 97
 ἐβγάτησις, ἡ 45, 56
 ἐγ(γ)ραφον, τό 10, 13, 41, 42, 44, 51, 52, 53, 64, 66, 67, 68, 71, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 88, 89, 95, 96, 97
 ἐκκλησία, ἡ 2, 20, 45, 47, 48, 54, 56, 58, 73, 89, 97, 102
 ἐκούσιος βλ. καί βουλή, θέλησις 22, 65, 67, 68, 69, 76, 81, 96
 ἐκτήτωρ, ἐκτήτορας, ὁ 3, 20, 56
 ἐλαία, ἡ, ἐλές, οἱ 2, 5, 11, 28, 45, 47, 49, 54, 62, 71, 73, 93, 96, 97, 102
 ἐλαϊκά δένδρη, τά 18, 64, 82, 92
 ἐλαϊκόν ριζάριν, τό 45, 48, 49, 61
 ἐλάττωσις, ἡ 6, 56, 58
 ἔλεος, τό (τοῦ Θεοῦ) 103
 ἐλεύτερος, (ἐ)λεύθερος, ὁ 9, 10, 13, 42, 51, 52, 53, 55, 64, 68, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, , 81, 82, 83, 84, 88, 89, 90, 93, 94, 95, 98, 100, 101
 ἐλευτερώνω 10, 13, 41, 42,, 44, 51, 52, 53, 64, 68, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 100, 101
 ἐνμπαρουνία, ἡ 33, 96
 ἐ(ν)μπασο(ε)βγασίδι(ον), τό 43, 45, 61, 67, 78
 ἐ(ν)μπόλια, ἡ 47, 48, 49, 61, 62, 103
 ἐναντιότης, ἡ (- τοῦ εἰς ἐναντιότητα ἐλθεῖν) 5, 41, 44, 51, 52, 64, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 77, 79, 81, 87, 88, 89, 90, 92, 94, 95, 96, 98, 100, 103
 ἐνθύμησις, ἡ 103
 ἐνορία, ἡ 20
 ἐνοχεριάζω 41

ἐνοχλῶ 10
 ἐντυμα, τό 49
 ἐξαγορά, ἡ 59
 ἐξάδελφος, ἡ ὁ, ἡ 47, 49, 55, 82, 97
 ἐξοδον, τό, τά 51, 52, 53, 66, 73, 102
 ἐξουσία, ἡ 17, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 43, 45, 56, 58, 59, 65, 73, 78, 85, 97, 100
 πατρική 52
 ἐξουσιάζω 46, 93, 103
 ἐξώπρικοις 46, 54
 ἐπέρχομαι 2, 11, 47, 48, 60, 62, 63, 73
 ἐπιδίδω 46, 103
 ἐπικρίνω 91
 (ἐ)πίτροπος, ὁ ἐπίτροποι, οἱ 6, 2, 48
 ἐπλιγάρω βλ. ὀπλιγάρω
 ἐπλοῦσιον, τό 13
 ἐσοδα, τά 51, 52, 53, 66
 ἐσοδήματα, τά 58
 ἐσώγαπρος, ὁ 103
 ἔτος, τό 5
 ἐγγένης 4, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 54, 55, 57, 58, 60, 64, 65, 66, 96
 εὐχή, ἡ 2, 46, 48, 103
 ἐφ' ἡμισείας βλ. ἡμισυς
 ἐφθιάσις, ἡ 6, 48
 ζευγιά, ἡ 45
 ζυγή, ἡ 48, 61, 63, 103
 ζῶα, τά 103
 ζωή, ἡ τέλος ζωῆς βλ. καί τέλος 2, 49, 50, 55
 ζωοτρέφω 2
 ζωοτροφοῦμαι 50, 54, 55, 97
 ζῶ 45
 ἡλικία, ἡ, νόμου ἡλικίας 2

ἥμισος 46, 49, 61, 63, 66, 69, 70, 71,
86, 100, 103

-ἐφ' ἡμισείας 8, 9, 86, 91

θάνατος, ὁ βλ. καὶ ἄωρον τέλος τοῦ
θανάτου 2, 11, 47, 48, 49, 54, 61,
62, 63, 73, 97, 102, 103

θανή, ἡ 73, 102

θάπτομαι 2, 11, 45, 47, 48, 54, 62, 63,
102

θεῖος, ὁ 50, 84, 85, 99, 102

θέλημα, τό 4, 10, 13, 41, 42, 44, 50, 55,
58, 71, 74, 77, 79, 80, 95, 100

θεληματικῶς 14, 24, 43, 57

θέλησις, ἡ βλ. καὶ ἐκούσιος 22, 66, 67,
68, 69, 76, 81, 96

θέλω 44, 45, 46, 47, 48, 49, 54, 61, 63,
64, 68, 71, 73, 78, 79, 80, 82, 85,
91, 93, 97, 100, 102

θέτω 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27,
28, 30, 31, 32, 40, 42, 44, 51, 53,
60, 64, 65, 68, 69, 70, 71, 72, 74,
75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 84., 87,
88, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98,
99, 101

θηλυκός 46, 54, 75

θυγάτηρ, ἡ 20, 46, 59, 62, 63, 75, 81,
83, 87, 97, 102, 103

ιδιόχερων ὄνομα, τό 73

ιερέας, ἱερεὺς, ὁ 20, 44, 56, 58, 70, 80,
86, 87, 88, 90, 95, 96, 101

ἱεροδιάκος, ὁ 44, 77, 97

ἱερομόναχος, ὁ 58, 101

ἱερουργῶ 6, 56, 58

(ἰ)μοιράζω 40, 43, 45, 56, 71, 84, 85,
86

(ἰ)μοιρασία, ἡ 9, 45

(ἰν)στρο(υ)μέντο, τό ἱστρουμόντο, τό 6,
14, 17, 19, 23, 24, 25, 26, 27, 28,
29, 31, 32, 33, 34, 34, 35, 36, 37,

38, 39, 56, 57

(ἰ)πακτωνάρης βλ. πακτωνάρης

ἱπίτροπος, ὁ βλ. ἐπίτροπος

ἰσιάζομαι 20

ἰσόλιτου 7, 8

ἴφερα, τά 62

ἰσχύς, ἡ 71, 82, 91, 93, 100

ἰσχυρόν καὶ βέβαιον 97

καβαλλάρης, ὁ 67

κακάβι, τό 2, 62, 73, 97

καλλιεργῶ 6, 56, 58

καλόγερος, ὁ 58

κάμπος, ὁ 11

καναβάτσα, ἡ 62

κασιτέλον, τό 2, 73

κασιτίζω 28

κασιτικός, ὁ 5, 64

κασιτός, ὁ 50, 86

κασιτέλος, ὁ 2

κασιτέλανος (τοῦ Σανταγγέλου), ὁ 18,
19

καταδοχή, ἡ 3, 6, 20, 40, 56, 66, 70, 81

καταβατός, ὁ 28

κατζί(μ)βελα, τά 59, 77, 103

κατηβαίνω 38, 88

κατοικῶ 45, 54, 58, 61

κάτοχος, ὁ 12, 21, 40, 44, 66, 67, 68,
69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78,
79, 80, 81, 83, 89, 94, 96, 98, 99,
100, 104

κελλάρι, κηλλάρι, τό 43

κέντρομα, τό 9, 87, 92

κεντρομάδα, ἡ 9

κεντρώνω 92

κεραμωμένος, ὁ 40

κερί(ν), τό 54, 78

κεφάλιν, τό 47, 62, 75

κεχρί, τό 103

κῆπος, ὁ 10, 37, 40, 47, 49, 54, 73, 78,
79, 82, 83, 93, 97

κινητά, ἀκίνητα καί αὐτοκίνητα, τά βλ.
καί πράγματα **2, 45, 46, 47, 48, 49,**
61, 103

κλῆμα, τό **82**

κληρονομία, ἡ **17, 33, 40, 45, 49**
(ἐγγυτότερη), **59, 97**

κληρονόμος, ὁ **3, 5, 7, 8, 10, 12, 13,**
15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25,
26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,
35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44,
48, 50, 51, 52, 53, 55, 58, 60, 64,
65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74,
75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83,
84, 85, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94,
95, 96, 98, 99, 100, 101, 104

ὕσθατος - **2, 11, 54, 61**

κλινάρι, τό **73**

κλήνη, ἡ **97, 102**

κλινῆρης, ὁ **97, 102**

κονδύλιον, τό
- δια κονδύλιου **4, 5, 13, 17, 18, 19,**
21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 31,
32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40,
42, 44, 51, 53, 60, 64, 65, 68, 69,
70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 79, 80,
81, 82, 84, 87, 88, 89, 91, 92, 93,
94, 95, 96, 98, 99, 101

κομπάδι, τό **75**

κοντοσεγγούνα, ἡ **103**

κόπος, ὁ **86**

κόπτω **14, 24**

κότα, ἡ **26, 30, 37, 38, 39, 96, 103**

κουμεσαρία, ἡ **45**

κουμέσιος, ὁ **6, 59**

κουντράδα, ἡ **69**

κουσομάνικη, ἡ **61**

κρατῶ **19, 33, 36, 38, 56, 63**

κρεβατοστρώσι, τό **47, 63, 97**

κρεμαστάλυση, ἡ **62, 63, 73**

κριθάρι, τό **96, 103**

κτιστός **40, 67, 69, 93**

κυβερνῶ, κυβρενῶ **2, 45**

κυρὰ καί οἰκοκυρά, ἡ **2**

κύριος, ὁ **72**

κυριότητα, ἡ **71, 82, 91, 93, 100**

κωνδίκηλλος, ὁ **45, 49**

λαμβάνω **4, 5, 40, 42, 44, 64, 67, 71,**
72, 79, 81, 82, 87, 88, 91, 94, 95,
96, 98, 99, 100,

λανάρια, ἡ **73**

λειβάδι, τό **57, 65**

λειτουργία, ἡ **102**

λειτουργός, ὁ **58**

λιθάρι(ν), τό **40**

λίθος, ὁ **67**

λίμνη, ἡ **49, 89**

λίναρι, τό **96, 103**

λίτρα, ἡ **12, 54, 78, 96**

λιτουμεῖον, τό **55**

λογαριασμός, ὁ **59**

μαγνάρι, τό **61**

μάννα, ἡ **87**

μανίκι, τό, μανίκια, ἡ **48, 61**

μαντηλόπουλον, τό **48**

μαξιλάρι, τό **46, 49, 61, 62, 73, 103**

μαξιλαρία, ἡ **49, 62**

μαξιλαρόντυμα, τό **61**

μαρτζέλος, ὁ **54**

μάρτυρας, ὁ βλ. καί ἅγιος, ἀξιόπιστος,
πιστός **5, 9, 19, 28, 46, 52, 53, 71,**
73, 77, 78, 79, 80, 88, 91, 97, 100

μαρτυρία, ἡ, ὑπό μαρτυρίας **1, 2, 3, 4,**
5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16,
17, 18, 19, 20, 28, 29, 30, 31, 32,
33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41,
42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50,
51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59,
60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68,
69, 70, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 80,
91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 100,

101, 102, 103, 104

μένω **11, 34**
 μερίδιον, τό **56, 97**
 με(ρ)τικόν, τό **2, 5, 8, 10, 11, 13, 17, 28, 33, 42, 45, 47, 49, 51, 53, 54, 56, 60, 61, 66, 75, 76, 79, 80, 84, 85, 90, 93, 97, 100, 102**
 μεσάζος, ὁ **97**
 μεσίτης, ὁ **59, 103**
 μεσότριβος **61, 103**
 μετρητός, - ἅ **71, 95**
 μέτρον, τό **45, 54, 62, 73, 97**
 μετρῶ **19**
 μήτηρ, ἡ **69**
 μισοπίνακον, τό βλ. καί πινάκιον **60**
 μισοφυτευσία, ἡ **80**
 μνημονεύω **47, 48**
 μνημόσυνο, τό **48, 102**
 μόδι, τό **7, 19, 21, 22, 29, 31, 33, 34, 36, 37, 60, 65, 68, 96, 103**
 μοῖρα, ἡ **71**
 μοιρᾶτο, τό **5**
 μοναστήρι, τό **58**
 μοναχικός (μοναχικές ἐλέες) **45**
 μονή, ἡ **3, 6, 48, 51, 56, 58**
 μουρσοτόπι, τό **20, 76, 91, 98, 100**
 μο(υ)στί(ν), τό **48, 103**
 μούστλινος **48**
 μόχθος, ὁ **86**
 μπαγουνάτζος **48**
 μπαροῦνος (Κορυφῶν), ὁ **6, 29**
 μπουλῶ βλ. πουλῶ

 ναός, ὁ **52, 58, 66, 78, 79, 96, 102**
 νοικιάζω **43**
 νομή, ἡ **4, 5, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 44, 51, 52, 53, 55, 60, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 72, 74, 77, 79, 80, 81, 82, 84, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96,**

98, 99

νομικᾶτον, τό **5, 42, 44**
 νόμιμος βλ. καί ἀδελφός **43, 65, 81, 97**
 νοταρικό βλ. καί ἔγγραφο **64, 66, 67, 68, 71, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 89, 95, 96, 97**
 νοτάριος, ὁ **8, 13, 42, 66, 68, 69, 70, 71, 74, 79, 83, 84, 85, 88, 93, 95, 99, 101, 104** βλ. καί πράξεις νοταρίου
 νοῦς, ὁ **45, 47**
 νύ(νμ)φη, ἡ **45, 61**

 ξενοδόχαινα, ἡ **61**
 ἕνας ἄνθρωπος, ὁ **43**

 ὀγνώτα, ἡ **54**
 ὁδός, ἡ **88, 96, 100**
 ὀπισθία **51, 52, 53**
 καθολική **79, 93**
 οἶκουρα, ἡ **59**
 οἰκεῖος βλ. καί θέλημα **10**
 οἰκεῖο θέλημα **10, 13, 41, 42, 44, 50, 55**
 οἶκος, ὁ **4, 8, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 40, 42, 43, 48, 49, 50, 54, 61, 62, 63, 66, 68, 69, 70, 73, 74, 75, 77, 79, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 89, 90, 93, 94, 97, 99, 101, 102, 103, 104**
 ὁμολογῶ **1, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 59, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104**
 ὄνομα, τό **3, 73**
 δι' ὄνομα **102**
 ὑπὸ σολιατίκου ὀνόματος **3, 8, 30, 37, 38, 66, 85, 102, 103, 104**

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

εἰς ὄνομα συνκράτειας 7, 8, 12, 15,
16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 27, 28,
29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 60, 65
εἰς ὄνομα ἀνταλλαγῆς 20, 68, 74,
77, 93, 101
ὀπλιγάδος 59, 87
ὀπλιγάρω, ὀπλιγεύω 10, 41, 64, 74, 75,
77, 94
ὀρδίνια, τὰ 41
ὀρθόδοξος 56, 58
ὀρίζω 45, 47, 48, 49, 61, 63, 73
ὀρνιθόπουλον, τό 18, 23, 27
(ὁ)σπίτι(ον), τό 9, 10, 11, 40, 43, 44,
45, 47, 49, 54, 55, 61, 67, 69, 71,
76, 78, 93, 97, 100
(ὁ)σπιτότοπος, ὁ 97
ὀφάϊτης, ὁ 43, 54, 67
ὀφείλω 48, 49, 53, 54, 61, 86
ὀφθαλμός, ὁ 45
παίρνω 10
παῖς, ὁ, παιδί, τό 2, 45, 46, 48, 51, 54,
62, 85, 99, 100
πακτωναραῖος, πακτωνάρης, (ἰ)πακτω-
νάρης, ὁ 17, 19, 21, 22, 23, 25, 26,
27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36,
37, 38, 39, 65
παλαιάμπελο, τό 9
παλιάμπελον, τό 87
παλιόμυλος, ὁ 29
πάνα, ἡ 103
πανί, τό 48, 49, 103
πάπλωμα, τό 46, 62, 103
παραδίδω 3, 5, 7, 10, 13, 36, 41, 42,
44, 51, 53, 56, 61, 64, 66, 67, 68,
70, 71, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81,
82, 83, 84, 85, 87, 88, 89, 90, 91,
92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 100, 101,
104
πάρπας, ὁ 50
πατήρ, ὁ 48, 59, 100

πατρικό 10, 20
- πατρική ἐξουσία βλ. καί δύναμις
52, 100
πεθερός, ὁ 48
πέργουλα, ἡ 68
περιαύλι(ον), τό 5, 7, 12, 18, 19, 21,
22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30,
31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39,
40, 41, 53, 57, 58, 59, 60, 64, 67,
71, 72, 76, 78, 82, 86, 93, 95, 102
περιβόλι, τό 2, 45, 62
περικλείω 87
περίληψις διαθήκης, ἡ 2
περιοχή, ἡ 3, 4, 5, 12, 13, 15, 16, 17,
19, 21, 25, 27, 29, 30, 32, 35, 36,
37, 38, 39, 41, 42, 44, 45, 51, 55,
60, 64, 66, 68, 69, 70, 72, 77, 79,
82, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 94, 95,
96, 97, 98, 99, 103, 104
περιζητούμενος 48
περιλιπτο βλ. καί ἀσθένεια 47
πῆλος, ὁ 40, 67, 68, 93
πῆχος, ὁ 46, 48, 49, 61, 62
πίνακας, ὁ 31, 32
πινάκ(ι)ον, τό 8, 15, 16, 17, 23, 25, 26,
30, 33, 34, 36, 38, 39, 60, 87, 93,
103
- μισοπίνακον, τό 60
πιστός (μάρτυρας), ὁ 72
πίστις ὀρθόδοξος, ἡ 56, 58
πλαγία, ἡ 79
πλατάρι(ν), τό 49
πληρώνω, πλερώνω 3, 5, 7, 8, 15, 16,
17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27,
28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37,
38, 39, 41, 43, 60, 61, 65, 66, 67,
70, 78, 87, 97, 102
πλησιασμός, ὁ 3, 5, 12, 15, 37, 42, 44,
72, 74, 77, 82
πλησιαστής, ὁ 3, 5, 12, 13, 17, 18, 19,
21, 25, 27, 52, 60, 69, 70, 72, 74,

81, 83, 86, 87, 89, 90, 94, 96, 99
 πνευματικός, ό 47, 62
 ποδιά, ή 103
 ποιῶ 2, 45, 47, 48, 54, 61, 63, 71, 72,
 73, 75, 82, 86, 91, 93, 100, 102
 ποκάμισον, τό 47, 61, 103
 πόροι, οί 12, 23, 25, 26, 27
 πόρτα, ή (πρότα) 78
 ποτάμι, τό 12
 πράγματα, τά 2, 45, 46, 47, 48, 49, 56,
 58, 59, 61, 79
 - αγαθά 94, 97
 - αδιόρθωτα 2
 - ἅπαντα 2, 47, 48, 49, 61
 - κινητά ἀκίνητα καί αὐτοκίνητα
 45, 47, 48, 61, 97, 102
 - παντοῖα 46, 71, 87, 94
 - καλά 59, 62, 74, 94
 - ψυχοδοτηθέντα 102
 πράξεις, οί (τοῦ νοταρίου) 93, 97
 πράσις, ή 5, 13, 44, 48, 67, 68, 71, 72,
 76, 77, 79, 82, 87, 91
 πράττω 93, 100
 πρόβατο, τό 62, 75, 103
 προῖκα, ή, προικίον, τό 2, 5, 40, 47, 48,
 54, 62, 63, 69, 73, 75, 79, 83, 84,
 87, 91, 93, 94, 96, 97, 100, 103
 προικοσύμφωνο, τό 61
 προνάριος Κορυφῶν, ό 6
 προποιῶ 45, 56
 προσκεφαλάδι, τό 63
 προσνομή, ή 5, 12, 13, 15, 16, 17, 18,
 19, 21, 25, 27, 29, 30, 31, 32, 35,
 36, 37, 38, 39, 42, 51, 52, 53, 55,
 66, 67, 68, 69, 70, 72, 77, 82, 88,
 89, 90, 94, 96, 99
 προτίμησις, ή 103
 προτιμητίος, 43
 πρωτόγεννος, α, ή 47
 πρωτόγερος, ό 65
 πρωτομάρτυρας, ό 72, 96

πώλησις, πούλησις ή 4, 5, 13, 42, 64,
 67, 68, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 79,
 81, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94,
 95, 96, 98, 100
 πωλῶ (μπουλῶ) 4, 5, 10, 14, 40, 44,
 46, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 64, 67,
 68, 71, 72, 74, 76, 77, 78, 79, 80,
 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 89, 91,
 92, 94, 95, 96, 98, 99, 100
 ρίζα, ή 92
 ριζάρι(ν) ἐλαϊκόν, τό 2
 ρίζωμα, τό 36
 ρούχινος, 61, 103
 ροῦχο, τό 62
 ροῦσα, τό 29
 ροῦσι(ν), τό 49, 61, 62, 63, 73, 103
 ρεντόνι, τό 46, 48, 49, 61, 62, 63, 73,
 103
 ρημάδι, τό 59
 ρημοῖ, τό 25, 26, 28, 39, 103
 ριζοφωτιά, ή 63
 ριτάρι, τό 15, 16, 17, 18, 19, 30, 31, 32,
 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 60, 68,
 87, 93, 103
 σκάδαλον, τό 74
 σκαλίτζα, ή 103
 σκαφόνι, τό 62, 73, 97
 σκεπαστή, ή 49
 σκεπή, ή 48
 σκούρφα, ή 63
 σκουτία, τά 73
 σολδιάτικο, τό 3, 8, 18, 30, 37, 38, 39,
 67, 85, 87, 96
 σολδίων, τό 5, 41, 67, 85, 92, 97
 σολιάζω 66, 70
 σούδα, ή 32
 σούμα, ή 23, 26
 σπέρνω 7
 σπιτοκαθέ(ν)δρα, ή 40

στάμενα, τά 48
 σταυρός, ὁ 43
 στέκω 54
 στέκομαι 4, 58
 στέργος, τό 6, 14, 24, 45, 56, 97
 στεριώνω 56, 100
 στεφάνωμα, τό 52
 στορίζω, 62
 στράτα, ἡ 17 (βασιλική), 19, 32, 37, 38, 41, 67, 86, 96
 στρώμα, τό 2, 46, 49, 61, 62, 63, 73, 103
 συγγενάδες, οἱ 70
 συ(γ)χώρησις, ἡ 2, 48, 49, 54, 61, 97
 συκία, ἡ 97
 συμβαίνω 2, 11
 σύν(μ)βιος - α, ὁ, ἡ 2, 47, 49, 54, 59, 62, 63, 75, 91, 97, 104
 συμπεθέρα, ἡ 61
 σύμπερα, τά 6
 συ(ν)μφωνία, ἡ 3, 5, 6, 7, 8, 12, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 58, 60, 65, 66, 67, 70, 86, 87, 96
 συμφωνῶ 3, 6, 7, 10, 12, 15, 16, 323, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 46, 51, 52, 53, 59, 60, 70, 72, 74, 75, 77, 80, 81, 84, 88, 89
 συνβιβάζω 59
 σύνεγγυς 3, 5, 13, 42, 44, 51, 52, 53, 66, 67, 68, 69, 70, 74, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 87, 88, 89, 91, 93, 94, 95, 98, 99, 100, 101, 104
 συνήθεια, ἡ 7, 8, 28
 - τοῦ νησιοῦ 7
 - τῶν χωραφίων τῶν δεκατάρικων 7, 8, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 60, 65
 σύνηθες τῶν Κορυφῶν, τό 4, 5, 13, 17,

18, 190, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 30, 40, 42, 44, 64, 65, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 84, 87, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 101,
 συνκράτεια, ἡ 7, 8, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 51, 53, 60, 65
 συντροφία, ἡ 58
 συν(αιν)ών 44
 σφάζω 48
 σώγαμπρος, ὁ 46
 σῶμα ἀνθρώπινο, τό (ἀπὸ παντὸς ἀνθρωπίνου σώματος) 4, 5, 13, 34, 41, 42, 51, 52, 53, 68, 71, 72, 74, 76, 81
 σωματικῶς 53
 σωματικῶς παρών 4, 5, 7, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 46, 51, 52, 53, 56, 58, 59, 60, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104
 σώνω 15, 16, 17, 35
 σῶος 4, 5, 13, 40, 42, 44, 45, 47, 51, 53, 64, 67, 68, 71, 72, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 95, 96, 98, 99, 100
 σωτηρία, ἡ βλ. ψυχικὴ σωτηρία
 ταβλομέσαλον, τό 62
 τάζω 103
 ταυρί(ν) τό 2, 97
 ταφτάνα, ἡ 48
 τέκνον, τό 45, 77
 τέλος, τό βλ. καὶ ζωή, τέλος τῆς ζωῆς,

- ἄωρον τέλος θανάτου 9, 10, 13, 42, 46, 50, 51, 52, 53, 55, 64, 68, 69, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 88, 89, 90, 93, 94, 95, 98, 100, 101
- τελῶ 8, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 60, 65, 66, 67, 70, 87, 96
- τέρμονας, ὁ 48, 67, 68, 88
- τέρμονες λίθοι, οἱ 67
- τεταρτία, ἡ 28, 69
- τζεκουρόπουλον, τό 73
- τζέργα, ἡ 103
- τζούκνα, ἡ 47, 61, 62, 6
- τζουρνάλι, τό 73
- τίθημι 13
- τίλλος, ὁ 45
- τιμή, ἡ 10, 40
- δικαία 10, 40, 42, 51, 52, 53, 64, 68, 74, 77, 81, 83, 84, 88, 90, 94, 95, 96, 98, 99
- τόπος, ὁ 5, 9, 19, 60, 86, 88, 93, 96
- τορνέσι(ον), τορνήσιον, τρονήσιον τό 67, 69, 92
- τουλάμι, τό 103
- τραβινίρω 103
- τράφος, ὁ 15, 29, 36
- τρίτον, ἀνά τρίτου 13, 56 (ἀπό τρίτον)
- τρόπος, ὁ 3, 5, 6, 7, 12, 13, 15, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 55, 56, 58, 60, 65, 66, 67, 70, 85, 86, 87, 96, 103
- κακός 4, 10, 13, 41, 42, 44, 50, 55, 69, 71, 74, 77, 79, 80, 95, 100
- τύμα, τό 46
- τύπος δημοσιακός, ὁ 9
- υἱός, ὁ 10, 11, 20, 45, 48, 51, 55, 61, 62, 63, 64, 72, 78, 79, 88, 93, 97, 100
- ὕμνος, ὁ 56, 58
- ὑπάγω 17, 37, 38, 70
- ὑπανδρεύω 2, 46, 54
- (ὑ)πέρπυρον, τό 4, 5, 6, 8, 10, 13, 40, 42, 44, 48, 51, 52, 53, 61, 64, 67, 68, 71, 72, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 84, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 95, 96, 98, 99, 100
- (ὑ)ποκάμισον, τό βλ. ποκάμισον
- ὑποστατικά, τά 103
- ὑπόσχομαι 5, 13, 42, 51, 52, 53, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 76, 77, 79, 81, 86, 87, 88
- ὑφάπλωμα, τό 49
- φακέλι, φακεόλι τό 47
- φοβός, ὁ 4, 10, 13, 41, 42, 44, 50, 55, 71, 74, 77, 79, 80, 95, 100,
- φοράδα, ἡ 63
- φουστάνι, τό 63
- φράκτης, ὁ 73
- φρονῶ 45
- φυλάττω 59, 61
- φύλλον, τό 2
- φυτειά, ἡ 43, 87
- φύτε(υ)μα, τό 9, 68, 84, 87
- φυτεύω 28
- χαρίζω 4, 5, 40, 46, 49, 50, 54, 55, 67, 71, 72, 75, 76, 78, 79, 85, 91, 93, 100
- χάρις, ἡ 4, 50, 52, 55, 85, 100
- χάρισμα, τό 51, 52
- χειμαδιά, τά 102
- χείρ, ἡ
- εἰς τὰ χέρια 61
- ἀπὸ χειρός 4, 5, 13, 40, 42, 44, 64, 67, 68, 74, 76, 79, 80, 81, 82, 87, 88

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

χειρόκτενα, τά 63	79, 81, 83, 85, 86, 89, 93, 96, 97, 99, 2101, 102
χερσαία γῆ, ἡ 42, 49, 72, 74, 83, 84, 87, 90, 94	χωρά(μ)φιον τό 2, 3, 4, 5, 7, 8, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28
χοιρομέρι, τό 12	- δεκατάρικα 7, 8, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 32, 33, 34, 36, 60, 65
χρεία, ἡ 6	
χρέος, τό 7, 8, 15, 165, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 43, 60, 65	
χρεώστης, ὁ 6, 43	
χρεωστῶ 3, 8, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 41, 564, 59, 60, 61, 65, 66, 67, 70, 73	ψάλλω 6, 56, 58
χριστιανός, ὁ 48, 49, 54, 56, 58, 61, 97	ψυχή, ἡ 2, 11
χώρα, ἡ (Κορυφῶν) 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 45, 46, 47, 49, 64, 65, 66, 68, 70, 71, 77,	-διὰ τὴν ψυχὴν 47, 48, 49, 61, 62, 63, 73, 97
	ψυχικὴ σωτηρία, ἡ 45, 85, 100
	ψυχικόν, τό 52
	ψυχοδοτῶ 46, 49, 54, 67, 71, 72, 75, 76, 78, 79, 85, 102

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

III. ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Ἀγαθός Ἀντρώνης 72

Ἀντώνης, υἱός Πιέρου 56, 64

Βασίλης 56

Γεώργης, υἱός Ἰωάννη 56, 64

Γιάκουμος 56

Δημήτρης 56

Ἰωάννης 56, 64

Κώστας 56

Μάρκος 64

Νικόλας 56

Πιέρος 64

Στέφανος 64

Ἀγαπητός, ὁ 17, 19

Ἀλειπούρης Μέξας 17

Ἀλεξάδες, οἱ 70, 76

Ἀλεξάκης Ἀλεξαντρῆς, ἀναγνώστης
44, 55, 85, 88

Ἀναστάσης 3, 47

Ἀντώνης, υἱός Θεοδώρου 10, 20,
40, 50, 76, 101 βλ. καὶ Μαθούλης

Ἀποστόλης, υἱός Βασίλη 48

Ἀρσένιος, νοτάριος 8, 13, 40, 42,
44, 50, 66, 68, 69, 70, 71, 74, 79,
83, 84, 85, 88, 93, 99, 100, 104

Βασίλης 48

Γεώργης, υἱός Βασίλη 20, 48, 84

Θεόδωρος 10

Θεωμᾶς 3

Θεωμᾶς, παπάς 27, 42, 73, 83, 90

Ἰωάννης 83, 84, 94 βλ. καὶ
Κουρτελέσης

Καλή, σύζ. Βασίλη 48

Καλοῦϊωάννης 3, 48

Λένα, σύζ. Νικολῆ 104 βλ. καὶ
Κουρτελέσης

Λινάρδος 20, 59, 70

Ματούλα, θυγ. Ἀντώνη 20

Νικολός 85, 104 βλ. καὶ Κουρτελέ-
σης

Πέτρος 3

Σταμάτης 50, 68, 69, 103 βλ. καὶ
Κουρτελέσης

Ἀλιακάρης Γεώργιος 69

Ἀλκίθης Ἀναστάσης 81

Δημήτρης 84

Καλοῦϊωάννης 81

Νικόλας 81, 83

Φίλιππος 83, 84

Ἀνθίμος, καλόγηρος 71 βλ. καὶ Λειβα-
διώτης

Ἀντραβηδινᾶτοι, οἱ 71, 95

Ἀντραβηδινός Ἀντρίας 82

Ἀρσένη 71

Γεώργης, ἀνηψιός Φιλίππου 71

Θεόδωρος 71

Θεοδωρού, θυγ. Ἀντρία

Ἰωάννης, ἀνηψιός Φιλίππου 71

Κυριάκης, ἀνηψιός Φιλίππου 71

Κωνσταντῆς, ἀνηψιός Φιλίππου
71, 73, 93

Νικόλας 71, 74, 75, 82, 87

Στέφανος, ἀνηψιός Φιλίππου 9,
14, 15, 16, 71, 75

Φίλιππος, υἱός Θεοδώρου 71

Ἀραθυμᾶτοι, οἱ 3

Ἀράθυμος Γεώργης 3

Δημήτρης 3

Μιχάλης 3

Σταμάτης 3

Ἀρβανίτης Ἰωάννης 2, 4

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Εὐφροσύνη, θυγ. Ἰωάννη
 Κωνσταντίνα, σύζ. Ἰωάννη
 Νικολού, ἀναθρεφθὴ Ἰωάννη 2
 Σοφία, θυγ. Ἰωάννη
 Φίλιππος 2
 Ἀρδαβάνης Δημήτρης, μισήρ 5, 43
 Ἀρκαδινός, ὁ 27

 Βαρθαλαμῖος Ἀντώνης 21
 Βλάντος, ὁ 16
 Βλάσης Ἀντρίας 6
 Βλάχος Γεώργης, -ιος 5, 6, 51, 52, 53
 Ἰωάννης 6
 Καλοῖωάννης 5
 Λουκία 5
 Μάρκος 5, 75, 94
 Βοῖβόντας Κόλλας 65
 Νικόλας παπὰς 57
 Νικόλας 28, 29
 Βουρναῖοι, οἱ 52
 Βούργαρης Ἀναστάσης, υἱὸς Νικολάου
 53
 Ἰωάννης, υἱὸς Νικολάου 53
 Νικόλαος 53
 Βουτουλαδίτης Μιχάλης 79
 Βρανᾶς Γεώργης 56, 84
 Κώστας, παπὰς 29

 Γγίνης, Γκίνης Στέφανος 91, 103
 Σοφία, θυγ. Στέφανου 103
 Γλυκιωτάδες, οἱ 93, 102
 Γλυκιώτης, Γλυκαιώτης Ἀντώνης 44
 Θεοδωρῆς 91
 Καλοῖωάννης 91
 Κώστας, παπὰς 80, 82, 91, 92, 95,
 101, 102
 Μιχάλης 102
 Νικόλας, παπὰς 102
 Γουλᾶκης Γεώργιος 56, 64
 Γουλᾶς Νικόλαος, παπὰς 77

Γουλῆς Βασίλης, διάκος 72
 Γεώργης, υἱὸς Μάρκου 45
 Δημήτρης, υἱὸς Μάρκου 45
 Ζαμπέτα, νύφη Μάρκου 45
 Θεόδωρος, υἱὸς Μάρκου 13, 45
 Μάρκος 45
 Νικόλαος, παπὰς 62, 70, 97 βλ.
 καὶ Ἐλευτεριώτης
 Σταμάτης, παπὰς, νοτάριος 44,
 86, 97
 Σύμων, ἱεροδιάκων 44
 Γραμματικῆς Δῆμος Μούρης 73

 Δαρμέρης Λουρέτζος, μισήρ 12, 33
 Νικόλας, μισήρ 17
 Δεσφιτερός Ἀντώνης 27
 Καλοῖωάννης 10, 23, 77, 99
 Δημήτρης, ἱεροδιάκων, γαμπρὸς τοῦ
 παπᾶ Νικολάου Γουλῆ 62
 Δημήτρης, στυλπέθερος Δημήτρη Μα-
 κρή 61
 Δονάτος Στέφανος 18, 48, 54, 82, 85,
 100, 103
 Δωριανὸς Δημήτρης 86
 Νικόλας 68

 Ἐξαρχος Νικόλας 21
 Ἐλευθεριωτάδες, οἱ 66
 Ἐλευτεριώτης πρωτοπαπὰς 59
 Νικόλαος, παπὰς 70 βλ. καὶ Γου-
 λῆς Νικόλαος, παπὰς
 Εὐγενία, καλόγρια 58

 Ζῶρκος Γεώργης 81
 Λουρέντζος 81
 Μάρκος 81

 Καβαλάρης, ὁ 26
 Καβάσιλας, ὁ 17, 27
 Ἀλέξης 56
 Γεώργης 64

Μάρκος 56, 64
 Καβουδίστριας Φραγκίσκος 80, 81
 Καίσαρης Κώστας 56
 Κακοαπίρης, ό 19
 Καλιακούδης, ό 43
 Καλικᾶς Νικολός 42
 Καλοδίκης Γιάκουμος 5, 78
 Καλοκυριάκης Μιχάλης 5
 Καλομόδαινα Μνοστία 47
 Καλυβάτοι, οί 89
 Καλυβᾶς Ἀναστάσης 3, 13, 20, 43, 49,
 61, 66, 70
 Ἀντώνης 3, 66
 Δημήτρης 83
 Δῆμος 79 βλ. καί Τετράδης
 Ἰωάννης 47
 (Καλο)ἰωάννης 49
 (Καλο)κυριάκης 20, 47, 76, 82, 88,
 103
 Καλή, ἀδελ. Ἰωάννη καί συζ. Κυ-
 ριάκη 47
 Μάρκος 20
 Νικόλας 44, 74
 Οὔρσα, θυγ. Κυριάκη 47
 Καναλιώτης Μιχάλης, γαμπρός Δή-
 μου Μούρη 89
 Κανταρέλης Ἀντρίας 19
 Βασίλης 30, 36, 37, 38, 39
 Γεώργης 30
 Καρέρας, ό 43
 Κωστής 6
 Καρ(ι)ανίτης Βασίλης 1, 6, 13, 40, 46,
 48, 55, 68, 74, 76, 89, 90, 93, 96,
 99, 100, 104
 Καρναβάρης, ό 17, 28
 Καρτᾶνος Τζουάνης, μισήρ 51, 52, 53
 Καρυδάκης Γεώργιος, παπάς 17
 Νίκος 17
 Κατζαρός Νικολός 40, 94
 Κένταρχος Ἀντώνης 67

Δημήτρης 41, 67
 Θεόδωρῆς 41
 Κεφαλληνός Κωστής 22
 Νικόλας 15, 16, 28, 29, 30, 31
 Κλημάδες, οί 5, 43
 Κλήμης Ἀντρέας, υἱός Ἀναστάση 6
 Ἀντρίας 5, 29, 31, 32, 41
 Βασίλης 5
 Γεώργης 66, 88
 Ἰωάννης, γαμπρός τῆς Πρωτογέ-
 ραινας 6
 Καλή, μητέρα Σταμάτη 87
 Μιχαήλ, -λῆς 51, 52, 88
 Νικόλας 6
 Σταμάτης 87
 Στέφανος, υἱός Μιχαήλ 51, 88
 Φίλιππος, παπάς 51, 52, 87, 88, 96
 Κονταρός, ό 27
 Κομνηνᾶτες, οί 33
 Κοντάλωπος Σταμάτης 19
 Κονταράτος Ἀντρίας 56
 Δημήτρης 56
 Θεόδωρος 56
 Κοντογεώργης Θεόδωρος 7, 22, 25
 Κοντοστᾶνος Ἀντώνης 67
 Κορακιανίτης Γεώργης 34
 Κορωνάκης Ἀντρίας 88
 Γεώργης 6
 Σταμάτης 6
 Φράκος 5
 Κοσμᾶς Ἀντώνης 92
 Θεόδωρος 26
 Ματούλα, συζ. Ἀντώνη 92
 Φίλιππος 26
 Κουβαράτος Σταμάτης 56
 Κουλουρίδης Καλοἰωάννης, παπάς 17
 Κουρτελέσαινα Καλή 47
 Κουρτελέσης Ἰωάννης 83, 84, 94 βλ.
 καί Ἀλεξάκης Ἰωάννης
 Λένα, συζ. Νικολῆ 104 βλ. καί
 Ἀλεξάκης

- Νικόλας, Νικολῆς, Νικολός **20, 85, 104** βλ. καὶ Ἀλεξάκης Νικολῆς Σταμάτης **50, 68, 69, 103** βλ. καὶ Ἀλεξάκης Σταμάτης
- Κουρτίκης, ὁ **55**
- Κουτρουβάς, ὁ **54**
- Κουτζήχα, ἡ **43**
- Κουφυράς, ὁ **32**
- Κρητικός Γεώργιος **7, 10, 13, 68, 69, 79** βλ. καὶ Μαθούλης
- Κρινιάτης Ἰωάννης **62**
- Κρουσαῤῥατοι, οἱ **23**
- Κρουτίκης Καλοῖωάννης **6**
- Κτενᾶς Πέτρος **28, 29, 30, 31, 36, 57, 65**
- Κυριακάτος Γεώργης **12**
- Καλοῖωάννης **75, 77, 78, 89, 90, 94, 95**
- Μιχάλης **3, 4, 12, 18, 22, 23, 24, 27, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 43, 58, 60, 65, 70, 71, 82, 102**
- Νικολός **61, 89, 93**
- Κύριλλος Ἀρσένης, -ῆς **33, 34, 35, 36**
- Δημήτρης **33, 35, 36, 57, 65**
- Λειβαδιώτης, καλόγηρος **71** βλ. καὶ Ἄνθιμος
- Λευκιμιώτης Παῦλος, ὁ **33, 34, 35, 36** βλ. καὶ Ποντίκης
- Λευτεριώτης, πρωτοπαπᾶς **62**
- Ἀναστάσης **67**
- Ἀναστασία, ἐγγονή Ἀντωνίας καὶ Θεοδώρου **62**
- Ἀντώνης, παπᾶς **56**
- Ἀντωνία, σύζ. Θεοδώρου **62**
- Ἀρσένης **87 86**
- Βασίλης, ἀναγνώστης, υἱός Ἀντωνίας καὶ Θεοδώρου **62**
- Εὐδοκία, θυγ. Ἀντωνίας καὶ Θεοδώρου **62**
- Θεόδωρος **13, 62, 66**
- Ἰωάννης, υἱός Ἀντωνίας καὶ Θεοδώρου **62**
- Ἰωάννης, ἀνηψιός Ἀντωνίας καὶ Θεοδώρου **62**
- Καλοῖωάννης **68**
- Μάρκος, υἱός Ἀντωνίας καὶ Θεοδώρου **62**
- Νικόλας **13**
- Πέτρος **72**
- Στέφανος **41**
- Φίλιππος, υἱός Ἀντωνίας καὶ Θεοδώρου **62**
- Χρυσός **13, 26, 45**
- Λιβεῤῥατοι, οἱ **10, 48, 54**
- Λίβηρος, Ἀντρίας **42, 46, 54, 55, 78, 93**
- Ἀντώνης **9, 20, 47, 98**
- Ἀρετή, σύζ. Ἀντρία **46**
- Βασίλης, υἱός τοῦ ποτέ Νικολάου **4, 14, 15, 16**
- Βασίλης, υἱός τοῦ Μάρκου **78, 86, 89, 90, 93**
- Γεωργίου **90**
- Θεόδωρος, Θεόδουρος **71, 95**
- Κωσταντῆς **3**
- Μαργαρίτα, θυγ. Ἀντρία **43, 46, 53** βλ. καὶ Μακελλάρης
- Μάρκος **78, 93**
- Νικόλαος **78**
- Νικολός, υἱός τοῦ Μάρκου **78, 93**
- Πέτρος **103**
- Σταματού, θυγ. Ἀντρία **46**
- Τζουάνα, θυγ. Ἀντρία **46**
- Λοῦβρος Ἀληβίζης **66**
- Ἀντώνης **66**
- Μάρκος **6**
- Σεβαστός **6, 53, 75, 88**
- Λουῤᾶς Ἀναστάσης, υἱός Λουκά **97**
- Ἀντρώνης **97**
- Γεώργης, υἱός Λουκά **97**
- Ζαμπέτα, ἐξαδέλφη Λουκά **97**

- Θεοδώρα ἐγγονή Λουκά 97
 Λινάρδος, υἱός Λουκά 97
 Λουκάς 97
 Μαρία, σύζ. Λουκά 97
 Πάντω, θυγ. Λουκά 97
 Σοφία, θυγ. Λουκά 97
 Σταμάτης, υἱός Λουκά 97
 Φιλίππου 62
 Λουκία, συγάπρισα Καλῆς Ἀλεξάνη 48
 Λυκουδόπουλος, ὁ 25
 Γεώργης 27
 Μαζαράκης Σταμάτης 56
 Μάξης Γεώργης 56
 Καλοϊωάννης, παπᾶς 56
 Στέφανος 56
 Μαθούλης Ἀντώνης 10, 20, 40, 50, 76, 101 βλ. καὶ Ἀλεξάνης Ἀντώνης Γεώργιος 68 βλ. καὶ Κορβίκος Γεώργιος
 Ἰωάννης 20
 Πέτρος 40, 68, 72 βλ. καὶ Τσαγγάρης Πέτρος
 Μακελλαρόπουλος Γεώργης 55
 Δημήτρης 6
 Νικόλας 6, 50
 Σταμάτης υἱός Νικόλα 50, 55
 Στέφανος 6
 Μακελλάρης Γεώργης 6, 9
 Δημήτρης 50
 Μαργαρίτα, σύζ. Μακελλάρη Στεφάνου 43, 46, 53 βλ. καὶ Λί(μ)βερης
 Σταμάτης 6, 43
 Στέφανος, γαπρός Ἀντρία Λίβερη καὶ σύζ. Μαργαρίτας 43, 46, 53
 Μακρῆς Ἀναστάσης 42
 Δημήτρης 46, 61, 102
 Ζιόνα, ἐγγονή Δημήτρη 61
 Θεόδωρος 61
 Ἰωάννης, υἱός Σταματούς 61, 102
 Νικολός, ἐγγ. Δημήτρη 61
 Νικολός, υἱός Δημήτρη 61
 Στεφανία, σύζ. Θεοδώρου 61
 Σταμάτης Μακρῆς 88
 Στέφανος 10, 77, 95, 96
 Φιλίππα 102
 Μαλιπιέρας, -ος Γερόλυμος, μισήρ 76
 Τζίλιος, μισήρ 4, 7, 8, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 65, 73
 Μάμαλος Ἀναστάσης 97
 Μάμαλατοι, οἱ 97
 Μαστρονικόλας Ἀντρέας 6
 Βασίλης 6
 Ἰωάννης 6
 Μάρκος 20, 59
 Μαι(ν)ταράνγκας Ἀντρία 69
 Στέφανος 67
 Μαυρομμάτης Γεώργης 6
 Ἰωάννης 6
 Μανοήλης 6
 Σταμάτης 6
 Μαυροειδῆς, Μαυρουδῆς Βασίλης 11
 Κυριάκης 56
 Μένγγουλας Ἀντρία 14, 16, 29, 30, 31, 32
 Δημήτρης 25
 Στέφανος 18
 Μεσάζος Ἀποστόλης 97
 Θεόδωρος 45
 Θεόδωρος, παπᾶς 77
 Μιχαήλ Ἀντώνης 56
 Γεώργιος, παπᾶς 3, 56
 Μιχαλᾶς Ἀντρία, υἱός Καλοκυριάκης 7, 25, 26, 100
 Ἀντώνης, παπᾶς 7
 Ἀρσένης 24
 Γεώργης 8, 74

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

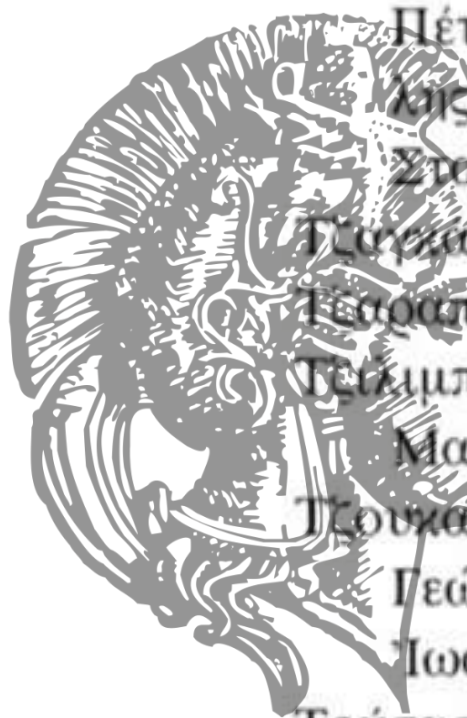
Καλοκυριάκης 100
 Νικολῆς 100
 Σταμάτης 7
 Μοστρογεώργης Φωτεινῆς 6
 Μπαλού(μ)πης Νικόλας 81, 99
 Μπάρπος Μᾶρκος, μισήρ 5, 8
 Μπέλα, ἀνηψιά Καλῆς Καλυβᾶ 47
 Μπέλεσης Σταμάτης 56
 Μουλαντώνης, ὁ 28
 Μουμούραινα Εὐδοκία 73
 Ναστασία 49 βλ. καὶ Ροῦσσοι
 Μουμούρης Ἀντωνία, ἀδελφή Ναστα-
 σίας Μουμούραινας 49
 Βασίλης 41
 Βαστλῆς 59
 Γεώργης 49
 Δῆμος 89, 90
 Καλοῦϊωάννης, παπᾶς 2, 3, 20, 40,
 41, 48, 58, 77, 86, 89, 94, 96, 99,
 100
 Στέφανος 67
 Μούρης Δῆμος 89
 Μουστάκης Γιάκος, Ἰουδαῖος 59
 Μωραῖτης Δημήτρης, ἱεροδιάκων, γα-
 μπρός παπᾶ Νικολάου Γουλᾶ 77
 Πέτρος 1
 Νεράντζης Νικόλας 56
 Νικόδημος, καλόγηρος 58
 Νίνος Ἀναστάσης 56
 Κώστας 56
 Μᾶρκος 56
 Πέτρος 56
 Στέφανος 56
 Ξενοδόχος Βιένιος, μισήρ, καστελάνος
 τοῦ Σανταγγέλου 18, 19
 Παλού(μ)πης Ἀντρίας 4, 80
 Νικόλας, Νικολός 60, 78, 80
 Παξινός Γιακουμῆς 74

Παπαδόπουλος Ἀντώνης 63, 64
 Γεώργης 64
 Δημήτρης 56
 Ἰωάννης, υἱός Μαρίας καὶ Ἀντω-
 νίου 63
 Καλοῦϊωάννης υἱός Ἀντωνίου, γα-
 μπρός Μάρκου Βλάχου 5, 63, 64,
 75
 Μαρία, σύζ. Ἀντώνη 63
 Μπέλα, θυγ. Μαρίας καὶ Ἀντω-
 νίου 63
 Νικόλας 56
 Πετριτῆς Ἀντρίας 64
 Ποθητός Λίας 57
 Ποντίης Ἀντώνης 60
 Παῦλος 33, 34, 35, 36 βλ. Λευκι-
 μίτης
 Πωτίνος Στέφανος 69
 Πρεβντός, Πρεντοῆς Βασίλης 2, 12,
 46, 70, 80, 81, 92, 99
 Ἰωάννης 81, 99
 Νικόλας 2, 13, 62, 99
 Πρίμος Βρέστος 59
 Κυριάκης 59
 Μάρω, σύζ. τοῦ Κυριάκη 59
 Πρίμπας Στέφανος 64
 Φράγγος 63
 Πρωτογέραινα, ἡ 6
 Πρωτογερόπουλος Μιχάλης 91
 Βασίλης 56, 63
 Ράλλης Γιάκουμος, μισήρ 33
 Ράφτης Ἀρσένης 103
 (Καλο)ῦϊωάννης 6, 9, 87
 Μᾶρκος 64
 Νικόλας 6
 Στάθης 6
 Ρεμπούλιος, Ριμπουλῖος Θεόδωρος 56
 Νικόλαος 11
 Θεόδωρος, υἱός Νικολάου 11
 Κατερίνη, ἐγγονή τοῦ Νικολάου 11

- Μάρκος, υἱός τοῦ Νικολάου **11**
 Ρο(μ)φέας Ἀναστάσης, παπᾶς **6**
 Ἀντώνης, παπᾶς **61**
 Ρούπας Δημήτρης, κατζίκανος **46**
 Ρουσᾶτοι, οἱ **89, 93**
 Ροῦσσοι Ἀρσένης **21, 41**
 Καλοῦϊωάννης **20, 24**
 Ναστασία, σύζ. Νικολό **49** βλ. καὶ
 Μουμούραινα
 Νικολός **3, 49, 58, 59, 79, 89, 90,**
 98
 Ροφέας Γεώργης **6**
 Ροφίας Δῆμος **6**
 Ἰωάννης **6**
 Φράγγος **6**
 Ρωμανᾶτοι, οἱ **21, 23**
 Ρωμάνης Θεόδωρος **23, 25**
- Σαβανῆς Βασίλης **69**
 Σαλουβάνος Σταμάτης **6**
 Σγουράκης, ὁ **27**
 Σταμάτης **17**
 Σγουράτες, οἱ **32**
 Σγοῦρος **15, 16**
 Σκιάδαινα Καλή **47, 73**
 Σκιαδᾶς Νικολῆς **73**
 Σκλαβᾶτες, οἱ **33**
 Σκριβάδες, οἱ **21**
 Σκριβᾶς, Σκριβός Καλοῦϊωάννης **19, 21**
 Σουριανός, ὁ **17**
 Σπίγγος Πέτρος **60**
 Σπρουγίτας Ἀναστάσης **69**
 Σταματοῦ, συμπεθέρα Δημήτρη **61**
 Σταυράτος Δημήτρης **56**
 Κυριάκης **56**
 Λάζαρος **11**
 Σταμάτης **5**
 Στερεμένος Δημήτρης **12**
 Στήλια Ἀναστάσης **20**
 Στραβοράβδιοι, οἱ **8**
 Στίνης Γεώργης **6**
- Μάρκος **6**
 Φράκω, συζ. Στίνη **6**
 Στραβοράβδης Γεώργης **8**
 Γιάκουμος **8**
 Μιχάλης **8**
- Τετράδης Ἀναστάσιος **92**
 Δημήτρης **98**
 Δῆμος **79** βλ. καὶ Καλυβᾶς Δῆμος
 Τσαγκαράκης Βασίλης **6**
 Τσαγκαράτες, -οἱ οἱ **45, 97**
 Τσαγκάρης, Τσακάρης
 Θεόδωρος, παπᾶς **44, 92**
 Νικόλαος, παπᾶς **44**
 Πέτρος **40, 68, 72** βλ. καὶ Μαθού-
 λῆς
 Σταμάτης **40**
 Τσαγκαράδαινα Μαρία **40**
 Τσαγκαράκης Δημήτρης **72**
 Τετζίμπας Δημήτρης **87**
 Μανούλης **87**
 Τσουκάλας Ἀντώνης **6**
 Γεώργης **6**
 Ἰωάννης **6, 9**
 Τούσας Ἀντώνης **96**
 Δημήτρης **96**
 Τριγώνης, ὁ **3**
 Τυροφάδες, οἱ **93**
 Τυροφᾶς Θεοδωρῆς **54**
 Ἰωακείμ **101**
 Καλή, σύζ. Θεοδωρῆ **54**
 Κωσταντῆς **74, 80, 94, 101**
 Νικολός **95, 102**
- Φιομάχος Γιάκουμος, μισήρ (μπαροῦ-
 νος, προνάριος Κορυφῶν) **6, 87,**
96
 Φράκος **87**
 Φράγγος, -γκος, -κος Μάρκος **85**
 Ἀντωνία, θυγ. Μάρκου **85** βλ. καὶ
 Χιώτης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Φωτεινόπουλος, ό 17	Ίωάννης, θεϊός Άθανασίου 85
Χαλκίας, Χλακίας Άρσένης 6	Χούναβης Θεοδωρής 37, 39
Σταμάτης 6, 9	Σταμάτης 37, 38, 39
Φράγγος, - γκος, - κος, - νγγος 6,	Τόγιας 30, 37, 38, 39
9, 51, 52, 53	Χοχλιός Γεώργης 79
Χαλκιόπουλος, Χλακιόπουλος Άντρώ-	Ίωάννης 83, 84
νης 76	Μάρκος 98
Πέτρος 50	Μιχάλης 98
Φράκος 76, 79	Σταμάτης 98
Χιώτης Άθανάσιος 85	Στέφανος 79
Άντωνία, άναδεκτή Άθανασίου	Χριστόφορος, γαμπρός Δημήτρη Μα-
Χιώτη 85 βλ. καί Φράγγος	κρη 61

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

IV. ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ

- Ἁγία, Ἁγιοί, Ἁγιος
 Βασίλης, ὁ 97
 Δημήτρης, ὁ 21, 102
 Ἡλίας Προφήτης, ὁ 35, 83
 Θέκλα πρωτομάρτυς, ἡ 56
 Κωνσταντῖνος, ὁ 49
 Νικόλαος Μεγάλος ὁ Σταύλιος 58
 Παρασκευή ὁσιοκαλιομάρτυς, ἡ 61, 92, 102
 Σαράκοντα, οἱ 5
 Σίδερος, ὁ 15
 Στέφανος, ὁ 51, 52, 96
 Ἀγορία, ἡ 97
 Ἀγοριδίδια, ἡ 79
 Ἀγρός, ὁ 26
 Ἀμηρᾶς, ὁ 93
 Ἀντιβουνιώτισσα, ἡ 69
 Ἀντρίχα, ἡ 55
 Ἀρίλας, ὁ 60
 Ἀρκαδίτικα ἀμπέλια, τὰ 28
 Ἀρκαδίτικον, τό 18
 Ἀρμενάδες, οἱ (χωριό) 29, 57
 Ἀσώματος, ὁ (περιοχή) 78
 Αὐλιῶτες, οἱ (χωριό) 26
 Βάθρο, τό 79
 Βάρια Κάτω, τὰ 83
 Βαρικόν, τό 26
 Βασιλική Στράτα, ἡ 17
 Βαφότοπος, ὁ 37
 Βεργός, ὁ 97
 Βίστωνας, ὁ (χωριό) 76, 81, 83, 84
 Βουβάλα, ἡ 33
 Βουδίας, ὁ (περιοχή) 9
 Βουνάκι, τό 45, 79
 Βοῦνος, ὁ 62
 Βουτουλάδες, οἱ 79, 83, 84, 98
 Βρίνγκα, ἡ 38
 Βρουλία, τὰ 93
 Βρωμόνερα, τὰ 2
 Βρωμοπήγαδο, τό 34
 Γαρδαλάδες, οἱ (χωριό) 13, 40, 44, 45, 59, 62, 68, 70, 72, 77, 86, 97
 Γαριναβάτες, οἱ 22
 Γαρουνάδες, οἱ (χωριό) 14, 15, 16, 17, 19, 22, 23, 28, 32
 Γαρουναδίτικα, τὰ 60
 Γήμα, τὰ 66
 Γαλτυλωτή, ἡ 31, 34
 Δουκάδες, οἱ (χωριό) 2, 3, 4, 20, 10, 40, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 54, 59, 61, 68, 70, 71, 73, 74, 75, 77, 80, 82, 90, 91, 94, 95,, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104
 Δουκάδια, τὰ 96
 Ἐμνοστία, ἡ (περιοχή) 85
 Ἐξεκαστρινοί, οἱ (χωριό) 17
 Ζέρβαινα, ἡ (περιοχή) 68
 Ζώμενος, ὁ (περιοχή) 93
 Ἰσόκαπος, ὁ 9
 Ἰωάννης Βαπτιστής, ὁ βλ. Μέγας
 Καβαδάτες, οἱ (χωριό) 12, 33, 60
 Καβασιλάτικα, τὰ 60
 Καλάμι, τό 101

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- Καμίνι, τό 96
 Κάμποι, οί 11
 Καναλάκι, τό 77
 Κατεβατός, ό 15
 Κεφαλοῦ (εἰς τῆς Κεφαλοῦς την δρα-
 γασία) 79
 Κλῆμα, τό 79
 Κοκκαλάρης, ό 21
 Κοκκικία, ἡ 28
 Κοκκικίλας, ό 34, 35
 Κόλιπος, ό 79, 83
 Κολομόδι, τό 79
 Κεντρώματα, τά 11
 Κορακιάνα, ἡ (χωριό) 41, 66, 67, 69,
 85
 Κορακιανίτης, ό (περιοχή) 79
 Κορυφοί, οί 4, 5, 6, 10, 13, 17, 18, 21,
 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31,
 32, 33, 34, 36, 38, 39, 40, 42, 44,
 51, 52, 53, 60, 64, 65, 66, 67, 69,
 72, 74, 77, 80, 81, 85, 87, 88, 89,
 92, 93, 94, 96, 98
 Κουβάρι, τό 79
 Κούκουτζος, ό 70
 Κουλουμάκι, τό 23
 Κουφαλάδες, οί 22
 Κρουπί, τό 97
 Κυδωνία, ἡ 25
 Λαγόρχης, ό (περιοχή) 62
 Λάκωνες, οί (χωριό) 24, 74, 100
 Λαύκη, ό 97
 Λειβαδάκι, τό 9, 11, 43
 Λειβάδι, τό 79, 86
 Λεύκα, ἡ (περιοχή) 18, 28
 Λιάπαδες, Λιάποδες, οί (χωριό) 11, 56,
 63, 64, 72
 Λίμνη, ἡ 89
 Λόντζα, ἡ (περιοχή) 4
 Λουναβάτικο Λειβάδι, τό 29
 Μάγγανα, τά 44, 45
 Μαγγοῦνοι, οί 32
 Μάμαλοι, οί (χωριό) 103
 Μαρκάτικα, τά 41
 Μάρμαρον, τό (χωριό) 92
 Μαρνακοῦτος, ό 27
 Μάσματα, τά 79
 Μεγάλος Ταξιάρχης, ό 37, 66, 78
 Μεγάλα Ἀμπέλια, τά 42, 90
 Μέγας Ἰωάννης Βαπτιστής, ό 62
 Μεσολόγγι, τό 47
 Μεσοράχι, τό 23
 Μηστρίτσaina, ἡ (περιοχή) 62
 Μητρόπολη, ἡ 31
 Μνήματα, τά 75
 Μπίτρας, ό 93 βλ. καί Πίτρας
 Μουζαλάδες, οί (χωριό) 18
 Παιροί, οί (χωριό) 62
 Πολιάμπιλα, τά 76
 Πολιομάντσια, τά 75
 Παναγία, ἡ (περιοχή) 17
 Παπαλήθημα, τό 7
 Πέλεκας, ό (χωριό) 97
 Περουλάδες, οί (χωριό) 22
 Πέτζες, οί (περιοχή) 17
 Πηγαδίνα, ἡ 26
 Πίτρας, ό 74
 Πλαγία, ἡ, Πλαγίες, οί, Πλάγια, τά
 30, 79, 102
 Πλάκα, ἡ 97
 Πλαταράδες, οί (χωριό) 3
 Πλαταρινοί, οί 79
 Πλησιτίρι, τό 75
 Πολύκηνα, τά 12
 Πορδούλα, ἡ 44
 Ποταμός, ό (χωριό) 88
 Ρόμπα, τό (περιοχή) 3
 Σαντάγγελος, ό 18, 19
 Σγούρνα, ἡ 99

Σκριπερός, Σκιρπερός, ό (χωριό) **1, 5, 6, 46, 50, 51, 52, 55, 66, 75, 87, 88, 96**

Σκριβάδες, οί (χωριό) **19**

Σκρισήλας, ό **2**

Σταυρός, ό **43, 51**

Στραβολαγκίολος, ό **25**

Στραβοραβδάτικα, τά **5**

Στρέμματα, τά **64**

Στρηνίλλος, ό (χωριό) **59**

Στρώνος, ό **52, 53**

Συκία, ή **97**

Συριανάτα, ή (περιοχή) **69**

Σωτήρ, ό (ναός) **72**

Ταξιάρχης Μεγάλος, ό βλ. Μεγάλος

Ταρφαναδίτικα, τά **60**

Τζουκαλόπηλος, ό (περιοχή) **46**

Τράφος, ό **104**

Τριχάς, ό **102**

Τρόχαλος, ό **63, 64**

Υδρής, ό **41, 98**

Υπεραγία Θεοτόκος, ή

των Γαρδαλάδων **45, 97**

των Δουκάδων **3, 20, 48, 49, 73, 89, 96**

των Λιαπάδων **56**

του Σκριπερου **1, 6**

Φρίας, ό (περιοχή) **87**

Χειμαδιά, τά **102**

Χειμαρρεϊός, ό **21**

Χουναβάδες, Χουναβάτες, οί (χωριό) **29, 30, 31, 34, 38, 39, 57, 65**

Χουναβαδίτικο Λειβάδι, τό **57, 65**

Χώρες, οί **80, 91, 95, 101**

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

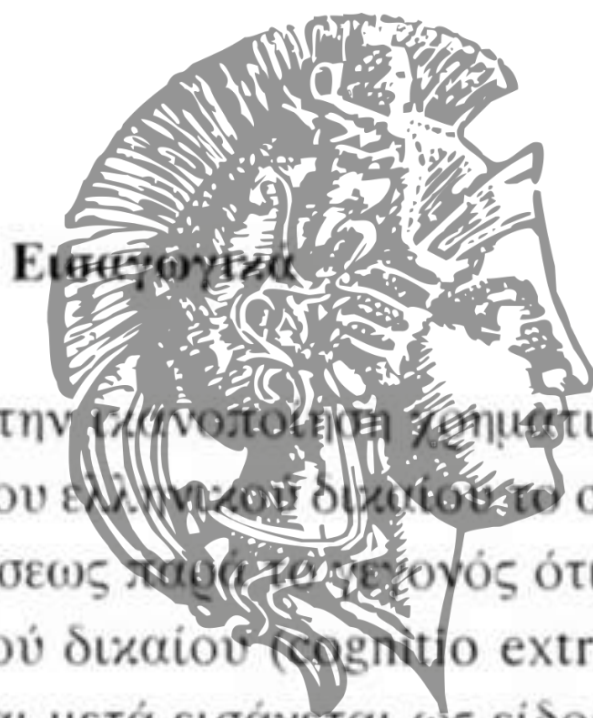

Η ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΧΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Περίπτώσεις από τα μεταβυζαντινά έγγραφα
του νησιωτικού χώρου του Αιγαίου (1600-1821)

ΥΠΟ

ΛΥΔΙΑΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΑ-ΑΡΤΕΜΙΑΔΗ

Εισαγωγή

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Η αναγκαστική εκτέλεση για την ικανοποίηση χρηματικών αξιώσεων αποτε-
λεσε κατά τη μακρόχρονη εξέλιξη του ελληνικού δικαίου το σπουδαιότερο και συνη-
θέστερο είδος αναγκαστικής εκτελέσεως παρά το γεγονός ότι κατά την έκτακτη δια-
γνωστική διαδικασία του ρωμαϊκού δικαίου (*cognitio extra ordinem*) και κυρίως
από την εποχή του Ιουστινιανού και μετά εισάγεται ως είδος αναγκαστικής εκτελέ-
σεως και η "in natura" αποκατάσταση των συμφερόντων του δανειστή (εκτέλεση για
την ικανοποίηση απαιτήσεως περί παραδόσεως ή αποδόσεως πραγμάτων)².

Στον τουρκοκρατούμενο νησιωτικό χώρο του Αιγαίου, κατά τη διάρκεια του
17ου και 18ου αιώνα, που αποτελούν τα τοπικά και χρονικά πλαίσια της μελέτης
αυτής, απουσιάζουν κωδικοποιημένες δικονομικές διατάξεις³, με τις οποίες να γί-

1. Πρβλ. την αρχή του ρωμαϊκού δικαίου "omnis condemnatio pecuniaria est", για την
οποία βλ. σχετικά Β. Οικονομίδης - Μ. Λιβαδά - Α. Γιδόπουλου, Εγ-
χειρίδιον της πολιτικής δικονομίας, έκδ. 7η, Αθήναι 1924-1926, § 261 σημ. 2 (στη συνέχεια:
Εγχειρίδιον)· Μ. Kaser, Das römische Zivilprozessrecht, München 1966, § 54 IV 1, σ. 286
επ. (στη συνέχεια: Das römische Zivilprozessrecht).

2. Δ. Γκόφα, Ιστορία και Εισηγήσεις του Ρωμαϊκού Δικαίου, Β/Γ έκδοση, Αθήνα-
Κομοτηνή 1988, VI, § 125, IV Α (στη συνέχεια: Ιστορία και Εισηγήσεις)· Οικονο-
μίδης - Λιβαδά - Γιδόπουλου, Εγχειρίδιον § 261 σημ. 2· Μ. Kaser, Das
römische Zivilprozessrecht, § 96 IV, σ. 514.

3. Δικονομικές διατάξεις ευρίσκονται μόνο στα γραπτά έθιμα της Νάξου του έτους

νεται αναφορά στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως καθώς και στα ειδικότερα μέσα εξαναγκασμού του υποχρέου προκειμένου αυτός να εκτελέσει τις υπο-

1810 και αφορούν κυρίως την απονομή της δικαιοσύνης από τα τοπικά κριτήρια (Ιω. και Παν. Ζέπων, *Jus Graecoromanum* (στη συνέχεια: JGR), τ. VIII, Αθήναι 1931, Συλλογή τοπικών ελληνικών εθίμων, Κεφ. Α', Β', σ. 529-534). Οι πρώτες επίσημα θεσμοθετηθείσες δικονομικές διατάξεις, οι οποίες ωστόσο παρέμειναν ανεφάρμοστες, απαντώνται στον Νόμο "Περί Οργανισμού Δικαστηρίων" της 2 (14) Μαΐου 1822. Το κείμενο του Νόμου δημοσιεύθηκε αρχικά με τον αριθ. 12 από τον Α. Μάμουκα (Τα κατά την Αναγέννησιν, 3, Πειραιεύς 1839, σ. 61 επ.) και στη συνέχεια στα Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας (Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας μέχρι της Εγκαταστάσεως της Βασιλείας, 1, Αθήναι, 1857, σ. 160 επ.) όπου φέρει τον αριθ. 13, έχει δε συμπληρωθεί με τη "Διάταξιν περί Δικαστηρίων". Ο ανωτέρω Νόμος ουδέποτε τέθηκε σε ισχύ, αναθεωρήθηκε δε με το από 18 (30)/4/1823 ψήφισμα της συνελεύσεως του Άργους (Α. Μάμουκα, ό.π., 2, Αθήναι 1862, σ. 82). Με τον τίτλο δε πλέον "Οργανισμός των Ελληνικών Δικαστηρίων" εδόθη την 21/10/1825 καταλαμβάνοντας στον Κώδικα Νόμων τον αριθ. 13 και περί (Α. Μάμουκα, ό.π., Β1 σβίζη, Η πολιτική δικαιοσύνη κατά την Ελληνικήν Επανάστασιν μέχρι του Καταστροφικού, Αθήναι 1941, σ. 131). Τμήμα δε του Νόμου αυτού και συγκεκριμένα εκείνο που αφορούσε τον Οργανισμό των Δικαστηρίων, δημοσιεύθηκε στη Γενική Εφημερίδα της Ελλάδος (φ. 12 της 14/11/1825), ενώ το πλήρες κείμενό του, το οποίο περιλαμβάνει και τη δικονομία, δημοσιεύθηκε σε γαλλική μετάφραση στο *Constitutions, Lois, Ordonnances des Assemblées Nationales des Corps Législatifs et du Président de la Grèce. Recueillies et traduites par ordre du Gouvernement 1821-1832. Athènes. De l'Imprimerie Royale, Section particulière, 1832, σ. 142, 143*. Κατά τον G. Geib οι δικονομικές διατάξεις του νόμου αυτού ακολουθούν το γαλλικό δικονομικό σύστημα με αρκετές όμως επί μέρους παρεκκλίσεις (G. Geib, Παρουσίαση της κατάστασης του δικαίου στην Ελλάδα στη διάρκεια της τουρκοκρατίας και ως τον ερχομό του βασιλιά Όθωνα του Α', Χαϊλδεβέργη 1835, Μετ. Ίρις Αυδή-Καλκάνη, σ. 133 επ. (στη συνέχεια: Παρουσίαση). Τελικώς τον πρώτο εφαρμοσθέντα στην πράξη Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αποτέλεσε η συνταχθείσα από τον Ιωάννη Γεννατά "Πολιτική Διαδικασία" (153 Διάταγμα της 15ης Αυγούστου 1830) της οποίας τα άρθρα 298-329 καθώς και 402-403 αναφέρονται σε ζητήματα αναγκαστικής εκτελέσεως (Γ. Μάουρερ, Ο Ελληνικός λαός. Εις τας σχέσεις του δημοσίου, εκκλησιαστικού και ιδιωτικού δικαίου προ του Απελευθερωτικού Αγώνος και μετ' αυτόν μέχρι της 31ης Ιουλίου 1834, τ. Α', Αθήναι 1943, μετ. Χ. Πράτσια-Ευ. Καραστάθη, σ. 455-458 (στη συνέχεια: Ο ελληνικός λαός). Για την κριτική και τις παρατηρήσεις γενικότερα στο κείμενο του νόμου αυτού βλ. Μ. Τουρτόγλου, "Ο διοργανισμός των δικαστηρίων και η Πολιτική και Εγκληματική διαδικασία του 1830. Κριτικά παρατηρήσεις Αλ. Πάλμα-Απαντήσεις Ι. Γεννατά", *Μελετήματα Ιστορίας Ελληνικού Δικαίου*, τ. Α', Αθήνα-Κομοτηνή 1984, σ. 181 επ. (= *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.*, τευχ. 8 (1958), σ. 1-102). Βλ. επίσης το υ ιδίο υ, "Τα σχέδια του "Διοργανισμού των Δικαστηρίων" και της "Πολιτικής και Εγκληματικής Διαδικασίας" του 1830. Παρατηρήσεις και εισηγήσεις των δικαστικών αρχών", *Ανάτυπο από το Δελτίο του Κέντρου Ερεύννης της Ιστορίας του Νεωτέρου Ελληνισμού*, τ. Α' (Μνήμη Ελευθερίου Πρεβελάκη), Αθήνα 1998, σ. 81-100.

χρεώσεις του⁴. Η έλλειψη αυτή καθιστούσε θεμιτή την είσπραξη των ιδιωτικών χρηματικών απαιτήσεων όχι μόνον από τον ίδιο τον οφειλέτη αλλά και από τον ευρύτερο συγγενικό του κύκλο ή ακόμα και από την κοινότητα, στην οποία ο οφειλέτης αυτός υπαγόταν⁵. Εξ άλλου, όπως θα αναφερθεί, επιτρεπτές ήσαν κατά το εθιμικό δίκαιο οι συμφωνίες, σύμφωνα με τις οποίες ο δανειστής edikailouto, σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης και ακέραιης εξοφλήσεως του χρέους, να αποσπάσει το πράγμα από τη νομή και κατοχή του οφειλέτη, ακόμα και χωρίς τη σύμπραξη δημόσιων οργάνων, καθώς και να προβεί στις απαιτούμενες περαιτέρω διαδικαστικές ενέργειες για την ικανοποίηση των απαιτήσεών του (έμμεση αυτοδικία)⁶. Το γεγονός αυτό συμβάλλει ενδεχομένως στην υποστήριξη της απόψεως ότι, κατά την υπό εξέταση περίοδο, το ανεπίτρεπτο της αυτονομίας της ιδιωτικής βουλήσεως⁷ δεν εφαρμόζετο

4. Η μη τήρηση σαφών δικονομικών κανόνων γινότανε εξ άλλου και τη διαγνωστική διαδικασία ενώπιον των κοινοτικών και των εκκλησιαστικών κριτηρίων. Για το ζήτημα βλ. αναλυτικότερα I. Β. Λυκούρη, *Η Διοίκηση και Δικαιοσύνη των τουρκοκρατούμενων νήσων Αίγινα-Πόρος-Σπέτσαι-Υδρα κ.λπ.* Για τη βάση υλικών του Ιστορικού Αρχείου Υδρας και άλλων, *Παράρτημα Επιστημονικά Εργασεία της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών*, Αθήνα 1954, σ. 180 επ. στην συνέχεια: *Διοικήσεις και Δικαιοσύνη* Μ. Τουρτόγλου, "Η νομολογία των κριτηρίων της Μυκόνου (17ος-19ος αι.)", *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.*, τ. 27-28 (1980-1981), Αθήνα 1985, σ. 12 (στη συνέχεια: Μύκονος). Για την απλουστευμένη, όσον αφορά τους δικονομικούς τύπους, διαδικασία ενώπιον των εκκλησιαστικών κριτηρίων βλ. ειδικότερα G. Geib, *Παρουσίαση*, σ. 67.

5. Πρόκειται κατά κανόνα για περιπτώσεις όπου κατά τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως παρεμβαίνουν διάφορα δικαιοδοτικά όργανα του κατακτητή (ηγεμών, βεζίρης ηγεμών και βαλής του Μορέως, βοεβόδας Αθηνών κ.λπ.). Για τον λόγο δε αυτό στις περιπτώσεις αυτές υποδεικνύεται η είσπραξη των ανικανοποίητων αξιώσεων των δανειστών από την κοινότητα στην οποία υπάγεται ο οφειλέτης, σύμφωνα με την αναγνωριζόμενη από το οθωμανικό δίκαιο αρχή της ομαδικής ευθύνης των κοινοτήτων των υποδούλων για την εξόφληση ιδιωτικών χρεών. Για το ζήτημα αυτό βλ. αναλυτικότερα I. Λυκούρη, *Διοικήσεις και Δικαιοσύνη* σ. 263 όπου και σχετικές περιπτώσεις από το Ιστορικό Αρχείο Υδρας.

6. Βλ. παρακάτω σ. 140. Προβλ. αντιθέτως μία δικαστική απόφαση κοινοτικού κριτηρίου της Μυκόνου έτους 1727 με την οποία εκδικάζεται η αυθαίρετη παρακράτηση της νομής ακινήτου του οφειλέτη από τον δανειστή (Μ. Τουρτόγλου, Μύκονος, αριθ. 159 έτους 1727, στιχ. 11 επ., σ. 168).

7. Η έλλειψη γραπτών κωδικοποιημένων διατάξεων εθιμικού δικαίου υποβοήθησε την ανατροπή πολλών εθίμων λόγω της αβεβαιότητας που επικρατούσε σχετικά με την εφαρμογή τους (Γ. Μάουρερ, *Ο ελληνικός λαός*, σ. 95). Στον βαθμό συνεπώς που οι παλαιοί εθιμικοί κανόνες δεν έχουν ιδιαίτερα εξαναγκαστικό χαρακτήρα αλλά μπορούν να μεταβάλλονται προσαρμοζόμενοι στις εκάστοτε κοινωνικές και οικονομικές ισορροπίες της κάθε περιοχής, η ιδιωτική βούληση των συναλλασσομένων, ως παράγων διαμόρφωσης του δικαίου, εμφανίζεται να έχει καθοριστική σημασία κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο.

στα ζητήματα αναγκαστικής εκτελέσεως, στην έκταση που τούτο ισχύει στο σύγχρονο δικονομικό δίκαιο⁸.

Παρά ταύτα, παράλληλα με την αξίωση του δανειστή για έκδοση δικαστικής αποφάσεως ουσίας καθώς και με την αξίωσή του για έκδοση αποφάσεως, που θα διέτασσε ενδεχομένως τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων προς διασφάλιση των δικαιωμάτων του⁹ έχει ήδη ευρέως αναγνωρισθεί, όπως προκύπτει από τις διαθέσιμες δικαιϊκές πηγές της υπό εξέταση περιόδου, και η αξίωση για αναγκαστική εκτέλεση. Τούτο ειδικότερα σημαίνει ότι ο δανειστής, που διέθετε εκτελεστό τίτλο, μπορούσε να ζητήσει από τα αρμόδια κοινοτικά όργανα ή τα όργανα του κυριάρχου να του παράσχουν την προσήκουσα συνδρομή τους προκειμένου να ικανοποιηθεί η κατά το ουσιαστικό δίκαιο αξίωσή του, η οποία ενσαρκωνόταν στον εκτελεστό τίτλο. Η συνδρομή των δικαιοδοτικών οργάνων παρέχεται με τη λήψη των εξαναγκαστικών μέσων, που έχουν διαμορφωθεί σύμφωνα με το εθιμικό δίκαιο, οπότε και υλοποιείται πλέον η έννομη δικαστική προστασία, που έχει ήδη παρασχεθεί κατά κανόνα μέσω της διαγνωστικής διαδικασίας¹⁰. Η διαδικασία πάντως της αναγκαστικής εκτελέσεως, ως σύνολο διαδικαστικών πράξεων με τις οποίες αρχίζει, εξελίσσεται και περατούται η πορεία, η οποία τείνει σε ικανοποίηση της ουσιαστικής αξιώσεως του επιλειπόντος δανειστή, αποτελείται, σε σύγκριση με τη σύγχρονη έννομη εκτέλεση, μια αρκετά απλοποιημένη (όσον αφορά τις απαιτούμενες προϋποθέσεις καθώς και τη διενέργεια συγκεκριμένων διαδικαστικών πράξεων) αλλά και ευέλικτη διαδικα-

8. Γ. Θ. Ράμμου, Εγχειρίδιον Αστικού Δικονομικού Δικαίου, τ. 3, Αθήναι 1982, § 330, σ. 1299 (στη συνέχεια: Εγχειρίδιον) και τη βιβλιογραφία που παρατίθεται εκεί.

9. Στη παρούσα μελέτη δεν θα μας απασχολήσει η δικαστική προστασία που παρείχαν τα κοινοτικά κριτήρια με τη μορφή της λήψεως διαφόρων ασφαλιστικών μέτρων (προσωρινών, συντηρητικών ή εξασφαλιστικών). Στα μεταβυζαντινά έγγραφα ως συντηρητικά και εξασφαλιστικά μέτρα, με τα οποία επιδιωκόταν η κατά το δυνατόν μείωση του κινδύνου της ενδεχόμενης αφερεγγυότητας του οφειλέτη ή η αποτροπή βλάβης ή εξαφανίσεως των πραγμάτων στα οποία απέβλεπαν για την ικανοποίηση των αξιώσεών τους οι δανειστές μέσω της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως, απαντώνται η προσωπική κράτηση, η συντηρητική κατάσχεση, η επίθεση σφραγίδων, η απογραφή, η παραχώρηση της νομής των πραγμάτων του οφειλέτη, η παρακαταθήκη, η εγγυοδοσία (Ι. Λυκούρη, Διοίξεις και Δικαιοσύνη, σ. 277-278· Α. Θ. Δρακάκη, Η Σύρος επί τουρκοκρατίας. Τ. Β'. Η δικαιοσύνη και το δίκαιον, *Ανάτυπον εκ της Επετηρίδος της Εταιρείας Κυκλαδικών Μελετών*, τ. ΣΤ' 1967, αριθ. εγγρ. 71 της 6/11/1763, σ. 375-376 (στη συνέχεια: Σύρος). Για το ασφαλιστικό μέτρο της παραχωρήσεως στον δανειστή της νομής των πραγμάτων του οφειλέτη βλ. παρακάτω σ. 163-164.

10. Πάντως στο υπό εξέταση υλικό απαντώνται αρκετές περιπτώσεις όπου οι χρεωστικές ομολογίες είναι αυτοδίκαια εκτελεστές, χωρίς δηλαδή να είναι απαραίτητη η μεσολάβηση της διαγνωστικής διαδικασίας. Για το ζήτημα βλ. πιο κάτω σημ. 42.

σία, στον βαθμό που οι αποφάσεις και ενέργειες των δικαιοδοτικών-εκτελεστικών οργάνων προσαρμόζονταν στα εκάστοτε συμφέροντα των αντίδικων μερών.

Η όλη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως διενεργείτο κατά κανόνα με τη σύμπραξη και τη διεύθυνση του δικαιοδοτικού οργάνου, το οποίο είχε εκδώσει τη σχετική καταδικαστική απόφαση καθώς κατά την υπό εξέταση περίοδο δεν υφίστατο, τουλάχιστον όσον αφορά τις αστικές υποθέσεις, ουσιαστική διάκριση μεταξύ οργάνων που απένεμαν τη δικαιοσύνη και οργάνων, που εκτελούσαν τις δικαστικές αποφάσεις. Ο ρόλος συνεπώς των δικαστικών αρχών εμφανίζεται διευρυμένος καθώς αρκετές από τις διαδικαστικές ενέργειες της προδικασίας και της κυρίας διαδικασίας ενεργούνταν από τα δικαιοδοτούντα όργανα. Επίσης διευρυμένος εμφανίζεται και ο ρόλος των δανειστών, οι οποίοι, όπως θα καταδειχθεί, σε αρκετές περιπτώσεις δεν επισπεύδουν απλώς τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως αλλά ενεργούν και ως άμεσα όργανα εκτελέσεως. Μόνον δε κατά το τελευταίο στάδιο της κυρίας διαδικασίας της αναγκαστικής κατασχέσεως, κατά τη διενέργεια δηλαδή του δημόσιου αναγκαστικού πλειστηριασμού, η διάκριση μεταξύ δικαιοδοτικών οργάνων και οργάνων εκτελέσεως (διαλαλητής ή κατελέανος, κατσηλλιέρης) είναι σαφής καθώς οι αρμοδιότητες είναι σαφώς καθορισμένες και διακεκριμένες.

Η αναγκαστική εκτέλεση η οποία αποσκοπούσε στην ικανοποίηση χρηματικών και γενικότερα περιουσιακής φύσεως απαιτήσεων διακρινόταν σε δύο είδη. Στην ειδική αναγκαστική εκτέλεση, η οποία απέβλεπε στην ικανοποίηση συγκεκριμένης απαιτήσεως ή περισσότερων συγκεκριμένων απαιτήσεων του δανειστή και επεκτεινόταν σε ορισμένα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη (ή τρίτου κυρίου ή διακατόχου)¹¹ και στην καθολική αναγκαστική εκτέλεση που αποσκοπούσε στην εκκαθάριση και την ικανοποίηση κατά μέρος πτωχεύσεως όλων των αναγνωριζόμενων απαιτήσεων των αναγγελλόμενων δανειστών, οπότε και επεκτεινόταν σε ολόκληρη την περιουσία του οφειλέτη¹². Στο μεταβυζαντινό δίκαιο περιπτώσεις καθολικής αναγκαστικής εκτελέσεως απαντώνται σε ορισμένα νησιά του νησιωτικού χώρου του Αιγαίου (Σύρο, Θήρα, Σίφνο, Μύκονο αλλά και Κάρπαθο)¹³. Πρόκειται για τον λε-

11. Για τη *distractio bonorum* του ρωμαϊκού δικαίου βλ. Γ. Πετρόπουλου, Ιστορία και Εισηγήσεις του Ρωμαϊκού Δικαίου, τευχ. Α', Αθήναι 1943, σ. 1444 (στη συνέχεια: Ιστορία και Εισηγήσεις).

12. Για την αναγκαστική εκτέλεση κατά το ρωμαϊκό δίκαιο η οποία είχε ως αντικείμενο το σύνολο της περιουσίας του οφειλέτη (*venditio bonorum*) βλ. Γ. Πετρόπουλου, Ιστορία και Εισηγήσεις, σ. 1443.

13. Μ. Γ. Μιχαηλίδου - Νουάρου, Νομικά έθιμα της νήσου Καρπάθου της Δωδεκανήσου, Αθήναι 1926, σ. 14 (στη συνέχεια: Νομικά έθιμα Καρπάθου). Έθιμα Θήρας και Ανάφης (Σαντορίνης) του 1797, Ιω. και Παν. Ζέπων, JGR, τ. VIII, Αθήναι 1931, Κεφ. Θ', σ. 514. Γ. Α. Πετρόπουλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου της συλλογής Γ. Μαριδάκη

γόμενο "κουραμά" ο οποίος εφαρμόζοταν τόσο επί εμπόρων όσο και επί μη εμπόρων και αποτελούσε θεσμό αντίστοιχο της σημερινής πτωχεύσεως¹⁴.

Προϋποθέσεις

Ι. Πρώτη προϋπόθεση του επιτρεπτού ή παραδεκτού της αναγκαστικής εκτέλεσεως είναι η ύπαρξη δημόσιου εγγράφου από το οποίο κατά τρόπο αυθεντικό και επίσημο να αποδεικνύεται το δικαίωμα, για την ικανοποίηση του οποίου πρόκειται να λάβει χώρα αναγκαστική εκτέλεση¹⁵ προκειμένου να παρασχεθεί στον ενδιαφερόμενο η εξουσία να ζητήσει τη συνδρομή των οργάνων εκτελέσεως για τη διενέργειά της. Πρόκειται για το αντίστοιχο του κατά το ισχύον δίκαιο απαιτούμενου *εκτελεστού τίτλου*, με τον οποίο όχι μόνον βεβαιούνται η αξίωση που έχει κατά το ιδιωτικό δίκαιο ο δανειστής εναντίον του οφειλέτη αλλά δημιουργείται και η εκτελεστότητα, η οποία αποτελείται αφ' ενός μεν από την αξίωση του δανειστή έναντι των αρμόδιων δημόσιων οργάνων να λάβουν αναγκαστικά μέτρα για την ικανοποίηση της αξιώσεώς του αφ' ετέρου δε από την αντίστοιχη υποχρέωση του οφειλέτη έναντι

(1684-1835). Μετά συμβολών εις την τρέψαν του Μεταρρυθμιστικού δικαίου. *Ακαδημία Αθηνών. Μνημεία της Ελληνικής Ιστορίας*, τ. Γ', τευχ. 1, Αθήναι 1956, σ. 46 (στη συνέχεια: Νομικά έγγραφα Σίφνου). Α. Δ ρ α κ ά κ η, Σύρος, σ. 232 σημ. 4, αριθ. εγγρ. 67, 68, σ. 370-371, αριθ. εγγρ. 80, σ. 385 και κυρίως αριθ. εγγρ. 92α, σ. 404, αριθ. εγγρ. 107, σ. 417-418, αριθ. εγγρ. 108, σ. 418-419. Μ. Τ ο υ ρ ό γ λ ο υ, Μύκονος, δικαστική απόφαση αριθ. 194, έτους 1787, στιχ. 21. Ειδικό κεφάλαιο για τη διαδικασία που ακολουθείτο σε περίπτωση χρεωκοπίας του οφειλέτη περιλαμβάνει ο Μολδαβικός Κώδικας (Κώδιξ Πολιτικός του Πριγκιπάτου της Μολδαβίας, Ιω. και Παν. Ζέπων, JGR, τ.VIII, Αθήναι 1931, Παράρτημα. Περί τάξεως της συνδρομής των δανειστών, σ. 239-247 (στη συνέχεια: Μολδαβικός Κώδιξ).

14. Η πτώχευση του οφειλέτη κηρύσσεται με απόφαση της αρμόδιας δικαιοδοτικής αρχής κατόπιν αιτήσεως του πτωχεύσαντος ή κάποιου από τους δανειστές του. Εάν η αίτηση γινόταν αποδεκτή διορίζονταν εκτιμητές του συνόλου της περιουσίας του οφειλέτη και στη συνέχεια το γεγονός του επικείμενου αναγκαστικού πλειστηριασμού γνωστοποιείτο δημοσίως, προκειμένου οι μεν δανειστές να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους, οι δε "πρόσσιμοι" να προβάλουν τα δικαιώματα προτιμήσεώς τους. Η εκτιμηθείσα περιουσία του πτωχεύσαντος ετίθετο υπό την αναγκαστική διαχείριση της ομάδας των αναγγελθέντων δανειστών, η οποία αναλάμβανε την εκποίησή της με αναγκαστικό πλειστηριασμό. Το πλειστηρίασμα διανεμόταν σύμμετρα μεταξύ των εγχειρόγραφων δανειστών μετά την ικανοποίηση των προνομιούχων απαιτήσεων. Για τη διαδικασία του "κουραμά" βλ. αναλυτικότερα Α. Δ ρ α κ ά κ η, Σύρος σ. 232-236.

15. Πρβλ. Μολδαβικός Κώδιξ, Παράρτημα. Περί διαπράσεως δημοσίας ήτοι μεζατίου κατά την τοπικήν συνήθειαν, § 1: "Η δημοσία διάπρασις γίνεται πάντοτε δι' αυθεντικής προσταγής, ήτοι τζηδούλας, ή διά γράμματος αυθεντικού."

των οργάνων αυτών να εκπληρώσει την οφειλή που έχει κατά το ιδιωτικό δίκαιο απέναντι στον δανειστή¹⁶.

Τα έγγραφα, τα οποία αναγνωρίζονταν από το εθιμικό δίκαιο ως παρέχοντα στον επισπεύδοντα δανειστή την εξουσία να πραγματοποιήσει αναγκαστική εκτέλεση δια της συνδρομής των αρμοδίων αρχών, διακρίνονταν σε δύο κατηγορίες:

Α. Σε εκείνα που εμπεριείχαν πράξη δικαιοδοτικού οργάνου, που καταδίκασε πανηγυρικά τον οφειλέτη σε συμμόρφωση. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται κατά κανόνα οι καταδικαστικές ή καταψηφιστικές¹⁷ δικαστικές αποφάσεις των κοινοτικών κριτηρίων¹⁸ ή άλλων δικαστικών αρχών (βοεβόδες, καδήδες κ.λπ.)¹⁹. Εκτελεστές

16. Προβλ. Π. Γ έ σ ι ο υ - Φ α λ τ σ ή , Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Ι, 1998, σ. 88 επ. όπου και σχετική βιβλιογραφία.

17. Συνεπώς δεν ήσαν επιδεκτικές αναγκαστικής εκτελέσεως οι αποφάσεις των διαφόρων οθωμανών αξιωματούχων, Ελλήνων Μεγάλων Λιμενάρχων, δραγομάνων του στόλου κ.λπ. οι οποίες περιείχαν εντολές προς τα δικαιοδοτικά όργανα να να προβούν σε ορισμένες ενέργειες που ανάγονταν στο κύκλο των καθηκόντων τους ή ορίζουν και υποδείξεις όσον αφορά το ουσιαστικό δικαιοδοτικό τους έργο. Βλ. σχετικά Ε. Α ν κ κ ι ο υ , Διοικήσεις και Δικαιοσύνη, σ. 269-271 όπου και σχετικά έγγραφα από τα Ιστορικά Αρχεία Ύδρας· Μ. Τ ο υ ρ ο - τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, δικαστική απόφαση αριθ. 148 έτους 1721, σ. 152.

18. Σύμφωνα με τις κωδικοποιήσεις εθιμικού δικαίου του νησιωτικού χώρου τα κοινοτικά κριτήρια ήταν αποκλειστικώς αρμόδια για την επίλυση των "πολιτικῶν ὑποθέσεων", των ιδιωτικών δηλαδή διαφορών των υποδιούχων. Βλ. σχετικά εθιμικές διατάξεις Σύρου έτους 1763, Ιω. και Παν. Ζέπων JGR, τ. VIII, Αθήναι 1931, σ. 501· Νάξου έτους 1810, Ιω. και Παν. Ζέπων JGR, τ. VIII, Αθήναι 1931, σ. 530· Θήρας και Ανάφης έτους 1797, ό.π., σ. 514· Α. Λ ι γ ν ο ύ , Αρχείον της Κοινότητος Ύδρας 1778-1832, ΣΤ' (έτη 1818-1821), Πειραιεύς 1925, σ. 43 επ. (στη συνέχεια: Αρχείον Ύδρας) καθώς και ρητή διάταξη στον Κώδικα Κύθνου έτους 1799 (Α. Β ά λ λ η ν δ α , Κυθνιακά, Ερμούπολις Σύρου 1882, σ. 85). Η αναγκαιότητα της εκδόσεως καταψηφιστικής ή καταδικαστικής δικαστικής αποφάσεως προκειμένου να αποδειχθεί ή να διαπιστωθεί η ύπαρξη δικαιώματος προστατευτέου μέσω της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως προκύπτει με σαφήνεια από το διαθέσιμο υλικό. Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στο κείμενο έγγραφης χρεωστικής ομολογίας που καταρτίσθηκε στη Σίφνο το έτος 1812: "... προσέτι ὑπόσχεται ὁ ἄνωθεν ἡλίας (δηλαδή ο οφειλέτης), ἐάν καί ἤθελε βιασθῇ ἢ ἀρχόντισσα καί πάει εἰς κρίσιν τὴν ὁμολογίαν νὰ πληρώνη ὁ ἡλίας, ὅλα τὰ ντάνα τῆς κρίσης" (Γ. Π ε τ ρ ὀ π ο υ λ ο υ , Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 62 έτους 1812, στιχ. 11-13, σ. 271 καθώς και αριθ. εγγρ. 63, στιχ. 13-14, σ. 275). Για τη Μύκονο ειδικά βλ. Γ. Α. Π ε τ ρ ὀ π ο υ λ ο υ , Νοταριακαὶ πράξεις Μυκόνου των ετών 1663-1779, Μνημεία του Μεταβυζαντινού Δικαίου (Παράρτημα της Επιστημονικής Επετηρίδος της Νομικής Σχολῆς του Πανεπιστημίου Αθηνών), 3, Αθήναι, 1963, αριθ. 58, 197, 605, 1261, 1376, 1647 (στη συνέχεια: Νοταριακαὶ πράξεις Μυκόνου)· Μ. Τ ο υ ρ ο τ ὀ γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 13, 17, 52, 84, 99, 147, 150. Για τη Σύρο βλ. Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, αριθ. εγγρ. 53 έτους 1743.

19. Ι α κ . Τ. Β ι σ β ί ζ η , "Δικαστικαὶ αποφάσεις του 17ου αιώνας εκ της νήσου Μυκόνου", Επετηρίς Α.Ι.Ε.Δ., τευχ. 7, Αθήναι 1957, δικ. αποφ. αριθ. 3 έτους 1656 (στη συν-

ήταν κατ' αρχήν οι τελεσίδικες ή ανέκκλητες²⁰ αποφάσεις των κοινοτικών κριτηρίων²¹ δεδομένου ότι η άσκηση του τακτικού ένδικου μέσου της εφέσεως ("ἀπελα-

είχεια: Δικαστικά αποφάσεις Μυκόνου). Γ. Πετρόπουλου, Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1036, 1313, 1694, 1728, 1743, 1752, 1754, 1757, 1792· Μ. Τουρτόγλου, Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 15 έτους 1673.

20. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις αποφάσεις του δικαστηρίου των προεστώτων της Υδρας, οι οποίες ήταν ανέκκλητες. Το δικαστήριο αυτό απαρτιζόταν αφ' ενός μεν από κριτές που είχαν εκλεγεί από την ολομέλεια των προεστώτων του νησιού αφ' ετέρου δε από τον τοπικό διοικητή του νησιού. Το ανέκκλητο δε των αποφάσεων του όριζε ο από 1/5/1818 Αστικός και Ναυτεμπορικός Νόμος της Υδρας ο οποίος αποτέλεσε έγγραφη κωδικοποίηση των ήδη εθιμικών κρατούντων στο νησί (άρθρα 12 και 14). Η κριθείσα ενώπιον του πολιτικού δικαστηρίου των προεστώτων της Υδρας υπόθεση επανεκδικαζόταν μόνο σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ κριτών και διοικητού από ένα ευρύτερο δικαστήριο προεστώτων, το οποίο και επέλυε αποφασιστικά τη διχογνωμία που είχε προκύψει (άρθρα 1, 8 του ίδιου νόμου). Για το ζήτημα βλ. αναλυτικότερα Ι. Λυκούρη, Διοικήσεις και Δικαιοσύνη, σ. 192, 193.

21. Κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο οι αποφάσεις των εκκλησιαστικών δικαστηρίων ακόμα και στα ζητήματα αστικού δικαίου και τα οποία ο κλήρος διέθετε αναγκαστική δικαιοδοσία (συστάση λύση του γάμου με διαζύγιο, εκ διαθήκης διαδοχή, ορισμένα ζητήματα εξ αδιαθέτου διαδοχής) δεν παρήγαγαν εκτελεστικότητα λόγω του χαρακτήρα της εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας ως εκούσιας δικαιοδοσίας (*iurisdictio voluntaria*). Για το ζήτημα βλ. G. Geib, Παρουσίαση, σ. 68. Εκτελεστικότητα στις εκκλησιαστικές δικαστικές αποφάσεις προσέδιδε η έκδοση σχετικής σουλτανικής διαταγής από την αρμόδια αρχή του κυριάρχου στην οποία προσέφευγε κατά περίπτωση η Εκκλησία (Μ. Γεδεών, Κανονικά Διατάξεις, τ. 1, Κωνσταντινούπολις 1888, σ. 325· Ι. Βασδραβέλλη, Ιστορικό Αρχείο Βεροίας, Θεσσαλονίκη 1942, σ. 209· Μ. Τουρτόγλου, "Απονομή δικαιοσύνης στη Θεσσαλονίκη κατά την Τουρκοκρατία. Συμβολή στη μελέτη του μεταβυζαντινού δικαίου", *Μελετήματα Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου*, Αθήνα 1993, τ. Β', σ. 242 (στη συνέχεια: Απονομή δικαιοσύνης). Εξ άλλου η μη εκτελεστικότητα των αποφάσεων των εκκλησιαστικών δικαστηρίων οδήγησε στην επιβολή της εκκλησιαστικής ποινής του αφορισμού σε περίπτωση μη συμμορφώσεως των διαδίκων προς το διατακτικό των αποφάσεων (Μ. Τουρτόγλου, Απονομή δικαιοσύνης, σ. 254 σημ. 21 και την εκεί αναφερόμενη βιβλιογραφία). Αντικρουόμενες είναι οι απόψεις που έχουν υποστηριχθεί σχετικά με τον χαρακτήρα της εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας ως "διαιτητικής" ή "δικαστικής" κατά τη βυζαντινή περίοδο. Για το ζήτημα βλ. αναλυτικότερα Α. Χριστοφίλου, "Η δικαιοδοσία των εκκλησιαστικών δικαστηρίων επί ιδιωτικών διαφορών κατά την βυζαντινήν περίοδο", *Δίκαιον και Ιστορία-Μικρά Μελετήματα*, Αθήνα 1973, σ. 253-254· Σπ. Τρωϊάνου, "Η εκκλησιαστική δικονομία μέχρι τον θάνατο του Ιουστινιανού", Αθήνα 1964, σ. 13· Ι. Λυκούρη, Διοικήσεις και Δικαιοσύνη, σ. 138· Ν. Πανταζόπουλου, "Εκκλησία και Δίκαιον εις την χερσόνησον του Αίμου επί τουρκοκρατίας", *Επιστημονική Επετηρίς Σχολής Νομικών και Οικονομικών Επιστημών Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Η' (Μνημόσυνον Περικλέους Βιζυυκίδου)*, 1960-1963, σ. 715.

σιό")²² είχε ανασταλτικό χαρακτήρα (effectus suspensivus)²³. Η ανασταλτική δύναμη της εφέσεως προκύπτει από τη στερεότυπη έκφραση που αναγράφεται στο κάτω μέρος των προσβαλλόμενων δικαστικών αποφάσεων: "*Ἀπελλάρει τὴν ἄνωθεν ἀπόφασιν εἰς ὅλα τῆς τὰ μέρη φυλάζοντας τὰ δικαιώματά του εἰς πᾶσα καιρὸν καὶ κριτήριον*"²⁴. Ωστόσο, κατά τη δικαστηριακή πρακτική της υπό εξέταση περιόδου, εκτελεστές ήταν και αρκετές πρωτόδικες αποφάσεις²⁵ παρά το γεγονός ότι δεν υφίστατο, – κατά τα ισχύοντα στο σύγχρονο δικονομικό δίκαιο – , διαδικασία κηρύξεως των οριστικών δικαστικών αποφάσεων ως προσωρινῶς εκτελεστών. Τούτο προκύπτει

22. Το ένδικο μέσο της εφέσεως ασκείτο με δύο τρόπους: είτε δια της σχετικής δηλώσεως του εκκαλούντος ενώπιον του κατ'ἐπὶ τὴν ὁποία κατεχωρείτο στο κάτω μέρος της προσβαλλόμενης πρωτόδικης αποφάσεως (Μ. Τ ο υ ρ τ ὁ γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 25, 30, 85, 87, 97, 124, 129) είτε με ιδιαίτερο δικόγραφο που κατετίθετο στην κοινοτική κατ'ἐπὶ τὴν ὁποία (Μ. Τ ο υ ρ τ ὁ γ λ ο υ , Μύκονος, σ. 14 σημ. 24).

23. Για τον ανασταλτικό χαρακτήρα της εφέσεως κατά το ρωμαϊκό δίκαιο βλ. Β. Ο ι κ ο ν ο μ ί δ ο υ - Μ. Λ ι β α δ ᾶ , Εγχειρίδιον τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, 2, ἐκδ. 6η Αθήναι 1905, § 234, σημ. 1, 2 (στη συνέχεια Εγχειρίδιον).

24. Μ. Τ ο υ ρ τ ὁ γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 25, 30, 85, 87, 97, 124, 129. Προβλ. επίσης μια δικαστική υπόθεση ἔτους 1823 ἀπὸ τὴν ὁποία φαίνεται ὅτι ὑπόκειται γιὰ υπόθεση ποὺ ἐκδικάζεται σύμφωνα με τὸν Νόμο "Περὶ Οργανισμοῦ Δικαστηρίων" τῆς 2 (14) Μαΐου 1822 (γιὰ τὸν ὁποιο βλ. σημ. 3). Σύμφωνα με τὶς δικονομικὲς διατάξεις τοῦ νόμου αὐτοῦ ὁ ἐνάγων ἐπικοινωνεῖ ἀπ' εὐθείας με τὸ δικαστήριον, τὸ ὁποῖο καὶ ἐνημερώνει προληπτικὰ τὸν ἐναγόμενον γιὰ τὸ περιεχόμενο τῆς ἀγωγῆς, κατὰ παρέκκλιση ἀπὸ τὸ γαλλικὸ δικονομικὸ σύστημα ποὺ σε γενικὲς γραμμὲς ἀκολουθήσε ὁ νόμος (G. G e i b , Παρουσίαση, σ. 133). Στὴ παρούσα υπόθεση ὁ ἡττηθεὶς πρωτοδίκως διάδικος (καὶ οφειλέτης) ἐφεσιβάλλει με τὸ "*κοντροπροτέστο*" τῆς 5/2/1823 τὴν πρωτόδικη ἀπόφαση τοῦ Ἀντεπαρχικοῦ κριτηρίου σὲ ἀνώτερο δικαστήριον (Γ. Π ε τ ρ ὁ π ο υ λ ο υ , Νομικὰ ἐγγράφα Σίφνου, αριθ. ἐγγρ. 39, στιχ. 23-24, σ. 167-168). Ὁ νικήσας διάδικος (καὶ δανειστής) με τὸ "*ξαναπροτεστάρισμα*" τῆς 7/2/1823 (Γ. Π ε τ ρ ὁ π ο υ λ ο υ , Νομικὰ ἐγγράφα Σίφνου, αριθ. ἐγγρ. 40, σ. 169) ζητᾷ ἀπὸ τὸ πρωτοβάθμιον δικαστήριον τὴ δημόσια παρακαταθήκη τοῦ βεβαιωθέντος χρέους, ὡς ασφαλιστικὸ μέτρο, μέχρι τὴν ἐκδοσὴ τῆς ἀποφάσεως τοῦ δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ("*Σὰς παρακαλοῦμεν Κύριε ἀντέπαρχε, νὰ τῷ εἰδοποιήσετε τὸ παρὸν καὶ ἐπομένως νὰ δεποζιτάρῃ κατὰ νόμον, καὶ ἔπειτα ἅς ἀπελάρῃ εἰς ἀνώτερον κριτήριον*", στιχ. 30-32). Κατὰ τὴν ἀποψη ποὺ διατυπώνει ὁ Γ. Πετρόπουλος ἀκολουθεῖται στὸ προκείμενο ζήτημα, τόσο ὅσον ἀφορᾷ τὴν τήρηση τῶν προθεσμιῶν ἐφέσεως καὶ ἀντεφέσεως, ὅσο καὶ τὰ αἰτήματα τῶν διαδίκων περὶ καταβολῆς τῶν δικαστικῶν ἐξόδων καὶ δημόσιας παρακαταθήκης ἢ ἐγγυήσεως, ἡ διαδικασία τοῦ ἰταλικοῦ δικονομικοῦ δικαίου (Γ. Π ε τ ρ ὁ π ο υ λ ο υ , Νομικὰ ἐγγράφα Σίφνου, σ. 160-161 καὶ τὴν βιβλιογραφία ποὺ παρατίθεται σχετικὰ με τὸ ἰταλικὸ δικονομικὸ σύστημα).

25. Προβλ. Μ. Τ ο υ ρ τ ὁ γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 17 ἔτους 1674 (εκτελεστή πρωτόδικη ἀπόφαση τοῦ βοεβόδα τῆς Μυκόνου Ἰωάννη Μαυροκορδάτου), 52 ἔτους 1704 (τίθεται ἀκίνητο τοῦ οφειλέτη σὲ πλειστηριασμὸ με πρωτόδικη δικαστικὴ ἀπόφαση κοινοτικοῦ κριτηρίου), 147 ἔτους 1721 (εκτελεστή πρωτόδικη ἀπόφαση κοινοτικοῦ κριτηρίου), 148 ἔτους 1721 (εκτελεστή πρωτόδικη ἀπόφαση κοινοτικοῦ κριτηρίου) κ. ἄ.

από το γεγονός ότι η άσκηση του τακτικού ένδικου μέσου της εφέσεως δεν ήταν, όπως συνάγεται από το υλικό που έχουμε στη διάθεσή μας, ιδιαίτερα συχνή²⁶ λόγω των εξόδων, που συνεπαγόταν για τον εκκαλούντα η σχετική διαδικασία²⁷. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι οι αποφάσεις των κοινοτικών κριτηρίων ήταν εκτελεστές παρά το γεγονός ότι δεν παρήγαγαν ουσιαστικό δεδικασμένο (με τη δύναμη νόμιμου αμάχητου τεκμηρίου), ακόμα και αν ήταν τελεσίδικες²⁸.

Η διαταγή της πολιτείας προς τα αρμόδια όργανα για την εκτέλεση της δικαστικής αποφάσεως αναγράφεται συνήθως στα σχετικά δικαστικά έγγραφα με τη μορφή συγκεκριμένου εκτελεστήριου τύπου²⁹. Απόγραφο, αντίγραφο δηλαδή του πρωτότυπου του εκτελεστού τύπου, ετηρείτο στην "κατζηλλαρία"³⁰ των νησιωτικών κοινοτήτων και από αυτό, στη συνέχεια, εκδίδετο γνήσιο αντίγραφο προς επίδοση στον οφειλέτη, η επιταγή προς εκτέλεση³¹.

26. Σε σύνολο 209 δικαστικών αποφάσεων κοινοτικών κριτηρίων της Μυκόνου εφεσιβάλλονται μόνον οι 7 (βλ. παραπάνω σημ. 22).

27. Για την εκδίκαση των εφέσεων αρμόδια δικαστικά όργανα ήταν κατά κανόνα στα νησιά των Κυκλάδων κατά τον 17ο και 18ο αιώνα οι θραγομάνοι του στόλου (Μ. Τ ο υ ρ - τ ό γ λ ο υ , "Τινά προί ανακλήσεως διαθήκαν εις την Νάξον κατά τον 18ον αιώνα (Παρατηρήσεις επί αποφάσεως θραγομάνου του στόλου)", *Μελετήματα Αιτίας του Ελληνικού Δικαίου*, Α', Αθήνα-Κομοτηνή 1984, σ. 132· Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, σ. 5).

28. Η έκδοση ακόμα και τελεσίδικης δικαστικής αποφάσεως (όταν εθιμικά ήταν αποδεκτή η άσκηση εφέσεως) δεν δημιουργούσε δεδικασμένο και συνεπώς ο ενάγων μπορούσε πάντα να προσφύγει σε άλλο δικαστήριο, είτε ενώπιον, όπως τα τουρκικά δικαστήρια, είτε και ομοιόβαθμο, όπως τα κοινοτικά κριτήρια, για την επανεκδίκαση της ίδιας υποθέσεως (Γ. Μ ά ο υ ρ ε ρ , Ο ελληνικός λαός, σ. 85, 93· Ι. Λ υ κ ο ύ ρ η , Διοικήσεις και Δικαιοσύνη, σ. 195-198· Ν. Π α ν τ α ζ ό π ο υ λ ο υ , Από της "λογίας" παραδόσεως εις τον Αστικόν Κώδικα, Αθήνα 1947, σ. 85 σημ. 4 και 86 σημ. 6 (στη συνέχεια: Από της "λογίας" παραδόσεως)· Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 189 έτους 1772, 201 έτους 1817· Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, αριθ. εγγρ. 65, σ. 369, αριθ. εγγρ. 66, σ. 369-370 και σ. 97-101).

29. Πρβλ. τη δικαστική απόφαση του "σερασκέρη των βασιλικών φρεγάδων" του έτους 1755 στην οποία εμπεριέχεται συγκεκριμένος εκτελεστήριος τύπος ("νά είναι τό αυτό σπητιώς προστάζομεν εις την έκσουσιά του...έξι νά πράξετε εξάπαντος" Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 3, στιχ. 15-16, σ. 19). Βλ. επίσης τη δικαστική απόφαση του Αντεπαρχικού Κριτηρίου Σίφνου έτους 1823 όπου επίσης περιλαμβάνεται συγκεκριμένος εκτελεστήριος τύπος ("τό διορίζομεν και αποφασίζομεν ό Φρασές Δαμή νά πληρώση προς τον Κύριον Κωνσταντίνον πάον τον αριθμόν των 639:20 κατά ταυτα εξεδόθη ή παρούσα" Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 36, στιχ. 10-12, σ. 165).

30. Για τις κατζηλλαρίες των κοινών της Νάξου ("κοιναί καγκελλαρίαί") βλ. Ι α κ . Τ. Β ι σ β ί ζ η , "Οι κοινοί καγκελλάριοι της Νάξου επί τουρκοκρατίας", *Ανάτυπον εκ του Αρχείου Ιδιωτικού Δικαίου*, τ. ΙΒ', Αθήναι 1945, σ. 5, 7-9.

31. Στη Νάξο του 17ου αιώνα ο νοτάριος, για τη βεβαίωση της εκδόσεως της καταψηφιστικής δικαστικής αποφάσεως και ύστερα από αίτηση των διαδίκων, συνέτασσε ιδιαίτερη

Αξίζει να σημειωθεί ότι όλες ανεξαιρέτως οι δικαστικές αποφάσεις δεν ήταν αυτοδικαίως εκτελεστές. Η διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως ήταν άμεσα συνυφασμένη με το τυπικά ισχύον αλλά και ουσιαστικά εφαρμοζόμενο κατά περιοχή δικαιοδοτικό και διοικητικό σύστημα του κατακτητού. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η εκτελεστότητα των δικαστικών αποφάσεων των οθωμανών καδήδων³² εξηρτάτο συνήθως, από την έκδοση ιδιαίτερης διαταγής του Ηγεμόνος, ως ανώτατης δικαστικής αρχής³³, η οποία καθόριζε κατά περίπτωση όλες τις λεπτομέρειες της εκτελέσεως³⁴, εφ' όσον ο ηττηθείς διάδικος δεν συμμορφωνόταν οικειοθελώς. Αλλά και οι αποφάσεις των κοινοτικών κριτηρίων στερούνταν κατά περίπτωση εκτελεστότητας εάν και εφ' όσον ο κατά διοικητική περιφέρεια Ηγεμών, ως ανώτατη αρχή, ή ο διορισθείς με

πράξη όπου αναγραφόταν διεξοδικά το σκεπτικό και το διατακτικό της αποφάσεως. Η ιδιαίτερη αυτή νοταριακή πράξη κατεχωρείτο από τον νομικό στη κατ'ηλλαρία της κοινότητας από όπου και εκδίδονταν γνήσια αντίγραφα για νομιμη χρήση προς κάθε ενδιαφερόμενο (Α. Σίφωνιου - Καραπά, Γ. Ροδόλας, Α. Αρτεμιάδη, Ο Κώδικας του νοταρίου Νάξου Ιωάννου Μηνιάτη 1680-1689 (χρ. Τ.Α.Κ. 86), Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ., τ. 29-30 (1982-1983), Αθήνα 1990, αριθ. εγγρ. 194 (στη συνέχεια Ο Κώδικας Ιω. Μηνιάτη). Πρβλ. επίσης την προαναφερθείσα (σημ. 24) δικαστική απόφαση του Αντεπαρχικού Κριτηρίου Σίφνου έτους 1823 της οποίας το κείμενο σώζεται στο Αρχείο της οικογενείας Μπάου ως απόγραφο του πρωτοτύπου της δικαστικής αποφάσεως ("ὅτι ὅσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ", στιχ. 20-21). Το απόγραφο υπογράφεται από τον πρόεδρο του δικαστηρίου, δηλαδή τον Αντέπαρχο Σίφνου και Σερίφου Παναγιώτη Καραϊωάννη. Για τη σύσταση του Αντεπαρχικού Κριτηρίου το οποίο έδρασε ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο στη Σίφνο κατά τα έτη 1822-1823 με βάση τη διάταξη της § 4 του τίτλου Ε', τμ. Θ' του Προσωρινού Πολιτεύματος της Επιδαύρου βλ. Α. Μάμουκα, Τα κατά την Αναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, 2, Πειραιεύς 1839, σ. 61 επ. Επίσης για τον τρόπο συνθέσεως και λειτουργίας του βλ. Γ. Πετρόπουλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 149-152.

32. Ο Καδής εδίκαζε όλες τις εμπορικές και πολιτικές διαφορές κάθε είδους και βαθμού, οι δε αποφάσεις του δεν μπορούσαν να ανατραπούν από τα δικαστήρια των υποδούλων παρά μόνο από μεταγενέστερες αποφάσεις άλλων οθωμανών κριτών. Ο δικαιοδοτικός πάντως ρόλος των καδήδων, της "ἐξωτικῆς κρίσεως" όπως αποκαλούνταν, στο νησιωτικό χώρο των Κυκλάδων ήταν περιορισμένος λόγω και της μη διαμονής τους στα νησιά. Για το ζήτημα βλ. Γ. Μάουρερ, Ο ελληνικός λαός, τ. Α', σ. 64· Ν. Πανταζόπουλου, Από της "λογίας" παραδόσεως, σ. 116 σημ. 67· Ι. Λυκούρη, Διοίξεις και Δικαιοσύνη σ. 124-126· Α. Δρακάκη, Σύρος, σ. 76-80· Β. S l o t, Archipelagus turbatus. Les Cyclades entre colonisation latine et occupation Ottomane c. 1500-1718, Nederlands Historisch-Archaeologisch Institut te Istanbul 1982, σ. 26.

33. Α. Μάμουκα, Τα κατά την Αναγέννησιν της Ελλάδος, τ. 11, Αθήναι 1852, σ. 309.

34. Ι. Λυκούρη, Διοίξεις και Δικαιοσύνη, σ. 251 όπου και σχετικές περιπτώσεις από το Ιστορικό Αρχείο Ύδρας.

διαταγή του Ηγεμόνος Διοικητής³⁵, αποφάσιζε να παρέμβει αποφασιστικά στην κρινόμενη ή ήδη κριθείσα υπόθεση και να ασκήσει την ανώτατη δικαστική εξουσία, που του είχε ανατεθεί καθώς και την εξουσία του ως εκτελεστή των κοινοτικών αποφάσεων³⁶.

Οι διαιτητικές αποφάσεις των αιρετοκριτών³⁷, με τις οποίες, κατ' εφαρμογή των τοπικών εθίμων, επιλύονταν ανέκκλητα κάθε είδους ιδιωτικές διαφορές, ήταν κατά κανόνα αυτοδικαίως εκτελεστές στον βαθμό που οι διαιτητές – κριτές λειτουργούσαν ως πραγματικοί αιρετοκριτές (βάσει συμφωνίας των διαδίκων ότι θα συμμορφωθούν προς το περιεχόμενο της αποφάσεώς τους) και όχι ως απλοί συμβιβαστές των αντίδικων μερών ή ως πραγματογνώμονες στα πλαίσια εκκρεμούς διαγνωστικής διαδικασίας³⁸. Απαντώνται πάντως και αρκετές περιπτώσεις κατά τις

35. Ι. Λυκούρη, Διοικήσεις και Δικαιοσύνη, σ. 86.

36. Ι. Λυκούρη, Διοικήσεις και Δικαιοσύνη, σ. 253, 269-271 όπου και σχετικές περιπτώσεις από το Ιστορικό Αρχείο Υδρας Γ. Π. Τόπουλου, Νοταριακά πράξεις Μυκόνου, αριθ. εγγρ. 1036, στιχ. 2, σ. 618 ("κατά την οδινία του ύψηλοτάτου αφεντός προβεδόρου Τήνου").

37. Για την αιρετοκρισία γενικότερα (βλ. Έθιμα Νάξου έτους 1810, ό.π., κεφ. Θ', σ. 543· Ν. Γ. Μασχοράκη, Το εν Ελλαδί Διαπύσιον Δίκαιον επί τοπικοκρατίας, Αθήναι 1882, σ. 57· Ν. Πανταζόπουλου, Από της "Γοργίας" παραδόσεως, σ. 104 σημ. 38· Το υϊδίον, "Τριπλή διαμάχη δικαίων κατά την επίκλησιν κληρονομικής διαφοράς επί Τουρκοκρατίας", Επιστημονική Επετηρίς Σχολής Νομικών και Οικονομικών Επιστημών Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ΙΒ', τευχ. Ε' (Εκδόματα εις Χαράλαμπον Ν. Φραγκίσταν), Θεσσαλονίκη 1969, σ. 549· I. Visvizi, L' administration communale. L' Hellenisme Contemporain, Τόμος επί τη πεντακοσιοστή επετείω από της Αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως (29 Μαΐου 1953), σ. 201· Ι. Λυκούρη, Διοικήσεις και Δικαιοσύνη, σ. 299-305· Ν. Ροζάκου, "Θέματα εθιμικής διαιτησίας από τη Λακωνία", Πελοποννησιακά, τ. Β' (1957), σ. 287 επ· Α. Δρακάκη, Σύρος, σ. 15-107· Μ. Τουρτόγλου, Μύκονος, σ. 3, 8. Πρβλ. Digesta, έκδ. Th. Mommsen, Corpus Juris Civilis, τ. I, Berolini 1920, 4, 8, 13 (στη συνέχεια: D.)· Basilica, H.-J. Scheltema-N. Van der Wal-D. Holwerda, Basilicorum Libri LX, Groningen, 1955-1958, 7, 2, 13 (στη συνέχεια: B.)· Const. Harmenopuli, Manuale legum sive Hexabiblos cum appendicibus et legibus agrariis, έκδ. G. E. Heimbach, Lipsiae 1851 (ανατ. Aalen 1969, 1, 4, 51 (στη συνέχεια: Εξάβιβλος)· Νομικόν ποιηθέν και συνταχθέν εις απλήν φράσιν υπό του Πανιερωτάτου Ελλογιμωτάτου Επισκόπου Καμπανίας Κυρίου Κυρίου Θεοφίλου του εξ Ιωαννίνων (1788), κριτική έκδ. υπό Δ. Σ. Γκίνη, Θεσσαλονίκη 1960, κεφ. ΛΔ', Περί αιρετών κριτών, σ. 250 επ. (στη συνέχεια: Νομικόν Θεοφίλου Επισκόπου Καμπανίας).

38. Σχετική είναι η περίπτωση διαιτητικής αποφάσεως η οποία παράγει αυτή καθεαυτή εκτελεστότητα διότι η διαιτητική επίλυση της διαφοράς βασίζεται σε "κομπρομέσο", συνυποσχετικό δηλαδή υπογεγραμμένο από τους αντιδίκους με το οποίο δεσμεύονται ότι θα συμμορφωθούν προς το περιεχόμενο της διαιτησίας (Μ. Τουρτόγλου, Μύκονος, αριθ. 189 έτους 1772, στιχ. 14-16). Πρβλ. και Έθιμα Νάξου, ό.π., σ. 223 όπου αναφέρεται σχετικά: "είς τὰς ὑποθέσεις αἵτινες εἶναι περιπλεγμέναι καὶ δυσδιάλυτοι....διορίζονται αἵρετοί

οποίες όταν το σχετικό συνυποσχετικό της διαιτησίας συντασσόταν ενώπιον του κατ'ζηλιέρη και μαρτύρων, έπρεπε, προκειμένου η εκδοθείσα απόφαση να παράγει εκτελεστικότητα, να επικυρωθεί από τους προεστώτες, οι οποίοι ήταν αρμόδιοι για την εκτέλεση του περιεχομένου της³⁹. Στις περιπτώσεις αυτές η επικύρωση της διαιτητικής αποφάσεως από τους προεστώτες επέιχε θέση εκτελεστήριου τύπου.

Β. Εκείνα που, μολονότι δεν είχε μεσολαβήσει η έκδοση σχετικής καταδικαστικής αποφάσεως, βεβαίωναν το ιδιωτικό χρέος του οφειλέτη και αυτομάτως γεννούσαν την υποχρέωσή του να συμμορφωθεί. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται τα συμβολαιογραφικά⁴⁰ ή ακόμα και ιδιωτικά⁴¹ έγγραφα εφ' όσον αυτά όχι μόνον απε-

κριται εκλεγόμενοι από τὰ διαφερόμενα μέρη, οἱ ὁποῖοι ἅμα λαβόντες τὸ τῆς αἵρετοκρισίας ἔγγραφον ἔχουν εἰς τὸν ἑαυτὸν τους δύνανμιν κριτῶν καὶ τότε ἡ ἐκδοθεῖσα παρ' αὐτῶν ἀπόφασις εἶναι ἀνέκκλητος". Επίσης, Νομικόν Θεοφίλου Επισκόπου Καμπανίας, σ. 250: "....καὶ διὰ γράμματος ἐκκλησιαστικοῦ συνοδικοῦ ψηφίζονται αἵρετοὶ κριταὶ καὶ ὑπόσχονται αὐτοί, ὅπου τοὺς ἐδιάλεξαν εἰς ὃ,τι ἀποφασίσουν, νὰ στέρξουν". Πρὸβλ. Α. Λιγνὸς, Ἀρχεῖον Ὑδρας, τ. Β' (1803-1806), Πετραιεύς 1924, σ. 131-132, 154, 303-304, 417-418 καὶ Τοῦ ἰδίου, Ἀρχεῖον Ὑδρας, τ. Γ' (1807-1809), Πετραιεύς 1922, σ. 64-65, 65-66.

39. Η επικύρωση αποτελούσε τυπικό στοιχείο δεδομένου ότι οι αποφάσεις των αρετών κριτών γίνονταν κατά κανόνα αποδεκτές από τα διάφορα δικαιοδοτικά ὅργανα χωρίς να διενεργείται νέα κατ' ουσίαν έρευνα της υποθέσεως. Πρὸβλ. Α. Δρακάκης, Σύρος, σ. 344· Ι. Λυκούρης, Διοικήσεις καὶ Δικαιοσύνη, σ. 257 ὅπου καὶ σχετικές περιπτώσεις ἀπὸ το Ἱστορικό Ἀρχεῖο Ὑδρας (Α. Λιγνός, Ἀρχεῖον Ὑδρας, τ. Γ', σ. 336-337). Για τον λόγο αυτό άλλωστε η κατάπτωση ποινικής ρήτηρας επαπειλείται συνήθως, ως μέσον εξαναγκασμοῦ, σε περίπτωση μη συμμορφώσεως. Πρὸβλ. Μ. Τοῦρτόγλου, Μύκονος, σ. 89 σημ. 13 ὅπου δημοσιεύεται ἀνέκδοτο συνυποσχετικό του έτους 1663 ἀπὸ τὴ νήσο Μύκονο). Το ἴδιο ἴσχυε καὶ στις "διαιτητικές" αποφάσεις του κλήρου, οι οποίες εκδίδονταν στα πλαίσια της συμβιβαστικής αρμοδιότητας που είχε παραχωρηθεί με "βεράτια", ὅπου η συμμόρφωση ἐπεβάλλετο δια της ποινῆς του αφορισμοῦ (Μ. Τοῦρτόγλου, Απονομή δικαιοσύνης, σ. 239).

40. Τα συμβολαιογραφικά έγγραφα αναγνωρίζονταν κατ' αρχήν εκτελεστά εφ' ὅσον περιέλαμβαναν ειδικό ὅρο ἢ μνεῖα εκτελεστικότητας ("χωρὶς κανένα λόγον κρίσεως"). Πρὸβλ. σχετικά Α. Σιφωνίου - Καράπα, Γ. Ροδόλακη, Λ. Αρτεμιάδη, Ο Κώδικας Ιω. Μηνιάτη, αριθ. εγγρ. 71, σ. 225. Για την αναγκαστική εκτελεστικότητα των συμβολαιογραφικῶν πράξεων γενικότερα βλ. Β. Οικονομίδου - Μ. Λιβαδά, Εγχειρίδιον, τ. Ι, σ. 86 σημ. 5.

41. Περίπτωση ιδιωτικού χρεωστικού εγγράφου το οποίο αποτελεί αυτό καθεαυτό τίτλο εκτελεστό απαντάται στη Σίφνο κατά τις αρχές του 19ου αιώνα. Πρόκειται για ιδιωτική χρεωστική ομολογία η οποία έχει συνταχθεί κατά το έτος 1808 καὶ υπογράφεται ἀπὸ δύο μάρτυρες. Στην ομολογία αυτή σαφώς αναφέρεται ὅτι ο οφειλέτης υπόσχεται να επιστρέψει το κεφάλαιο καὶ τους τόκους στον δανειστή "χωρὶς...λόγον κρίσεως" (Γ. Πετρόπουλος, Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. 99, στιχ. 6-7), χωρίς δηλαδή να μεσολαβήσει η

δείκνυναν δικαίωμα επιδεκτικό προστασίας δι' αναγκαστικής εκτελέσεως αλλά συμπεριελάμβαναν ρητώς και ειδικό όρο εκτελεστότητας⁴². Στις περιπτώσεις αυτές, όπου αναγνωρίζεται ή αποδίδεται δύναμη εκτελεστότητας σε διάφορα δημόσια ή ιδιωτικά έγγραφα δημιουργούνται εκτελεστοί τίτλοι με την ιδιωτική βούληση των συμβαλλομένων. Ειδικά δε όταν η σχετική συμφωνία περιλαμβάνεται σε ιδιωτικό έγγραφο είναι πιθανόν ότι τα συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν έμμεσα τη διενέργεια, σε περίπτωση οριστικής αδυναμίας εξοφλήσεως του χρέους, όλων των σχετικών πράξεων της αναγκαστικής κατασχέσεως από τους ίδιους τους δανειστές, χωρίς τη σύμπραξη δημοσίων οργάνων (έμμεση αυτοδικία)⁴³.

Το όλο ζήτημα της αναγνωρίσεως δυνάμεως εκτελεστότητας στις χρεωστικές ομολογίες, νοταριακές ή ιδιωτικές, είναι σε άμεση συνάρτηση με την ευρύτατη, κατά

έκδοση σχετικής καταδικαστικής αποφάσεως. Κατά την άποψη που διατυπώνει στο προκείμενο ζήτημα ο Γ. Πετρόπουλος, ο όρος κατατίθεται μάλλον από τον λατινικό "sine causae cognitione" και όχι από τον ελληνιστικό "καθάπερ ἐκ δίκης" (Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. 99, σ. 407-408 και τη βιβλιογραφία που παρατίθεται· ειδικότερα δε για τη ρήτρα "καθάπερ ἐκ δίκης" σε περιπτώσεις ενεχυροσίας βάσει εκτελεστικής ρήτηρας στο αρχαίο ελληνικό δίκαιο βλ. Δ. Π. Παπ α ρ ρ ή γ α - Α ρ τ ε μ ι α δ ή , Η εμπράγματος ασφάλεια κατά το ελληνικόν και ρωμαϊκόν δίκαιον, τ. Α', Λαμία 1909, σ. 109-113 (στη συνέχεια: Εμπράγματος ασφάλεια). Εξ άλλου ανάλογη είναι η περίπτωση η οποία απαντάται σε δικαστική απόφαση κοινοτικού κριτηρίου της Σφόου της 7/7/1720. Με την απόφαση αυτή αναγνωρίζεται η κυριότητα ενυπόθηκου δανειστή από υποθηκευμένο ακίνητο του οφειλέτη εφ' όσον δεν εμφανίστηκε κανένας υποψήφιος αγοραστής του ακινήτου αυτού μετά τη δημόσια γνωστοποίηση της επικείμενης εκποιήσεώς του. Το ενδιαφέρον στοιχείο στην υπόθεση αυτή είναι ότι η διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως πραγματοποιείται χωρίς να έχει προηγηθεί έκδοση καταψηφιστικής δικαστικής αποφάσεως ως εκτελεστού τίτλου. Εκτελεστό δε τίτλο αποτελούν, όπως αναγράφεται, "τὰ σκρίτα", δηλαδή τα ιδιωτικά χρεωστικά ομόλογα του ενυπόθηκου δανειστή (Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, αριθ. εγγρ. 40, σ. 346-347· για τον όρο "σκριττο" βλ. Δ. Β α γ ι α κ ά κ ο υ , "Συμβολή εις την μελέτην της δημόδους νομικής ορολογίας", *ΞΕΝΙΟΝ Festschrift für P.J.Zepos*, III, Athen-Freiburg-Köln, 1973, σ. 529). Σχετικά με την αναγνωριζόμενη από το εθιμικό δίκαιο της εποχής νομική ισχύ των ιδιωτικών εγγράφων βλ. αναλυτικότερα σημ. 50.

42. Απαντώνται πάντως και αρκετές περιπτώσεις αναγνωρίσεως των χρεωστικών ομολογιών ως εκτελεστών χωρίς να προκύπτει σαφώς από το περιεχόμενο των σχετικών εγγράφων εάν αυτές οι χρεωστικές ομολογίες περιείχαν ρήτρα εκτελεστότητας. Προβλ. Α. Λ ι γ ν ο ύ , Αρχαίον Ὑδρας, Α' (178-1802), Πειραιεύς 1921, σ. 90-91, 198.

43. Για την έκταση της εφαρμογής της αρχής της αυτονομίας της ιδιωτικής βουλήσεως ακόμα και όταν πρόκειται για δικονομικές συμφωνίες βλ. Γ. Ρ ά μ μ ο υ , Εγχειρίδιον, τ. 1, § 143, 150, 209 και τ. 3 § 353 και κυρίως Σ. Δ ε λ η κ ω σ τ ό π ο υ λ ο υ , Η αυτονομία της ιδιωτικής βουλήσεως εν τη Πολιτική Δικονομία. Αι δικονομικαί συμβάσεις, Αθήνα 1965, σ. 17 επ. και *passim*.

τους μεταβυζαντινούς χρόνους, καθιέρωση της έγγραφης συστάσεως των δανειακών συμβάσεων.

Το συστατικό έγγραφο του δανείου, το οποίο συνήθως συντασσόταν με την παρουσία ενός ή περισσότερων μαρτύρων⁴⁴, έφερε είτε τη μορφή ομολογίας (ενυπόθηκης ή μη)⁴⁵ είτε τη μορφή συναλλαγματικής ("πόλιτζας")⁴⁶. Ο έγγραφος τύπος της συμβάσεως του δανείου, – ήδη επιβεβλημένος από την ελληνιστική περίοδο⁴⁷ –, ενσωμάτωνε την οφειλή κατά τρόπο ανεξάρτητο της υποκρυπτόμενης "causa"⁴⁸. Οι χρεωστικές ομολογίες συντάσσονταν είτε ενώπιον νοτάριου ή κατ'εξουσιοδότηση της κοινότητας, οπότε υπογράφονταν και από αυτόν καταχωρούμενες στη συνέχεια στο τη-

44. Η έλλειψη μαρτύρων δεν καθιστούσε άκυρο το δάνειο (Γ. Πετροπούλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 19, σ. 75). Αποτελούσε όμως συνηθισμένο φαινόμενο οι ομολογίες δανείων να υπογράφονται από δύο έως τρεις μαρτύρες (Μ. Τουρτόγλου, Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 15 έτους 1673, στιχ. 13). Πβλ. επίσης Π. Ζέπου, Συνταγματικόν Νομικόν Αλεξάνδρου Ιωάννου Υψηλάντη Βοεβόδα Ηγεμόνος πάσης Ουγγροβλαχίας 1780, *Πραγματεία της Ακαδημίας Αθηνών*, τ. Δ', σελ. 2, Αθήνα 1936, titl. XXIV, § α' (στη συνέχεια: *Συνταγματικόν Νομικόν*). Γραπτά εθνικά Νομοκείμενα 1810, ό.π., Κεφ. ΙΑ', σ. 546.

45. Όπως προκύπτει από πλήθος νοταριακών πράξεων του δημόσιου νοτάριου Ιωάννου Μηνιάτη, στη Νάξο του 17ου αιώνα, η αρχική ελληνική του έγγραφου τύπου συστάσεως των δανειακών συμβάσεων καθώς και των συμβάσεων εμπράγματης ασφάλειας αναπληρωνόταν με τη μεταγενέστερη σύνταξη νοταριακού εγγράφου, το οποίο περιελάμβανε τις σχετικές ένορκες δηλώσεις των μαρτύρων (ύστερα από πρόσκληση του δανειστή) και υπογραφόταν από τον ίδιο τον νοτάριο και δύο "αντιμάρτυρες" (Α. Σιφωνίου - Καράπα, Γ. Ροδόλακη, Λ. Αρτεμιάδη, ο Κώδικας Ιω. Μηνιάτη, αριθ. εγγρ. 52, 53 έτους 1680 κ. ά). Οι εξώδικες αυτές μαρτυρίες είχαν εγκυρότητα και πλήρη αποδεικτική ισχύ έναντι παντός κριτηρίου (Μ. Τουρτόγλου, "Μάρτυρες και "Αντιμάρτυρες" στο Μεταβυζαντινό Δίκαιο. Επιδράσεις Αττικού Δικαίου", *Πρακτικά της Ακαδημίας Αθηνών*, τ. 65 (1990), σ. 131).

46. Πβλ. Πολιτικός Κώδιξ Ουγγροβλαχίας, Ιω. και Παν. Ζέπων, JGR, τ. VIII, Αθήναι 1931, Κεφ. Θ' "Περί πολιτῶν", σ. 385 (στη συνέχεια: Πολιτικός Κώδιξ Ουγγροβλαχίας).

47. Για την *όμολογία* ή *συγγραφή δανείου* ως συστατικό και όχι απλώς αποδεικτικό τύπο του δανείου κατά το ελληνιστικό και βυζαντινό δίκαιο βλ. Γ. Πετροπούλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 34, σ. 140, 268 επ. όπου και σχετική βιβλιογραφία. Πβλ. και Ε. Σπ. Παπαγιάννη, "Η νομολογία των εκκλησιαστικών δικαστηρίων της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου σε θέματα περιουσιακού δικαίου. Ι. Ενοχικό δίκαιο-Εμπράγατο δίκαιο", *Forschungen zur Byzantinischen Rechtsgeschichte. Athener Reihe*, Αθήνα 1992, σ. 99 επ. [στη συνέχεια: Νομολογία εκκλησιαστικών δικαστηρίων (Ι)].

48. Βλ. Γ. Πετροπούλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 306-307· Α. Σιφωνίου - Καράπα, Γ. Ροδόλακη, Λ. Αρτεμιάδη, Ο Κώδικας Ιω. Μηνιάτη, αριθ. εγγρ. 71. Πβλ. επίσης Εξάβιβλος, 3, 5, 1.

ρούμενο στην "κοινή" καγκελλαρία "καθολικό"⁴⁹ είτε ιδιωτικώς, από κοινούς γραφείς, οπότε υπογράφονταν από τους συμβαλλόμενους (ορισμένες δε φορές μόνον από τον οφειλέτη ως εκδότη) και τους μάρτυρες⁵⁰. Το έγγραφο της ομολογίας δεν ενσωμάτωνε απλώς την απαίτηση αλλά αποτελούσε συστατικό στοιχείο της συμβάσεως του δανείου. Για τον λόγο αυτό με την πώληση και την παράδοση του εγγράφου της ομολογίας εξεχωρείτο ταυτοχρόνως και η ενσωματωμένη στο έγγραφο απαίτηση καθώς και οι αγωγές, που απέρρεαν από αυτήν, και τις οποίες πλέον ο αγοραστής της ομολογίας μπορούσε να εγείρει κατά του οφειλέτη⁵¹. Για τον ίδιο λόγο άλλωστε για την απόσβεση του δανείου δεν αρκούσε η καταβολή του χρέους αλλά απαιτείτο και η καταστροφή της ομολογίας ή η αναγραφή επάνω σε αυτήν ότι το χρέος εξοφλήθηκε⁵². Όταν το έγγραφο της ομολογίας δεν ήταν νοταρικό, δεν είχε

49. Πρβλ. Γραπτά έθιμα Νάξου έτους 1810, ό.π., κεφ. Ε' λζ', μς', σ. 538, 540. Στη Μύκονο πάντως, αν και η καταχώριση των εγγράφων στον κατσηλλιερικό κώδικα δεν ήταν υποχρεωτική, η προσκόμιση του πρωτοτύπου της δανειακής συμβάσεως στην κατσηλλαρία εξασφάλιζε, σύμφωνα με τα συναλλακτικά ήθη, τη χρησιότητα του σχετικού εγγράφου. Στις περιπτώσεις αυτές ο κατσηλλιέρης κρατούσε στο αρχείο του αντίγραφο του πρωτοτύπου της συμβάσεως ή το ίδιο το πρωτότυπο, οπότε και παρόμοιο πιστό αντίγραφο του τοι στον ενδιαφερόμενο προς διασφάλιση των δεσμευμάτων του (Ι. σ. κ. Β. Ι. σ. Β. Ι. σ. η, Τα έγγραφα δικαιοπραξιών της Μυκόνου του 17ου και 18ου αιώνα", *Επετηρίς Α.Ι.Ε.Δ.*, 5 (1954), σ. 132-133). Για το συμβολαιογραφικό έργο που επιτελούσε η καγκελλαρία των νησιωτικών κοινοτήτων βλ. σημ. 62.

50. Όπως προκύπτει έμμεσα από τα γραπτά έθιμα Νάξου του έτους 1810, παρά το γεγονός ότι υπήρχαν κατσηλλιέρηδες και νοτάριοι επισήμως επιφορτισμένοι με τη σύνταξη δικαιοπρακτικών εγγράφων, τα ιδιωτικά έγγραφα, εκείνα δηλαδή που συντάσσονταν από κοινούς γραφείς, ήταν αποδεκτά απο τους συμβαλλόμενους ως έγκυρα και ισχυρά τουλάχιστον μέχρι τον 19ο αιώνα ("... θεσμοθετούμεν, ώστε από του νυν και εις το εξής, όσα γράμματα είναι αναγκαίον να φυλάττωνται να μην ήμπορη ό προστυχών να τα γράφη, εί μη μόνον οί κοινοί Καγκελλάριοι και οί πρωτονοτάριοι...", ό.π., Κεφ. Β' ιγ', σ. 533 = Λ. Χ ρ υ σ α ν - θ ό π ο υ λ ο υ , Συλλογή τοπικών της Ελλάδος συνθηθειών, Αθήναι 1853, σ. 145 επ. (στη συνέχεια: Συλλογή). Το γεγονός αυτό πιστοποιεί άλλωστε και η πληθώρα των συμβάσεων που συντάσσονταν από ιδιώτες. Για το ζήτημα της ισχύος των ιδιωτικών εγγράφων παρά την επαπειλούμενη από τα κωδικοποιημένα έθιμα των νήσων ακυρότητά τους βλ. επίσης Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 41-42.

51. Για το ζήτημα της εκποιήσεως των χρεωστικών ομολογιών και τη σύμπτωση των σιφνιακών και φραγκικών νομικών αντιλήψεων στο θέμα αυτό βλ. Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 2, σ. 8-11, αριθ. εγγρ. 3, σ. 13.

52. Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 9-11, 55, 73, 83, 84, 95, 142· Δ. Γ κ ό φ α , "Θαλασσοδάνεια, σερμαγιές, βλησιδία. Τρεις μορφές χρηματοδότησης της θαλάσσιας επιχείρησης στα μεταβυζαντινά χρόνια", *Μελέτες Ιστορίας του Ελληνικού δικαίου των συναλλαγών αρχαίου, βυζαντινού, μεταβυζαντινού. Βιβλιοθήκη της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας*, αριθ. 133, Αθήναι, 1933, σ. 403 σημ. 5.

δηλαδή συνταχθεί από νοτάριο ή δεν είχε επισημοποιηθεί από αυτόν, αναφερόταν ρητά στο έγγραφο η παράδοσή του στον δανειστή⁵³. Καθώς η σύνταξη του εγγράφου από ιδιώτη δεν παρείχε το εχέγγυο της αυθεντίας των νοταριακών εγγράφων, η εγχείριση του εγγράφου απέβλεπε στην πλήρη κατοχύρωση των δικαιωμάτων του δανειστή ο οποίος πλέον μπορούσε να προβάλλει την απαίτησή του τόσο κατά του οφειλέτη (ενδεχομένως και κατά της συζύγου του)⁵⁴ όσο και κατά των κληρονόμων του.

Είναι αμφίβολο εάν, κατά τους μεταβυζαντινούς χρόνους, η δικαστική ομολογία, η άνευ ενστάσεων δηλαδή αναγνώριση των αξιώσεων του δανειστή από τον οφειλέτη ενώπιον του δικαστηρίου, αποτελούσε αυτή καθαυτή εκτελεστό τίτλο⁵⁵. Η επιβολή πάντως του όρκου από τα κοινοτικά κριτήρια σε περίπτωση ελλείψεως εγ-

53. Στη Σίφνο τούτο ίσχυε κατ' αρχήν στα "ἀπεμπωλητικά γράμματα", στα πωλητήρια δηλαδή συμβόλαια (Γ. Πετρώπουλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 29-30, 38-42). Κατά κανόνα πάντως απαντάται και σε χρεωστικές ομολογίες όπου σαφώς αναφέρεται ότι το έγγραφο της ομολογίας παραδίδεται στα χέρια του δανειστή "εις ένδειξιν καί ασφάλειαν" ή αλλιώς "νά ἔχη τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἐν παντί τοῦτο καὶ κριτήριον". Το ίδιο ίσχυε και σε χρεωστικές ομολογίες των κοινοτήτων οι οποίες υπογράφονταν από τους "πρωτοπώτες, επιτρόπους ἢ ἐπιστάτας τοῦ Κοινού" που ήταν ἀλλήλως γνωστοί υπόχρεοι για την εξοφλήση του χρέους και σφραγίζονταν με τη σφραγίδα της κοινότητας (Γ. Πετρώπουλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 13, σ. 61, στιχ. 10-11, αριθ. εγγρ. 16, στιχ. 5-7, αριθ. εγγρ. 18, στιχ. 9-10, αριθ. εγγρ. 20, στιχ. 8-10, αριθ. εγγρ. 17, στιχ. 11-13, αριθ. εγγρ. 18, στιχ. 9-10, αριθ. εγγρ. 20, στιχ. 9-10, αριθ. εγγρ. 25, σ. 96, αριθ. εγγρ. 53, στιχ. 9, 54, στιχ. 7 κ. ά.). Κατά την άποψη δε που υποστηρίζει ο Γ. Πετρώπουλος βασιζόμενος στα ιδιωτικά συμβόλαια της Σίφνου η παράδοση του εγγράφου στον δανειστή αποτελεί, καθώς και η έγγραφη κατάρτιση της συμβάσεως, συστατικό και όχι απλώς αποδεικτικό τύπο της συμβάσεως (Γ. Πετρώπουλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 29 επ.). Για τον λόγο δε αυτό η απόσβεση του χρέους επέρχεται όχι μόνο με την απλή σημείωση της εξοφλητικής πράξεως στο κάτω ή πίσω μέρος του εγγράφου αλλά απαιτείται επί πλέον και η καταστροφή του χρεωστικού εγγράφου της ομολογίας ή η επιστροφή του στον εκδότη (Γ. Πετρώπουλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 16, σ. 68· Π. Ζερέντοβ, Σύστασις του κοινού των Μυκονίων, Ερμούπολις 1924, σ. 57, στιχ. 20). Αντίθετοι με την άποψη αυτή είναι οι Π. Ζέπος ("Η παράδοσις δι' εγγράφου εν τω βυζαντινῷ καὶ τῷ μεταβυζαντινῷ δικαίῳ", *Τόμος ἐπὶ τῇ εξακοσιετηρίδι του Αρμενοπούλου*, Θεσσαλονίκη 1952, σ. 229 επ. (στη συνέχεια: Παράδοσις δι' εγγράφου) και Ιακ. Βισβίτζης ("Ναξιακά νοταριακά έγγραφα των τελευταίων χρόνων του Δουκάτου του Αιγαίου (1538-1577)", *Επετηρίς Α.Ι.Ε.Δ.*, 4, Αθήναι 1951, σ. 111 (στη συνέχεια: Ναξιακά νοταριακά έγγραφα).

54. Βλ. σημ. 160.

55. Β. Οικονομίδου - Μ. Λιβαδά, Εγχειρίδιον, τ. 3, σ. 179, σημ. 1/ τ. 1, σ. 350 σημ. 8, σ. 428 σημ. 3/τ. 2, σ. 340-344, ιδίως σ. 342 σημ. 10. Για την καθοριστική σημασία της ομολογίας της οφειλής κατά το στάδιο *in jure* στο ρωμαϊκό δίκαιο βλ. Δ. Γκόφα, Ιστορία και Εισηγήσεις § 120, ΙΙΙ, Δ1β.

γράφου χρεωστικής ομολογίας, ως καθοριστικού αποδεικτικού μέσου για τη βεβαίωση των επίδικων απαιτήσεων⁵⁶, μας ωθεί να συμπεράνουμε ότι η ενώπιον του δικαστηρίου ένορκη αποδοχή από τον οφειλέτη των χρηματικών αξιώσεων του δανειστή οδηγούσε στην άρση κάθε αμφισβητήσεως σχετικά με την ύπαρξη του επίδικου δικαιώματος, το οποίο πλέον καθίστατο επιδεκτικό αναγκαστικής εκτελέσεως.

II. Δεύτερη βασική προϋπόθεση του επιτρεπτού ή παραδεκτού της αναγκαστικής εκτελέσεως είναι η ύπαρξη δικαιώματος επιδεκτικού ικανοποίησεως δι' αναγκαστικής εκτελέσεως. Τούτο σημαίνει ότι το δικαίωμα, για την ικανοποίηση του οποίου ελάμβανε χώρα η αναγκαστική εκτέλεση, έπρεπε να αναγνωρίζεται από το ουσιαστικό δίκαιο και να ενσαρκώνει απαίτηση, η οποία να είναι βέβαιη και εκκαθαρισμένη. Ως βέβαιη θεωρείτο η απαίτηση, η οποία δεν εξηρτάτο από αναβλητική αίρεση ή προθεσμία⁵⁷ ενώ ως εκκαθαρισμένη η απαίτηση, η οποία ήταν προσδιορισμένη με απόλυτη ακρίβεια ως προς το είδος και την ποσότητα του αντικειμένου της παροχής. Ο δανειστής έφερε το βάρος να αποδείξει με δημόσιο ή ιδιωτικό έγγραφο την πλήρωση της αναβλητικής αιρεσίως ή την πάροδο της προθεσμίας (αναβλητικής ή διαλυτικής).

Προδικασία

Η προδικασία (επίδοση επίταξης προς εκτέλεση, προθεσμία εκτελέσεως), όπως άλλωστε και η κύρια διαδικασία (σύνταξη κατασχετήριας εκθέσεως, επιδόσεις), δεν τηρείτο με ακρίβεια. Αρκετές είναι οι περιπτώσεις, όπου κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της καταδικαστικής ή καταψηφιστικής δικαστικής αποφάσεως, η οποία επέιχε θέση εκτελεστού τίτλου, και της διαδικασίας του αναγκαστικού πλειστηριασμού οι διαδικαστικές ενέργειες του επισπεύδοντος δανειστή ή των οργάνων εκτελέσεως προσδιορίζονταν από την ίδια δικαστική απόφαση⁵⁸.

56. Λόγω ελλείψεως έγγραφης συστάσεως της δανειακής συμβάσεως επιβάλλεται από το κοινοτικό κριτήριο ορκοδοσία σε δικαστικές αποφάσεις της Μυκόνου των ετών 1701, 1710 (Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 31 έτους 1701, 104 έτους 1710, 106 έτους 1710). Επιπροσθέτως δε, όταν οι συμβαλλόμενοι είναι ιερωμένοι, επιβάλλεται από το δικαστήριο για την πλήρη απόδειξη της συμβάσεως ένορκη μαρτυρία τρίτου προσώπου (Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 128 έτους 1720). Πρβλ. επίσης δικαστική απόφαση της Μυκόνου έτους 1823 η οποία, εκτός των άλλων, βασίσθηκε και στην ενώπιον του δικαστηρίου προφορική ομολογία του οφειλέτη (Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. εγγρ. 36, στιχ. 6-7, σ. 165) καθώς και σχετικό συνυποσχετικό από τη νήσο Νάξο έτους 1680 το οποίο επιβάλλει την ορκοδοσία ενώπιον αιρετών κριτών (Α. Σ ι φ ω ν ι ο ύ - Κ α ρ ά π α , Γ. Ρ ο δ ο λ ά κ η , Λ. Α ρ τ ε μ ι ά δ η , Ο Κώδικας Ιω. Μηνιάτη, αριθ. 42 έτους 1680).

57. Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 27, 104.

58. Πρβλ. Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 15 έτους 1673, 76 έτους

Σε όσες πάντως περιπτώσεις διακρίνουμε την τήρηση κάποιας έστω και απλουστευμένης προδικασίας, η προδικασία αυτή, που ετηρείτο ακριβώς λόγω της ελλείψεως σαφών δικονομικών κανόνων, χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη ανομοιομορφία εγκείμενη στο ότι τα δικαιοδοτικά όργανα, τα οποία είναι κατά κανόνα επιφορτισμένα και με το έργο της εκτελέσεως των αποφάσεων επιχειρούν να ανεύρουν τους καταλληλότερους σε κάθε ειδική περίπτωση τρόπους, με τους οποίους θα εξαναγκαστεί ο υπόχρεος σε εξόφληση των δικαστικά πλέον βεβαιωθείσών υποχρεώσεών του⁵⁹. Οι υποδεικνυόμενοι από τα κοινοτικά κριτήρια τρόποι αναγκαστικής εκτελέσεως χαρακτηρίζονται συχνά από επιείκεια προς τον οφειλέτη που εκδηλώνονται με διάφορες γι' αυτόν εναλλακτικές δυνατότητες ικανοποιήσεως του δανειστή αλλά και επαναληπτικές προθεσμίες προς εκτέλεση⁶⁰. Είναι πάντως χαρακτηριστικό, ότι ακριβώς λόγω της ελλείψεως διακρίσεως μεταξύ αφ' ενός μεν δικαιοδοτικών οργάνων, αφ' ετέρου δε εκτελεστικών οργάνων, οι διαδικασίες εξαναγκασμού των οφειλετών περιγράφονται κατά τρόπο λεπτομερή μέσα σε κείμενα δικαστικών αποφάσεων. Οι δικαστικές αυτές αποφάσεις εκδίδονται συνεπώς όχι μόνον για να άρουν αποφασιστικά τις επίδικες διαφορές αλλά και για να περιγράψουν με κάθε λεπτομέρεια τον τρόπο εκτελέσεως των βεβαιωθείσών αξιώσεων του δανειστή καθώς και των αναγκαστικών μέτρων που θα πρέπει να ληφθούν σε ενδεχόμενη περίπτωση δυστροπίας του οφειλέτη⁶¹.

1706, 128 έτους 1720, 147 έτους 1721, 148 έτους 1721, 188 έτους 1772.

59. Στις νησιωτικές κοινότητες του Αιγαίου η δραστηριότητα των κοινοτικών κριτηρίων στον τομέα της επιλογής των μέσων αναγκαστικής εκτελέσεως και στον καθορισμό της διαδικασίας που θα έπρεπε να ακολουθηθεί σε κάθε περίπτωση είναι ιδιαίτερος ευρεία, ενώ εξ άλλου και το διαγνωστικό δικαστικό τους έργο εκτυλίσσεται στα πλαίσια της εδραιωμένης πλέον κατά τον 17ο-18ο αι. αυτοδιοικήσεως, μέσω των διαφόρων ειδικών προνομακών ορισμών ("ακτιναμέδων") του κατακτητή (Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Απονομή δικαιοσύνης, σ. 246 σημ. 40). Οι σποραδικές περιπτώσεις παρεμβάσεων αξιωματούχων του κατακτητή στο εκτελεστικό έργο των προεστώτων δεν αναιρεί τον κανόνα ότι οι κοινοτικές αρχές ήταν επιφορτισμένες, εκτός από τα δικαστικά, και με εκτελεστικά καθήκοντα τουλάχιστον στις περιπτώσεις που επιλύονταν ιδιωτικές διαφορές των υποδούλων.

60. Α. Λ ι γ ν ο ύ , 'Αρχαίοι 'Υδρας, τ. ΣΤ' (1818-1821), Πειραιεύς 1925, σ. 264-265, 389, 445. Το ίδιο πνεύμα επιείκειας προς τον οφειλέτη είναι έκδηλο και στις αποφάσεις των εκκλησιαστικών δικαστηρίων της βυζαντινής περιόδου που επέλυναν διαφορές μεταξύ δανειστών και οφειλετών (Ε. Π α π α γ ι ά ν ν η , Νομολογία εκκλησιαστικών δικαστηρίων (I), σ. 207-210).

61. Προβλ. σχετικά δικαστική απόφαση του βοεβόδα της Μυκόνου Μιχαήλ Καναβούτζου έτους 1673 με την οποία ορίζεται λεπτομερώς η διαδικασία εκτελέσεως για την ικανοποίηση της βεβαιωθείσης ήδη με την ίδια απόφαση χρηματικής αξιώσεως του δανειστή (Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 15). Βλ. επίσης Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1694 έτους 1778, 1743 έτους 1779, 1752 έτους 1779,

Στην Ύδρα οι επιδόσεις των σχετικών εγγράφων της προδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως γίνονταν μέσω της κοινοτικής "Καγκελλαρίας" της νησιωτικής κοινότητας, της ολομέλειας δηλαδή των προεστώτων⁶², στην οποία από το έτος 1808 και μετά, όταν δηλαδή άρχισε να εφαρμόζεται μεγαλύτερη τυπικότητα στις τηρούμενες από τα δικαιοδοτικά όργανα διαδικασίες, αποστέλλονταν τα σημαντικότερα δικαστικά έγγραφα προκειμένου να καταχωρηθούν στο τηρούμενο "καθολικό", από το οποίο και εκδίδονταν αντίγραφα σε κάθε ενδιαφερόμενο⁶³. Συνεπώς η επιταγή προς εκτέλεση, η επίδοση δηλαδή αντιγράφου από απόγραφο του εκτελεστού τίτλου προς τον οφειλέτη, με την οποία ετίθετο προθεσμία προς αυτόν για την εκούσια εξόφληση των υποχρεώσεών του, γινόταν με την επιμέλεια μεν του επισπεύδοντος δανειστή αλλά μέσω της κοινοτικής καγκελλαρίας⁶⁴. Θεσμοθετημένη προθεσμία για τη συνέχιση της αναγκαστικής εκτελέσεως (προθεσμία εκτελέσεως) δεν θα πρέπει να υφίστατο καθώς η χρονική της διάρκεια καθοριζόταν κατά περίπτωση⁶⁵.

1754 έτους 1779, 1757 έτους 1779, 1792 έτους 1779.

62. Η "Καγκελλαρία" ως συλλογικό σώμα συστάζονταν από το σύνολο των εκλεγέντων από το Κοινό προεστώτων, ήταν δε επιφορτισμένη με νομοθετικές, διαιτητικές, δικαιοδοτικές (από το 1802 και μετά) αλλά και εκτελεστικές αρμοδιότητες. Επιπλέον δε η "καγκελλαρία" επιτελούσε και συμβουλευτικές λειτουργίες έχοντας με την επικύρωση των ιδιωτικών εγγράφων από το σύνολο των προεστώτων προσδίδοντας έτσι επίσημο και αυθεντικό χαρακτήρα σε αυτά. Εξ άλλου και η έγγραφη αντάλλαξη των ισχυρισμών, ενστάσεων κ.λπ. των διαδίκων μετά την έκδοση της εκτελεστής κοινήφιστικής δικαστικής αποφάσεως διεξήγето μέσω της "καγκελαρίας", δεδομένου ότι υπήρχε ταύτιση δικαιοδοτικών οργάνων και οργάνων εκτελέσεως. Για το ζήτημα βλ. αναλυτικά Ι. Λ υ κ ο ύ ρ η , Διοικήσεις και Δικαιοσύνη, σ. 182-183, 295, 318-322.

63. Ι. Λ υ κ ο ύ ρ η , Διοικήσεις και Δικαιοσύνη, σ. 295 και πιο πάνω σημ. 31.

64. Πρβλ. Α. Λ ι γ ν ο ύ , Αρχαίον Ύδρας, τ. Ε' (1813-1817), Πειραιεύς 1924, σ. 260-261. Πρόκειται για έκδοση αντιγράφου από απόγραφο εκτελεστού τίτλου από την καγκελλαρία της Ύδρας προκειμένου να επιδοθεί τούτο από τον επισπεύδοντα την αναγκαστική εκτέλεση δανειστή στον τρίτο, στα χέρια του οποίου πρόκειται να γίνει η κατάσχεση. Το αντίγραφο τούτο εκδόθηκε από την κοινοτική καγκελλαρία τη 17/4/1816 (φέρει τη σφραγίδα της) αποτελεί δε, καθώς αναγράφεται στο τέλος του εγγράφου, "ἴσον", γνήσιο δηλαδή αντίγραφο του απογράφου, του αντιγράφου δηλαδή του πρωτοτύπου του εκτελεστού τίτλου. Καθώς προκύπτει δε από το συγκεκριμένο έγγραφο, το απόγραφο φυλάσσόταν μέσα σε ειδικό κατάστιχο, το λεγόμενο "καθολικό", στην καγκελλαρία ("τό ἴσον τοῦτο ἐξεδόθη ἀπὸ τοῦ καθολικοῦ φυλαττομένου ἐπὶ τῇ κοινῇ καγκελλαρίᾳ").

65. Πρβλ. ωστόσο Μολδαβικός Κώδιξ, Παράρτημα. Περί δημοσίας διαπράσεως, § 2α ("Διαιρεῖται ἡ δημοσία διάπρασις εἰς δύο εἶδη· ἥτοι α') Ὅταν ὑποβληθῇ εἰς τὴν δημοσίαν διάπρασιν διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἡ περιουσία τῶν χρεωστῶν, τῶν μὴ βουλομένων πληρῶσαι, ἢ μὴ ἐχόντων ἄλλον τρόπον πληρωμῆς μετὰ τὰς τρεῖς συνήθεις διορίας τοῦ κριτηρίου").

Κύρια διαδικασία

Μετά τις προπαρασκευαστικές ενέργειες της αναγκαστικής εκτελέσεως και εφ' όσον πλέον είχαν παρέλθει άπρακτες οι ορισθείσες προθεσμίες για εκούσια εξόφληση των εκτελούμενων χρηματικών αξιώσεων του επισπεύδοντος δανειστή μπορούσε πλέον να αρχίσει η κύρια διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως.

Όπως προκύπτει από το διαθέσιμο νομικό υλικό των δύο τελευταίων αιώνων της μεταβυζαντινής δικαιοσύνης (17ος-18ος αιώνας)⁶⁶ δύο ήσαν τα επιτρεπόμενα μέσα της αναγκαστικής εκτελέσεως για την είσπραξη χρηματικών αξιώσεων, η αναγκαστική κατάσχεση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του οφειλέτη και η προσωπική κράτηση⁶⁷. Από τα μέσα αυτά στην παρούσα μελέτη θα μας απασχολήσει ειδικότερα η αναγκαστική κατάσχεση, η υλική δηλαδή και νομική δέσμευση των κινητών ή ακινήτων περιουσιακών αντικειμένων του υπόχρεου οφειλέτη, η οποία ως βασική έννομη συνέπεια επέφερε τη στέρηση του δικαιώματος ή της εξουσίας διαθέσεως του κατασχεθέντος πράγματος ενώ καθ' ου η εκτέλεση (*jus alienandi*). Η αναγκαστική κατάσχεση, η οποία επιβλήθηκε εφ' όσον συνέτρεχαν όλες οι προϋποθέσεις της αναγκαστικής εκτελέσεως (επίσημη εκτελεστού τίτλου κ.λπ.)⁶⁸,

66. Κατά την άποψη που έχει διατυπώσει ο Δ. Γκίνης, η λήξη του Μεταβυζαντινού Δικαίου (όπως και η έναρξή του) δεν είναι ενιαία για όλα τα τμήματα του ελλαδικού χώρου καθώς συνδέεται άμεσα με την απελευθέρωση της επιτοκιοκρατικής ζυγής η οποία αποτελεί και το χρονικό σημείο επέκτασης της ελληνικής νομοθεσίας στα τμήματα αυτά (Δ. Γκίνης, *Περίγραμμα Ιστορίας του Μεταβυζαντινού Δικαίου, Πραγματεία της Ακαδημίας Αθηνών*, τ. 26, Αθήναι 1966, σ. 9 (στη συνέχεια: *Περίγραμμα*)).

67. Για την προσωπική κράτηση ως μέσον αναγκαστικής εκτελέσεως στο αρχαίο ελληνικό και ρωμαϊκό δίκαιο βλ. M. K a s e r, *Das Römische Zivilprozessrecht*, § 20, σ. 94 επ.· B. Ο ι κ ο ν ο μ ί δ ο υ - Μ. Λ ι β α δ ά, *Εγχειρίδιον*, τ. 3, σ. 178, σημ. 4. Στο μεταβυζαντινό δίκαιο βλ. I. Λ υ κ ο υ ρ η, *Διοικήσεις και Δικαιοσύνη*, σ. 261, 269, 270· M. Τ ο υ ρ τ ό - γ λ ο υ, "Η εξασφάλιση των δικαιωμάτων στα μεταβυζαντινά δικαιοπρακτικά έγγραφα. Επιβιώσεις αρχαίων ελληνικών δικαίων", *Πρακτικά της Ακαδημίας Αθηνών*, τ. 71 (1996), σ. 126-135 (στη συνέχεια: *Η εξασφάλιση των δικαιωμάτων*)).

68. Εκθέσεις κατασχέσεως βλ. στον Α. Λ ι γ ν ό, *Αρχαίον Ύδρας*, τ. Γ' (1807-1809), Πειραιεύς 1922, σ. 89, 461. Από τις περιπτώσεις επιβολής αναγκαστικής κατασχέσεως θα πρέπει να διακριθούν οι περιπτώσεις εκείνες όπου με απόφαση του αρμοδίου δικαιοδοτικού οργάνου επιβάλλεται η *συντηρητική* κατάσχεση των πραγμάτων του οφειλέτη, ως ασφαλιστικό μέτρο που σκοπό έχει τη μέλλουσα διασφάλιση της απαιτήσεως μέχρι να επιλυθεί δικαστικά η διαφορά (οπότε και θα συντρέχουν πλέον οι προϋποθέσεις της αναγκαστικής κατασχέσεως). Προβλ. Α. Λ ι γ ν ο ύ, *Αρχαίον Ύδρας*, τ. Β' (1803-1806), Πειραιεύς 1921, σ. 270-271 ("νά σεκβεστραρισθῇ καὶ τὸ καράβι αὐτῶν ἄχρις οὗ νά λάβῃ τέλος ἡ τοιαύτη τούτων διαφορά"), σ. 316 ("... νά φυλάττετε ἀπαρატρέπτως τὸ τοιοῦτον σεκουέστρον καὶ νά διαμένωσιν ντεπόζιτον εἰς τὴν κοινὴν καντζελλαρίαν σας τὰ ὅσα ἄσπρα ἐκ τοῦ καραβίου τούτου ἤθελε σᾶς ἐγχειρίσει ...ἄχρις οὗ νά θεωρηθῇ ἡ μεταξὺ αὐτῶν διένεξις καὶ διαφορά") καθώς

αποτελούσε τη βάση της προδικασίας του αναγκαστικού πλειστηριασμού, που επακολουθούσε με βασικό σκοπό τη ρευστοποίηση των κατασχεθέντων⁶⁹.

Αμφίβολο είναι εάν η αναγκαστική κατάσχεση, ως πρώτη πράξη της κύριας διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως, είχε, κατά την υπό εξέταση περίοδο, πλήρως διαμορφωθεί ως πράξη ασκήσεως δημόσιας εξουσίας, με την οποία τα δικαιοδοτικά–εκτελεστικά όργανα της εποχής δέσμευαν τα περιουσιακά στοιχεία του υπερήμερου οφειλέτη για την ικανοποίηση βεβαιωθείσών ιδιωτικών αξιώσεων⁷⁰. Και τούτο διότι ορισμένες κωδικοποιημένες εθιμικές διατάξεις της εποχής αλλά και αρκετά δικαστικά/νοταριακά έγγραφα παρέχουν μαρτυρίες περί δεσμεύσεως της περιουσίας του υπερήμερου οφειλέτη από τους ίδιους τους δανειστές (αδιακρίτως εάν αυτοί είναι προνομιούχοι ή απλώς εγγειρόγραφοι), οι οποίοι και κατευθύνουν πλέον όλη τη διαδικασία της αναγκαστικής κατασχέσεως, και όχι από δικαιοδοτικά–εκτελεστικά όργανα επιφορτισμένα με συγκεκριμένες διαδικαστικές πράξεις (σύνταξη εκθέσεως κατασχέσεως, μεσεγγύηση των κατασχεθέντων, γνωστοποίηση της επιβληθείσης κατασχέσεως) προκειμένου να θέσουν τα κατασχεθέντα υπό την πρόνοια και την επίβλεψη της δικαστικής αρχής. Στις περιπτώσεις επομένως αυτές οι δανειστές δεν παρέχουν απλώς εντολή ή εξουσιοδότηση προς κάποια αρμόδια όργανα εκτελέ-

και σ. 370, 379, 391, 395-396, 411–412.

69. Πρβλ. περιπτώσεις μεσεγγυήσεως που αναφέρονται σε εκθέσεις κατασχέσεως έτους 1807 και 1809 του Ιστορικού Αρχείου Ύδρας, και οι οποίες αποτελούν σαφώς περιπτώσεις μεσεγγυήσεως κατασχεθέντων κινητών πραγμάτων του οφειλέτη (Α. Λιγνού, Αρχείο Ύδρας, τ. Γ' (1807-1809), Πειραιεύς 1922, σ. 89, 461). Διαφορετικές είναι οι περιπτώσεις μεσεγγυήσεως των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη που απαντώνται στο ίδιο Αρχείο και οι οποίες αποτελούν περιπτώσεις επιβολής της μεσεγγυήσεως ως αυτοτελούς ασφαλιστικού μέτρου. Πρβλ. Α. Λιγνού, Αρχείο Ύδρας, τ. Δ' (1810-1812), Πειραιεύς 1923, σ. 37-38. Στην υπόθεση αυτή ο Σουλεϊμάν Αγάς (βοϊβόντας Αθήνας) απευθύνεται στους "προεστώτες και άρχοντες της νήσου Ύδρας" για να προκαλέσει τη δικαστική τους παρέμβαση προκειμένου να εξοφληθεί από τον υπερήμερο οφειλέτη ενυπόθηκη χρεωστική ομολογία. Μέχρι την πλήρη δε εξόφληση της ομολογίας υποδεικνύεται από τον βοεβόδα η λύση της μεσεγγυήσεως των υποθηκευθέντων πραγμάτων του οφειλέτη προκειμένου να διασφαλισθεί η εξόφληση του χρέους από τα πράγματα αυτά ("...αί όποίαι πρέπει νά βαλθοῦν εἰς φύλαξιν καί ἀλικόντισμα ἀπό τήν εὐγενείαν σας ἕως τήν τελείαν ξεπληρωμήν, διὰ νά μὴν ἤθελαν ἀκολουθήσει ζημίαι καί οἱ ταραχαί..". Επίσης τ ο υ ι δ ί ο υ , Αρχείο Ύδρας, τ. Ε', σ. 260-261 ("προμηνύω αὐτῷ τό παρόν μου ἀσάλευτον σεκουέστρον ἐπάνω εἰς τὰ γρόσια αὐτά 3900, διὰ νά ἐγνωρίση ἐμέ ἀπό τῆς ὥρας ταύτης κρεντιτόρον ἀληθῆ καί νόμιμον...") καθώς και τ ο υ ι δ ί ο υ , Αρχείο Ύδρας, τ. ΣΤ', σ. 305 ("προστάξεσαι ἐκ τῆς πολιτικῆς διοικήσεως νά κρατήσης τὰ γρόσια αὐτά χίλια, ἕως οὔ νά σοί ἔλθῃ δευτέρα προσταγή...").

70. Για τη φύση της κατασχέσεως ως πράξεως εξουσίας στη σύγχρονη θεωρία του δικονομικού δικαίου βλ. Γ. Μητσόπουλου, "Ματαίωσις διαδικασίας πλειστηριασμού δηλώσει επισπεύδοντος", *Δίκη*, 8 (1977), σ. 292-293 και την εκεί αναφερόμενη βιβλιογραφία.

σεως για την επιχείρηση των διαφόρων πράξεων της αναγκαστικής κατασχέσεως, αλλά αναλαμβάνουν οι ίδιοι τη διενέργεια των πράξεων αυτών. Δεν αρκούνται επομένως στον ρόλο του "επισπεύδοντος" δανειστού, περιοριζόμενοι στην παροχή της παραγγελίας προς εκτέλεση – κατά το ισχύον σήμερα σύστημα της πρωτοβουλίας των διαδίκων –, αλλά αναλαμβάνουν οι ίδιοι την εξουσία προς διενέργεια όλων των σχετικών πράξεων της αναγκαστικής κατασχέσεως μέχρι την έναρξη της διαδικασίας του αναγκαστικού πλειστηριασμού.

Στη γραπτή κωδικοποίηση των εθίμων της Θήρας και της Ανάφης του έτους 1797, η υλική και νομική δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων του υπόχρεου οφειλέτη αποδίδεται με τον όρο "ζάπτι"⁷¹, το "ζάπτι" δε τούτο έχει, καθώς αναφέρεται, "τήν δύναμιν ὡσάν νά ἦτο γινόμενον μέ τελείαν πωλησίαν"⁷². Κατά την άποψή μας, τούτο δεν σημαίνει ότι οι δανειστές καθίστανται αυτοδικαίως κύριοι της περιουσίας του οφειλέτη. Τα περιουσιακά στοιχεία απλώς αποσπώνται από τη νομή και κατοχή του καθ' ου η εκτέλεση (ή του τούτου διάδοχου) και περιέρχονται στη νομή και κατοχή των δανειστών μέχρι τη μεταβίβαση της κυριότητας είτε δια κατακύρωσεως των πλειστηριαζόμενων πραγμάτων στον επιθεματιστή (επί δημοσίου αναγκαστικού πλειστηριασμού) είτε δια της συμβάσεως αγοραπωλησίας, που συνομαλוגείται μεταξύ δανειστών και τρίτου αγοραστή. Προς την άπαιξη αυτή συνηγορούν τα ακόλουθα:

α) Οι συμβάσεις ενεχύρου, βάσει των οποίων ο δανειστής σε περίπτωση υπερημερίας του οφειλέτη καθίσταται αυτοδικαίως κύριος του ενεχυρασθέντος πράγματος (*pactum commissorium*), απαντώνται κατ' εξαίρεση μόνον κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο στον κυκλαδικό χώρο⁷³,

β) Ο όρος "ὁμογνωμόνως" των γραπτών εθίμων της Θήρας είναι ταυτόσημος με τον όρο "συνελθόντες" ή "συναχθέντες", που απαντάται κατά την ίδια χρονική περίοδο σε ορισμένα συμβόλαια αγοραπωλησίας της νήσου Σίφνου. Στα συμβόλαια αυτά οι δανειστές, καθώς ενεργούν ως ομάδα, εκποιούν περιουσία του υπερήμερου οφειλέτη σε τρίτους αγοραστές⁷⁴,

71. "ζάπτι": από το τουρκικό *zapt* που σημαίνει κατοχή.

72. Προβλ. γραπτά έθιμα Θήρας και Ανάφης έτους 1797, ό. π., Κεφ. Θ' (περί χρεωφειλεμάτων), § 11 όπου ορίζεται ότι: "Όταν οί δανεισταί ὁμογνωμόνως πιάσουν τήν περιουσίαν τοῦ χρεωφειλέτου, διά νά ξεπληρωθοῦν τὰ χρέη τους, τὸ ζάπτι αὐτῶν τῶν δανειστῶν ἔχει τήν δύναμιν ὡσάν νά ἦτο γινόμενον μέ τελείαν πωλησίαν καί δέν ἔχουν εἰς τήν αὐτήν περιουσίαν δικαίωμα κατ' οὐδένα τρόπον οἱ συγγενεῖς καί οἱ πλησίον, εἰμή μόνον ἂν εἰς διορίαν ἐνός μηνός ξεπληρώσουν ὁλοκλήρως τὸ χρέος των" (Λ. Χ ρ υ σ α ν θ ὀ π ο υ λ ο υ , Συλλογή, σ. 162=Ζέπων, JGR, VIII, Αθήναι 1931, σ. 514).

73. Για το ζήτημα αυτό βλ. παρακάτω σ. 160.

74. Προβλ. σχετικό συμβόλαιο αγοραπωλησίας του έτους 1816 όπου σαφώς αναφέρεται

γ) Η έκφραση *"Όταν οί δανεισται όμογνωμόνως πιάσουν την περιουσίαν του χρεωφειλέτου"* των γραπτών εθίμων της Θήρας, ταυτίζεται με την αντίστοιχη έκφραση που περιλαμβάνεται σε πλήθος δικαστικών αποφάσεων των κοινοτικών κριτηρίων της Μυκόνου της ίδιας χρονικής περιόδου. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τα σχετικά κείμενα, με τις καταψηφιστικές αυτές δικαστικές αποφάσεις παρέχεται στον δανειστή δικαίωμα "ενεχυριάσεως" της ακινήτου περιουσίας του οφειλέτη. Συνεπώς ο επισπεύδων την αναγκαστική εκτέλεση δανειστής, με την εγκατάστασή του στη νομή του πράγματος, το δεσμεύει υλικά και νομικά υποχρεούμενος στη συνέχεια να κινήσει τη διαδικασία εκποιήσεώς του είτε με δημόσιο αναγκαστικό πλειστηριασμό είτε με ιδιωτική πώληση ("ελεύθερη" εκποίηση)⁷⁵.

ότι *"συνελθόντες οί κρετιτόροι του ...πωλούμεν τελεία...είς τόν ..."* (Γ. Πετρόπουλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, εγγρ. αριθ. 9, στιχ. 2-4, σ. 49 καθώς και εγγρ. αριθ. 51, στιχ. 2-4, εγγρ. αριθ. 55, στιχ. 11-15).

75. Βλ. σχετικά Μ. Τ ο υ ρ ο π ο υ λ ο υ , Μήκονος, σ. 198 όπου σε απόφαση κοινοτικού κριτηρίου του έτους 1772 αναφέρονται τα ακόλουθα: *"... αυτά τα δύο πράγματα ἄς τὰ πριάσουν διά /τὰ ἄσπρα των καὶ ἄς τὸ κείμενον ἴαθελον καὶ βούλονται...ὡς πράγμα ἐδικόν των πωλῶντας τὰ αὐτὰ τὰ /ἀνάθεν αὐτοῖ των θέλει πάρει κάθε εἷς ἐκεῖνο ὅπου τοῖ ἀγγίζει κατὰ τὴν διαλογίαν των"* (στιχ. 9-15). Καθώς προκύπτει από το κείμενο της αποφάσεως αυτής οι δανειστές δεν γίνονται αυτοδικαίως κύριοι του πράγματος. Απλώς αναλαμβάνουν τη νομή υποχρεούμενοι στη συνέχεια να εκποιήσουν το πράγμα (δεν διευκρινίζεται εάν η εκποίηση πρόκειται να γίνει με ιδιωτική πώληση ή με δημόσιο πλειστηριασμό) και να διανείμουν σύμμετρα το τίμημα της πώλησεως. Ταυτόσημο είναι και το περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεων της Μυκόνου με αριθ. 76 έτους 1706, στιχ. 33-35, αριθ. 128 έτους 1720, στιχ. 23-25, αριθ. 147 έτους 1721, αριθ. 148 έτους 1721. Στη τελευταία μάλιστα αυτή απόφαση ορίζονται *"στιμαριστάδες"* *"διὰ νὰ πάγουν ν' ἀποξετιμήσουν τὸ αὐτὸ ἀμπέλι"*. Επειδή όμως η ορισθείσα τιμή συμπίπτει με το ποσό του δανείου, όπως αυτό περιγράφεται στη χρεωστική ομολογία, ο δανειστής γίνεται κύριος του πράγματος. Εξ άλλου παρόμοια περίπτωση απαντάται σε απόφαση του Μητροπολίτη και του Ελάρχου Άνδρου του έτους 1821 (Δ. Π α σ χ ᾶ λ η , "Τουρκοκρατούμενοι Κυκλάδες. Η δικαιοσύνη εν Άνδρῳ επί τουρκοκρατίας", *Αρχεῖον Οικονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Επιστημῶν*, 19 (1939), σ. 196 σημ. 2) με την οποία ο δανειστής παραλέμπεται στη νομή των πραγμάτων του οφειλέτη μέχρι την οριστική εξόφληση του χρέους (*"μοῦ ἔκαμε ζάπτι μουρσαλά διὰ νὰ κάμω ζάπτι τὸ πατρικόν πρᾶγμα...νὰ τὸ καρποτρόγο ἔως νὰ λάβο τὰ ἄσπρα μου..."*). Ανάλογη είναι επίσης η περίπτωση που αναφέρεται σε προσταγή του *"σερασκέρη τῶν βασιλικῶν φρεγάδων"* (ως του ανώτερου δικαστικού ἄρχοντα ενώπιον του οποίου εκκαλούντο συνήθως οι αποφάσεις των προεστώτων) του έτους 1755 όπου ο δανειστής εγκαθίσταται στη νομή του ακινήτου του οφειλέτη (*"νὰ τὸ κάμη ζάρτι"*, στιχ. 11) μέχρι την αποπληρωμή του χρέους (Γ. Πετρόπουλος, Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 3, σ. 13-19). Κατά την άποψη που διατυπώνει ο Γ. Πετρόπουλος πρόκειται για αναλογική εφαρμογή της διαδικασίας της *"missio in possessionem"* του ρωμαϊκού δικαίου, η οποία εφαρμοζόταν σε περίπτωση αφάνειας (*contumacia*) του οφειλέτη πέρα από ορισμένο χρόνο, δεδομένου ότι στα νησιά των Κυκλάδων ίσχυε το ιταλικό αστικό δικο-

Πρόκειται για "ενεχυρίαση" εκ δικαστικής αποφάσεως των πραγμάτων του οφειλέτη που παρουσιάζει εμφανή αντιστοιχία προς το *pignus giudiciale* ή *pignus in causa judicati captum* του ρωμαϊκού δικαίου⁷⁶. Στον βαθμό δε που με τον τρόπο αυτό επέρχεται η βασικότερη έννομη συνέπεια της κατασχέσεως – η απαγόρευση δηλαδή διαθέσεως ή απαλλοτριώσεως από τον καθ' ου η εκτέλεση των κατασχεθέντων δι' επαχθούς ή χαριστικής αιτίας καθώς και η σύσταση άλλου δικαιώματος εμπράγματος ασφάλειας επάνω σε αυτά – θεωρούμε ότι αυτή η "ενεχυρίαση", ως αποτελούσα το συνηθέστερο μέσο εκτελέσεως των δικαστικών αποφάσεων, ισοδυναμεί με την αναγκαστική κατάσχεση του σύγχρονου δικαίου. Κατά συνέπεια η επίδοση αντιγράφου της καταδικαστικής αποφάσεως στον καθ' ου η εκτέλεση επέφερε ως έννομη

νομικό δίκαιο (Γ. Πετρόπουλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 3, σ. 15 και την εκεί αναφερόμενη βιβλιογραφία). Ωστόσο με το ίδιο αυτό έγγραφο ορίζεται ότι, εάν τελικά ο οφειλέτης δεν μπορέσει να εξοφλήσει το χρέος, τότε το ακίνητο θα περιέρχεται πλέον οριστικά στην κυριότητα του δανειστή (*"ἄλλως καὶ δὲν ἔθηκε πλερώσει τὸ αὐτὸ χρέος νὰ εἶναι τὸ αὐτὸ σπῆτι ὡς προστάζομεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀνωτανδάκη μπάο..."*, στιχ. 14-15. Το στοιχείο αυτό επομένως, διαφοροποιεί τη διαδικασία αυτή από την ιταλική, κατά την οποία, εφ' όσον ο δανειστής ανέμνε τον οφειλέτη πληρώσει ένα ορισμένο χρονικό διάστημα, εγκαθίσταται πλέον στην πλήρη κυριότητα αλλά όχι στην κυριότητα του πράγματος. Νομίζω λοιπόν ότι πρόκειται μάλλον περί επιβολής αναγκαστικής κατασχέσεως (*"...καὶ μετὰ τὸ νὰ τὸ ἔχη ἀδελφός καὶ ζῇ δὲν τὸ ἔκαμα ζάρετι οἱ χρεωφειλέται καὶ ἐκλήσαν"*, στιχ. 8-9) μέχρι την οριστική εξόφληση του χρέους. Αξίζει όμως να τονισθεί ότι με την προσταγή αυτή ορίζεται ότι, σε περίπτωση οριστικής αδυναμίας εξοφλήσεως του χρέους, το κατασχεθέν ακίνητο θα περιέλθει αυτοδικαίως στην κυριότητα του δανειστή, χωρίς να μεσολαβήσει διαδικασία εκποίησης του πράγματος είτε με αναγκαστικό πλειστηριασμό είτε με "ελεύθερη" εκποίηση.

76. Για το *pignus in causa judicati captum* επί των κινητών και ακινήτων πραγμάτων του οφειλέτη, το οποίο επιβαλλόταν με εντολή του προαίτορος κατά τη διαδικασία "*extra ordinem*" του ρωμαϊκού δικαίου βλ. Γ. Πετρόπουλου, Ιστορία και Εισηγήσεις, σ. 1444· Β. Οικονομίδου, Στοιχεία του Αστικού Δικαίου. Β'. Εμπράγματα δίκαια, Αθήνα 1931, § 167, σ. 382 σημ. 1α (στη συνέχεια: Εμπράγματα δίκαια)· Δ. Γκόφα, Ιστορία και Εισηγήσεις, § 125, VI, Ββ. Προβλ. επίσης D. 20, 4, 10· D. 42, 1, 15 7& 31· D. 21, 2, 50 & 74 § 1· Codex Justinianus, έκδ. P. Krueger, Corpus Juris Civilis, τ. II, Berolini 1877, 7, 53, 3 (στη συνέχεια: C.)· C. 8, 22 (23), 2· B. 9, 3, 31· B. 25, 7, 17· B. 25, 5, 8· Synopsis Basilicorum, Ιω. και Π. Ζέπων, JGR, τ. V, εκ της εκδόσεως C. E. Zachariae von Lingenthal, Αθήναι 1931, 5, 14, 22 (στη συνέχεια: Syn. Bas.)· Πείρα Ευσταθίου του Ρωμαίου. Επιτομή Νόμων, Ιω. και Π. Ζέπων, JGR, τ. IV, Αθήναι, 1931, 35, 3, 19 (στη συνέχεια: Πείρα). Από το μεταβυζαντινό δίκαιο βλ. Νομικόν Πρόχειρον συνταχθέν υπό Μιχαήλ Φωτεινοπούλου εις Βουκουρέστιον (1765-1777), έκδ. Π. Ι. Ζέπου-V. Georgescu-A. Σιφωνιού-Καράπα, *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.*, τ. 24-26 (1977-1979), Αθήναι 1982, Βιβλ. Α', <57> (Περί δανείων και χρέους), ιη'. (στη συνέχεια: Νομικόν Πρόχειρον). Για την απόκτηση δικαιώματος υποθήκης επί των κατασχεθέντων πραγμάτων του οφειλέτη κατά το αττικό δίκαιο βλ. Δ. Παππούλια, Εμπράγματος ασφάλεια, § 17 I, σ. 103.

συνέπεια την αυτοδίκαιη ακυρότητα κάθε διαθέσεως της κατασχεθείσης περιουσίας έναντι τόσο του καθ' ου η εκτέλεση όσο και των τρίτων (λόγω άλλωστε και της μη τηρήσεως βιβλίων κατασχέσεων).

Σε περιπτώσεις διασφαλίσεως του χρέους με συμβατική γενική υποθήκη η ελεύθερη διάθεση των βεβαρυμένων πραγμάτων περιορίζεται ήδη από τη σύσταση του χρέους και συνεπώς ο οφειλέτης δεν δύναται να διαθέτει ελεύθερα τη βεβαρυμένη με γενική υποθήκη περιουσία του ακόμα και αν δεν έχει μεσολαβήσει η τυπική διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως (ύπαρξη τίτλου εκτελεστού κ.λπ.)⁷⁷. Η ρήτρα της γενικής υποθήκης, με την οποία ο οφειλέτης υποθηκεύει όχι μόνον ορισμένα περιουσιακά στοιχεία του περιοριστικώς απαριθμούμενα αλλά το σύνολο της περιουσίας του⁷⁸, απαντάται σε πλήθος δανειστικών ομολόγων της μεταβυζαντινής περιόδου (π.χ. "*ὑποσχόμενος μέ ὅλα μου τὰ καλὰ ἕως τὴν τελείαν ἀποπληρωμὴν κεφαλαίου καὶ δεδουλευμένου διαφόρου*", "*διὰ σιγουριτὰ τοῦ ἄνωθεν... ὀμπλιγάρουνται αὐτοὶ καὶ τὰ καλὰ τους*")⁷⁹. Το κύριο χαρακτηριστικό των ρητρών αυτών

77. Βλ. σχετικά Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, αριθ. εγγρ. 81 έτους 1778, σ. 386-387. Πρόκειται για διαμαρτυρία τεσσάρων δανειστών που υποβάλλεται στην κατzellαρία Σύρου και αναφέρεται στην πώληση ακινήτων από τον οφειλέτη πριν από την εξοφλήση του χρέους. Από το έγγραφο προκύπτει ότι ο οφειλέτης κόνταρτα του δικαιοῦματος διαθέσεως των υποθηκευμένων πραγμάτων ήδη από τη σύστασή του χρέους ("*ἔστω καὶ ὁ ἄνω Γιώργης νὰ βρίσκεται σὲ χρέος δὲν ἦτονε ἄμπιλος νὰ πωλῇ τὸ πρᾶγμα*"). Αν και δεν διευκρινίζεται εάν το σχετικό ακίνητο ήταν υποθηκευμένο ή όχι, το πιθανότερο είναι ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση το χρέος είχε εξασφαλισθεί με γενική υποθήκη στην ακίνητη περιουσία του οφειλέτη. Προβλ. επίσης Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, αριθ. 126. Πρόκειται εδώ για προικοσύμφωνο κατατεθειμένο στην κατzellαρία Σύρου κατά το έτος 1812 από το περιεχόμενο του οποίου προκύπτει ότι η προίκα συνομολογείται υπό την αίρεση της εξοφλήσεως από τον προικιζόμενο των χρεών του προικοδότη ("*...Ἐὰν ὁμως δὲν πληρώσῃ τὸ χρέος, νὰ εἶναι τὸ παρὸν προικοχάρτι ναῦλον καὶ ἀνωφέλετον ...*"). Τα χρέη δε αυτά έχουν εξασφαλισθεί με γενική υποθήκη επί των προικίων. Ανάλογη είναι και η λειτουργία της γενικής υποθήκης που απαντάται σε κρητικό συμβόλαιο του έτους 1630 (Σ. Ξ α ν θ ο υ δ ῖ δ ο υ , Κρητικά συμβόλαια Ενετοκρατίας 1575-1643. Χριστιανική Κρήτη, τ. Α' (1912), εγγρ. LIII, σ. 141) για την οποία βλ. αναλυτικότερα στον Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο (Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 90-91, 93) καθώς επίσης και το περιεχόμενο της γενικής υποθήκης που προκύπτει από δανειστικό νοταριακό συμβόλαιο έτους 1537 (Ι. Κ α λ ι τ σ ο υ ν ά κ η , "Ανέκδοτα Κρητικά συμβόλαια εκ της Ενετοκρατίας", *Πρακτικά της Ακαδημίας Αθηνών*, 3 (1928), δημοσιευόμενο συμβόλαιο 3ο σ. 489 επ. (στη συνέχεια: Ανέκδοτα Κρητικά συμβόλαια), όπου χαρακτηριστικά αναφέρεται: "*καὶ κοντεταρίζεται νὰ μὴν μποροῦ νὰ πουλῇσιν κανένα του πρᾶμα εἴτε το κρᾶσί του ὅσᾶν ἀπὸ τὰ ἀλα του καλὰ ἔος οὐ νὰ πλεροθῇ ὁ ρυθὲν ἄρχος*" (στιχ. 11 επ.).

78. Δεσμεύεται δε όχι μόνον η παρούσα αλλά και η μέλλουσα περιουσία του οφειλέτη ("*παρόντα καὶ μέλλοντα*", "*πρεζέντε καὶ ἐρχόμενα*"). Προβλ. Β. 25, 2, 1=D 20, 1, 1: "*Τῇ γενικῇ ὑποθήκῃ καὶ τὰ ἐπικτώμενα ὑπάγονται*".

79. Σύσταση γενικής υποθήκης ανευρίσκουμε σε χρεωστικές ομολογίες του 17ου αι-

είναι ότι από τη συνομολόγηση της σχετικής συμβάσεως ο οφειλέτης στερείται πλέον του δικαιώματος διαθέσεως του ενυπόθηκου αντικειμένου διατηρεί όμως, εκτός από την κυριότητα, τη νομή και κάρπωση της υποθηκευμένης περιουσίας⁸⁰. Ένα άλλο ενδιαφέρον χαρακτηριστικό των ρητρών γενικής υποθήκης είναι ότι οι ρήτρες αυτές ορίζουν σαφώς ότι η κατάσχεση δεν θα πρέπει να εκτείνεται πέρα από το ποσό που απαιτείται για την ικανοποίηση της απαιτήσεως του δανειστή μαζί με τους τόκους. Καθιερώνεται επομένως ο εξασφαλιστικός χαρακτήρας της γενικής υποθήκης⁸¹. Σε περίπτωση αδυναμίας του οφειλέτη να εξοφλήσει το χρέος, παραμένει αδιευκρίνιστο εάν ο δανειστής είχε δικαίωμα να ζητήσει από το δικαστήριο τη σύσταση εμπράγματης ασφάλειας σε ορισμένα πλέον αντικείμενα της περιουσίας του υπόχρεου οφειλέτη (σύσταση ειδικής υποθήκης με βάση δικαστική απόφαση)⁸² ή μπορούσε να προβεί στη διαδικασία κατασχέσεως οποιουδήποτε ακινήτου του οφειλέτη κατατασσόμε-

ώνα από τη νήσο Σύρο (Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, αριθ. εγγρ. 17, σ. 320 (χρεωστικό ομολόγο για διασφάλιση ναυτικού δανείου έτους 1631 με ρήτρα αλληλεγγύου ευθύνης των τριών οφειλετών), αριθ. εγγρ. 126, σ. 439-440 (προϊκισμός από την απώθηση της εξοφλήσεως από τον προικιζόμενο των χρεών του προικοδότη, που είχαν εξασφαλισθεί με γενική υποθήκη επί των προικίων). Επίσης σε χρεωστικά ομολόγια του 19ου αιώνα από τη νήσο Σίφνο (Γ. Πετρώπουλος, Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 19, σ. 74 (χρεωστική ομολογία έτους 1820), αριθ. εγγρ. 25, σ. 96 (χρεωστική ομολογία έτους 1822) καθώς και σε δανειστικά ομολόγια του 16ου αιώνα από τη νήσο Κρήτη (Ι. Καλλιτσόπουλος, Ανέκδοτα Κρητικά συμβόλαια, σ. 483 (χρεωστικά συμβόλαια έτους 1565). Περιπτώσεις συμβατικής γενικής υποθήκης απαντώνται και σε έγγραφα της βυζαντινής περιόδου, από όπου προκύπτουν και κάποιες ενδιαφέρουσες μαρτυρίες για "διπλή" εξασφάλιση του δανειστή τόσο με γενική όσο και με ειδική υποθήκη (Ε. Παπαγιάννη, Νομολογία εκκλησιαστικών δικαστηρίων (Ι), σ. 195 σημ. 7, σ. 203-204).

80. Για τη γενική υποθήκη, όπως αυτή εμφανίζεται στα δικαιοπρακτικά έγγραφα της νήσου Σίφνου, και τη σχέση της με τη ρωμαϊκής προελεύσεως (promissio per debito) γενική υποθήκη του ιταλικού δικαίου βλ. Γ. Πετρώπουλος, Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 87-88. Σύμφωνα με την ιταλική καταγωγή του θεσμού και οι Α. Δ ρ α κ ά κ η ς (Σύρος, σ. 188) και Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η ς (Δικαστικά αποφάσεις Μυκόνου, σ. 91). Ο θεσμός, εκτός από τη Σίφνο, απαντάται και στη Σύρο (Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, αριθ. εγγρ. 118, στιχ. 17-18, σ. 431), Τήνο (Ν. Γ. Α ρ μ α κ ό λ λ α , Οικονομικά της Τήνου 1715-1822, Αθήναι 1922, σ. 43) Νάξο (Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ναξιακά νοταριακά έγγραφα, σ. 137). Πρβλ. επίσης Β. 25, 2, 1=D. 20, 1, 1· Β. 25, 5, 2=D. 20, 4, 2· Β. 25, 5, 34 (33)=C. 8, 17, 6· Syn. Bas. 5, 24, 7 και 10, 3, 14.

81. Άλλωστε η χρήση της γενικής υποθήκης προϋποθέτει την ικανοποίηση του δανειστή μόνο μέχρι το ύψος της απαιτήσεώς του διαφορετικά θα επήρχετο πλήρης καταστροφή του οφειλέτη. Είναι δε πιθανόν ότι η ευρύτατη χρήση της γενικής υποθήκης συνετέλεσε στη γενικότερη καθιέρωση του εξασφαλιστικού χαρακτήρα της εμπράγματης ασφάλειας κατά την υπό εξέταση περίοδο. Πρβλ. Δ. Παπαγιάννη, Εμπράγματος ασφάλεια, σ. 162.

82. Κατά τα ισχύοντα στο ιταλικό δικονομικό δίκαιο. Βλ. σχετικά Γ. Πετρώπουλος, Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 87-88, 90, 91.

νος με τους λοιπούς ενυπόθηκους δανειστές στη διαδικασία εκποιήσεως με δημόσιο αναγκαστικό πλειστηριασμό⁸³. Συνεπώς, παρά το γεγονός ότι η γενική υποθήκη ως μορφή εμπράγματης ασφάλειας, στοχεύει στη μεγαλύτερη δυνατή εξασφάλιση της απαιτήσεως του δανειστή, η δε χρήση της είναι κατά την υπό εξέταση περίοδο εκτεταμένη, η ειδικότερη νομική της λειτουργία παραμένει ασαφής, τόσο όσον αφορά το ζήτημα του τρόπου ικανοποιήσεως του ενυπόθηκου δανειστή όσο και άλλα ειδικότερα ζητήματα αναγκαστικής εκτελέσεως (σειρά κατατάξεώς του σε σχέση με άλλους ενυπόθηκους δανειστές, που έχουν εξασφαλισθεί με ειδική υποθήκη κ.λπ.)⁸⁴.

Συναφής με τη χρήση της γενικής υποθήκης ως μορφής εμπράγματης ασφάλειας είναι η ειδική ρήτρα διασφάλισης του αντισυμβαλλόμενου για την περίπτωση εκνικήσεως του μεταβιβαζόμενου πράγματος, που απαντάται σε πλήθος μεταβυζαντινών δικαιοπρακτικών εγγράφων. Πρόκειται για αμφοτεροβαρείς συμβάσεις, συνήθως αγοραπωλησίες, όπου ο πωλητής διαβεβαιώνει τον αγοραστή για την έλλειψη νομικών ελαττωμάτων του εκποιούμενου ακινήτου εγγυόμενος με όλη την περιουσία του, κινητή και ακίνητη, παρούσα και μελλουσα, ότι θα εξασφαλίσει τον αγοραστή για κάθε ζημία, που θα προκύψει στο μέλλον σε περίπτωση εκνικήσεως του πράγματος. Ειδικότερα, όπως αναγράφεται στα ναξιακά νοταριακά έγγραφα αγοραπωλησιών του 16ου αιώνα: "οπωλίσταται εἰς πωλητὴς καὶ λέγει ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του καὶ τὰ κατὰ του, ὅπου καὶ ἂν ἐθέλουν εὐρεθεῖ, κινητὰ καὶ

83. Στη Σύρο πάντως, ο οφειλέτης εκπεύδατο σε κατάσταση υπερχρεώσεως, όταν αδυνατούσε να εξοφλήσει χρέος εξασφαλισμένο με γενική υποθήκη επί της κινητής και ακίνητης περιουσίας του. Στην περίπτωση αυτή εφαρμοζόταν πλέον η διαδικασία του "κουραμά", της καθολικής δηλαδή αναγκαστικής εκτελέσεως (Α. Δ ρ α κ ά κ η, Σύρος, σ. 232 σημ. 4). Ασαφής πάντως παραμένει η σειρά ικανοποιήσεως των ενυπόθηκων δανειστών που είχαν εξασφαλισθεί με γενική υποθήκη σε σχέση με τους ενυπόθηκους που είχαν εξασφαλισθεί με ειδική υποθήκη επί ορισμένων αντικειμένων της πλειστηριαζόμενης περιουσίας. Πρβλ. τη διάταξη Β. 25, 5, 2=D. 20, 4, 2 (Syn. Bas. 10, 3, 8) σύμφωνα με την οποία ο προγενέστερος δανειστής ο οποίος εξασφαλίστηκε με γενική υποθήκη προτιμάται από τον δανειστή ο οποίος έχει εξασφαλισθεί με ειδική υποθήκη επί των ιδίων πραγμάτων και εάν ακόμα οι απαιτήσεις του μπορούν να ικανοποιηθούν από τα υπόλοιπα πράγματα της υποθηκευμένης περιουσίας. Ομοίως Εξάβιβλος, 3, 5, 45· Νομικόν Πρόχειρον, Βιβλ. Α', <59>. Περί ενεχύρων, ιβ'. Πρβλ. ωστόσο απόφαση πατριαρχικού δικαστηρίου του έτους 1400 η οποία τηρεί τη χρονολογική τάξη κατά την κατάταξη των ενυπόθηκων δανειστών, αδιακρίτως αν πρόκειται για γενική ή ειδική υποθήκη (Ε. Παπαγιάννη, Νομολογία εκκλησιαστικών δικαστηρίων (Ι), σ. 206 σημ. 58, 59).

84. Η ίδια ασάφεια για τη λειτουργία αυτής της μορφής εμπράγματης ασφάλειας ενυπάρχει και στις περιπτώσεις γενικής υποθήκης που προκύπτουν από εκκλησιαστικά έγγραφα της βυζαντινής περιόδου. Για το ζήτημα βλ. Ε. Παπαγιάννη, Νομολογία εκκλησιαστικών δικαστηρίων (Ι), σ. 205.

ἀκίνητα, νὰ ἦναι ἀπηλογιτάδαις, ρεσποντεδώροι, παραδώροι καὶ καθολικοὶ πληρωτάδαις εἰς ὅλ(α) ταντάνα ηντερέσα, ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδέρει τοῦ ἀγοραστή καὶ τῶν διαδόχων του⁸⁵. Ἀν καὶ θα μπορούσε νὰ υποστηριχθεῖ ἡ ἀποψη ὅτι στὶς περιπτώσεις αὐτές γίνεται σύσταση γενικῆς υποθήκης ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πωλητῆ, κλίνουμε περισσότερο πρὸς τὴν ἐκδοχὴ ὅτι στὶς περιπτώσεις αὐτές γίνεται μάλλον ἀναφορά στὴν ευθύνη, ποὺ ἔχει ὁ πωλητὴς ἐναντὶ τοῦ αγοραστή γιὰ τυχόν ὑπαρξὴ νομικῶν ἐλαττωμάτων τοῦ πράγματος⁸⁶ καὶ κατ' ἐπέκταση στὴ δυνατότητα τοῦ αγοραστή νὰ κάνει χρῆση τῶν θεμιτῶν μέσων ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως κατὰ τοῦ συνόλου τῆς περιουσίας τοῦ πωλητῆ⁸⁷ σὲ περίπτωσι μὴ ἐμπρόθεσμης καὶ ἐπαρκούς ικα-

85. Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ναξιακά νοταριακά ἐγγράφα, ἀριθ. ἐγγρ. 12 τῆς 9/3/1539, στιχ. 40-45, σ. 26, 13 τῆς 23/2/1538, στιχ. 29-35, σ. 27, 17 τῆς 2/3/1539, στιχ. 35-40, σ. 32, 18 τῆς 9/3/1539, στιχ. 29-34, σ. 33, 19 τῆς 16/3/1539, στιχ. 30-35, σ. 34 κ.ά. Ἡ ἴδια ρήτρα ἀπαντάται καὶ σὲ συμβόλαια ἀγοραπωλησίας τῆς νήσου Χίου ἀπὸ τὸν 18ο αἰῶνα (Γ. Α. Π ε τ ρ ὀ - π ο υ λ ο υ , Νοταριακαὶ πράξεις Χίου τῶν ἐτῶν 1724-1780, *Μνημεῖα τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου (Παράρτημα τῆς Επιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Αθηνών)*, 5, Αθήναι 1962, ἀριθ. 162, στιχ. 17-19, 163, στιχ. 10-12, 166, στιχ. 18-19, 167, στιχ. 17-18, 168, στιχ. 18-19, 169, στιχ. 17-19, 170, στιχ. 17-19, 176, στιχ. 50-52, 178, στιχ. 19-21, 179, στιχ. 19-21, 182, στιχ. 17-19, 184, στιχ. 18-20, 187, στιχ. 18-20, 188, στιχ. 19-21, 193, στιχ. 19-22, 194, στιχ. 15-19, 195, στιχ. 16-18, 199, στιχ. 18-19 κ. α.) καθὼς καὶ τῆς νήσου Σύρου κατὰ τὸν 17ο αἰῶνα (Α. Δ ρ α κ ἄ κ η , Σύρος, ἀριθ. ἐγγρ. 12 τῆς 7/11/1620, στιχ. 8, σ. 315).

86. Τα νομικὰ ἐλαττώματα ἀφορούσαν καὶ μὲν εἴτε τὸ πρόσωπο τοῦ πωλητῆ (κυρίως πώλησις ἀπὸ μὴ κύριο) εἴτε τὸ ἴδιο τὸ πωλούμενο πρᾶγμα. Θα πρέπει ἐπίσης νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὰ μεταβυζαντινὰ ἐγγράφα οἱ περιπτώσεις διαρρήξεως τῶν πωλήσεων λόγῳ νομικοῦ ἐλαττώματος ποὺ ἀφορούσε τὸ πρόσωπο τοῦ αγοραστή, δηλαδὴ λόγῳ ἐλλείψεως στο πρόσωπο τοῦ αγοραστή τῶν προϋποθέσεων ποὺ προέβλεπε τὸ δίκαιο τῆς προτιμήσεως, ἀπαντῶνται μὲ ἰδιαίτερη συχνότητα. Στὶς περιπτώσεις αὐτές τὸ τίμημα τῆς πωλήσεως ἐπιστρέφοντο στὸν αγοραστή ὁ ὁποῖος ἐπίσης εἶχε τὸ δικαίωμα ἀποζημιώσεως γιὰ τὶς δαπάνες βελτιώσεως τοῦ πράγματος. Γιὰ τὸ ἐιδικότερο αὐτὸ ζήτημα βλ. σχετικά Ἔθιμα Νάξου ἐτους 1810, ὁ.π., Κεφ. Ε', μγ', σ. 539· Ἔθιμα Θήρας ἐτους 1797, ὁ.π., σ. 505· Α. Δ ρ α κ ἄ κ η , Σύρος, σ. 218-225· Ξ. Α ν τ ω ν ι ἄ δ η , "Τὸ ἰδιοκτησιακὸ καθεστῶς καὶ ἡ ἀγοραπωλησία ἀκινήτων στὴν Τουρκοκρατούμενη Σκύρο (Συμβολὴ στὴν ἐρευνά τοῦ μεταβυζαντινοῦ ἐλληνικοῦ δικαίου)", *Επετηρίς ΚΕΙΕΔ*, 29-30 (1990), σ. 73, 75-78· Λ. Π α π α ρ ρ ῆ γ α - Α ρ τ ε μ ι ἄ - δ η , Ἡ νομικὴ προστασία τῆς γονικῆς περιουσίας στὴ Μύκονο (17ος-18ος αἰ.), διδ. διατριβή (πολυγρ. Μέρους πρῶτο, κεφ. Α' § 2 ΙΙΙ). Πρὸβλ. ἐπίσης Εξάβιβλος, 3, 3, 105, 106· Συνταγμάτων Νομικόν, XXXII, δ', ε', θ'· Νομικόν Πρόχειρον, Βιβλ. Β', <38>, ε'.

87. Τὴν ἀποψη περὶ συστάσεως γενικῆς υποθήκης σὲ ἀναλογία μὲ τὰ ἰσχύοντα στὸ ἰταλικὸ δίκαιο (*promissio per debito*) υποστηρίζουν οἱ Γ. Π ε τ ρ ὀ π ο υ λ ο υ (Νομικὰ ἐγγράφα Σίφνου, σ. 87-88) καὶ Μ. Τ ο υ ρ τ ὀ γ λ ο υ (Ἡ ἐξασφάλισις τῶν δικαιωμάτων, σ. 124). Εξ ἄλλου σύμφωνα καὶ μὲ τὰ Ενετικὰ Στατοῦτα κάθε ἐγγραφὴ συμβολαίου συνεπαγόταν σύσταση γενικῆς ἢ ἐιδικῆς υποθήκης κατὰ τὴ συμφωνία τῶν συμβαλλομένων (Δ.

νοποιήσεως της νόμιμης απαιτήσεώς του περί επιστροφής του τιμήματος της πωλήσεως και των τυχόν δαπανών βελτιώσεως του πράγματος. Και τούτο διότι η τόσο ευρεία χρήση ρητρών γενικής υποθήκης στα δικαιοπρακτικά έγγραφα, θα συνεπαγόταν μεγάλη ανασφάλεια στις συναλλαγές εφ' όσον, όπως προαναφέρθηκε, ο πωλητής έχανε το δικαίωμα να διαθέτει όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία του ήδη από τη συννομολόγηση της σχετικής συμβάσεως.

Αναγκαστικός πλειστηριασμός

Ι. Έννοια–περιπτώσεις εφαρμογής

Η διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων επερατούτο κατά κανόνα με τη ρευστοποίηση των κατασχεθέντων πραγμάτων μέσω της διαδικασίας του δημοσίου αναγκαστικού πλειστηριασμού. Πρόκειται για τη "διά δημοσίου τρόπου" εκποίηση ή "δημοσία διάπρασι"⁸⁸ ή "ικάντος" ή "κάντος"⁸⁹ (κατά την έκφραση, που χρησιμοποιείται τον 17ο αιώνα) ή "σουλτάν μεζάτι"⁹⁰ (κατά την έκφραση που χρησιμοποιείται στη Μύκονο τον 18ο αιώνα), τη δημόσια δηλαδή πώληση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη με πλειοδοσία, που τελείται υπό το κύρος και τη διεύθυνση των δημόσιων αρχών. Η εκποίηση αυτή διεξάγεται παρά τη θέληση του κενόχρη του πράγματος, η δημοσιότητα δε που τη συνοδεύει αποσκοπεί στην αποτροπή συμπληγμών και στην επίτευξη υψηλού πλειστηριασματος, που να ικανοποιεί τόσο τα συμφέροντα των δανειστών όσο και τα συμφέροντα του οφειλέτη, στον οποίο θα περιέλθει τελικά το περίσσειμα, που θα απομείνει μετά την ικανοποίηση του επισπεύδοντος και των άλλων αναγγελθέντων δανειστών.

Στη Μύκονο του 17ου αιώνα, όπως προκύπτει από τις πράξεις, που συντάσσει ο κατ'εξουσιοδότησης Μυκόνου παπα–Γεράσιμος Βίδος, η αναγκαστική εκτέλεση διέπεται κατά κανόνα, κατά το διαδικαστικό στάδιο του αναγκαστικού πλειστηριασμού, από την αρχή της κινήσεως της διαδικασίας από τον επισπεύδοντα δανειστή (σύστημα

Μ α ν ί ν , Περί της αστικής, εμπορικής και ποινικής των Ενετών νομοθεσίας, Μετ. Μ. Σ. Ιδρωμένου, Κέρκυρα 1889, σ. 70). Την εκδοχή περί απλής αναφοράς στη δυνατότητα χρήσεως των μέσων αναγκαστικής εκτελέσεως υποστηρίζει ο Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η ς (Ναξιακά νοταριακά έγγραφα, σ. 137).

88. Μολδαβικός Κώδιξ, Παράρτημα. Περί δημοσίας διαπράσεως, σ. 251 επ.

89. "Ικάντος": από το ιταλ. incanto, πλειστηριασμός

90. "Μεζάτι": από την τουρκική λέξη mezat, πλειστηριασμός. Προβλ. Συνταγματίον Νομικόν, τίτλ. XXXII, ιδ' · Μολδαβικός Κώδιξ, Παράρτημα. Περί δημοσίας διαπράσεως, σ. 251 επ. Για την τουρκική προέλευση των διατάξεων του Μολδαβικού Κώδικα σχετικά με τον δημόσιο πλειστηριασμό βλ. Π. Ζ έ π ο υ , Συνταγματίον Νομικόν, σ. 78 σημ. 2.

πρωτοβουλίας των διαδίκων)⁹¹. Κατά τον 18ο αιώνα, όπως προκύπτει από τις νοταριακές πράξεις του δημόσιου νοτάριου Μυκόνου Γρηγορίου Αρτακηνού, η διαδικασία του αναγκαστικού πλειστηριασμού τυποποιείται περισσότερο καθώς ο επισπεύδων δανειστής προκαλεί μεν την έκδοση σχετικής δικαστικής αποφάσεως του βοεβόδα⁹² ή κοινοτικού κριτηρίου⁹³, η δικαστική όμως αρχή είναι εκείνη, η οποία προβαίνει στην ενεργοποίηση της λοιπής διαδικασίας του πλειστηριασμού ενεργούσα, αφ' ενός μεν ως δικαστικό όργανο, αφ' ετέρου δε ως άμεσο όργανο εκτελέσεως⁹⁴.

Σε περιπτώσεις συμβατικού ενεχύρου⁹⁵ ο αναγκαστικός πλειστηριασμός δεν

91. Το σύστημα αυτό ετηρείτο και επί της καθολικής αναγκαστικής εκτελέσεως, του "κουραμᾶ" (Α. Δ ρ α κ ᾶ κ η , Σύρος, σ. 232). Πρβλ. επίσης Έθιμα Θήρας και Ανάφης έτους 1797, ό.π., Κεφ. Θ', σ. 514.

92. Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 197, 1036, 1157, 1175, 1313 .

93. Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 32 έτους 1704.

94. Βλ. πιο κάτω σ. 173.

95. Η τυποποιημένη διάκριση των μορφών της εμπράγματης ασφάλειας μεταξύ "κυρίως ενεχύρου" (όταν έχει γίνει παράδοση της νομής του πράγματος στον δανειστή) και "υπόθηκης" (όταν η νομή κατακρατείται από τον οφειλέτη) η οποία απαντάται στο επίσημο βυζαντινορωμαϊκό δίκαιο (D. XIII, 7, 9=B. 25, 1, 9 § 2 Πρώτα 16', β' · Syn. Bas. 5, 24, 3 § 3) ατονεί κατά τους μεταβυζαντινούς χρόνους. Τούτο προκύπτει τόσο από τις γραπτές πηγές του μεταβυζαντινού δικαίου όπου με τον όρο "ένέχυρο", "ενεχυρίασις" αποδίδεται γενικώς η εμπράγματο ασφαλεία [Εξάβιβλος 3, 5, 26 ("Κοινῶ δὲ ὀνοματι καὶ τὸ διδόμενον καὶ τὸ ὑποτιθέμενον ἐνέχυρον λέγεται")· Συνταγμάτιον Νομικόν, XXIV § δ' ("Ὅταν τις δανεισθῇ ἐνέχυρον ἀκίνητον πράγμα...")· Πολιτικός Κώδιξ Ουγγροβλαχίας, Τμ. Γ, κεφ. ΙΑ' § 1, 13, 14, 17· Μολδαβικός Κώδιξ, § 582 επ. ("Περὶ τοῦ δικαίου τοῦ ενεχύρου")· Νομικόν Πρόχειρον, Βιβλ Α', <59>. Περὶ ενεχύρων, α', (...καὶ ὑπόκειται σιωπηρῶς ὡς ἐνέχυρον")] καθώς και από τις απαντήσεις των δημογεροντιῶν των νησιωτικῶν κοινοτήτων στα ερωτήματα του Υπουργείου Δικαιοσύνης έτους 1833 όπου οι όροι "ἀμανάτι", "ένέχυρο", "υπόθήκη" χρησιμοποιούνται αδιακρίτως για την απόδοση του δικαίου της εμπράγματης ασφάλειας, ανεξάρτητα από τις μορφές που προσλαμβάνει αυτή κατά περίπτωση (παράδοση ή μη της νομής του πράγματος στον δανειστή) καθώς και από το ειδικότερο αντικείμενό της (κινητά, ακίνητα). Βλ. σχετικά Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , "Τα ερωτήματα του Υπουργείου της Δικαιοσύνης του έτους 1833 περί των νομικῶν εθίμων και επ' αυτών απαντήσεις των τοπικῶν αρχῶν", *Επετηρίς ΕΚΕΙΕΔ*, 9 (1962), σ. 78, 80, 89, 90, 93, 95, 96, 99, 101, 104, 106, 109 (στη συνέχεια: Ερωτήματα (1962)). Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι η ασάφεια σχετικά με την ορολογία που χρησιμοποιείτο στον τομέα της εμπράγματης ασφάλειας χαρακτηρίζει και ορισμένες νομικές πηγές της βυζαντινής περιόδου (Ε. Παπαγιάννη, Νομολογία εκκλησιαστικῶν δικαστηρίων (Ι), σ. 197, σημ. 12, 13. Πρβλ. επίσης Β. 25, 1, 1=D. XIII, 7, 1= Syn. Bas., E, XXIV, § 1 ("οὐ μόνον παραδόσει, ἀλλὰ καὶ ψιλῶ συμφώνῳ συνίσταται τὸ ἐνέχυρον"). Εξ ἄλλου ιδιαίτέρως ευρεία ήταν η έννοια του ενεχύρου και στο αρχαίο ελληνικό δίκαιο όπου

αποτελούσε αναγκαία συνέπεια της αναγκαστικής κατασχέσεως. Και τούτο γιατί, σύμφωνα με τα εθιμικώς κρατούντα, ο επισπεύδων δανειστής είχε τη διακριτική ευχέρεια να εκποιεί τη βεβαρυμένη κινητή και ακίνητη περιουσία του οφειλέτη με δύο εναλλακτικούς τρόπους⁹⁶. Ειδικότερα η πώληση του ενεχυρασθέντος πράγματος γινόταν είτε α) μέσω της διαδικασίας του δημόσιου αναγκαστικού πλειστηριασμού είτε β) με την έγγραφη κατάρτιση συμβολαίου αγοραπωλησίας μεταξύ δανειστή και τρίτου αγοραστή ("ελεύθερη" εκποίηση)⁹⁷. Εφ' όσον είχε επιλεγεί ο δεύτερος τρόπος εκποιήσεως του βεβαρυμένου πράγματος, το τίμημα προσδιοριζόταν συνήθως "δι' αποκοπής"⁹⁸, από ειδικούς εκτιμητές, ειδήμονες της αξίας των κτημάτων ("ἀποκοπτές"), που συνήθως διορίζονταν από το δικαστήριο ύστερα από αίτηση του επισπεύ-

εξέφραζε γενικώς την εμπράγματο ασφάλεια, ανεξάρτητα εάν είχε γίνει παράδοση της νομής του πράγματος στον δανειστή ή εάν η νομή είχε κατακρατηθεί από τον οφειλέτη ή ακόμα εάν επρόκειτο περί της "πράσεως επί λήσει", περί κατάστιςτευτικής δηλαδή μεταβιβάσεως της κυριότητας του πράγματος στον δανειστή (βλ. την εξοφλήση του χρέους (Δ. Παππού-λ ι α , Εμπράγματος ασφάλεια, σ. 13-15).

96. Πρβλ. C. 2, 36 (37), 3· C. 7, 53· 3· C. 8, 22 (23)· B. 25, 7, 59=C. 8, 33, 3. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές δεν είναι υποχρεωτική η δικαστική ανάμιξη στην πώληση του ενεχυρίου αλλά η επιλογή του τρόπου πώλησης του επαπόκειται στην ελεύθερη κρίση του δανειστή. Εξ άλλου, όπως προκύπτει από σχετικές δικαστικές αποφάσεις εκκλησιαστικών δικαστηρίων της βυζαντινής περιόδου, ο συνήθετος τρόπος ικανοποιήσεως του δανειστή σε περίπτωση αδυναμίας του οφειλέτη να εξοφλήσει το χρέος ήταν η "ελεύθερη" εκποίηση του πράγματος (Ε. Παπαγιάννη , Νομολογία εκκλησιαστικών δικαστηρίων (I), σ. 199 σημ. 25). Για τη διαδικασία "ελεύθερης" εκποιήσεως του βεβαρυμένου (ενυποθήκην) πράγματος από τον δανειστή κατά το αττικό δίκαιο βλ. Δ. Α. Τσιρκάς , Ιστορικές και συγκριτικές αναφορές στη διαδικασία για την ικανοποίηση ενυπόθηκων απαιτήσεων, *Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών*, Αθήνα 1998, σ. 18 όπου και σχετικές βιβλιογραφικές αναφορές.

97. Βλ. σχετικά δύο περιπτώσεις που απαντώνται στη Σίφνο το έτος 1816, όπου οι "κρετιτόροι" του αποβιώσαντος οφειλέτη "συνελθόντες" ή "συναχθέντες" πωλούν περιουσία του οφειλέτη σε τρίτο αγοραστή χωρίς να κινηθεί η διαδικασία του αναγκαστικού δημόσιου πλειστηριασμού, αν και δεν καθίσταται σαφές εάν οι δανειστές πωλούν ως κύριοι των πραγμάτων του οφειλέτου ή εμφανίζονται ως "αντιπρόσωποι" του κατά την πώληση (Γ. Πετρόπουλου , Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 9, σ. 45-49, αριθ. εγγρ. 51, σ. 235-237). Για τα έγγραφα αυτά βλ. και πιο πάνω σημ. 74. Για το ζήτημα της έγγραφης καταρτίσεως του αγοραπωλητηρίου συμβολαίου κατά τους μεταβυζαντινούς χρόνους βλ. Π. Ζέπου , Παράδοσις δι' εγγράφου, σ. 232-235· Γ. Πετρόπουλου , Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 28-42.

98. Α. Σιφωνίου - Καραπά , Γ. Ροδόλακη , Λ. Αρτεμιάδη , Ο Κώδικας Ιω. Μηνιάτη, αριθ. εγγρ. 163 έτους 1681, έτους 1681, σ. 335-336. Ειδικότερα για το είδος αυτό πώλησεως στη Νάξο βλ. Ιακ. Βισβίζη , Ναξιακά νοταριακά έγγραφα, σ. 124.

δοντος δανειστή⁹⁹. Η απόφαση των "ἀποκοπτῶν", όσον αφορά την εκτίμηση της εκποιούμενης περιουσίας και τον καθορισμό του δίκαιου και εύλογου τιμήματος της πώλησεως, ήταν δεσμευτική για τα συμβαλλόμενα μέρη. Το πιθανότερο δε είναι ότι το τίμημα ελάμβανε ο πιστωτής απ' ευθείας από τον αγοραστή οπότε, ως ιδιοκτήτης πλέον αυτού, το καταλόγιζε στην απαίτησή του¹⁰⁰.

Ανεξάρτητα πάντως από τον συγκεκριμένο τρόπο, που είχε επιλεγεί για την εκποίηση του ενεχυρασθέντος πράγματος, κατά τη ρευστοποίησή του εφαρμοζόταν η αρχή της αποδόσεως των υπερόχων στον καθ' ου η εκτέλεση ή στους επόμενους πιστωτές¹⁰¹. Αν δε η αξία του πράγματος δεν επαρκούσε για την εξόφληση του χρέους ο οφειλέτης παρέμενε υπόχρεος σε απόδοση του υπερβάλλοντος¹⁰². Τούτο συνάδει με το γεγονός ότι ο χαρακτήρας της υποθήκης κατά την εξεταζόμενη περίοδο παραμένει εξασφαλιστικός και όχι εναποτιμητικός¹⁰³. Είναι δε πιθανόν ότι προς την κατεύθυνση αυτή συνετέλεσε, παράλληλα με την ευρύτατη χρήση της γενικής υποθή-

99. Τόσο κατά το ιουστινιάνειο δίκαιο (C. 8. 33. 34) 3 § 6 Syn. Bas. E', XXIV, 7· Πείρα, XIX, 32) όσο και κατά το δίκαιο της Εκλογής των Ιουδαίων (Ecloga, Das Gesetzbuch Leos III und Konstantinos' V, έκδ. H. Von L. Balthasar, Forschungen zur byzantinischen Rechtsgeschichte, 10, Frankfurt am Main 1983, 10, 2 (αίτη συνέχει: E.) η δημόσια εκτίμηση του ενεχύρου ήταν επιβεβλημένη εφ' όσον αναμενόταν η πώλησή του έστω και χωρίς τη μεσολάβηση δημόσιου αναγκαστικού πλειστηριασμού. Για το ζήτημα βλ. αναλυτικότερα Ν. Π. Μάτση, "Η πώλησις του ενεχύρου κατά την Εξουσίαν των Ισαύρων", *Επετηρίς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών*, Έτος Λσ', Αθήναι 1968, σ. 43.

100. Για το ζήτημα αυτό επί πωλήσεων άνευ πλειστηριασμού κατά το ρωμαϊκό δίκαιο βλ. Β. Οικονομίδου, *Εμπράγματα δίκαια*, σ. 345 σημ. 3.

101. "...εί δέ και δέν ήθελε τὰ στείλειν, τῆς δίνειν ἐξουσία νά τὰ πουλῇ μέ αποκοπή νά παίρνη τὰ ἄσ/πραν τῆς καί τὰ ἀποδέλοιπα νά εἶναι τῆς νοικοκυρᾶς" (Α. Σιφωνίου - Καράπα, Γ. Ροδολάκη, Λ. Αρτεμιάδη, Ο Κώδικας Ιω. Μηνιάτη αριθ. εγγρ. 163 έτους 1681, σ. 336), "ὅσο τὸ στιμάρον τόσο νά τὸ παίρνη..." (Ιακ. Βισβίζη, Δικαστικά αποφάσεις Μυκόνου, αριθ. 16 έτους 1672). Ταυτόσημη είναι και η διευθέτηση του τρόπου ικανοποιήσεως του δανειστή και στις αποφάσεις του πατριαρχικού δικαστηρίου κατά τη βυζαντινή περίοδο (Ε. Παπαγιάννη, Νομολογία εκκλησιαστικῶν δικαστηρίων (I), σ. 199 σημ. 25).

102. Ιακ. Βισβίζη, Δικαστικά αποφάσεις Μυκόνου, δικ. αποφ. Επιτρόπου Μυκόνου, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με την υπόδειξη του καδή Παροναξίας και Μυκόνου αριθ. 16 έτους 1672, όπου αναφέρεται: "νά εἶναι ὀμπλιγάδα....νά τοῦ ρεφάρη τὸ ρέστος" (στιχ. 18, 19).

103. Για το ζήτημα βλ. επίσης Ι. Κισκήρα, Το Αστικόν Δίκαιον της Ὑδρας (Συμβολαί εις την έρευναν της ιστορίας του ελληνικού και ρωμαϊκού δικαίου ως και των άλλων δικαίων της Αρχαιότητος, Β.), Αθήναι 1961, σ. 31· Μ. Τουρτόγλου, Η εξασφάλιση των δικαιωμάτων, σ. 123-124.

κης¹⁰⁴, και η γενικότερη ανασφάλεια, που επικρατούσε στις συναλλαγές λόγω της μη τηρήσεως δημόσιων βιβλίων¹⁰⁵.

Τέλος απαντώνται και περιπτώσεις, όπου ο δανειστής καθίσταται –σε περίπτωση αδυναμίας του οφειλέτη να εξοφλήσει το χρέος– αυτοδικαίως κύριος του πράγματος, χωρίς δηλαδή τη μεσολάβηση οποιασδήποτε άλλης διαδικασίας εκποιήσεως του βεβαρυμένου πράγματος. Πρόκειται για υιοθέτηση της ρήτηρας περί καταπιστευτέου όρου (*pactum commissorium*)¹⁰⁶, η οποία από το εθιμικό δίκαιο της εποχής γίνεται αποδεκτή σε δύο διακεκριμένες περιπτώσεις:

α) σε περίπτωση συστάσεως ενεχύρου ή πακτώσεως¹⁰⁷ όταν στη σύμβαση

104. Για την οποία βλ. παραπάνω σ. 152 επ.

105. Πρβλ. τις σχετικές απαντήσεις των δημογεροντιών στα ερωτήματα του Υπουργείου Δικαιοσύνης έτους 1833 (Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ερωτήματα (1962), σ. 78 (Σίφνος), 80 (Νάξος), Σύρος, Πάρος, Θήρα, 89 (Κίμωλος), 90 (Ιος), 93 (Αμοργός), 95 (Ανάφη), 96 (Αίγινα), 99 (Πόρος), 101 (Υδρα), 104 (Κίμωλος), 106 (Μέγαρα), 109 (Ναύπλιο). Βλ. επίσης προκήρυξη περί υποθηκεύσεως ακινήτων που γίνεται από τον οφειλέτη προφανώς σε αναπλήρωση της ατελούς δημοσιότητας των "ειδήσεων" της κατζίλλαρίας όπου καταχωρούνταν οι υποθήκες (Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, αριθ. εγγρ. 129, σ. 443-444). Εξ άλλου η μη τήρηση ειδικών βιβλίων για την καταχώριση των υποθηκών προκύπτει και από πλήθος συμβολαίων αγοραπωλησίας όπου ο πωλητής διαβεβαιώνει τον αγοραστή ότι το εκποιούμενο ακίνητο δεν έχει στο παρελθόν υποθηκευθεί (Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ναξιακά νοταριακά έγγραφα, αριθ. εγγρ. 7, στιχ. 24-25, σ. 18, αριθ. εγγρ. 13, στιχ. 12-15, σ. 27 ("τό πως δέν τό είχεν κανενός όμπληγάδον διά καμίαν υπόθεσιν"), αριθ. εγγρ. 18, στιχ. 12, σ. 32, αριθ. εγγρ. 22, στιχ. 14-15, σ. 39 ("τό όπίον άμπέλ (ην) λέγει ό ριθείς Μαρίνος ό πουλιτής τό πως δέν τό είχεν κανενός όμπληγάδον νομηναδαμέντε"), αριθ. εγγρ. 23, στιχ. 30-31, σ. 41 κ.ά.) καθώς και από την προσθήκη ποινικής ρήτηρας η οποία κατέπιπτε σε βάρος του πωλητή σε περίπτωση ακυρώσεως της πωλήσεως (Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, σ. 228· Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ναξιακά νοταριακά έγγραφα, σ. 126· Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Η εξασφάλιση των δικαιωμάτων, σ. 119-121).

106. Αντιθέτως δεν εντοπίσθηκε ούτε μία περίπτωση συστάσεως εμπράγματης ασφάλειας με μεταβίβαση κυριότητας του ενεχυρασθέντος (*fiducia cum creditore contracta*). Για το είδος αυτό της εμπράγματης ασφάλειας ("πρᾶσις ἐπὶ λύσει", "ὠνὴ ἐπὶ πίστει") όπως εμφανίζεται στο αρχαίο ελληνικό και ελληνιστικό δίκαιο βλ. Δ. Π α π ο ὕ λ ι α , Εμπράγματος ασφάλεια, σ. 29 επ.· L. M i t t e i s , Grundzüge und Chrestomathie der Papyruskunde, Leipzig II, 1, 1912, σ. 135 επ.· Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Ιστορία και Εισηγήσεις, σ. 676 επ., 686.

107. Πρόκειται για παραλλαγή της κλασσικής συμβάσεως του ενεχύρου (πρβλ. Β. 25, 1, 32=D. XIII, 7, 33 "Η αντίχρησις ἐνεχύρόν ἐστι, καὶ διδούς τὸ χρέος ὁ χρεώστης κινεῖ τὴν περὶ τοῦ ἐνεχύρου ἄγωγὴν") κατά την οποία από την κατάρτιση της συμβάσεως η νομή του ενεχυρασθέντος ακινήτου ή κινητού πράγματος παραχωρείται στον δανειστή που λαμβάνει τους καρπούς του κτήματος έναντι τόκων του δανειακού κεφαλαίου. Οι συμβάσεις αυτές απαντώνται με ιδιαίτερη συχνότητα στον κυκλαδικό χώρο και φέρουν όλα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της βυζαντινής "ἀντιχρήσεως". Για το ζήτημα αναλυτικότερα βλ. Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, σ. 191-3· Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Η εξασφάλιση των δικαιωμάτων, σ. 125 σημ 50, 51.

εμπράγματος ασφάλειας έχει συμπεριληφθεί ειδική συμφωνία μεταξύ δανειστή και οφειλέτη ότι σε περίπτωση μη εξοφλήσεως του δανείου ο δανειστής καθίσταται αυτομάτως κύριος του πράγματος¹⁰⁸. Οι ειδικές αυτές συμφωνίες θεωρούνταν ανίσχυρες κατά τις επίσημες διατάξεις του ιουστινιάνειου, μεταϊουστινιάνειου βυζαντινού δικαίου αλλά και του μεταβυζαντινού δικαίου¹⁰⁹. Οι πληροφορίες ωστόσο, που συνάγονται από το πηγαίο υλικό, που προέρχεται από τον κυκλαδικό κυρίως νησιωτικό χώρο των τελευταίων αιώνων της μεταβυζαντινής δικαιοκτικής περιόδου¹¹⁰, μαρτυρούν

Για την "αντίχρηση", όπως αυτή προκύπτει εμμέσως από τον κώδικα του Πατριαρχείου κατά τον 14ο-15ο αιώνα βλ. Ε. Παπαγιάννη, Νομολογία εκκλησιαστικών δικαστηρίων (Ι), σ. 206.

108. Πάντως η νομική προστασία των εχόντων δικαιώματα προτιμήσεως επί της εκποιουμένης περιουσίας θα πρέπει να παρείχετο και στην περίπτωση αυτή. Συνεπώς εάν οι "πρόσσιμοι" προσέφεραν στον δανειστή την αξία του πράγματος η κυριότητα μεταβιβαζόταν σ' αυτούς. Πρβλ. σχετικά Α. Δρακάκη, Σύρος, αριθ. 123 έτους 1810 ("Καί μέ τό νά εἶναι ἡ ἄνωθεν πακτωσιά καμωμένη ἀπό ἔτος 1809 Φεβρουάριου 14 καί περάσσοντας ὁ βάντες (υπόσχεση) ὡς τήν σήμερον μήνες 10 ἀπό τόν ἄνωθεν βάντη καί μὴν ἐμπορῶντας ὁ ἄνωθεν νά λάβῃ τό ἐδικό του, ἦγουν τὰ ἄνωθεν 48 γρόσια, ἐβιβαστήσαν ὅλοι οἱ πρόσσιμοι εἰς τήν καγκελλαρία, ἄν τό θένε τό ἄνωθεν πράμα, νά δώκουνε τόν ἄνωθεν λογαριασμό καί νά πάρουνε τό ἄνωθεν πράμα τήν εἰς τὰ Λιγυρά, καί μὴ θέλοντες, τόν ἐδῶκανε τήν ρεφορία τινες ὅπως δέν τό θένε").

109. C. 8, 34, 3· Novellae, ἐκδ. R. Schoell, Corpus Iuris Civilis, τ. III, Berolini 1912, IV, 3 (στη συνέχεια: N.)· G. E. Heimbach, Αθανασίου του Σχολαστικου Εμισηνού. Επιτομή των μετά τον Κώδικα νεαρών Διατάξεων κατά τίτλους συγκεκριμένη μετά και των εκάστου παρατίτλων, Ανέκδοτα, I, τιτλ. ΙΕ'· D. XIII, 7, 4=B. 25, 1, 4· B. 25, 1, 62 & 9, 7, 57· Syn. Bas., E', XXIV, 28· Εξάβιβλος, 3, 5, 12· Συνταγμάτιον Νομικόν XXIV, δ'· Μολδαβικός Κώδιξ, Μέρος Β', Κεφ. ζ', § 604· Νομικόν Πρόχειρον, Βιβλ. Α', <59>. Περί ενεχύρων, ε' & <61>. Περί χρεωφειλετών και δανειστών, ι'· Δ. Γκίνη, Περίγραμμα, αριθ. 100 (Νομοκριτήριο). Κατά το αττικό δίκαιο η σύσταση υποθήκης με εναποτιμητικό χαρακτήρα έπρεπε να συμφωνηθεί ειδικώς μεταξύ των συμβαλλομένων και τούτο διότι ο συγκεκριμένος αυτός τρόπος ικανοποιήσεως του δανειστή αποτελούσε εξαίρεση από τον επικρατήσαντα κατά τον 4ο π. χ. αιώνα γενικό κανόνα ότι η υποθήκη έχει κυρίως εξασφαλιστικό χαρακτήρα (Δ. Παππούλια, Εμπράγματος ασφάλεια, σ. 151-161. Για το ζήτημα της αυτοδίκαιης μεταβιβάσεως της κυριότητας του ενυπόθηκου πράγματος στον δανειστή σε περίπτωση υπερημερίας του οφειλέτη κατά το αττικό δίκαιο βλ. επίσης Σπ. Τρωϊάνου / Ι. Βελισσαροπούλου - Καρακωστά, Ιστορία Δικαίου από την αρχαία στη νεώτερη Ελλάδα, Αθήνα-Κομοτηνή 1997, σ. 119). Αντιθέτως κυρίαρχος ήταν ο εναποτιμητικός χαρακτήρας της υποθήκης κατά το αρχαίο δίκαιο της Γόρτυνος (Δ. Παππούλια, Εμπράγματος ασφάλεια, σ. 143).

110. Πρόκειται για ρήτρα που απαντάται σε χρεωστικό έγγραφο της Άνδρου του έτους 1796 όπου αναφέρεται ότι ο δανειστής: "ἄν δέν λάβῃ τὰ ἄσπρα του, νά εἶναι τό πράγμα τέλειο ἐδικόν του" (Δ. Πασχάλη, "Νομικά έθιμα της νήσου Άνδρου", Ανάτυπον από το Αρχεῖον των Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών, 5 (1925), τευχ. Β', έγγραφο έτους 1796, σ. 21-22). Ομοίως Μ. Τουρτόγλου, Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 15 έτους 1673: "ὁποῖο

ότι ο καταπιστευτέος όρος είχε διατηρηθεί στην πρακτική των συναλλαγών της περιόδου αυτής¹¹¹, αν και η χρήση του από τους συμβαλλόμενους δεν ήταν ιδιαίτερος συχνή. Στις περιπτώσεις αυτές εφαρμόζοταν συνήθως η εναποτιμητική αρχή, δεν γινόταν δηλαδή απόδοση των υπερόχων στον οφειλέτη¹¹². Στις περιπτώσεις δε εκείνες που η εναποτιμητική αρχή δεν είχε εφαρμογή, το πράγμα περιερχόταν μεν στον δανειστή επακολουθούσε όμως η δημόσια εκτίμηση της αξίας του πράγματος (πιθανόν από ειδικούς εκτιμητές), οπότε η διαφορά μεταξύ αξίας του πράγματος και χρέους απεδίδετο στον οφειλέτη¹¹³.

σκριπτο του δίδει παν/τοίαν εξουσίαν εις πάτα καιρό όπου ήθέλει γυρέψει τὸ ἄνωθεν χρ (έος) καὶ δὲν ήθελεν τοῦ τὸ δώσει νὰ πιάνη ἀπὸ τὸ πράμα της νὰ πλερώνεται", στιχ. 15-17. Από τη Νάξο του 17ου αιώνα βλ. ομοίως νοταριακό χρεωστικό ομόλογο έτους 1680 με το οποίο ο οφειλέτης δεσμεύεται έναντι του δανειστή: "καὶ ἂν ἴσως καὶ δὲν ήθελε τοῦ τὰ δώσῃν εις τοὺς προορισμένους ἔξε μῆνες νὰ εἶναι καὶ νὰ γυοικῶνται...ἀπάνω εις τὸ μαστρο Γεώργιο/ τὸν ἄνωθεν τέλεια ξεπουλησιὰ καθὼς εἶναι ὅλες αἱ καλὲς πουλησιές ὅλουνοῦ τοῦ κόσμου" (Α. Σιφωνίου - Καραπά, Γ. Ροδολάκη, Λ. Αρτεμιάδη, Ο Κώδικας Ιω. Μηνιάτη, αριθ. εγγρ. 63, σ. 216-217) καθὼς επίσης από τη νοταριακή πράξη Ι. Μηνιάτη με αριθ. 666 έτους 1687 (Α. Σιφωνίου - Καραπά, Γ. Ροδολάκη, Λ. Αρτεμιάδη, Ο Κώδικας Ιω. Μηνιάτη, σ. 919). Εξαιτίας χρεωστικά ομόλογα του 17ου αιώνα προερχόμενα από τις Κελλάδες καθὼς και από τη γήσο Κρήτη τα οποία περιλαμβάνουν "pactum commissorium" βλ. στον Μ. Τουρτζιάνου, Η εξασφάλιση των δικαιωμάτων, σ. 123-124. Για τη ρήτρα αυτή όπως απαντάται στα χρεωστικά ομόλογα της Σίφνου και τη σχέση της με το "pactum commissorium" του ρωμαϊκού δικαίου βλ. Γ. Πετρόπουλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 205.

111. Περιπτώσεις συμβατικού καταπιστευτέου όρου απαντώνται και στα κείμενα των εκκλησιαστικών αποφάσεων της βυζαντινής περιόδου (Ε. Παπαγιάννη, Νομολογία εκκλησιαστικών δικαστηρίων (Ι), σ. 200 σημ. 27). Οι καταπιστευτέοι όροι πάντως δεν γίνονταν συνήθως αποδεκτοί από τα εκκλησιαστικά δικαστήρια στα πλαίσια ενός γενικότερου πνεύματος επιείκειας προς τους οφειλέτες που διείπε τις εκκλησιαστικές αποφάσεις (Ε. Παπαγιάννη, Νομολογία εκκλησιαστικών δικαστηρίων (Ι), σ. 205).

112. Δ. Γκίνη, Περίγραμμα Μεταβυζαντινού Δικαίου. Συμπλήρωμα πρώτον, *Επετηρίς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών*, τ. ΛΘ' -Μ', Αθήναι 1972-1973, αριθ. 80 (έντοκο δάνειο που έχει συνομολογηθεί στην Άνδρο το έτος 1796). [Στη συνέχεια: Περίγραμμα (Α')].

113. Προβλ. τις ακόλουθες περιπτώσεις όπου, παρό την ύπαρξη της ειδικής αυτής συμφωνίας, ο δανειστής ευθύνεται σε απόδοση των υπερόχων στον οφειλέτη (Δ. Γκίνη, Περίγραμμα (Α'), αριθ. 33 (δάνειο που έχει ασφαλισθεί με υποθήκη επί προικώου ακινήτου της οφειλέτριας στη Νάξο το έτος 1651). Μετά την πάροδο της ορισθείσας για την εξόφληση του δανείου προθεσμίας, το κτήμα περιέρχεται στην κυριότητα του δανειστή ο οποίος όμως υποχρεούται να καταβάλει το υπερβάλλον στην οφειλέτρια), αριθ. 42 (= Ιακ. Βισβίτζη, Δικαστικά αποφάσεις Μυκόνου, αριθ. 16). Επίσης Α. Δρακάκη, Σύρος αριθ. εγγρ. 97, σ. 405, στιχ. 23-26: "νὰ ἀπομένον τὰ ἄνωθεν πράγματα εις τέλεια πουλησιὰ...περὸ μέ τοῦτο νὰ στιμάωνται καὶ ἂν ήθελε ἀκολουθήσει νὰ ἔχουνε ἀβανζούρα τὰ πράγματα, ὅπου νὰ στρέφῃ ὁ

Ιδιόρρυθμη περίπτωση επιβολής καταπιστευτέου όρου με δικαστική απόφαση αποτελεί η περίπτωση αποφάσεως κοινοτικού κριτηρίου της Μυκόνου έτους 1772¹¹⁴. Με την απόφαση αυτή παρέχεται στον οφειλέτη νέα προθεσμία, σαράντα ημερών, για την εκούσια εξόφληση του χρέους. Με την πάροδο της προθεσμίας ορίζεται ότι το ακίνητο του υπερήμερου οφειλέτη θα περιέρχεται πλέον κατά πλήρη κυριότητα στον δανειστή *"ὡς πράγμα ἐδικό του καὶ ἀγορά του"* (στιχ. 34).

β) Σύμφωνα με τα γραπτά έθιμα Θήρας 1797: *"ὅταν τις δανεισθῇ ἄσπρα καὶ δώσῃ ἀμανάτια ἢ χωράφια, καὶ εἰς διάστημα χρόνων δέκα πέντε δέν τὰ ἀναζητήσῃ καὶ νὰ ξεπληρώσῃ τὸ χρέος του, τότε νὰ μένῃ τὸ ἄνωθεν ἀμανάτιον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ δανειστοῦ"*¹¹⁵. Με βάση την κωδικοποιημένη αυτή διάταξη του εθιμικού δικαίου της Θήρας ο δανειστής καθίσταται αυτοδικαίως κύριος του ενυπόθηκου αντικείμενου με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι έχουν παρέλθει 15 έτη από τη σύσταση του δανείου και το χρέος παραμένει ανεξόφλητο. Από τα ανωτέρω συνεπώς προκύπτει εξ αντιδιαστολής ότι πριν από τη πάροδο δεκαπενταετίας από τη σύσταση του χρέους ο δανειστής δεν καθίσταται –σε περίπτωση υπερημερίας του οφειλέτη– αυτομάτως κύριος του πράγματος, έχει όμως το δικαίωμα να προκαλέσει τη διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως μέσω της οποίας ικανοποιείται η αξίωσή του διά της ρευστοποίησης της υποθηκευμένης περιουσίας¹¹⁶. Από τις ανωτέρω περιπτώσεις θα πρέπει να διακριθούν εκείνες κατά τις οποίες με δικαστική απόφαση παραχωρείται, ως ασφαλιστικό μέτρο, η νομή των πραγμάτων του οφειλέτη στον δανειστή. Τούτο με ως έννομη συνέπεια τη νομή και

ἐκλαμπρότατος, νὰ τὸ στρέφῃ τῶν νοικοκύρηδων, ὅπου εἶχας τὰ πράγματα, εἴτε ὁ, τινος ἤθελε τύχει ὅπου νὰ ἔχῃ κανένα νόμιμο ποσέσσο μέσα εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα". Ενδιαφέρον είναι να σημειωθεί ότι και κατά το ιουστινιάνειο δίκαιο επιτρεπτή ήταν η ειδική εκείνη συμφωνία με την οποία είχε συνομολογηθεί ότι το ενέχυρο σε περίπτωση μη καταβολής του χρέους θα περιέρχεται στον δανειστή στην αξία της δημόσιας εκτιμήσεως του πράγματος (D. 20, 1, 16 § 9).

114. Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 189. Λόγω της μη ισχύος ουσιαστικού δεδικασμένου επανεκδικάζεται (για τέταρτη συνεχή φορά) η ίδια υπόθεση (ίδιοι διάδικοι-ίδιο αντικείμενο) η οποία στο παρελθόν έχει κριθεί από διάφορες άλλες δικαστικές αρχές του νησιού (Καβαλιέρης Ψάρος, αιρετοί κριτές, καπετάν Πέτρος Αννίσκος). Παρόμοιο είναι και το περιεχόμενο άλλης δικαστικής αποφάσεως του έτους 1710, όπου επίσης επιβάλλεται από το δικάζον κριτήριο καταπιστευτέος όρος (Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 93 έτους 1710). Αντιθέτως το δικαστήριο δεν αποδέχεται αίτημα του ενάγοντος περί επιβολής καταπιστευτέου όρου σε υπόθεση που εκδικάσθηκε το έτος 1728 (Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 162 έτους 1728).

115. Λ. Χ ρ υ σ α ν θ ό π ο υ λ ο υ , Συλλογή, σ. 163=Ζέπων, JGR, τ. VIII, ό.π., Κεφ. Ι'.

116. Πρβλ. τη σχετική διάταξη των γραπτών έθιμων Θήρας και Ανάφης έτους 1797, Κεφ. Θ' περί χρεωφειλεμάτων § 11 για την οποία βλ. παραπάνω σημ. 72.

κάρπωση του πράγματος από τον δανειστή μέχρι την εξόφληση του χρέους¹¹⁷. Όπως μαρτυρά το πηγαίο υλικό που προέρχεται από τη νήσο Σύρο¹¹⁸, η δικαστική επιβολή του ασφαλιστικού αυτού μέτρου ήταν ιδιαίτερος συχνή στον κυκλαδικό χώρο κατά την υπό εξέταση χρονική περίοδο, επιβάλλετο δε στις περιπτώσεις εκείνες κυρίως, όπου ο οφειλέτης απουσίαζε μεγάλο μεγάλο χρονικό διάστημα από τον τόπο του.

II. Διαδικασία

Όπως προκύπτει από τις κωδικοποιήσεις εθίμων των νησιωτικών κοινοτήτων του Αιγαίου καθώς και από τις απαντήσεις των δημογεροντιών στα ερωτήματα του Υπουργείου Δικαιοσύνης του έτους 1833 οι περιπτώσεις εκποίησης με αναγκαστικούς πλειστηριασμούς περιουσιών, που ήσαν υπερχρεωμένες με ιδιωτικά χρέη, πρέπει να ήταν αρκετές¹¹⁹. Στη Μύκονο ειδικότερα, όπως προκύπτει από το διαθέσιμο νοταριακό υλικό και τις δικαστικές αποφάσεις του νησιού, οι αναγκαστικοί πλειστηριασμοί που επισπεύδονται για ικανοποίηση βεβαιωθέντων ιδιωτικών χρεών διεξάγονται κατόπιν κηρύξεως, δημόσιας δηλαδή γνωστοποίησης του επικείμενου αναγκαστικού πλειστηριασμού¹²⁰. Η κηρύξη ("Διακήρυξη") επιβαλλόταν αδιακρίτως

117. Πρβλ. τον θεσμό της "ἐμπατείας" ("ἐμπατείας" = "ἐμβαδείας") του αιγαίου ελληνικού και ελληνιστικού δικαίου σύμφωνα με τον οποίο -κατά την επικρατήσαν ερμηνεία των σχετικών πηγών- ο ενέχυρουχος δύναται συμβάλλει δανειστής ελάμβανε, σε περίπτωση υπερχρεωτικότητας του οφειλέτη, τη νομή του πράγματος, εκτός εάν είχε ειδικά συμφωνηθεί ότι ο δανειστής καθίσταται κύριος του πράγματος. Για το ζήτημα βλ. αναλυτικά Δ. Παππού-Λιγιά, Εμπράγματος ασφάλεια, σ. 131-139.

118. Βλ. σχετικά Α. Δρακάκη, Σύρος, αριθ. εγγρ. 23, σ. 327-328 (απόφαση των επιτρόπων της Κοινότητας Σύρου της 1/10/1696 με την οποία παραχωρείται η νομή του χωραφίου του οφειλέτη στον δανειστή μέχρι την αποπληρωμή του χρέους), αριθ. εγγρ. 33 (απόφαση του κοινοτικού κριτηρίου Σύρου της 9/2/1719 με την οποία ο εξοφλήσας ολόκληρο το χρέος συνοφειλέτης λαμβάνει τη νομή των πραγμάτων του συνοφειλέτη του ο οποίος απουσιάζει από το νησί της Σύρου), αριθ. εγγρ. 47, σ. 353 (απόφαση κοινοτικού κριτηρίου της Σύρου της 24/4/1729 με την οποία η σύζυγος λαμβάνει τη νομή της περιουσίας του απουσιάζοντος από το νησί συζύγου σε ικανοποίηση απαιτήσεως διατροφής), αριθ. εγγρ. 64, σ. 368 (απόφαση του Επιτρόπου με την οποία παραχωρείται στον δανειστή η νομή των πραγμάτων του οφειλέτη), αριθ. εγγρ. 97, σ. 405, αριθ. εγγρ. 118, σ. 430.

119. Γ. Πετρόπουλου, Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 197, 1036, 1157, 1175, 1313, 1376, 1694, 1728, 1752, 1754, 1757, 1792 καθώς και Μ. Τουρτόγλου, Μύκονος δικ. αποφ. αριθ. 15, 52, 84, 126. Σχετικά με τη διενέργεια πλειστηριασμών λόγω ιδιωτικών χρεών στη Θήρα βλ. γραπτά έθιμα Θήρας και Ανάφης έτους 1797 (Λ. Χρυσανθόπουλου, Συλλογή, σ.162=Ζέπων, JGR, VIII, Αθήναι 1931, Κεφ. Α', σ. 514), ενώ για ανάλογη διαδικασία στη Σίφνο κάνει διεξοδικά λόγο ο Γ. Πετρόπουλος ο οποίος μάλιστα θεωρεί ότι οι δικονομικοί κανόνες της διαδικασίας αυτής απηχούν ιταλικό αστικό δικονομικό δίκαιο (Γ. Πετρόπουλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 47).

120. Σχετικά με την proscriptio του ρωμαϊκού δικαίου βλ. Δ. Γκόφα, Ιστορία και

σε πλειστηριασμούς κινητών ή ακινήτων περιουσιακών στοιχείων του καθ' ου η εκτέλεση. Αποτελούσε δε το κυριότερο μέσο δημοσιοποιήσεως του πλειστηριασμού καθώς αποσκοπούσε στην πληροφόρηση όλων των ενδιαφερομένων για την αγορά του πλειστηριαζόμενου πράγματος ώστε να επιτευχθεί, μέσω της δημιουργίας συνθηκών ελεύθερου συναγωνισμού, το μεγαλύτερο κατά το δυνατόν πλειστηρίασμα και να αποφευχθούν ενδεχόμενες συμπαιγνίες κατά την πώληση. Προκειμένου δε ακριβώς να καταστεί δυνατή η ευρύτερη δημοσιοποίηση του επικείμενου αναγκαστικού πλειστηριασμού η "διαλάληση" διεξήγето από τον κήρυκα ("καστελάνος της κομμουνιτᾶς", "τελάλης" ή "διαλαλητής")¹²¹ σε δημόσιο τόπο, στην "πιάτσα τήν κομμούνα"¹²². Η "διαλάληση" αυτή θα πρέπει να περιελάμβανε όλα τα ουσιώδη στοιχεία του αναγκαστικού πλειστηριασμού (χρόνο, τόπος, τιμή πρώτης προσφοράς, ονόματα του υπερ' ου και του καθ' ου η εκτέλεση, προσδιορισμός του ακινήτου). Ωστόσο δεν γνωρίζουμε, – λόγω ελλείψεως στοιχείων από το διαθέσιμο υλικό –, κατά πόσον η κατάρτιση προγράμματος πλειστηριασμού αποτελούσε απαραίτητο στοιχείο της προδικασίας του.

Καθώς σαφώς προκύπτει από τα νοταριακά έγγραφα της Μυκόνου αλλά και από τις κωδικοποιημένες εθμικές διατάξεις των νησιωτικών κοινοτήτων του κυκλαδικού χώρου¹²³, βασικός σκοπός της "διαλαλήσεως" ήταν μεταξύ άλλων, και η ευνοϊκή

Εισηγήσεις, § 122 III β.

121. Ο όρος "καστελάνος" χρησιμοποιείται στη Μύκονο τον 17ο και στις αρχές του 18ου αιώνα. Βλ. Γ. Πετρόπουλου, Νοταριακά πράξεις Μυκόνου, αριθ. 197, 237, 239, 961, 1007, 1036, 1157, 1175, 1313, 1334, 1376, 1441, 1647· Μ. Τουρτόγλου, Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 13 έτους 1668, 52 έτους 1704. Ο ίδιος στα τέλη του 18ου αιώνα αποκαλείται "τελάλης" ή "διαλαλητής". Πρβλ. Α. Δρακάκη, Σύρος, δικ. αποφ. αριθ. 108 έτους 1799· Γ. Πετρόπουλου, Νοταριακά πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1694, 1728, 1752, 1757, 1792.

122. Γ. Πετρόπουλου, Νοταριακά πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1313 έτους 1671. Πρβλ. επίσης Έθιμα Σύρου του 1695, Ζέπων, JGR, τ. VIII, Αθήναι 1931, σ. 499 ("...νά διαλαληθῇ με τόν καστελάνον ἔμπροσθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καὶ Ἀγ. Ἰωάννου...").

123. Μ. Τουρτόγλου, Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 13 έτους 1668, στιχ. 8-10 ("ἐδιαλαλήσασι τὸ σπίτιν της καὶ ἔβα/λάν το στοῖ κάντος διὰ τὴν ἄνωθεν κοντάνα. Καὶ μὴν εὐρίσκοντας ἄλλος προσιμώτερος ἐδικὸς νά λάβῃ τὸ ἄνωθεν σπίτι..."), 105 έτους 1710, στιχ. 13, 14 ("καὶ λέγει πὼς ἐδιαλάλησεν τὴν ἄνωθε ταράτσα τρεῖς βολὲς ὅποιος ἀπὸ τοὺς ἐδικοὺς ἔχει δικαιώματα καὶ προτιμὴ νά ἔβγῃ νά τὴν ἐπάρῃ καὶ κανεῖς δὲν ἐμοβερίστη) καθὼς καὶ 15 έτους 1673, στιχ. 21, 22. Βλ. επίσης Γ. Πετρόπουλου, Νοταριακά πράξεις Μυκόνου, νοταριακές πράξεις του κατζηλλιέρη Μυκόνου παπα-Γεράσιμου Βίδου τέλους 17ου αιώνα, αριθ. 57 έτους 1662, στιχ. 13, 237 έτους 1684, στιχ. 8, 239 έτους 1684, στιχ. 9, 605 έτους 1666, στιχ. 14, 961 έτους 1669, στιχ. 10, 11, 1036 έτους 1669, στιχ. 7, 8, 1157 έτους 1670, στιχ. 4, 1313 έτους 1761, στιχ. 11, 12, 1334 έτους 1671, στιχ. 6, 1376 έτους 1671, στιχ. 8,

γνωστοποίηση του επικείμενου αναγκαστικού πλειστηριασμού στους έχοντες δικαιώματα προτιμήσεως, στους "πρόσσιμους", προκειμένου αυτοί να ασκήσουν το εμπράγματο δικαίωμα προτιμήσεως¹²⁴. Ποιά όμως ήταν η συγκεκριμένη προθεσμία μέσα στην οποία έπρεπε να ασκηθούν τα δικαιώματα προτιμήσεως δεν γνωρίζουμε με ακρίβεια. Στη Μύκονο πάντως είναι πιθανόν ότι οριζόταν προθεσμία τριών ημερών¹²⁵, ενώ είναι σαφές ότι η πρόσκληση προς τους έχοντες δικαιώματα προτιμήσεως προκειμένου να ασκήσουν τα δικαιώματά τους επαναλαμβανόταν τρεις συνεχείς φορές¹²⁶. Για τους "πρόσσιμους" που απουσίαζαν από τον τόπο τους κατά τον χρόνο της διαλαλήσεως, φαίνεται ότι ίσχυε ιδιαίτερη προθεσμία από την επάνοδό τους στο νησί¹²⁷.

1441 έτους 1671, στιχ. 9, 1647 έτους 1670, στιχ. 6, 7 καθώς και του νοτάριου Γρηγορίου Αρτακηνού του 18ου αιώνα, αριθ. 1694 έτους 1778, στιχ. 9, 1728 έτους 1778, στιχ. 7, 1792 έτους 1779, στιχ. 14). Ανάλογα ίσχυαν και στη Σύρο (Α. Α ρ α κ ά κ η, Σύρος, σ. 233), Θήρα (έθιμα Θήρας και Ανάφης έτους 1797, Ζέπον, JGR, τ. VIII, Αθήναι 1931, Κεφ. Α', σ. 504), Νάξο (έθιμα Νάξου έτους 1810, Ζέπον, JGR, τ. VIII, Αθήναι 1931, Κεφ. Ε', λθ', σ. 538-539).

124. Πρόκειται για το εμπράγματο δικαίωμα αντιστοφής της πωλήσεως του εκποιηθέντος ακινήτου περιουσιακού στοιχείου το οποίο διέθεταν οι πλησιέστεροι συγγενείς, οι κληνοί και οι ιδιοκτήτες των ομόρων ή γειτονικών ακινήτων. Σχετίζεται με τη διαμόρφωση του δικαιώματος προτιμήσεως ως εμπράγματου με τη Νέου έτους 922 μ.χ. του Ρωμανού του Λακατηνού βλ. Π. Ζέ π ο υ, "Τίνα περί της αντιπής προτιμήσεως κατά το δίκαιον των παραδουναβείων χωρών", *Μνημόσυνα Πατριάρχου*, Αθήναι 1934, σ. 293, 298 σημ. 20.

125. Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ, Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1175 έτους 1670, στιχ. 4. Βλ. ομοίως έθιμα Θήρας και Ανάφης έτους 1797, ό. π. Κεφ. Α', σ. 504. Προβλ. επίσης Συνταγμάτιον Νομικόν, XXXII, ιγ' σε συνδυασμό με τη διάταξη ς' απ' όπου προκύπτει προθεσμία τριάντα ημερών (για τους μη απουσιάζοντες) ή τεσσάρων μηνών (για τους απουσιάζοντες) η οποία αρχίζει από τη γνωστοποίηση της επικείμενης αναγκαστικής εκποιήσεως. Από το διαθέσιμο υλικό πάντως δεν προκύπτει αν η ίδια προθεσμία ίσχυε και για την αναγγελία των δανειστών.

126. Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ, Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1036, 1376, 1694, 1728, 1752, 1792· Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ, Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 15, 105. Είναι ασαφές εάν η τριπλή αυτή κλήση απευθύνεται και προς τον οφειλέτη προκειμένου αυτός να εξαγοράσει το πράγμα. Σε περίπτωση συμβατικού ενεχύρου την τριπλή κλήση του οφειλέτη προς πληρωμή προκειμένου ο δανειστής να προβεί, σε αρνητική περίπτωση, σε εκποίηση του πράγματος καθιέρωσε η Εκλογή των Ισαύρων (Ε. 10, 2) τροποποιώντας την αντίστοιχη διάταξη του Ιουστινιάνειου Κώδικα που όριζε τη μία και μόνο κλήση του οφειλέτη από τον δανειστή (C. 8, 33 (34), 3 § 1).

127. Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ, Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 13 έτους 1668, σ. 27, στιχ. 11-15. Στην Κάρπαθο, σε περίπτωση εκποιήσεως υπερχρεωμένου κτήματος μέσω της διαδικασίας του αναγκαστικού πλειστηριασμού, το δικαίωμα προτιμήσεως έπρεπε να ασκηθεί μέσα σε προθεσμία 31 ημερών για τους κατοικούντες στο νησί ή ενός έτους για τους απουσιάζοντες στο εξωτερικό (Μ.Γ. Μ ι χ α η λ ί δ ο υ - Ν ο υ ά ρ ο υ, Νομικά έθιμα Κάρπαθου, σ.

Ένα ερώτημα που ανακύπτει είναι σε ποιο ακριβώς στάδιο της διαδικασίας του αναγκαστικού πλειστηριασμού ήταν επιτρεπτή η προβολή των δικαιωμάτων προτιμήσεως. Από το διαθέσιμο υλικό προκύπτει αρχικά ότι δικαιώματα προτιμήσεως μπορούσαν να προβληθούν όχι μόνον κατά τη διάρκεια της προδικασίας του αναγκαστικού πλειστηριασμού αλλά και κατά το στάδιο της διενέργειάς του, κατά το οποίο, εάν οι έχοντες δικαιώματα προτιμήσεως προσέφεραν την καθορισθείσα τιμή της πρώτης προσφοράς, αναλάμβαναν το πράγμα¹²⁸. Μόνον εάν εκείνος, που είχε το δικαίωμα προτιμήσεως, δεν εμφανιζόταν διόλου ή εάν παραιτείτο από την άσκηση του δικαιώματος, το πλειστηριαζόμενο πράγμα κατακυρωνόταν σε άλλον στην τιμή της πρώτης προσφοράς ή σε ανώτερη προσφορά¹²⁹.

Αμφισβητούμενο είναι κατά πόσον η άσκηση των δικαιωμάτων προτιμήσεως μετά την κατακύρωση του πράγματος σε τρίτον υπερθεματιστή ήταν εθιμικά αποδεκτή. Από την απάντηση της [δημογεροντίας] της Μυκόνου στα ερωτήματα του Υπουργείου Δικαιοσύνης έτους 1833 σχετικά με το ζήτημα αυτό –όπου σαφώς αντιδιαστέλλονται οι "μερικές" πωλήσεις, δηλαδή οι πωλήσεις που γίνονταν με ιδιωτική συμφωνία των συμβαλλομένων από τις πωλήσεις που γίνονταν με "δημοπρασία"¹³⁰– συνάγεται ότι δεν ήταν δυνατή η ανάστροφή της διαδικασίας του πλειστηρια-

40, 41). Για το ζήτημα της προθεσμίας άσκησης δικαιωμάτων προτιμήσεως όταν διενεργούνταν δημόσιοι πλειστηριασμοί στη Σύρο βλ. έθιμα Σύρου έτους 1695, ό.π., σ. 499.

128. Γ. Πετρούλου, Νοταριακά πράξεις Μυκόνου, αριθ. 605, 1754. Προβλ. Συνταγματίον Νομικόν XXXII, ιδ'. Κατά την απόφασή αυτή θα πρέπει να είναι η έννοια της "εγγυήσεως" που αναφέρεται σε πρακτικό πτωχεύσεως του έτους 1799 από τη νήσο Σύρο: "...Έβαλε (ο Επίτροπος) κοινό τελάλη όποιος είναι εκείνος όπου έχει να λαβαίνει... να έλθη και να φανερωθῇ εἰς τὴν Κατζελλαρίαν με τὴν όμολογία του... κι ακόμα όποιος είναι πρόσσιμος, να γένῃ έγγυητής, να πάρῃ πράγματα" (Α. Δρακάκη, Σύρος, σ. 418-419).

129. Προβλ. σχετικά Συνταγματίον Νομικόν, XXXII, ιδ'. Νομικόν Πρόχειρον, Βιβλ. Β' <38>. Περί προτιμήσεως, α'.

130. "Εἰς τὰς μερικές πωλήσεις πρώτον έπροτιμῶντο...". Επίσης, "Δέν έπροτιμῶτο δέ οὐδείς εάν διά δημοπρασίας έτελειούτο ἡ πώλησις" (Ιακ. Βισβίτζη, "Τα ερωτήματα του Υπουργείου Δικαιοσύνης του έτους 1833 περί των νομικών εἰμων και επ' αυτών απαντήσεις των τοπικών αρχών", *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.*, 7 (1957), σ. 10 (στη συνέχεια: Ερωτήματα (1957). Με τη λέξη "μερικές" αντιδιαστέλλονται εδώ οι πωλήσεις ακινήτων που γίνονταν με ιδιωτική συμφωνία των συμβαλλομένων μερών, από τις εκποιήσεις περιουσιών που γίνονταν "διά δημοσίου τρόπου". Προβλ. και έθιμα Νάξου έτους 1810, ό.π., Κεφ. Ε', λη', σ. 538 (ομοίως και στα δηλωθέντα αρχαία έθιμα της Νάξου από τον έπαρχο Ι. Μαμούνη στα 1833, Γ. Μάουρερ, *Ο ελληνικός λαός*, σ. 222). Λ. Χρυσανθόπουλου, Συλλογή, σ. 87. Ι. Δελαρόκκα, "Συμβολή στη μελέτη των εθίμων της Νάξου", *Ναξιακόν Αρχεῖον*, 2 (1947), σ. 39. γραπτά έθιμα Σύρου έτους 1812, ό.π., σ. 501. έθιμα Θήρας έτους 1797, ό.π., Κεφ. Α', σ. 504). Πάντως κατ' εξαίρεση όλες οι πωλήσεις που είχαν γίνει με σκοπό την καταδολίευση του πλησιέστερου συγγενούς, ανατρέπονταν αδιακρίτως αν

σμού κατόπιν εγέρσεως δικαιωμάτων προτιμήσεως όταν αυτή είχε ολοκληρωθεί¹³¹. Από την απάντηση αυτή σε συνδυασμό και με τις άλλες πληροφορίες που προκύπτουν από το υπό εξέταση υλικό σχετικά με τις προθεσμίες ασκήσεως των δικαιωμάτων προτιμήσεως επί αναγκαστικού πλειστηριασμού¹³², συμπεραίνεται, ότι δεν ήταν δυνατή κατά κανόνα η άσκηση δικαιωμάτων προτιμήσεως μετά την περάτωση της διαδικασίας του πλειστηριασμού, μετά δηλαδή την κατακύρωση¹³³. Η κατακύρωση συνεπώς του πλειστηριαζόμενου ακινήτου ως διαδικαστική πράξη, με την οποία τελείωνε η διαδικασία του αναγκαστικού πλειστηριασμού, είχε ως έννομη συνέπεια την απόσβεση των τυχόν υφιστάμενων εμπράγματων δικαιωμάτων προτιμήσεως (συγγενών, συνιδιοκτητών, συμπλιαστών). Εξαίρεση πιθανόν να ίσχυε μόνο στην ειδική εκείνη περίπτωση, όπου ο έχων δικαίωμα προτιμήσεως απουσίαζε από το νησί κατά τον χρόνο της κατακύρωσης του πλειστηριαζόμενου πράγματος σε τρίτο υπερθεματιστή. Ενδεικτικά αναφέρουμε μια δικαστική υπόθεση από το νησί της Μυκόνου, η οποία εκδικάζεται από κοινοτικό κώδικα το έτος 1710. Στην υπόθεση αυτή ο ενάγων, ο οποίος επικαλείται δικαίωμα προτιμήσεως επί του εκπλειστηριασθέντος πράγματος, στρέφεται με διεκδικητική αξίωση κατά της υπερθεματίστριας. Το ενδιαφέρον στοιχείο εδώ είναι ότι ο "προσσίμος" κατά την κατακύρωση απουσίαζε από το νησί¹³⁴. Η ενάγομένη παραλάβα με τη σειρά της το κοινοτικό έγγραφο, ότι παρήλθε η αποκλειστική προθεσμία των σαράντα ημερών εντός της οποίας ο ενάγων έπρεπε να ασκήσει το εμπράγματο δικαίωμα της προτιμήσεως. Η παραπάνω

επρόκειτο για εκούσιες ή αναγκαστικές εκποιήσεις (Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ερωτήματα (1957), σ. 10).

131. "Δέν έπροτιμάτο ούδεις εάν διά δημοπρασίας έτελειούτο ή πώλησις" (Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ερωτήματα (1957), σ. 10). Αντίστοιχη διάταξη περιλαμβάνεται και στον Μολδαβικό Κώδικα, "Είς τὰ πράγματα τὰ πωλούμενα δημοσίως διά πλειστηριασμού δέν έχει χώραν τό τής προτιμήσεως δίκαιον" (Μολδαβικός Κώδιξ, § 1437 και Παράρτημα. Περί διαπρασεως δημοσίας, § 4 (ομοίως και επί εκουσίου πλειστηριασμού).

132. Βλ. πιο πάνω σ. 167.

133. Δεν μπορούσαν οι έχοντες δικαίωμα προτιμήσεως να αναλάβουν τα εκποιηθέντα με δημοπρασία στις περιοχές της Μήλου (Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , "Τα ερωτήματα του Υπουργείου Δικαιοσύνης του έτους 1833 περί των νομικών εθίμων και επ' αυτών απαντήσεις των τοπικών αρχών", *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.*, 6 (1955), σ. 127) καθώς και της Βοστίτζας εφ' όσον η διαδικασία του πλειστηριασμού είχε ολοκληρωθεί και το πράγμα είχε παραδοθεί στον αγοραστή (Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ερωτήματα (1962), σ. 66). Στη Θήρα επίσης δεν ήταν δυνατή η έγερση δικαιωμάτων προτιμήσεως εφ' όσον οι ενυπόθηκοι δανειστές λάμβαναν στην κατοχή τους το σύνολο της περιουσίας του οφειλέτη τους εκτός και εάν οι συγγενείς ή οι γείτονες μέσα σε προθεσμία ενός μηνός εξοφλούσαν τα χρέη στο ακέραιο (Εθίμα Θήρας και Ανάφης έτους 1797, ό.π., Κεφ. Θ' , σ. 514). Προβλ. επίσης Συνταγμάτιον Νομικόν, XXXII, ιγ' .

134. Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 99 έτους 1710.

διεκδικητική αγωγή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως "διεκδικητική" ανακοπή τρίτου, εφ' όσον, αφ' ενός μεν ο ενάγων αποτελεί πρόσωπο εκτός των υποκειμένων της διαδικασίας (του καθ' ου ή εκτέλεση ή δανειστή, που να έχει έννομο συμφέρον), αφ' ετέρου δε η νομιμοποίησή του βασίζεται στο γεγονός ότι επικαλείται εμπράγματο δικαίωμα που επάγεται ακυρότητα της διαθέσεως του εκπλειστηριασθέντος πράγματος. Από το κείμενο της συγκεκριμένης αποφάσεως δεν προκύπτει πάντως με σαφήνεια, εάν η προθεσμία των σαράντα ημερών –την οποία επικαλείται προς απόρριψη της αγωγής η υπερθεματίστρια (και την οποία τελικώς αποδέχεται το δικάζον την υπόθεση κοινοτικό κριτήριο)– αποτελεί αποκλειστική προθεσμία εντός της οποίας έπρεπε να ασκηθεί η αγωγή διεκδικήσεως του πλειστηριασθέντος, ή προθεσμία εντός της οποίας έπρεπε να προβληθεί το εμπράγματο δικαίωμα προτιμήσεως πριν όμως από την κατακύρωση¹³⁵.

Αφετηρία της πλειοδοσίας είναι η τιμή της πρώτης προσφοράς, όπως αυτή προσδιοριζόταν από ειδικούς εκτιμητές ("στιμαριστάδες" της κοινότητας, "αποκοπτές"). Οι εκτιμητές αυτοί ορίζονται κατά περίπτωση είτε από τους επισπεύδοντες δανειστές είτε από την αρμόδια αρχή, είχαν όμως εφόδο τους την επακριβή εκτίμηση της "minimum" αξίας της περιουσίας, που έπρεπε να ρευστοποιηθεί¹³⁶. Η τιμή αυτή, η οποία αποτελούσε την αφετηρία των προσφορών ήταν δεσμευτική για τον επισπεύδοντα, που ήταν υποχρεωμένος να την αποδεχθεί, εφ' όσον κατά την πλειοδοσία δεν προσφερόταν ανώτερο τίμημα.

Αν κατά τη διάρκεια του πλειστηριασμού δεν εμφανιζόταν κανείς ως υποψήφιος αγοραστής, το πράγμα κατακυρωνόταν στον επισπεύδοντα δανειστή στην τιμή της πρώτης προσφοράς¹³⁷.

Ο πλειστηριασμός κινητών και ακινήτων πραγμάτων τελείωνε με τη διαδικαστική πράξη της κατακυρώσεως. Πιθανολογούμε πάντως ότι η κατακύρωση δεν

135. Πρβλ. "...δικαιολογᾶται καὶ λέγει πῶς δὲν πορεῖ νὰ τὰ πάρῃ ἐπειδὴ καὶ νὰ ἐπέρασεν /τὸ τέρμινο τῷ σαράντα μερῶ κατὰ τὰ νατέτια τοῦ τόπου μας..", στιχ. 9-10. Επίσης "...ἄνωθεν δικαιοσύνη...θεωρῶντας τὸ ἄνωθεν κᾶντος καὶ πῶς ἐπέρασε τὸ τέρμινο τῷ σαράντα μερῶ κατὰ τὰ νατέτια τοῦ τόπου μας ...", στιχ. 13-15.

136. Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ.184 έτους 1762 κ.ά. Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1036 έτους 1669, στιχ. 10-11. Απαντώνται πάντως και περιπτώσεις όπου ο ορισμός "στιμαριστάδων" γίνεται μετά την κατακύρωση, πιθανόν διότι ο προηγηθείς πλειστηριασμός είχε ελείγοντα χαρακτήρα (Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 58, 197, 651). Στις περιπτώσεις αυτές οι "στιμαριστάδες" ορίζονται είτε μόνον από τον υπερθεματιστή (58, 197) είτε με κοινή συμφωνία υπερθεματιστή-πωλητή (651).

137. Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1036, 1157, 1175, 1313, 1376· Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 184 έτους 1762, στιχ. 8-10, 188 έτους 1772, στιχ. 14-15.

αποτελούσε πάντοτε το ύστατο χρονικό όριο, μέχρι το οποίο ο καθ' ου η εκτέλεση (οφειλέτης ή τρίτος κύριος) είχε το δικαίωμα να ματαιώσει τον πλειστηριασμό κινήτου ή ακινήτου πράγματος καταβάλλοντας τα έξοδα της διαδικασίας και τις απαιτήσεις των δανειστών (κατά τα ισχύοντα στο σύγχρονο δικονομικό δίκαιο)¹³⁸. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις ακόλουθες δικαστικές αποφάσεις από το διαθέσιμο υλικό της νήσου Μυκόνου:

Με δικαστική απόφαση του βοεβόδα της Μυκόνου Μιχαήλ Καναβούτζου που έχει εκδοθεί κατά το έτος 1673¹³⁹ ορίζεται αποκλειστική προθεσμία 50 ημερών, εντός της οποίας οι "νοικοκυροί" του εκπλειστηριασθέντος ακινήτου δύνανται, μετά την κατακύρωση του πράγματος στον επισπεύδοντα δανειστή (στον οποίο περιήλθε το ακίνητο λόγω μη εμφανίσεως άλλων υποψηφίων αγοραστών κατά την πλειοδοσία), να ανατρέψουν το αποτέλεσμα και να αναλάβουν το πράγμα εφ' όσον βεβαίως καταβάλλουν το χρέος¹⁴⁰. Εξ άλλου, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο νοταριακής πράξεως του δημόσιου νοτάριου Γρηγορίου Αρτακηνού έτους 1779¹⁴¹, παρά τη νομότυπη τήρηση της όλης προδικασίας και της κλειστικής διαδικασίας του αναγκαστικού πλειστηριασμού και την καταβολή του πλειστηριασμού από τον βοεβόδα της Μυκόνου Δημητράκη Μαυρογένη ως πλειοδότη, παρέχεται στην ιδιοκτήτρια προθεσμία ενός έτους για την ανατροπή της κατακύρωσεως με την υπόθεση ότι θα καταβάλει το πλειστηριασμό και τις τυχόν δαπάνες στον υπερθεματιστή. Η προθεσμία παρέχεται διότι η οφειλέτρια αποποιείται από το νησί σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως. Τέλος, άσκηση "διεκδικητικής ανακοπής" έχουμε και σε άλλη δικαστική υπόθεση έτους 1722, όπου ο γιός της οφειλέτριας ζητά από το δικαστήριο την ανατροπή του αποτελέσματος της κατακύρωσεως, σύμφωνα με το οποίο το εκπλειστηριασθέν ακίνητο περιήλθε στον πατέρα του ως πλησιέστερο συγγενή¹⁴². Ο αιτών επικαλείται απαγόρευση διαθέσεως του ακινήτου με αναγκαστικό πλειστηριασμό διότι τούτο αποτελεί γονική περιουσία του και συνεπώς, σύμφωνα με τα εθιμικώς κρατούντα στο νησί της Μυκόνου περί "κοντετζιονάδων" γονικών περιουσιών, οποιαδήποτε διάθεσή του συνεπάγεται σχετική ακυρότητα

138. Πρβλ. και B. 25, 1, 33=D. XIII, 7, 34 ("Εάν ο χρεώστης πωλήσῃ τῷ δανειστῇ τὸ ἐνέχυρον οὐ δύναται μετὰ ταῦτα διδοῦς τὸ κεφάλαιον καὶ τοὺς τόκους ἀνατρέπειν τὴν πρᾶσιν"). Επίσης B. 25, 7, 30=C. VIII, 27, 8 ("...Εἰ μέντοι πρὸ τοῦ προσενεγκεῖν ἐπώλησεν αὐτὸ (ὁ δανειστής), ἰσχυρῶς πέπρακε καὶ ἀνακαλεῖσθαι τὴν πρᾶσιν οὐ δυνατόν").

139. Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 15 έτους 1673.

140. Πρβλ. "Περὶ τοῦτο δίδονται ἄδεια καὶ καιρὸ /τῶν νοικοκυρῶν τοῦ ἰδίου πραγμάτου ἕως ἡμέρες 50 νὰ ἔχουν ἄδεια καὶ ἐξουσία νὰ τοῦ δίδου/τὸ ἄνωθεν χρέος καὶ νὰ παίρνου τὸ ἰδιόν τως πρᾶμα", στιχ. 24-26.

141. Γ. Π ε τ ρ ό π ο υ λ ο υ , Νοταριακαὶ πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1757.

142. Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 150 έτους 1722.

διαθέσεως υπέρ των τέκνων του ιδιοκτήτη (καθώς και σε περίπτωση ελλείψεως τέκνων των πλησιέστερων συγγενών) τα οποία, μετά τον θάνατό του, υποχρεωτικά εγκαθίστανται το καθένα στην εξ αδιαθέτου κληρονομική μερίδα του ως "οιονεί καταπιστευματοδόχοι"¹⁴³.

Για την πιστοποίηση της κατακυρώσεως, που είχε περατωθεί, συντασσόταν σχετική κατακυρωτική έκθεση, η οποία εφ' όσον αποτελούσε δημόσιο έγγραφο, περιβαλλόταν το κύρος της κατ'ηλλερικής πράξεως¹⁴⁴. Η πράξη αυτή περιελάμβανε περιγραφή της διαδικασίας του αναγκαστικού πλειστηριασμού από την κήρυξή του και μετά (απαρίθμηση των προσφορών, δηλώσεις των πλειοδοτών κ.λπ.) καθώς και το αποτέλεσμα της κατακυρώσεως. Υπογραφόταν δε κατά περίπτωση από ένα έως δύο μάρτυρες, τον αγοραστή και τον δημόσιο νοτάριο ή κατ'ηλλιέρη, μερικές δε φορές και από τους "ἀφέντες ἐπιτρόπους" του κοινού¹⁴⁵. Εφ' όσον δε η έκθεση αυτή βεβαίωνε κατά τρόπο δημόσιο και αυθεντικό τόσο την ενοχική αξίωση του υπερθεματιστή για παράδοση του πλειστηριασθέντος πράγματος, όσο και την ενοχική αξίωση του επισπεύδοντος δανειστή για καταβολή του πλειστηριασθέντος, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι, όσον αφορά τις απαιτήσεις αυτές, οι οποίες ήταν βέβαιες και εκκαθαρισμένες, αποτελούσε, κατά τα ισχύοντα και στο σύγχρονο δικονομικό δίκαιο, τίτλο εκτελεστό.

Με την κατακύρωση και συγκεκριμένα από τη στιγμή της καταβολής του πλειστηριάσματος από τον υπερθεματιστή επήρχετο η αποβίβα των διαφόρων δικαιωμάτων εμπράγματος ασφάλειας που εβάρυναν το πλειστηριαζόμενο, εφ' όσον τούτο "λελιμπεράρεται εἰς χεῖρας" του αγοραστή από τη στιγμή της καταβολής του πλειστηριάσματος¹⁴⁶. Τούτο προκύπτει από την ίδια την ουσιαστική φύση της εμπράγματος ασφάλειας, που συνίσταται στην εξασφάλιση της προνομιακής ικανοποιήσεως του δανειστή από το πλειστηρίασμα του βεβαρυμένου πράγματος καθώς και από την ευρύτατη δημόσια γνωστοποίηση του γεγονότος του επικείμενου αναγκαστικού πλειστηριασμού, που αποσκοπεί στο να παράσχει τη δυνατότητα σε όλους τους δα-

143. Πρβλ. Ν. 1, α' · Ν. 119, 11 · Εξάβιβλος, 5, 9, 29. Για το ζήτημα της νομικής προστασίας των "κοντετζιονάδων" γονικών περιουσιών στη Μύκονο κατά τη διάρκεια του 17ου και 18ου αιώνα βλ. Λ. Παπαρρηγό - Αρτεμιάδης, Η νομική προστασία της γονικής περιουσίας στη Μύκονο (17ος-18ος αι.), διδ. διατριβή (πολυγρ. Μέρος πρώτο, Κεφ. Β').

144. Α. Δρακάκης, Σύρος, αριθ. εγγρ. 80 έτους 1778, σ. 235, 128, σ. 443 · Γ. Πετρόπουλου, Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. εγγρ. 197 κ. ά · Μ. Τουρτόγλου, Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 84 έτους 1708 στιχ. 5-6, 117 έτους 1710, στιχ. 9-11.

145. Μ. Τουρτόγλου, Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 99 έτους 1710, 105 έτους 1710 (για δημόσια χρέη).

146. Γ. Πετρόπουλου, Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1036, 1157, 1175, 1313, 1376 · Μ. Τουρτόγλου, Μύκονος, δικ. αποφ. αριθ. 15.

νειστές να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους συμμετέχοντας στη διανομή του πλειστηριασμού.

Αμφισβητούμενο είναι εάν τα δικαιώματα τρίτων κυρίων του πράγματος –στην αυτονόητη περίπτωση κατά την οποία ο καθ' ου η εκτέλεση δεν ήταν κύριος του πλειστηριαζόμενου πράγματος – διατηρούνται αέριαι. Ειδική διάταξη για το ζήτημα περιλαμβάνει ο Μολδαβικός Κώδικας, ο οποίος βασιζόμενος προφανώς στην ευρεία δημοσιότητα της όλης διαδικασίας της "δημοσίας διαπράξεως" καθιέρωνε την καλόπιστη κτήση της κυριότητας παρά μη κυρίου αδιακρίτως εάν επρόκειτο για κινητά ή ακίνητα πράγματα¹⁴⁷. Το ζήτημα της καλόπιστης κτήσεως κυριότητας παρά μη κυρίου συναρτάται με το ποιός θεωρείται ως πωλητής κατά τη διαδικασία του πλειστηριασμού και κατ' επέκταση με το γενικότερο ζήτημα της νομικής φύσεως του αναγκαστικού πλειστηριασμού κατά την υπό εξέταση περίοδο. Καθώς προκύπτει από το διαθέσιμο υλικό, ο αναγκαστικός πλειστηριασμός είχε ήδη διαμορφωθεί ως νομική πράξη δημοσίου δικαίου και κατά συνέπεια τους ακόλουθους λόγους:

α) παρά το γεγονός ότι σε πλήθος κατακυρωτικών εκθέσεων ο επισπεύδων δανειστής εμφανίζεται με την ιδιότητα του πωλητή, ο οποίος ενεργεί ως αντιπρόσωπος του καθ' ου η εκτέλεση [δυνάμει ενός δικαιώματος ενεχύρου ή υποθήκης (γενικής ή ειδικής) στην παρουσία του οφειλέτη ή ενός γενικότερου αναγνωρισθέντος δικαιώματος πξούσιας να προβεί σε αναγκαστική εκτέλεση]¹⁴⁸, στην πραγματικότητα δεν θεωρείται ως πωλητής κατά τα ισχύοντα επί συμβάσεως πώλησεως του ιδιωτικού δικαίου. Και τούτο διότι σε αρκετούς πλειστηριασμούς ο επισπεύδων δανειστής είναι το πρόσωπο που πλειοδοτεί και συνεπώς αναδεικνύεται τελικά ως αγοραστής του πλειστηριαζόμενου πράγματος¹⁴⁹. Εάν επομένως χαρακτηριζόταν, κατά την έννοια του ιδιωτικού δικαίου, ως πωλητής, θα συνέπιπταν στο πρόσωπό του δύο αντίθετες και ασυμβίβαστες ιδιότητες, αυτές του πωλητή και του αγοραστή,

β) σε πλήθος νοταριακών κατακυρωτικών εκθέσεων των ετών 1778–1779, ως αγοραστής του πλειστηριαζόμενου πράγματος (πλειοδότης) εμφανίζεται ο βοεβόδας Μυκόνου Δημήτρης Μαυρογένης¹⁵⁰, ο οποίος ενεργεί ταυτόχρονα τόσο ως δικαιοδο-

147. Μολδαβικός Κώδιξ, Παράρτημα. Περί διαπράξεως, § 10 όπου ορίζεται ότι: "Ο αγοράσας από μεζάτι, λογίζεται πάντοτε καλή πίστει αγοραστής κατά τὸ χρυσόβουλλον, ὅθεν καὶ ἂν μετὰ ταῦτα εὖγη ξένον τὸ πρᾶγμα καὶ ψηφισθῇ ὁ πωλητὴς κακῇ πίστει νομεύς, ὁ αγοραστής δὲν ἐνέχεται νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ἀγορασθέν πρᾶγμα, ἢ τὴν τιμὴν αὐτοῦ.."

148. Μ. Τ ο υ ρ τ ὁ γ λ ο υ , Μύκονος αριθ. 197, 1157, 1313, 1694, 1728, 1752, 1757. Σπανιότερα ως πωλητής εμφανίζεται ο οφειλέτης (Γ. Π ε τ ρ ὁ π ο υ λ ο υ , Νοταριακαὶ πράξεις Μυκόνου, αριθ. 651, 1743).

149. Γ. Π ε τ ρ ὁ π ο υ λ ο υ , Νοταριακαὶ πράξεις Μυκόνου αριθ. 1036 ἔτους 1669, 1157 ἔτους 1670, 1175 ἔτους 1670, 1313 ἔτους 1673, 1376 ἔτους 1671.

150. Γ. Π ε τ ρ ὁ π ο υ λ ο υ , Νοταριακαὶ πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1694, 1728, 1743, 1757, 1792.

τικό όργανο¹⁵¹ όσο και ως όργανο εκτελέσεως επιφορτισμένο με τη διενέργεια των επί μέρους διαδικαστικών ενεργειών (εντολή προς δημόσια γνωστοποίηση, διανομή του πλειστηριάσματος). Η ταύτιση αυτή των ιδιοτήτων του οργάνου εκτελέσεως και του αγοραστή στο ίδιο πρόσωπο τελεί σε αντίθεση με την εκδοχή ότι τα όργανα εκτελέσεως ενεργούν ως αντιπρόσωποι (νόμιμοι, εκούσιοι) του καθ' ου η εκτέλεση ή του επισπεύδοντος κατά την εκποίηση με δημόσιο πλειστηριασμό.

γ) στον αναγκαστικό πλειστηριασμό η απαλλοτρίωση του αντικειμένου διεξάγεται χωρίς και παρά τη θέληση του καθ' ου η εκτέλεση δια της ασκήσεως "κρατικής" εξουσίας ή επιβολής.

δ) σε αντίθεση με τα ισχύοντα επί συμβάσεων πωλήσεως, όπου ο πωλητής σαφώς αναλαμβάνει έναντι του αγοραστή την ευθύνη για τυχόν ύπαρξη νομικών ελαττωμάτων του πωληθέντος πράγματος¹⁵², στις εκποιήσεις με αναγκαστικό πλειστηριασμό δεν αναφέρεται τίποτε σχετικό περί ευθύνης του επισπεύδοντος ή του καθ' ου η εκτέλεση έναντι του υπερθεματιστή. Το πιθανότερο συνεπώς είναι ότι η εθιμικά διαμορφωθείσα αρχή του ιδιωτικού δικαίου της εποχής περί υποχρεώσεως του πωλητή να αποζημιώνει τον αγοραστή σε περίπτωση ενκλήσεως του πράγματος, θεωρείτο ασυμβίβαστη με τη νομική φύση του αναγκαστικού πλειστηριασμού ως νομικής πράξεως δημόσιου δικαίου.

Κατά τη διανομή του πλειστηριάσματος, που δεν επαρκούσε, ακολουθείτο το λατινικό σύστημα, δηλαδή το πλειστηριασμό διαγέμεται μετά την ικανοποίηση των γενικών και ειδικών προνομιούχων δανειστών, μεταξύ των εγγειρόγραφων (απλών, μη προνομιούχων)¹⁵³ δανειστών κατά τρόπο συμμετρικό, ανάλογα δηλαδή με το μέγεθος της απαιτήσεως του καθενός και ανεξάρτητα από τον χρόνο γενέσεως της απαιτήσεως του δανείου¹⁵⁴, τον χρόνο συμμετοχής κάθε δανειστή στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως¹⁵⁵ ή το είδος του τίτλου που στηρίζει την απαίτηση (δικα-

151. Προβλ. Γ. Πετρόπουλου, Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1694, 1728, 1743, 1752, 1754, 1757, 1792 όπου οι δανειστές απευθύνονται στον βοεβόδα για να "κάνει ταξιλί τα ἄσπρα", να κινήσει δηλαδή τη διαδικασία του αναγκαστικού πλειστηριασμού.

152. "...ὀπλιγάζεται ὁ ἄνωθεν πωλητής αὐτός καί τὰ καλά του νά μαντινιέρη καί νά ντεφεντέρη τὸν ἄνωθεν ἀγοραστήν..." (Γ. Πετρόπουλου, Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 2, 3, 4, 5, 6 κ.ά). Για το ζήτημα βλ. και παραπάνω σ. 155.

153. "Ἀνυποθήκως δανείσαντες (B. 9, 6), "ἀνενέχυροι" (Πολιτικός Κώδιξ Ουγγροβλαχίας, Κεφ. Η' § 21). Για τη διαμόρφωση του τεχνικού όρου "ἐγγειρόγραφοι" βλ. Οικονομίδου - Λεμβάδα, Εγχειρίδιον, τ. 3, § 277 σημ. 18α.

154. Ιακ. Βισβίζη, Ερωτήματα (1962), σ. 81 (απάντηση δημογεροντίας Νάξου), σ. 84 (Σύρος), σ. 94 (Ανάφη). Αντίθετο ωστόσο έθιμο ίσχυε στην Πάρο, Αμοργό (Ιακ. Βισβίζη, Ερωτήματα (1962), σ. 86, 93). Προβλ. B. 25, 5, 36 (35)=C. VII, 17, 8

155. Γ. Πετρόπουλου, Νοταριακαί πράξεις Μυκόνου, αριθ. 1728 έτους 1778, 1792 έτους 1779 ("έλαβεν ὁ κάθε εἷς τὸν κουραμά του κατὰ τὸ ἀνάλογόν του"). Προβλ.

στική απόφαση, συμβολαιογραφικό ή ιδιωτικό έγγραφο). Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των εγχειρόγραφων δανειστών κατά τη διανομή του πλειστηριάσματος διασπάτο μόνον εφ' όσον η απαίτηση του εγχειρόγραφου δανειστή ήταν προνομιούχος. Παρά την έλλειψη πινάκων κατατάξεως των προνομιούχων και μη προνομιούχων απαιτήσεων στο διαθέσιμο υλικό, από τις σωζόμενες μαρτυρίες περί εθίμων προκύπτει με σαφήνεια ότι η διαφοροποίηση μεταξύ γενικών και ειδικών προνομίων του επίσημου βυζαντινού και μεταβυζαντινού δικαίου¹⁵⁶, καθώς και η τήρηση συγκεκριμένης σειράς κατατάξεως ενιαίας για κινητά και ακίνητα πράγματα, ίσχυε και κατά την υπό εξέταση περίοδο. Έτσι, σύμφωνα με τα τοπικά έθιμα, μεταξύ των γενικών προνομίων, των απαιτήσεων δηλαδή που ικανοποιούνται από οποιοδήποτε περιουσιακό στοιχείο του οφειλέτη, συμπεριλαμβάνονται: α) οι απαιτήσεις για έξοδα κηδείας, νοσηλείας, "ψυχικῶν"¹⁵⁷ καθώς και οι απαιτήσεις του δημοσίου από οποιαδήποτε αιτία¹⁵⁸. Μεταξύ των ειδικών προνομίων, των απαιτήσεων δηλαδή που ικανοποιούνται προνομιακά από συγκεκριμένα μόνο πράγματα που βρίσκονται σε ειδική σχέση με την απαίτηση, συμπεριλαμβάνονται κατά τη συνήθη σειρά κατατάξεώς τους: α) οι απαιτήσεις υπέρ των οποίων έχει καταβληθεί ενέχυρο ή υποθήκη¹⁵⁹, β) οι απαιτήσεις των γυναικών για εξασφάλιση της προίκας¹⁶⁰ και πιθανόν για ικανο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Εξάβιβλος, 3, 5, 40.

ΑΘΗΝΩΝ

156. Γενικά προνόμια (απαιτήσεις από προίκα και δημόσια χρέη): Εξάβιβλος, 3, 5, 41. Ειδικά προνόμια (ενέχυρα, υποθήκες): Εξάβιβλος, 3, 5, 31, 38, 45. Πρβλ. και Β. 25, 5, 37 (36)=C. VII, 17, 9· Syn. Bas. 10, 3, 16 ("Ο λαὸν ἐνέχυρον τὴν ἐπ' αὐτῷ ἀγωγὴν ἔχει· προτιμᾶται οὖν πάντων τῶν ἐχόντων προνόμιον ἐπὶ προσωπικαῖς ἀγωγαῖς").

157. Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, σ. 234-235 σημ. 1.

158. Οι απαιτήσεις του κράτους επί της περιουσίας των οικονομικών διαχειριστών κατατάσσονταν προνομιακά στις νησιωτικές περιοχές της Σύρου, Θήρας, Αίγινας (Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ερωτήματα (1962), σ. 84, 88, 97). Πρβλ. Πολιτικός Κώδιξ Ουγγροβλαχίας , Κεφ. Η' § 20: "Τὰ δημόσια καὶ αὐθεντικά χρέη προτιμοῦνται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ἀπὸ τὰ ιδιωτικά".

159. Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, αριθ. 97α της 15/1/1791. Σύμφωνα δε με την απάντηση της δημογεροντίας Νάξου μεταξύ περισσοτέρων συρρεόντων ενυπόθηκων δανειστών προτιμάται εκείνος που έχει εξασφαλισθεί με εμπράγματη ασφάλεια παχτώσεως επί της περιουσίας του οφειλέτη (Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ερωτήματα (1962), σ. 81 (απάντηση δημογεροντίας Νάξου).

160. Από τις απαντήσεις των δημογεροντιών των νήσων του Αιγαίου στα ερωτήματα του Υπουργείου Δικαιοσύνης έτους 1833 προκύπτει ότι κατά κανόνα οι προικώες απαιτήσεις των γυναικών επί των κτημάτων των συζύγων τους κατατάσσονταν προνομιακά κατά τη διανομή του πλειστηριάσματος (Ζέπων, JGR, VIII, Συλλογή τοπικών ελληνικών εθίμων, Αθήναι 1931, § 22, σ. 454· Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ερωτήματα (1962), σ. 78 (Σίφνος), 81 (Νάξος), 95 (Ανάφη), 97 (Αίγινα), 99 (Πόρος). Πρόκειται για αποδοχή από το μεταβυζαντινό εθιμικό δίκαιο του τουρκοκρατούμενου νησιωτικού χώρου του Αιγαίου της νόμιμης και

ποίηση αξιώσεως διατροφής από τον σύζυγο¹⁶¹, γ) οι απαιτήσεις των ανηλίκων¹⁶² και δ) οι απαιτήσεις από μίσθωση εργασίας¹⁶³. Αξίζει να σημειωθεί ότι μεταξύ των

προτιμώμενης υποθήκης της συζύγου επί της περιουσίας του συζύγου για εξασφάλιση των προικίων της απαιτήσεων· πρβλ. Γ. Σ. Μ α ρ ι δ ά κ η , Το Αστικόν Δίκαιον εν ταις Νεαραῖς των Βυζαντινών Αυτοκρατόρων, Αθήναι 1922, σ. 167-179. Σχετική και η δικαστική απόφαση μικτού κριτηρίου της Μυκόνου (βοεβόδας και προεστοί) έτους 1762 όπου σαφώς αναφέρεται η προνομιακή κατάταξη των προικίων απαιτήσεων της συζύγου έναντι των άλλων χρεών κατά το τοπικό έθιμο (Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 194 έτους 1762: "...καί μέ τό νάναι συνήθεια τοῦ τόπου μας παλαιά τό γυναικοπούρ[κι]/νά πλερώνεται σωστά ἀπό τό μούρκι τοῦ ἀνδρός της...", στιχ. 17-18· βλ. επίσης Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 193 έτους 1785). Αντίθετο το σχετικό έθιμο της Σύρου όπου οι προικώες απαιτήσεις της γυναίκας δεν κατατάσσονταν προνομιακά, ενώ επί πλέον, λόγω του εκεί ισχύοντος θεσμού της συζυγικής κοινοκτημοσύνης σε όσα αποκτήθηκαν από τους συζύγους μετά τη σύσταση του γάμου, οι προίκες των γυναικών ήταν υπέγγυες για την πληρωμή των χρεών των συζύγων κατά το ήμισυ (Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ερωτήματα (1962), σ. 84). Για το ανωτέρω ζήτημα σε σχέση με τις αποφάσεις του πατριαρχικού δικαστηρίου του 14ου-15ου αιώνα βλ. Ε. Π α π α γ ι ά ν ν η , "Η νομολογία των εκκλησιαστικών δικαστηρίων της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου σε θέματα περιουσιακού δικαίου. Η Οικονομικό δικαίο", *Forschungen zur Byzantinischen Rechtsgeschichte. Athener Reihe*, Αθήνα-Κωνσταντή 1997, σ. 99-109.

161. Σχετική είναι η δικαστική απόφαση μικτού κριτηρίου της Μυκόνου έτους 1787 η οποία έχει εκδοθεί από κριτήριο της Μυκόνου μετ' της συνθέσεως όπου συμμετέχουν βοεβόδας και προεστοί (Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ , Μύκονος, αριθ. 194 έτους 1787). Στη δικαστική αυτή υπόθεση η μητέρα και ο αδελφός του θανόντος, ως καθολικοί διάδοχοί του, εγείρουν αγωγή κατά της συζύγου του με την οποία διεκδικούν κινητά περιουσιακά στοιχεία του θανόντος που βρίσκονται στη νομή και κατοχή της, προκειμένου, δια της ρευστοποιήσεώς τους, να ικανοποιηθούν αξιώσεις των δανειστών του (στιχ. 12). Η αγωγή απορρίπτεται από το δικάζον κριτήριο με το αιτιολογικό ότι η ικανοποίηση του χρέους διατροφής της συζύγου από τον σύζυγο προηγείται από οποιοδήποτε άλλο χρέος του συζύγου (ενυπόθηκο ή μη) προς τους δανειστές του ("...ὁ δέ/ἐκλαμπρότατος βοῖβόντας καί οἱ εὐρεθέντες προεστοί εἶπαν πῶς προτιμᾶται τό χρέος ὅπου ἔχει ὁ ἄνδρας νά ζωοθρέφῃ τήν γυναῖκα του παρ' ἑξ τό χρέος ὅπου χρεωστεῖ ἐδῶ καί ἐκεῖ ὁ ἄνδρας της." και πιο κάτω "ἡ θροφή τῆς γυναικός δέν πέφτει εἰς κουραμᾶ", στιχ. 13-15, 21). Από την εν λόγω απόφαση προκύπτει με σαφήνεια η προνομιακή κατάταξη της απαιτήσεως της συζύγου για κάλυψη εξόδων διατροφής από τον σύζυγο. Συνεπώς το εθιμικό δίκαιο της Μυκόνου του 18ου αιώνα αναγνωρίζει την υποχρέωση διατροφής της συζύγου ως περιουσιακή υποχρέωση του άνδρα. Για το σχετικό ζήτημα όπως προκύπτει από την νομολογία των εκκλησιαστικών δικαστηρίων του 14ου-15ου αιώνα καθώς και από μεταβυζαντινά έγγραφα του 17ου-19ου αιώνα βλ. Ε. Π α π α γ ι ά ν ν η , Η νομολογία των εκκλησιαστικών δικαστηρίων κ. λπ., ό.π., σ. 111-112.

162. Στις νησιωτικές περιοχές της Σύρου, Θήρας, Ανάφης οι απαιτήσεις των ανηλίκων και ανικάνων προς δικαιοπραξία επί των κτημάτων των επιτρόπων τους κατατάσσονταν προνομιακά (Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ερωτήματα (1962), σ. 84, 88, 95).

163. Στον Πόρο οι απαιτήσεις από μίσθωση εργασίας κατατάσσονταν προνομιακά (μετά τις προικώες απαιτήσεις των γυναικών). Βλ. Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ερωτήματα (1962), σ. 99.

προνομίων αυτών, σύμφωνα με τις απαντήσεις ορισμένων δημογεροντιών περί των τοπικών εθίμων, συμπεριλαμβάνονταν και οι απαιτήσεις των δανειστών οι οποίοι προμήθευαν χρήματα για την αγορά ακινήτου, όταν το συγκεκριμένο αυτό ακίνητο ετίθετο σε πλειστηριασμό¹⁶⁴. Πρόκειται για την επιβίωση θεσμού του αρχαίου ελληνικού, ελληνιστικού και ιουστινιάνειου δικαίου, σύμφωνα με τον οποίο τα εμπορεύματα που αγοράζονταν με αλλότρια χρήματα, θεωρούνταν ενεχυρασμένα στον δανειστή εφ' όσον υποκαθιστούσαν τα δανεισθέντα χρήματα (αρχή της "υποκαταστάσεως" ή του "αντικαταλλάγματος")¹⁶⁵.

III. Δικαστικοί-εκούσιοι πλειστηριασμοί

Από τους αναγκαστικούς πλειστηριασμούς θα πρέπει να διακρίνουμε τους δημόσιους δικαστικούς πλειστηριασμούς καθώς και τους δημόσιους εκούσιους πλειστηριασμούς. Δικαστικοί ήταν οι πλειστηριασμοί, οι οποίοι διατάσσονταν ή ορίζονταν με δικαστική απόφαση σε ορισμένες περιπτώσεις, που προβλέπονταν από το εθιμικό δίκαιο όπως π.χ. επί διανομής κοινών πραγμάτων ή επί εκποιήσεως πραγμάτων που ανήκαν σε πρόσωπα που βλάπτονταν υπό επιμέλεια¹⁶⁶. Εκούσιοι ήταν οι πλειστηριασμοί, οι οποίοι διεξάγονταν με τη βούληση αυτού που έχει την εξουσία

164. Ιακ. Βισβίτζη, Ερωτήματα (1962), σ. 88 (Πάρος) 101 (Υδρα), 102 (Σπέτσες). Πρβλ. Γ. Πετρόπουλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, αριθ. εγγρ. 14, σ. 63-64, 36-40, σ. 163-164.

165. P r i n g s h e i m, Der Kauf mit fremden Geld, Leipzig 1916, σ. 168 επ.· Του ιδίου, The Greek Law of Sale, Weimar 1950, σ. 205 (8) επ.· Γ. Πετρόπουλου, Νομικά έγγραφα Σίφνου, σ. 163 επ. Πρβλ. Ν. 136, 6 (σχετικά με την τήρηση απο τους τραπεζίτες ειδικών λογιστικών βιβλίων με τα οποία αποδείκνυναν όχι μόνο την απαίτησή τους αλλά και τον σκοπό για τον οποίο τα δανειακά κεφάλαια διατίθενταν από τους οφειλέτες). Πρβλ. και Β. 25, 5, 35 (34)=C. VIII, 17, 7 ("Εἰ καὶ πολλοῖς δανεισταῖς τὰ αὐτὰ ἐνέχυρα ἐν διάφοροις χρόνοις ὑπετέθη, ὅμως εἰ ἐκ τῶν χρημάτων ἑνὸς αὐτῶν ἠγοράσθη ἄγρός καὶ ὑπετέθη αὐτῷ εἰδικῶς, καλλίων ἐστὶ πάντων οὗτος ἐπὶ τῷ ἄγρῳ"). Syn. Bas. 10, 3, 15.

166. Δημόσιοι δικαστικοί πλειστηριασμοί ως μέσον διανομής της κληρονομιάς παρουσίας μεταξύ των εξ αδιαθέτου κληρονόμων απαντώνται στο Καστελλόριζο κατά τον 19ο αιώνα (Γ. Α. Πετρόπουλου, Α. Νοταριακαὶ πράξεις Χίου των ετών 1724-1780. Β. Έγγραφα Ρόδου και Καστελλόριζου των ετών 1847-1874, *Μνημεῖα του Μεταβυζαντινού Δικαίου (Παράρτημα της Επιστημονικῆς Επετηρίδος της Ακαδημίας Αθηνών)* 5, Αθήναι 1963, Β. 1. Αρχιερατικαὶ πράξεις Καστελλόριζου του έτους 1862, αριθ. 8, 29, 37, 39). Στις περιπτώσεις εκποιήσεως πραγμάτων ανηλίκων που τελούσαν υπό κηδεμονία το πλειστηρίασμα λαμβάνει ο κηδεμών του ανηλίκου ο οποίος και υπόσχεται ότι θα τηρεί τους όρους του αναλυτικού εγγυητικού εγγράφου που προσαρτάται στην έκθεση κατακυρώσεως (Γ. Πετρόπουλου, ό.π., αριθ. 40 έτους 1862). Πρβλ. επίσης Συνταγμάτων Νομικόν, XXXII, ιδ'.

διαθέσεως του πράγματος¹⁶⁷ συνήθως κατόπιν απλής δηλώσεως αυτού¹⁶⁸. Σε περιπτώσεις εκούσιων πλειστηριασμών εκείνος που είχε την εξουσία διαθέσεως του πράγματος προσδιόριζε και την τιμή του πλειστηριάσματος, ενώ στις περιπτώσεις αναγκαστικών πλειστηριασμών ως επισπεύδων εμφανιζόταν, όπως προαναφέρθηκε, εάν μεν επρόκειτο για ιδιωτικά χρέη ο δανειστής ή η ομάδα δανειστών, εάν δε επρόκειτο για δημόσια χρέη η αρμόδια για την επίσπευση της διαδικασίας του πλει-

167. Ένας από τους θεμιτούς τρόπους οικειοθελούς πωλήσεως ακινήτων στα νησιά των Κυκλάδων ήταν και η πώληση με δημόσιο πλειστηριασμό (εκούσιος πλειστηριασμός). Ειδικότερα για τη Νάξο βλ. Α. Χ ρ υ σ α ν θ ό π ο υ λ ο υ , Συλλογή, σ. 87 (Αρχαία έθιμα Νάξου)· Ζέπων, JGR, τ. VIII, σ. 538, 540=Θέμις Σγούτα, Ε', σ. 151, 153 (Εθιμα Νάξου έτους 1810, άρθρο λη', μζ')· Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ναξιακά νοταριακά έγγραφα σ. 124-125 και αριθ. εγγρ. 18 έτους 1539, στιχ. 13-17, σ. 32, αριθ. εγγρ. 23 έτους 1539, στιχ. 34 επ. ("...έπου- λησεν....καθάρια και φανερά εις τόν κόσμονκατά πώς φαίνεται γραμμένον εις την κατζηλαρίαν, ηγουν διαλαλημένον εις τὸ ηκάντος καὶ ντεληθρασμένον..."), αριθ. εγγρ. 25 έτους 1539, στιχ. 15-18, σ. 44 ("...γωράσασήν τα καλά καθάρια, πουπληκαμέντε και φανερά εις τόν κόσμον, διαλαλημένον εις τὸ ηκάντος..."). Στη Σύρο επίσης η πώληση των ακινήτων πραγμάτων με δημόσιο πλειστηριασμό ήταν κατά τον 19ο αιώνα επιτρεπτή σύμφωνα με την κωδικοποίηση παλαιού-ισχύοντος ήδη από τον 17ο αιώνα εθίμου του νησιού. Βλ. σχετικά το υπ' αριθ. ΣΤ' Πρακτικό Συνελεύσεως του Κοινού της Σύρου της 25/12/1812: "Λοιπόν από την σημερινή μέρα και δίδομεν άδειαν και εξουσίαν όποιος θέλει να πουλήση εδικόν του πράγμα κινητόν ή άκίνητον, να είναι νοικοκύρης να το πωλή, θέλει εις τὸ ικάντιο θέλει με- ρικά.." καθώς και το υπ' αριθ. Ζ' Πρακτικό Συνελεύσεως του Κοινού της Σύρου της 18/12/1827: "....θέλοντας να βαστάξωμεν και να ακολουθήσωμεν τὸν παλαιόν νόμον και καπί- τουλο όπου οί περασμένοι μας γεροντοκριται έκάναν εις τὰ 1695 Ιουνίου 13 ότι όποιος έχει να πουλήση πράγμα ακίνητον να βάνεται εις τὸ δελάλι, τὸ όποιον έξανασταθερώθηκεν από τούς προεπιτρόπους και προεστόται εις τὰ 1812 Δεκεμβρίου 25 όθεν και ήμεις την ση- μερον γνωρίζοντάς το δια καλό και νόμιμα καμωμένο, θέλοντας να ακολουθήσωμεν αυτόν τὸν παλαιόν νόμον, όμπλιγάρομε την κατζελλαρία μας να μην έμπορη ό Κατζηλλιέρης να κάμη καμμιά πουλησιά από πράγμα άκίνητο αν δεν βαλθῃ εις τὸ ντελάλι η εις τὸ ικάντιο, μα- κάρι να είναι δέκα γροσιών ποσότητα.." (Α. Δ ρ α κ ά κ η , Σύρος, σ. 307, 308). Στη Μύκονο τέλος με τη λέξη "μερικές" αντιδιαστέλλονται οι πωλήσεις που γίνονταν με ιδιωτική συμφω- νία των συμβαλλομένων από τις πωλήσεις που γίνονταν "διά δημοσίου τρόπου" (Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ερωτήματα (1957), σ. 10). Πρβλ. επίσης έθιμα Θήρας έτους 1797, ό.π., Κεφ. Α', σ. 504· Μολδαβικός Κώδιξ § 3: "...ανάγκη της περί τιμής συναινέσεως και της ένυπο- γράφου όμολογίας, εκτός των άλλων επικυρώσεων όπως φανῃ αυτό τουτο, ήτοι ή έλευθέρα αυτου θέλησις περί του εκποιηθέντος πράγματος".

168. Πρβλ. ωστόσο και τη σχετική διάταξη του Μολδαβικού Κώδικα σύμφωνα με την οποία για τη διεξαγωγή εκούσιου πλειστηριασμού απαιτείται επιπρόσθετα και η έκδοση σχετικής δικαστικής αποφάσεως: "Όταν οίκειοθελώς βουλόμενός τις πωλήσαι διά όποιασ- δήποτε αυτου χρείας κανένα των κτημάτων αυτου, προσέλθει τῇ έξουσία και ζητήσει όπως εκδοθει αυθεντική προσταγή περί της εκποιήσεως τούτου, διά διαπράσεως δημοσίας...". (Μολδαβικός Κώδιξ, Παράρτημα. Περί διαπράσεως δημοσίας, § 2β).

στηριασμού διοικητική αρχή. Επίσης, όσον αφορά την ευθύνη για τυχόν νομικά ελαττώματα σε περίπτωση εκποίησης του πράγματος με εκούσιο πλειστηριασμό, από το κείμενο των σχετικών κατακυρωτικών εκθέσεων προκύπτει ότι τη σχετική ευθύνη αναλάμβανε εκείνος που είχε την εξουσία διαθέσεως του πράγματος, εφ' όσον μάλιστα λογίζεται ως πωλητής, και συνεπώς ο αγοραστής δύναται να στραφεί κατ' αυτού¹⁶⁹. Τέλος, όσα αναφέρθηκαν προηγουμένως σχετικά με την προβολή των εμπράγματων δικαιωμάτων προτιμήσεως, ισχύουν τόσο επί εκουσίων πλειστηριασμών¹⁷⁰ όσο και επί δικαστικών πλειστηριασμών¹⁷¹.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

169. Ι α κ . Β ι σ β ί ζ η , Ναξιακά νοταριακά έγγραφα., αριθ. 25 έτους 1539, στιχ. 31-34: "όμπληγάρεται ...ό πουλιτής καί λέγει προζέντ (ε) ὅτι...". Διαφοροποιημένη είναι στο ζήτημα αυτό η ρύθμιση του Μολδαβικού Κώδικα σύμφωνα με την οποία: " ὁ οἰκειοθελῶς πωλῶν τὸ ἴδιον αὐτοῦ κτῆμα, ἀνάγκη νά παρενεῖρη: ἢ ὅτι μὲ τὰς αἰτίας του τὸ πωλεῖ ἢ ἄνευ τούτου. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἐνέχεται ὁ ἀγοραστής, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ὁ πωλητής." (Μολδαβικός Κώδιξ, Παράρτημα. Περί διαπράσεως, § 5).

170. Πρβλ. Μολδαβικός Κώδιξ, Παράρτημα. Περί διαπράσεως, § 4.

171. Πρβλ. Συνταγμάτιον Νομικόν, XXXII, ιδ' όπου σε περίπτωση δικαστικού πλειστηριασμού που διατάσσεται ως μέσο διανομής κοινών πραγμάτων μεταξύ συγκυρίων ορίζεται ότι η τελική τιμή προσφοράς του πλειστηριαζόμενου, η οποία έχει καθορισθεί δια πλειοδοσίας, θα πρέπει να γνωστοποιείται στους έχοντες δικαιώματα προτιμήσεως (συγγενείς, συνεμόμενους, γείτονες) και μόνον σε περίπτωση μη εκδηλώσεως ενδιαφέροντος από αυτούς επικυρώνεται από την αρμόδια αρχή η πώληση σε άλλον υπερθεματιστή.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΜΕΤΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΥ ΣΚΥΡΟΥ

ΥΠΟ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ Α. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Είναι γνωστό πως σ' όλη τη διάρκεια της τοπικοκρατίας, εκτός από τη γενική δικαιοδοσία του οθωμανού καδή, λειτουργήσε στον ελληνικό χώρο και χριστιανική δικαιοσύνη με τις μορφές των εκκλησιαστικών και κοινοτικών κριτηρίων¹. Τα κριτήρια αυτά διατηρήθηκαν και στα επαναστατικά χρόνια, ιδιαίτερα μάλιστα στα νησιά του Αιγαίου με την ίδια μορφή των δημογερόντων - κριτών.

Ωστόσο, στα χρόνια της Επανάστασης, τόσο κατά τις περιόδους της Προσωρινής Διοίκησης της Ελλάδος (Α' και Β' εθνικές συνέλευσεις Επιδαύρου και Άστρους, 1822-1826) όσο και της Αντικυβερνητικής Επιτροπής (Γ' εθνική συνέλευση Τροιζήνος, 1827) έγιναν φιλότιμες προσπάθειες για την οργάνωση τακτικής δικαιοσύνης. Τα σπουδαιότερα σχετικά νομοθετήματα ήταν ο νόμος 12/1822 «περί οργάνισμού των ελληνικών επαρχιών» και ο νόμος 13/1822 «διάταξις των δικαστηρίων» ο οποίος αναθεωρήθηκε με ταυτόριθμο νόμο της 21/10/1825 «περί οργάνωσης των ελληνικών δικαστηρίων»².

Με τα νομοθετήματα αυτά είχε προβλεφθεί: α) σε κάθε Κοινότητα ένας «ειρηνοποιός κριτής», αρμόδιος για τις πολιτικές υποθέσεις και τις επανορθωτικές διαφορές (ποινικά αδικήματα) και ένας «νοτάριος» για τα συμβόλαια και τις διαθή-

1. Ειδικά για τη Σκύρο, το σωζόμενο αρχειακό υλικό περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό εκκλησιαστικών και κοινοτικών κρίσεων της περιόδου 1663-1820 βλ. σχετικώς Ξ. Α ν τ ω ν ι ά δ η, Αρχείο Εγγράφων Σκύρου, Αθήνα 1990 (στη συνέχεια: Α.Ε.Σ.), όπου δημοσιεύονται πολλές αποφάσεις των τοπικών κριτηρίων.

2. Βλ. τα κείμενα των νόμων αυτών σε Γ. Δ η μ α κ ό π ο υ λ ο υ, Ο κώδιξ των νόμων της ελληνικής επανάστασεως, *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.* 10-11 (1966) σ. 80 επ.

κες, β) σε κάθε Αντεπαρχία³ ένα τριμελές «Πρώτον ή Επαρχιακόν δικαστήριον» αρμόδιο σε πρώτο βαθμό για όλες τις πολιτικές, εμπορικές και ποινικές υποθέσεις, εκτός των υπαγόμενων στον ειρηνολογικό κριτή και σε δεύτερο βαθμό για τις εφέσεις των αποφάσεών του, γ) σε κάθε Επαρχία ένα πενταμελές «Δικαστήριον των Εκκλήτων» αρμόδιο για τις εφέσεις των αποφάσεων του Πρώτου δικαστηρίου, και δ) το «Ανώτατον της Ελλάδος Δικαστήριον» αρμόδιο για τις εκκαλούμενες αποφάσεις των Εκκλήτων δικαστηρίων.

Ως προς το εφαρμοζόμενο δίκαιο, ήδη το Προσωρινό Πολίτευμα της Ελλάδος του 1822 είχε ορίσει ότι ισχύουν «οι νόμοι των αιμνήστων χριστιανών ημών αυτοκρατόρων», στους οποίους αργότερα (1824) προστέθηκε για τα ποινικά το «Απάνθισμα των Εγκληματικών» της Δευτέρας εθνικής συνέλευσης των Ελλήνων, ενώ ως προς το εμπορικό δίκαιο ίσχυε ο Γαλλικός εμπορικός κώδιξ. Τα ίδια επανέλαβε και το Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδος που ψήφισε η Γ' εθνική συνέλευση της Τροιζήνος το 1827. Μολονότι ρητή αναγνώριση του εθιμικού δικαίου δεν υπήρξε, θεωρείται βέβαιο ότι τα έθιμα παρέμειναν σιωπηρώς εφαρμόσιμα και σεβαστά⁴.

Ειρηνολογικοί κριτές διορίζονταν οι δημόγεροντες κάθε χωριού, κωμόπολης ή πόλης. Ο ειρηνολογικός κριτής δίκαζε πολιτικές υποθέσεις μέχρις 100 γροσιών και ανεκκλήτως μέχρις 25 γροσιών. Για τις άνω των 25 γροσιών οι αποφάσεις μπορούσαν να εφεσιβληθούν στο Επαρχιακό δικαστήριο εντός 3 ημερών. Ως επαγορευτικός ποινικός δικαστής, ο ειρηνολογικός κριτής έκρινε ανεκκλήτως τις ύβρεις, συμπλοκές, κλοπές, καταπατήσεις συνόρων, μεταθέσεις υδάτων και δόλιες ζημιές. Στο κριτήριο οι διάδικοι μπορούσαν να παρασταθούν αυτοπροσώπως ή δι' επιτρόπου ή συνήγορου. Αποδεικτικά μέσα ήταν κυρίως οι μάρτυρες αλλά και τα αποδεικτικά έγγραφα.

Παράλληλα έγινε προσπάθεια να συστηματοποιηθεί ο νοταριακός θεσμός και διορίστηκαν αρκετοί νοτάριοι από εκείνους που είχαν διατελέσει επί τουρκοκρατίας, στη διάρκεια της οποίας ο θεσμός αυτός είχε κανονικά λειτουργήσει. Επιβλήθηκε μάλιστα η τήρηση πρωτοκόλλου στο οποίο οι νοτάριοι έπρεπε να καταχωρούν τα συντασσόμενα έγγραφα, των οποίων το πρωτότυπο παρέμενε στα χέρια τους⁵.

3. Η Σκύρος τότε αποτελούσε αντεπαρχία υπαγόμενη στην επαρχία Άνδρου. Αλλά το σύστημα δεν λειτούργησε και ο ορισθείς αντέπαρχος βράδυνε να φτάσει στη Σκύρο. Βλ. Δ. Θεοχάρη, Η Σκύρος κατά την επανάστασιν του 21, έκδ. Συλλόγου Σκυριανών, Αθήναι. Οι αντεπαρχίες καταργήθηκαν το 1823 και η Σκύρος υπήχθη στην Επαρχία Β. Σποράδων (έδρα η Σκόπελος).

4. G. Mauger, Ο ελληνικός λαός (μετάφρ. Όλγ. Ρομπάκη), Αθήναι 1976, σ. 617· Ν. Πανταζοπούλου, Ιστορία ελληνικού δικαίου, τ. Β': Από της λογίας παραδόσεως εις τον Αστικόν Κώδικα (πανεπιστημιακαί παραδόσεις), Θεσσαλονίκη, σ. 151.

5. Για την περίοδο αυτή βλ. G. Mauger, ό.π., σ. 367 επ.· Α. Μάμουκα, Τα κατά

Παρά τις νομοθετικές προβλέψεις, το δικαστικό σύστημα δεν ήταν εύκολο να λειτουργήσει κάτω από τις ανώμαλες περιστάσεις και τους περισπασμούς της επαναστατικής περιόδου. Η ρευστή διοικητική οργάνωση σ' όλη τη διάρκεια του συνεχιζόμενου αγώνα δεν διέθετε ούτε τα μέσα ούτε τα κατάλληλα πρόσωπα για τη συγκρότηση τακτικών δικαστηρίων. Γι' αυτό μάλιστα η Αντικυβερνητική Επιτροπή (1827) σε πολλές περιπτώσεις κατέφυγε στο διορισμό αστυνόμων, οι οποίοι εκτός από την αστυνομική εξουσία τους επιφορτίζονταν και με δικαστικές αρμοδιότητες.

Το αποτέλεσμα ήταν να συνεχισθεί η προϋπάρχουσα κατάσταση. Ιδιαίτερα στα νησιά, όπου από την εποχή της τουρκοκρατίας είχαν αναπτυχθεί αξιοσημείωτες μορφές τοπικής αυτοδιοίκησης, εξακολούθησαν να λειτουργούν τα κριτήρια των δημογερόντων και των προκρίτων συνεχίζοντας τη δικαστική πρακτική που γνώριζαν, ενώ παράλληλα δεν έπαιψαν να ασκούν την αναγνωρισμένη δικαστική αρμοδιότητά τους τα εκκλησιαστικά κριτήρια υπό την προεδρία του αρχιερέα.

2. Μετά την άφιξη του Καποδίστρια (Ιανουάριος 1828) η οργάνωση της δικαιοσύνης πήρε συστηματικότερο χαρακτήρα. Το ψήφισμα 10^ο της 15 Δεκεμβρίου 1828 στηριζόμενο στο νόμο του 1822 επανέλαβε το διορισμό ειρηνοδικών εκ των δημογερόντων του τόπου, αλλά παρουσίασε ελλείψεις και σφάλματα που καθιστούσαν δύσκολη την εφαρμογή του, μολονότι με τα διάφορα Διατάγματα του 1829 έγινε προσπάθεια να αντιμετωπισθούν διαδικαστικά θέματα όπως η παράσταση συνήγορων, ο διορισμός γραμματέα και κλητήρα, όχι όμως και δικαστών για τους οποίους δεν έγινε πρόβλεψη⁶.

Τέλος ύστερα από εξουσιοδότηση της Δ' εθνικής συνέλευσης (Ιούνιος 1829) εκδόθηκε το ψήφισμα 152 του Αυγούστου 1830 «περί διοργανισμού των δικαστηρίων» με το οποίο ιδρύθηκαν: «Ειρηνοδικεία» στις κωμοπόλεις και τα χωριά, «Πρωτόκλητα δικαστήρια» στις επαρχίες και ένα εμποροδικείο στη Σύρο, τρία «Εκκλητα δικαστήρια» (εφετεία) στην Πελοπόννησο, στα νησιά και τη Στερεά Ελλάδα και ένα «Ανώτατο δικαστήριο» ως τρίτου και τελευταίου βαθμού και ως Ακυρωτικό. Η αρμοδιότητα των δικαστηρίων αυτών και η ενώπιόν τους διαδικασία ρυθμίστηκε με τα νομοθετήματα του ίδιου έτους 1830 «περί πολιτικής διαδικασίας» και «περί εγκληματικής διαδικασίας», ενώ παράλληλα αναγνωρίστηκε ο θεσμός της διαιτησίας (αιρετοκρισία)⁷.

την αναγέννησιν της Ελλάδος, Αθήναι 1840, τ. 2· Ι. Βι σ β ί ζ η, Η πολιτική δικαιοσύνη κατά την ελληνικήν επανάστασιν μέχρι του Καποδιστρίου, Αθήναι 1941· Ν. Πανταζοπούλου, ό.π., μέρος Β', κεφ. Β'.

6. Δ. Σε ρ ε μ έ τ η, Οι δικαστικοί οργανισμοί του Κυβερνήτου, Θεσσαλονίκη 1954, σ. 427· τ ο υ ί δ ι ο υ, Η δικαιοσύνη επί Καποδίστρια, Θεσσαλονίκη 1959, σ. 219-229.

7. Για την περίοδο αυτή βλ. G. M a u r e r, ό.π., σ. 372-73· Α. Μάμουκα, ό.π. τ. 11, 1852, σ. 512 επ· Ν. Πανταζοπούλου, ό.π., σ. 345· Μ. Τουρτόγλου, Ο

Ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο, το άρθρο 38 του προαναφερθέντος ψηφίσματος ΙΘ του Κυβερνήτη επανέλαβε την ισχύ «των νόμων των αυτοκρατόρων» αλλά προσδιόρισε για πρώτη φορά ότι αναφέρεται στους πολιτικούς νόμους «τους περιεχομένους εις την πρόχειρον Εξάβιβλον του Αρμενοπούλου». Τη διάταξη αυτή επανέλαβε και ο νόμος 152 του 1830 «περί διοργανώσεως των δικαστηρίων»⁸.

Τα ιδρυθέντα τότε στα χωριά και τις επαρχίες 62 Ειρηνοδικεία ήταν αρμόδια για την εκδίκαση πολιτικών και ποινικών υποθέσεων. Στις πολιτικές υποθέσεις η αρμοδιότητά τους περιοριζόταν σε διαφορές μέχρις ορισμένου ποσού. Στις ποινικές υποθέσεις μπορούσαν να επιβάλουν χρηματικές ποινές ή αποζημιώσεις, στις δε επαρχίες και ποινές κράτησης ή φυλάκισης. Στα χωριά καθήκοντα ειρηνοδίκη θα εκτελούσε ο πρεσβύτερος δημογέροντας ενώ στις επαρχίες θα διοριζόταν ειρηνοδίκης καθώς και γραμματικός και κλητήρας.

Παρά τις καλές προθέσεις, το σύστημα ιδίως ως προς τα ανώτερα δικαστήρια θεωρήθηκε πολύπλοκο και χρονοβόρο και προκάλεσε σωρεία διαμαρτυριών. Η δε χαώδης κατάσταση που επικράτησε καλιστα μετά τη δολοφονία του Κυβερνήτη στις 27 Σεπτεμβρίου 1831, ανάγκασε την κυβέρνηση να αναστείλει τη λειτουργία τους (15/9/1832). Τα ειρηνοδικεία ωστόσο κατάφεραν να επιζήσουν λειτουργώντας εκ των ενόντων με την παλιά πατροπαράδοτη τακτική⁹.

3. Η αντιβασιλεία με διάταγμα του 1833 προσπάθησε να αποκαταστήσει την τάξη, αναγνωρίζοντας προσωρινά τα υπάρχοντα δικαστήρια, ενισχύοντας τη δικαιοδοσία των ειρηνοδικών και διορίζοντας ειρηνοδίκες και συμβολαιογράφους, εφόσον φυσικά έβρισκε τα κατάλληλα πρόσωπα. Παράλληλα όμως με την πρωτοβουλία έγκριτων νομομαθών κατάρτισε και δημοσίευσε το 1834 τους 4 βασικούς κώδικες (Ποινικό, Ποινική Δικονομία, Πολιτική Δικονομία, Οργανισμό δικαστηρίων) που μαζί με το Γαλλικό Εμπορικό Νόμο αποτέλεσαν το δικαιικό κορμό του νεοσύστατου κράτους.

Καταστατικής εξάλλου σημασίας υπήρξε το διάταγμα της 23/2/1835 του οποίου το πολυσυζητημένο πρώτο άρθρο αφενός μεν όρισε ότι ως πολιτικοί νόμοι ισχύουν οι περιεχόμενοι στην Εξάβιβλο του Αρμενοπούλου αφετέρου δε αναγνώρισε την παράλληλη ισχύ των εθίμων, τα οποία υπερίσχυαν όπου είχαν επικρατήσει¹⁰.

διοργανισμός των δικαστηρίων και η πολιτική και εγκληματική διαδικασία, *Επετηρίς Α.Ι.Ε.Δ.* 8 (1958)· του ίδιου, Τα πρώτα εν Ελλάδι ακυρωτικά δικαστήρια, *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.* 10-11 (1966).

8. Ν. Πανταζοπούλου, ό.π. σ. 161· Κ. Τριανταφυλλοπούλου, Η πολιτική δικαιοσύνη επί Καποδίστρια, *Πρακτικά Ακαδημίας Αθηνών*, τ. 23 (1948), σ. 473.

9. G. Mauger, ό.π. σ. 377.

10. Ν. Πανταζοπούλου, ό.π. σ. 201· Γ. Πετροπούλου, *Ιστορία και εισηγήσεις του ρωμαϊκού δικαίου*, Αθήναι 1958, σ. 153.

Ο Οργανισμός των δικαστηρίων θέσπισε πλήρη ιεραρχική σειρά δικαστικών αρχών. Για μεν τις πολιτικές υποθέσεις τα ειρηνοδικεία, εμποροδικεία, πρωτοδικεία και εφετεία. Για δε τις ποινικές τα πταισματοδικεία, πλημμελειοδικεία και κακούργιοδικεία. Τέλος για τον έλεγχο ολόκληρου του συστήματος ιδρύθηκε ένα ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο που ονομάστηκε Άρειος Πάγος¹¹. Παράλληλα γίνεται ειδική πρόβλεψη για τους «διαιτητάς» και τούς «συμβιβαστάς», ενώ ο Κώδικας πολιτικής δικονομίας αναγνωρίζει αφενός το θεσμό του δικαστικού συμβιβασμού, καθιερώνοντας την υποχρεωτική ενώπιον του ειρηνοδίκη απόπειρα συμβιβασμού και αφετέρου το θεσμό της διαιτησίας, εκούσιας και αναγκαστικής, ρυθμίζοντας λεπτομερώς τα του συνυποσχετικού, της διαδικασίας και της διαιτητικής απόφασης¹².

Τα ειρηνοδικεία διαιρέθηκαν σε τρεις τάξεις. Η σύστασή τους γίνεται με διάταγμα. Το προσωπικό τους περιλαμβάνει τον ειρηνοδίκη, το γραμματέα, δύο παρόδρους και ένα κλητήρα. Συνεδριάζει και αποφασίζει νομίμως με τον ειρηνοδίκη και τον γραμματέα. Όπου δεν υπήρχε διορισμένος συμβολαιογράφος, ο ειρηνοδίκης εκτελούσε και συμβολαιογραφικά καθήκοντα¹³.

Σε κάθε ειρηνοδικείο διοριζόταν ένας αρμόδιος γραμματέας, αρμόδιος και υπεύθυνος για την έγγραφη πιστοποίηση των πράξεων και αποφάσεων του ειρηνοδικείου και για την εν γένει διεύθυνση του δικαστικού γραφείου. Οι συντασσόμενες αποφάσεις έπρεπε να είναι σαφείς και μετοχημένες, σε γλώσσα καθαρεύουσα καταληπτή. Ο γραμματέας μπορούσε να προσλάβει και υπεργραμματέα εγκρινόμενο από το δικαστήριο¹⁴.

Ο ειρηνοδίκης διοριζόταν με Β. Διάταγμα από τους έχοντες τα προσόντα ηλικίας, κύρους και μόρφωσης αλλά όχι απαραίτητως νομικής. Τον ειρηνοδίκη απόντα ή κωλύόμενο αναπληρώνει ο πρώτος από τους διορισμένους ειρηνοδικειακούς παρόδρους που συνήθως ήταν και δημαρχιακοί πάρεδροι.

Ο ειρηνοδίκης είναι αρμόδιος για μικροδιαφορές ασχέτως ποσού και για τις εμπράγματατες αγωγές μέχρις ορισμένου ποσού. Η διαδικασία είναι δημόσια και προφορική και ο ειρηνοδίκης είναι υποχρεωμένος να προσπαθήσει πρώτα να συμβιβάσει τους διαδίκους. Οι αποφάσεις του πάνω από ορισμένο ποσό είναι εφέσιμες ενώπιον του πρωτοδικείου¹⁵.

11. G. M a u g e r, ό.π., σ. 630, 646.

12. Πολιτική Δικονομία 1834, άρθ. 105-126· Θ. Φ λ ο γ α ῖ τ η, Λεξικόν Νομικής, Αθήναι 1898, λήμμα Διαιτησία.

13. Πολιτική Δικονομία 1834, άρθ. 489· Θ. Φ λ ο γ α ῖ τ η, ό.π., λήμμα Δικαστήρια.

14. G. M a u g e r, ό.π., σ. 636· Θ. Φ λ ο γ α ῖ τ η, ό.π., λήμμα Γραμματεὺς.

15. Πολιτική Δικονομία 1834, άρθρα 489-493· G. M a u g e r, ό.π., σ. 768· Θ. Φ λ ο γ α ῖ τ η, ό.π., λήμμα Δικαστήρια.

Κάθε ειρηνοδικείο είναι και πταισματοδικείο και κάθε πρωτοδικείο είναι και πλημμελειοδικείο. Στις ποινικές υποθέσεις ο ειρηνοδίκης - πταισματοδίκης δικαιούται να επιβάλει ποινές προστίμου και κράτησης. Στο πταισματοδικείο παρίσταται ως δημόσιος κατήγορος ο δήμαρχος ή ο δημαρχιακός πάρεδρος ή ο αστυνόμος¹⁶.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

16. Ποινική Δικονομία 1834, άρθρο 21· G. M a u r e r, ό.π., σ. 632.

Β. ΤΟ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟ ΣΚΥΡΟΥ

1. Με τα γενικά αυτά δεδομένα, θα επιχειρήσουμε τώρα, ερευνώντας τα έγγραφα του σκυριανού αρχείου¹⁷, να παρακολουθήσουμε την εξέλιξη του ειρηνοδικείου Σκύρου στα πρώτα χρόνια της ελεύθερης Ελλάδας.

Στην περίοδο της Επανάστασης την κατάσταση της Σκύρου σημάδεψαν δυο βασικά γεγονότα: Πρώτα το μεγάλο πλήθος των προσφύγων που συνέρευσαν στο νησί κατατρεγμένοι από τις τουρκικές διώξεις, ιδίως μετά την καταστροφή των Κυδωνιών (1821), της Εύβοιας (1821), της Χίου (1823) και των Ψαρών (1824). Και δεύτερον η δράση των οπλαρχηγών που καταφείνοντας για ασφάλεια στη Σκύρο με τα στίφη των ατάκτων τους, τυράννησαν τον τόπο από το 1823 ως το 1828¹⁸. Οι συνθήκες αυτές δεν ήταν ασφαλώς ιδανικές για την εγκατάσταση δικαστικών Αρχών. Ωστόσο είναι βέβαιο πως τα λαϊκά κριτήρια του νησιού με τις μορφές που λειτουργούσαν στην τουρκοκρατία, μπόρεσαν να συνεχίσουν σε περιορισμένο βαθμό το δεκαεπτά-δαιτητικό έργο τους¹⁹.

Όταν επί Καποδίστρια ιδρύθηκαν τα ειρηνοδικεία, ιδρύθηκε και στη Σκύρο ειρηνοδικείο, πιθανότατα το 1829. Χρέη ειρηνοδίκη, σύμφωνα με τα διατάγματα του 1829, ανέλαβε αρχικά ο δημογέροντας Γεώργιος Αυλωνίτης (ίσως ως πρεσβύτερος δημογέροντας) ο οποίος ασκούσε και τα αστυνομικά καθήκοντα, με γραμματέα τον

17. Πρόκειται κυρίως για το εις χείρας μας αρχείο του παλαιού δημάρχου Σκύρου Ζαχαριά Αντωνιάδη, από το οποίο μεγάλος αριθμός εγγράφων δημοσιεύονται από το 1977 – σε φωτογραφία και μεταγραφή – σε ένθετο φύλλο της μηνιαίας εφημερίδας «Σκυριανά Νέα», συμπληρούμενα με έγγραφα ανήκοντα σε άλλες σκυριανές οικογένειες. Άλλα 170 έγγραφα του αρχείου έχουν περιληφθεί στον τόμο «Αρχείο Εγγράφων Σκύρου» που εκδόθηκε το 1990 από τον Σύλλογο Σκυριανών με επιμέλεια Ξενοφ. Αντωνιάδη.

18. Βλ. σχετικώς Μ. Κωνσταντινίδη, *Η νήσος Σκύρος*, Αθήναι 1901, σ. 113, 121· Δ. Παπαγεωργίου, *Ιστορία της Σκύρου*, Πάτραι 1909, σ. 110 επ· Δ. Θεοχάρη, *ό.π.*, σ. 15-27· Κ. Κωνσταντινίδη, *Η ληστεία και πειρατεία στη Σκύρο, Σκιάθο και Σκόπελο κατά τη διάρκεια της επανάστασης του 1821 μέχρι και της αντιβασιλείας του Όθωνα*, Αθήνα 1988 (έκδοση Συλλόγου Σκυριανών).

19. Ενώ στο σκυριανό αρχείο υπάρχουν πάρα πολλές αποφάσεις εκκλησιαστικών και κοινοτικών κριτηρίων για όλη την περίοδο της τουρκοκρατίας, για τα επαναστατικά χρόνια δεν έχουν διασωθεί παρά ελάχιστες κρίσεις δημογερόντων, που είναι απλές συνοπτικές αποφάσεις όμοιες με τις κρίσεις της τουρκοκρατίας.

παπα-Μακάριο Βαρλαάμ. Δικαστικές αποφάσεις της περιόδου εκείνης δεν διασώθηκαν.

2. Από τις αρχές του 1830, που στην προσπάθεια του Κυβερνήτη για τη συγκρότηση του κράτους, άρχισε η συστηματικότερη λειτουργία των δημοσίων αρχών, τοποθετήθηκε στη Σκύρο ως αστυνόμος ο μη σκυριανός Αντώνιος Μητάρας, ο οποίος άσκησε προσωρινά και τα καθήκοντα του ειρηνοδίκη²⁰, με διορισμένο γραμματέα τον επίσης μη σκυριανό Κ. Γριμανέλη.

Από την περίοδο εκείνη έχουν διασωθεί 6 ειρηνοδικειακές αποφάσεις με τους αριθμούς 3-8 από 19/4 μέχρι 17/7 του 1830, συρραμένες στο πρώτο μέρος ενός βιβλίου δικαστικών αποφάσεων των ετών 1830-1832. Είναι γραμμένες σε φύλλα διαστάσεων 31x23 εκ. και υπογράφονται από τον Ειρηνοδίκη Α. Μητάρα και τον γραμματέα Κ. Γριμανέλη. Ο ειρηνοδικών αστυνόμος Μητάρας, όπως φαίνεται από τις ιδιόχειρες υπογραφές του, δεν ήταν ιδιαίτερα εγγράμματος. Σε αντίθεση με τον συντάκτη των αποφάσεων γραμματέα Γριμανέλη, ο οποίος χειρίζεται άνετα τη γλώσσα με αξιοσημείωτη καλλιγραφία και ορθογραφία, αλλά και εξίσου αξιοσημείωτη τάξη και επιμέλεια. Σε κάθε σελίδα στο αριστερό περιθώριο έχει κάνει προσεκτική διαγράμμιση σε στήλες για τη σημείωση της χρονολογίας και ημερομηνίας, του είδους της απόφασης και του αυξανόμενου αριθμού της.

Οι αποφάσεις εκδίδονται «εν ονόματι της Κυβερνήσεως» και περιέχουν τρία κύρια μέρη, το ιστορικό, το σκεπτικό και το διατακτικό. Η δίκη κινείται ύστερα από προφορική ή γραπτή αίτηση - αγωγή του εταζόντα, ο οποίος εκθέτει το ιστορικό της διαφοράς. Ύστερα καλείται ο εναγόμενος, ο οποίος προβάλλει τη δική του επιχειρηματολογία. Ακολουθεί η ανάγνωση των τυχόν προσκομισθέντων αποδεικτικών εγγράφων και οι καταθέσεις των προταθέντων από τους διάδικους μαρτύρων. Στη συνέχεια κάτω από την ένδειξη «έπομένως θεωρούν» καταχωρείται το σκεπτικό, στο οποίο ανήκει και η νομική θεμελίωση των απόψεων του δικαστηρίου και στο τέλος μετά την ένδειξη «άποφασίζει» καταγράφεται η απόφαση του δικαστηρίου, χωρισμένη σε αριθμημένες παραγράφους με τις οποίες αναγνωρίζεται ή όχι το βάσιμο της απαίτησης, καθορίζονται οι υποχρεώσεις του κάθε διάδικου και ορίζεται ποιόν βαρύνουν τα δικαστικά έξοδα.

Κατά πάσα πιθανότητα ο μορφωμένος γραμματέας του ειρηνοδικείου χρησιμοποίησε ως πρότυπο κάποιο σχέδιο απόφασης με το οποίο η κυβέρνηση είχε εφοδιάσει τα κατά τόπους ειρηνοδικεία. Γνώριζε εξάλλου καλά το ΙΘ ψήφισμα του Κυ-

20. Είναι γνωστό ότι από το 1827 η κυβέρνηση πιεζόμενη από την έλλειψη καταλλήλων προσώπων, προσέφευγε στην ανάθεση δικαστικών καθηκόντων σε άλλες Αρχές και πρωτίστως στους αστυνόμους βλ. Ι. Β ι σ β ί ζ η, ό.π., σ. 179.

βερνήτη για την ισχύ των πολιτικών νόμων των αυτοκρατόρων των περιεχομένων στην Εξάβιβλο του Αρμενοπούλου.

Η υπ' αριθ. 8 απόφαση που έχει χρονολογία 17 Ιουλίου 1830 είναι η τελευταία απόφαση του ειρηνοδικούντος αστυνόμου Μητάρα και του γραμματέα Γριμανέλη.

3. Περί τα τέλη του 1830 και αφού είχε εκδοθεί ο προαναφερθείς νόμος του Καποδίστρια υπ' αριθ. 152 του Αυγούστου 1830, διορίζεται πρώτος ειρηνοδίκης Σκύρου ο σκυριανός δημογέροντας Κων/νος Σμπούννος και γραμματέας ο επίσης σκυριανός Τζικούρης Παπάζογλου.

Στο βιβλίο δικαστικών αποφάσεων που περιγράψαμε ανωτέρω, στη συνέχεια των έξη αποφάσεων του Μητάρα, είναι συρραμμένες άλλες 25 πολιτικές αποφάσεις του ειρηνοδίκη Σμπούννου και του γραμματέα Παπάζογλου, αριθμημένες από 1 έως 25. Η πρώτη έχει χρονολογία 20 Φεβρουαρίου 1831 και η εικοστή - πέμπτη 10 Οκτωβρίου 1832. Ούτε στο βιβλίο αυτό αλλά ούτε και σε άλλα λυτά έγγραφα βρέθηκαν νεώτερες αποφάσεις του ειρηνοδίκη Σμπούννου, μολονότι από διάφορες πράξεις (κλητήρια, βεβαιωτικά κ.λπ. των ετών 1836-1840) προκύπτει ότι εξακολούθησε να ασκεί τα δικαστικά του έργα μέχρι τα τέλη του 1841, δηλαδή επί μια ολόκληρη δεκαετία. Το πιθανότερο είναι ότι οι μετά το 1833 αποφάσεις είχαν καταχωρηθεί σε κάποια άλλα βιβλία τα οποία δεν διασώθηκαν ή τουλάχιστον δεν είναι γνωστά. Εξάλλου από διασωθέντα συμβόλαια και προικοσυμφωνία της περιόδου συνάγεται ότι ασκούσε και τα καθήκοντα συμβολαιογράφου μέχρι το 1841.

Οι σωζόμενες 25 αποφάσεις του ειρηνοδίκη Σμπούννου είναι γραμμένες, όπως είπαμε, στο δεύτερο μέρος του βιβλίου. Από αυτές οι επτά πρώτες έχουν εκδοθεί «εν ονόματι της Κυβερνήσεως», ενώ οι υπόλοιπες δεν φέρουν παρόμοια ένδειξη. Είναι χαρακτηριστικό πάντως ότι μιά γενική επικεφαλίδα πάνω από την υπ' αριθ. 8 απόφαση που έχει χρονολογία 8 Ιουλίου 1831 αναγράφει «εν ονόματι του βασιλέως της Ελλάδος Όθωνος». Η επικεφαλίδα αυτή, γραμμένη με διαφορετική γραφή πρέπει να προστέθηκε αργότερα για να καλύψει και όλες τις υπόλοιπες αποφάσεις. Γιατί τον Ιούλιο του 1831 η υποψηφιότητα του Όθωνα μπορεί να ήταν γνωστή, αλλά η εκλογή του δεν πραγματοποιήθηκε πριν από τον Φεβρουάριο του 1832²¹.

Και οι αποφάσεις Σμπούννου - Παπάζογλου περιλαμβάνουν τα τρία κύρια μέρη της διαδικασίας. Το πρώτο με την ένδειξη (το Ειρηνοδικείον) «ἀναγνοῦν» περιέχει περίληψη του αντικειμένου της δίκης όπως προκύπτει από τις αναφορές των διαδίκων και τα προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία. Το δεύτερο με την ένδειξη «θεωρῶν» μνημονεύει το σκεπτικό του δικαστηρίου και τη νομική θεμελίωση – αν

21. Η εκλογή του Όθωνα επικυρώθηκε το Μάιο του 1832 και ο ίδιος έφτασε στο Ναύπλιο στις 30 Ιανουαρίου 1833.

υπάρχει – των απόψεών του. Και το τρίτο με την ένδειξη «αποφασίζει» περιέχει την απόφαση του δικαστηρίου με αριθμημένες παραγράφους.

4. Τον Δεκέμβριο του 1841 διορίζεται ειρηνοδίκης ο εκ Κύμης Σταμάτιος παπα-Ιωάννου, ο οποίος λίγες μέρες αργότερα ανέλαβε και τη συμβολαιογραφική υπηρεσία. Γραμματέας διορίστηκε συγχρόνως ο μη σκυριανός Κων/νος Τζερτόπουλος (ή Τσερτόπουλος) που παρέμεινε μέχρι τον Αύγουστο του 1842, οπότε αποχώρησε αναπληρωθείς από τον υπογραμματέα Δημήτριο Εμμ. Κομνηνό, σκυριανόν, καθ' όλο το 1843. Από δε τις αρχές του 1844 γραμματέας διορίστηκε ο επίσης σκυριανός Γεώργιος Δημ. Μαρουδής, ως υπογραμματέας δε από 19/5/1844 ο δημοδιδάσκαλος Σκύρου Νικόλαος Χατζη-Ιωάννου. Κλητήρας του ειρηνοδικείου στο διάστημα αυτό διατέλεσε ο Γ.Κ. Σταυριανός.

Του ειρηνοδίκη Σταματίου παπα-Ιωάννου ελάχιστες δικαστικές αποφάσεις της περιόδου 1841-44 έχουν διασωθεί, ενώ διάφορες άλλες δικαστικές πράξεις του (εκθέσεις, πλειστηριασμοί, κατασχέσεις, συλλογές, παρακαταθήκες κ.λ.π.) αφθονούν στο αρχείο. Έχει σωθεί επίσης ένα βιβλίο πρακτικών των συνεδριάσεων του ειρηνοδικείου του Αυγούστου 1843.

Επιμελής, καλλιγράφος και ορθογράφος ο ειρηνοδίκης παπα-Ιωάννου έχει ιδιοχείρως συντάξει τα κείμενα πολλών πράξεών του. Σημαντική όμως ήταν και η συμβολή των εξίσου εγγραμμάτων γραμματέων Τζερτόπουλου και Μαρουδή. Παράλληλα με τη γενική μόρφωση φαίνεται πως ο ειρηνοδίκης δεν ήταν άμοιρος και νομικής κατάρτισης. Γνωρίζει καλά την Εξαμίβλο του Αρμενοπούλου και τον κώδικα της Πολ. Δικονομίας στα άρθρα του οποίου παραπέμπει. Η νομιμοποίηση των διαδίκων, οι ενστάσεις και ανακοπές, οι παρεμπόμπουσες και οριστικές αποφάσεις, η αρχή της έγγραφης απόδειξης, ο επακτός και δικαστικός όρκος κ.λ.π. δείχνουν εξοικείωση με τη δικονομική πρακτική, ενώ η σωστή αναφορά σε νομικές έννοιες όπως η επικαρπία, το ενέχυρο, η διάκριση προίκας και δωρεάς, φανερώνουν επαρκή γνώση του ουσιαστικού δικαίου.

Οι αποφάσεις του ειρηνοδίκη Στ. παπα-Ιωάννου έχουν πια προσλάβει τη μορφή των σύγχρονων δικαστικών αποφάσεων. Αναφέρουν τη σύνθεση του δικαστηρίου, την ταυτότητα των διαδίκων και το ιστορικό της υπόθεσης όπως συνάγεται από την προφορική και την έγγραφη διαδικασία. Ακολουθώντας το δικαστήριο «λαβόν υπ' ὄψιν τὰ πρακτικά τῆς δίκης καί σκεφθέν κατά νόμον» εκθέτει το αιτιολογικό της απόφασης («επειδή») και καταλήγει στο «Διά ταῦτα», όπου αφού μνημονεύσει τα οικεία άρθρα της Πολ. Δικονομίας, αποφασίζει για την αποδοχή ή την απόρριψη των ισχυρισμών ενάγοντα και εναγόμενου και επιβάλλει στον ηττώμενο τα δικαστικά έξοδα.

Ο Σταμάτιος παπα-Ιωάννου παρέμεινε ειρηνοδίκης Σκύρου επί δύο και πλέον

έτη μέχρι τους πρώτους μήνες του 1844²². Κατά το υπολειπόμενο χρονικό διάστημα του έτους αυτού, κατά το οποίο κυριάρχησαν οι ταραχές της κυβερνητικής αστάθειας και των παρατεταμένων εκλογών, η θέση παρέμεινε κενή, γιατί ο διορισθείς νέος ειρηνοδίκης Κων/νος Θεοδοσιάδης δεν φαίνεται να ανέλαβε υπηρεσία. Κατά την απουσία του τα δικαστικά καθήκοντα άσκησαν οι εκ των δημογερόντων και επαρχιακών συμβούλων ειρηνοδικειακοί πάρεδροι Ιωάννης Γ. Αυλωνίτης, Δημήτριος Σταματίου και Δημήτριος Τζικούρης.

5. Μετά τις εκλογές του 1844 και το σχηματισμό της κυβέρνησης Κωλέττη, ο σκυριανός βουλευτής Βορ. Σποράδων Κων/νος Αντωνιάδης υποδεικνύει ως ειρηνοδίκη τον πολιτικό φίλο του στη Σκύρο Κων/νο Μαλατέστα, ο οποίος και διορίστηκε ειρηνοδίκης Σκύρου με το Β.Δ/γμα της 2 Νοεμβρίου 1844 το οποίο του κοινοποιήθηκε αυθημερόν με την υπ' αριθ. 7746/2-1-1844 εντολή του Υπουργού Δικαιοσύνης Ζ.Ι. Βάλβη. Στο αρχείο μας διασώθηκε το σχέδιο μιας μνημειώδους αναφοράς του Κ. Μαλατέστα από 15/12/1844 με την οποία, αφού εκφράζει τις ευχαριστίες και την ευγνωμοσύνη του προς τον Βασιλέα και τον Υπουργό για την τιμή του διορισμού, παρακαλεί να τον απαλλάξουν από τα χρέη αυτά γιατί, όπως χαρακτηριστικά γράφει «ἀπολαμβάνων τῆς κοινῆς φιλίας καὶ ἀγάπης τῶν συμπατριωτῶν μου, ἐπιθυμῶ νὰ τὴν διατηρῶ δὴ παντός, ἐνῶ ἀποδεχόμενος τὴν θέσιν αὐτὴν θεωρῶ τούτο ἀκατόρθωτον διὰ τὸ ἄδύνατον τοῦ νὰ εὐρεθῶσι δύο δικαζόμενοι εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν παντός καὶ οἰουδηπότε ειρηνοδίκου». Παρά ταῦτα ο διορισμός δεν ανεκλήθη και ο Κ. Μαλατέστας ανέλαβε τα καθήκοντά του στις 13/2/1845 παραλαμβάνοντας την υπηρεσία απο τον ειρηνοδικειακό πάρεδρο Δημ. Τζικούρη.

Γραμματέας του ειρηνοδικείου εξακολούθησε να είναι ο Γ.Δ. Μαρουδής μέχρι τις αρχές του 1846. Στη συνέχεια για ολιγόμηνο διάστημα διατέλεσε γραμματέας ο μη σκυριανός Κων/νος Δημητριάδης, αλλά από τα μέσα του 1846 και επί διετία περίπου, παρά τις επανειλημμένες αναφορές του ειρηνοδίκη, η θέση παρέμεινε κενή, αναπληρούμενη προσωρινά με τους υπογραμματείς Νικόλαο Χατζη-Ιωάννου και Γεώργιο Οικονομίδη. Τελικά, όταν διορίστηκε νέος υπογραμματέας ο Αντώνιος Ι. Χατζής, ο υπογραμματέας Ν. Χατζη-Ιωάννου προήχθη σε γραμματέα και παρέμεινε μέχρι τον Απρίλιο του 1850, οπότε αντικαταστάθηκε από τον γραμματέα Ιωάννη Μαύρο. Σε όλο αυτό το διάστημα, για μια δεκαετία περίπου, κλητήρας του ειρηνοδικείου διατέλεσε ο σκυριανός Ρήγας Κολιόπουλος. Σημειώνουμε τέλος ότι οι περισσότεροι από αυτούς που διατέλεσαν δικαστικοί υπάλληλοι, μετά την αποχώρηση από την υπηρεσία, παρέμεναν στη Σκύρο μετερχόμενοι τους πληρεξούσιους συνήγορους, όπως ο παπα-Ιωάννου, Μαλατέστας, Θεοδοσιάδης, Κολιόπουλος.

22. Είχε μεσολάβησει η επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 και η ψήφιση του πρώτου ελληνικού Συντάγματος.

Ο Κωσταντής Φραγκούλης Μαλατέστας δεν ήταν νομικός. Έμπειρος ναυτικός και καραβοκύρης, πήρε μέρος στον αγώνα της ανεξαρτησίας και αργότερα, πριν ιδιωτεύσει στη Σκύρο, ξεχώριζε ως ιδιοκτήτης της ιδιόκτητης γολέτας «Απόλλων». Ήταν ευκατάστατος και ικανότατος και παρά τις μάλλον στοιχειώδεις γραμματικές γνώσεις του διακρινόταν για την ευθυκρισία, τη σοβαρότητα και την εντιμότητα, αρετές με τις οποίες είχε επιβληθεί στη σκυριανή κοινωνία.

Στο αρχείο μας των λυτών εγγράφων έχει περισωθεί ένας μικρός αριθμός αποφάσεων του ειρηνοδικείου Σκύρου των ετών 1844-1850. Έχει όμως διασωθεί σε καλή κατάσταση ένας ογκώδης τόμος ειρηνοδικειακών αποφάσεων του έτους 1845 που περιλαμβάνει 133 αποφάσεις υπ' αριθ. 806-939. Από αυτές οι 16 πρώτες είναι του ειρηνοδικειακού παρέδρου Δημητρίου Τζικούρη, οι δε υπόλοιπες 117, από τον αριθμό 823/17-2-1845 μέχρι τον αριθμό 939/31-12-1845, είναι του ειρηνοδίκη Κ. Μαλατέστα. Γραμματέας είναι ο Γ.Δ. Μαρουδής, ο οποίος με ευανάγνωστο γραφικό χαρακτήρα έχει συντάξει το σύνολο των αποφάσεων αυτών. Κατά πάσα πιθανότητα σ' αυτόν, ως γνώστη της δικαστικής πρακτικής, οφείλεται η διατύπωση και η νομική θεμελίωσή τους.

Οι αποφάσεις ακολουθούν βασικά τον τύπο που είχε καθιερωθεί επί του ειρηνοδίκη παπα-Ιωάννου. Από την υπ' αριθ. 894/12-8-1845 μέχρι τέλους εκδίδονται «έν-ὀνόματι τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Ὁθωνος». Στο πρώτο μέρος αναφέρεται η σύνθεση του δικαστηρίου και η χρονολογία κατά την οποία το δικαστήριο συνεδριάζει «ἵνα δικάσῃ τὴν ὑπόθεσιν...» της οποίας το ιστορικό εκτίθεται στους ισχυρισμούς των διαδίκων. Στο δεύτερο μέρος το δικαστήριο «διεξελθὼν τὴν δικογραφίαν καὶ σκεφθὲν κατὰ Νόμον» αιτιολογεί το σκεπτικό του. Και στο τρίτο μέρος, το δικαστήριο «λαμβάνον ὑπ' ὄψιν» τα οικεία άρθρα της Δικονομίας «ἀποφασίζει», δεχόμενο ή απορρίπτον τις αιτήσεις και ενστάσεις των διαδίκων και επιδικάζει τα δικαστικά έξοδα.

Πρέπει ακόμα να λεχθεί ότι εκτός των οριστικών αποφάσεων, υπάρχει και πλήθος προδικαστικών αποφάσεων που διατάσσουν αποδείξεις είτε με μάρτυρες είτε με δικαστικό ή επακτό όρκο είτε με άλλα αποδεικτικά μέσα (αυτοψία κ.λ.π.). Υπάρχει επίσης μεγάλος αριθμός εκθέσεων συμβιβασμού ή αποπείρας συμβιβασμού. Εξάλλου το ειρηνοδικείο δικάζει και ως εμποροδικείο εμπορικές διαφορές μέχρι 300 δραχμών και διατάσσει γι' αυτές τόσο την προσωρινή εκτέλεση όσο και την προσωπική κράτηση.

Αξιοσημείωτο είναι ότι για κάθε αιτιολογία γίνεται μνεία του οικείου άρθρου του κώδικα Πολ. Δικονομίας, του οποίου φαίνεται ο ειρηνοδίκης – και ο γραμματέας – είχαν πλήρη και σαφή γνώση. Ενδεικτικά σημειώνουμε τη συχνή αναφορά στα άρθρα 186 (προσωρινή εκτέλεση), 210 (δικαστικά έξοδα), 227 (παρεμπίπτοντα θέματα), 324 (εξαίρεση μαρτύρων), 477 (συμβιβασμός), 490 (εμπορική αρμοδιότητα

και μάλιστα όπως είχε τροποποιηθεί με το νόμο της 1/2/1838), 909 (προσωπική κράτηση) κ.λ.π.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι η σε όλες σχεδόν τις δίκες παράσταση πληρεξούσιου συνήγορου των διαδίκων ή τουλάχιστον του ενός εξ αυτών. Πρόκειται για μορφωμένους προεστούς του νησιού συγγενείς των διαδίκων ή από εκείνους που όπως είπαμε, είχαν διατελέσει υπό κάποια ιδιότητα δικαστικοί υπάλληλοι.

6. Μετά τις εκλογές του 1850 και το σχηματισμό της κυβέρνησης Κριεζή, ο Κωνσταντής Μαλατέστας αντικαταστάθηκε. Από μια έκθεση παράδοσης και παραλαβής προκύπτει ότι παρέδωσε την υπηρεσία του συμβολαιογραφείου την 7/10/1850 προς τον δεύτερο ειρηνοδικειακό πάρεδρο Στέφανο Γεωργίου, λόγω απουσίας του ειρηνοδίκη και του πρώτου παρέδρου, που σημαίνει ότι είχε ήδη παραδώσει και την υπηρεσία του ειρηνοδικείου. Ποιός ήταν ο οριστικός αντικαταστάτης του δεν γνωρίζουμε γιατί τα αρχειακά έγγραφα δεν παρέχουν σχετικά στοιχεία μέχρι τα μέσα του 1852. Πάντως διάφορες σωζόμενες δικαστικές πράξεις επιτρέπουν να καταρτίσουμε τους ακόλουθους ονομαστικούς καταλόγους ειρηνοδικών και γραμματέων της επόμενης εικοσαετίας, σημειώνοντας σε παρένθεση τη χρονολογία της πράξης που συναντάται το όνομα:

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ειρηνοδίκας

ΑΘΗΝΩΝ

Οικονομόπουλος Ιωάννης	(5/6/1852)
Αδαμόπουλος Χαράλαμπος	(8/6/1853)
Μακροποκάμισος Ιωάννης	(21/2/1854)
Κατσαλίδης Αντώνιος	(1/5/1855-16/12/1857)
Βουλγαρίδης Ν. Γεώργιος	(16/4/1858)
Οικονομόπουλος Κων/νος	(27/4/1859-28/8/1861)
Οικονόμου Κυριάκος	(12/12/1860-26/7/1862)
Αλεξανδρίδης Γεώργιος	(20/7/1863)
Γεωργίου Σάββας	(17/9/1863)
Πάγκαλος Παναγιώτης	(28/4/1865)
Βουλγαρίδης Ν. Γεώργιος	(28/8/1865-22/5/1869)
Βουρτάκης Ιωάννης	(20/8/1870)

Γραμματείς

Μαύρος Ιωάννης	(27/5/1850)
Γεωργιάδης Νικόλαος	(4/8/1852)
Φράγκος Λ.	(24/8/1860)
Γεωργίου Σάββας	(5/2/1862)
Ιωαννίδης Ιωάννης	(19/9/1863-2/2/1867)
Αυλωνίτης Κ. Εμμανουήλ	(15/1/1868-20/8/1870)

Γ. ΟΙ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΑΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Από τις σωζόμενες αποφάσεις των τεσσάρων πρώτων ειρηνοδικών Σκύρου που εκδόθηκαν στην πρώτη μεταπελευθερωτική δεκαπενταετία (1830-1845) δημοσιεύουμε τις δέκα πιο ενδιαφέρουσες, με ευνόητη προτίμηση στις παλαιότερες. Γι' αυτό και επιλέξαμε 5 αποφάσεις του ειρηνοδικούντος αστυνόμου Μητάρα του έτους 1830, 3 αποφάσεις του ειρηνοδίκη Σμπούνου του έτους 1831 και ανά μία των ειρηνοδικών Παπα-Ιωάννου (1841) και Μαλατέστα (1845).

Οι αποφάσεις αυτές, που δημοσιεύονται σε πιστή αντιγραφή από το πρωτότυπο, με τη σύνταξη και την ορθογραφία τους, μας παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για την ακολουθούμενη προφορική ή γραπτή διαδικασία και τη βαθμιαία εξέλιξή της, για τα νομικά βοηθήματα και κυρίως την Εξάβιβλο, για τη συμβολή των πληρεξούσιων συνήγορων και γενικά για τη διαστατηριακή πρακτική στα πρώτα χρόνια της ελευθερίας.

Τα πολλά νομικά ζητήματα που αναφέρονται μέσα στο εθιμικό και το θεσμικό πλαίσιο του κοινωνικού βίου της εποχής, οι συμβιβαστικές λύσεις του «ειρηνοποιού κριτού», ο σεβασμός των τοπικών εθίμων και η νομική θεμελίωση στο γραπτό δίκαιο, αλλά ακόμα και η ερμηνεία του «περί πολιτικού νόμου» διατάγματος του 1835, είναι θέματα μεγάλου ενδιαφέροντος, τα οποία επισημαίνουμε και σχολιάζουμε στο υπόμνημα που ακολουθεί την κάθε απόφαση, στο οποίο εξάλλου διευκρινίζουμε, όσο γίνεται, τη συνήθως ασαφή εξιστόρηση των υποθέσεων, όπως προκύπτουν από τις αναφορές των διάδικων.

Αναλυτικότερα οι σχολιαζόμενες αποφάσεις είναι οι ακόλουθες:

- Του ειρηνοδίκη Μητάρα: η υπ' αριθ. 3 της 19/4/1830 επί διαφοράς από πρόσχωση παραποτάμιου κτήματος, η υπ' αριθ. 5 της 11/5/1830 αναφερόμενη στο έθιμο του αντίσπορου, η υπ' αριθ. 6 της 12/5/1830 για το δικαίωμα από σπορά ξένου αγρού, η υπ' αριθ. 7 της 23/6/1830 για την απόδοση προικίων αντικειμένων και η υπ' αριθ. 8 της 17/7/1830 σχετική με «δουλεία του μη υψούν».
- Του ειρηνοδίκη Σμπούνου: η υπ' αριθ. 4 της 14/3/1831 περί του μεριδίου επιζώσης συζύγου, η υπ' αριθ. 6 της 26/3/1831 για την αποζημίωση λόγω διάλυσης μνηστείας και η υπ' αριθ. 15 της 3/10/1831 για την εξόφληση τιμήματος αγοράς δι' αντιπροσώπου.
- Του ειρηνοδίκη Παπα-Ιωάννου, η υπ' αριθ. 59 της 20/12/1841 επί διαφοράς δωρηθέντων κινητών πραγμάτων.

– Του ειρηνοδίκη Μαλατέστα, η υπ' αριθ. 872 της 11/7/1845 επί διαφοράς από δάνειο και εκχώρηση ομολογίας (Αναστασιανός Νόμος).

**Πρόσχωση ή πρόσκλυση παραποτάμιου κτήματος.
Θεμελίωση σε διάταξη της Εξαβίβλου**

Ἀπόφασις Πολιτική

Ἀριθ. 3

Ἐν ὀνόματι τῆς Κυβερνήσεως

Ὁ κύριος Μανόλης Χατζή Ἀλέξη ἠναξε προφορικῶς την κυρία Ἀμέρισσαν Ἰωαν. Σηβήτου, παρ' ἧς ἀπήτησε ἓνα ιδιόκτητόν του κηπάριον κείμενον εἰς τοὺς Μήλους, τὸ ὁποῖον αὐτὴ κατακτήσατο βιαίως καὶ διεγέμετο φυτεύσα ἐν αὐτῷ λαχανικά. Κατ' αἴτησιν τοῦ διαληφθέντος προσκαλέσθη ἡ Ἀμέρισσα Ἰωαν. Σηβήτου ἵνα ἀπολογηθῇ τὰ περὶ τῆς κατακτήσεως τοῦ ῥηθέντος κηπαρίου ἥτις ἀπεκρίθη ὅτι ἔχουσα καὶ αὐτὴ ἐν ἑτερον κηπάριον ιδιόκτητόν της κείμενον εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἐσυνόρενε μὲ τὸν ῥέοντα ποταμόν, καὶ ὅτι ἀπέναντι τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ ἔκειτο τὸ κηπάριον τοῦ διαληφθέντος Μ.Χ. Ἀλέξη σύννορον ἔχον τὸν ποταμόν, ὥστε ὁ ποταμός οὗτος διεχώριζεν αὐτὰ τὰ κηπάρια. Πρὸ πέντε δὲ ἢ ἑξή ἐτῶν στρίψας ὁ ποταμός τὸν δρόμον του ἀπὸ τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ κηπαρίου Μ.Χ. Ἀλέξη ἔκοψε τὸ περισσότερον μέρος τοῦ αὐτοῦ κήπου καὶ τὸ προσθεσέν εἰς τὸ μέρος τοῦ ἰδικοῦ της. Δι' ὃ ἐπειδὴ καὶ ὁ κήπος αὐτῆς ἐσυνόρενε πάντοτε τὸν ποταμόν, δι' αὐτὸ τοῦτο κατεκτήσατο καὶ οἰκειοποιήθη τὸ μέρος ἐκεῖνο ὅλον, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς βίας καὶ ὁρμῆς τοῦ ποταμοῦ ἐκόπη καὶ προσηρμόσθη εἰς τὸ ἰδικόν της, διὰ νὰ ἔχη πάντοτε τὸν ποταμόν σύνορον. Ἀναγνοῦν πωλητήριον ἔγγραφον τῆς 5 Ἰουνίου 1776, μαρτυρούντων Δημητρίου Τζορδιᾶ, Πέτρου γέρου καὶ Γεωργάκη Μανόλη, δι' οὗ ὁ Μανόλης Χ' Ἀλέξη ἀποδεικνύεται ιδιοκτήτης τοῦ ἐκκοπέντος μέρους τοῦ κήπου.

Ἀκοῦσαν κατ' αἴτησιν τῶν δύο διαφερομένων μερῶν τὴν διὰ λόγου μαρτυρίαν τῶν νῦν δημογερόντων Κυρίων Γεωργίου Αὐλωνήτου καὶ Δημητρίου Σταματίου, ὁμολογούντων τοῦ ὅτι ὁ ποταμός ἔρρεε πλησίον τῶν δύο τούτων κηπαρίων εἰς τὸ μέρος ὅπου ὑπάρχει ἤδη τοῖχος καὶ ὅτι τὸ κηπάριον τῆς Α. Ἰωάν. Σηβήτου ἐκτείνεται ἕως αὐτοῦ τοῦ τοίχου εἰς τὴν φορρὰν τοῦ ποταμοῦ.

Ἐπομένως θεωροῦν

1. Ὅτι τὸ ἐκκοπέν μέρος γῆς εἶναι κτῆμα τοῦ Μ.Χ' Ἀλέξη, διότι ἐκκόπη διὰ τῆς ὁρμῆς τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ τὸ ιδιόκτητόν του κηπάριον.
2. Ὅτι ἂν ἡ βία τοῦ ῥέοντος ποταμοῦ ἔκοψε τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ κήπου του καὶ

τὸ προσήρμοσεν εἰς τὸν ἄλλον κῆπον δὲν εἶναι λόγος οὗτος νὰ κατακτήσῃ καὶ οἰκειοποιηθῇ αὐτὸ ἢ Α. Ἰωάν. Σηβήτου, καθ' ὅτι κατὰ τὴν Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου βιβλίον β' τίτλος Α' σελ. 122:

«ἂν ἡ βία καὶ ἡ ὁρμή τοῦ ποταμοῦ ἔκοψε μέρος τοῦ ἐδικοῦ σου χωραφίου μονόφορα καὶ τὸ ἔφερε εἰς τὸ ἐδικόν μου χωράφι καὶ δείχνη φανερά τὴν ποσότητα, ἐκεῖνο ἐσὺ τὸ ὀρίζῃς διότι φανερῶς ἔγινε καὶ γνωρίζεται».

Ἀποφασίζει ἐπανορθωτικῶς

1. Ἡ Ἀμέρισα Ἰωάν. Σηβήτου ν' ἀποδώσῃ πρὸς τὸν Μανόλη Χ' Ἀλέξη τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κατεκτήσατο μετὰ τῶν φυτευθέντων δὲ παρ' αὐτῆς λαχανικῶν... τὰ ὅποια αὐτὴ ἐν αὐτῷ παρέθετο.

2. Οἱ δύο ὁμοῦ θέλει πληρώσωσι τὰ δικαστικὰ ἔξοδα.

3. Ὁ Μανόλης Χατζῆ Ἀλέξη νὰ πληρώσῃ πρὸς αὐτὴν κατ' ἐπανόρθωσιν φοίνικας τεσσάρους Ἀρ. 4 διὰ τοὺς κόπους τῆς καὶ φραγμὸν ὅπου ἐν τῷ κήπῳ αὐτῇ περιέθετο.

4. Ὁ αὐτὸς εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐλευσμένου Ἀγρούστου τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους νὰ ἀνοίξῃ τὸν παλαιὸν δρόμον τοῦ ποταμοῦ (νὰ ᾄσῃ κατὰ τὸ παλαιόν).

Ἡ ἀπόφασις ἐγκαλεῖται ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ἡμερῶν.

Ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη τὴν δεκάτην ἐνάτην Ἀπριλίου τοῦ χιλιοσίου ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἔτους ἐν Σκύρῳ.

Ὁ Ἀστυνόμος καὶ προσωρινὸς ἐντεταλμένος τὰ χρεὴ τοῦ Εἰρηνοδίκου.

Ἀνδριανῶν

Ὁ Γραμματεὺς

Κ. Γριμανέλης

Υπόμνημα

Ἡ υπόθεσις ἀφορᾷ στη μεταβολὴ ιδιοκτησίας παραποτάμιων γειτονικῶν κτημάτων λόγω τῆς ἀλλαγῆς τῆς ροῆς τοῦ ποταμοῦ. Ἡ διαφορὰ ἐμφανίσθηκε στὴν περιοχή τῆς μικρῆς κοιλάδας τῶν περιβολίων που βρίσκεται κάτω δυτικὰ ἀπὸ τὸ Χωριὸ τῆς Σκύρου καὶ ἡ ὁποία διασχίζεται ἀπὸ τὸν ποταμὸ Κηφισσοῦ που πηγάζει ἀπὸ τὰ νερά τῆς πηγῆς Αναβάλας. Στὴ θέση Μύλοι τῆς διαδρομῆς τοῦ ποταμοῦ αὐτοῦ εἶχαν τὰ ιδιόκτητα περιβόλια τοὺς ο Μανόλης Χατζῆ-Αλέξης καὶ ἡ Ἀμέρισα Ι. Συβίτου, τὰ ὁποία χωρίζε ο ποταμός. Πέντε ἢ ἑξὶ χρόνια πρὸ τῆς ἀγωγῆς, δηλαδὴ γύρω στὸ 1825, ο ποταμός ἀλλάξε ροή καὶ ἀπόκοψε μεγάλο τμήμα τοῦ περιβολιοῦ τοῦ Χατζῆ-Αλέξη καὶ τὸ προσκόλλησε στὸ περιβόλι τῆς Συβίτου. Ἡ ὁποία ἐκρίνε σκόπιμο νὰ τὸ οἰκειοποιηθεῖ καὶ γι' αὐτὸ τὸ προστάτεψε ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ποταμοῦ με τοῖχο καὶ φύτεψε λαχανικά. Καθυστερημένα, προφανῶς λόγω τῆς ἐκρυθμῆς κα-

τάστασης που επικρατούσε στη Σκύρο, και ίσως ύστερα από άκαρπες συνεννοήσεις, ο Χατζη-Αλέξης αποφάσισε να προσφύγει στο δικαστήριο.

Το δικαστήριο άκουσε τους ισχυρισμούς των διαδίκων και κυρίως την απολογία της εναγόμενης, η οποία παραδέχτηκε ότι η αλλαγή της ροής του ποταμού είχε προσκολλήσει το διεκδικούμενο στο δικό της περιβόλι, το οποίο και οικειοποιήθηκε με την αιτιολογία ότι το περιβόλι της είχε πάντοτε ως σύνορο τον ποταμό. Στη συνέχεια το δικαστήριο έλαβε υπόψη του τις αποδείξεις που προσκόμισαν οι ενδιαφερόμενοι και ειδικότερα: α) το αγοραπωλητήριο της 3/6/1776 που αποδείκνυε πως το αποκοπέν τμήμα ήταν μέρος του ιδιόκτητου περιβολιού του Χατζη-Αλέξη και β) τις προφορικές μαρτυρίες των δύο δημογερόντων Σκύρου σύμφωνα με τις οποίες το περιβόλι της εναγόμενης είχε επεκταθεί μέχρι τον τοίχο που η ίδια κατασκεύασε.

Το νομικό ζήτημα που ανακύπτει ανάγεται στους πρωτότυπους τρόπους κτήσης κυριότητας και ειδικότερα στη ρυθμιζόμενη από το βυζαντινορωμαϊκό δίκαιο περίπτωση της *accessio* (εφελκυσμός). Στην περίπτωση αυτή γίνεται διάκριση μεταξύ *πρόσχωσης* (*alluvio*) και *πρόσκλυσης* (*avulsio*), η δε Εξάβιβλος του Αρμενοπούλου στο βιβλ. Β, τίτλ. Α, εδάφ. 31 ορίζει ότι «Ἐάν ποταμός μέσον δύο ἀγρῶν ρέη, τουτέστι τοῦ σοῦ καί ἐμοῦ, εἴτα κατά βραχὺ καὶ ἀνεπαίσθητως προσθήσει γῆν τῇ ἐμῇ γῇ, ὥς μὴ δύνασθαι τίνα νοῆσαι πόσον καὶ ἐν ποῦν χρόνον τῆς ἡμετέρας ἔστιν δεσποτείας τὸ προστιθέμενον τοῦτο, ἐμόν γίνεται. Εἰ δὲ ἢ τοῦ ποταμοῦ βία καὶ ὁρμή μέρος τι τοῦ σοῦ ἀγροῦ ὀφείλετο καὶ τῷ ἐμῷ προσήγαγεν ἀγρῷ, δηλόν ἐστιν ὅτι τὸ προστεθέν τῆς σῆς μένει δεσποτείας· οὐδὲ γὰρ ἀνεπαίσθητως τοῦτο γέγονεν».

Δηλαδή εάν η ροή του ποταμού βαθμιαία και ανεπαίσθητα μεταφέρει γη από ένα κτήμα σε άλλο, έχουμε *πρόσκλυση* (*avulsio*) οπότε η μεταφερθείσα γη περιέρχεται στο κτήμα που προσκολλήθηκε, με την αιτιολογία ότι είναι σχεδόν αδύνατο να υπολογισθεί η ακριβής έκταση της μεταφερθείσας γης και ο ακριβής χρόνος της μεταβολής. Αντίθετα εάν ο ποταμός απότομα με την ορμή του κόψει τμήμα γης από ένα κτήμα και το προσκολλήσει σε άλλο, έχουμε *πρόσχωση* (*alluvio*) οπότε το αποκοπέν τμήμα εξακολουθεί να ανήκει στο κτήμα από το οποίο αποσπάσθηκε, δεδομένου ότι εύκολα αναγνωρίζεται και η έκταση και ο χρόνος της μεταβολής.

Τις διατάξεις αυτές είχε σαφώς υπόψη του το ειρηνοδικείο Σκύρου, το οποίο είναι φανερό ότι είχε στη διάθεσή του την Εξάβιβλο στην πρώτη σε κοινή γλώσσα έκδοση του Αλεξίου Σπανού (Βενετία 1744) στη σελίδα 122 της οποίας υπάρχει η μετάφραση του σχετικού εδαφίου που με μικρές διαφοροποιήσεις καταχωρείται στην απόφαση²³. Η καταχώρηση αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία, γιατί επιβεβαιώνει

23. Το εδάφιο αυτό στο κείμενο του Αρμενόπουλου έχει ως εξής: «Εἰ δὲ ἢ τοῦ ποταμοῦ βία καὶ ὁρμή μέρος τι τοῦ σοῦ ἀγροῦ ὀφείλετο καὶ τῷ ἐμῷ προσήγαγεν ἀγρῷ, δηλόν ἐστιν ὅτι τὸ προστεθέν τῆς σῆς μένει δεσποτείας· οὐδὲ γὰρ ἀνεπαίσθητως τοῦτο γέγονεν» (Κ. Πι -

πέρα από κάθε αμφιβολία ότι το Ειρηνοδικείο Σκύρου κατείχε αντίτυπο της πρώτης αυτής έκδοσης του Α. Σπανού, αφού σε όλες τις άλλες εκδόσεις της μετάφρασης του Σπανού²⁴ το ως άνω απόσπασμα δεν βρίσκεται στη σελίδα 122²⁵.

Το δικαστήριο από τις αναφορές και τις αποδείξεις πείσθηκε ότι η μεταβολή δεν έγινε σιγά - σιγά και ανεπαίσθητα αλλά απότομα με την ορμή του ποταμού. Και λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις του Νόμου αποφάσισε τα ακόλουθα:

α) Δικαίωσε τον ενάγοντα Χατζη-Αλέξη και υποχρέωσε την εναγόμενη Συβίτου να του αποδώσει το αποκοπέν τμήμα του περιβολιού του.

β) Επειδή όμως το τμήμα αυτό το χώριζε ήδη ο ποταμός από το όλο περιβόλι του Χατζη-Αλέξη, του επέτρεψε να επέμβει στη διαμόρφωση της κοίτης του ποταμού (τον μήνα Αύγουστο οπότε η μεταβολή του ρείθρου θα ήταν ευκολότερη) ώστε ο ποταμός να επανέλθει στην πρώτη του κοίτη με την οποία το αποκοπέν τμήμα, όπως είχε φυτευθεί, θα αποτελούσε και πάλι συνεχόμεν²³⁵

ο τμήμα του όλου περιβολιού του.

γ) Αναγνωρίζοντας προφανώς την εναγόμενη ως καλής πίστης νομέα, υποχρέωσε τον ενάγοντα να την αποζημιώσει για τα ωφελήματα που επέφερε αυτή στο αποδιδόμενο τμήμα (περίφραξη, φύτευση).

δ) Για τον ίδιο λόγο προφανώς δεν επιδίωξε τα έξοδα της δίκης στην εναγόμενη αλλά τα μοίρασε μεταξύ των δύο διαδίκων.

Τέλος το δικαστήριο έκρινε ότι η απόφασή του μπορούσε να εκκληθεί εντός 24 ωρών.

Σπορά ξένου αγρού εκ πλάνης. Αποζημίωση. Το τοπικό έθιμο του αντίσπορου

Ἀπόφασις Πολιτικῆ
Διορθωτικῆ

Ἀριθ. 5

Ἐν ὀνόματι τῆς Κυβερνήσεως

Ἀναγνοῦν ἀναφορὰν τοῦ Κυρίου Σταμάτη Φεργάδη, μηνολογουμένην τὴν 2

τ σ ά κ η, Πρόχειρον Νόμου ἢ Ἑξάβιβλος, Αθήναι 1971, σ. 104 καί 140). Η μετάφραση του εδαφίου στην πρώτη έκδοση τοῦ Α. Σ π α ν ο ῦ εἶναι ὅπως καταχωρεῖται στην απόφαση, με τις ἐξῆς μικρές διαφορές: ἀλλάζει το υποθετικό «εἰ» σε «ἄν», την οριστική «δείχνει» σε υποτακτική «δείχνη» και το ιδιωματικό «ἤφερεν» σε «ἔφερε».

24. Λεπτομέρειες για τις μεταφράσεις αυτές που εκδόθηκαν μεταξύ 1766 και 1820 βλ. Κ. Π ι τ σ ά κ η, ὁ.π. σ. ογ-οστ.

25. Τη διαπίστωση αυτή καθώς και την επισήμανση των διαφορών του κειμένου οφείλουμε στον κ. Κ. Π ι τ σ ά κ η.

Μαΐου τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, δι' ἧς ἐνάγει τὸν Κύριον Ἀναγνώστην γαμβρόν τοῦ Σταμάτη παπα-Λέου, τοῦ ὅτι οἰκειοποιηθεὶς αὐτὸς δύω τινὰ χωράφια τοῦ κείμενα περὶ τὸ μέρος τοῦ Τραχιοῦ τὰ ἔσπειρεν.

Ἀκοῦσαν ἀπολογία τοῦ Κυρίου Ἀναγνώστου γαμβροῦ Σταμ. παπα-Λέου, ὅτι ἔχων καὶ αὐτὸς εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἰδιά του χωράφια πλησίον τῶν χωραφίων τοῦ διαληφθέντος Σταμ. Φεργάδη καὶ βουλόμενος σπεῖραι αὐτὰ ἔσπειρεν ἀντ' αὐτῶν ἐξ ἀγνοίας του τὰ τοῦ Σταματίου Φεργάδη καὶ ὅτι ἅμα πληροφορηθεὶς παρὰ τῶν γειτόνων του τοῦ ὅτι τὰ σπαρθέντα παρ' αὐτοῦ χωράφια δὲν εἶναι τὰ ἰδικά του ἀλλὰ τοῦ Στ. Φεργάδη ἐπρόσφερε πρὸς αὐτὸν τὰ ἰδικά του νὰ τὰ σπεῖρη αὐτὸς ἀντὶ τῶν ἰδίων του καὶ ὅτι τοῦ ἐπρόσφερε καὶ περισσοτέραν τινὰ γῆν χωραφίων του ἀφ' ὅσων αὐτὸς εὐρὼν ἔσπειρε.

Ἀκοῦσαν κατ' αἴτησιν τῶν δύω διαφερομένων μερῶν τὴν ἐνορκον ὁμολογίαν τοῦ πρώην Ἀστυνομίου Κυρίου Γεωργίου Αὐλωνίτου (πρὸς ὃν οὗτοι εἶχον παρουσιασθεῖ προλαβόντως διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν) τοῦ ὅτι ὁ Ἀναγνώστης γαμβρὸς τοῦ Σταμ. παπα Λέου ἔκτοτε πρὶν εἰσεῖτι ἀπερῆσθαι ὁ καθὼς τῆς σπορᾶς ἐπρόσφερε πρὸς τὸν Σταμ. Φεργάδη τὰ ἰδικά του χωράφια συνορκοῦντά τῶν ἐκείνου, τὰ ὅποια αὐτὸς ἔσπειρε καὶ ὅτι αὐτὰ εἶχον τὴν αὐτὴν ποιότητα γῆς μετὰ μεγαλυτέραν ἔκτασιν καὶ ὅτι μολοντὶ ὁ Σταμ. Φεργάδη ὑποχρεώθη παρὰ τῆς Ἀστυνομίας νὰ δεχθῇ αὐτά, αὐτὸς δυστροπῶν δὲν τὰ ἐδέχθη.

Ἐπομένως θεωροῦν

1. Ὅτι ὁ Ἀναγνώστης γαμβρὸς τοῦ Σταμ. παπα Λέου ὠφελεῖ μᾶλλον παρ' ὅτι βλάπτει τὸν Σταμ. Φεργάδη, διότι ἐκκαθάρησε καὶ ἔσπειρε τὰ χωράφια αὐτοῦ ἀντὶ τοῦ νὰ ἐκκαθαρίσῃ καὶ καλλιεργήσῃ τὰ ἰδικά του.
2. Ὅτι ἐξ ἀγνοίας του ἔσπειρε αὐτὰ προσφέρων διὰ τὸ ἐξ ἀγνοίας σφάλμα του τὰ ἰδικά του.
3. Ὅτι ὁ Σταμάτης Φεργάδης ἂν ἐδέχετο ἔκτοτε ἀντὶ τῶν ἰδικῶν του χωραφίων τὰ χωράφια τοῦ Ἀναγνώστου διὰ νὰ τὰ σπεῖρη καὶ αὐτὸς, τὸ αὐτὸ καὶ ἴδιον κέρδος ἤθελεν ἀπολαύσῃ ἀφ' ὅσον ἀπῆλauen ἀπὸ τὰ ἰδικά του, μάλιστα καὶ περισσότερα, διότι τοῦ προσεφέρθη μεγαλυτέρα ἔκτασις γῆς.
4. Ὅτι αὐτὸς ὠφελεῖται καὶ κατ' ἄλλον τρόπον, δηλαδή τοῦ ὅτι τὰ χωράφια του θέλει τὰ παραλάβῃ διὰ τὸ ἐρχόμενον καθαρισμένα καὶ ἔτοιμα νὰ σπαροῦν.
5. Ὅτι ὁ Ἀναγνώστης διὰ τὸ ἐξ ἀγνοίας σφάλμα του ζημιοῦται, χάσας τὸν καιρὸν του καὶ ἔξοδα εἰς ἐκκαθάρισιν ξένων χωραφίων καὶ μέλλει νὰ ἐξοδεύσῃ καὶ ἐκ δευτέρου εἰς τὸ νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὰ ἰδικά του.

Ἀποφασίζει διορθωτικῶς

1. Ὁ Ἀναγνώστης γαμβρὸς τοῦ Στ. παπα Λέου νὰ δόσῃ πρὸς τὸν Σταμάτην

Φεργάδη τὸν ἀντίσπορον τῆς σποράς ἔρριψεν εἰς τὰ χωράφια του καὶ τοῦτο κατὰ τὸ τοπικόν ἔθος.

2. Ἐκτὸς τοῦ ἀντισπόρου νὰ δόσῃ πρὸς αὐτὸν ἓν κοιλὸν γεννήματος περιπλέον.

3. Οἱ δύο ὁμοῦ θέλει πληρώσωσι τὰ δικαστικά ἔξοδα.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ἀνέκλητος.

Ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη τὴν ἐνδεκάτην Μαΐου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἔτους. Ἐν Σκύρῳ.

Ὁ Ἀστυνόμος καὶ προσωρινῶς ἐνεργῶν τὰ χρῆα τοῦ Εἰρηνοδίκου

Ἄν Μητάρας

Ὁ Γραμματεὺς

Κ. Γοιμανέλης

Υπόμνημα

Ἡ υπόθεσις αναφέρεται στὴν περίπτωση τῆς σποράς ἐπὶ αλλοτρίου ἐδάφους. Ὁ εναγόμενος ὀνόματι Αναγνώστης ἦταν κατὰ πάσα πιθανότητα ξενοτοπίτης που ἐγκαταστάθηκε στὴ Σκύρο καὶ παντρεύτηκε τὴ θυγατέρα τοῦ σκυριανοῦ Σταμάτη παπα-Λέου καὶ γι' αὐτὸ ἐμείνε γινώσκων ὡς «γαμπρὸς τοῦ Σταμάτη παπα-Λέου». Εἶχε, προφανῶς προικῶα, δύο χωράφια στὸν κάμπο τοῦ Τραχιοῦ, σιτοβολῶνα τοῦ νησιοῦ, τὰ ὁποῖα συνόρευαν με τὰ χωράφια τοῦ ἐνάγοντα Σταμάτη Φεργάδη. Στὴν περίοδο τῆς σποράς, περί τον Νοέμβριον τοῦ 1829, ὁ Αναγνώστης θέλησε νὰ σπείρει, ἀλλὰ σαν ξένος που ἦταν μπέρδεψε τὰ σύνορα καὶ ἐσπείρε κατὰ λάθος τὰ χωράφια τοῦ γείτονα Φεργάδη. Εἰδοποιηθεὶς ἀπὸ τοὺς γείτονες ἀναγνώρισε τὸ λάθος του καὶ προσφέρθηκε νὰ δώσει γιὰ σπορά στὸν Φεργάδη τὰ δικά του χωράφια, τὰ ὁποῖα ἦταν ἐξίσου καλὰ καὶ μάλιστα κάπως μεγαλύτερα. Ὁ Φεργάδης δὲν τὸ δέχτηκε, με ἀποτέλεσμα νὰ προσφύγουν στὸν τότε ἀστυνόμο τοῦ νησιοῦ Γεώργιο Αὐλωνίτη γιὰ νὰ τοὺς λύσει τὴ διαφορά. Ὁ ἀστυνόμος συνέστησε στὸν Φεργάδη νὰ δεχθεῖ τὴν προσφορά, δεδομένου ὅτι διαρκούσε ἀκόμα ἡ περίοδος τῆς σποράς. Ἀλλὰ ὁ Φεργάδης ἐπέμεινε στὴν ἀρνήσή του καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν περίοδο τῆς συγκομιδῆς ἐκανε ἀγωγή στο εἰρηνοδικεῖο καταγγέλοντας τὸν Αναγνώστη γιὰ οἰκειοποίηση τῶν χωραφίων του.

Τὸ εἰρηνοδικεῖο διάβασε τὴν ἀναφορά τοῦ ἐνάγοντα καὶ ἀκούσε τὴν προφορικὴ ἀπολογία τοῦ εναγόμενου καθὼς καὶ τὴν ἐνορκὴ προφορικὴ μαρτυρία τοῦ πρώην ἀστυνόμου. Καὶ κατέληξε στὸ συμπέρασμα πὼς ἡ ἐκ μέρους τοῦ Αναγνώστη σπορά τῶν ξένων χωραφίων δὲν ἐγίνε με πρόθεσις οἰκειοποίησης ἀλλὰ ἀπὸ συγγνωστὴ πλάνη περὶ τὰ πράγματα καὶ ὁμολογημένη ἀγνοία αὐτῶν, που δικαιολογούσε τὴν καλὴ του πίστι.

Θεώρησε εξάλλου ότι ο μεν Φεργάδης: α) θα είχε ωφεληθεί αν δεχόταν να σπείρει τα χωράφια του Αναγνώστη τα οποία θα του απέδιδαν όσο και τα δικά του και κάτι περισσότερο και β) θα ωφεληθεί και κατά την επόμενη περίοδο γιατί θα βρει τα χωράφια του προετοιμασμένα για σπορά. Ενώ αντίθετα ο Αναγνώστης ζημιώθηκε: α) γιατί καλλιέργησε ξένα χωράφια και β) γιατί κατά την επόμενη σπορά θα είχε να καθαρίσει τα δικά του χωράφια.

Με τα δεδομένα αυτά το δικαστήριο επηρεασμένο από την αδιάλλακτη στάση του ενάγοντα και τη διαλλακτική του εναγόμενου, διαμόρφωσε την ευνοϊκή διάθεση υπέρ του δεύτερου η οποία σαφώς διαφαίνεται στο σκεπτικό της απόφασης.

Από καθαρά νομική άποψη το δικαστήριο είχε ν' αντιμετωπίσει το δύσκολο πρόβλημα της σποράς επί αλλοτρίου εδάφους, για το οποίο στο βυζαντινορωμαϊκό δίκαιο, παρά τις ασάφειες, κρατούσε η αρχή ότι η ριζωθείσα σπορά ανήκε στον κύριο του εδάφους («ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ σου σπείρω, σὸν ἔσται»). Εξάλλου εφόσον είναι βέβαιο ότι ο ειρηνοδίκης και ο γραμματέας αφενός μὲν είχαν σαφή γνώση της Εξαβίβλου και αφετέρου ἤξεραν ότι όταν δίκασαν (Μαῖος 1830) δεν είχε ακόμα συντελεσθεί η συγκομιδή, θα μπορούσαν να κάνουν χρήση αζετικής διάταξης της Εξαβίβλου (βιβλ. Β τίτλ. Α, ἐδ. 12) που ορίζει ότι: «Εάν μετά τό σπείραι καί μή λαβεῖν τοὺς καρποὺς γνῶ αλλότριον τόν ἀγρόν ὁ κατὰ πίστει νομεύς τῇ λήψει δεσπόζει αὐτῶν».

Αντ' αυτών το ειρηνοδικεῖο προτίμησε την εφαρμογή τοπικού εθίμου. Η προτίμηση αυτή είναι ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτη γιατί την εποχή της δίκης η ισχύς του εθιμικού δικαίου δεν είχε επίσημα αναγνωρισθεί. Πράγμα που επιβεβαιώνει την άποψη που εκθέσαμε στην Εισαγωγή, ότι σε όλη την επαναστατική περίοδο και μέχρι το 1835 τα τοπικά έθιμα εξακολουθούσαν σιωπηρώς να είναι σεβαστά και να εφαρμόζονται²⁶.

Το «τοπικόν έθος» του «αντισπόρου» που εφαρμόζει η απόφαση δεν μας είναι γνωστό από άλλα σκυριανά στοιχεία. Είναι γνωστό κυρίως στην περιοχή της Θεσσαλίας με την έννοια της αμοιβής ή του μισθώματος που δικαιούται ο ιδιοκτήτης χωραφιού που παραχωρεί σε γεωργό για καλλιέργεια και κάρπωση²⁷. Ο αντίσπορος υπολογιζόταν γύρω στο ενάμισυ κοιλό (20-22 οκάδες) γεννήματος κατά στρέμμα. Αν έτσι εφαρμόζόταν και στη Σκύρο, φαίνεται ότι το ειρηνοδικεῖο εξομοίωσε με παραχώρηση την από άγνοια χρησιμοποίηση και με την παραδοχή αυτή έκρινε ότι τα μεν γεννήματα των σπαρέντων χωραφιών ανήκαν στον Αναγνώστη που τα έσπειρε, ενώ ο ιδιοκτήτης των χωραφιών εδικαιούτο να πάρει ως μίσθωμα το «αντίσπορον» και επιπλέον ένα κοιλό γεννήματος. Αν δηλαδή υποθέσουμε ότι η

26. Ν. Πα ν τ α ζ ο π ο ύ λ ο υ, ό.π. σ. 151· G. M a u g e r, ό.π. σ. 617.

27. Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, λήμμα «αντίσπορος».

έκταση των σπαρέντων χωραφιών ήταν ένα στρέμμα, ο ιδιοκτήτης Φεργάδης θα έπαιρνε από τον εναγόμενο Αναγνώστη 50 οκάδες γεννήματος (σταριού ή κριθαριού), δηλαδή 30 οκάδες (1 1/2 κοιλό) ως αντίσπορο και 20 οκάδες (1 κοιλό)²⁸ περίπλεον, και θα είχε ακόμα τα χωράφια του καθαρισμένα και έτοιμα για την επόμενη σπορά.

Συνεπές προς τη συμβιβαστική αυτή λύση, το δικαστήριο επιβάρυνε και τους δύο διάδικους με τα έξοδα της δίκης. Τέλος έκρινε ότι η απόφασή του είναι ανέγκλητη.

**Συμφωνία καλλιέργειας χέρσου αγρού. Διάλυση λόγω ασθένειας
Δικαίωμα συμμετοχής. Αναφορά σε διάταξη του Γεωργικού Νόμου**

Ἀπόφασις Πολιτικῇ
Διορθωτικῇ

Ἀριθ. 6

Ἐν ὀνόματι τῆς Κυβερνήσεως

Ἀναγνοῦν ἀναφορὰν τοῦ Κυρίου Σταΐκου μνηολογημένην τὴν 12 Ἀπριλίου τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, δι' ἧς ἐνάγει τὸν Νικόλαον Καραγιάννη τοῦ ὅτι ἔχοντες συμφωνίαν εἰς τὸ μεταξὺ των τοῦ νὰ γεωργήσῃεν ἓν χωράφιον κείμενον εἰς τὸ μέρος τοῦ Τραχιοῦ (χέρσον ὡς περίπου τῶν τριάκοντα ἐτῶν) δουλεύοντες ἐν αὐτῷ καὶ οἱ δύο εἰς διάρκειαν δύο ἐτῶν, νὰ μερίζωσι τὸν καρπὸν ἐκάστης σπορᾶς ἐξ ἡμισείας καὶ ὅτι τὸν πρῶτον χρόνον σπείραντες ἐν αὐτῷ ἀραποσίτην ἐμοίρασαν κατὰ τὴν συμφωνίαν των, φθάσας δὲ ὁ καιρὸς τοῦ β' χρόνου ἵνα σπείρωσι πάλιν ἐν αὐτῷ συντροφικῶς ὡς ἡ συμφωνία των δυστροπῶν ὁ Ν. Καραγιάννης ἀπέβαλεν αὐτὸν.

Ἀκοῦσαν ἀπολογίαν τοῦ Νικολάου Καραγιάννη, ἐν ᾗ ὁμολογεῖ μὲν τὴν συμφωνίαν των ἐπιφέρει δὲ ὅτι ὁ Γκιούρος Σταΐκος ἀσθενήσας ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ καιροῦ δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν τοῦ νὰ δουλεύσῃ εἰς τὸ χωράφιον καὶ ὅτι δι' αὐτὸ τοῦτο δουλεύσας αὐτὸς μόνος καὶ ἐξοδεύσας εἰς τὴν γεώργησιν τοῦ χωραφίου δὲν τὸν βάξῃ εἰς τὴν συμπεφωνημένην συντροφίαν του.

Ἐπομένως θεωροῦν

1. Ὅτι ὁ Γκιούρος Σταΐκος ἡσθένησε δουλεύων εἰς τὸ χωράφιον πρὸς ἐκκαθάρισιν αὐτοῦ ὡς ἀπεδείχθη.

28. Ο νόμος 56 της 1 Νοεμβρίου 1827 «περί σταθμών» ὀρίζει «το κοινῶς λεγόμενον κοιλόν χωρητικόν οκάδων 22 σίτου» βλ. Γ. Δ η μ α κ ὀ π ο υ λ ο υ, ὁ.π., σ. 200.

2. Ὅτι ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἡσθένησε δὲν εἶναι λόγος οὗτος νὰ ἀποβάλῃ αὐτὸν ὁ Νικόλαος Καρά Γιάννης καὶ νὰ τὸ σπείρῃ αὐτὸς μόνος, καθ' ὅτι κατὰ τὴν ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου, τίτλος περὶ νόμων Γεωργικῶν, σελ. 460 «ἐάν Γεωργὸς σέβῃ καὶ ξεκαθαρίσῃ χωράφι χερσομένον καὶ δενδριασμένον ἄλλου Γεωργοῦ, εἰς τρεῖς χρόνους νὰ τὸ δίδῃ πάλιν».

3. Ὅτι ὁ Νικόλαος Καραγιάννης ἔσπειρεν αὐτὸ μόνος του, χωρὶς νὰ περιμένῃ νὰ ἀναλάβῃ ὁ σύντροφός του ἐκ τῆς ἀσθενείας, διότι ἀπερνοῦσε πλέον ὁ διωρισμένος καιρὸς τῆς σπορᾶς.

Ἀποφασίζει διορθωτικῶς

1. Ὁ Νικόλαος Καραγιάννης νὰ δώσῃ πρὸς τὸν Γκιούρον Στάϊκον τρία κοιλὰ γεννήματα διὰ τοὺς κόπους του ὅπου ἐδούλευσε τὸν πρῶτον χρόνον πρὸς ἐκκαθάρισιν τοῦ χωραφίου.

2. Οἱ δύο ὁμοῦ θέλει πληρώσωσι τὰ δικαστικὰ ἐξόδα.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ἀνέκκλητος.

Ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη τὴν 12 δωδεκάτην Μαΐου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἔτους. Ἐν Σκύρῳ.

Ὁ Ἀστυνόμος καὶ πρὸς. ἐνεργῶν τὰ χρεὶν τοῦ Εἰρηνοδικοῦ
Ἀν. Μητάρας

ΑΘΗΝΩΝ

Ὁ Γραμματεὺς
Κ. Γριμανέλης

Υπόμνημα

Ο σκυριανὸς Νικόλας Καράγιαννης εἶχε συμφωνήσῃ με τὸν ξενοτοπίτη Γκιούρο Στάϊκο νὰ ξεχερσώσουν καὶ νὰ καλλιεργήσουν ἓνα παλιό χωράφι στὸν σκυριανὸ κάμπο τοῦ Τραχιοῦ. Ο Γκιούρος Στάϊκος ἦταν ἀσφαλῶς στρατιώτης κάποιου ἀπὸ τοὺς οπλαρχηγούς που στὴν περίοδο τῆς Επανάστασης εἶχαν καταφύγει στὴ Σκύρο με τοὺς ἀτάκτους τοὺς καὶ φαίνεται πὼς εἶχε ξεμείνει καὶ εγκατασταθεῖ στὸ νησί²⁹.

Πουθενὰ δὲν γίνεται λόγος γιὰ ἐγγράφη συμφωνία. Συμπεραίνουμε επομένως πὼς ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ εταιρικὴ σχέση «κοινωνίας» που εἶχε συναφθεῖ «δια λόγου»³⁰

29. Οἱ Σ τ ᾱ ῖ κ ο ι ἦταν οἰκογένεια αγωνιστῶν ἀπὸ τὴν Ακαρνανία. Δὲν εἶναι γνωστὸ ἀν μέλη τῆς ἐφτάσαν στὴ Σκύρο. Ἐνας Γκιούρος μικρός, Μαυροβουνιώτης, ἀναφέρεται σὲ σκυριανὸ ἐγγράφο τοῦ 1828, καθὼς καὶ Τζούρος σκλαβούνος παντρεμένος στὴ Σκύρο. Ἀναφέρεται ἐπίσης με δράση στὴ Σκύρο ὁ Τζούρος μικρός, οπαδὸς καὶ συγγενὴς τοῦ Ράντου Μαυροβουνιώτη, ἀδελφοῦ τοῦ Βάσου βλ. Κ. Κ ω ν σ τ α ν τ ι ν ῖ δ η, ὁ.π., σ. 114, 352).

30. «Συνίσταται κοινωνία πράγματι καὶ ῥήματι καὶ δι' ἀγγέλου» Ἀρμεν. Εξάβιβλος Γ, ι, 8.

και πρόβλεπε να ξεχερσώσουν και καλλιεργήσουν οι δύο τους το χωράφι επί δύο χρόνια και να μοιράζονται τους καρπούς. Βασικά στοιχεία, όπως η ιδιοκτησία του χωραφιού, η διάθεση του σπόρου κ.λ.π. δεν μνημονεύονται στο κείμενο. Πρέπει όμως να θεωρήσουμε βέβαιο ότι το χέρσο χωράφι ανήκε στον Καράγιαννη, ο οποίος θα έβαζε και το σπόρο, ενώ η συμμετοχή του Στάικου αφορούσε κυρίως στην προσωπική εργασία του, η οποία ως προς την εκχέρσωση θα ήταν ιδιαίτερα επίπονη για να γίνει σπόριμη γη χωράφι εγκαταλελειμένο και χέρσο επί τριάντα περίπου χρόνια.

Τον πρώτο χρόνο η συμφωνία τηρήθηκε, σπάρθηκε καλαμπόκι και μοιράστηκαν τη σοδειά. Το δεύτερο όμως χρόνο, πριν από τη σπορά, ο Στάικος αρρώστησε, ο δε Καράγιαννης το έσπειρε μόνος του διαλύοντας την κοινοπραξία τους και αρνούμενος να καταβάλει μερίδιο στο Στάικο, ο οποίος για το λόγο αυτό προσέφυγε στο ειρηνοδικείο με αναφορά - αγωγή της 12 Απριλίου 1830.

Το δικαστήριο από την όλη διαδικασία πείσθηκε ότι ο Στάικος αρρώστησε κατά την κοπιώδη εργασία εκχέρσωσης και ότι ο Καράγιαννης το δεύτερο χρόνο έσπειρε μόνος του δικαιολογημένα για να μη χάσει την περίοδο της σποράς. Και με την πεποίθηση αυτή έκρινε ότι η ασθένεια του Στάικου δεν ήταν επαρκής δικαιολογία για τη διάλυση της συμφωνίας και τον αποκλεισμό του από την απόδοση της καλλιέργειας. Και αποφάσισε να του δόσουν για τον κόπο του 3 κοίλα γεννήματος. Μη γνωρίζοντας την έκταση και την απόδοση του συζητούμενου χωραφιού δεν μπορούμε να υπολογίσουμε αν η ποσότητα αυτή αντιστοιχούσε στο ήμισυ της σοδειάς του δεύτερου χρόνου. Υποθέτουμε όμως πως ήταν αρκετά μικρότερη, γιατί δεν του δόθηκε ως μερίδιο – αφού το δεύτερο χρόνο δεν έλαβε μέρος στην προετοιμασία και τη σπορά – αλλά σαν είδος αποζημίωσης³¹.

Εξεζητημένη φαίνεται η νομική θεμελίωση, όπως αναφέρεται στο σκεπτικό της απόφασης. Το δικαστήριο αναζήτησε σχετική διάταξη στους Γεωργικούς Νόμους της Εξαβίβλου στη μετάφραση του Σπανού, την οποία όπως είπαμε στο σχολιασμό της προηγούμενης απόφασης, διέθετε το ειρηνοδικείο. Και χρησιμοποίησε τη διάταξη της παρ. 12 του «Περί γεωργών» Α' τίτλου του Γεωργικού Νόμου, την οποία και παρέθεσε στο σκεπτικό και κατά την οποία αν ένας γεωργός ξεχερσώσει ξένο χωράφι δικαιούται να το καρπωθεί επί τρία χρόνια μετά τα οποία οφείλει να το αφήσει ελεύθερο στον ιδιοκτήτη του³². Πως όμως εφαρμόζεται η διάταξη αυτή στην περι-

31. Τρία κιλά γεννήματος είναι περίπου 60 οκάδες καλαμπόκι. Η μέση απόδοση του καλαμποκιού υπολογίζεται γύρω στις 90 οκάδες το στρέμμα. Αν το χωράφι ήταν δύο στρέμματα θα απέδωσε περί της 180 οκάδες και επομένως οι 60 οκάδες αντιστοιχούσαν περίπου στο ένα τρίτο.

32. Στη μετάφραση Κλωνάρη η διατύπωση είναι σαφέστερη: «Εάν γεωργός ἔμβη καὶ ἐξανοίξῃ σύνδενδρον τόπον ἄλλου γεωργοῦ, τότε καρποῦται τρία ἔτη καὶ τὸν ἀποδίδει πάλιν

πτωσή μας δεν δικαιολογείται. Πρώτον γιατί ο Στάικος δεν ξεχέρσωσε αυθαίρετα ή από πλάνη ξένο χωράφι αλλά ύστερα από συμφωνία με τον ιδιοκτήτη. Και δεύτερον γιατί δεν πρόκειται για επιστροφή του χωραφίου, του οποίου η ιδιοκτησία και η κάρπωση δεν αμφισβητήθηκε, αλλά για το δικαίωμα στο συμφωνημένο μίσθωμα.

Κανένας από τους διάδικους δεν θεωρήθηκε ηττημένος και τα δικαστικά έξοδα μοιράστηκαν. Η απόφαση λόγω ποσού ήταν ανέκκλητη.

**Διεκδίκηση προικισθέντων πραγμάτων.
Αντικατάσταση ειδών προικοσυμφώνου**

Ἀπόφασις Πολιτικῆ
Διορθωτικῆ

Ἀριθ. 5

Ἐν ὀνόματι τῆς Καθεστῆσεως

Ὁ Κύριος Νικόλαος Γεωργίου παρουσιάσθεις εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον τοῦτο ἤναξε τὸν Δημήτριον Γεωργίου Μανιᾶ γυναικαδελφόν του, τοῦ ὅτι ζητῶν παρ' αὐτοῦ τὰ εἶδη ἅτινα ὑπάρχουσι γεγραμμένα εἰς τὸ ἀνά χειρας του προικοσύμφωνον, δηλαδή ἓν χωράφιον κείμενον εἰς τὸ Παλαιόκαστρον, ἓν οἰνοβάρελον καὶ μιάν ζώνην ἀργυρᾶν, αὐτὸς δὲ δυστροπεῖ εἰς τὴν ἀποδοσὶν αὐτῶν.

Ἀκοῦσαν ἀπολογίαν τοῦ κυρίου Δ. Γεωργίου Μανιᾶ δι' ἧς λέγει ὅτι ἐγράφησαν μὲν ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ τὰ διαληφθέντα εἶδη, ἐπιφέρει δὲ ὅτι τὸ χωράφιον ἐγράφη κατὰ λάθος τοῦ γραφέως διότι αὐτὸ ἦτον προικοδοτημένον τῆς μεγαλυτέρας του ἀδελφῆς Τζικούρενας καὶ ὅτι ἀντ' αὐτοῦ τοῦ παραδίδῃ ἄλλο, περὶ δὲ τῆς ζώνης λέγει ὅτι τοῦ τὴν παρέδωσεν ἐπὶ παρουσία τοῦ γραφέως Δημητρίου Τζηκούρη ὁμοῦ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα προικοδοθέντα εἶδη, τὸ δὲ βαρέλιον τὸ παρακρατεῖ ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἔχη νὰ λαμβάνῃ αὐτὸς παρὰ τοῦ διαληφθέντος γαμβροῦ του εἶδη τινὰ ἐξώπροικα μείναντα εἰς τὸν οἶκον του, τὰ ὅποια ἀνήκουσι πρὸς αὐτόν.

Ἐπομένως ἀκοῦσαν καὶ παρατηρήσαν τὰ δίκαια καὶ τῶν δύο μερῶν

εἰς τὸν κύριόν του» (Κ. Κ λ ω ν ἄ ρ η, Πρόχειρον Νόμων το λεγόμενον Η Εξάβιβλος. Εν Ναυπλίῳ εκ της Εθνικης Τυπογραφίας, 1833, σ. 409). Τέλος στην έκδοση Heimbach η διάταξη έχει ως εξής: «Ἐάν γεωργὸς εἰσελθὼν ἐργάσῃται χώραν ἄλλου γεωργοῦ, διὰ τριετίας διακαρπεύσει αὐτῇ καὶ ἀποδώσει πάλιν ταύτην τῷ κυρίῳ αὐτῆς» (G.E. H e i m b a c h, Const. Harmenopuli, Manuale Legum sive hexabiblos cum appendicibus et legibus agrariis, Lipsiae MDCCCLI, σ. 832). Βλ. καὶ Κ. Π ι τ σ ἄ κ η, ο.π., σ. ξε, οε, οη.

Ἀποφασίζει

Α'. Ὁ Δημήτριος Γεωργίου Μανιά νά δώσῃ πρὸς τὸν Νικόλαον Γεωργίου γαμβρόν του τὸ χωράφιον κείμενον εἰς τὸ Τραχὺ εἰς τὸν ἅγιον Παντελεήμονα ἀντὶ τοῦ ἐτέρου τοῦ ἐν τῷ Παλαιοκράστρῳ κειμένου.

Β'. Νά δώσῃ πρὸς αὐτὸν καὶ ἓν βαρέλιον δέκα βαρελῶν οἴνου ἐπιδεκτικόν.

Γ'. Ὁ Νικόλαος Γεωργίου νά δώσῃ πρὸς τὸν Δ.Γ. Μανιά, γυναικάδελφόν του, ὅλα τὰ μείναντα εἶδη εἰς τὸν οἶκον του περιπλέον τῶν ὧσων προικοδοτήσθῃσαν τῆς γυναικὸς του Ἄννης.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ἀνέκλητος.

Ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη τὴν εἰκοστὴν τρίτην Ἰουνίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἔτους ἐν Σκύρῳ.

Ὁ Ἀστυνόμος καὶ προσωρινῶς ἐνεργῶν τὰ χρῆμα τοῦ Εἰρηνοδίκου

Ὁ Γραμματεὺς

Υπόμνημα

Ἡ Ἄννα Γεωργίου Μανιά εἶχε παντρευτῆ τὸν Νικόλαο Γεωργίου. Δεν εἶναι γνωστὸ ἀνὰ τὴν εἰχὴν προικίσαι οἱ γονεῖς τῆς ἢ, ἐλλείπει γονέων, ὁ ἀδελφὸς τῆς Δημήτριος Γ. Μανιάς. Ὅπως δὲ ποτε στο προικοσύμφωνόν της ἐκτὸς τῶν ἄλλων περιλαμβάνονταν ἓν χωράφι στο Παλιόκαστρο, ἓν οἰνοβάρελο καὶ μὴ ἀσημένια ζῶνῃ, τὰ ὁποῖα δεν της παραδόθηκαν, γιὰ τὰ παρακρατοῦσε ὁ ἀδελφός της. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ διεκδικεῖ ὁ ἄνδρας τῆς Ν. Γεωργίου ὡς διαχειριστὴς τῆς προικῶας περιουσίας, με προφορικὴ κατὰ πάσα πιθανότητα ἀγωγὴ που ἔκανε στο εἰρηνοδικεῖο Σκύρου, κατὰ τοῦ γυναικαδέλφου τοῦ Δ.Γ. Μανιά.

Κατὰ τὴ συζήτηση στο ἀκροατήριον ὁ ἐναγόμενος παραδέχτηκε ἐν μέρει τὴν παρακράτηση δικαιολογώντας τὴν γιὰ τὸ καθένα ἀπὸ τὰ διεκδικούμενα ὡς ἀκολουθῶς:

Γιὰ τὸ χωράφι στο Παλιόκαστρο ἀνέφερε ὅτι ἀπὸ λάθος τοῦ γραφέα περιελήφθη στο προικοσύμφωνο τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ἄννας, δεδομένου ὅτι τὸ ἴδιο αὐτὸ χωράφι εἶχε ἤδη προικοδοτηθεῖ στὴ μεγαλύτερη ἀδελφή τους Τζικούρενα. Μολονότι ἡ ἀναφορὰ σὲ εὐθύνη τοῦ γραφέα δεν εἶναι ἐντελῶς πειστικὴ γιὰ τὴν ὑποτίθεται ὅτι ὁ γραφέας κατέγραφε ὅ,τι τοῦ υπαγόρευαν οἱ προικοδοτῆς ἢ ὅ,τι περιείχε κάποιον σχετικὸ σημείωμα που τοῦ ἔδωσαν³³, ὡστόσο ἦταν μὴ πιθανοφανὴς ἐξήγηση τὴν ὁποία ἄλλωστε στήριξε ἡ προσφορὰ του νὰ παραδώσῃ ἓν ἄλλο ἰσάξιο χωράφι στο Τρα-

33. Το λεγόμενο «ἴσον», που ἦταν ἓν τοπικὰ συνηθιζόμενο προσύμφωνο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου συντασσόταν τὸ οριστικὸ προικοσύμφωνο. Βλ. σχ. Ξ. Α ν τ ω ν ι ἄ δ η, Προίκα καὶ προικοσύμφωνα στὴν τουρκοκρατούμενη Σκύρο, *Επετηρὶς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.* 31 (1995), σ. 190.

χύ. Αν και δεν μνημονεύεται στην απόφαση μπορούμε να υποθέσουμε πρώτον μεν ότι το δικαστήριο θα είχε την πρόνοια να ελέγξει τα δύο προικοσύμφωνα προς επαλήθευση και δεύτερον ότι η προταθείσα αντικατάσταση του χωραφιού έγινε δεκτή από τον ενάγοντα.

Για την ασημένια ζώνη ο εναγόμενος ισχυρίστηκε ότι την είχε παραδώσει μαζί με τα άλλα προικιά και μάλιστα ενώπιον μαρτύρων, των οποίων όμως δεν ζητήθηκε ή τουλάχιστον δεν μνημονεύεται η επιβεβαιωτική μαρτυρία.

Τέλος για το κρασοβάρελο ο εναγόμενος παραδέχτηκε ότι το παρακρατεί για να αναγκάσει τον ενάγοντα γαμπρό του να του αποδώσει ορισμένα πράγματα που του ανήκαν. Προφανώς στην προίκα της Άννας υπήρχε και κάποιο οικογενειακό σπίτι το οποίο κατά την τοπική συνήθεια αποτελούσε βασικό προικώο στοιχείο και στο οποίο κατά κανόνα διέμενε το νέο αντρόγυνο. Εξάλλου στα σκυριανά προικοσύμφωνα αναφέρονταν πάντα και τα «μέσα του οσπιτίου» τα οποία και περιγράφονταν ατομικά (ρούχα, σκεύη, εργαλεία κ.λ.π.). Φαίνεται λοιπόν ότι ορισμένα τέτοια είδη που δεν περιλαμβάνονταν στο προικοσύμφωνο³⁴ είχαν παραμείνει στο προικώο σπίτι της αδελφής και νομίμως τα διεκδικούσε ο εναγόμενος, ως μοναδικός κληρονόμος της γονικής περιουσίας από την οποία, κατά το τοπικό έθιμο, δεν είχαν μεριδίσει οι προικισμένες αδελφές³⁵.

Το δικαστήριο αφού άκουσε τους ισχυρισμούς και των δύο μερών, αποφάσισε:

α) να δώσει ο εναγόμενος αδελφός το χωράφι στο Τραχύ αντί του χωραφιού στο Παλιόκαστρο. Υποθέτουμε ότι το χωράφι αυτό του Τραχιού ανήκε στη γονική περιουσία που κληρονόμησε ο εναγόμενος.

β) να γίνει μεταξύ των διάδικων ανταλλαγή του κρασοβάρελου με τα μη περιλαμβανόμενα στο προικοσύμφωνο της Άννας είδη και πράγματα που είχαν μείνει στο προικώο σπίτι της.

Για την ασημένια ζώνη, η οποία δεν μνημονεύεται στο διατακτικό της απόφασης, συνάγεται ότι το δικαστήριο δέχτηκε τον ισχυρισμό του εναγόμενου πως είχε παραδοθεί μαζί με τα άλλα προικιά.

Σύμφωνα με το νόμο η απόφαση θεωρείται ανέκκλητη. Δεν περιλαμβάνεται όμως διάταξη για την απότιση των δικαστικών εξόδων, τα οποία θα έπρεπε μάλλον να συμψηφισθούν αφού και οι δύο αντίδικοι είχαν μέρος της ευθύνης για τη δίκη.

34. Τα είδη αυτά ο εναγόμενος χαρακτηρίζει ως «εξώπροικια», μολονότι ο όρος κυριολεκτείται για τα εκτός της προίκας περιουσιακά στοιχεία της συζύγου (παράφερνα). Βλ. και Αρμεν. Εξάβιβλος Δ, ιγ, 1-4.

35. Στη Σκύρο οι προικισμένες θυγατέρες, χαρακτηριζόμενες ως «εξώπροικες» αποκλείονταν από την κληρονομία των θνησκόντων γονέων τους. Βλ. σχετικώς Ξ. Αντωνιάδη, ό.π., σ. 209.

**Παρεμπόδιση ανέγερσης εργαστηρίου. Επιχείρημα δουλείας
«μή ύψουν». Παραίτηση από ποινική δίωξη.
Αποζημίωση παθόντος**

Ἀπόφασις Πολιτική

Ἀριθ. 8

Ἐν ὀνόματι τῆς Κυβερνήσεως

Ἀναγνοῦν τὴν πρὸς τὸ Εἰρηνοδικεῖον τῆς 19 Ἀπριλίου 1830 ἀναφορὰν τοῦ Γεωργίου Δ. Μπαλάση, δι' ἧς ἀναφέρει ὅτι ἔχων ὁσπιτότοπον εἰς τὸ μέρος λεγόμενον Μανούσενας καὶ ἐπιχειρισθεὶς κατὰ τὸ 1829 τὴν α' Ἰουλίου νὰ ἐπισκευάσῃ αὐτὸν ἐργαστήριον, ἐμποδίσθη παρὰ τοῦ Γεωργίου Παπάζογλου, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἔχων καὶ οὗτος ἕτερον ὁσπιτότοπον ἀπὸ τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ ῥηθέντος ὁσπιτοτόπου τὸν ὁποῖον διακεχωρίζει δρόμος, ἤθελε τοῦ βλάψῃ τὴν θέαν καὶ ὅτι μολλονότι παρῶν σιάσθησαν πρὸς τὸν τότε Δημογεγοντα Γεωργίου Αὐλωνίτην, ἐνεργοῦντα καὶ τὰ χρέη τοῦ ἀστυνόμου καὶ εἰρηνοδίκου καὶ μολλονότι αὐτὸς διέταξε προφορικῶς νὰ ἐπισκευάσῃ ὁ διαληφθεὶς Γεώργιος Δ. Μπαλάση τὸ ῥηθέν ἐργαστήριον τοῦ ὡς μὴ ἐμποδίζων τινά, ὁ Γεώργιος Παπάζογλου ὅμως δὲν ἐπαυσέν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν ἐκ δευτέρου αὐθαιρέτως τοῦ νὰ ἐπισκευάσῃ αὐτό, ἀπεδίωξεν ἐν τ' αὐτῷ τοὺς ἐργαζομένους ἐν αὐτῷ Μαϊστόρους καὶ κατασκορπίζων τὴν ὕλην τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ἔργου, ἐφόβισεν αὐτὸν τοῦ νὰ μὴν ἐπιχειρηθῇ τοῦ λοιποῦ τοῦ ἔργου του, δι' ὃ καὶ ἔμεινεν ἄχρι τοῦδε ἀτελὲς τὸ ἔργον του.

Ἀναγνοῦν ἔγγραφον προικοσυμφώνου τῆς 7 Μαρτίου 1825 ἐν Σκύρῳ, ὑπογεγραμμένον Δημήτριος Τζηκούρης Νοτάριος, δι' οὗ ἀποδεικνύεται κύριος τοῦ διαληφθέντος ὁσπιτοτόπου ὁ Γεώργιος Δημητρίου Μπαλάση.

Ἀναγνοῦν ἀπάντησιν τοῦ Γεωργίου Παπάζογλου πρὸς τὸ εἰρηνοδικεῖον τῆς 25 Ἰουνίου 1830 δι' ἧς λέγει ὅτι αὐτὸς ὁσπιτότοπον δὲν ἔχει ὀπισθεν τοῦ ῥηθέντος ὁσπιτοτόπου τοῦ Γ.Δ. Μπαλάση ἀλλὰ ἡ μήτηρ του ἔχει αὐτὸ καὶ ὅτι προσωποποιῶν αὐτὸς τὴν μητέρα του ἠνάξῃ τὸν Γ.Δ. Μπαλάσην διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ἐργαστηρίου του, ὁμολογεῖ ὅμως ὅτι ἐμπόδισεν αὐτὸν τὸν διαληφθέντα Γ.Δ. Μπαλάσην τοῦ νὰ ἐπισκευάσῃ τὸ ἐργαστήριόν του, πλὴν ἐπιφέρει ὅτι μὴν ὑποφέρων νὰ βλέπῃ τὴν καταπάτησιν τοῦ δικαίου τῆς μητρός του ἐποίησε τοῦτο, ἐμποδίσας δηλαδὴ ἓνα μόνον μαῖστορα, προσεπιφέρων ἔτι ὅτι ἵνα ἐκπληρώσῃ τὴν προφορικὴν διάταξιν τοῦ εἰρηνοδίκου ἐποίησεν αὐτό, ζητῶν δὲ ἀποδείξεις περὶ τῶν ὅσα κατηγορεῖται παρὰ τοῦ ἐνάγοντος αὐτόν, εἶναι ἔτοιμος ν' ἀπολογηθῇ εἰς τὰς ἀπζημιώσεις αὐτοῦ.

Ἀναγνοῦν ἀνακεφαλαίωσιν τοῦ Γεωργίου Δ. Μπαλάση τῆς 2 Ἰουλίου 1830 δι' ἧς λέγει ὅτι ἄλλον τινά ἐναντίον δὲν ἐγνώρισεν εἰμὴ τὸν Γεώργιον Παπάζογλου καὶ

ὅτι ἐμποδισθεὶς παρ' αὐτοῦ ἠναγκάσθη καὶ παρῶρησιάσθη μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν Ἀστυνόμον Γεώργιον Αὐλωνίτην, ἔλαβε δὲ παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιχειρησθῇ ἐκ δευτέρου τὸ οἰκοδόμημά του, τὸν ὅποιον ἔχει μάρτυρα τούτου.

Περὶ δὲ τοῦ ὅτι ἐπανελθὼν πρὸς αὐτὸν ὁ διαληφθεὶς Γεώργιος Παπάζογλου ὕβρισεν αὐτόν, κρημνίζων μέρος τῆς οἰκοδομῆς ἀποδιώξας τοὺς μαϊστόρους καὶ τ.λ.π. ἔχει μάρτυρα τὸν πρωτομαῖστορα Δημήτριον Ἑλένης, τοῦ ὅτι δὲ ἐδάρθη παρ' αὐτοῦ φέρει μάρτυρας τὸν πρώην Δημογέροντα Δημήτριον Μισηρλὴν καὶ Σταμάτιον Μαρουδίου.

Ἀπαιτῶν δὲ τὰς ἀποζημιώσεις του μόνον, συγχωρεῖ πρὸς τὸν ἐναγόμενον παρ' αὐτοῦ τὸ περὶ ὕβρεων καὶ δαρμοῦ ἔγκλημά του.

Ἀναγνοῦν τὴν ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδικείου ἑνορκον ὁμολογίαν τοῦ Γεωργίου Αὐλωνίτου τῆς τετάρτης Ἰουλίου 1830 ἐν ἣ ὁμολογεῖ ὅτι ὡς Ἀστυνόμος ἔδωκε τὴν ἄδειαν πρὸς τὸν Γεώργιον Δ. Μπαλάση νὰ κτίσῃ τὸ ἐργαστήριόν του καὶ ὅτι ὁ Γεώργιος Παπάζογλου χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν ἀστυνομίαν ὑπῆγε καὶ ἐμπόδισε τὸν διαληφθέντα Γ.Δ. Μπαλάση ἀπὸ τοῦ νὰ κτίσῃ. Τοῦ ὅτι δὲ (ὡς λέγει ὁ Γεώργιος Δ. Μπαλάσης) ἔλαβε τὴν ἄδειαν ἐκ δευτέρου παρὰ τῆς ἀστυνομίας νὰ τελειοποιήσῃ τὸ ἔργον του, τοῦτο ἄγνοεῖ, διότι ἀσθενήσας ἐξεῖτο εἰς τὸν οἶκον του ἄρρωστος, ἐπιφέρει δὲ τοῦ ὅτι ἴσως ἔλαβε τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν γραμματεῖα μόνον Μ. Βασιλάκη, διότι εἰς τὴν ἀπουσίαν του ἐμπήγει αὐτὸς τὰ χρεὴ τοῦ εἰρηνοδίκου.

Ἀναγνοῦν ὡσαύτως ἑνορκον ὁμολόγησιν τοῦ Δημητρίου Ἑλένης τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας καὶ ἔτους, ἐν ἣ ὁμολογεῖ ὅτι ἐργαζόμενος αὐτὸς εἰς τὸ κτήριον τοῦ Γεωργίου Δ. Μπαλάση ἔφθασεν ὁ Γεώργιος Παπάζογλου ἀπερνῶν ἐκεῖσε καὶ ὕβριζων αὐτόν ἀπεδιώξεν ἀπὸ τοῦ νὰ κτίσῃ κρημνίσας πρὸς τούτοις καὶ μέρος τῆς οἰκοδομῆς, δηλαδὴ μίαν κολόναν ἐνὸς παραθύρου ἀπὸ ποριὰ τὰ ὅποια καὶ ἐτζακίσθησαν καὶ ὅτι αὐτὰ ὅλα ἐποίησεν ὁ διαληφθεὶς μόνος του χωρὶς νὰ ἔχῃ ἄνθρωπον τῆς ἀστυνομίας.

Ἀναγνοῦν παρομοίως ἑνορκον ὁμολόγησιν τοῦ Δημητρίου Μισηρλῆς καὶ Σταματίου Μαρουδιοῦ, ἐν ἣ ὁ μὲν ὁμολογεῖ ὅτι ἤκουσε νὰ ἐδάρῃ ὁ Γεώργιος Δ. Μπαλάση, πλὴν δὲν ἶδεν ὀφθαλμοφανῶς, τοῦτο δὲ μόνον ἶδεν ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ Γ. Παπάζογλου, Τζηκούρης, σηκώσας μίαν βέργαν νὰ κτυπήσῃ τὸν Γ.Δ. Μπαλάσην ἐμποδίσθη παρὰ τοῦ ῥηθέντος αὐταδέλφου του. Ὁ δὲ ὁμολογεῖ ὅτι πόρωθεν καὶ κραυγὰς ἤκουσε μόνον, χωρὶς νὰ ἶδῃ δαρμούς, διότι ἦτον πλῆθος ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀκούσας νὰ προφέρῃ καὶ λέγει ὁ Γεώργιος Δ. Μπαλάσης πρὸς τὸν Γεώργιον Παπάζογλου καὶ ἀδελφὸν αὐτοῦ Τζηκούρην τὸ διὰ ποίαν αἰτίαν τὸν δέρρει, ἤκουσε νὰ ἀπεκρίθῃ πρὸς αὐτόν ὁ διαληφθεὶς Τζηκούρης ὅτι ὄχι μόνον τὸν δέρρει ἀλλὰ καὶ τὸν σκοτώνει καὶ ὅτι ὁ ἀδελφὸς του Γ. Παπάζογλου ὕβρισεν αὐτόν διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους.

Ἐπομένως θεωροῦν

1. Ὅτι τὸ ὀσπιτότοπον εἶναι κτῆμα τοῦ Γεωργίου Δημητρίου Μπαλάση.
2. Ὅτι ἂν αὐτὸ κτισθῇ κατώγειον καὶ ἀνώγειον δὲν βλάπτεται ὁ Γεώργιος Παπάζογλου ἀλλ' οὐδὲ ἄλλος τις.
3. Ὅτι τὸ κίνημα τοῦ Γεωργίου Παπάζογλου κατὰ τοῦ Γεωργίου Δ. Μπαλάση πρὸς τῷ ὅτι εἶναι ἄδικον καὶ ἄλογον,

Ἀποφασίζει

1. Ὁ Γεώργιος Δημητρίου Μπαλάσης νὰ κτίσῃ τὸν ιδιόκτητόν του τόπον εἰς κατώγειον καὶ ἀνώγειον κατὰ τὴν σειρὰν καὶ ἀρμοδιότητα τῶν ἄλλων οἰκῶν τῶν εἰς τὴν αὐτὴν σειρὰν κειμένων.
 2. Περί τῶν ζημιῶν αὐτοῦ νὰ ἐκλεχθῶσι παρὰ τῶν δύο διαφερομένων ἀνὰ εἰς διαιτητὴς οἵτινες θέλει ἐκτιμήσωσι τὰς γιγνοθείσας ζημίας.
 3. Διατρεξάσης διαφωνίας παρὰ τῶν δύο διαιτητῶν, ὁ τρίτος θέλει διορίζεται παρὰ τοῦ εἰρηνοδικείου.
 4. Τὸ ποσὸν τῆς ἀποφασισθεῖσης ἀποζημιώσεως τοῦ Γεωργίου Δ. Μπαλάση θέλει πληρώσῃ ὁ Γεώργιος Παπάζογλου πρὸς αὐτὸν ἅμα ἢθελε δοθῇ τέλος τῆς ἀποφάσεως τῶν διαιτητῶν.
 5. Ὁ αὐτὸς θέλει πληρώσῃ τὰ δικαστικά ἐξόδα καὶ τὰ δικαιώματα τῆς ἀποφάσεως.
- Ἡ ἀπόφασις ἐκκαλεῖται ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν.
Ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη τὴν δεκάτην ἐβδόμην Ἰουλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἔτους, ἐν Σκύρῳ.

Ὁ εἰρηνοδίκης

Ἄν. Μητάρης

Ὁ Γραμματεὺς

Κ. Γριμανέλης

Υπόμνημα

Ἡ χαρακτηριστικὴ γιὰ τα κοινωνικά ἤθη τῆς εποχῆς, δίκη Παπάζογλου φωτίζει κατὰ κάποιον τρόπο τὴ συμπεριφορὰ τῶν τοπικῶν προυχόντων που με δυσφορία ἐβλεπαν τὰ προνόμιά τους νὰ περιορίζονται μπροστὰ στὴν ἰσονομία που ευαγγελιζόταν τὸ ἀρτισύστατο κράτος.

Τὰ περιστάτικα που τὴν προκάλεσαν περιγράφονται λεπτομερῶς στὸ ἱστορικό τῆς ἀπόφασης ἀλλὰ καὶ σὲ μια αναφορὰ που ἔχει διασώσει τὸ σκυριανὸ ἀρχεῖο εγγράφων³⁶. Σύμφωνα με τὰ στοιχεῖα αὐτά ὁ σκυριανὸς τεχνίτης Γεώργιος Δ. Μπα-

36. Πρόκειται γιὰ ιδιόγραφη ἀπολογία τοῦ Παπάζογλου πρὸς τὸ εἰρηνοδικεῖο

λάσος αποφάσισε να χτίσει εργαστήριο σε οικόπεδο που είχε στην αξιοπρεπή συνοικία «Μανούσενας» στο Χωριό της Σκύρου. Το πιθανότερο είναι ότι στο οικόπεδο αυτό υπήρχε κάποιο ισόγειο κτίσμα επί του οποίου θα χτιζόταν το ανώγειο. Το ανώγειο όμως αυτό θα εμπόδιζε τη θέα ή και θα υποβάθμιζε την κατάσταση των σπιτιών του εκ των προεστών του νησιού Γεωργίου Παπάζογλου, τα οποία βρίσκονταν πίσω από το οικόπεδο χωριζόμενα από τον υπάρχοντα δρόμο. Γι' αυτό ο Παπάζογλου, μόνος του ή με τον αδελφό του, παρεμπόδισαν βιαίως την ανέγερση, διώχνοντας τους μαστόρους και απειλώντας τον Μπαλάσο. Αυτός δε αφού προσέφυγε στην αστυνομία χωρίς αποτέλεσμα, έφερε την υπόθεση ενώπιον του ειρηνοδικείου Σκύρου, το οποίο μόλις τότε είχε αρχίσει να λειτουργεί.

Όπως προκύπτει από την απόφαση, το δικαστήριο μετά την από 19 Απριλίου 1830 αγωγή του Γ.Δ. Μπαλάσου κάλεσε σε απολογία τον εναγόμενο Γεώργιο Παπάζογλου, ο οποίος με την από 25 Ιουνίου 1830 απολογία του ισχυρίσθηκε ότι δικαιολογημένα παρεμπόδισε την ανέγερση έχοντας μάλιστα και σχετική άδεια της αστυνομίας, ζήτησε αποδείξεις για τα καταγγελλόμενα και δεν αρνήθηκε τυχόν οφειλόμενη αποζημίωση³⁷. Της απολογίας αυτής ορισμένα σημεία αντέκρουσε ο Μπαλάσος με νέα αναφορά του της 2 Ιουλίου 1830 με την οποία πρότεινε και μάρτυρες προς απόδειξη των ισχυρισμών του και περιόρισε τις απαιτήσεις του στην αποζημίωση για τις ζημιές που υπέστη, παραιτηθείς από τη δίωξη για την εναντίον του επίθεση (ύβρεις, ξυλοδαρμός, απειλές). Το δικαστήριο σε νέα συνεδρίαση της 4 Ιουλίου 1830 προέβη στην εξέταση ενόρκως των τριών προταθέντων μαρτύρων του εναγόντος και επιπλέον του πρώην αστυνόμου Σκύρου. Δεν διευκρινίζεται αν ακολούθησε περαιτέρω συζήτηση στο ακροατήριο, δεδομένου ότι το ιστορικό της απόφασης εξαντλείται στην ανάγνωση των δύο αναφορών του ενάγοντα, του προικοσυμφώνου που αποδείκνυε την επί του οικοπέδου ιδιοκτησία του, της απολογίας του εναγόμενου και των τεσσάρων μαρτυρικών καταθέσεων.

Μετά την παραιτήση από την έγκληση για τα ποινικά αδικήματα, το δικαστήριο απέφυγε οποιαδήποτε κρίση για τις κατηγορίες αυτές. Και ως κύριο θέμα απέ-

Σκύρου με ημερομηνία 11 Μαΐου 1830, η οποία περιέχει πολλά στοιχεία διαλεύκανσης της υπόθεσης και υπεράσπισης του εναγόμενου. Το πρωτότυπο της απολογίας αυτής έχει διασωθεί στο σκυριανό αρχειακό υλικό (Α.Ε.Σ., Εφημ. Σκυριανά Νέα, Ιούλιος 1984, τ. 8, σ. 21, έγγρ. 206) και υποθέτουμε επομένως ότι δεν κατατέθηκε. Υπόθεση που την ενισχύει η υπάρχουσα στο τέλος του κειμένου σημείωση με άλλη γραφή που συνιστά να γίνει και άλλο αντίγραφο. Πιθανολογούμε πάντως ότι και η νεώτερη από 25 Ιουνίου απολογία δεν πρέπει να διέφερε ουσιωδώς.

37. Της απολογίας αυτής είχε προηγηθεί η από 11 Μαΐου 1830 απολογία περί της οποίας η προηγούμενη υποσημείωση.

μεινε η αποζημίωση του παθόντος για τις ζημιές που υπέστη από την αυθαίρετη παρέμβαση του εναγομένου.

Πριν όμως από αυτό έπρεπε να κρίνει τη νομιμότητα του οικοδομικού έργου που προκάλεσε τη διαμάχη. Πράγμα που φέρνει επί τάπητος το ζήτημα αν ο ενάγων, κύριος του οικοπέδου, είχε το δικαίωμα να υψώσει την οικοδομή του απεριόριστα ή με περιορισμούς. Και ακόμη αν προσέκρουε τυχόν σε δικαίωμα δουλείας που είχε το σπίτι του εναγόμενου (δεσπόζον) επί του σπιτιού του ενάγοντα (δουλεύον). Πρόκειται για την πραγματική αποθετική δουλεία του βυζαντινορωμαϊκού δικαίου, τη γνωστή ως «δουλεία του μη υψούν» ή «δουλεία του μη εμποδίζειν το φως και την θέαν» (*servitus altius non tollendi, ne prospectui officiat*) σύμφωνα με την οποία ο κύριος του δουλεύοντος δεν επιτρέπεται να υψώσει την οικοδομή του ώστε να εμποδίζει το φως ή τη θέα του δεσπόζοντος. Και το μεν διατακτικό της απόφασης μη αναφερόμενο σε νομική θεμελίωση δεν μας διευκολύνει να μάθουμε αν το δικαστήριο ερεύνησε το θέμα. Έχουμε όμως την προαναφερθείσα και μη μνημονευόμενη απολογία του Παπάζογλου της 11 Μαΐου 1830, στην οποία βεβαιώνει ότι το θέμα της «δουλείας απόψεως» είχε συζητηθεί και ερμηνηθεί από τον αναπληρωτή του αστυνόμου ο οποίος, όπως γράφει η απολογία, «εύρεν εις τον πολιτικόν Αρμενόπουλον ότι δεν πρέπει να εμποδίσω την θέαν των εκεί ευρισκομένων σπιτιών». Αναφέρεται δηλαδή στις διατάξεις της Εξαβίβλου (B, δ, 57, 62) που μιλούν για τη δουλεία του μη υψούν. Επομένως το δικαστήριο πρέπει να είχε υπόψη του τόσο τις διατάξεις αυτές όσο και τις περι οικοδομών διατάξεις της Εξαβίβλου (B, δ, 23 επ.) την οποία άλλωστε σε πολλές αποφάσεις του επικαλείται ο ειρηνοδικών αστυνόμος.

Από την όλη διαδικασία και τα αποδεικτικά στοιχεία το δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επί του ιδιόκτητου οικοπέδου του ενάγοντα ανέγερση οικοδομής (κατώγειο και ανώγειο) δεν έβλαπτε τον εναγόμενο (αλλά και κανέναν άλλον) και ότι ο εναγόμενος κακώς και αδίκως παρενέβη. Και με την πεποίθηση αυτή απεφάσισε:

α) Ότι ο ενάγων Γ.Δ. Μπαλάσος είχε δικαίωμα να χτίσει στο οικοπέδό του κατώγειο και ανώγειο τηρώντας «την σειράν και αρμοδιότητα των οίκων των εν τη αυτή σειρά κειμένων». Υποθέτουμε ότι οι αόριστες εκφράσεις «σειρά και αρμοδιότης» αναφέρονται στα στοιχεία ομοιομορφίας (ύψος, ανοίγματα, αποστάσεις κ.λ.π.) με τα άλλα σπίτια της ίδιας οικοδομικής γραμμής.

β) Ότι ο εναγόμενος Γ. Παπάζογλου οφείλει να αποζημιώσει τον ενάγοντα για τις ζημιές που του προκάλεσε με την άδικη παρέμβασή του. Για το ύψος της αποζημίωσης το δικαστήριο διέταξε εκτίμηση από δύο «διαιτητάς» που θα υποδείκνυαν, ανά έναν, οι δύο διάδικοι. Σε περίπτωση διαφωνίας των διαιτητών το ειρηνοδικείο θα όριζε τρίτον επιδιαιτητή. Προφανώς δεν πρόκειται περί αιρετών κριτών (διαιτητών) αλλά περί εκτιμητών - πραγματογνωμόνων, των καλουμένων και «δοκιμα-

στών», οι οποίοι δεν θα κρίνουν επί της ουσίας αλλά απλώς ως εμπειροτέχνες θα υπολογίσουν το κόστος των ζημιών³⁸. Δεν διευκρινίζει πάντως αν η αποζημίωση αφορά και την τυχόν αποθετική ζημία λόγω της παρεμπόδισης του έργου.

γ) Ότι ο εναγόμενος θα πληρώσει τα δικαστικά έξοδα και τα δικαιώματα της απόφασης. Ενώ σε όλες τις άλλες αποφάσεις του ειρηνοδικούντος αστυνόμου αναφέρονται μόνο τα «δικαστικά έξοδα», στην παρούσα απόφαση έχουν προστεθεί και τα «δικαιώματα της αποφάσεως». Εάν δεν είναι απλός πλεονασμός δεν αποκλείεται να εννοεί τη δαπάνη της εκτιμητικής απόφασης και κυρίως την αμοιβή των εκτιμητών.

**Κληρονομικό δικαίωμα επιζώσης συζύγου.
Μερική αποπληρωμή σε είδος**

1831 Μάρτιος

Ύποφασις Πολιτική

Άριθ. 4

Εν ονόματι της Κυβερνήσεως

Σήμερον κατά συνέπειαν της υπ' αριθ. 36 κληρονομίας παρουσιάσθη ὁ ἐναγόμενος Κωνσταντῆς Ἰωαν. παπα-Θεοδωρῆ ματὰ τῆς νύμφης του Μαρίας τοῦ Μανόλη Ἀρφανοῦ ἀνεγνώσθη πρῶτον ἔγγραφον τῆς Μαρίας Μανόλη Ἀρφανοῦ εἰς τὸ ὁποῖον ὑπόσχεται ὁ Κων. Ἰωάν. νὰ δόσῃ πρὸς αὐτὴν φοίνικας διακοσίους ἀριθ. 200 διὰ κάθε κληρονομικὸν δικαίωμα ὅπου τῆς ἐτύχενεν νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἀποθανόν ἀνδρὸς της Γεωργίου καὶ ἀδελφοῦ τοῦ ρηθέντος Κωνσταντῆ Ἰωάν. παπα-Θεοδωρῆ.

Καὶ ἐπομένως ἀκούσαν ἀπολογίαν τοῦ Κωνσταντῆ Ἰωάν. παπα-Θεοδωρῆ ὅτι ἀληθῶς χρεωστεῖ πρὸς αὐτὴν τοὺς ἀνωτέρω φοίνικας διακοσίους ἀριθ. 200 κατὰ τὸ ἀναχειρᾶς της ἔγγραφον καὶ ὅτι δὲν ἔχει ἐπιχείρῃς ἤδη σωστὸν τὸν ἀριθμὸν τῶν διακοσίων ἀλλὰ μόνον ταῖς 160 φοίνικας ἔχει καὶ διὰ τοὺς ἐπιλοίπους σαράντα φοίνικας ἀριθ. 40 κατὰ συνέπειαν ἐγγράφου τῆς Ἱερᾶς κλήρας τοῦ ἁγίου Σκύρου δίδει πρὸς τὴν αὐτὴν νύμφη του Μαρίας τοῦ Μανόλη Ἀρφανοῦ δύο χωράφια καὶ ἓν ὁσπιτότοπον εἰς τὸ Κάστρος εἰς τὸν Ὠνον, ὑποκλείναντες καὶ τὰ δύο μέρη εἰς αὐτά.

38. Βλ. σχετικῶς Κ. Πιτσάκη, Πρόχειρον νόμων ἢ Εξάβιβλος, Αθήναι 1971· Μ. Τοῦρτόγυ, Ο Διοργανισμὸς τῶν δικαστηρίων καὶ ἡ Πολιτικὴ καὶ Εγκληματικὴ Διαδικασία τοῦ 1830, *Επετηρίς Α.Ι.Ε.Δ.*, 8 (1958), σ. 42.

Ἀποφασίζει

1. Ὁ Κωνσταντῆς Ἰωάν. παπα-Θεοδωρῇ ἅμα ὁποῦ λάβῃ ἀντίτυπον τῆς παρουσίης θέλει δώσῃ πρὸς τὴν νύμφην του Μαρίαν τοῦ Μανόλη Ἀρφανοῦ τοὺς εἰς χεῖρας του ἑκατὸν ἐξήντα ἀριθ. 160 φοίνικας.

2. Ὁ αὐτὸς θέλει δώσῃ πρὸς τὴν αὐτὴν νύμφη του ἔγγραφον διαλαμβάνοντος τοὺς τόπους τῶν ἀνωθεν χωραφίων καὶ πλησίους ὁποῦ πρὸς αὐτὴν ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ.

3. Ἡ Μαρία τοῦ Μανόλη ἅμα ὁποῦ λάβῃ τοὺς ἑκατὸν ἐξήντα ἀριθ. 160 φοίνικας καὶ τὸ ἔγγραφον διαλαμβάνον τοὺς πλησίους τῶν δύο χωραφίων: τὸ μὲν εἰς Μαυρουνά καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὴν Καλαμιὰ καὶ τοῦ ὀσπιτοτόπου εἰς τὸν Ὠνον νὰ δώσῃ πρὸς τὸν Κωνσταντῇ Ἰωάν. παπα-Θεοδωρῇ ἔγγραφον ἐξοφλητικὸν περὶ τούτου.

4. Καὶ οἱ δύο διαφερόμενοι θέλουν πληρώσῃ τὰ δικαστικά δικαιώματα συμποσούμενα εἰς φοίν. 2:λ:50.

Ἡ ἀπόφασις ἐκκαλεῖται ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρων.

Ἐθεωρήθη καὶ ἀποφασίσθη τῇ 14 Μαρτίᾳ 1831 ἐν Σκύρῳ.

Ὁ Ἰωσηφοδίκης
Κ. Σπείνος

ΑΘΗΝΩΝ

Ὁ Γραμματεὺς
Σικύρης Πατάζογλου

Δημοσιεύθη καὶ εἶναι ἀνέκκλητος

Υπόμνημα

Ἡ υπόθεσις αναφέρεται στὴν οφειλὴ τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιζώσης συζύγου ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος συζύγου τῆς. Ενάγουσα εἶναι ἡ Μαρία θυγατέρα Μανόλη Ορφανοῦ, χήρα τοῦ θανόντος Γεωργίου Ἰωάννου παπα-Θεοδωρῇ καὶ ἐναγόμενος ὁ ἀδελφός τοῦ θανόντος Κωσταντῆς Ἰωάννου παπα-Θεοδωρῇ.

Καὶ οἱ δύο διάδικοι παρουσιάστηκαν αὐτοπροσώπως στὸ δικαστήριον καὶ ἀνέπτυξαν προφορικά τὰ αἰτήματά τους. Ἡ ἐνάγουσα χήρα ἀνέφερε ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἀνδράδελφός τῆς Κωσταντῆς, τῆς ὀφείλε 200 φοίνικες³⁹ τοὺς ὁποίους εἶχε ἐγγράφως ὑποσχεθεῖ ὡς κληρονομικὸ δικαίωμα ἀπὸ τὴν περιουσία τοῦ θανόντος ἀνδρα

39. Τὸ πρῶτο μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐλληνικὸ ἐθνικὸ νόμισμα. Ὁ φοίνιξ κυκλοφόρησε τὸ 1829 καὶ διατηρήθηκε μέχρι τὸ 1832 πού τέθηκε σὲ χρῆσιν ὡς νέα νομισματικὴ μονάδα ἡ δραχμή.

της και αδελφού τους. Και προς απόδειξη προσκόμισε την έγγραφη ομολογία του εναγόμενου.

Ο εναγόμενος Κωσταντής απολογούμενος ανεγνώρισε το έγγραφο και την οφειλή του, αλλά για την πλήρη εξόφλησή της πρόβαλε μερική αδυναμία, γιατί έναντι του συνολικού ποσού των 200 φοινίκων διέθετε τώρα μόνο 160 φοίνικες. Ανέφερε όμως ότι αντί των υπολοίπων 40 φοινίκων προσφέρεται να δώσει στη νύφη του δύο χωράφια και ένα οικόπεδο. Την προσφορά αυτή αποδέχτηκε η ενάγουσα.

Ασαφώς αναφέρεται στο κείμενο της απόφασης ότι ο Κωσταντής προσφέρει τα ως άνω ακίνητα «κατά συνέπειαν εγγράφου της Ιεράς κλήρας του αγίου Σκύρου». Ετσι, χωρίς καμιά επεξήγηση, είναι δύσκολο να εννοήσουμε τι ακριβώς σημαίνει η φράση. Το πιθανότερο πάντως είναι ότι είχε προηγηθεί κάποια παρέμβαση του Δεσπότη Σκύρου και των κληρικών του, η οποία διατυπώθηκε με έγγραφο που υποχρέωνε τον εναγόμενο σ' αυτή την αντικαταβολή. Η παρέμβαση αυτή πρέπει να είχε γίνει στα χρόνια της τουρκοκρατίας ή της Επανάστασης, οπότε νομίμως είχε επιληφθεί της διαφοράς το εκκλησιαστικό κριτήριο του νησιού.

Υστερα από την έκθεση των ανωτέρω στοιχείων, η απόφαση καταλήγει στο «διατακτικό» μέρος και επιβάλλει στον εναγόμενο πρώτον μιν να δώσει αμέσως τους 160 φοίνικες που διέθετε και δεύτερον να της μεταβιβάσει τα τρία ακίνητα που υποσχέθηκε. Τη μεταβίβαση αυτή θα εκφράζει το έγγραφο που θα προσδιορίζει τις ακριβείς θέσεις των χωραφιών και του οικοπέδου καθώς και τους πλησιαστές γείτονες με τους οποίους γινόταν ανέκαθεν η περιγραφή των ακινήτων. Ορίζει εξάλλου ότι όταν η ενάγουσα λάβει τα ανωτέρω οφείλει να δώσει στον εναγόμενο σχετική εξοφλητική απόδειξη.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η αιτία της οφειλής του εναγόμενου προς την ενάγουσα χήρα του αδελφού του. Στην έγγραφη χρεωστική ομολογία του αναφέρεται ότι υποχρεούται να δώσει 200 φοίνικες «δια κάθε κληρονομικόν δικαίωμα οπού της ετύχαινε να λάβει παρά του αποθανόντος ανδρός της Γεωργίου και αδελφού του». Εξάλλου, όπως μας αφήνει να υποθέσουμε το κείμενο της απόφασης, το ζεύγος Γεωργίου (Ιωάννου παπα-Θοδωρή) και Μαρίας (Μανόλη Ορφανού) ήταν άτεκνο και όταν ο Γεώργιος πέθανε, επειδή οι γονείς του δεν ζούσαν, τον κληρονόμησε ο αδελφός του Κωσταντής ως μόνος πλησιέστερος εξ αίματος συγγενής. Επομένως το ποσόν των 200 φοινίκων αποτελεί το κληρονομικό δικαίωμα της χήρας από την περιουσία του άνδρα της το οποίο της παραχωρεί ο κύριος κληρονόμος του.

Το ότι κατά το εθιμικό δίκαιο που εφαρμοζόταν στη Σκύρο στην περίοδο της τουρκοκρατίας, ο επιζών σύζυγος (άνδρας ή γυναίκα) δικαιούταν μερίδιο από την περιουσία του θανόντος συζύγου, είναι βεβαιωμένο από πολλές δικαστικές κρίσεις της εποχής. Το μέτρο όμως του μεριδίου αυτού δεν φαίνεται ακριβώς προσδιορισμένο, όπως δεν ήταν αποσαφηνισμένη και η φύση του δικαιώματος αυτού ως κλη-

ρονομικού μερίδιου ή ενός είδους «συζυγικού εξαιρέτου»⁴⁰. Γι' αυτό και αποτελούσε αντικείμενο σωρείας δικών της εποχής εκείνης, που έφθαναν στα εκκλησιαστικά ή κοινοτικά κριτήρια. Χαρακτηριστική μάλιστα είναι μια όμοια δίκη του έτους 1817 επί διεκδίκησης μεταξύ της αδελφής του θανόντος και της επιζώσης συζύγου του, κατά την οποία το επισκοπικό κριτήριο της Σκύρου, κρίνοντας «κατά τους ιερούς νόμους» υποχρέωσε την αδελφή να δώσει ένα χρηματικό ποσό στη χήρα του «ως κληρονομικήν μοίρα και αφιέρωμα»⁴¹.

Πάντως στη σχολιαζόμενη υπόθεση της 14/3/1831 εφόσον επρόκειτο για ομολογημένη οφειλή, το ειρηνοδικείο δεν είχε κανένα λόγο να εξετάσει την αιτία αυτής και σωστά αποφάσισε μόνο για την τακτοποίηση της εξόφλησής της. Γι' αυτό ίσως και δεν θεώρησε κανένα διάδικο ως ηττημένο και συμπήφισε τα δικαστικά έξοδα⁴². Εκρίνε τέλος ότι, λόγω ποσού, η απόφαση μπορούσε να εφεσιβληθεί εντός 24 ωρών. Εφόσον όμως μετά την ανακοίνωση της απόφασης οι διάδικοι δεν εκδήλωσαν τέτοια πρόθεση εντός της ταχθείσης προθεσμίας η απόφαση δημοσιεύτηκε και κατέστη ανέκκλητη, όπως βεβαιώνει η παραπάνω σχετική εγγραφή του γραμματέα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ Συμφωνία αρραβόνος με ποινική ρήτρα.
Αθήνησιν εκ μέρους μνηστήρα. Μερική σύυπευθυνότητα πεθερού. ΑΘΗΝΩΝ

1831 Μάρτιος

Ἀριθ. 6

Ἐν ὀνόματι τῆς Κυβερνήσεως

Ἀναγνοῦν τὸ πρὸς τὸ Εἰρηνοδικεῖον τοῦτο τὴν 21 Φεβρουαρίου 1831 ἔγγραφον τοῦ Θεοφιλεστάτου ἀγίου Σκύρου μετὰ τῶν αὐτοῦ κληρικῶν δι' οὗ ἀναφέρει ὅτι ὁ Γεώργιος Γιαννάκη ἀρράβωνιασθεὶς τὴν θυγατέρα τοῦ παπα-κὺρ Δημητρίου Ἀνδρέου καὶ διατρίψας ὁ αὐτὸς Γεώργιος εἰς τὸ ὁσπίτι τοῦ παπᾶ χρόνον ἕνα καὶ

40. Βλ. σχετικῶς Ξ. Α ν τ ω ν ι ᾶ δ η, Το κρεββατοστρώσι. Συμβολή στην έρευνα του κληρονομικού δικαιώματος του επιζώντος συζύγου στην τουρκοκρατούμενη Σκύρο, *Αρχαίο Ευβοϊκὴν Μελετών*, τ. ΚΣΤ (1984-85), σ. 73 επ.

41. Ξ. Α ν τ ω ν ι ᾶ δ η, ὁ.π., σ. 118.

42. Ανερχόμενα σε 2,50 φοίνικες, ἥτοι 6 γρόσια καὶ 20 παράδες. Σε μια προηγούμενη απόφαση της 11/3/1831 του ίδιου ειρηνοδικείου Σκύρου αναφέρεται ὅτι οἱ οφειλόμενοι 160 φοίνικες συμποσοῦνται σε 400 γρόσια, που σημαίνει ὅτι ἡ ἰσοτιμία φοίνικα καὶ γροσιού ἦταν τότε 1 πρὸς 2,5. Παρὰ το επίσημο νόμισμα του φοίνικα, ὁ κόσμος συναλλάσσονταν συνήθως με τούρκικα γρόσια καὶ παράδες πρὸβλ. G. M a u r e r, ὁ.π., σ. 348.

μήνας ενέα καὶ ὅτι εἰς τὸ ἀναμεταξύ τούτου τοῦ διαστίματος ἐλθὼν ψυλὸν σκάνδαλον μεταξύ των δὲν ὑπόμηνεν ὁ Γεώργιος νὰ γενῇ ἢ κατὰ νόμον διαίρεσις ἀλλὰ ἀφύσας τὰ συμφωνιθὲν γεγραμμένα ἀδρεβονιάσθη μετ' ἄλλης, καὶ ὅτι ἡ κλήρα ἀποφασίζει νὰ δώσῃ ὁ Γεώργιος Γιαννάκης πρὸς τὸν παπα-Δημήτριον Ἀνδρέου κατὰ τὸ γεγραμμένον συμφωνητικὸν φοίνικας διακοσίους, ἀριθ. 200 καὶ ὅτι τὸ εἰρηνοδικεῖον νὰ καθ' ὑποβάλλῃ τὸν Γεώργιον Γιαννάκη νὰ δώσῃ ταῖς διακόσιαις φοίνικας.

Τὸ εἰρηνοδικεῖον τοῦτο διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 18 κλήσεως ἐπροσκάλεσεν τὸν λεχθέντα Γεώργιον Γιαννάκη καθ' ὑποβάλλον αὐτὸν νὰ δώσῃ ταῖς ὡς εἴρηται φοίνικας διακοσίους, ὡς τις ἔδωκεν ἀναφορὰν πρὸς τὸ εἰρηνοδικεῖον τοῦτο τῇ 25 Φεβρουαρίου 1831 δι' ἧς ἀναφέρει ὅτι ἡ ἱερὰ κλήρα ἐγένεν χωρὶς νὰ εἶναι καὶ αὐτὸς ἐκεῖ καὶ ὅτι τὸ συμφωνητικὸν ἐγγραφον ἐγένεν δίχος τῆς θελίσεώς του καὶ ὅτι εἰς αὐτὸ δὲν ὑπογράφθῃ καὶ ἂν ἤδη παρουσιάζεται συμφωνητικὸν δύναται νὰ βαλθῇ εἰς ὄρκον ὁ γραφεὺς τούτου ἂν εἶδεν αὐτὸν ἢ τοὺς γονεῖς τοῦ καὶ ὅτι ὁ παπα-Δημήτριος ἐφυγεν πρῶτος τῇ συμφωνίᾳ ἐγγράφος ἢ ἀγράφος κοινοῦ παρούσῃ εἰς πολλοὺς πῶς δὲν τὸν θέλει καὶ ἅς ὑπανδρευθῇ καὶ ὅτι τοῦτο ἀκούσαντες οἱ γονοὶς τοῦ Γεωργίου Γιαννάκη ἔβαλαν μεσίτας διὰ νὰ γένῃ ἡ ἐνέσις, τὸν παπα-Δημήτριον Οἰκονόμου, τὸν Δημ. Ἀντωνάκη καὶ Δ. Μπογιατζή καὶ δὲν ἔστεργαν ἀλλ' ἐζήτει τῆς Ἄννας τοῦ Δαυνοῦλη τὸν υἱὸν διὰ γαμπρὸν τὴν ὁποίαν Ἄνναν παριστᾷ μάρτυρα μετὰ τοῦ Ἀντωνίου παπα-Ζαχαρίου καὶ γέρου Γκαλάρη, κληθέντες οἱ εἰρημένοι μάρτυρες ἐπαρησιάζθησαν ἐντὸς τοῦ εἰρηνοδικείου τούτου κατὰ τάξιν καὶ ἐπαχθεῖς πρὸς αὐτοὺς ὁ κατὰ νόμον ὄρκος ὁ μὲν παπα-Δημήτριος Οἰκονόμος γραφεὺς τοῦ συμφωνητικοῦ μαρτυρεῖ ὅτι ἀληθῶς δὲν ἦτον παρὼν ὁ Γεώρ. Γιαννάκη ὅταν ἐγράφετο τὸ συμφωνητικὸν οὐδὲ ὑπογράφθῃ εἰς αὐτὸ, μετὰ δύο ὁμῶς ἡμέρας τὸν ἐπύρεν ὁ παπα-Δημήτριος Ἀνδρέου καὶ ἐπύρεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Γεώρ. Γιαννάκη καὶ ἐπ' εὐχισθέντες αὐτοῦ ἔλαβεν εἰς χεῖρας τοῦ ὁ Γεώρ. τὸ συμφωνητικὸν ἐγγραφον καὶ ποιήσας μετὰ νιαν τὸ ἐνχείρισεν τοῦ γραφέως παπα-Δημητρίου Οἰκονόμου κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς πατρίδος μας. Ὁ αὐτὸς παπα-Οἰκονόμος εἰς τὴν κατὰ αὐτοῦ ἐξέτασιν μαρτυρεῖ ὅτι καθὼν καιρὸν ἐμάλοσεν ὁ παπα-Δη. Ἀνδρέου μετὰ τοῦ γαμπροῦ τοῦ Γεώρ. ἐμεσύτευσε εἰς τὸν παπα-Δημήτριον νὰ δεχθῇ τὸν γαμπρὸν τοῦ καὶ δὲν ἠθέλῃσεν νὰ τὸν δεχθῇ. Ὁ δὲ Δ. Ἀντωνάκη κατὰ τὴν ἐνορκον αὐτοῦ ἐξέτασιν μαρτυρεῖ ὅτι μὴδὲ βαλθῆς ἀπὸ τινος εἶπε τοῦ παπὰ δις καὶ τρίς νὰ δεχθῇ τὸν γαμπρὸν δὲν ἔστεργεν μ' ὅλον ὅπου τοῦ εἶπεν πῶς θὰ πάρει ἄλλην γυναῖκα ὁ γαμπρός τοῦ Γεώρ. δηλαδὴ τὴν κόρην τῆς Ἄννας τοῦ Μαστρογιάννη.

Ἡ Ἄννα τοῦ Δαφνούλη ἐνόρκος μαρτυρεῖ ὅτι ὁ παπὰς οὐδὲ ἄλλος τις δὲν ἐπύρεν νὰ ζητήσῃ τὸν υἱὸν τῆς γαμπρὸν εἰς τὴν κόρην τοῦ παπὰ, ἀλλ' αὐτὴ τὸ εἶπεν τοῦ υἱοῦ τῆς ἐξ ἰδίας τῆς διὰ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ ἄλλω μέρος καὶ ἠκούσθη ὁ λόγος παρ' αὐτῆς εἰς πολλούς.

Ὁ γέρων Τζακλάρης μαρτυρεῖ ὅτι ἤκουσεν ἀπὸ διαφόρους ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους καὶ δὲν ἐνθυμεῖται ὅτι ὁ παπα-Δη. Ἀνδρέου θὲ νὰ πάρῃ τὸν υἱὸν τῆς Ἄννας Δαυνοῦλη.

Ὁ δὲ Ἀντώνιος παπα-Ζαχαρίου μαρτυρεῖ ὅτι καὶ αὐτὸς ἀπὸ διαφόρους ἀνθρώπους τὸ ἤκουσεν ὡς καὶ ὁ γέρων Τζακλάρης, τὸν ἤκουσε ὅμως καὶ ἀπὸ τὸν Μιχαλάκη υἱὸν τῆς Ἄννας Δαυνοῦλη. Ἐρωτηθεὶς ἀπὸ Γεώργιον Γιαννάκη μέσα εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ ἰδίου Ἀντώνη ὅτι θέλει νὰ πάρῃ τὴν κόρην τοῦ παπα-Δη. Ἀνδρέου καὶ ὅτι ὅλος ὁ κόσμος τὸ ἤξεύρει καὶ αὐτὸς τί νὰ τὸ κρύψῃ.

Καὶ ἐπομένως θεωροῦν

Α) Ὅτι αἱ μαρτυρίαι ὅπου πρωτίνει ὁ Γεώργιος Γιαννάκης δὲν εἶναι καθὼς πρωτίνει διὰ ἀναφοράς του.

Β) Ὅτι ὁ παπα-Δη. Ἀνδρέου δι' αἰτήσεως καὶ μεσίταις ἀνθρώπων εὐ-
υπολήπτων δὲν ἤθελεν νὰ δεχθῇ τὸν γαμπρὸν του μ' ὅλον ὅτι ὅπου τοῦ εἶπον τὸ
ἀποβισόμενον.

Αἱ δὲ ἀποφασίζει

Α) Ὁ Γεώργιος Γιαννάκης διὰ τὴν ἀταξίαν τοῦ ὅπου χωρὶς διαιρέσεως τῆς
πρώτης ἀρρεβονίας ἀρρεβονιάσθη μετὰ ἄλλης καὶ κατὰ συνέπειαν ἐγγράφου τῆς
Ἱερᾶς κλήρας καὶ τοπικὸν συνήθειον νὰ ἀσπῇ πρὸς τὸν παπα-κυρ Δ. Ἀνδρέου φοί-
νικας ἑκατὸν εἴκοσι, ἀριθ. 120.

Β) Ὁ παπα-κυρ Δη. ἐπειδὴ δὲν ἐδέχθη τὸν γαμπρὸν του ὅταν ἐζήτει τὴν ἔνοσιν
νὰ χάσῃ φοίνικας ὀγδοήντα, ἀριθ. 80.

Γ) Ὁ Γεώργιος Γιαννάκης νὰ πληρώσῃ τὰ δύο μερίδια τῶν δικαστικῶν δικαι-
ομάτων.

Ἡ ἀπόφασις ἐκκαλεῖται ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν

Ἐθεωρήθη καὶ ἀποφασίσθη

Τῇ 26 Μαρτίου 1831 ἐν Σκύρῳ

Ὁ εἰρηνοδίκης

Κ. Σπύνης

Ὁ Γραμματεὺς
Σικύρης Παπάζογλου

Δημοσιεύθη ἀνέκλητος

Υπόμνημα

Πολύπλοκη οικογενειακὴ υπόθεσις που ἀντανακλά ὀρισμένους ὄψεις τῶν ηθῶν

της σκυριανής κοινωνίας της εποχής καθώς και την επιβίωση εθιμικών κανόνων της συναλλακτικής πρακτικής.

Ο Γεώργιος Γιαννάκης κατά τον Ιούνιο του 1829 είχε αρραβωνιαστεί τη θυγατέρα του παπα-Δημήτρη Ανδρέου. Από το κείμενο δεν προκύπτει σαφώς ποιον τύπο μνηστείας είχαν ακολουθήσει. Στο σκυριανό αρχείο εγγράφων υπάρχουν αρκετά στοιχεία που μας πείθουν ότι από την περίοδο της τουρκοκρατίας εφαρμόζονταν και οι δύο γνωστοί τύποι του βυζαντινού δικαίου, δηλαδή της ιερολογημένης μνηστείας, την οποία αποκαλούσαν «μισοβλογιά» και της άτυπης μνηστείας που σαν «αρέσκεια των ανθρώπων» γινόταν με απλή συμφωνία (δια ψιλών γραμμάτων)⁴³. Στην περίπτωσή μας η ανάμιξη του κλήρου κάνει πιθανότερη την υπόθεση ότι επρόκειτο για ιερολογημένη μνηστεία. Φαίνεται όμως ότι παράλληλα είχε γίνει και έγγραφη συμφωνία που περιλάμβανε και ποινική ρήτρα 200 φοινίκων σε βάρος εκείνου που θα διέλυε τον αρραβώνα.

Πάντως ο αρραβώνας αυτός δεν ευτύχησε. Για άγνωστη σε μας αιτία η σχέση διαταράχτηκε («ήλθεν ψιλόν σκάνδαλον») και ο γάμος δεν έγινε, ο δε μνηστήρας χωρίς να ακολουθήσει τη διαδικασία της επίσημης λύσης της μνηστείας, προχώρησε σε νέο αρραβώνα με άλλη.

Κατόπιν αυτού, βάσει του όρου του συμφωνητικού, ο πατέρας της μνηστής προσέφυγε στην κρίση του δεσπότη και των κληρικών, οι οποίοι στηριζόμενοι στην αυθαίρετη διάλυση του αρραβώνα, αποφάσισαν ότι ο Γεώργιος Γιαννάκης υποχρεούταν να καταβάλει την ποινική ρήτρα των 200 φοινίκων. Ο δεσπότης όμως δεν είχε περαιτέρω αρμοδιότητα επιβολής των κυρώσεων, αφού στη Σκύρο υπήρχε πια το ειρηνοδικείο ως το μόνο επίσημο όργανο απονομής της δικαιοσύνης. Γι' αυτό και διαβίβασε την υπόθεση στο ειρηνοδικείο, το οποίο και επελήφθη βάσει του δεσποτικού εγγράφου. Το έγγραφο αυτό πρέπει να θεωρήσουμε ότι κάλυπτε την προφορική αγωγή του πατέρα της μνηστής, ο οποίος εμφανίζεται ως ενάγοντας με ενάγόμενο τον Γεώργιο Γιαννάκη.

Πράγματι το ειρηνοδικείο κάλεσε με έγγραφη κλήση τον Γεώργιο Γιαννάκη, ο οποίος απολογούμενος αφενός μεν διαμαρτυρήθηκε γιατί η κρίση του κλήρου έγινε εν αγνοία και απουσία του, αφετέρου δε πρόβαλε δυο ουσιαστικούς ισχυρισμούς. Πρώτον ότι το συμφωνητικό του αρραβώνα δεν τον δέσμευε γιατί ούτε παρών ήταν κατά τη σύνταξή του ούτε το είχε υπογράψει. Και δεύτερον ότι για τη διάλυση της μνηστείας ευθύνεται ο πατέρας της μνηστής ο οποίος είχε έλθει σε προστριβή μαζί του και δεν τον ήθελε για γαμπρό Γι' αυτό μάλιστα είχε αποκρούσει τις γενόμενες

43. Αρμεν. Εξάβιβλος Δ, α, 12· Α. Σιφωνιού - Καραπά, Μ. Τουρτόγλου, Σ. Τρωϊάνου, Μανουήλ Μαλαξού Νομοκάνων, Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ. τ. 16-17 (1972), σ. 12-15 (κεφ. 60 α').

μεσολαβήσεις και σχεδίαζε να παντρεύσει την κόρη του με τον γιό της Άννας Δαφνούλη, ονόματι Μιχαλάκη. Προς απόδειξη των ισχυρισμών του επικαλέστηκε τη μαρτυρία του γραφέα του συμφωνητικού, ο οποίος κληθείς από το δικαστήριο κατέθεσε ενόρκως ότι πράγματι ο Γιαννάκης δεν παρίστατο όταν γράφτηκε το συμφωνητικό ούτε το είχε υπογράψει. Πρόσθεσε όμως ότι γνώριζε το συμφωνητικό και το περιεχόμενό του, αφού ο πατέρας της μνηστής τού είχε επιδώσει το σχετικό έγγραφο το οποίο αυτός κατά την εθιμοτυπική τάξη του τόπου το παρέλαβε και το εγγείρισε στον γραφέα. Για δε τον δεύτερο ισχυρισμό του επικαλέστηκε τη μαρτυρία των δύο προσώπων που είχαν μεσιτεύσει για την επανασύνδεση της σχέσης, οι οποίοι και βεβαίωσαν ενόρκως την άκαρπη μεσολάβησή τους. Επικαλέστηκε επίσης τη μαρτυρία δύο ακόμα προσώπων που παραδέχτηκαν ότι είχαν ακούσει πως ο παπα-Δημήτρης Ανδρέου προόριζε για νέο γαμπρό του τον Μιχαλάκη της Άννας Δαφνούλη. Αυτή μάλιστα η Άννα Δαφνούλη, εξετασθείσα ως μάρτυρας ομολόγησε ότι η φήμη για τον αρραβώνα του γιού της προήλθε από την ίδια.

Το δικαστήριο επί τη βάσει των μαρτυρικών καταθέσεων μόρφωσε τη γνώμη ότι και οι δύο διάδικοι είχαν ευθύνες. Ο μὲν ἐνάγων παπα-Δημήτρης Ανδρέου, γιατί αρνήθηκε να δεχτεί την επανασύνδεση της σχέσης των μνηστευμένων παρά τη μεσολάβηση ευπολόγητων ανθρώπων. Ο δε ἐναγόμενος Γεώργιος Γιαννάκης γιατί δεν ακολούθησε την κανονική διαδικασία λύσης της μνηστείας του. Ως τέτοια διαδικασία υποθέτουμε ότι εννοούσε την παροχή της άδειας του δεσπότη, δεδομένου ότι από την ημέρα του αρραβώνα δεν είχαν περάσει τα δύο χρόνια μέσα στα οποία έπρεπε κατά τον Νόμο να γίνει ο γάμος⁴⁴ και μετά την παρέλευση των οποίων οι μνηστευμένοι αποδεσμεύονταν⁴⁵.

Εξάλλου το δικαστήριο έκρινε ως ισχυρό το συμφωνητικό του αρραβώνα με την ποινική ρήτρα, μολονότι κατά τη σύνταξή του ο μνηστήρ ούτε παρών ήταν ούτε το υπέγραψε. Θεώρησε προφανώς ότι κατά τη συνήθεια του τόπου (η οποία όπως φαίνεται ακολουθούσε κάποιο τυπικό με γονυκλισίες κ.λ.π.) η επίδοση του εγγράφου στον απόντα συμβαλλόμενο και η από αυτόν παράδοση στον γραφέα, σήμαινε την εκ των υστέρων έγκριση και αποδοχή του. Ως πρόσθετο λόγο το δικαστήριο επικαλείται την απόφαση της εκκλησιαστικής κρίσης και την τοπική συνήθεια. Η αναφορά στην τοπική συνήθεια δεν διευκρινίζεται, υποθέτουμε όμως ότι αφορά τη συμφωνία για το γαμικό πρόστιμο και την αθετησή της.

44. Σε παρόμοια υπόθεση της 13/2/1734, η απόφαση του Εκκλησιαστικού κριτηρίου Σκύρου αναφέρει: «εδώσαμε διορία δύο και τρεις χρόνους και βλέποντας το αμετάτρεπτον της γνώμης αυτού, τους έχωμε χωρισμένους και αλλότριους από αλλήλους, παρέχομαι δε εις αυτούς άδειαν και εξουσίαν προς έτερον χωρήσαι γάμον ανεμποδίστως και το εν μέρος και το άλλο» (Α.Ε.Σ. έγγρ. 82 και 103).

45. Αρμεν. Εξάβιβλος Δ, α, 17.

Ως προς το ποσοστό ευθύνης εκάστου, η εκτιμηθείσα από το δικαστήριο αναλογία ήταν κατά τα τρία πέμπτα σε βάρος του εναγόμενου Γιαννάκη και κατά τα δύο πέμπτα σε βάρος του ενάγοντα παπα-Δημήτρη Ανδρέου. Και με την αναλογία αυτή επέβαλε στον εναγόμενο να πληρώσει στον ενάγοντα το πρόστιμο του αρραβώνα, όχι όμως ολόκληρο το ποσόν των 200 φοινίκων αλλά μειωμένο κατά τα δύο πέμπτα της ευθύνης του αντιδίκου, ήτοι κατά 80 φοίνικες, τους οποίους έτσι θα έχανε ο ενάγων. Περίπου με την ίδια αναλογία κατένειμε και τη δαπάνη των δικαστικών εξόδων, τα οποία κατά τα δύο τρίτα βάρυναν τον εναγόμενο και – υποθέτουμε – κατά το ένα τρίτο τον ενάγοντα.

Η απόφαση ήταν εφέσιμη εντός 24 ωρών. Αλλά μη ασκηθείσης έφεσης κατέστη ανέκκλητη.

**Αγορά ζώων με αντιπρόσωπο. Αποπληρωμή τιμήματος.
Ευθύνη έμμεσου αντιπροσώπου**

Ἀριθ. 15

Ἀπόφ. Πολ.

Ἑλληνικὴ Πολίτεια

Τὸ Εἰρηνοδικεῖον Σκύρου

Ἀναγνοῦν ἀναφορὰν πρὸς τὸ Εἰρηνοδικεῖον τοῦτο τῶν 16 ἑβριου 1831 τοῦ κ. Γεωργίου παπα-Μαλαματίνη δι' ἧς ἐσωκλεῖον ἓν ἔγγραφον γεγραμμένον παρὰ τοῦ Δ. Τζικούρη ἀναφέρει ὅτι μετὰ τὸ 1830 ἦτον ὁ αὐτὸς Γεώργιος μεσίτης τοῦ Ἀνθίου Μητιλιναίου καὶ τοῦ ἠγόρασε παρὰ τῶν ἐδῶ πολιτῶν πέντε μουλάρια καὶ ὅτι μετὰ τούτων ἠγόρασεν καὶ ἓν ἀπὸ τὸν ἀποβιώσαντα Αὐράμιον ἠγούμενον τῆς μονῆς τοῦ Ἀγίου Δημητρίου διὰ γρόσια 260, ἐκ τῶν ὁποίων ἐμίναν ἀπλήρωτα γρόσια 60 καὶ ὅτι ὁ κ. Ἀνθύμος ἀγοραστής ὑπῆγεν νὰ ἐμπορευθῇ εἰς Κούμην καὶ αὐτὸς ἦτον κομιστής αὐτοῦ ὑπομίσθιος εἰς τὸν παπα-Ἀνθυμον καὶ ὅτι ἀφ' οὗ αὐτὸς ἐπίστρεψεν ἐνταῦθα ὁ κ. Δ. Τζικούρης κατὰ τὸ 1830 ὑποχρέωσεν τὸν Γ: διὰ ξένον χρέος τοῦ Ἀνθίου καὶ ἐπλήρωσεν πρὸς τὸν Δ. Τζικούρη τὰ ἐλείποντα γρόσια 60, καὶ ἐξαιτεῖται παρὰ τοῦ Δικαστ. τούτου νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν Δ. Τζικούρη νὰ τοῦ πληρώσῃ τὸ διπλοῦν ὅσων ἀδίκως τοῦ ἐπῆρεν καὶ 50 γρόσια συνηγορικά, ὅλα γρόσια 170.

Ἀναγνοῦν ἐπομένως ἀπολογίαν τοῦ κ. Δ. Τζικούρη τῶν 28 ἑβριου 1831 δι' ἧς ἀναφέρει ὅτι τὸ μουλάριον ὅπου ἐπόλησεν ὁ Αὐράμιος εἰς τὸν Γεώργιον Μαλαματίνη ἦτον ἰδικόν του καὶ ἦτον ἀτελείωτη ἢ πληρωμὴ καθὼς τὸ ἔγγραφον ὅπου εἰς

χειρας τοῦ Γ. Μαλαματίνη διαλαμβάνει καὶ ὅτι δὲν ὑποχρέωσεν αὐτὸς τὸν Μαλαματίνη εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν 60 γροσιῶν ἀλλ' ὁ πρῶην εἰρηνοδίκης κ. Α. Μητάρα τοῦ ὁποίου παριστᾷ τὴν μαρτυρίαν.

Ἀναγνοῦν ὁσαύτως τὴν ἐνόποιον τοῦ εἰρηνοδικείου ἐνορκον μαρτυρίαν τοῦ κ. Ἀνδρέου Μητάρα τῶν 2 8βρίου 1831 ἐν ἣ ὁμολογεῖ ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὑπάρχον εἰρηνοδίκης καὶ ἀστυνόμος ἐνταῦθα ἦναξεν ὁ Δ. Τζικούρης τὸν Γεώρ. Μαλαματίνη, αὐτὸς δὲ Ἀνδρέας εἰρηνοδίκης καλέσας τὸν Γ: ἤκουσεν ταῖς προφορικῆς ἐναντιρήσεις ἀμφοτέρων περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν 60 γροσιῶν τοῦ μουλαριοῦ καὶ ἀπεφάσισεν προφο: νὰ δώσῃ ὁ Γ. Μαλαματίνη πρὸς τὸν κ. Δ. Τζικούρη τὰ διαφιλονικούμενα γρόσια ὡς μὴ ἔχον δίκαιον καὶ ὅτι ἐνταυτῷ θελήσῃ καὶ τῶν διαφορομένων μερῶν ἐντὸς τοῦ εἰρηνοδικείου ἐσυμβυβάσθησαν μεταξὺ τῶν καὶ ἐπλήρωσεν ὁ Γεώργιος τὰ διαφιλονικούμενα γρόσια δίχως καμίας βίας παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου ἀλλ' ἰδία του γνώμην ὁ Γεώρ. Μαλαματίνη ἔμεινεν εὐχαριστημένος καὶ ἔλαβεν ἀποδεικτικὸν παρὰ τοῦ Δ: διὰ νὰ τὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν ἀγοραστήν Ἀνθυμον καὶ οὕτως ἔλαβεν πέρας ὑπόθεσις αὕτη παρόντος καὶ τοῦ κ. Κων. Γριμανέλη.

Ἀκοῦσαν καὶ τὰς προφορικὰς ἐναντιρήσεις ἀμφοτέρων τῶν μερῶν.

Ἐξάγον ἐκ τούτων

Α: Ὅτι ὁ ἀποθανὼν ἡγουμένος τῆς ἐδῶ μοῦνης τοῦ Ἁγίου Δημητρίου κ. Αὐράμιος ὡς ἐκ προσώπου τοῦ κ. Δ. Τζικούρη ἐπώλησεν τὸ μουλᾶρι εἰς τὸν Γεώρ. Μαλαματίνη διὰ γρόσια 260 ἐξ ὧν τὰ μὲν 200 ἐπληρώθησαν πρὸς τὸν Ἀβράμιον παρὰ τοῦ Γ. Μαλαματίνη τὰ δὲ 60 ἔμειναν ἀπλήρωτα.

Β: Ὅτι ὁ κ. Δ. Τζικούρη μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ Αὐραμίου ὡς ἐξουσιαστής τοῦ μουλαριοῦ ἦναξεν τὸν Γεώρ. παπα-Μαλαματίνη εἰς τὸν πρῶτον εἰρηνοδίκην κ. Α. Μητάρα καὶ κατὰ τὴν προφο: αὐτοῦ ἀπόφα: ὡς οὗτος ἐνόρκως ὁμολογεῖ καὶ κατὰ τὸν αὐτοπροαίρετον τῶν διαφορο: συμβιβασμὸν ἐπλήρωσεν ὁ Γεώρ. Μαλαματίνη τὰ 60 γρόσια πρὸς τὸν Δ. Τζικούρη καὶ ἔλαβεν ἰδία αὐτοῦ γνώμην ἀποδεικτικὸν τῆς πληρωμῆς διὰ νὰ τὰ λάβῃ παρὰ Ἀνθύμου.

3: Ὅτι κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ αὐτοῦ Γεώρ: δὲν ἦτον αὐτὸς ἀγοραστής ἀλλὰ μεσίτης καὶ κατὰ τοῦτο δὲν ἐχρεώσται διὰ ξένον χρέος νὰ πληρώσῃ πρὸς τὸν Δ. Τζικούρη τὰ 60 γρόσια καὶ ὡς ἀδίκως λαβόντα ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ τὸ διπλοῦν καὶ 50 γρόσια συνηγορικά, τὸ ὅλον γρόσια 170.

Θεωροῦν

Α: Ὅτι ὁ ἀποθανὼν Αὐράμιος πολήσας τὸ μουλᾶριον εἰς τὸν Γεώρ. παπα-Μαλαματίνη διὰ γρόσια 260 δὲν ἤξευρεν ὅτι ἦτον κομιστής τοῦ κ. Ἀνθύμου.

Β: Ὅτι καὶ κομιστής ἂν ἦτον ὡς λέγει ὀφείλεν αὐτὸς νὰ λάβῃ τὸ ὅλον τῆς πληρωμῆς τοῦ μουλαρίου ἀπὸ τὸν ἀγοραστήν Ἀνθυμον καὶ νὰ κάμῃ τὴν τελείαν

ἐξόφλησιν τῆς ἀγορᾶς πρὸς τὸν πωλητὴν Αὐράμιον διότι ὁ πωλητὴς τὸν παρουσιαζόμενον μεσίτην γνωρίζει ἀγοραστήν.

Γ: Ὅτι, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ κ. Α. Μητᾶρα πρώην εἰρηνοδίκου, ὁ κ. Δ. Τζικούρη δὲν ὑποχρέωσεν αὐθερέτως τὸν Γεώρ. Μαλαματίνη εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν 60 γροσίων ἀλλὰ διὰ τῆς προφορᾶς διατάξεως τοῦ πρώην εἰρηνοδίκου καὶ τῇ θελήσει ἀμφοτέρων.

Δ: Ὅτι κατὰ τὸ 46 ἄρθρον τῆς Πολιτικῆς διαδικασίας εἰς ἀναγομένας ὑποθέσεις εἰς τὸν εἰρηνοδίκην δὲν συγχωροῦνται οἱ συνήγοροι καὶ συνηγορικὰ εἰμὴ εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς γέροντας καὶ εἰς τοὺς ἐν ὑπουργήματι συγχωροῦνται ἐπίτροποι.

Δ: Ὅτι ὁ Γεώρ. παπα-Μαλαματίνη ἔχει δίκαιον νὰ ἐνάξῃ τὸν παπα-Ἀνθύμον καὶ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὰ λείψανα τῶν 260 γροσίων ἂν δὲν τὰ ἔλαβεν καὶ ὅχι νὰ τὰ ζητῇ ἀπὸ τὸν πωλητὴν ὅστις ἔχει δίκαιον νὰ λάβῃ τὴν τιμὴν τοῦ πωληθέντος πράγματος.

Ἀποφασίζει

Α: Ἡ διαφορὰ αὕτη ἀποφασισθεῖσα καὶ τελεσθεῖσα παρὰ τοῦ πρώην εἰρηνοδίκου κ. Ἀ. Μητᾶρα καὶ ὅχι ἀπὸ αὐθαίρετον ἐξουσίαν τοῦ Δ. Τζικούρη ὁ Γεώρ. παπα-Μαλαματίνη δὲν ἔχει δίκαιον νὰ ζητῇ τὰ 60 γροσία παρὰ τοῦ πωλητοῦ κ. Δ. Τζικούρη.

Β: Ὅτι δίκαιον ἔχει μόνον ὁ Γ. Παπα-Μαλαματίνη ἂν ἦτον ὡς λέγει μεσίτης τοῦ παπα-Ἀνθύμου νὰ ἐνάξῃ αὐτὸν εἰς τὸ ἀντικρινὸν δικαστὴν ὡς ἀγοραστήν καὶ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὰ 60 γροσία μετὰ τοῦ τόκου αὐτῶν ἅτινα ἐμετρήθησαν δι' αὐτὸν πρὸς τὸν Δ. Τζικούρη.

Γ: Ἡ παροῦσα ἀπόφασις εἶναι ἐφέσιμος ἀλλ' ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τὴν σήμερον.

Δ: Τὰ δίκαια τῆς παρούσης συνιστάμενα εἰς φ: 3,50 εἶναι εἰς βάρος ἀμφοτέρων τῶν μερῶν.

Ε: Ἀντίτυπα τῆς παρούσης θελοῦν κοινοποιήσῃ εἰς τὰ μέρη.

Ἐκρίθη καὶ ἀποφασίσθη τὴν 3 ὀβρίου ἐν Σκύρῳ 1831.

Ὁ εἰρηνοδίκης
(Τ.Σ.) Κ. Σπύνης

Ὁ Γραμματεὺς
Τσ. Πατάζογλου

Δημοσιεύθη
Ἐκλήθη

Υπόμνημα

Το 1830 ὁ σκυριανὸς Γεώργιος παπα-Μαλαματίνη ἀγόρασε γιὰ λογαριασμό

του παπα-Άνθιμου της Μυτιλήνης πέντε μουλάρια από διάφορους σκυριανούς. Ένα από τα μουλάρια αυτά το αγόρασε από τον ηγούμενο της μονής Αγ. Δημητρίου Σκύρου, πατέρα Αβράμιο, που ενεργούσε για λογαριασμό του ιδιοκτήτη του μουλαριού, προεστού Δημήτρη Τζικούρη. Το τίμημα ανερχόταν σε 260 γρόσια από τα οποία τα 200 καταβλήθηκαν αμέσως από τον Μαλαματίνη, τα δε υπόλοιπα 60 έμειναν οφειλόμενα. Όταν, διαρκούντος του 1830, ο Μαλαματίνης επέστρεψε τη Σκύρο (από την Κύμη όπου είχε μεταβεί για εμπορικές υποθέσεις) ο μεν ηγούμενος Αβράμιος είχε πεθάνει⁴⁶, ο δε ιδιοκτήτης του μουλαριού Δ. Τζικούρης ζήτησε από τον Μαλαματίνη να του εξοφλήσει το υπόλοιπο των 60 γροσιών. Και επειδή αυτός δυστρόπησε, ο Τζικούρης προσέφυγε στο ειρηνοδικείο Σκύρου, το οποίο μόλις τότε είχε αρχίσει να λειτουργεί με ειρηνοδικούντα τον αστυνόμο Σκύρου Αν. Μητάρα και γραμματέα τον Κ. Γριμανέλη. Ύστερα από προφορική διαδικασία και προφορική σύσταση του ειρηνοδίκη ο Μαλαματίνης συμφώνησε να καταβάλει τα 60 γρόσια στον Τζικούρη ο οποίος και του χορήγησε σχετική εξοφλητική απόδειξη.

Δεν είμαστε βέβαιοι αν με την απόδειξη αυτή ο Μαλαματίνης εισέπραξε τα 60 γρόσια από τον παπα-Άνθιμο για λογαριασμό του οποίου είχε αγοράσει το μουλάρι. Το πιθανότερο είναι ότι δεν τα εισέπραξε, αφού κίνησε τη δίκη για την οποία εκδόθηκε η σχολιαζόμενη απόφαση. Πράγματι το Σεπτέμβριο του 1831 ο Μαλαματίνης πείρε ενώπιον του ειρηνοδικείου Σκύρου (τότε οποίο τώρα ειρηνοδίκης ήταν ο Κ. Σμπούνος και γραμματέας ο Τζ. Παπάζογλου) αγωγή κατά του Δ. Τζικούρη ζητώντας να του καταβάλει διπλάσια τα 60 γρόσια που αδίκως του πήρε και επιπλέον 50 γρόσια για έξοδα συνήγορου.

Απολογούμενος ο Τζικούρης ανέφερε ότι ως ιδιοκτήτης του μουλαριού είχε δικαίωμα να ζητήσει το υπόλοιπο του τιμήματος, το οποίο νομίμως και όχι αδίκως εισέπραξε ύστερα από προφορική απόφαση του ειρηνοδικούντος αστυνόμου του οποίου και επικαλέσθηκε τη μαρτυρία. Εξετασθείς ως μάρτυς ο Μητάρας βεβαίωσε ότι πράγματι όταν διατελούσε ειρηνοδικών είχαν προσφύγει σ' αυτόν οι ενδιαφερόμενοι Τζικούρης και Μαλαματίνης, οι οποίοι με την παρέμβασή του συμβιβάστηκαν και ο Μαλαματίνης συμφώνησε να εξοφλήσει οικειοθελώς τον Τζικούρη.

Στην υπόθεση αυτή το δικαστήριο είχε να αντιμετωπίσει δύο περιπτώσεις αντιπροσώπευσης, τόσο από πλευράς αγοραστή όσο και από πλευράς πωλητή. Στην περίπτωση του πωλητή, γιατί ο ηγούμενος Αβράμιος ενήργησε ως αντιπρόσωπος του ιδιοκτήτη Τζικούρη και στην περίπτωση του αγοραστή, γιατί ο Μαλαματίνης ενήρ-

46. Ήταν πιθανώς ο τελευταίος ηγούμενος της Μονής αυτής, αφού εντός του 1830 φαίνεται ως μόνος εγκαταστημένος εκεί ο ιερομόναχος Νεόφυτος Σκουλουδάκης βλ. Β. Α τ έ - σ η, Ιστορία της Εκκλησίας της Σκύρου, Αθήναι 1961, σ. 203. Η Μονή ελλείπει μοναχών διαλύθηκε το 1832.

γησε ως αντιπρόσωπος του παπα-Άνθιμου. Ως προς τον πωλητή όμως δεν προκύπτει από πουθενά τι είδους σχέση υπήρχε μεταξύ του ιδιοκτήτη Τζικούρη ο οποίος δεν εμφανίστηκε στην πώληση και του ηγούμενου Αβράμιου που εμφανίστηκε ως πωλητής ξένου μουλαριού. Επειδή όμως ο ίδιος ο Μαλαματίνης δεν αμφισβήτησε καθόλου την ιδιότητα του Τζικούρη ως ιδιοκτήτη του μουλαριού, το δικαστήριο ορθώς δεν ερεύνησε και δεν ασχολήθηκε με το θέμα.

Στην περίπτωση του αγοραστή προβάλλει το βασικό ερώτημα αν ο Μαλαματίνης είχε ο ίδιος υποχρέωση εξόφλησης του υπολοίπου τιμήματος ή αν αχρεωστήτως το κατέβαλε. Ερώτημα που αναπέμπει στον προσδιορισμό της σχέσης του Μαλαματίνη με τον παπα-Άνθιμο ως άμεσης ή έμμεσης αντιπροσωπείας. Γιατί ο μεν έμμεσος αντιπρόσωπος συνάπτει τη δικαιοπραξία για τον εαυτό του και στο δικό του όνομα βαρυνόμενος και με τις σχετικές υποχρεώσεις, ενώ ο άμεσος αντιπρόσωπος συνάπτει τη δικαιοπραξία στο όνομα και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου, υπέρ ή κατά του οποίου αντανακλούν τα αποτελέσματά της.

Το κείμενο της απόφασης δεν παρέχει συγκεκριμένα στοιχεία. Ο Μαλαματίνης στην προσπάθεια ν' απαλλαγεί από την υποχρέωση εξόφλησης ισχυρίζεται φυσικά ότι ήταν άμεσος αντιπρόσωπος, αυτοχαρακτηριζόμενος μάλιστα ως «μεσίτης» ή απλώς «κομπότης»⁴⁷ (και υπομίσθιος) του παπα-Άνθιμου, χωρίς όμως ούτε κάποιο σχετικό συμφωνητικό να προσκομίζει ούτε κανένα «επιτροπικό» πληρεξούσιο να επικαλείται⁴⁸.

Αντίθετα το δικαστήριο, όπως προκύπτει από τις παραγράφους Α και Β του σκεπτικού («θεωρούν») φαίνεται ότι από την ίδια διαδικασία είχε σχηματίσει την πεποίθηση ότι ο Μαλαματίνης ενήργησε για δικό του λογαριασμό και στο δικό του όνομα ως αγοραστής (έμμεσος αντιπρόσωπος) και ότι αυτό πίστευε και ο πωλητής ηγούμενος Αβράμιος.

Κατόπιν αυτών το δικαστήριο δέχτηκε ότι η διαφορά των 60 γροσιών είχε ήδη κριθεί τελεσίδικα με τον προηγηθέντα συμβιβασμό ενώπιον του ειρηνοδικούντος

47. Τα πρόσωπα αυτά, όπως και ο λεγόμενος «άγγελος» (nuntius) ενδέχεται να συμπράξουν στη δικαιοπραξία αλλά δεν έχουν το νομικό χαρακτήρα του αντιπρόσωπου. Βλ. και Γ. Πετροπούλου, Ιστορία και Εισηγήσεις του Ρωμαϊκού δικαίου, Αθήναι 1955, σ. 235 επ.· Γ. Μπαλ ή, Γενικά αρχαία του Αστικού δικαίου, Αθήναι 1948, σ. 265 επ.

48. Η πληρεξουσιότητα ήταν γνωστή και ευρείας εφαρμογής στη Σκύρο από την περίοδο της τουρκοκρατίας, όπως αποδεικνύεται από τα πολλά «επιτροπικά γράμματα» που διασώζει το σκυριανό αρχείο εγγράφων. Με τα «επιτροπικά» εκπατρισμένοι κατά κανόνα σκυριανοί για την εκποίηση των κτημάτων τους στη Σκύρο παρέχουν γενική ή ειδική εντολή στον πληρεξούσιο (επίτροπον ή βεκίλη από τον τουρκικό vekil) όπως ενεργεί συνήθως στο δικό του όνομα ως «ίδιος νοικοκύρης» ή «ιδιό μου πρόσωπο» βλ. Α.Ε.Σ. έγγρ. 56, 62, 63. Υπάρχει και ανάκληση επιτροπικού, Α.Ε.Σ., έγγρ. 293.

αστυνόμου. Γιατί ο μεν πωλητής Τζικούρης, δικαιούμενος να πληρωθεί ολόκληρο το τίμημα καλώς είχε εξοφληθεί. Ο δε Μαλαματίνης ως έμμεσος αντιπρόσωπος, βαρυνόταν με την υποχρέωση της εξόφλησης χωρίς να μπορεί να προφασισθεί ότι εκ πλάνης αγνούσε το αχρεώστητο, αφού ο ίδιος είχε συμφωνήσει στην εξόφληση⁴⁹. Βάσει δε της συμφωνίας αυτής απέρριψε και τον ισχυρισμό του ενάγοντα ότι δήθεν είχε αδίκως και αυθαιρέτως εξαναγκασθεί στην καταβολή των 60 γροσιών ώστε να δικαιούνται να απαιτεί την εις διπλούν επιστροφή των καταβληθέντων. Απέρριψε τέλος και το αίτημα του ενάγοντα για τη δαπάνη του συνήγορου (γρόσια 50) σύμφωνα με το άρθρο 46 του προ έτους δημοσιευθέντος νόμου περί Πολιτικής Διαδικασίας του 1830⁵⁰. Ως εκ περισσού εξάλλου υποδεικνύει στον ενάγοντα ότι, αν πράγματι ήταν αντιπρόσωπος του παπα-Ανθίου και αν πράγματι δεν είχε πάρει από αυτόν τα 60 γρόσια, δικαιούταν να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο και να διεκδικήσει τα αχρεωστήτως καταβληθέντα εντόκως, χρησιμοποιώντας την εξοφλητική απόδειξη που του είχε δώσει ο Τζικούρης. Στην αναγνώριση μάλιστα αυτού του δικαιώματος («δίκαιον έχει μόνον», παρ. Β' του διατακτικού) οφείλεται πιθανώς και η μεταξύ των διαδίκων κατανομή των δικαστικών εξόδων, τα οποία κανονικά βάρυναν τον ηττηθέντα διάδικο.

Η απόφαση είναι εφέσιμη, δεδομένου ότι η αξία της αγωγής υπερέβαινε τους 40 φοίνικες. Και όπως προκύπτει από την παρά ποδας σημείωση, ασκήθηκε πραγματι έφεση⁵¹.

**Διεκδίκηση μεταξύ συζύγων σε διάσταση για είδη ρουχισμού
δωρηθέντα στην περίοδο της μνηστείας. Διάκριση προίκας και δωρεάς**

Άποφασις Πολιτική Ούσιαστική

Άριθ. 59

Τò Ειρηνοδικεϊον Σκύρου

Συγκείμενον από τόν ειρηνοδίκην Σταμάτιον παπα-Ιωάννου, συνεδριάσαν δη-

49. Στην Εξάβιβλο, η σχετική διάταξη Γ, ε, 68 ορίζει: «Όταν τις μή χρεωστών τινί τι καταβάλη, εἰ μὲν ἀγνοεῖ ὅτι οὐ χρεωστεῖ, ἀναλαμβάνει· εἰ δὲ οὐκ ἀγνοεῖ οὐκ ἀναλαμβάνει· δοκεῖ γάρ ὅτι οἰκειοθελῶς ἔδωρήσατο».

50. Ο νόμος αυτός είχε δημοσιευθεί στις 15 Αυγούστου 1830. Το άρθρο 46 όριζε: «Εἰς τὰς ὑποθέσεις τὰς ἀναγομένας εἰς τόν ειρηνοδίκην δέν συγχωροῦνται οἱ συνήγοροι οὔτε οἱ ἐπίτροποι. Οἱ ἐπίτροποι συγχωροῦνται εἰς τὰς γυναῖκας, εἰς τοὺς γέροντας καὶ τοὺς ἐν ὑπουργήματι». Βλ. Μ. Τ ο υ ρ τ ό γ λ ο υ, Ο διοργανισμός των δικαστηρίων, σ. 32.

51. Κατά πάσα πιθανότητα στο πρωτόκλητο δικαστήριο της Σκοπέλου.

μοσίως εἰς τὸ κατάστημα τοῦ εἰρηνοδικείου, παρόντος καὶ τοῦ Γραμματέως Κωνσταντίνου Τσερτοπούλου τὴν 9 Δεκεμβρίου 1841 διὰ νὰ δικάσῃ τὴν ἐξῆς ὑπόθεσιν.

Ἡ Μαρία Εὐγενικοῦ κάτοικος Σκύρου, ἐνήγαγεν ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου τούτου τὸν Γεώργιον Μιχαλάκη σύζυγόν της καὶ τὴν αὐταδέλφην αὐτοῦ Εὐφροσύνην Μιχαλάκη χήραν κάτοικον ἐπίσης περὶ τινων τζοχίνων ἐνδυμάτων ἢ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν 285 δραχμάς.

Ἐμφανισθέντων ὅθεν αὐτοπροσώπως τῶν διαδίκων ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ καὶ ἀποτυχόντος τοῦ συμβιβασμοῦ ἤρξατο συζήτησις καθ' ἣν ἡ ἐνάγουσα ἔλεγεν ὅτι πρὸ δέκα ἐτῶν ἔδωκε πρὸς τὴν αὐταδέλφην του ταύτην Εὐφροσύνην ἓνα βρακί, ἓνα ζηπούνι, ἓνα γιλέκο τζόχινα, ἓνα ποκάμισο μεταξωτόν, μίαν σκούφια βενέτικην καὶ μίαν γεράν ἄλυσον ἕως δύο οργίες τὸ μῆκος, ὡς ἐνέχυρον ἐναντίον τῆς θελήσεώς της, ὅτι ταῦτα τὰ ἐνδύματα ἀνήκουν εἰς αὐτὴν προικώθεν ἐπειδὴ εἰς τὴν Σμύρνην πρὸ τῆς ὑπανδρείας της ἔδωκεν αὐτὰ πρὸς αὐτὸν μνηστήρα της ὄντα τότε, καὶ ἐπειδὴ τώρα εἶναι διαφερόμενοι καὶ διαχωρισμένοι μεταξὺ τῶν ιδιωτικῶς πρὸ τριῶν μηνῶν, ἐξαιτεῖται τὴν ὑποχρέωσιν τῶν διαδίκων τῆς ἀμφοτέρων εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν καὶ εἰς τὸ νὰ καταψηφισθῶσιν ὅλα τὰ ἐξοδα τῆς δίκης κατ' αὐτῶν κ.λ.π. Οἱ δὲ ἐναγόμενοι ἔλεγον οἱ μὲν ὅτι τὰ εἰρημένα ἐνδύματα δὲν εἶναι τῆς ἐναγούσης ἀλλ' ἐδικά της, τὰ ὅποια κατεσκεύασεν ἀπὸ χρημάτων τὰ ὅποια παρ' αὐτῆς ἔλαβε ὡς δάνεια δι' ὁμολογίας, ὅτι εἶναι σύζυγός της ἂν καὶ προσκαυρὸν ἐνοχλημένοι καὶ διαχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων, ἡ δὲ Εὐφροσύνη ὅτι τὰ ἔχη διὰ ἐνέχυρον διακοσίων δραχμῶν ὅσας ὅστις ἤθελε τὰς δώσῃ εἶναι πολλὰ πρόθυμος νὰ τὰ δώσῃ μόνον ὅτι παρῆλθεν ἀρκετὰ ἡ προθεσμία, ζητῶντες τὴν ἀπορρίψιν τῆς ἀγωγῆς τῆς ἐναγούσης διαδίκου των, καὶ οὕτως ἀποπερατώθη ἡ συζήτησις.

Λαβὸν ὑπ' ὅψιν τὰ πρακτικὰ
Σκεφθὲν κατὰ Νόμον

Ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῆς συζητήσεως ἐξάγεται οἱ διαφερόμενοι δὲν εἶναι χωρισμένοι δικαστικῶς ἀπὸ τε κοίτης καὶ τραπέζης ἀλλ' ἐκ φιλονικίας τινὸς δυσαρεστηθέντες ἀνεχώρησεν ὁ ἐναγόμενος γεώργιος Μιχαλάκης ἀπὸ τὴν οἰκίαν καὶ τῆς συζύγου του ἐγκαταλείψας αὐτὴν μοναχὴν εἰς τὴν οἰκίαν της.

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐναγούσης τὸ εἰρημένα ἐνδύματα ἂν καὶ παρ' αὐτῆς ἐδόθησαν τυχόν, ἐπειδὴ ἐδόθησαν ὡς πρὸς μνηστήρα καὶ ὄχι πρὸς σύζυγον πρὸ τῆς ὑπανδρείας της εἰς Σμύρνην, δὲν ἐμποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς προῖκα ἀλλ' ὡς δωρεὰ καὶ διὰ τοῦτο ἰδιοκτησία τοῦ ἐναγομένου Γεωργίου Μιχαλάκη καὶ ἂν καθυπόθεσιν αὐτῆς ἐθεωροῦντο προῖκα, πάλιν τοῦ Γάμου συνεστῶτος ὁ ἄνθρωπος καὶ ὄχι ἡ γυνή, εἶναι διαχειριστὴς τῆς προικῆς, διὰ τοῦτο ἡ ἐνστασις τοῦ ἐναγομένου θεωρεῖται ἰσχυρὰ καὶ νόμιμος, ἡ δὲ αἵτησις τῆς ἐναγομένης σαθρὰ καὶ ἀνυπόστατος καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀπορρίπτει.

Ἐπειδὴ ἡ ἐναγομένη Εὐφροσύνη παρέλαβεν ἐνέχυρον τὸ ὅποιον ὑπόσχεται πα-
ραχρήμα νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν ὅστις ἤθελε τὰς διακοσίας δρχ. νὰ τῆς χορηγήσῃ τού-
του δὲ μὴ γενομένου ἐν ὅσο ὁ Γάμος εἶναι ἀδιάλυτος καὶ ἡ διαχείρησις τῆς προικὸς
ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τοῦ ἀνδρὸς τῆς ἐναγούσης Γεωργίου Μιχαλάκη θεωρῆται βάσι-
μος ἡ ἐνστασίς του.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους

Ἰδὼν καὶ τὰ ἄρθρα 68·74·491 καὶ 256 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας
ἀποφασίζει

παραδέχεται τὰς ἐνστάσεις τῶν ἐναγομένων ὡς ἰσχυράς.

ἀπορρίπτει τὰς αἰτήσεις τῆς ἐναγούσης ὡς ἀνυποστάτους.

τὰ ἔξοδα τῆς δίκης καταψηφίζονται εἰς βάρος τῆς ἐναγούσης ὡς ἡττημένης.

Ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη τὴν εἰκοστήν Δεκεμβρίου 1841 τεσσαράκοντα ἓνα ἐν
τῷ δωματίῳ τοῦ εἰρηνοδικείου Σκύρου.

Ὁ εἰρηνοδίκης
Στ. Παπα-Ιωάννου

Ὁ Γραμματεὺς
Κ. Τσερόπουλος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Υπόμνημα

ΑΘΗΝΩΝ

Σύμφωνα με τα ὅσα ασαφὴ καὶ ἀντεγκλημένα στοιχεῖα μας παρέχει το κείμενο
τῆς ἀπόφασης, ἡ κρινόμενη υπόθεσις ἐστὶν ἡ εξής:

Ἡ Μαρία Ευγενικὸύ το 1831 ἔδωσε ὡς ἐνέχυρο πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ μνηστήρα
τῆς, Εὐφροσύνη, ὀρισμένα εἶδη ρουχισμοῦ. Ἀργότερα βρισκόμενη στη Σμύρνη δώ-
ρησε τὰ εἶδη αὐτὰ στὸν μνηστήρα τῆς Γεώργιο Μιχαλάκη. Ἀκολούθησε ὁ γάμος.
Ἀλλὰ ἀπὸ τα μέσα τοῦ 1841 τὸ ἀνδρόγυνο ἦρθε σε διάσταση, ὁ Γ.Μ. ἐφυγε ἀπὸ τὸ
σπίτι του, ἡ δὲ εγκαταλειφθεῖσα Μαρία προσέφυγε στὸ εἰρηνοδικεῖο Σκύρου, ὅπου
διέμεναν ὅλοι οἱ διάδικοι, ἀπαιτώντας νὰ τῆς επιστρέψουν ὁ σύζυγος καὶ ἡ ἀδελφὴ
του τὰ ἀνωτέρω πράγματα ἢ τὸ ἐκ δρχ. 285 ἀντίτιμό τους.

Ἡ ἀπόφασις ἀναφέρει ὅτι ἡ Μαρία Ευγενικὸύ «ἐνήγαγεν ἐνώπιον τοῦ δικαστη-
ρίου τούτου». Δὲν διευκρινίζεται ὅμως ἀν κατέθεσε ἐγγραφὴ ἀγωγὴ ἢ ἀν συνέθεσε
αὐτὴν ὁ εἰρηνοδίκης κατὰ τὸ ἄρθρο 495 Π.Δ. Ὁπωσδήποτε ἡ διαδικασία διεξήχθη
προφορικὰ καὶ ἀφού ἀπέτυχε ἡ προσπάθεια συμβιβασμοῦ κατὰ τὸ ἄρθρο 493 Π.Δ.

Ἡ ἐνάγουσα ἀναπτύσσοντας τὴν ἀγωγὴν τῆς ἰσχυρίσθηκε ὅτι τὰ πράγματα ποὺ
ἔδωσε ἦσαν προικῶα τῆς καὶ ὅτι πρῶτα τὰ ἔδωσε ὡς ἐνέχυρο στὴν ἀδελφὴν τοῦ μνη-
στήρα τῆς καὶ μάλιστα «ἐναντίον τῆς θελήσεώς τῆς» καὶ ὕστερα πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο
τῆς τὰ δώρησε στὸν μνηστήρα τῆς με τὸν ὁποῖο τελικὰ παντρεύτηκε. Καὶ τέλος ὅτι
τώρα βρίσκεται σε διάσταση με τὸν ἄνδρα τῆς καὶ εἶναι χωρισμένοι.

Από τους εναγόμενους, ο μεν σύζυγος Γ.Μ. ισχυρίσθηκε ότι τα εν λόγω πράγματα ήταν δικά του και τα είχε αγοράσει (ή κατασκευάσει) με χρήματα που του είχε δανείσει η γυναίκα του (;) με την οποία δεν έχει οριστικά χωρίσει αλλά λόγω διαφωνιών βρίσκονται προσωρινά σε διάσταση. Η δε επίσης εναγόμενη αδελφή του ισχυρίσθηκε ότι κατέχει τα πράγματα αυτά ως ενέχυρο έναντι των 200 δραχ. που δάνεισε και ότι είναι πρόθυμη, μολονότι έχει περάσει η προθεσμία, να τα αποδώσει σε όποιον της εξοφλήσει το δάνειο.

Από την επιχειρηματολογία αυτή και των δύο μερών δημιουργούνται σοβαρές αμφιβολίες και πολλά ερωτηματικά: Εφόσον τα ενδύματα αυτά ήταν πράγματι προικώς σημαίνει πως της τα είχαν προικίσει οι γονείς της. Και γεννάται το ερώτημα γιατί τα έδωσε ως ενέχυρο παρά τη θέλησή της; Πιεζόμενη από τον μνηστήρα της; Και πήρε πράγματι έναντι του ενεχύρου τις 200 δραχμές, αφού πουθενά δεν μαρτυρείται κάτι τέτοιο; Μήπως τις δανείστηκε από αυτήν ο άνδρας της και μάλιστα με χρεωστικά ομόλογα; Και πως συμβιβάζονται όλα αυτά με την κατάθεση του ότι τα κατασκεύασε ο ίδιος με τα χρήματα της αφού τα πράγματα αυτά τα κατείχε ως ενέχυρο η αδελφή του;

Όλα αυτά παραμένουν αναπάντητα και αδιευκύνιστα. Δεν αποκλείεται βέβαια να απαντήθηκαν και να εξηγήθηκαν κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο. Αλλά το βέβαιο είναι ότι δεν περιελήφθησαν στο σκεπτικό της απόφασης. Πάντως το δικαστήριο διαπίστωσε βασικά ότι ο γάμος της Μαρίας και του Γεωργίου δεν είχε λυθεί επισήμως και επομένως υφίστατο. Στη συνέχεια εξετάζοντας το θέμα της ιδιοκτησίας των διεκδικούμενων, το δικαστήριο δεχεται ότι δεν ανήκουν στην ενάγουσα. Γιατί τα είχε δωρήσει στον άνδρα της σε χρόνο προγενέστερο του γάμου, όταν ήταν αρραβωνιασμένοι. Από τον χρόνο αυτό μάλιστα το δικαστήριο έκρινε ότι δεν επρόκειτο για προίκα αλλά για δωρεά. Κρίση αμφίβολη βέβαια, εφόσον και προ του γάμου θα μπορούσε να συστήσει προίκα προς τον μέλλοντα άνδρα της. Γι' αυτό και αποφαίνεται εναλλακτικά ότι και αν ακόμα επρόκειτο για προίκα, πάλι εφόσον ο γάμος ήταν αδιάλυτος, τη διαχείριση των προικίων είχε ο άνδρας της, ο οποίος επομένως καλώς και νομίμως τα είχε «υπό την δεσποτείαν του»⁵².

Επί τη βάση των ανωτέρω το δικαστήριο, αφού έλαβε υπόψη του τα οικεία άρθρα της Πολ. Δικονομίας εξέδωσε την απόφασή του. Τα μνημονευόμενα άρθρα της Π.Δ. είναι: Το άρθρο 66 περί νομιμοποιήσεως στη δίκη, το άρθρο 74 για την ικανό-

52. Αρμεν. Εξάβιβλος Γ, α, 11 «τῆς προικὸς ἐν τῷ γάμῳ ὁ ἀνὴρ κύριος» (πρβλ. και Δ, ια, 9). Ωστόσο στο νεώτερο βυζαντινό δίκαιο το δικαίωμα του συζύγου είχε περιορισθεί σε δικαίωμα επικαρπίας και διαχείρισης. Η αντίληψη αυτή ήταν και η εθιμικά επικρατούσα στη Σκύρο στην περίοδο της τουρκοκρατίας. Βλ. και Ξ. Α ν τ ω ν ι ά δ η, Προίκα και προικοσύμφωνα στην τουρκοκρατούμενη Σκύρο, *Επετηρίς Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.*, 31 (1995), σ. 152.

τητα των διαδίκων, το άρθρο 491 περί αρμοδιότητας του ειρηνοδικείου, το άρθρο 256 για την κατά πεποίθηση απόφαση και το άρθρο 210 για τα δικαστικά έξοδα.

Με την απόφασή του το δικαστήριο δέχτηκε γενικά τις ενστάσεις των εναγόμενων και απέρριψε γενικά τις αιτήσεις της ενάγουσας. Αυτό σημαίνει ότι δεν αναγνωρίζει ως κυρία των διεκδικουμένων πραγμάτων την ενάγουσα Μαρία Ευγενικού, αλλά αντίθετα θεωρεί κύριο αυτών τον σύζυγό της και τον Γεώργιο Μιχαλάκη είτε ως δωρεοδόχο είτε ως διαχειριστή της προικώας περιουσίας, εφόσον ο γάμος του δεν είχε λυθεί. Αφήνει τέλος να εννοηθεί ότι και η ενεχυρούχος δανείστρια Ευφροσύνη νομίμως κατέχει τα διεκδικούμενα μέχρις ότου εξοφληθεί, χωρίς όμως να διευκρινίζει ποιός οφείλει να την εξοφλήσει.

Τέλος βάσει του άρθρου 210 Π.Δ. κατεδίκασε την ενάγουσα, ως ηττημένη, στην πληρωμή των δικαστικών εξόδων⁵³.

Απαίτηση εξόφλησης δανείου. Εσχώρηση δανειστικής ομολογίας.

Ισχύς Αναστασινού Νόμου, μη προτεχόμενου στην Εξάβιβλο.

Περιορισμός απαίτησης. Διακοπή τόκων. Προσωρινή εκτέλεση

Αριθ. 872

τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Ὁθωνος

Τὸ Εἰρηνοδικεῖον Σκύρου

Συγκείμενον ἀπὸ τὸν Εἰρηνοδίκην Κωνσταντῖνον Μαλατέσταν.

Συνεδριάσαν δημοσίως τὴν 9ην Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1845 ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ εἰρηνοδικείου, παρουσία τοῦ ὑπογραμματέως Μιχαὴλ Κωνσταντινίδη (κωλυομένου τοῦ Γραμματέως Γ.Δ. Μαρουδῆ) ἵνα δικάσῃ τὴν ἐξῆς ὑπόθεσιν μεταξὺ τοῦ Σταματίου Παπά-Ἰωάννου ἐνάγοντος κατοίκου Κύμης καὶ Γεωργίου Σ. Παπάζογλου ἐναγομένου κατοίκου Σκύρου, παρόντων καὶ ὑπερασπιζομένων τοῦ μὲν αὐτοπροσώπως τοῦ δὲ ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Κ. Θεοδοσιάδου.

Ὁ Σταμάτιος Παπά-Ἰωάννου διὰ τοῦ ἀπὸ 4ης Ἰουλίου ε.ε. κλήσεώς του

53. Η υποχρέωση φυσικά βάρυνε το ανδρόγυνο. Εξάλλου φαίνεται ότι είχε οριστεί προθεσμία αποπληρωμής, η οποία όμως δεν μνημονεύεται. Πάντως παρελθούσης της προθεσμίας ή το πολύ μετά διετία θα μπορούσε να εκποιήσει τα ενεχυρασθέντα. Αρμεν. Εξάβιβλος Γ, ε, 8, 11.

ἐκλήτευσεν ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδικείου τούτου τὸν Γεώργιον Στ. Παπάζογλου ἐξαιτῶν παρ' αὐτοῦ

α) Γρόσια τριακόσια ἑξ καὶ παράδες εἰκοσιεπτὰ, ἀνάλογόν του ἐκ τοῦ πατρικοῦ χρέους ἐκ διαλαμβανομένου εἰς τὴν ἀπὸ 24ης Ἀπριλίου 1816 ἰδιωτικὴν ὁμολογίαν τοῦ πατρός του καὶ ἄλλα τόσα διὰ τόκον αὐτῶν, ἐννοούμενα δὲ πρὸς τεσσαράκοντα λεπτὰ τὸ γρόσι κατὰ τὸν Νόμον.

β) τόκον ὑπερήμερίας αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1842 μέχρι τῆς ἐξοφλήσεως πρὸς 10% ἐτησίως.

γ) τὴν προσωρινὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως.

δ) τὴν καταδίκην τοῦ ἀντιδίκου του εἰς τὰ ἐξοδα κατὰ τοὺς ἐν τῇ δικογραφίᾳ καταλόγους.

Ἐπὶ ἀκροατηρίου δέ, ἀποτυχόντος τοῦ συμβιβασμοῦ, ὁ ἐνάγων ἐζήτησε τὴν ἐπιδίκασιν τῶν ἐν τῇ κλήσει του προτάσεων, ἀφοῦ προηγουμένως ἐπεριόρισεν τὴν ἀπαίτησιν εἰς δραχμὰς 245 καὶ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ τόκου ὑπερήμερίας εἰς δραχμὰς 55, τὸ ὅλον δραχμὰς 300 ὡς ἐνστάντος τοῦ ἐναγομένου περὶ ἀναρμοδιότητος. Ἐπρόσθεσε δὲ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν προτάσεων τὸν ὅτι ὁ πατὴρ τοῦ ἐναγομένου Σταμάτιος Παπάζογλου μετὰ τοῦ Δημητρίου Τζικουρή καὶ Γεωργίου Αὐλωνίτου, κατὰ τὸ ἔτος 1816 ἐδανείσθησαν παρὰ μὲν τοῦ Κυρίου Κωνσταντίνου Ἀργυροῦ ἢ Κυπαρισσοῦς ὀνομαζομένου γρόσια 1840 μετὰ τοῦ τόκου τῶν ὡς ἐνδιαλαμβάνει ἢ ἀπὸ 24 Ἀπριλίου 1816 ὁμολογία αὐτῶν, ὅτι εἰς ἕκαστον ὀφειλέτην ἀναλογοῦν γρόσια 613 καὶ παράδες 13 μετὰ τοῦ τόκου τῶν. Ὅτι ἀποβεβιωμένου ὄντος τοῦ Σταματίου Παπάζογλου, προσεκλήθη ὁ ἐναγόμενος ὡς υἱὸς καὶ κληρονόμος αὐτοῦ διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἡμίσεος τῆς ἀναλογίας τοῦ χρέους τοῦ πατρός του ἐκ γροσίων 306 καὶ 27 παράδων διὰ κεφάλαιον καὶ τοῦ τόκου τῶν πρὸς τεσσαράκοντα λεπτὰ τὸ γρόσι, ὡς ὑπάρχοντος συγκληρονόμου τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ Τζικουρή Παπάζογλου ἐναχθέντος καὶ τούτου προηγουμένως διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος μετὰ τοῦ τόκου του. Ὅτι ὁ Ἰωάννης Φιλίος ἢ Γεωργιάδης γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ δανειστοῦ Κωνσταντίνου Κυπαρισσοῦς κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1842 ἔτους ἤναξε τοὺς ὀφειλέτας τῆς ὁμολογίας ταύτης ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδικείου τούτου ἀπαιτήσας παρ' αὐτῶν τὴν ἐξαργύρωσιν. Ὅτι τὸ χρέος αὐτὸ τῆς ὁμολογίας διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 116 ἐγγράφου συμψηφισμοῦ τῶν πρωτοδανειστῶν μετὰ τοῦ ἐνάγοντος, γενομένου κατὰ τὸ ἔτος 1843 ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Κύμης Μ. Ἀννίνου, μετέβη πρὸς αὐτὸν τὸν ἐνάγοντα ὡς εἶναι γνωστὸν καὶ πρὸς τὸν ἐναγόμενον διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν κοινοποιήσεως.

Ὁ δὲ ἐναγόμενος καὶ διὰ τοῦ πληρεξουσίου του ἐζήτησε τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς καὶ τὴν καταψήφισιν τῶν ἐξόδων εἰς βάρος τοῦ ἐνάγοντος ἀντιθέσας ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τὸ χρέος μήτε τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πατρός του. Ἐπομένως ὁ πληρε-

ξούσιος τοῦ ἐναγομένου ἀναλαβὼν τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα παρεδέχθη σιωπιλῶς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ χρέους καὶ ἐζήτησε νὰ ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων διὰ παντὸς νομίμου μέσου, ἐξαιρουμένου τοῦ τῶν μαρτύρων, τὴν πραγματικὴν ποσότητα τῆς καταβολῆς διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ διαληφθέντος ὁμολόγου κατὰ τὸν Ἀναστασιανὸν Νόμον παρ. 338 τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου.

Ἐπαναλαβὼν δὲ τὸν λόγον ὁ ἐνάγων ἐζήτησε τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἐνστάσεως τοῦ πληρεξουσίου τοῦ ἐναγομένου διὰ τὸν λόγον ὅτι τὸ ὁμολογον περὶ οὗ ἡ δίκη δὲν ἠγοράσθη ἀλλ' ἐσυμψηφίσθη μεταξὺ τῶν λογαριασμῶν τῶν δανειστῶν καὶ αὐτοῦ καὶ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὁποίου ἐμέτρησε καὶ δραχμὰς ἑκατὸν ἐβδομήκοντα ὡς ἀναφέρει τὸ τοῦ συμψηφισμοῦ συμβόλαιον παρηρητημένον εἰς τὴν δικογραφίαν καὶ ὅτι ὁ Ἀναστασιανὸς νόμος ὡς μὴ ἀναφερόμενος εἰς τὴν Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου δὲν ἤμπορεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν.

Ὁ δὲ πληρεξούσιος τοῦ ἐναγομένου δι' ἀντενστάσεώς του ἐπρότεινε ὅτι ἂν καὶ εἰς τὴν Ἐξάβιβλον δὲν ἐμπεριέχεται ὁ Ἀναστασιανὸς Νόμος εἶναι ὡς ἐκ τῆς ἀτελείας αὐτῆς καὶ ὅτι αὕτη ἡ ἐξάβιβλος εἶναι ἐν χρήσει προσωρινῶς ἐξαιτούμενος τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς.

Ἀκοῦσαν αὐτοὺς ἀναπτύξαντας τὰς προτάσεις των, ἐνστάσεις καὶ ἀντενστάσεις καὶ ἐπιμεινάντες ἐκάτερος εἰς αὐτὰς.

Ἐπεξελθὼν ἀπασαν τὴν δικογραφίαν
Σκεφθεὶν κατὰ τὸν Νόμον

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθ. 158 τῆς Πολ. Δικονομίας ὁ ἐνάγων ἐπὶ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συνεδριάσεως ἐπεριόρισε τὴν ἀπαίτησίν του εἰς δραχμὰς 245 διακοσίας τεσσαράκοντα πέντε καὶ τὸν ὑπερήμερον τόκον αὐτοῦ εἰς δραχμὰς 55, τὸ ὅλον δραχμὰς τριακοσίας, ἔπεται ὅτι τὸ Εἰρηνοδικεῖον καθίσταται ἀρμόδιον νὰ δικάσῃ τὴν προειρημένην ὑπόθεσιν κατὰ τὸ ἄρθ. 490 τῆς Πολ. Δικονομίας τροποποιηθὲν διὰ τοῦ ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου τοῦ 1838 Νόμου.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῆς 28 Ἰβρίου 1842 προσηρημένων ἐν τῇ δικογραφίᾳ, ἐξάγεται ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἀνεγνώρισε τότε τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πατρὸς του καὶ τὸ χρέος, ἥδη δὲ ἀπὸ στρεψοδικίαν φαίνεται κινούμενος ἀρνεῖται ταῦτα, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον ὡς ἐκ τῶν περιστατικῶν πείθεται καὶ ἐξάγει νόμιμον τεκμήριον κατὰ τὸ ἄρθ. 273 καὶ 264 τῆς Πολ. Δικονομίας ὅτι τὸ χρέος εἶναι ἀναμφισβήτητον καὶ ἡ ὑπογραφὴ γνησία, κατὰ δὲ τὰ ἄρθ. 448 καὶ 412 τῆς αὐτῆς Δικονομίας ἀναγνωρισθέντος νομίμως τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ χρεώστου καὶ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ, καταδικάζεται δὲ ὁ ἀρνηθεὶς καὶ εἰς πρόστιμον 100 δραχμῶν.

Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἀπὸ 29ης Ἀπριλίου τοῦ 1843 ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθ. 116 συμβο-

λαίου, γενομένου ενώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Κύμης Μ. Ἀννίνου ἀποδεικνύεται ἀποχρώντως ὅτι ἡ περὶ ἧς ἡ δίκη ὁμολογία μετεβιβάσθη πρὸς τὸν ἐνάγοντα διὰ συμψηφισμοῦ τῶν μεταξὺ τῶν δανειστῶν καὶ αὐτοῦ λογαριασμῶν, ἡ δὲ εἰς αὐτὸ ἀναφερομένη καταβλητέα ποσότης εἶναι πρὸς ἀπαρτισμὸν τῶν γροσίων τῆς ὁμολογίας ὅχι δὲ δι' ἀγορᾶς ὡς ἰσχυρίζεται ὁ ἐναγόμενος, ὥστε δὲν λαμβάνει χώραν ἐνταῦθα ὁ Ἀναστασιανὸς Νόμος καίτοι μὴ ὄντος ἐπικυρωμένου παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπομένως ὑποχρεωτικοῦ διὰ τὸ δικαστήριον.

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθ. 5 Βιβλ. Γ. τίτλος Ζ τῆς Ἐξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου, ὅταν οἱ τόκοι διπλασιάσωσι τὰ κεφάλαια ὁ τόκος παύει, κατὰ δὲ τὸ Ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 1830 5 8βρίου, ὁ ὀφειλέτης δανείου τινὸς εἰς τουρκικὰ νομίσματα γενομένου πρὶν τῆς διατιμῆσεως τοῦ ἔτους 1828 δὲν ὑποχρεοῦνται εἰμὴ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς δικαιοθείσης ἀριθμητικῶς ποσότητος, τὴν δὲ ἀριθμητικὴν ταύτην ποσότητα εἶναι ὑπόχρεος νὰ δώσῃ εἰς ἤδη νομίσματα πολιτενόμενα καθ' ὃν χρόνον γενῇ ἡ πραγματικὴ ἐξόφλησις, κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 156 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας ἡ ἐπίδοσις τῆς ἀγωγῆς διακόπτει τὴν παραγραφοὴν τῆς ἀγωγῆς καὶ ἄρχονται τόκοι τῆς ὑπερμερίας ὥστε δικαιούται ὁ ἐνάγων νὰ λάβῃ τόκον τῶν δραχμῶν 245 ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1842 μέχρι σήμερον δραχμὰς 55 πρὸς ὀκτὼ τοῖς ἑκατὸν λογιζόμενον τὸ ἔτος.

Ἐπειδὴ προσωρινὴ ἐκτέλεσις διαρκούσης τῆς πρὸς ἐκτέλεσιν προθεσμίας διατάσσεται κατ' αἴτησιν τῶν διαδίκων ἀνευ ἐγγυήσεως ἐπὶ τῶν ἀναμφισβητήτων δημοσίων ἐγγράφων καὶ τῶν ἀναγνωρισθέντων δικαστικῶς ἰδιωτικῶν ἐγγράφων.

Λαβὼν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ ἄρθ. 56, 186 καὶ 219 καὶ 215 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Ἀποφασίζει

Παραδέχεται τὰς προτάσεις τοῦ ἐνάγοντος ὡς ἰσχυρὰς καὶ νομίμους.

Ἀπορρίπτει τὰς ἐνστάσεις τοῦ ἐναγομένου ὡς ἀνυποστάτους.

Ὑποχρεοῖ τὸν ἐναγόμενον Γεώργιον Σταματίου Παπάζογλου νὰ ἀποδώσῃ πρὸς τὸν ἐνάγοντα Σταμάτιον Παπά-Ἰωάννου δραχμὰς τριακοσίας διὰ κεφάλαιον καὶ τόκους ἥτοι διὰ κεφάλαιον δραχμὰς ἑκατὸν εἴκοσι δύο καὶ πενήκοντα λεπτά, ἄλλας τόσας διὰ τόκον αὐτῶν, πρὸς δὲ καὶ δραχμὰς πενήκοντα πέντε διὰ τόκον ὑπερμερίας αὐτῶν ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1842 ὅτε ἐκοινοποιήθη ἡ ἀγωγή μέχρι σήμερον.

Καταδικάζει αὐτὸν καὶ εἰς πρόστιμον δραχμῶν ἑκατόν.

Ἐπίσης καταδικάζει τὸν αὐτὸν ἐναγόμενον εἰς τὰ ἔξοδα τῆς δίκης μετριασθέντα παρὰ τοῦ Δικαστηρίου εἰς δραχμὰς τεσσαράκοντα ὀκτὼ συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τελῶν τῆς παρούσης καὶ τῶν πρακτικῶν.

Διατάσσει τὴν προσωρινὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἀνευ ἐγγυήσεως.

Ἀπεφασίσθη καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Εἰρηνοδικείου τὴν ἐνδεκάτην Ἰουλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ πέμπτου ἔτους.

Ὁ εἰρηνοδίκης
Κ. Μαλατέστας

Ὁ Ὑπογραμματεὺς
Μ. Κωνσταντινίδης

Ἐδημοσιεύθη τὴν δωδεκάτην Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ εἰρηνοδικείου ἀπόντων τῶν διαδίκων

Ὁ εἰρηνοδίκης
Κ. Μαλατέστας

Ὁ Γραμματεὺς
Γ. Μαρουδῆς

Ἐντέλλεται πρὸς πάντα μὲν Κλητῆρας νὰ ἐκτελέσῃ ζητηθεῖς τὴν παροῦσαν ἀπόφασιν, πρὸς πάντας δὲ τοὺς Εἰσαγγελεῖς νὰ ἐνεργήσωσι τὸ καθ' ἑαυτοὺς καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς διοικητὰς καὶ ἄλλους ἀξιωματικούς τῆς δημοσίου δυνάμεως νὰ παρέξωσι χεῖρα βοηθείας ὅταν νομίμως ζητηθῶσι.

Πρὸς βεβαίωσιν δὲ τούτου τὸ πρωτότυπον τῆς παρούσης ἀποφάσεως ὑπεγράφη παρὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου καὶ τοῦ Γραμματέως τοῦ αὐτοῦ Δικαστηρίου.

Ἐν Σκύρῳ τὴν δεκάτην τρίτην Ἰουλίου 1845 τεσσαράκοντα πέντε.

Ὁ εἰρηνοδίκης
(Τ.Σ.) Κ. Μαλατέστας

Ὁ Γραμματεὺς
Γ. Μαρουδῆς

Ἐδόθη ἀπόγραφον εἰς τὸν Στ. Παπὰ Ἰωάννου αὐθημερόν

Ὁ Γραμματεὺς
Γ.Δ. Μαρουδῆς

Ὅρα τὴν ὑπ' ἀριθ. 1335 ἔκθεσιν ἐξοφλήσεως

Υπόμνημα

Το 1816 οἱ Σκυριανοὶ προεστοὶ Σταμάτης Παπάζογλου, Δημήτρης Τζικούρης καὶ Γεώργιος Αὐλωνίτης δανείστηκαν ἀπὸ τον Κουμιώτη Κων/νο Αργύρη ἢ Κυπαρισσοῦς 1840 γρόσια ἔντοκα καὶ υπέγραψαν σχετικὴ ομολογία με ἡμερομηνία 24 Ἀπριλίου 1816. Το μερίδιο τῆς οφειλῆς του κάθε οφειλέτη ανερχόταν σε 613 γρόσια καὶ 13 παράδες⁵⁴. Στο ιστορικό τῆς δίκης δεν αναφέρεται τίποτα γιὰ τὴν ἐκ μέρους

54. Το γρόσι εἶχε 40 παράδες καὶ ο παράς 3 ἄσπρα.

των Τζικούρη και Αυλωνίτη εξόφληση⁵⁵. Πάντως το μερίδιο της οφειλής του Παπάζογλου δεν είχε εξοφληθεί μέχρι το έτος 1842, οπότε ο επί θυγατρί γαμπρός του Κυπαρισσούς, ονόματι Ιωάννης Φιλίος ή Γεωργιάδης, έκανε τον Απρίλη του 1842 αγωγή στο ειρηνοδικείο Σκύρου κατά των αδελφών Τζικούρη και Γεωργίου Παπάζογλου, ως κληρονόμων του εν τω μεταξύ αποβιώσαντος πατέρα τους Σταματίου Παπάζογλου. Δεν προκύπτει πως νομιμοποιήθηκε ο Φιλίος για τη διεκδίκηση του χρέους ούτε γιατί αναβλήθηκε η δίκη εκείνη, της οποίας πάντως είχε γίνει συζήτηση στο ακροατήριο στις 27/9/1842. Οπωσδήποτε, ένα χρόνο αργότερα, το 1843, δυνάμει συμφηφισμού λογαριασμών μεταξύ των πρωτοδανειστών (Κυπαρισσούς και Φιλίου) και του Κουμιώτη Σταματίου Παπαϊωάννου η ως άνω ομολογία με συμβολαιογραφικό έγγραφο της 29/4/1843 εκχωρήθηκε στον Παπαϊωάννου, ο οποίος για την εξίσωση των συμφηφιζομένων κατέβαλε μετρητά 170 δραχμές.

Εκδοχέυς πια της ομολογίας ο Στ. Παπαϊωάννου εγείρει την από 4/7/1845 αγωγή ενώπιον του ειρηνοδικείου Σκύρου κατά του Γεωργίου Στ. Παπάζογλου⁵⁶ ζητώντας να εξοφλήσει το ποσοστό που του αναλογούσε από την οφειλή του πατέρα του, ανερχόμενο σε 306 γρόσια και 27 παράδες, αλλά τόσα για τόκους καθώς και τόκους υπερημερίας από την κατάθεση της αρχικής αγωγής τον Απρίλιο του 1842, συμποσούμενα όλα μαζί σε 800 περίπου γρόσια που με την ισοτιμία των 40 λεπτών το γρόσι που όριζε το Ψήφισμα της 5/10/1830 αντιστοιχούσαν σε περίπου 320 δραχμές.

Το δικαστήριο συνήλθε στις 6 Ιουλίου 1845 παρουσία του ειρηνοδίκη Κ. Μαλατέστα και του υπογραμματέα Ν. Χατζηιωάννου (λόγω ασθενείας του γραμματέα Γ.Δ. Μαρουδή). Ο ενάγων παρουσιάστηκε αυτοπροσώπως ο δε εναγόμενος μετά του πληρεξουσίου του Κ. Θεοδοσιάδη.

Στο ακροατήριο, αποτυχόντος του συμβιβασμού, ο ενάγων ανέπτυξε τις προτάσεις του και, ύστερα από ένσταση του εναγόμενου για αναρμοδιότητα του δικαστηρίου λόγω ποσού, περιόρισε την απαίτησή του (κεφάλαιο και τόκους) σε 300 δραχμές⁵⁷. Ο εναγόμενος αρνήθηκε το χρέος και την υπογραφή του πατέρα του, ενώ ο σύνηγορός του παραδέχτηκε μεν το χρέος αλλά ζήτησε όπως ο ενάγων κατά τον Αναστασιανό Νόμο αποδείξει αντί πόσων δραχμών είχε αγοράσει το ομόλογο του δανείου. Γιατί σύμφωνα με το Νόμο αυτό, η εκχωρούμενη απαίτηση μεταβιβάζεται στον εξ αγοράς εκδοχέα μόνο μέχρι του ποσού που κατέβαλε για την αγορά⁵⁸. Την

55. Από την κατά Τζικούρη Παπάζογλου δίκη προκύπτει ότι ο Αυλωνίτης είχε δώσει προς εξόφληση 600 γρόσια και ο Τζικούρης 200 γρόσια.

56. Όμοια αγωγή κατέθεσε και κατά του άλλου αδελφού, Τζικούρη Σ. Παπάζογλου.

57. Σύμφωνα με το Δ/γμα 1/2/1838 ο ειρηνοδίκης δίκαζε εκκλητώς μέχρι ποσού 300 δραχμών.

58. Ο δεινώς επικριθείς αυτός Νόμος (lex Anastasiana) καταργήθηκε με το Νόμο

ένσταση αυτή αντέκρουσε ο ενάγων υποστηρίζοντας ότι δεν αγόρασε την ομολογία αλλά την απέκτησε με το συμψηφισμό λογαριασμών του 1843 για τον οποίο κατέβαλε τις 170 δραχμές. Υπεστήριξε εξάλλου ότι ο Αναστασιανός Νόμος δεν ισχύει ως μη περιλαμβανόμενος στην Εξάβιβλο του Αρμενοπούλου. Επί του τελευταίου αυτού ισχυρισμού ο πληρεξούσιος του εναγόμενου αντέταξε ότι η μη καταχώρηση του Αναστασιανού Νόμου στην Εξάβιβλο δεν σημαίνει ότι ο Νόμος αυτός δεν ισχύει, δεδομένου ότι η Εξάβιβλος είναι και ατελής και προσωρινή⁵⁹.

Κατόπιν αυτών το δικαστήριο στο αιτιολογικό μέρος της απόφασής του δέχτηκε:

α) Ότι είναι νόμιμος ο περιορισμός της αρχικής απαίτησης του ενάγοντα κατά το άρθρο 158 της Πολ. Δικονομίας που επιτρέπει τη μεταβολή και βελτίωση των αρχικών προτάσεων και ότι κατόπιν τούτου η υπόθεση ενέπιπτε στην αρμοδιότητά του.

β) Ότι από στρεψοδικία ο εναγόμενος αρνείται τώρα το χρέος και την υπογραφή του πατέρα του, δεδομένου ότι υπήρχε σχετική παραδοχή του στα πρακτικά της δίκης του 1842, η οποία αποτελεί νόμιμο τεκμήριο μη δεχόμενο ανταπόδειξη (άρθρα 273 και 264 Πολ.Δικ.) ενώ εξάλλου το ιδιωτικό έγγραφο της ομολογίας, του οποίου αναγνωρίστηκε η γνησιότητα, αποτελεί απόδειξη κατά τον γραμμάτιο και των πληρονόμων του (άρθρα 448 και 412 Πολ.Δικ.).

γ) Ότι οι καταβληθείσες από τον ενάγοντα 170 δραχμές δόθηκαν για συμψηφισμό λογαριασμών και όχι για αγορά της ομολογίας, ώστε να εφαρμοσθεί ο Αναστασιανός Νόμος, ο οποίος άλλωστε δεν ισχύει και δεν είναι υποχρεωτικός για το δικαστήριο.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η εφαρμογή του Αναστασιανού Νόμου ήταν αποφασιστικής σημασίας, αφού θα περιέκοπτε την απαίτηση του ενάγοντα στις 170 δραχμές που είχε καταβάλει για την απόκτησή της. Έτσι πάντως επέπρωτο να φθάσει προ του ειρηνοδικείου Σκύρου το περιιάλητο νομικό πρόβλημα που δημιούργησε το Διάταγμα της 23/2/1835, αν δηλαδή ίσχυαν μόνο οι περιεχόμενοι στην Εξάβιβλο νόμοι των βυζαντινών αυτοκρατόρων ή αν στην ουσία είχε εισαχθεί ολόκληρο το ρωμαϊκό δίκαιο⁶⁰. Όπως βλέπουμε και οι δύο αυτές απόψεις υποστηρίχτηκαν με σοβαρά επι-

ΓΨΠΥ' του 1911.

59. Εννοούσε προφανώς ότι ο Αναστασιανός Νόμος ίσχυε ως νόμος των βυζαντινών αυτοκρατόρων, οι οποίοι εισήχθησαν ως θετό δίκαιο της χώρας με το Διάταγμα της 23/2/1835 ασχέτως αν περιλαμβάνονται στην Εξάβιβλο, η οποία είχε προκριθεί προσωρινά ως συνοπτικό και εύχρηστο έργο.

60. Το ζήτημα δεν ήταν τόσο απλό εφόσον η αμφισβήτηση ανέτρεχε στις πηγές της Εξάβιβλου ή και πέραν αυτών. Βλ. την πλήρη ανάπτυξη του θέματος από τον Ν. Πανταζόπουλο (Ν. Πανταζόπουλου, ό.π., σ. 197 επ.).

χειρήματα από τους δύο διάδικους, οι οποίοι δεν πρέπει να ήσαν άμοιροι κάποιας νομικής παιδείας⁶¹.

δ) Ότι οι τόκοι παύουν όταν διπλασιάσουν το κεφάλαιο⁶², ότι οφείλονται τόκοι υπερημερίας κατά το άρθρο 156 Πολ. Δικον. και ότι οι απαιτήσεις σε τουρκικά νομίσματα εξοφλούνται στο ισχύον κατά την καταβολή νόμισμα (Ψήφισμα 5/10/1830).

Με τα δεδομένα αυτά το δικαστήριο αποφάσισε ως ακολούθως:

Δέχτηκε τις προτάσεις του ενάγοντα και απέρριψε τις ενστάσεις του εναγόμενου, τον οποίο κατεδίκασε στην πληρωμή του αναλογούντος στο μερίδιό του χρέους του πατέρα του, διπλασιαζόμενου λόγων τόκων ($122,50 + 122,50 = 245$ δραχ.), στην πληρωμή τόκων υπερημερίας εκ δραχ. 55 και σε πρόστιμο 100 δραχμών γιατί ψευδώς είχε αρνηθεί τη γνησιότητα της υπογραφής του πατέρα του (άρθ. 448 Πολ. Δικον.). Τον κατεδίκασε επίσης στην πληρωμή των δικαστικών εξόδων και τελών. Τέλος κήρυξε την απόφαση προσωρινώς εκτελεστή χωρίς εγγύηση κατά το άρθ. 186 Πολ. Δικον. Από παρά πόδας ανυπόγραφη σημείωση πληροφορούμεθα ότι η οφειλή κατεβλήθη σύμφωνα με την υπ' αριθ. 1335 έκθεση εξόφλησης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

61. Ο μεν ενάγων Σ. Παπαϊωάννου είχε διατελέσει ειρηνοδίκης Σκύρου επί τετραετία (1841-44) ο δε πληρεξούσιος του εναγόμενου Κ. Θεοδοσιάδης είχε διορισθεί ειρηνοδίκης αλλά δεν ανέλαβε καθήκοντα. Και οι δύο πάντως διατέλεσαν επί σειρά ετών συνήγοροι στις σκυριανές δίκες. Ο ειρηνοδίκης όμως αποδεδειγμένα μη νομικός, περιορίστηκε να δεχτεί ότι ο Νόμος δεν ήταν υποχρεωτικός, γιατί δεν είχε επικυρωθεί από την Κυβέρνηση.

62. «Τῶν τόκων τὸ κεφάλαιον διπλασιαζόντων, ὁ τόκος παύεται» (Αρμεν. Εξάβιβλος Γ, ζ, 5).

